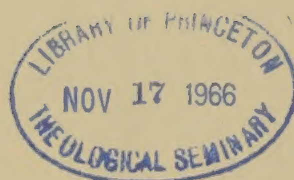
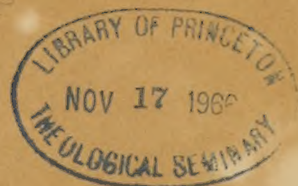

Bible. N.T. Greek. 1857. Tregelles.

The Greek New Testament
Vol. 4

DR. TREGELLES'S GREEK TESTAMENT.

PART IV.

ROMANS TO 2 THESSALONIANS.

[*Observe: The last two pages of* 2 *Thess. come on the first sheet of the next part.*]

INTRODUCTORY NOTICE.

IT does not seem needful to repeat a tabular statement of the marks and abbreviations employed in the following pages; since a detail of these, as well as an account of the Editorial principles relative to the formation of the Greek Text of the New Testament, may be found prefixed to the three parts previously issued.

LIST OF AUTHORITIES.

(i.) MSS.

(*a.*) *The Uncial MSS. of the most ancient class; that is, those prior to the seventh century.*

A. Codex Alexandrinus. Defective in part of 2 Cor.

B. Codex Vaticanus. During the printing of this part, Tischendorf published in 1867 an edition of the text of the New Testament from this MS., with his own notes on the corrections made by different hands; and in 1868 there was issued at Rome a facsimile edition of the New Testament as the first instalment of the text of the whole MS.; the critical notes on the New Testament are to appear after the whole of the MS. has been issued.

ℵ. Codex Sinaiticus. Tischendorf now considers that the Codex Vaticanus was written by one of the scribes of this MS.; so that, if so, of course they must be strictly contemporaneous.

C. Codex Ephraemi.

D. Codex Claromontanus. This MS. belongs apparently to the sixth century: it contains all the fourteen Pauline epistles in Greek and Latin, so that it was probably written in a country in which both languages were in use. It received its designation from *Clermont* in the diocese of Beauvais, where Beza states that he found it. After the death of Beza this MS. passed into the Library of the brothers Du Puy, whence before 1656 it was transferred by purchase to the Royal Library (now Bibliothèque Impériale) at Paris. Many have collated this MS., which from the corrections of different hands (which may be counted by the thousand) is by no means an easy work. Tischendorf published its text in 1852; from this, and my own collation, especially as to the corrections, the readings are here given. [E, Codex San-Germanensis, is a transcript of Cod. Claromontanus made after it had received some of its many corrections; its readings are not given in this edition as they have no independent value. It was at the Abbey of St. Germain des Prèz (whence it has its name) before the fire in that Library, when with other MSS. it was lost, and after a few years it came to light again in the Imperial Library at St. Petersburg.]

H. Fragmenta Coisliniana. Fourteen leaves of St. Paul's Epistles, apparently of the sixth century. The text was edited by Montfaucon in 1715 (Bibliotheca Coisliniana pp. 251—262.) These fragments were preserved in the Library of St. Germain des Prèz; but after the fire, twelve only could be found, which are now in the Bibliothèque Impériale; the two missing leaves came to light in the Imperial Library of St. Petersburg.

II. Fragmenta Palimpsesta Tischendorfiana (now at St. Petersburg.) In St. Paul's Epistles they contain but small portions.

(*b.*) *Later Uncials of special importance.*

F. Codex Augiensis. Probably of the eighth century. In the Library of Trinity College, Cambridge. The text, Greek with Latin at the side (which is defective to Rom. iii. 19), was well edited by the Rev. F. H. Scrivener, in 1859.

G. Codex Boernerianus, in the Royal Library at Dresden, probably of about the same age as F, with an interlined Latin translation. The text was published by Matthaei in 1791. There can be no doubt that this MS. was once part of Δ of the Gospels. The connection between F and G is very close, so that one has been thought to be a copy of the other; the truth is that both

appear to be transcripts (mediate or immediate) of the same copy. The good and ancient readings which these MSS. give, are not the less certain in the midst of almost every possible mistake of orthography, especially the confusion of long and short vowels. These things have been noticed so far as seemed needful, e.g. when the false spelling makes an actual word. Each in some things has its peculiarities of spelling; thus in F is found repeatedly *Αχαγια*, arising probably from *γ* having been sounded by the scribe like our modern *y*.

M. Fragments written in red; apparently of the tenth century, part at Hamburgh and part in Cod. Harl. 5613 in the British Museum; the text was published by Tischendorf in 1855.

(*c.*) *Certain important MSS. in Cursive Letters.*

17. Codex Colbertinus 2844 (33 of the Gospels).

37. Codex Leicestrensis (69 of the Gospels).

47. Roe 16 in the Bodleian. A MS. of St. Paul's Epp., containing many good readings, described by Griesbach, who in part collated it, Symbolae Criticae i. 155-8. As this MS. appeared to be worthy of particular attention, I again collated it before sending this part of my Gr. Test. to the Press.

(*d.*) *The Later Uncials containing St. Paul's Epistles.*

K. A MS. of the ninth century at Moscow (Matthaei's "g".)

L. Codex Passionei at Rome (formerly called J in St. Paul's Epistles, G in the Acts and Cath. Epp.)

P. A palimpsest of the Acts, the Epistles and the Revelation; that portion containing the Epistles was published by Tischendorf so as to be used for this part.

F^a. A few fragments in the margin of a Coislin MS. I should have added 2 Cor. ix. 7. and xi. 33 (in neither of which is any variation), and a *blending* of 1 Cor. xi. 27 and 29, *ο εσθιων τον αρτον του κ̅υ̅ αναξιως· η πινων το αιμα αυτου. κριμα εαυτω εσθιει και πινει.*

(ii.) Ancient Versions.

Vulg. The Vulgate of Jerome. *Am.* The Codex Amiatinus (the authority generally followed).

Vulg. *Cl.* The *Clementine* text. Other abbreviations refer to particular copies.

Syr.Pst. The Peshito Syriac.

Syr.Hcl. The Harclean Syriac.

Memph. The Memphitic.

Theb. The Thebaic.

Æg. iii. A third Ægyptian version of which some portions were published by Engelbreth.

Goth. The Gothic.

Arm. The Armenian.

Æth. The Æthiopic.

Ar. B. Certain ancient Arabic readings (in Colossians) noted by Bedwell.

(iii.) Early Citations.

These are all given by the abbreviated names of the writers, and with such reference to their works as will, through the list in the Introductory Notice to Part I., be intelligible to those accustomed to Patristic Citations.

To this list I have now to add. *Meth.* Jahn; that is the writings of Methodius, as collected by Albert Jahn of Berne (Halle, 1865), a volume which reached me so as to be used throughout this part.

The Reader is requested to observe that in any places in which he may not accept my results as to the text adopted, he is furnished with all the ancient evidence *against* my conclusions as well as *for* them.

In thus issuing a further portion of my recension of the New Testament of our Lord and Saviour Jesus Christ, I have not only to express my reverent thankfulness for the progress made, but also for the measure of forwardness in which are all the portions of what will complete the work. I wish therefore to indicate what the concluding (*fifth*) part is intended to contain.

(i.) The Epistle to the Hebrews (in the *Greek* order, between 2 Thess. and the Pastoral Epistles.)

(ii.) The Pastoral Epistles.

These two portions have only to be *printed,* and to receive the revision with the collations or printed editions of every MS. while passing through the Press.

(iii.) The Revelation. The evidence as to the ancient text is wonderfully greater than was the case when my first attempt at a recension of this book was executed twenty-five years ago. Now we have the primary authority א; a good collation of 38 by the Rev. Bradley H. Alford; the discovery by Dr. Delitzsch of 1, the MS. used by Erasmus; the Palimpsest P, which Tischendorf promises to publish by Easter next; also the Basilian MS. in the Vatican, which *was* the only known Uncial of this book besides A and C, instead of being most imperfectly collated, has been published by both Tischendorf and Mai.

I shall call this manuscript L; and thus the inconvenience will be avoided of using B for it as well as *the* Codex Vaticanus. Dean Alford says, "It is much to be regretted that the same symbol has been used to designate two manuscripts of such very different date and character." I so fully agree with the remark, that I make no apology for calling the Codex Basilianus of the Apocalypse L, hoping that for the future this may be its habitual notation.

(iv.) Addenda. Under this head, I hope to give, in such a form as may be conveniently used with the work, various things which were not available at the time of the preparation of the copy, or of its passing through the Press.

Of these the principal are of course the various readings of א in the Four Gospels, and those of B in the former part of the New Testament whenever the printed text of the MS. corrects the collations. Besides, there will be such corrections of the edition as I have made from my own observations or have received through the kindness of others.

The Introduction is to contain a brief, but I trust distinct, statement of the critical principles on which I act; with an account of the materials and critical authorities employed.

The preparation of what remains to be done of the concluding part will not, I trust, be a work of much time; so that I hope by God's blessing to see before long the conclusion of many years of labour.

6, Portland Square, Plymouth.
Jan. 9th, 1869.

LIST OF SUBSCRIBERS

WHO HAVE PREPAID SO AS TO RECEIVE DR. TREGELLES'S GREEK TESTAMENT IN PARTS.

The following are those to whom I have especially to express my thanks, for having aided the printing of my Greek Testament by prepayment of subscriptions direct to me. They have thus in the terms of my proposal the right to receive each portion as printed. Had there not been this aid, it would have been out of my power to have met as I have done (in part) the current expenses.

American Bible Union; through the Rev. W. Norton. Two copies.

American Mission Press, Beyrout, Syria.

The Earl of Ashburnham,

Rev. James Babb, M.A., Plympton.

Wm. Ball, Esq., Bruce-grove, Tottenham.

Rev. T. A. Bangham, Ch. Ch. Parsonage, Lichfield.

Rev. John Barrow, D.D.

J. Milner Barry, Esq., M.D., Tunbridge Wells.

†Rev. John Bartlett, Marnwood, Iron Bridge, Shropshire.

†J. A. Begg, 35, Argyle-arcade, Glasgow.

Rev. Franklin Bellamy, Vicar of St. Mary's, Devonport.

J. N. Bennett, Esq., Plymouth.

Rev. E. Biley, through Messrs. Seeley, Jackson, and Halliday.

Rev. J. Bleakley, St. Mary's, Bandon, Co. Cork.

†Miss Boniface. Two copies.

J. Bevan Braithwaite, Esq., Lincoln's Inn.

†Miss Anna Braithwaite, Kendal, by Josiah Forster, Esq.

British and Foreign Bible Society, „

Wm. Brooke, Esq., (Master in Chancery), Taney-hill, Co. Dublin.

Rev. H. E. Brooke, Hill-side, Wimbledon.

Isaac Brown, Esq., Ackworth.

†Mrs. Brown, Alwen View, Tamerton Foliott.

Malcolm B. Brown, Esq., Newton Ferrers, by Ivybridge.

Rev. J. L. Carrick, M.A., Witham Friary, Frome.

†Andrew P. Charles, Esq., Hampstead.

C. H. H. Cheyne, Esq., Westminster.

Rev. J. M. Cox, Vicar of Misterton, Somerset.

Rev. J. N. Coleman, Ryde.

†Rev. Wm. Cureton, D.D., Canon of Westminster.

Rev. T. S. Crisp, Baptist College, Bristol.

Lieutenant Colonel Debbie.

Rev. Abraham De la Mare, Woolwich.

F. H. Dickinson, Esq., Kingweston, Somerton.

Rev. O. T. Dobbin, LL.D., Balliver, Co. Meath.

John Eden, Esq., Liverpool.

Wm. Euing, Esq., 209, West George-street, Glasgow.

Josiah Forster, Esq., Tottenham.

Charles Fox, Esq., Trebah, near Falmouth.

Rev. T. W. Franklyn, 55, Onslow-square.

John Freeman, Esq., Woodlane-house, Falmouth.

J. D. Freeman, Esq., for Rev. S. G. Green, B.A., Baptist College, Rawden, near Bradford.

Rt. Rev. Frederick Gell, D.D., Lord Bishop of Madras. Two copies (one for St. Augustine's College, Canterbury.)

George Stacey Gibson, Esq., Saffron Walden.

Charles Gillett, Esq., Wood Green, Banbury.

Rev. C. P. Golightly, M.A., Oxford.

Rev. C. J. Goodhart, M.A., Wertherden Rectory, Stowmarket.

Rev. Dr. F. W. Gotch, Baptist College, Bristol.

Rev. R. Govett, Norwich.

Rev. H. A. Greaves, M.A., Vicar of Charles, Plymouth.

Henry E. Gurney, Esq., by Josiah Forster, Esq.

†Hudson Gurney Esq., by „

J. H. Gurney, Esq.

Right Hon. Russell Gurney, Recorder of London.

Alexander Haldane, Esq., 118, Westbourne-terrace.

Rev. J. D. Hales, M.A., St. John's, Richmond, Surrey.

Samuel Hanson, Esq., 43, Upper Harley-street. Two copies, (one for Rev. Gerard Lewis, Margate.)

Rev. J. L. Harris, Plymstock.

Miss Edith Harrison, Bagnères de Bigorre.

Rev. Edward Hawkins, D.D., Provost of Oriel College, Oxford.

H. T. Heywood, Esq., B.A., Mannamead, Plymouth.

John Heugh, Esq., Holm Wood, Tunbridge Wells.

Rev. C. A. Heurtley, D.D., Margaret Professor of Divinity and Canon of Christ Church, Oxford.

Charles Hingston, Esq., M.D., Seven Trees, Plymouth.

John Hodgkin, Esq., Shelleys, Lewes.

Rev. Edmund Hollond, 33, Hyde-park Gardens.

†Rev. T. H. Horne, B.D. (for the Rev. T. K. Cheyne, M.A., Oxford.)

Rev. J. S. H. Horner.

Mrs. Holt, 16, Gloucester-place, Brighton.

Rev. Peter Holmes, D.D., Mannamead, Plymouth.

Rev. Fenton J. A. Hort, M.A., St. Ippolyts, Hitchin.

Rev. J. Jarratt, Brough, North Cave, Yorkshire.

Rev. Henry Jenkins, D.D., Durham.

†Miss Johnson. Two copies.

James Johnstone, Esq., Larch Hill, Moffatt.

Rev. William Kay, D.D., late Principal of Bishop's College, Calcutta.

Robert Keane, Esq., 28, Eccles-street, Dublin.

Rev. Frederick Leonard, Hemel Hempstead.

Library of Trinity College, Dublin.

Library of St. Edmund Hall, Oxford.

Rev. J. P. Lightfoot, D.D., Rector of Exeter College, Oxford.

Rev. J. B. Lightfoot, D.D., Hulsean Professor of Divinity and Fellow of Trinity College, Cambridge.

†Kenneth Macaulay, Esq., Q.C.

†J. D. Macbride, Esq., D.C.L., late Principal of Magdalen Hall, Oxford.

R. A. Macfie, Esq., 72, Parliament-street, Liverpool (and also three copies for the Free Church Missions, Calcutta, Madras, and Bombay.)

Rev. T. C. S. MacNeil, 14, Blackhall-street, Dublin.

Right Rev. the Lord Bishop of Manchester, D.D.

Very Rev. H. L. Mansell, D.D., Dean of St. Paul's.

Mr. Thomas Marshall, 192, Oxford-street.

Mr. Charles Marshall, 192, Oxford-street.

†Rev. Francis Martin, M.A., Senior Fellow of Trinity College, Cambridge.

†Sir Henry Martin, Bart., 4, Calverley-park, Tunbridge Wells.

Marcus Martin, Esq., 9, Montague-place, Russell-square.

†Rev. Henry B. Mason, M.A., Navenby Rectory, Grantham.

Charles H. Moore, Esq., 102, Piccadilly. Two copies.

†E. Morgan, Esq., M.D.

Rev. J. Morison, D.D., Florentine Bank House, Hillhead, Glasgow.

Rev. W. F. Moulton, for the Wesleyan College, Richmond, Surrey.

†Colonel Moxon.

George Murray, Esq., Wimbledon Common.

B. W. Newton, Esq., 11, Broadwater Down, Tunbridge Wells. Two copies.

Rev. J. Offord, Palace Gardens Chapel, Kensington.

†William Oliphant, Esq., Edinburgh.

Joseph Oliver, Esq., 30, Beaver street, New York.

†The Right Hon. Viscount Palmerston, K.G.

Rev. J. Owen Parr, Hinstock Rectory, Market Drayton, Salop.

Rev. Alexander Paton, Tuddenham Vicarage, Ipswich.

William Petrie, Esq., 4, The Avenue, Blackheath. Three copies (one for the Rev. F. Young Walton, Aylesbury.)

Samuel Pett, Esq., 7, Albert-road, Gloucester-gate, Regent's-park.

Miss Mary Pigeon, Clapham Common.

George Pope, Esq., Stoke-lodge, Bristol.

Rev. J. Scott Porter, Belfast.

†John Prideaux, Esq., Plymouth.

†Mrs. Prideaux, 17, Frankfort-street, Plymouth (to the Rev. W. A. Prideaux, Liskeard, Cornwall.)

Walter Prideaux, Esq., Goldsmiths' Hall.

Charles Pridham, Esq., Ashley-place, Bristol.

Robert Pringle, Esq., 20, Young-street, Edinburgh.

J. H. Puget, Esq., Totteridge (and one for Rev. J. M. Charlton, M,A., Western College, Plymouth).

John Radley, Esq., Herne-Hill, Dulwich (also one for Rev. Dr. Spence, Poultry Chapel.)

The Lord Radstock, Bryanstone-square.

The Dowager Lady Radstock, 26, Portland-place.

George Reid, Esq., Shamrock-street, Glasgow.

Religious Tract Society.

†J. P. Riach, Esq., K.L.S., late of Her Majesty's Mission to Persia.

Miss M. Rigden, Southwick, near Shoreham.

Professor Albert Rilliet, Geneva.

Dr. Charles Rieu, M.S. Department, British Museum.

Rev. Dr. Salmon, Trinity College, Dublin.

D. Wardlaw Scott, Esq., 7, Palestine-place, Cambridge-heath Gate.

Rev. Robert Scott, D.D., Master of Balliol College, Oxford.

J. B. Shepherd, Esq., Solicitor, Stourbridge.

†The Most Rev. Dr. Singer, late Lord Bishop of Meath.

†James Smith, Esq., F.R.S., Jordan-hill, by Glasgow.

Rev. Henry Wallis Smith, Glasgow.

Miss Smith, Heathfield, Hampstead.

Rev. Robert Payne Smith, D.D., Regius Professor of Divinity, Oxford, and Canon of Christ Church.

C. W. Smith, Esq., Totteridge-green, Whetstone. Two copies.

Miss Stacey, Tottenham.

Mrs. Steane, New House Park, Rickmansworth.

Rev Charles Stovel, 56, Philpot-street East.

Clarence E. Stuart, Esq., M.A., Reading.

Rev. C. A. Swainson, D.D., The Chantry, Chichester.

Rev. B. P. Symons, D.D., Warden of Wadham College, Oxford.

Charles Tanner, Esq., Portland-square, Plymouth.

Mr. Franz Thimm, Brooke-street, Bond-street.

Rev. Aubrey Townsend, Bath.

Right Rev. W. J. Trower, D.D., late Bishop of Gibraltar, Neville-park, Tunbridge Wells.

†Señor Don Luis Usoz y Rio, Madrid.

Rev. John Venn, M.A., Prebendary of Hereford.

†Edward Wakefield, Esq., Birklands, Kendal.

Rev. Robert Graves Walker, 2, Belgrave-terrace, Durdham Down, Bristol.

Thomas Walker, Esq., 37, Cannon-street, or 31, Lombard-street. Three copies. (Also three on completion.) *I should be thankful to be informed of his present address, or that of his representatives.*

Major Wallace (care of George Murray, Esq., Wimbledon Common.)

Rev. S. W. Wayte, D.D., President of Trinity College, Oxford.

Rev. B. F. Westcott, B.D., late Fellow of Trinity College, Cambridge, and Canon of Peterborough.

R. F. Weymouth, Esq., D. Lit., Portland-villas, Plymouth. (Also one copy for Rev. T. C. Page, George-street Chapel, Plymouth.)

G. V. Wigram, Esq., 3, Howley-place.

Miss Elizabeth Wilson, Kendal, for Mr. Binns, Weston-super-Mare.

Ven. Chr. Wordsworth, D.D., Archdeacon of Westminster. (Bishop Designate of Lincoln.)

Miss E. M. Wright, Albion-road, Stoke Newington.

If any mistake or wrong description is observed in this list, I shall be thankful for information being sent *direct* to me. It has been drawn up from my receipt book, and from Mr. Chalk's delivery list.

LONDON: PRINTED BY WERTHEIMER, LEA AND CO. FINSBURY CIRCUS.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

ABℵ[C][D]
(G.)
17. 37. 47.
KLP.
Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Arm. Æth.
1. Ἰησ. χρ.
¶ G (spat. vac.)
§ C.
§ G.
§ D.
a 1 Cor. 1:4.
1 Thes. 1:2.
b Phil. 1:8.

1 1 Παῦλος δοῦλος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ,″ κλητὸς ἀπό-
στολος¶ ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, 2 ὃ προεπ-
ηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
ἁγίαις, 3 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, § τοῦ γενομένου ἐκ σπέρ-
ματος ‡ Δαυεὶδ″ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ
θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστά-
σεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι’
οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πί-
στεως § ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ·
7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ § κλητοῖς
ἁγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.
8 a Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
χριστοῦ ‡ περὶ″ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· 9 b μάρτυς γάρ μου
ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ

1 Paulus servus Christi Iesu,
vocatus apostolus segregatus
in evangelium dei, 2 quod ante
promiserat per prophetas suos
in scripturis sanctis, 3 de filio
suo, qui factus est ei ex semine
David secundum carnem, 4 qui
praedestinatus est filius dei in
virtute secundum spiritum
sanctificationis ex resurrectione
mortuorum, Iesu Christi do-
mini nostri, 5 per quem acce-
pimus gratiam et apostolatum
ad oboediendum fidei in om-
nibus gentibus pro nomine
eius, 6 in quibus estis et vos
vocati Iesu Christi, 7 omnibus
qui sunt Romae in dilectione
dei, vocatis sanctis. Gratia
vobis et pax a deo patre nostro
et domino Iesu Christo.

8 Primum quidem gratias
ago deo meo per Iesum
Christum pro omnibus vobis,
quia fides vestra adnuntiatur
in universo mundo. 9 Testis
enim mihi est deus, cui servio
in spiritu meo in evangelio

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ
in ABℵC. 47. (et DFG ad summas paginas).
Παυλου (add. *αποστολου* 37.) *επιστολη* *προς* Ρωμαιους 17. 37.
του ἁγιου και πανευφημου αποστολου Παυλου *επιστολη προς* Ρωμαιους L.
επιστολη του παναγιου Παυλου *του αποστολου προς* Ρωμαιους P.
de K sil. Matt.

1. *χριστου* Ιησου B*Btly.Alf. Am. Fuld.* Arm. *Orig.* iv. 60ª. 286ᵉ. | ‡ Ιησ. χρ. ς. AℵD*Lat.*(hiat *Gr.*)G. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* vv. *Iren.* 205. *Orig. Int.* i. 85ᵇ. iv. 461ª. 462ᶜ.

1. in G. post *κλητος αποστολος* spat. vac. usque ad *εν πασιν* ver. 5.

2. *πρ. αυτου Iren.* 205. *Orig.* iv. 60ª. 287ª. *Orig. Int.* i. 85ᵇ. iv. 465ᵃ·ᵇ·ᵈ. *Eus.* D.Ev. 350ᶜ. c. Mcl. 12ᶜ. *Hil.* 933ª. | om. *αυτου* 17.

7. *εν* Ρωμῃ *Orig.* iv. 287ª. *Orig. Int.* ii. 301ᵇ. iv. 467ᵇ. "Cum ad *Romanos* scribit, gratias agit Deo per dominum nostrum Jesum Christum." *Tert.* adv. Prax. 28. | om. G. (*το*, Εν Ῥωμῃ, *ουτε εν τῃ εξηγησει, ουτε εν τῳ ῥητῳ μνημονευει* 47*my.* "sed *quis* verba *εν* Ῥωμῃ praetermiserit, non liquet" *Gb.*)

7. *αγαπητοις θεου* Vulg. *Cl.* *Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. iv. | *εν αγαπῃ θεου* GD*Lat.* (hiat *Gr.*) *Am.* *Fuld.** *Hil.* (*Wtst.*) | om. E i.e. Codicis D apographon factum a multis correcti.

8. *δια Ιησου χριστου Orig. Int.* iv. 468ª. | om. ℵ*. (add.ª)

— *περι* ABℵCD*. 17. K. Syr.Pst. | ‡ *ὑπερ* ς. DᶜG. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 468ᵇ.

9. *μαρτυς*] *μαρτυρ* D*.

— *μου* 1⁰. ABℵCDᶜ. rel. | *μοι* D*G. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 468ᵇ.

1. Jesu Christi *Cl.* | 5. accipimus *Am.*** | 7. Romae dilectis Dei *Cl.*

ABℵCD.
G.
17. 37. 47.
KLP.
c cap. 15:23, 32.

εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν
ὑμῶν ποιοῦμαι 10 c πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου
δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελή-
ματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· 11 ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν
ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ
στηριχθῆναι ὑμᾶς, 12 τοῦτο δέ ἐστιν συμπαρακληθῆναι
ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ
ἐμοῦ. 13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολ-
λάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην
ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα ‡ τινὰ καρπὸν″ σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν
καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14 Ἕλλησίν τε καὶ
βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί·
15 οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ
εὐαγγελίσασθαι. 16 οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέ-
λιον †· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ
τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.
17 δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ
πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, e Ὁ δὲ δίκαιος
ἐκ πίστεως ζήσεται.

d 1 Cor. 1:18.

16. [πρῶτον].

e Hab. 2:4.
cap. 3:22.
Gal. 3:11.
Heb. 10:38.
A′

2 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ
ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν
ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, 19 διότι τὸ γνωστὸν

filii eius, quod sine intermis-
sione memoriam vestri facio,
10 semper in orationibus meis
obsecrans si quo modo tandem
aliquando prosperum iter
habeam in voluntate dei ve-
niendi ad vos. 11 Desidero enim
videre vos, ut aliquid inpertiar
gratiae vobis spiritalis ad con-
firmandos vos, 12 id est simul
consolari in vobis per eam quae
invicem est fidem, vestram
adque meam. 13 Nolo autem
vos ignorare, fratres, quia
saepe proposui venire ad vos,
et prohibitus sum usque ad-
huc, ut aliquem fructum ha-
beam et in vobis, sicut et in
ceteris gentibus. 14 Grecis ac
barbaris, sapientibus et insi-
pientibus debitor sum: 15 ita
quod in me promtum est et in
vobis qui Romae estis evange-
lizare. 16 Non enim erubesco
evangelium: virtus enim dei
est in salute omni credenti,
Iudaeo primum et Greco.
17 Iustitia enim dei in eo reve-
latur ex fide in fide, sicut
scriptum est, Iustus autem ex
fide vivit.

18 Revelatur enim ira dei de
caelo super omnem impietatem
et iniustitiam hominum eorum
qui veritatem in iniustiam de-
tinent; 19 qui quod notum est

9. ὡς *Orig. Int.* iv. 469c. | πως G.
— διαλειπτως 37.
10. δεομενος *Orig. Int.* iv. 469c. | οδαιομαινος G.
— ει πως *Orig. Int.* iv. | ὁπως L. ?Æth.
11. χαρισμα post ὑμιν 17. 37. Vulg. *Cl.* (non *Am.*) Syr.Pst. (non Hcl.) Memph. *Orig.* ii. 654a. *Orig Int.* iv. 469e-a. | ante *Clem* 644. 660.
12. τουτο δε εστιν *Clem.* 644. | τουτ' εστιν A. Vulg. *d.g.* *Orig. Int.* iv. 469a | om. Syr.Pst. (pro hoc ver. in Æth. "quoniam pariter credidistis nobiscum," om. cet.) | [17 h.]
— δια της...πιστεως *Clem.* | om. 37*txt.*
— εν αλλ. *Clem.* | om. εν G. Arm.
— πιστεως] praem. της G. | om. *Clem.*
13. ου θελω ABℵCDa. rel. *Orig. Int.* iv. 468b. 469c. [h. 17.] | ουκ οιομαι D*G.
— δε *Orig. Int.* iv. *bis.* | γαρ C. *Fuld*
— τινα ante καρπον ABℵCDG. 17. 37. 47. KP. Vulg. *Orig. Int.* ii. 306c. iv. 469c. (τι D*.) | ‡ post ϛ. Syr.Hcl. Arm. | om. τινα L. Syr.Pst. Memph. Æth. *ut vid.*

13. σχω] εχω G.
— και εν ὑμ. *Orig. Int.* ii. iv. | om. και G.
15. το κατ' εμε] ὁ επ' εμε G.
— ὑμιν] praem. εν D*. *Am. Fuld.** | praem. επ' G. | non habent ABℵCD**. rel. *Orig. Int.* iv. 469d.
— τοις εν Ρωμῃ *Orig. Int.* iv. | om. G.
16. το ευαγγελιον *Orig.* ii. 801e. *Eus.* in Ps. 203e. 397b. 404d. 445b. *Tert.* adv. Marc. v. 13. *Hil.* 96b. | επι ευαγγελιον G. ‖ † add. του χριστου ϛ. Dc. 37. 47. KLP. | om. ABℵCD*G. 17. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. *Orig. Int.* iv. 470e. *Eus.* in Ps. *quater.* *Tert.* *Hil.* 96b.
— εις σωτηριαν *Orig.* ii. *Orig. Int.* iv. *Eus.* D. Ev. 386a. in Ps. *quater.* *Hil.* 96b. | om. G.
— τε *Orig.* ii. *Eus.* D. Ev. in Ps. *quater.* | om. ℵ* (Ιουδε*, Ιουδαιῳ τεa.)
— πρωτον AℵCD. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. rel. *Orig.* ii. *Orig. Int.* iv. 471c. *Eus.* D.Ev. in Ps. *quater.* | om. BG. *Tert.* (vid. cap. ii. 9, 10.)

17. γαρ *Iren.* 275. *Orig.* ii. 779e. *Orig. Int.* iv. 471d. *Eus.* D.Ev. 386b. in Ps. 203e. 397c. 404d. 445c. (*Tert.* adv. Marc. v. 13.) | δε A. *Clem.* 644.
— δικαιος] add. μου C*. Vulg. *cdd.* | om. *Iren.* *Clem.* 444.
— πιστεως] add. μου Syr.Hcl. (vid. Hier. in Habac.) | om. *Iren.*
18. ανθρωπων] praem. των D*G. | om. rel. *Orig.* i. 631b. *Hipp.* Ant. 64(32.)
— θεου *Iren.* 265. *Hipp.* *Orig.* i. | om. 47.
— απ'] απο 47.
— αληθειαν] add. του θεου Vulg. *Cl.* *Fuld.* Arm. *Usc.* *Hipp.* | om. *Am.* Arm. *Zoh.* *Iren.* 265. *Orig.* i. *Orig.* iv. 471a. 472c.
19. διοτι *Orig.* i. 631b. | ὁτι D*G.
— ὁ θεος γαρ ABℵCD*G. 17. 37. *Orig.* i. 478e. 631b. *Eus.* P.E. 523e. | ‡ ὁ γαρ θεος ϛ. Dc. 47. KLP.
20. αορατα *Hipp.* Phil. v. 7. (99.) *Orig.* i. 478b. 631b. 678b. 720c. 728d. *Orig.*

11. vobis gratiae *Cl.* | 13. sicut in (*om.* et) *Am.* | 15. *om.* "et" *ante* vobis *Cl.* | 16. salutem *Cl.* | 17. fidem *Cl.* | 18. veritatem Dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ ‡ θεὸς γὰρ″
αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. 20 τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτί-
σεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε
ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς
ἀναπολογήτους. 21 διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν
ἐδόξασαν ἢ ‡ ηὐχαρίστησαν,″ ‡ ἀλλὰ″ ἐματαιώθησαν
ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνε-
τος αὐτῶν καρδία· 22 f φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράν-
θησαν, 23 καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ
ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν
καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. 24 διὸ † παρέδωκεν αὐτοὺς
ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκα-
θαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ‡ αὐ-
τοῖς,″ 25 οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ
ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ
κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς
τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. 26 διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ
θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν με-
τήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν,
27 ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν
χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν
εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην

f Jer. 10:14. 1 Cor. 1:20.

27. ὁμ. δὲ.

dei, manifestum est in illis; deus enim illis manifestavit.
20 Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus ac divinitas, ita ut sint inexcusabiles,
21 quia cum cognovissent deum, non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum.
22 Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt,
23 et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium.
24 Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum, in inmunditiam ut contumeliis adficiant corpora sua in semet ipsis,
25 qui conmutaverunt veritatem dei in mendacio, et coluerunt et servierunt creaturae potius quam creatori, qui est benedictus in saecula. amen.
26 Propterea tradidit illos deus in passiones ignominiae. Nam feminae eorum inmutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam:
27 similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos

Int. ii. 205^{d}. iv. 472^{b}. *Eus.* Pr. Ev. 523^{c}. 636^{c}. D.Ev. 157^{c}. in Ps. 71^{b}. 326^{b}. *Tert.* adv. Herm. 45. de anim. 18. | *ορατα* G.

20. *αιδιος* *Orig.* i. 478^{b}. 631^{b}. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig. Int.* iv. 472^{b-d}. 483^{d}. *Eus.* Pr. Ev. *bis.* D.Ev. in Ps. | om. L.

— *θεοτης* P.

21. *γνοντες* *Clem.* 68. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig.* i. $478^{e \cdot f}$. 729^{a}. *Meth.* 117^{c}. [37.] *Eus.* Pr. Ev. 122^{d}. | *γνωντες* 17. 37*. KL.

— *ηυχαριστησαν* AℵC(D.) 17. 37. *Clem.* 68. *Orig.* i. $478^{e \cdot f}$. 524^{b}. *Hipp.* *Eus.* Pr. Ev. *Meth.* (om. praec. *η* A. *ηυχαρισθησαν* D*.) | ‡ *ευχαριστησαν* ϛ. BG. 47. KsLP. *Orig.* i. 631^{b}. 729^{a}.

— *αλλα* B. | ‡ *αλλ'* ϛ. AℵCD. rel. *Clem.* *Hipp.* *Orig.* i. 631^{c}. *Meth.* *Eus.*

— *καρδια* ante *αυτων* D*G. Vulg. *Orig. Int.* iv. 472^{c}. 474^{d}. | post rel. *Orig.* i. 631^{c}. ii. 836^{b}. *Hipp.* *Meth.* *Eus.* Pr. Ev. D.Ev. 160^{a}. 364^{a}.

23. *ηλλαξαν* *Clem.* 68. *Hipp.* *Orig.* i. 260^{c}. 495^{e}. cdd. & edd. 524^{b}. cdd. & edd. 631^{b}. ii. 784^{d}. *Eus.* Pr. Ev. 118^{b}. in Ps. 221^{a}. | *ηλλαξαντο* K. *Orig.* i. 524^{b}. cdd. 2. 729^{a}. *Eus.* D.Ev. 160^{b}. (vid. Psal. cv. (cvi.) 20.)

24. *διο*] † add. *και* ϛ. DG. 37. KsLP. Syr.Hcl. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) | om. ABℵC. 17. 47. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* i. 260^{c}. *Orig. Int.* iv. 474^{d}. 504^{c}. ("et propter hoc" Æth.)

— *ὁ θεος* *Hipp.* (? ver. 26.) *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. 474^{d}. 504^{c}. 572^{c}. | om. C* ut vid.

— *εις ακαθαρσιαν* *Orig.* i. 260^{c}. 262^{e}. 263^{b}. 729^{b}. *Orig.* iv. 474^{d}. 572^{c}. ‖ om. A*. (add.¹)

— *αυτοις* ABℵCD*. | ‡ *ἑαυτοις* ϛ. D^{c}G. 17*s*. 37. 47. KsLP. Vulg. *Orig.* i. 260^{c}.

25. *εσεβαστησαν* P*.

— *την κτησιν* P*.

26. *χρησιν* *Clem.* 222. *Orig.* i. 260^{d}. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig. Int.* iv. 474^{b}. 475^{a}. *Eus.* Pr. Ev. 300^{b}. | *κτισιν* D*.

— *φυσιν*] add. *χρησιν* D*G. (Vulg.) Arm. | om. *Orig. Int.* iv. *Clem.* *Hipp.* *Eus.* Pr. Ev.

27. *ὁμοιως τε* BℵD^{**c}. 37. KsL. Syr.Pst. Memph. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 475^{a}. | *ὁμοιως δε* AD*G. 17. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. *Clem.* 222. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig. Int.* iv. 474^{b}. *Eus.* Pr. Ev. 300^{c}. | *ὁμοιως* tantum C. Arm. *Orig.* i. 260^{d}.

— *οἱ* *Clem.* *Orig.* i. *Hipp.* *Eus.* Pr. Ev. | om. L.

— *αρσενες* 1°. *Elz.* BD*G. *Orig.* i. 260^{d}. *Eus.* Pr. Ev. | *αρρενες* *St.* AℵCD^{c}. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* 222. *Hipp.*

— *χρησιν* *Orig* i. 260^{d}. *Orig. Int.* iv. 474^{b}. 475^{a}. *Clem.* *Hipp.* *Eus.* | *φυσιν* 17.

— *αρσενες* 2°. B*Mai*$ℵ^{a}$DG. 37. 47. KsLP. *Eus.* Pr. Ev. 248^{a} 300^{c}. | *αρρενες* Aℵ*C. 17. *Clem.* *Orig.* i. 730^{c}. *Hipp.*

— *αρσεσιν* B$ℵ^{a}$CDG. 37. 47. KsLP. *Eus.* Pr. Ev. *bis.* | *αρρεσιν* Aℵ*. 17. *Clem.* *Orig.* i. 730^{c}. *Hipp.*

20. et divinitas *Cl.* | 25. *om.* amen *Am**.(*Tf.*)

A B ℵ (C) D. G. 17. 37. 47. KLP.

κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς
πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. 28 καὶ κα-
θὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ
μὴ καθήκοντα, 29 πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ † πονη-
ρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος
δόλου κακοηθείας, ψιθυριστὰς 30 καταλάλους θεοστυ-
γεῖς ὑβριστὰς ὑπερηφάνους ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κα-
κῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, 31 ἀσυνέτους ἀσυνθέτους
ἀστόργους † ἀνελεήμονας, 32 οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ
θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι
(32. ποιοῦντες. — συνευδοκοῦντες.) θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ
συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

II.

1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων·
ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ
(2. οἴδαμεν γάρ.) γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. 2 οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ
κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ
τοιαῦτα πράσσοντας· 3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ
κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά,
ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; 4 ἢ τοῦ πλούτου
τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακρο-

turpitudinem operantes et mer-
cedem quam oportuit erroris sui
in semet ipsis recipientes. 28 Et
sicut non probaverunt deum
habere in notitiam, tradidit
illos deus in reprobum sensum,
ut faciant ea quae non conve-
nit, 29 repletos omni iniquitate
malitia fornicatione avaritia
nequitia, plenos invidia homi-
cidio contentione dolo maligni-
tate, susurrones 30 detractores,
deo odibiles, contumeliosos su-
perbos elatos, inventores malo-
rum, parentibus non oboedi-
entes, 31 insipientes, inconposi-
tos, sine adfectione, absque
foedere, sine misericordia:
32 qui cum iustitiam dei cogno-
vissent, non intellexerunt quo-
niam qui talia agunt digni sunt
morte, non solum ea faciunt,
sed et consentiunt facientibus.
1 Propter quod inexcusabilis
es, o homo omnis qui iudicas.
In quo enim iudicas alterum,
te ipsum condemnas: eadem
enim agis qui iudicas. 2 Scimus
enim quoniam iudicium dei est
secundum veritatem in eos qui
talia agunt. 3 Existimas au-
tem hoc, o homo qui iudicas
eos qui talia agunt et facis ea,
quia tu effugies iudicium dei?
4 An divitias bonitatis eius et
patientiae et longanimitatis con-

---

27. *ἑαυτοις* AℵCD. rel. *Clem. Hipp. Eus.* Pr. Ev. 300c. | *αυτοις* BK. (vid. ver. 24.)
— *απολαμβανοντες* (*απολ.* *Clem. Hipp. Orig.* i. 262f.) | *αντειλαμβανοντες* G.
28. *εχει* 37*.
— *ὁ θεος* Bℵ^a CD. rel. *Iren.* 266. *Orig.* i. 260d. ii. 772d. iii. 313b. *Orig. Int.* ii. 463a. 673e. iv. 474b. 475a. *Luc.* 126. 256. | om. Aℵ*. *Hil.* 74f. (ed.)
29. *αδικια πονηρια πλεονεξια κακια* B. | *αδικ. πον. κακ. πλεον.* Aℵ. | *αδικ. κακ. πον. πλεον.* C. 17. Memph. Æth. | iniquitate nequitia fornicatione avaritia *Orig. Int.* ii. 463a. 467f. | iniquitate malitia impudicitia cupiditate nequitia *Luc.* 126. | *αδικια* † *πορνεια*" *πονηρια πλεονεξια κακια* ς. 47. L. Syrr. (Pst.) & Hcl. Arm. (*κακ. πλεον.* Syr. Pst.) | *αδικια κακ. πορνεια πλεονεξια* D*G. Vulg. (add. nequitia Vulg. *Harl.** *πονηρια* post *πορνεια* *Dmg.*c) | *αδικια πλεον. κακια* K. iniquitate nequitia avaritia *Orig. Int.* ii. 673f. iniquitate malitia fornicatione nequitia avaritia *Orig. Int.* iv. 474c. (475a.) | *αδικ. ακαθαρσια πορνεια πον. πλευν. κακ.* 37. | *αδικ. και πορνεια πλεον. κακ.* P. | (*ἀποῤῥιψαντες ἀφ' ἑαυτῶν πᾶσαν ἀδικίαν καὶ ἀνομίαν πλεονεξίαν ἐρεῖς, κακοηθείας τε καὶ δόλους, ψιθυρισμούς τε καὶ καταλαλιὰς θεοστυγίαν, ὑπερηφανίαν τε καὶ ἀλαζονείαν, κενοδοξίαν τε καὶ ἀφιλοξενίαν.* *Clem. Rom.* 1 ad Cor. xxxv.)
29. *φθονου*] post *φονου* 17. | ante *Orig. Int.* ii. 467f. ii. 673f. iv.
— *φονου εριδος*] *φονων εριδας* G. homicidiis contentione *Luc.*
— *εριδος*] ante *φονου* A. | post *Orig. Int.* ii. *bis.* iv.
— *δολου* *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *Luc.* | om. A.
30. *καταλαλους*] *κακολαλους* D.
31. *αστοργους*] † add. *ασπονδους* ς. ℵ^c CD^c. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr. Hcl. Arm. (*Orig. Int.* iv. 474e.) (D^c ante *ασυνθ.* sed postea hoc in loco.) | praem. 17. | om. ABℵ*D*G. *Fuld.** Syr. Pst. Memph. Æth. (qui ordinem mutat) *ut vid.* *Orig. Int.* ii. 467b. *Luc.* 126.
32. *επιγνοντες*] *επιγεινωσκοντες* B. (*επιγνωντες* 17. L.) ‖ add. *ουκ ενοησαν* D*. Vulg. *Orig. Int.* iv. *Cypr.* 120. *Luc.* | add. *ουκ εγνωσαν* G.
32. *ὁτι*] add. *τα* G*.
— *μονον*] add. *γαρ* D*. | om. *Orig. Int.* iv. *Cypr. Luc.*
— *ποιουσιν...συνευδοκουσιν* AℵCD. rel. | *ποιουντες ... συνευδοκουντες* B. (Vulg.) Syrr. (Pst. &) Hcl. *Orig. Int.* iv. *Cypr. Luc.* (*ταῦτα γὰρ οἱ πράσσοντες στυγητοὶ τῷ θεῷ ὑπάρχουσιν· οὐ μόνον δὲ οἱ πράσσοντες αὐτά, ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες αὐτοῖς.* *Clem. Rom.* 1 ad Cor. xxxv.)
1. *πας* *Orig. Int.* iv. 474c. | om. Syr. Pst. Arm. Æth.
— *κρινεις*] praem. *κριματι* C*. 37. Syr. Hcl.* Memph. | om. *Orig. Int. Cypr.* 313.
— *ὁ κρινων* 2°. *Am. m.* | quae judicas Vulg. *Cl. Cypr.* | in quo judicas Arm.
2. *δε* ABDG. 47. KsLP. Syr. Hcl. *Orig. Int.* iv. 476c. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | *γαρ* ℵC. 17. 37. Vulg. *m.* Memph. Arm. *Cypr.* 313. | "et" Syr. Pst. [Æth.]

28. notitia *Cl.* | conveniunt *Cl.* | 32. et non solum *Cl.* *add.* qui *Am.*** *Cl.* | sed etiam *Cl.* | qui consentiunt *Am.*** *Cl.*
1. agis quae judicas *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth. ¶ C.

θυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ
εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; [5] κατὰ ¶ δὲ τὴν σκληρότητά
σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ
ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας
τοῦ θεοῦ, [6] ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ,
[7] τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ
τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· [8] τοῖς
δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσιν † τῇ ἀληθείᾳ, πειθομέ-
νοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ‡ ὀργὴ καὶ θυμός,″ [9] θλῖψις καὶ
στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργα-
ζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ ῞Ελληνος·
[10] δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ
τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ῞Ελληνι· [11] οὐ γάρ
ἐστιν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ.

B′ 3 [12] ῞Οσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπο-
λοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κρι-
g Jac. 1:22. θήσονται, [13] g οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ † νόμου δίκαιοι
13. [τῷ] θεῷ. παρὰ † θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ † νόμου δικαιωθήσονται,
[14] (ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ
νόμου ‡ ποιῶσιν″, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν
νόμος, [15] οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου

temnis, ignorans quoniam benignitas dei ad paenitentiam te adducit? [5] Secundum duritiam autem tuam et inpaenitens cor thesaurizas tibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii dei. [6] qui reddet unicuique secundum opera eius; [7] his quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus vitam aeternam: [8] his autem qui ex contentione, et qui non adquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira et indignatio. [9] Tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudaei primum et Greci: [10] gloria autem et honor et pax omni operanti bonum, Iudaeo primum et Greco. [11] Non est enim personarum acceptio apud deum.

[12] Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege et peribunt; et quicumque in lege peccaverunt, per legem iudicabuntur. [13] Non enim auditores legis iusti sunt apud deum, sed factores legis iustificabuntur. [14] Cum enim gentes, quae legem non habent naturaliter quae legis sunt faciunt, eiusmodi non habentes legem ipsi sibi sunt lex, [15] qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus

---

2. *κατα*] *κατ'* D.
— *τα* ante *τοιαυτα*] om. 37.
3. *λογιζῃ δε .... πρασσοντας*] *νομιζεις ουν ὁ ταυτα πρασσων* P.
— *τουτο*] *τουτω* A.
4. *αγνων* G.
— *σε αγει* *Iren.* 281. *Orig.* i. 113. 119. 557[e]. ii. 119[a]. *Orig. Int.* ii. 140[d]. iii. 393[e]. iv. 477[b]. *Eus.* in Ps. 112[c]. 511[b]. *Cypr.* 248. | *εναγει* sic 17.
5. *αποκαλυψεως* *Iren.* 281. *Orig.* i. 113. 119. 557[e]. ii. 119[b]. iii. 267[d]. *Orig.* in Prov. *Mai* 20. *Orig. Int.* ii. 140[d]. 463[e]. iii. 959[c]. iv. 478[a]. 479[b]. 545[b]. *Eus.* in Es. 591[e]. in Ps. 112[c]. 156[d]. 633[a]. *Cypr.* 248. *Luc.* 51. | *ανταποδοσεως* A. ‖ add. *και* ℵ[c]D[c]. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. (Æth.) *Orig.* ii. iii. in Prov. (*Mai.*) *Eus.* in Es. in Ps. 112[c]. 156[d]. | om. ABℵ*D*G. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Iren. Orig.* i. *ter. Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *ter.* in Prov. *Tf.* 93. *Eus* in Ps. 633. *Cypr. Luc.*
7. *τοις μεν*] add. *γαρ* 47.
8. *τοις*] *της* 37*.
— *απειθουσιν*] † add. *μεν* ς. Aℵ[c]D[c]. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *Orig.* i. 113. *Orig. Int.* iv. 480[c]. 497[b]. | om. Bℵ*D*G. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Eus.* Pr. Ev. 580[d] (*απιστουσι.*)
— *οργη και θυμος* ABℵD*G. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. | ‡ *θυμ. και οργη* ς. D[c]. 17s. 47. KsLP. Syr.Hcl. [Æth.] *Eus.* Pr.Ev.
9. *θλιψεις* A.
— *Ιουδαιου...῞Ελληνος* *Orig.* i. 113. *Orig. Int.* iv. 480[d]. 497[b]. *Eus.* Pr.Ev. | *Ιουδαιῳ...῞Ελληνι* G. 37. Syr.Pst.
10. *παντι* post *αγαθον* G. | ante *Iren.* 281. *Orig.* i. 113. *Orig. Int.* ii. 415[d]. iii. 401[d]. iv. *bis.*
11. *τῳ*] om. D* (mg.[c])
12. *εν ονομῳ* G.
13. om. ver. P.
— *νομου* 1[o].] † praem. *του* ς. 17s. 37. 47 *txt.* KL. Arm. *Orig.* in Prov. *Mai.* 4. 37. | om. ABℵDG. 47*mg.* *Orig.* in Prov. *Tf.* 80. 106.
— *θεῳ*] † praem. *τῳ* ς. Aℵ D[c]G. 17. 37. KL. *Orig.* in Prov. *Mai.* 37. *Tf.* 80. | om. *τῳ* BD*. *Orig.* in Prov. *Tf.* 106.
13. *αλλ' οἱ* *Orig.* in Prov. | *αλλα* G.
— *νομου* 2[o].] † praem. *του* ς. D[c]. 17. 37. 47. KsL. Arm. *Orig.* in Prov. *Mai.* 37. *Tf.* 80. 106. | om. ABℵD*G.
— *δικαιωθησονται*] add. *παρα θεῳ* G. *m.* | om. *Orig. Int.* iv. 485[a]. *Cypr.* 327.
14. *γαρ* *Clem.* 452. *Orig.* iv. 580 *not.* *Orig.* Cat. Cram. 12. *Orig. Int.* ii. 419[d]. iv. 485[b-d]. 499[c]. 529[c]. *Eus.* in Ps. 9[e]. *Hil.* 334[b]. | *δε* G. Arm. Æth. *Orig.* iii. 793[a].
— *εθνη*] praem. *τα* G. | om. *Orig.* ii. 31[f]. 40[b]. iii. iv. Cat. Cram. *Clem. Eus.* in Ps.
— *ποιωσιν* ABℵ 47*mg.* *Clem. Orig.* ii. 31[f]. iii. iv. | *ποιουσιν* D*G. | *ποιει* 17. KLP. *Orig* Cat. Cram. | ‡ *ποιῃ* ς. D[c]. 37. 47*txt.* *Eus.* in Ps. 10[a].
— *οὗτοι* *Clem. Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. | *οἱ τοιουτοι* G. Vulg. *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. iv. 527[c]. (*Hil.*)

4. ignoras *Cl.* | 5. autem duritiam *Cl.* | 7. iis quidem *Cl.* | quaerunt *Cl.* | 8. iis autem qui sunt ex *Cl.* | 11. enim est acceptio personarum *Cl.* | 12. om. "et" ante peribunt *Cl* | et quic. in lege peccav. *om. Am.** | 14. naturaliter ea quae *Cl.* | 14. legem non habentes *Cl.*

A B ℵ D. (G. 17. 37. 47. KL(P).
¶ P.
16. ἐν ᾗ ἡμ. κρινεῖ
¶ G (spat. vac).
— χρ. Ἰησ.
[h] Matt. 15: 14.
[i] Es. 52: 6.
§ G.

γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐ-
τῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λο-
γισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων,) ¶ 16 ἐν
ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς ¶ τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.
17 ‡ Εἰ δὲ″ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ †
νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, 18 καὶ γινώσκεις τὸ θέ-
λημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ
τοῦ νόμου· 19 πέποιθάς τε σεαυτὸν [h] ὁδηγὸν εἶναι
τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 20 παιδευτὴν ἀφρόνων,
διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώ-
σεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· 21 ὁ οὖν διδάσκων
ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέ-
πτειν κλέπτεις; 22 ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις;
ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς; 23 ὃς ἐν νό-
μῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν
θεὸν ἀτιμάζεις; 24 [i] Τὸ γὰρ ὄνομα °τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς
βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται.
25 περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν
δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, § ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία
γέγονεν. 26 ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ
νόμου φυλάσσῃ, ‡ οὐχ″ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς πε-
ριτομὴν λογισθήσεται; 27 καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως
ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος

suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se invicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium,
16 in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum per Iesum Christum.
17 Si autem tu Iudaeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo,
18 et nosti voluntatem eius et probas utiliora, instructus per legem,
19 confidis te ipsum ducem esse caecorum, lumen eorum qui in tenebris sunt,
20 eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiae et veritatis in lege,
21 qui ergo alium doces, te ipsum non doces? qui praedicas non furandum, furaris?
22 qui dicis non moechandum, moecharis? qui abominaris idola, sacrilegium facis?
23 qui in lege gloriaris, per praevaricationem legis deum inhonoras?
24 Nomen enim dei per vos blasphematur inter gentes, sicut scriptum est.
25 Circumcisio quidem prodest si legem observes; si autem praevaricator legis sis, circumcisio tua praeputium facta est.
26 Si igitur praeputium iustitias legis custodiat, nonne praeputium illius in circumcisionem reputabitur?
27 Et iudicabit quod ex natura est praeputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem

15. *αυτων* post *της συνειδησεως* DG. Vulg. Arm. | ante ABℵ. 17. 37. 47. KsL. *Orig.* ii. 40b. iii. 793a. iv. 580 *not.* *Orig. Int.* ii. 419e.
— *λογισμων* *Orig.* iii. 235b. 668b. in Prov. 36. *Eus.* Pr.Ev. 601c. | *διαλογισμων* G.
16. *εν ἡμερᾳ ὁτε* ℵDG. 17. 37. 47. KsL. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* 472b. 479b. 486d. ["cum" Æth.] | *εν ᾗ ἡμερᾳ* B. | *εν ἡμερᾳ ᾗ* A. *Tol.* Syr. Pst. Memph. *Orig. Int.* i. 102. (*εν ἡμερᾳ ὁταν* *Eus.* Pr. Ev. 580d. *εν ἡμερᾳ κρισεως* *Orig.* iii. 668b.)
— *μου* *Orig.* iv. 7a. 15c. *Eus.* H.E. iii. 4 (91.) *Orig. Int.* i. iv. 486d. | om. 37.
— *δια Ιησου χριστου* Aℵ^aD. rel. Vulg. rel. *Orig. Int.* i. iv. | *δια χριστου Ιησου* B. | *χριστου Ιησου* (*sine δια*) ℵ*. *εν χριστῳ Ιησου* *Orig.* iv. 98d. ‖ add. *του κυριου ἡμων* D. [h. G.]
17. *ει δε* ABℵD*. 47². K. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 423. *Orig. Int.* iv. 487a-c. 504c. 635a. | ‡ *ιδε* ϛ. Dc. 17. 37. 47*. L. Syr.Hcl.
17. *επαναπαυῃ* *Clem.* 424. | *επαναπαυει* 17. K.
— *νομῳ*] † praem. *τῳ* ϛ. Dc. 17. 37. 47. KL. Arm. | om. ABℵD*. *Clem.*
19. *ὁδηγῶν* 37*.
20. *διδασκαλον νηπιων* *Clem.* 424. *Orig. Int.* iv. 487c. | om. A.
21. *ἑτερον*] praem. *τον* L. Arm.
25. *γαρ*] om. 37. Vulg. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 489a. 490a. 497c.
— *πρασσης*] *φυλασσης* D*. (corr.c) Arm.
— *ης*] *εἶ* 17.
26. *τα δικαιωματα* *Orig. Int.* iv. 489b. 497d. | *δικαιωμα* G. *Orig. Int.* iv. 490b.
— *φυλασσει* L.
— *ουχ* Bℵ. | ‡ *ουχι* ϛ. DG. 17. 37. 47. KsL. [A n.l.]
27. *ἡ εκ φυσεως ακροβυστια* *Orig. Int.* iv. 489b. 490b. 497e. | om. G.
28. *ὁ εν τῳ φαν.* *Orig.* i. 182. *Eus.* D.Ev. 358d. in Ps. 449b. 609a. ap. Mai 252. | om. *ὁ* 17. (habet *ὁ* ante *εν τ. κρυπτῳ* ver. 29.)
29. *αλλα* 1°. D*G. | ‡ *αλλ'* ϛ. AB*Mai.*ℵDc.rel. *Orig.* i. 182. *Eus.* D.Ev. in Ps. *bis.* ap. Mai 83. 252.
— *εν πν.* *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. 837d. iv. 489b. 674a. *Eus.* D.Ev. in Ps. *bis.* ap. Mai 252. (*πνευμ.* tantum *Eus.* ap. Mai 83.) | *ὁς πν.* G.
— *οὑ ὁ επαινος...του θεου*] om. 47 *txt.* (habet in mg.*)
— *αλλα* 2°. B. *Eus.* D.Ev. | ‡ *αλλ'* ϛ. rel. *Eus.* in Ps. 449b. ap. Mai. *bis.*
— *του θεου* *Eus.* D.Ev. in Ps. 449b. ap. Mai 83. 252. | om. *του* DbG. ‖ add. *εστιν* D*. Vulg. *Orig. Int.* ii. 205c. 304d. iii. 935a. iv. 674a. | om. *Orig.*

15. cogitationibus accusantibus aut et. defendentibus *Cl.* | 16. judicavit *Am.* | 19. confidens *Am.*** | esse ducem *Cl.* | 27. judicabit id *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; 28 οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ
φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν
σαρκὶ περιτομή, 29 ‡ ἀλλὰ″ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος,
καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ
ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ‡ ἀλλα″ ἐκ τοῦ θεοῦ.

III. Γ'

4 1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέ-
λεια τῆς περιτομῆς; 2 πολὺ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶ-
τον μὲν † ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 τί
γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν
πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 μὴ γένοιτο· γινέσθω
δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, ‡ καθά-
περ″ γέγραπται, k Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία
§ ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ
ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον
λέγω· 6 μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κό-
σμον; 7 εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύ-
σματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ
ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 καὶ μὴ καθὼς βλασφημού-
μεθα καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσω-
μεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν
ἐστιν.

Δ'

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· l προῃτιασάμεθα
γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν

k Ps. 50(51):6.
4. νικήσεις
§ P.
8. [καὶ] καθώς
l cap 11:32. Gal. 3:22.
9. ὑπὸ ἁμαρτ.

praevaricator legis es. 28 Non
enim qui in manifesto, Iudaeus
est, neque quae in mani-
festo in carne, circumcisio,
29 sed qui in abscondito Iu-
daeus, et circumcisio cordis in
spiritu non littera, cuius laus
non ex hominibus sed ex deo
est.
1 Quid ergo amplius est Iu-
daeo, aut quae utilitas circum-
cisionis? 2 Multum per omnem
modum. Primum quidem quia
credita sunt illis eloquia dei.
3 Quid enim si quidam illorum
non crediderunt? numquid in-
credulitas illorum fidem dei
evacuabit? Absit. 4 Est autem
deus verax, omnis autem homo
mendax, sicut scriptum est,
Ut iustificeris in sermonibus
tuis et vincas cum iudicaris.
5 Si autem iniquitas nostra
iustitiam dei commendat, quid
dicemus? numquid iniquus
deus qui infert iram? Secun-
dum hominem dico: 6 Absit:
alioquin quomodo iudicabit
deus mundum? 7 Si enim ve-
ritas dei in meo mendacio
abundavit in gloriam ipsius,
quid athuc et ego tamquam
peccator iudicor? 8 et non, si-
cut blasphemamur et sicut
aiunt nos quidam dicere, fa-
ciamus mala ut veniant bona?
quorum damnatio iusta est.
9 Quid igitur praecellimus
eos? Nequaquam. Causati enim
sumus Iudaeos et Grecos omnes

iii. 934 *not.* *Orig. Int.* iv. 489^{b}. *Eus.* D.Ev. in Ps. ap. Mai *bis*.
1. ἡ ωφελ. ABℵ^{c}D. rel. | om. ἡ ℵ*G.
2. πρωτον] πρωτοι 47 *mg.*
— μεν] † add. γαρ ς. AℵD^{c}. 17. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. (*Eus.* D. Ev. 441^{d}.) | om. BD*G. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 496^{e}. 504^{b}. (om. μεν 47 *mg.*)
— επιστευθησαν] add. αυτοις G^{2}. *Orig. Int.* iv. 496^{e}. 498^{a}. 504^{b}. 516^{e}. | om. *Orig.* iii. 778^{a}. *Eus.* D.Ev.
3. ηπιστησαν Vulg. *Orig. Int.* iv. 496^{e}. *Cypr.* 83. 120. 123. 202. | ηπειθησαν A.
— καταργηση L. καταργει 47.
4. γινεσθω] γενεσθω L*Tf.* | εστω G. "est" Vulg. *Cypr.* 83. 120. 123. 202 *Conc. Carth.* (*Cypr.* 335.)
— δε 1°. (Vulg.) Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* iii. 900^{a}. iv. 496^{e}. 499^{b}. 501^{b}. [Æth.] | γαρ G. Vulg. MS. Syr.Pst. *Cypr. quater. Conc. Carth.* | ουν Arm.
4. καθαπερ Bℵ. | ‡ καθως ς. ADG. rel.
— νικησῃς BG. 37. 47. KL. *Orig.* iii. 223^{c}. | -σεις AℵD. 17. (δικαιωθεις ante 17. L.)
5. ει δε ἡ *Clem.* 139. | ἡ δε 17.
— θεου] post δικαιοσυνην G. Vulg. *Orig. Int.* 499^{d}. | ante *Clem.* 139. *Orig. Int.* iv. 501$^{b\cdot c}$. 502$^{b\cdot c}$.
— οργην] add. αυτου ℵ*. (corr.^{c}) Syr. Pst. Memph. | om. *Clem. Orig. Int.* iv. 501^{b}. 502^{b}. (*ter.*)
7. γαρ *Orig. Int.* iv. 501^{b}. 503^{e}. | δε A. *Harl.* Memph. (η *ante* P.)
8. και καθως Vulg. Syr.Hcl. rel. *Clem.* 528. *Orig. Int.* iv. 501^{b}. | om. και BK. (Æth. *ut vid.*) | om. καθως Syr.Pst.
— ἡμας ante τινες 47.
— ὁτι *Clem.* 529. | om. G. Vulg.
— ποιησομεν 37. | Contra, *Clem.*
— τα κακα *Clem.* | om. τα D*. (add.^{b})
— ελθῃ] add. εφ' ἡμας 37. Memph. | om. *Clem. Orig. Int.* iv. 501^{b}.
9. προεχομεθα Bℵ. 17. 37. 47. KP. Vulg. | προεχωμεθα AL. | προκατεχομεν περισσον D*G. Syr.Pst. (*ut vid.*) *Orig. Int.* iv. 504$^{d\cdot b\cdot c}$. | προκατεχομεθα D^{c}.
— ου παντως Vulg. Syr.Hcl.mg. Arm. | om. D*GP. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Æth. *Orig. Int.* iv. 504$^{d\cdot b\cdot c}$. | om. ου Memph.
— προῃτιασαμεθα Syrr.Pst.&Hcl.* Æth. | ῃτιασαμεθα D*G. Vulg. Syr.Hcl.txt. *Orig. Int.* iv. 504$^{d\cdot b}$. 505$^{c\cdot e}$. 508^{d}. 509^{a}. 511^{a}.
— γαρ Syr.Hcl. rel. *Orig. Int.* iv. 7^{ies}. | om. D*. Syr.Pst. Æth. *ut vid.*
— τε] add. πρωτον A. | om. *Orig. Int.* iv. 7^{ies}.
— παντας] ἁπαντας G.
— ὑφ' AℵD. rel. | ὑπο B. vid. *Clem.* 568. | ὑφ' ἁμαρτ. παντ. 47.

28. in carne est *Cl.* | 29. Judaeus est *Cl.*
1. Judaeo est *Cl.* | 5. iniquus est *Cl.* | 6. hunc mundum *Cl.* | 8. quidam nos *Cl.* | 9. quid igitur *Cl.*

A B ℵ [C] D. [F] G. 17. 37. 47. KLP.
[m] Ps. 13(14): 3.
11. ἔστιν † συνίων — [ὁ] ζητῶν
12. * [ὁ]" ποιῶν
[n] Ps. 5: 9(10).
[o] Ps. 9: 28(10: 7).
[p] Es. 59: 7. Prov. 1: 16.
[q] Psa. 35(36): 2.
§ F.
[r] Gal. 2: 16.
[s] cap. 1: 17.
§ C.

εἶναι, 10 καθὼς γέγραπται ὅτι [m] Οὐκ ἔστιν δίκαιος
οὐδὲ εἷς· 11 οὐκ ἔστιν [ὁ] συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζη-
τῶν τὸν θεόν· 12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ‡ ἠχρεώ-
θησαν·" οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως
ἑνός. 13 [n] τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς
γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ
χείλη αὐτῶν· 14 [o] ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας
γέμει. 15 [p] ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· 16 σύν-
τριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· 17 καὶ
ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. 18 [q] οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ
ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 19 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα
ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ § νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα
φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ.
20 διότι [r] ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα
σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις
ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου [s] δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ-
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου § καὶ τῶν προφη-
τῶν, 22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χρι-
στοῦ, εἰς πάντας † τοὺς πιστεύοντας. οὐ γάρ ἐστιν
διαστολή. 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ

sub peccato esse, 10 sicut scrip-
tum est quia non est iustus
quisquam, 11 non est intellegens,
non est requirens deum: 12 om-
nes declinaverunt, simul inu-
tiles facti sunt: non est qui
faciat bonum, non est usque
ad unum. 13 Sepulchrum pa-
tens est guttur eorum, linguis
suis dolose agebant, venenum
aspidum sub labiis eorum:
14 quorum os maledictione et
amaritudine plenum est. 15 Ve-
loces pedes eorum ad effunden-
dum sanguinem, 16 contritio et
infelicitas in viis eorum, 17 et
viam pacis non cognoverunt.
18 Non est timor dei ante oculos
eorum. 19 Scimus autem quo-
niam quaecumque lex loquitur,
his qui in lege sunt loquitur,
ut omne os obstruatur et sub-
ditus fiat omnis mundus deo.
20 Quia ex operibus legis non
iustificabitur omnis caro coram
illo: per legem enim cognitio
peccati.

21 Nunc autem sine lege ius-
titia dei manifestata est, testifi-
cata a lege et prophetis, 22 iusti-
tia autem dei per fidem Iesu
Christi, super omnes qui cre-
dunt. Non enim est distinctio:
23 omnes enim peccaverunt et
egent gloriam dei, 24 iustificati
gratis per gratiam ipsius, per

10. *ουδε*] *ουδ'* D*. (corr.^{c})
11. *ὁ συνιων* ℵD. 17. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | om. *ὁ* ABG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 504$^{d.e}$. 505^{b}. 511^{a}. (vid. LXX.)
— *ὁ εκζητ.* AℵD. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *η εκζητ.* *Iren.* 90. | om. *ὁ* BG. Vulg. (vid. LXX.) *Orig. Int.* iv. | *ζητων* B.
12. *ηχρεωθησαν* AB* *Rl. Mai.* ℵD*G. | ‡ *ηχρειωθ.* ς. B^{2}D^{c}. 17. 37. 47. KsLP.
— *ποιων*] praem. *ὁ* ℵD. Vulg. *Orig. Int.* iv. 504^{d}. | om. ABG. rel. Syr.Hcl. Arm. (vid. LXX.)
— *ουκ εστιν* 2°. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. 507^{c}. | om. B.
13. *λαρυξ* AP.
14. *στομα*] add. *αυτων* B. 17. (Syr.Pst.) "et os eorum" *Cypr.* 258.
19. *λεγει*] *λαλει* ℵ*. (corr.^{c}) Vulg. Memph. *Orig.* iv. 284^{a}. Cat. Cram. 32. *Orig. Int.* iv. 509$^{b.c.}$ 510^{c}. 511^{c}.
— *λαλει* ABℵD^{c}. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iv. Cat. Cram. *Orig. Int.* iv. *quater.* | *λεγει* D*FGK. Syr.Pst.
20. *εξ εργ. νομ.* post *ου δικαιωθ.* DFG. *Fuld.* Æth. *Orig. Int.* 519^{a}. | ante Vulg. *Cl.* rel. *Orig. Int.* iv. 509^{b}.
— *επιγνωσις* *Clem.* 567. *Orig.* in Prov. 12. (*γνωσις* *Clem.* 447.) | *επιγνωσεως* FG.
21. *θεου*] praem. *του* F. (non G.) | om. *Orig.* iv. 580 *not.* *Clem.* 141. ‖ add. *δια πιστεως Ιηυ. χρυ. εις παντας και επι παντας* G*. (non F.) e ver. 22. | om. *Clem.*
— *μαρτυρουμενη* *Orig.* iv. | *-ρομενη* D*.
— *και των* *Iren.* 275. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. 511^{b}. 512$^{d.b.}$ | om. *και* 37*.
22. *Ιησου χριστου* ℵCDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 141. *Orig.* ii. 609^{d}. *Orig. Int.* iv. | *χριστου* B. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | *εν χριστω Ιησου* A.
— *εις παντας*] † add. *και επι παντας* ς. ℵ^{c}DFG. 17. 37. 47*mg.* KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. (Jesu Christi super omnes *Am.*) | om. ABℵ*C. 47*. P. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 141. *Orig.* ii. 609^{d}. *Orig. Int.* iv. 516^{d}. | etiam super omnes qui credunt in eo Syr.Pst.
25. *δια πιστεως* (B)ℵC*D*FG. (17. 37. 47. KLP.) vv. *Orig.* iii. 540^{a}. iv. 24^{c}. 39^{c}. *Orig. Int.* iv. 513$^{e.b.}$ 514^{b}. 515$^{e.a.}$ *Eus.* in Ps. 295^{d}. 315^{b}. 491^{c}. (*δια* † *της*" *πιστεως* ς. BC^{3}D^{c}. 17. 37. 47. KsLP. Arm.) | om. A. | (in sanguine ipsius per fidem *Orig. Int.* ii. 239^{e}.)
— *αυτου* AℵCD. rel. *Orig.* iii. iv. 24^{c}. *Eus.* in Ps. *ter.* | *ἑαυτου* B. 47. Vulg. (*αἱματι αυτου* 37.)
— *δια την...δικαιοσ. αυτου* ver. 26. (*Orig.* iv.) *Orig. Int.* iv. 513^{e}. 516^{c}. | om. FG. 17.
— *παρεσιν*] add. *εν τῳ νυν αιωνι* 47.

19. iis qui in *Cl.* | 21. justificata a lege *Am.* | 22. in omnes et super omnes *Cl.* | credunt in eum *Cl.* | 23. gloria dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.
t 1 Joh. 1:2.
u Gal 2:16.
28. λογιζ. οὖν

χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ᵗ ἱλαστήριον διὰ † πίστεως ἐν
τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐ-
τοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτη-
μάτων 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς * τὴν″ ἔνδειξιν
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως
Ἰησοῦ. 27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ
ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου
πίστεως. 28 ᵘ λογιζόμεθα ‡ γὰρ″ ‡ δικαιοῦσθαι πίστει″
ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. 29 ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς
μόνον, οὐχὶ † καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, 30 ‡ εἴ περ″
εἷς ὁ θεὸς ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ
ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 νόμον οὖν καταρ-
γοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον
‡ ἱστάνομεν.″

redemptionem quae est in Christo Iesu, 25 quem proposuit deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suae, propter remissionem praecedentium delictorum 26 in sustentatione dei, ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore, ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est Iesu. 27 Ubi est ergo gloriatio tua? exclusa est. Per quam legem? factorum? non, sed per legem fidei. 28 Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. 29 An Iudaeorum deus tantum? nonne et gentium? immo et gentium. 30 Quoniam quidem unus deus qui iustificat circumcisionem ex fide et praeputium per fidem. 31 Legem ergo destruimus per fidem? Absit, sed legem statuimus.

IV.
1. [εὑρηκέναι]
x Gen. 15:6. Gal. 3:6. Jac. 2:23.

5 1 Τί οὖν ἐροῦμεν ‡ εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν ‡ προ-
πάτορα″ ἡμῶν″ κατὰ σάρκα; 2 εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ
ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς † θεόν.
3 τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ˣ Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ
τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 τῷ
δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν

1 Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem? 2 Si enim Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud deum. 3 Quid enim scriptura dicit? Credidit Abraham deo, et reputatum est illi ad iustitiam. 4 Ei autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam

26. *την ενδειξιν* AB*Mai*ℵCD*. 47. P. *Clem.* 141. | * om. *την* ς. D^{c}. 37. KsL. Arm.
— *και δικ.* *Clem.* *Orig. Int.* iv. 513^{a}. | om. *και* FG.
— *δικαιουντα* *Clem.* | *δικαιουν* D*.
— *Ιησου* ABℵC. 47. KsP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. | *Ιησουν* D. 17. 37. L. *Clem.* 141. (in Jesum Æth.) | om. FG. ‖ add. Christi Vulg. *Cl.* Memph. *Orig. Int.* iv. | domini nostri Jesu Christi Syr.Pst.
27. *καυχησις*] add. *σου* FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 516^{d}. 517^{b}. 518^{a}. 527^{c}.
— *ουχι* ABℵCD^{c}. rel. | *ουκ* D*. | *ου* FG.
— *δια* 2^{o}. *Orig. Int.* iv. *quater.* | om. D*.
28. *λογιζωμεθα* D^{c}K.
— *γαρ* AℵD*FG. 47. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 516^{e}. | ‡ *ουν* ς. BCD^{c}. 17. 37. KLP. Syrr.Pst.&Hcl.
— *δικαιουσθαι πιστει ανθρ.* ABℵ*CD. 47. | *δικαιουσθ. ανθρ. δια πιστεως* FG. Vulg. (Memph.) Æth. *Orig. Int.* iv. 516^{e}. 517^{d}. 518^{a}. 529^{d}. | ‡ *πιστει δικαιουσθαι ανθρ.* ς. ℵ^{c}. 17. 37. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
29. *η* *Clem.* 656. 730. | *μη* A* *ut vid.*
— *μονον* AℵCFG. 17. 37. KLP. *Orig. Int.* (iii. 873^{f}.) iv. 518^{b}. *Hil.* 1157^{a}. | *μονων* B. 47. *Clem. bis.* | *μονος* D.
— *ουχι*] † add. *δε* ς. 17. 37. LP. Syr.Hcl. | om. ABℵCDFG. 47. K. Vulg. Syr. Pst. Memph. Arm. Æth. *Clem. bis.* *Orig. Int.* (iii.) iv. *Hil.* (*ουχε* FG.)
30. *ει περ* ABℵ*CD^{b}. 47 *txt.* *Clem.* 656. *Orig.* iv. 228^{a}. | ‡ *επειπερ* ς. ℵ^{c}D*FG. 17. 37. 47 *mg.* KsLP. *Eus.* D.Ev. 264^{a}. 386^{a}.
— *ὁ θεος* *Clem.* 656. *Eus.* D.Ev. *bis.* | om. *ὁ* D*. *Orig.* iv.
31. *ἱστανομεν* ABℵ*CD^{b}(FG *στανομεν*) *Orig* iv. 228^{b}. | ‡ *ἱστωμεν* ς. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47 *mg.* KsLP. | *ιςταμεν sic* 47 *txt.* | *συνιστωμεν* 17. | *περιστανομεν* D*.
1. *εὑρηκεναι* ante *Αβρ. τον π. ἡμων* AℵCDFG. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 520^{d}. | ‡ post ς. 17. 37. KsLP. Syrr.Pst &Hcl. | om. *εὑρηκεναι* B. 47*. *Chrysost.* in loc. | ante *κατα σαρκα* 47 *mg.*
1. *προπατορα* ABℵ*(et^{c})C*. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (*Ἀβραὰμ ὃς καὶ προπάτωρ τοῦ παντὸς Ἰουδαίων ἔθνους ἀνείρηται* *Eus.* Pr. Ev. 319^{c}.) | ‡ *πατερα* ς. ℵ^{a}C^{3}DFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv.
2. *αλλα* F (non G.)
— *θεον*] † praem. *τον* ς. D^{c}. 17. 37. 47. KsLP. | om. ABℵCD*FG.
3. *ἡ*] om. F* (non G.)
— *δε* ABℵCD^{b}. rel. Syr.Hcl. Memph. *Clem. Rom.* 1. ad Cor. x. *Iren.* Gr. et Lat. 232. *Orig.* iv. 284^{b}. | om. D*FG. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 517^{a}. 520^{d}. 522^{a}. 534^{b}. *Cypr.* 105.
— *τῳ θεῳ* ante *Αβρααμ* 37. *Cypr.* | post *Iren.* *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Pat. 6.

26. qui est ex fide Jesu Christi *Cl.* | 30. unus est deus *Cl.* | justificavit *Am.*
3. dicit scriptura *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

ἀλλὰ κατὰ † ὀφείλημα· 5 τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πι-
στεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται
ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 καθάπερ καὶ
‡ Δαυεὶδ" λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ
y Ps. 31(32):1, 2. θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7 y Μακά-
ριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν
αἱ ἁμαρτίαι· 8 μακάριος ἀνὴρ ‡ οὗ" οὐ μὴ λογίσηται
κύριος ἁμαρτίαν. 9 ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν
περιτομήν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ †
ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 πῶς
οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;
z Gen. 17:11. οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· 11 z καὶ σημεῖον
ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς
πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
11. διὰ ἀκροβ. πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς
τὸ λογισθῆναι † αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, 12 καὶ πατέρα
περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς
στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν † ἀκροβυστίᾳ πίστεως
τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. 13 οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ
ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ

sed secundum debitum: 5 ei autem qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam. 6 Sicut et David dicit beatitudinem hominis cui deus accepto fert iustitiam sine operibus, 7 Beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata: 8 beatus vir cui non imputabit dominus peccatum. 9 Beatitudo haec in circumcisione, an etiam in praeputio? dicimus enim quia reputata est Abrahae fides ad iustitiam. 10 Quomodo ergo reputata est? in circumcisione, an in praeputio? Non in circumcisione sed in praeputio. 11 Et signum accepit circumcisionis, signaculum iustitiae fidei quae est in praeputio, ut sit pater omnium credentium per praeputium, ut reputetur et illis ad iustitiam, 12 et sit pater circumcisionis, non his tantum qui sunt ex circumcisione, sed et his qui sectantur vestigia quae est in praeputio fidei patris nostri Abrahae. 13 Non enim per legem promissio Abrahae aut semini eius, ut heres esset

4. οφειλημα (οφιλεμα D*.)] † praem. το ϛ. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Arm. (μισθος...οφειλημα *bis* B*.)
5. μη] om. 17.
— ασεβη ABCD**. 17. 37. 47. KsLP. | ασεβην ℵD*FG.
— fin.] add. secundum propositum gratiae Dei Vulg. *Cl.* Arm. *Usc.* | om. *Orig. Int.* iv. 520d. 522d. 523d.
6. καθαπερ ABℵC. rel. | καθως DFG.
— Δαυ.] praem. ὁ DFG.
— δικαιοσυνην] praem. εις 17. P. (vid. ver. 5.) | om. *Orig. Int.* iv. 520d. 523d.
7. ανομαι FG.
8. οὐ Bℵ*D*G. | ‡ ᾧ ϛ. Aℵ^cCD^cF. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.(&Hcl.) Memph. Arm. Æth. *ut vid. Clem.* 463. *Orig. Int.* iv. 520d. 523e. 524c. (vid. LXX.)
— λογισηται *Clem.* | λογισεται 17. KP.
9. οὗτος *Orig. Int.* iv. 524a. | αυτους F*(non G). αυτος F².
— περιτομην] add. μονον D. (Vulg. *Cl.*) ? *Harl.** | om. *Am. Fuld. Harl.*² *Demid. Orig. Int.* iv.

9. επι 2°.] εις C.
— γαρ] † add. ὁτι ϛ. ACD³FG. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. | om. BℵD*. 47. [Æth.] (λεγωμεν 17.)
— ἡ πιστις] post εις δικαιοσυνην 17. | ante *Orig. Int.* iv. | om. K. (vid. *Clem.* 444.)
10. οντι *Fuld.** Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 524a. | om. FG. Vulg. *Cl. Am.* Syr. Pst.
— ἡ] add. και D *man. rec.* | om. *Orig. Int.* iv.
— ουκ εν περιτ.....εν τη ακροβυστια ver. 11. *Orig. Int.* iv. | om. 37*. (in marg. man. rec.)
11. περιτομης BℵC²DFG. 17. 37 *marg.* KsLP. Vulg. Memph. *ut vid. Orig.* in Cat. Cram. 29. | περιτομην AC*. 37 *mg.* corr. (*sic.*) 47. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *ut vid.* *Orig.* in Schol. (*Wtst.*) *Orig. Int.* iv. 524a.
— σφραγιδα] add. δια FG. | om. *Orig. Int.* iv. || add. της περιτομης L. | om. *Orig. Int.* iv.
— της δικ.] om της A.

11. της εν τη] om. της 17.
— τη ακροβ. ABℵC. rel. | om. τη DFG.
— δι' BℵCD^b. 17. 37. 47. KsP. | δια AD*FGL *Tf.*
— αυτοις] † praem. και ϛ. ℵ^cCDFG. rel. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 524a. 525c. | om. ABℵ*. 47. *Tol. Demid.* Memph. *Orig.* in Schol. (*Wtst.*)
— την δικαιοσ. BC*D^cFG. rel. | εις δικαιοσ. A. 47. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 524a. 525c. | δικαιοσυνην tantum ℵC**D*. Arm.
12. τοις ουκ εκ περιτομης *Orig. Int.* iv. 524b. 525c. | om. ℵ*. (add.a) | (τοις ουκ] ου τοις 37.)
— στοιχουσιν] τυχουσι 37*. | στοιλουσειν FG.
— ακροβ.] † praem. τη ϛ. D^c. 17. 37. KLP. | om. ABℵCD*FG. 47.

5. ei vero *Cl.* | fin. *add.* secundum propositum gratiae dei *Cl.* | 8. imputavit *Cl.* | 9. beatitudo ergo *Cl.* | in circumcisione tantum manet *Cl.* | 12. iis tantum *Cl.* | iis qui sectantur *Cl.* | fidei quae est in praeputio *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Arm. Æth.
[a] Gal. 3:18.
[b] Gal. 3:9.
[c] Gen. 17:5.
[d] Gen. 15:5.
19. [ἤδη]

κληρονόμον αὐτὸν εἶναι † κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύ-
νης πίστεως. 14 [a] εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,
κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία·
15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ ‡ δὲ″ οὐκ
ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. 16 διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως,
ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν
παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, [b] ὅς ἐστιν πατὴρ πάν-
των ἡμῶν, 17 ([c] καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν
ἐθνῶν τέθεικά σε,) κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ
ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα
ὡς ὄντα· 18 ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς
τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ
εἰρημένον, [d] Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· 19 καὶ μὴ
ἀσθενήσας τῇ πίστει † κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταετής που ὑπάρχων, καὶ
τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας, 20 εἰς δὲ τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ‡ ἀλλὰ″ ἐνε-
δυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ 21 καὶ πληρο-
φορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι·

mundi, sed per iustitiam fidei.
14 Si enim qui ex lege heredes
sunt, exinanita est fides, abo-
lita est promissio: 15 lex enim
iram operatur. Ubi enim non
est lex, nec praevaricatio.
16 Ideo ex fide ut secundum
gratiam, ut firma sit promissio
omni semini, non ei qui ex
lege est solum, sed et ei qui ex
fide est Abrahae, qui est pa-
ter omnium nostrum, 17 sicut
scriptum est quia patrem mul-
tarum gentium posui te, ante
deum, cui credidit, qui vivifi-
cat mortuos et vocat quae non
sunt tamquam ea quae sunt;
18 qui contra spem in spem
credidit, ut fieret pater multa-
rum gentium, secundum quod
dictum est, Sic erit semen
tuum. 19 et non infirmatus fide
consideravit corpus suum
emortuum, cum fere centum
annorum esset, et emortuam
vulvam Sarrae, 20 in repromis-
sione etiam dei non haesitavit
diffidentia, sed confortatus est
fide, dans gloriam deo, 21 plenis-
sime sciens quia quaecumque
promisit potens est et facere.

---

12. *της εν ακροβ. πιστεως* ABℵ^{a}(C)FG. (37.) 47. *Am. Fuld. Harl.** (Arm.) *Orig. Int.* iv. *bis.* (*ακροβυστιας* C*.) | *της πιστεως της εν τη ακροβ.* 17. KLP(*τοις εν*) Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.& Hcl. (Memph.) | *της πιστεως της εν ακροβ. πιστεως* D. (*τη ακροβ.* D^{c}.) | *της εν ακροβ.* (om. *πιστεως*) ℵ*. (add.^{a})
13. *η τω σπερ.*] om. *η* ℵ*. (add.^{a})
— *αυτον* post *ειναι* 17. K.
— *κοσμου*] † praem. *του* ς. 17*s*. 37. K*s*LP. | om. ABℵCDFG. 47. Arm.
— *δια δικαιοσυνης*] *διάκαιοσυνης* G. *δικαιοσυνην* F.
14. *και Orig. Int.* iv. 526$^{e.d.}$ | om. Vulg. *d.*
15. *οὐ*] *που* FG*. Arm.
— *οὐ δε* ABℵ*C. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 505^{d}. 526^{e}. (1°.) 527^{a}. [Æth.] | ‡ *οὐ γαρ* ς. ℵ^{c}D. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. *Orig. Int.* iv. 526^{e}. (2^{o}.)
— *παραβασεις* AFG.
16. *πιστεως*] add. *Ιησου* D*. | om. *Orig. Int.* iv. 528$^{b.c.d.}$
— *ἱνα*] add. *η* A. (Arm.) | (add. justificabimur Syr.Pst.)
16. *τω εκ του νομου*] *το εκ νομου* 37.
— *νομου*] add. *εστιν* D *man. rec.*
— *μονον Orig. Int.* iv. 528^{c}. 529$^{a.d.}$ | om. FG.
— *αλλα και Orig. Int.* iv. *ter.* | om. *και* FG. *Fuld. Harl.**
— *τω εκ πιστ.*] om. *τω* 47. (*το* 37*.)
17. *πολλων* ante *πατερα* 37. | post *Orig. Int.* iv. 528^{c}. 529^{c}.
— *επιστευσεν* | *επιστευσας* FG. *Fuld. Demid. d.* | *επιστευσαν* D*.
— *θεου*] *θεω* FG.
18. *επ' ελπ.* ABℵC^{3}D^{c}. rel. | *εφ' ελπ.* C*D*FG.
— *γενασθαι* F(non G.)
— *ειρημενον Orig. Int.* iv. 531^{a}. | *γεγραμμενον* K. Syr.Pst.
— fin.] add. *ὡς οἱ αστερες του ουρανου και το αμμον της θαλασσης* FG. *Demid.* (*Harl.*) *Orig. Int.* iv.
19. *ασθενησας*] *-σης* 37*.
— *τη πιστ.*] praem. *εν* D*FG. *Orig. Int.* iv. 532^{b}. | om. ABℵCD**. rel. Vulg. *Orig. Int.* ii. 89^{a}. iv. 531^{a}.
— *κατενοησεν*] † praem. *ου* ς. DFG. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. *bis. Meth.* 86. (*Jahn.*) | om. ABℵC. *Am. Fuld.* Syr.Pst. Memph. (Arm.) Æth. *Orig. Int.* ii.
19. *ηδη* AℵCD. 17. 37. K*s*LP. Syr.Hcl.* Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. BFG. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Æth. *Orig. Int.* ii. *Meth.* 86. (*Jahn.*) (post *νενεκρ.* Vulg. *Cl.*)
— *ὑπαρχων*] *-χει* D*.
— *μητρας*] *μητρος* G^{2}.
— *Σαρρας Am.* | *Σαρας* L. Vulg. *Cl.*
20. *δε* Syr.Hcl. | om. FG. Memph. | "et" Syr.Pst. "etiam" *Orig. Int.* iv. 531^{a}. 532^{b}.
— *του θεου*] om. *του* 17.
— *αλλα* B. | ‡ *αλλ'* ς. AℵCD. rel.
— *ενεδυναμωθη*] *εδυναμωθη* FG. (*ενδυν.* 37 *Scr.*)
21. *και* ab init. ABℵCD*. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* 513^{b}. | om. D *man. rec.* FG. Vulg.

16. gratiam firma (om. "ut") *Cl.* | pater est *Cl.* | 17. vocat ea quae *Cl.* | 18. dictum est ei *Cl.* | 19. infirmatus est fide nec *Cl.* | cum jam fere centum esset annorum *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

[22] διὸ [καὶ] ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. [23] οὐκ
ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ,
[24] ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς
πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον
[e] Es. 53:12. ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, [25] [e] ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα
ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.
V. Ε′ 6 [1] Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ‡ ἔχωμεν″
πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,
[2] δι᾽ οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν [τῇ πίστει]
[f] 1 Pet. 5:12. εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν,[f] καὶ καυχώμεθα
ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. [3] οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
3. καυχώμεθα καὶ ‡ καυχώμενοι″ ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ
θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, [4] ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν,
ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· [5] ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. [6] ἔτι γὰρ
χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν * ἔτι″ κατὰ καιρὸν ὑπὲρ
ἀσεβῶν ἀπέθανεν· [7] μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀπο-
θανεῖται, (ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ
ἀποθανεῖν)· [8] συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς
ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς

[22] Ideo et reputatum est illi ad
iustitiam. [23] Non est autem
scriptum tantum propter ip-
sum quia reputatum est illi,
[24] sed et propter nos, quibus
reputabitur credentibus in eum
qui suscitavit Iesum dominum
nostrum a mortuis, [25] qui tra-
ditus est propter delicta nostra
et resurrexit propter iustifica-
tionem nostram.
[1] Iustificati igitur ex fide
pacem habeamus ad deum per
dominum nostrum Iesum
Christum, [2] per quem et acces-
sum habemus fide in gratiam
istam, in qua stamus, et glo-
riamur in spe gloriae filiorum
dei. [3] Non solum autem, sed
et gloriamur in tribulationibus,
scientes quod tribulatio patien-
tiam operatur, [4] patientia au-
tem probationem, probatio
vero spem; [5] spes autem non
confundit, quia caritas dei
diffusa est in cordibus nostris
per spiritum sanctum qui datus
est nobis. [6] Ut quid enim
Christus, cum adhuc infirmi
essemus secundum tempus pro
impiis mortuus est? [7] Vix
enim pro iusto quis moritur:
nam pro bono forsitan quis
audeat mori. [8] Commendat
autem suam caritatem deus in
nos, quoniam cum adhuc pec-
catores essemus, Christus pro

22. *και* ABℵCD^b. rel. Vulg. Syr.Hcl. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 531^b. 533^b. | om. BD*FG. Syr.Pst. Memph. Arm.
23. *δι᾽ αυτον μονον Orig. Int.* iv. 533^b *bis.* | *μονον δι᾽ αυτον* DFG.
— *αυτῳ*] add. *εις δικαιοσυνην* D *rec.* Vulg. *Cl. Orig. Int.* iv. (fides in justitiam Syr.Pst.)
24. *μελλεις* F(non G.) | *μελλη* P.
— *εγειραντα*] *εγειροντα* A.
25. *δικαιωσιν*] *δικαιωσυνην* 17. (*δικαιωσινην* D *rec.*)
1. *εχωμεν* AB*ℵ*CD. 17. 37. KL. Vulg. *f.g.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 535$^{d.e.}$ 536$^{b.c.}$ 541^d "monet justificatos ex fide Christi... pacem ad deum habere" *Tert.* adv. Mar. v. 13. | ‡ *εχομεν* ς. B^{2}ℵ^{a}F *Gr.* G *Gr.* 47. P. Syr.Hcl.
2. *τῃ πιστει* AℵC. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Platt. Orig. Int.* iii. 69^b. iv. 535^d. (praem. *εν* Aℵ^a (sed postea del.) *Fuld.*) | om. BDFG. Æth. *Rom. Orig. Int.* iv. 536$^{c.e.}$
2. *χαριν Orig. Int.* iv. *ter.* | *χαραν* A. (*χαρν sic* 37.)
— *επ᾽* ABℵCD^c. rel. | *εφ᾽* D*FG.
3. *δε*] add. *τουτο* D*. (Æth.) | om. *Orig.* ii. 624^e. (i. 301^e.) *Orig. Int.* iv. 537^b. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 267.
— *καυχωμενοι* BC. *Orig.* i. 301^e. ii. 624^e. *Tert.* Scorp. 13. (vid. ver. 11.) | ‡ *καυχωμεθα* ς. AℵDG. rel. Vulg. *m.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 537^b. 538^e. *Cypr.* (Syrr. ancc.) (vid. ver. 2.) | *καυχομεθα* (F)L. (et L. ver. 2.)
4. *δοκιμην Clem.* 501. 630. *Orig.* i. 301^e. ii. 759^c. 810^c. iv. 29^b. *Orig. Int.* ii. 473^a. iv. 537^b. 538^a. 651^d. 682^d. *Eus.* in Es. 466^a. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 267. | *δικαιωσυνην* 17.
5. *ἡμων Clem.* 501. *Orig.* i. 301^e. *Orig. Int.* iii. 14^f. 899^d. iv. 537^b. 538^a. 539^d. 540$^{a.e.}$ *Cypr.* 267. | *ὑμων* ℵ*. (corr.^{c})
6. *ετι γαρ* AℵCD*. 17. 37. 47. K*s*P. (Syr. Hcl.) Arm. *Orig. Int.* (iii. 53^a.?) iv. 540^c. 602^d. | *ει γε* B. *Fuld.** [Æth.] *ει* "*γαρ ετι*" Memph. | *ετι δε sic* L. | *εις τι γαρ* D^{b}FG. | ut quid enim Vulg. *Iren.* 207. | si autem Syr.Pst. | si enim adhuc Memph.
6. *ετι* post *ασθ.* ABℵCD*FG. Vulg. Syr.Hcl. (*Iren.*) *Orig. Int.* (iii.?) iv. 541^a. | * om. ς. D^c. 17. 37. 47. KLP. Syr.Pst. *sic.* Memph. *sic.* Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 540^c. 602^d.
7. *μολις*] *μογις* ℵ*. (corr.^{a}) *Orig.* i. 521^e.
— *γαρ* 2^o. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. 540^c. | om. L.
— *και*] om. 37 *Scr.*
8. *ὁ θεος* post *εις ἡμας* AℵC. 17. 37. 47. K*s*P. Memph. *Orig.* i. 521^e. | ante DFGL. Vulg. *m.* Syrr.(Pst.)&Hcl. *Iren.* 207. *Orig. Int.* iv. 541$^{a.e.}$ | ante *την ἑαυτ. αγαπ* Arm. | om. B. [Æth.]
— *ὁτι*] add. *ει* D^{b}FG. *m.* *Orig. Int.* iv. 541^a. *Cypr.* 71. *Hil.* 35^c. 115^a. | *Iren.* 207. om. *Orig.* i.
— *οντων* post *ἡμων* L. | ante *Orig.* i. || add. reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus (e ver. 10.) et postea

23. fin. *add.* ad justitiam *Cl.* | Jesum Christum *Cl.*
1. justificati ergo *Cl.* | 2. habemus accessum per fidem *Cl.* | 8. charitatem suam *Cl.* | in nobis *Cl.* | essemus *add.* secundum tempus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. 9 πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέν-
τες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι᾽ αὐτοῦ
ἀπὸ τῆς ὀργῆς· 10 εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν
τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλ-
λον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ·
11 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι᾽ οὗ νῦν τὴν κα-
ταλλαγὴν ἐλάβομεν.

ϛ′ 12 g Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία
g 1 Cor. 15:21. εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θά-
νατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος
διῆλθεν, ἐφ᾽ ᾧ πάντες ἥμαρτον· 13 ἄχρι γὰρ νόμου
ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ
ὄντος νόμου· 14 ‡ ἀλλὰ″ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ
Ἀδὰμ μέχρι ‡ Μωυσέως″ καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαν-
h 1 Cor. 15:45. τας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως h Ἀδάμ, ὅς
ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. 15 ἀλλ᾽ οὐχ ὡς τὸ πα-
ράπτωμα οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς
παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ
χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώ-
που Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.

nobis mortuus est. 9 Multo
magis igitur iustificati nunc in
sanguine ipsius salvi erimus
ab ira per ipsum. 10 Si enim
cum inimici essemus recon-
ciliati sumus deo per mortem
filii eius, multo magis recon-
ciliati salvi erimus in vita ip-
sius. 11 Non solum autem, sed
et gloriamur in deo per domi-
num nostrum Iesum Christum,
per quem nunc reconcilia-
tionem accepimus.

12 Propterea sicut per unum
hominem in hunc mundum
peccatum intravit, et per pec-
catum mors, et ita in omnes
homines mors pertransiit, in
quo omnes peccaverunt. 13 Us-
que ad legem enim peccatum
erat in mundo : peccatum au-
tem non inputatur cum lex
non est. 14 Sed regnavit mors
ab Adam usque ad Mosen
etiam in eos qui non peccave-
runt in similitudinem praeva-
ricationis Adae, qui est forma
futuri. 15 Sed non sicut delic-
tum, ita et donum: si enim
unius delicto multi mortui
sunt, multo magis gratia dei
et donum in gratiam unius
hominis Iesu Christi in plures

---

habet *χρ. ὑπ. ἡμ. απεθ.* Syr.Hcl. | non hab. *Orig. Int.* iv. *Hil.* 35[d]. 115[a]. (*οντ. των ἁμαρτ. ἡμ. Orig.* iii. 215[a].)

9. *ουν Orig. Int.* iv. 541[a]. 542[a]. | om. D*FG. *Fuld.* m.* Memph. Arm. Æth. *ut vid. Iren.* 207. *Orig. Int.* iv. 541[d]. *Cypr.* 71. *Hil.* 35[d]. 115[a].

10, 11. *δια του θανατου ... εν τῳ θεῳ Orig. Int.* iv. 535[a]. 542[c.d.] 543[b]. | om. A.

— *δια του Orig.* in Prov. 17. 21. | om. *του* F(non G.)

— *σωθησωμεθα* L.

11. *ου μονον δε*] add. *τουτο* D*FG. *Fuld.** | om. *Orig. Int.* iv. 542[d]. 543[b].

— *καυχωμενοι* BℵCD. 17. 47. K*s*P. Memph. | *καυχωμεθα* 37. L. Vulg. (Syr.Pst.) Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 542[d]. 543[b.c.] (vid. verr. 2 & 3.) | *καυχωμεν* FG.

— *χριστου*] om. B*Btly.Mai.*

— *ελαβωμεν* 17.

12. *ανθρωπου*] praem. *θανατου* 37*.

— *ἡ ἁμαρτια* ante *εις τον κοσμον* ABℵC. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. *Orig.* iv. 360[d]. 364[a]. *Orig. Int.* (ii. 355[e].) iv. 543[d]. 544[b.c.d.] 546[b.d.] 547[b]. 549[d]. | post DFG. *Am. Fuld. Demid. Harl. Tol.* | *ἡ ἁμαρ. εισηλθ. εις τ. κοσμ. Greg. Thaum.* 7[a].

12. *ὁ θανατος* 1°. *Orig.* iv. *bis.* | om. *ὁ* FG.

— *ὁ θανατος* 2°. ABℵC. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. (Arm.) *Orig.* iv. *bis. Orig. Int.* iv. 543[d]. 544[c]. 546[d]. 549[d]. (post *διηλθεν* Arm. | om. DFG. *Fuld.* Syr.Hcl.txt. Æth. *Orig. Int.* iv. 544[d].

13. *ἁμαρτια* 1°.] *ἁμαρτιαν* C. *om.* postea *ην*. (*ἡ ἁμαρτ. Clem.* 567. *Orig.* iv. 36[e].)

— *ελλογειται* BC. 17. 37[2]. 47. K*s*LP. *ενλογειται* ℵ[c]DFG. (37*.) *Am. Orig.* iv. 67[e]. 360[e]. 580 *not.* | *ελλογατο* A. Vulg. *Cl.* | *ενελογειτο* ℵ*. | *ελλογαται* ℵmg.[a] | (*εκλλογειται* 37 *Scr.*)

14. *αλλα* BD. | ‡ *αλλ᾽* ϛ. AℵC. rel. *Orig.* iv. 360[e].

— *Μωυσεως* BℵCDFG. 17. 37. KL. *Iren.* 211. *Greg. Thaum.* 20[c]. *Meth.* Conv. 88[d]. (Jahn 23.) *Hil.* 49[d]. | ‡ *Μωσεως* ϛ. A. 47. P. *Orig.* iv.

14. *μη ἁμαρτ. Iren.* 211. *Orig.* iv. 360[e]. ed. | om. *μη Orig.* iv. 364[b]. *Orig. Int.* iv. 543[d]. 545[d]. 550[c.b]. 552[c]. 554[c]. vid. 553[e]. "non in omnes sed in eos tantum qui peccaverunt" &c. "ut in nonnullis exemplaribus habetur, etiam in eos qui non peccaverunt" &c. *Orig.* iv. 551[b].

— *επι τῳ* AℵCD. rel. *Orig.* iv. 360[e]. 364[b]. | *εν τῳ* B.

15. *οὑτως και* Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iv. 364[c]. *Orig. Int.* iv. 544[c]. 552[d]. 554[e]. | om. *και* B. Syr.Pst. Memph.

— *πολλῳ*] add. *ουν* A. Syr.Pst. (vid. ver. 9.) | om *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *ter.*

— *εν Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *ter.* | om F*Gr.*G*Gr.*

— *τῃ Orig.* iv. | om. 37. 47. Arm.

---

9. multo igitur magis nunc justificati *Cl.* | 10. essemus *om. Am.*txt. | 12. pecc. in hunc mund. *Cl.* | 13. imputabatur *Cl.* | lex non esset *Cl.* | 15. in gratia *Cl.*

A B ℵ C D.
F G.
17. 37. 47.
KLP.

16 καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα·
τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ
χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.
17 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος
ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν πε-
17. [τῆς δωρεᾶς] ρισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης
λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς
— ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ" Ἰησοῦ χριστοῦ. 18 ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος
εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι'
ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν
ζωῆς. 19 ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀν-
θρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως
καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσον-
ται οἱ πολλοί.
ⁱ Gal. 3:19. 7 20 ⁱΝόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ πα-
ράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσ-
σευσεν ἡ χάρις, 21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία
ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δι-
καιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.
VI. ζ' 1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ‡ ἐπιμενωμεν" τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ

abundavit. 16 Et non sicut per unum peccantem, ita et donum: nam iudicium ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem. 17 Si enim in unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vitam regnabunt per unum Iesum Christum. 18 Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae: 19 sicut enim per inoboedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius oboeditionem iusti constituentur multi. 20 Lex autem subintravit ut abundaret delictum: ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia; 21 ut sicut regnavit peccatum in morte, ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam per Iesum Christum dominum nostrum.

1 Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato ut

---

16. *ἁμαρτησαντος* ABℵ^{c}C. rel. *Am. Harl.** Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iv. 364^{c}. | *ἁμαρτηματος* DFG. Vulg. *Cl. Fuld.** Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iv. 552^{d}. | *ἁμαρτητος* ℵ*.
— *γαρ* *Orig. Int.* iv. | om. F*Gr.*G*Gr.* Syr.Hcl.* Æth. *ut vid.*
— *ἑνος* 2^{o}.] add. *παραπτωματος* Arm. (add. viri Æth.) | om. *Orig. Int.* iv. 552^{d}. 554^{b}.
— *δικαιωμα*] add. *ζωης* D*. Æth. (add. et "quae in saeculum") | om. *Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 552^{d}.
17. *τῳ του ἑνος* BℵC. 17. 37. 47*mg.** K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | *εν ἑνι* AFG. | *εν τῳ ἑνι* D. | *εν ἑνος* 47*txt.* *Orig.* iv. 360^{e}. 361^{b}.
— *παραπτωματι* *Orig.* iv.*bis.* | *παραπτωμα* F(non G.)
— *της δωρεας* AℵCD. rel. vv. *Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 554^{a}. 555$^{a.c.e.}$ 556^{c}. | om. B. *Iren.* 207. *Orig.* iv. 361$^{a.b.}$
— *της δικαιοσυνης* *Iren.* *Orig.* iv. 361$^{a.b.}$ *Orig. Int.* iv. 5$^{ies.}$ | om. C. *Orig.* iv. 364^{d}. | et justitiae Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. *Iren.*
17. *λαμβανοντες* *Orig.* iv. 361^{a}. 364^{d}.(*sic.*) | *λαμβοντες* FG. *λαβοντες* *Orig.* iv. 361^{b}.
— *ζωῃ*] praem. *τῃ* 17. L. | om. *Orig.* iv.*ter.*
— *βασιλευσουσιν* *Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 5^{ies}. | -*λευουσιν* D^{c} *ut vid.* *Tf.* 17. 47. P. *Orig.* iv. 361^{a}. | -*σωσιν* *Orig.* iv. 361^{b}.
— Ι*ησου* post *χριστου* B. *Orig.* iv. 361$^{a.b.}$ | ante AℵCD. rel. vv. *Iren.* *Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 5^{ies}.
18. *ἑνος*] add. *ανθρωπου* ℵ*.(om.^{c}) Æth. | om. *Orig. Int.* iv. 544^{d}. 556^{c}. *Eus.* D.Ev. 462^{d}.
— *παραπτωματος* Vulg. Syr.Hcl. *Eus.* D.Ev. | *το παραπτωμα* FG. 37. Syr. Pst. (Memph.)
— *εις* bis ante *κατακρ.* et *δικαιωσ.* *Eus.* D.Ev. | om. Arm.
— *οὑτως* *Eus.* D.Ev. | *οὗτος* (F.) 17.
— *δικαιωματος* ABℵC. rel. Vulg. Syr. Hcl. *Eus.* D.Ev. | *το δικαιωμα* DG. 37. Syr.Pst.(Memph.) | *και δικαιωμα* F.
19. *κατεσταθησαν* *Orig. Int.* iv. 544^{e}. 552^{c}. 556^{b}. 557^{e}. | -*θημεν* 37.
— *της ὑπακ.*] om. *της* 37. *Iren.* frag. xxxii.
— *ὑπακ. του ἑνος* *Orig. Int.* iii. 61^{d}. iv. 544^{e}. 556^{b}. | add. *ανθρωπου* D*. *Iren.* frag. xxxii. (om. *του*) | *του ἑνος ανθρωπου ὑπακ.* FG.
20. *νομος δε* *Orig. Int.* 557^{d}. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | *νομ. γαρ* L.
— *επαρεισ.* G*.
— *πλεωνασει* 17.
— *οὑ*] *ὁπου* FG. *Orig.* Cat. Cram. 70. *Eus.* in Ps. 28^{e}.
— *ὑπερπερισσ.* 17.
21. *τῳ θαν.*] om. *τῳ* FG.
— *βασιλευσῃ* BℵCD. rel. | -*σει* 47. KL. | *εβασιλευση* A. *Woide.* (corr. *Cpr.*)
— *χριστου* ante Ι*ησου* B. | post AℵCD. rel. vv. *Orig. Int.* iv. 557^{e}. 560^{b}. *Tert.* adv. Marc. v. 13. de Res. car. 47.
1. *ερευμεν* F.

---

16. per unum peccatum *Cl.* | judicium quidem *Cl.* | 17. enim unius *Cl.* | in vita *Cl.* | 21. in mortem *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.
k Gal. 3:27.
l Col. 2:12.
m Eph. 4:22.
§ Theb.

χάρις πλεονάσῃ; 2 μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ
ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3 k ἢ ἀγνοεῖτε
ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν
θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; 4 l συνετάφημεν οὖν
αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα
ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατή-
σωμεν. 5 εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι
τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσό-
μεθα· 6 m τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν
ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα
τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.
7 ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. 8 εἰ
δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συν-
ζήσομεν αὐτῷ, 9 εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν
οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.
10 ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ
δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. 11 οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς
‡ [εἶναι] νεκροὺς μὲν″ τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ†.
8 12 § Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ

gratia abundet? 2 Absit: qui
enim mortui sumus peccato,
quomodo adhuc vivemus in
illo? 3 An ignoratis quia qui-
cumque baptizati sumus in
Christo Iesu, in morte ipsius
baptizati sumus? 4 Consepulti
enim sumus cum illo per bap-
tismum in mortem, ut quomo-
do surrexit Christus a mortuis
per gloriam patris, ita et nos
in novitate vitae ambulemus.
5 Si enim conplantati facti
sumus similitudini mortis eius,
simul et resurrectionis erimus
6 hoc scientes quia vetus homo
noster simul crucifixus est, ut
destruatur corpus peccati, ut
ultra non serviamus peccato:
7 qui enim mortuus est, iustifi-
catus est a peccato. 8 Si au-
tem mortui sumus cum Christo,
credimus quia simul etiam vi-
vemus cum Christo, 9 scientes
quod Christus surgens a mor-
tuis iam non moritur, et mors
illi ultra non dominabitur.
10 Quod enim mortuus est, pec-
cato mortuus est semel: quod
autem vivit, vivit deo. 11 Ita
et vos existimate vos mortuos
quidem esse peccato, viventes
autem deo in Christo Iesu.
12 Non ergo regnet peccatum
in vestro mortali corpore, ut

1. *επιμενωμεν* ABCDFG. 17. 37. Æth. *Tert.* de Pudic. 17. ed. | *επιμεινωμεν* L. | *επιμενομεν* ℵ. 47. KP. Memph. | ‡ *επιμενουμεν* ς. Vulg. (Syrr.Pst.& Hcl.) Arm. *Orig. Int.* iv. 559d. 560b. 571b.c *Tert.* de Pud. 17. MSS.
— *τῃ ἁμαρ.*] praem. *εν* A *Woide*, (om. *dis. Cpr.*) *Tert. Orig. Int.* iv. *quater.*
— *πλεωνασει* 17.
2. *οἱτινες*] add. *γαρ* FG. Vulg. *d.* Syrr. Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 559d. 560c. | om. *Clem.* 544. *Tert.* de Pudic. 17.
— *απεθανομεν Clem.* | *ανεθ.* F. | *-νωμεν* 17. L.
— *ζησομεν* ABℵD. 37. 47. KsP. Vulg. rel. *Clem. Orig. Int.* iv. *ter. Tert.* | *-σωμεν* CFG. 17. L.
3. *Ιησουν* AℵCD. rel. vv. *Iren.* 207. *Orig. Int.* iv. 560c.d. *Tert.* de Pud. 17. MSS. de Res. car. 47. ed.&MSS. | om. B. *Orig. Int.* ii. 328f. 561a. 563e. *Tert.* de Pud. ed.&MS. de Res. car. MSS. | ante *χρ.* Syr.Pst.
4. *ουν Tert.* de Pud. 17. de Res. car. 47. | *γαρ Orig.* i. 439a. iii. 686b. iv. 197c. | enim Vulg. Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 315b. 328f. iv. 560c. | om. Arm.
4. *βαπτισματος*] add. *αυτου* 17. Æth. | om. *Orig.* i. iii. iv. 30b. *Orig. Int.* ii. 315b. 328a. iii. 364e.f. 894a. 930d. iv. 560c.d. 562a. *Tert.*
— *τον θανατον*] om. *τον* D*FG.
— *δια*] *ὑπο* D* *ut vid.* ‖ om. *δια της δοξης του πατρος Iren.* 207. *Tert.* de Res. car. 47. | habet *Meth.* (Jahn 92.)
5. *συμφυτοι*] *συνφυγοι* FG.
— *αλλα Tert.* de Pud. 17. de Res. car. 47. ed.&MSS. | *ἁμα* FG. Vulg. *d.* *Tert.* de Res. car. edd.
— *αναστασεως*] add. *αυτου* FG. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | om. *Orig. Int.* iv. 563a.d. 565c. *Tert.*
6. *τουτο*] praem. *και* B. | om. *Clem.* 586. *Orig. Int.* iv. 563d. *Tert.* de Pud. 17.
— *ἡμων*] *Clem.* 544. *Orig. Int.* iv. 563d. 566a. *Tert.* | om. L. Æth. *Clem.* 586.
— *καταργηθῃ Clem. bis.* | *καταργηση* A.
8. *δε m. Orig. Int.* iv. 565d. 661b. *Eus.* c. Mcl. 34c. *Tert.* de Pud. 17. | *γαρ* FG. *Tol.* | igitur Syr.Pst.
— *απεθανομεν.... πιστευομεν Eus.* c. Mcl. *Tert.* | ....*θανωμεν*....*πιστευωμεν* 17. | (*αποθ.* F.)
8. *συνζησομεν* ABℵD. 17 *ut vid.* 37. 47. (L.) *Orig. Int.* iv. *bis. Eus.* c. Mcl. *Tert.* | *συζησωμεν* CKP. | *συνζησομεθα* FG.
— *αυτῳ* ABℵCD**. 37. 47. KLP. *Fuld. Demid. Tol m.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Eus.* c. Mcl. *Tert.* | *τῳ χριστῳ* D*FG. Vulg. *Cl. Am.* Syr.Pst. (17 hiat).
11. *οὑτως και*] *οὑτως ουν* 47*mg.* | (*οὑτος κ.* F.)
— *ειναι* ante *νεκρους μεν* Bℵ*C. | ‡ post ς. ℵc. 37. 47. KsLP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. *Orig.* Cat. Cram. 69. *Orig. Int.* iv. 569a.c. *Hil.* 992e. | om. *ειναι* ADFG. 17. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Tert.* de Pud. 17.
— *χριστῳ Ιησου*] † add. *τῳ κυριῳ ἡμων* ς. ℵC. 17. 37. 47*mg.* KsLP. Vulg. *Cl.* (Syr.Pst.) Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. | om. ABDF(*spat. vac.*)G. 47 *txt. Am. Harl. Fuld. Tol.* Syr.Hcl. Æth. *Tert. Hil.* 992e.

4. Christus surrexit *Cl.* | 6. et ultra *Cl.* | 9. resurgens ex mortuis *Cl.* | *om.* "et" *ante* mors *Cl.* | 11. fin. *add.* domino nostro *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν † † ταῖς ἐπιθυμίαις αὐ-
τοῦ, 13 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας
τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ
‡ ὡσεὶ″ ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα
δικαιοσύνης τῷ θεῷ. 14 ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύ-
σει· [n] οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ‡ ἀλλὰ″ ὑπὸ χάριν.
15 Τί οὖν; ‡ ἁμαρτήσωμεν,″ ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νό-
μον ‡ ἀλλὰ″ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. 16 οὐκ οἴδατε
ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦ-
λοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ
ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; 17 χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε
δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς
ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. 18 ἐλευθερωθέντες δὲ
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. 19 ἀν-
θρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν.
ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν
παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
ἁγιασμόν.¶ 20 ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύ-
θεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 21 τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε
τότε, ἐφ’ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; [o] τὸ γὰρ τέλος ἐκεί-

[n] Gal. 5:18.

¶ Theb.

[o] cap. 8:6.

21. τὸ *[μὲν]″ γὰρ

oboediatis concupiscentiis eius,
13 sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos deo tamquam ex mortuis viventes, et membra vestra arma iustitiae deo.
14 Peccatum enim vobis non dominabitur: non enim sub lege estis sed sub gratia.
15 Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus sub lege sed sub gratia? Absit.
16 Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad oboediendum, servi estis eius cui oboedistis, sive peccati ad mortem sive oboeditionis ad iustitiam?
17 Gratias autem deo, quod fuistis servi peccati, oboedistis autem ex corde in eam formam doctrinae in qua traditi estis.
18 Liberati autem a peccato, servi facti estis iustitiae.
19 Humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae. Sicut enim exhibuistis membra vestra servire inmunditiae et iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem.
20 Cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis iustitiae.
21 Quem ergo fructum habuistis tunc? in quibus nunc erubescitis: nam finis illorum mors est.

---

12. ὑπακουειν *Orig.* | επακουειν FG. *Meth. Pet.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) ‖ † add. *αυτῃ* ς. C[3]DFG*txt.* (17.) 37. KLP. *m.* Syr.Hcl. *Iren.* 211. *Orig. Int.* ii. 433[c]. *Tert.* de Res. car. 47. (*αυτοῦ* 17.) *τῃ ἁμαρτιᾳ* G*mg.* | om. ABℵC*. 47. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 239[b]. iii. 618[a]. *Orig. Int.* iv. 553[d]. 559[a]. 569[d]. 570[c]. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) *Jahn* 85.

— *ταις επιθυμιαις αυτου* ABℵC. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. iii. 618[a]. *Orig. Int.* iv. *quater. Meth.* († praem. *εν* ς. C[3]. 17. 37. KLP. Syr.Hcl. | om. ABℵC*. 47. vv. *Orig.* i. iii.) | om. DFG. *m. Iren.* 211. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* ii. iv. *quater. Tert.* de Res. car.

13. *μελη* 1°. *Iren.* 211. *Clem.* 544. *Orig. Int.* iv. 558[e]. 569[d]. 571[a]. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) | *βελη* 37 txt.

— *ὡσει* ABℵC. 47. *Meth.* | ‡ *ὡς* ς. DFG. 17. 37. KLP.

— *ζωντας Meth.* | *ζωντες* D*FG.

— *τα μελη* 2°. Aℵ CD. rel. *Meth.* | om. *τα* B.

14. *ου* 1°. *Clem.* 463. 539. *Orig. Int.* iv. 569[d]. 571[d]. | *ουκετι* ℵ*K.

14. *κυριευσῃ* 17.

— *αλλα* Bℵ*CD*FG. | ‡ *αλλ’* ς. Aℵ[c]D[c]. 17. 37. KsLP. *Clem. bis.* (*αλλα κατα* 47.)

15. *ἁμαρτησωμεν* ABℵCD. 17. 37. 47. KLP. Æth. *Clem.* 539. | ‡ *ἁμαρτησομεν* ς. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.Arm. *Orig.Int.* iv. 571[b.c.] | *ἡμαρτησαμεν* FG. *Am. Fuld.*

— *αλλα* Bℵ*CFG. | ‡ *αλλ’* ς. Aℵ[c]D. 17. 37. KsLP. *Clem. Orig.* iii. 71 *not.*

16. *ουκ*] praem. *η* D*FG. Æth. *Fuld. Demid. Harl.** Theb. | om. *Orig. Int.* iv. 571[c]. 574[b].

— *ὁτι Orig. Int.* iv. 571[c]. 572[d]. 574[b]. | om. 17.

— *παρεισταννεται* FG.

— *δουλους Orig. Int.* iv. *ter.* | om. 17.

— *δουλοι*] praem. *ὁτι* 17. | om. *Orig. Int.* iv. *ter.*

— *ᾧ* 2°.] *οὐ* 47*.

— *εις θανατον Fuld.* Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Usc.* Æth. *Orig. Int.* iv. 571[c]. | om. D. *Am.* Syr.Pst. Theb. Arm. *Zoh* et MSS. *Orig. Int.* iv. 572[d].

— *ὑπακοης Orig. Int.* iv. 571[c]. | *εις ὑπακοην* 17. Arm.

17. *καρδιας*] praem. *καθαρας* A. | om. *Orig. Int.* iv. 557[d]. 571[d]. 572[e.b.]

— *τυπον*] praem. *εις* 17. *Orig. Int.* iv. *quater.*

18. *δε* ABℵ[c]DFGP. 17. KsLP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. (Memph.) Theb. *Orig. Int.* iv. 571[d]. 573[c]. 574[d]. | *ουν* ℵ*C. Arm. | "et" Syr.Pst. Æth. | om. 37. (vid. *Orig.* ii. 806[a].)

— *ει δουλωθηται* FG. (*της δικ.* F.)

19. *μελη* 1°.] *βελη* 37.

— *δουλα bis. Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) *Tert.* de Res. car. 47. | *δουλευειν* FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. 70[b]. 426[b]. iv. 572[a.b.] (1°. *Tert.* de Pud. 17.)

— *δουλα τῃ ακαθαρ...τα μελη ὑμων* 2°. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis. Meth. Tert.* | om. 37.

— *εις τὴν ανομιαν* AℵCD. rel. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis. Meth. Tert.* (de Pud.) de Res. car. | om. B. Syr.Pst.

— *οὑτως*] add. *και* K. Memph. Theb. Arm. *Tert.* | om. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis. Meth.*

---

15. peccavimus *Am.* | 16. obeditis *Cl.* | *om.* ad mortem *Am.* | 17. in quam *Cl.* | 21. tunc in illis in quibus *Cl.*

Vulg.
Syrr. P.H.
Memph. (Theb.)
[Goth.] Arm. Æth.
§ Goth.

νων θάνατος. 22 νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρ-
τίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν
εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον. 23 § τὰ γὰρ
ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ
θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

VII. Η′

9 1 [a] Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσιν γὰρ νόμον
λαλῶ) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ᾽ ὅσον
[p] 1 Cor. 7: 39.
χρόνον ζῇ; 2 [p] ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται
ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3 ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ
ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ·
ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νό-
μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ
ἑτέρῳ. 4 ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε
τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέ-
σθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρπο-
φορήσωμεν τῷ θεῷ. 5 ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ
παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο
ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θα-
νάτῳ· 6 νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀπο-
θανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν [ἡμᾶς]

22 Nunc vero liberati a peccato,
servi autem facti deo, habetis
fructum vestrum in sanctifica-
tionem, finem vero vitam aeter-
nam. 23 Stipendia enim peccati
mors: gratia autem dei vita
aeterna in Christo Iesu domi-
no nostro.

1 An ignoratis, fratres, sci-
entibus enim legem loquor,
quia lex in homine dominatur
quanto tempore vivit? 2 Nam
quae sub viro est mulier, vi-
vente viro alligata est legi; si
autem mortuus fuerit vir eius,
soluta est a lege viri. 3 Igitur
vivente viro vocabitur adultera
si fuerit cum alio viro; si au-
tem mortuus fuerit vir eius,
liberata est a lege viri, ut non
sit adultera si fuerit cum alio
viro. 4 Itaque, fratres mei, et
vos mortificati estis legi per
corpus Christi, ut sitis alterius
qui ex mortuis resurrexit, ut
fructificaremus deo. 5 Cum
enim essemus in carne, pas-
siones peccatorum quae per
legem erant operabantur in
membris nostris, ut fructifica-
rent morti: 6 nunc autem soluti
sumus a lege morientes in quo
detinebamur, ita ut serviamus

19. *δουλα* 2°. *Meth. Tert.* | *οπλα* A. | FG ut supra.
20. *δουλα* post *ητε* L*Tf.* | ante *Orig. Int.* iv. 574[a]. *Clem.* 568. *Tert.* de Res. car. 47. | *δουλευητε* F*.
21. *ειχετε* *Clem.* 568. *Orig. Int.* iv. 574[a.d.] 575[a]. *Tert.* de Res. car. 47. | *εχετε* 17.
— *τοτε*] *ποτε* D* *ut vid.*
— *το*] add. *μεν* Bℵ[c]D*FG. Syr.Hcl. | om. Aℵ*CD[c]. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Memph. Arm. *Clem. Orig. Int.* iv. *ter. Tert.*
— *θανατος*] add. *εστιν* FG. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. *ter.* | om. *Clem. Tert.*
22. *δε* 2°. *Clem.* 500. 568. *Orig.* ii. 806[a]. in Prov. 10. *Orig. Int.* iv. 574[a d.] | *τε* ℵ*. (corr.[1])
— *ζωην*] praem. *εις* 17. | om. *Clem. bis. Orig.* ii. 806[a]. in Prov. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Res. car. 47.
23. *τα γαρ ...ζωη αιωνιος*] om. P.
— *ἡμων* *Clem.* 568. *Orig. Int.* iv 575[c.d.] *Eus.* c. Mcl. 34[c]. *Tert.* de Res. car. 47. | *ὑμων* 37.
1. *η*] *ει* P.
— *γινωσκουσι* *Orig.* iii. 821[b]. iv. 218[b]. | *γιγνωσκουσι* L. | *γεινωσκοσιν* FG.

2. *αποθανῃ* *Orig.* iii. 516[b]. iv. 218[b]. | *αποθανει* L.
— *του νομου* *Orig.* iii. iv. *Orig. Int.* ii. 77[c]. iv. 576[c]. *Tert.* de Monog. 13. *Hil.* 458[a]. | om. *Elz.*
— *του ανδρ.* *Orig.* iii. iv. | om. *του* F(non G).
3. *μοιχαλις* ante *χρηματισει* ABℵC. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.(Pst.&)Hcl. Arm. *Orig.* iii. 516[b.c.] 647[b]. iv. 218[c]. *Orig. Int.* ii. 398[b]. (*Tert.* de Mon. 13.) *Hil.* 458[b]. (*μυχαλλις* 17. *μοιχαλλις* L. et mox *μοιχαλλιδα* 17. L.) | post DFG. Vulg. Memph. Goth. *Orig. Int.* iv. 576[c] 578[d]. [Æth.] | (*χρηματηση* L.) ‖ add. *ἡ γυνη* A. Memph. *Orig.* iii. 647[b]. | om. *Orig.* iii. 516[b]. iv. *Orig. Int.* iv. *bis. Hil.*
— *εαν δε* ad fin. ver.] om. Æth.
— *ανηρ*] add. *αυτης* DFG. Vulg. Syr. Pst. *Orig. Int.* ii. 398[b]. *Hil.* 458[b]. | om. *Orig.* iii. 515[c]. iv. *Orig. Int.* ii. 77[c]. iv. 576[c]. 578[b]. *Tert.*
— *του νομου*] add. *του ανδρος* 17. Vulg. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *Hil.* vid. ver. 2. | om. *Orig.* iii. 515[c]. iv. *Tert.*

4. *αδελ. μου* *Orig.* iv. 218[b]. *Orig. Int.* iv. 576[c]. 579[a]. *Hil.* 458[b]. | *αδελ. μοι* FG.
— *και ὑμεις* ante *αδελφοι μου* ℵ. Goth. Arm. | post *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Mon. 13. *Hil.*
— *καρποφορεσωμεν* FG. (et ver. 5. *καρποφορεσαι*). | *καρποφορησομεν* P.
5. *ημεν* *Clem.* (exc. Theod.) 985. *Meth.* (Jahn 84.) *Tert.* de Mon. 13. | *ημην* D*.
— *εν τῃ σ.* *Clem.* (exc. Theod.) | om. *εν* FG. *Meth.*
— *ενεργειτο* D*Tf.* | *ηνεργειτο* FG. | *ενειργητο* 17.
— *καρποφορησαι*] -*φορειν* 17.
— *οτω θαν.* F*.
6. *νυνι*] *νυν* FG.
— *αποθανοντες* *St.* 3. ABℵC. 17. 37. 47 KLP. *Am.** Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.* de Res. car. 13. | *του θανατου* DFG. Vulg. *Cl.* et *Am.*[2] | *αποθανοντος* *Elz.* *Orig. Int.* iv. 576[d]. 579[a.c.]
— *κατηχωμεθα* 17.
— *ἡμας* AℵCD. 17. 37. 47. KLP. | om. BFG. *Tert.*

4. fructificemus *Cl.* | 6. a lege mortis *Cl.* (c *Am.***) | in qua *Cl.* (? *Am.***)

ABℵCD. FG. 17. 37 47. KLP.

q 2 Cor. 3:6.

q ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμ-
ματος.

Θ'

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο·
ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν
τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν,
r Ex. 20.17. r Οὐκ ἐπιθυμήσεις· 8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία
διὰ τῆς ἐντολῆς ‡ κατηργάσατο″ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυ-
μίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά· 9 ἐγὼ δὲ ἔζων
χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία
ἀνέζησεν, 10 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ
ἡ εἰς ζωὴν αὕτη εἰς θάνατον· 11 ἡ γὰρ ἁμαρτία
ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με,
καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀπέκτεινεν· 12 ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος,
καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. 13 τὸ οὖν
ἀγαθὸν ἐμοὶ ‡ ἐγένετο″ θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ
ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ᾽ ὑπερβολὴν
ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.
Ι' 14 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν,
ἐγὼ δὲ ‡ σάρκινος″ εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

in novitate spiritus et non in
vetustate litterae.

7 Quid ergo dicimus? lex
peccatum est? Absit: sed pec-
catum non cognovi, nisi per
legem; nam concupiscentiam
nesciebam nisi lex diceret,
Non concupisces. 8 Occasione
autem accepta peccatum per
mandatum operatum est in me
omnem concupiscentiam: sine
lege enim peccatum mortuum
erat. 9 Ego autem vivebam
sine lege aliquando: sed cum
venisset mandatum, peccatum
revixit, 10 ego autem mortuus
sum, et inventum est mihi
mandatum quod erat ad vitam,
hoc esse ad mortem. 11 Nam
peccatum occasione accepta
per mandatum seduxit me et
per illud occidit. 12 Itaque lex
quidem sancta, et mandatum
sanctum et iustum et bonum.
13 Quod ergo bonum est, mihi
factum est mors? Absit, sed
peccatum, ut appareat pecca-
tum, per bonum mihi opera-
tum est mortem, ut fiat supra
modum peccans peccatum per
mandatum.
14 Scimus enim quod lex spi-
ritalis est: ego autem carnalis
sum, venundatus sub peccato.

7. *ερουμεν*] *ερευομεν* F(non G.) || add. *ὁτι* 17. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | om. *Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. 580a.
— *τε Clem.* | om. FG. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. 580a. 581a.
— *νομος* 2o. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis. Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 55. Jahn. 87.) | *λογος* L.
— *επιθυμησεις Clem. Meth.* | *επιθυμησης* KP.
8. *δε Orig. Int.* iv. 581b. | om. D*.
— *κατηργασατο* B* *Rl. Mai.* DP. | ‡ *κατειρ.* ς. AB²ℵC. rel.
— *κατηργασατο....εντολης* ver 9. *Orig. Int.* iv. (581b.) 582b. | om. 37*. habet in mg.** (sed om. *ποτε*).
— *ἁμαρτια* 2o.] praem. *ἡ* ℵc. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56. Jahn 87.) | om. *Orig.* iv. 67d.
— *νεκρα*] add. *ην* FG. Vulg. *d.* Syrr. Pst. &Hel. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 548c. 581b. (582b.) | praem. *ην* K. Goth. | om. Æth. *Clem.* 567. *Orig.* iv. *Meth.*
9. *εζων* AℵCD. rel. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 49. 55. Jahn 83. 87.) | *εζην* B. | *εζουν* 17.
10. *εντολη ἡ Orig. Int.* iv. 582b. | om. *ἡ* 37 (**Scr.*) L. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56.)

12. *αγαθη Meth.* | *θαυμαστη* 47.
13. *το ουν*] *τι ουν το* P.
— *εγενετο* ABℵCDP. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56.) | ‡ *γεγονεν* ς. 17. 37. 47*s.* K*s*L. | om. FG. | mors est *Orig. Int.* iv. 580c. 583c.
— *αλλα* ℵD. 17. 37. K*s*L. | *αλλ᾽* BCFG. 47. P. [A n.l.]
— *ἁμαρτια* 2o.] praem. *ἡ* 17.
— *του αγαθ.*] om. *του* 17.
— *ἁμαρτωλος*] post *ἡ ἁμαρτια* DFG. Memph. Arm. | ante ABℵC. rel. Vulg. Syrr. Pst. &Hel. Goth. *Orig. Int.* iv. [Æth.]
14. *γαρ* BℵCFG. rel. Vulg. Syrr. Pst & Hel. txt. Memph. Goth. *Orig.* iii. 498d. iv. 580 *not. Orig. Int.* iv. 584a. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56. Jahn 87.) *Hil.* 259d. | *δε* ADL. Syr. Hel. mg. *Orig.* i. 709a. *Orig. Int.* iv. 577b. | om. Arm. Æth.
— *σαρκινος* ABℵ*CDFG. 17. 47. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 49 *bis.* 56 *bis.* Jahn 83. 87.) | ‡ *σαρκικος* ς. ℵc. 37. K*s*LP. *Orig.* iv. 166c.
15. *γαρ Orig. Int.* ii. 196c. iv. 584a-c. | om. A* *ut vid.* Arm. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56. Jahn 87.)

15. *τουτο* 1o. ABℵC. (17.) 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr. Pst. &Hel. Arm. Æth. *Orig.* iv. 166d. *Orig. Int.* iv. *bis. Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 59. Jahn 89.) (*τούτω* 17 et mox) | om. DFG. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 57. Jahn 88.
— *αλλα* ℵ.
— *πρασσω Orig.* iv. *Meth. bis.* | *παρασσω* FG. | *ποιω* 37.
— *ποιω Orig.* iv. *Meth. bis.* | *πρασσω* 37.
16. *ει δε....ποιω Orig. Int.* iv. 584a. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 59. Jahn 89.) | om. L.
— *θελω*] add. *εγω* 37. | om. *Orig. Int.* iv.
— *καλος Meth.* | *καλῶς* L. | *καλον εστιν* FG. Vulg. *Cl.* (non *Am.*) Syrr. Pst. & Hel. *Orig. Int.* iv. 584a. 585a.
17. *εγω*] post *κατεργ. αυτω* (*sic.*) 17. | ante *Orig. Int.* iv. 584a. 585c. *Meth.* (*καταργαζομαι* G non F).
— *αλλα* BD*FGL *Tf. in N. Test.* | ‡ *αλλ᾽* ς. AℵCD**. 17. 37. 47. K*s*L *Treg.* e sil. P. *Clem.* 545. *Meth.*
— *οικουσα* ACDFG. rel. *Clem. Orig. Int.* iv. *ter. Meth.* | *ενοικουσα* Bℵ.

7. dicemus *Cl.* | 11. occasionem *Am.** | 13. operatum est mihi *Cl.* | 14. quia lex. *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

15 ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω,
τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. 16 εἰ δὲ ὃ
οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός·
17 νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ‡ ἀλλὰ" ἡ
οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 18 [s] οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ
ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ
θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν
‡ οὔ" †. 19 οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ‡ ἀλλὰ" ὃ οὐ
θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. 20 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω †,
τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ‡ ἀλλὰ"
ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21 εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον
τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, § ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν
παράκειται. 22 συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ
τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς
μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός
μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με * ἐν" τῷ νόμῳ τῆς
ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. 24 ταλαί-
πωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος
τοῦ θανάτου τούτου; 25 ‡ χάρις" τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ
χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ

[s] Gen. 6:5. 8:21.

20. θέλω [ἐγω]

§ Theb.

15 Quod enim operor, non in-
tellego: non enim quod volo
hoc ago, sed quod odi illud
facio. 16 Si autem quod nolo
illud facio, consentio legi quo-
niam bona: 17 nunc autem iam
non ego operor illud sed quod
habitat in me peccatum.
18 Scio enim quia non inhabitat
in me, hoc est in carne mea,
bonum. Nam velle adiacet
mihi, perficere autem bonum
non invenio: 19 non enim quod
volo bonum, hoc facio, sed
quod nolo malum, hoc ago.
20 Si autem quod nolo, illud
facio, iam non ego operor illud
sed quod inhabitat in me pec-
catum. 21 Invenio igitur le-
gem volenti mihi facere bonum
quoniam mihi malum adiacet:
22 condelector enim legi dei
secundum interiorem homi-
nem, 23 video autem aliam le-
gem in membris meis repug-
nantem legi mentis meae et
captivantem me in lege pec-
cati quae est in membris meis.
24 Infelix ego homo: quis me
liberabit de corpore mortis
huius? 25 Gratia dei per
Iesum Christum dominum
nostrum. Igitur ego ipse

---

18. *αγαθον*] praem. *το* FG. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 59. 60. Jahn 76. 89.) | om. *Clem.* 545.

— *το δε κατεργ. το καλον* *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26.) | *το γαρ κατεργ. το αγαθον* FG. | perficere autem bonum *Orig. Int.* iv. 584[b]. 585[a].

— *ου* ABℵC. 47. Memph. Arm. *Meth.* | non habeo Æth. | ‡ *ουχ*" † *εὑρισκω*" ϛ. D(F)G. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Orig. Int.* iv. *bis.* (*ουκ* F.)

19. *ποιω*] praem. *τουτο* C. Vulg. (*Orig. Int.* 585[a].) | om. *Orig. Int.* iv. 584[b]. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 57. Jahn 76. 88.)

— *αλλα* BℵD*. | ‡ *αλλ'* ϛ. ACD[c]FG. rel. *Meth.*

— *ου θελω* *Orig. Int.* iv. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv 26. 58.) | om. G. | *μεισω* F.

20. *θελω*] † add. *εγω* ϛ. Aℵ. 17. 37. 47. KsLP. Syr. Hcl. Memph. Goth. *Orig. Int.* iv. | om. BCDFG. Vulg. Syr. Pst. *ut vid.* Arm. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. Jahn 76.) (post *τουτο* *Clem.* 545.)

— *αλλα* BℵD*. | ‡ *αλλ'* ϛ. ACD[c]. rel. *Clem. Meth.*

21. *ὁτι εμοι το κακον παρακειται* *Orig. Int* iv. 584[b]. 585[b]. | om. FG.

22. *θεου* AℵCD. rel. vv. *Orig.* Cat. Cram. 32. (*νόμον τὸν τοῦ θεοῦ ᾧ μόνῳ καὶ αὐτὸς συνήδεται κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον*). *Orig. Int.* iii. 27[e]. iv. 527[c]. 584[b]. 585[b]. 586[b]. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 62. Jahn 76. 90.) *Eus.* Pr. Ev. 601[c]. | *νοος* B. (*τῳ νομῳ του θεου και του νοος μου* *Clem.* 545 e ver. 23.)

23. *μου* 1°. *Clem. Eus.* Pr. Ev. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26.) | *μοι* FG.

— *τῳ νομῳ του νοος μου* *Clem.* (exc. Th.) 981. *Orig.* (iii. 515[a]. 516[d].) *Eus.* Pr. Ev. (*Orig.* Cat. Cram. 32. 116. 202.) *Orig. Int.* i. 146[e]. 148[c]. iv. 527[c]. 584[b]. 586[b]. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. (51.) 62. Jahn 76. 84. 90.) *Tert.* (de Res. car. 51.) (adv. Marc. v. 14) *Hil.* 245[c], | om. A.

— *αιχμαλωτιζοντα με* *Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. *quater.* *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 62.) *Hil.* | om. *με* A. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.)

— *εν τῳ νομῳ* BℵDFG. 17. 37. KP. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. *ter.* *Clem.* 545. *Hil.* | * om. *εν* ϛ. ACL. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 62.)

23. *της ἁμαρτιας* *Clem. Orig. Int.* iv. *bis.* vid. *Orig.* Cat. Cram. 116. 202. *Meth.* *bis.* | *του νοος μου* A.

25. *χαρις* Bℵ[a]C[2](DFG.) 17. Vulg. Memph. Theb. Arm. *Iren.* 214. *Orig.* i. 276[a]. *Orig. Int.* iv. 584[c]. 586[a]. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 62.) (*ἡ χαρις* DFG.) [C* n.l.] | ‡ *ευχαριστω* ϛ. Aℵ*. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Orig.* ii. 592[e]. [Æth.] ‖ add. *δε* ℵ[a]C[2]. 17. Memph. Arm. | om. ABℵ*DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. *Iren. Orig.* i. ii. *Orig. Int.* iv. *bis.* *Meth.*

— *τῳ θεῳ* ABℵC[2]. 17. 37. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* i. *Meth.* | *του θεου* D. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* [Æth.] | *κυριου* FG. (om. *τῳ θεῳ δια* *Iren.* 214.)

— *ουν* *Orig. Int.* iv. 587[b].] om. D*. (add.[1] ut vid.)

— *αυτος*] post *εγω* D. Vulg. *m.* *Orig. Int.* iv.

---

15. quod volo bonum *Cl.* | quod odi malum *Cl.* | 16. bona est *Cl.* | 18. habitat *Cl.* | 20. *om.* jam *Am.* | habitat *Cl.* | 24. liberavit *Am.*

A.B ℵ C D. FG. 17. 37. 47. KLP. τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ
ἁμαρτίας.
VIII. 1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
† †. 2 ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ
2. ἠλευθ. σε Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας
ΙΑ' καὶ τοῦ θανάτου. 3 τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ
ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν
πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ
ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, 4 ἵνα
τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ
σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 5 οἱ γὰρ
κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ
κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. 6 τὸ γὰρ φρόνημα
τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος
ζωὴ καὶ εἰρήνη. 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα
εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,
οὐδὲ γὰρ δύναται· 8 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι
t 1 Cor. 3:16. οὐ δύνανται· 9 t ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ‡ ἀλλὰ
ἐν πνεύματι, εἴ περ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ

mente servio legi dei, carne autem legi peccati.

1 Nihil ergo nunc damnationis est his qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant. 2 Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a lege peccati et mortis. 3 Nam quod inpossibile erat legis, in quo infirmabatur per carnem, deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et propter peccatum damnavit peccatum in carne, 4 ut iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. 5 Qui enim secundum carnem sunt, quae carnis sunt sapiunt; qui vero secundum spiritum, quae sunt spiritus sapiunt. 6 Nam prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus vita et pax. 7 Quoniam sapientia carnis inimicitia est in deum: legi autem dei non subicitur, nec enim potest. 8 Qui autem in carne sunt, deo placere non possunt. 9 Vos autem in carne non estis sed in spiritu, si tamen spiritus dei habitat in

---

25. *τῳ μεν νοϊ*] add. *μου* 47. | *τῳ νοϊ μου* 37**mg. Arm.
— *μεν*] om. ℵ*(add.c)FG. Vulg.*m. Orig. Int.* iv.
1. *νυν Orig. Int.* iv. 587a. | om. D*. 47*mg.* Syr.Pst. Arm. Æth.
— *χριστῳ Ιησου*] † add. *μη κατα σαρκα περιπατουσιν* ς. Aℵ^cD^b. 17. 37. 47*mg.* KLP. Vulg.*f. m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.ed. (vid. ver. 4.) | om. Bℵ*CD* (FG spat. vac.) 47*txt.* Memph. Theb. Arm. 1 cod. Æth. *Orig.* schol. (*Wtst.*) *Orig. Int.* iv. ‖ † add. postea *αλλα κατα πνευμα* ς. ℵ^cD^c. 17. 37. 47*mg.* KLP. Syr.Hcl. (vid. ver. 4.) | om. ABℵ*CD*FG. 47*txt.* Vulg. *f. m.* Syr. Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Schol. (Wtst.) *Orig. Int.* iv.
2. *εν χριστῳ Ιησου Orig. Int.* iv. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 62 Jahn 90.) | om. K.
— *ελευθερ.* FG. (*-οσεν* F.)
— *με* ACD. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm. ed. *Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. 587a. *Tert.* de Res. car. 46. | *σε* B*Blc.Bch.Mai.Treg.Alf.* ℵFG. *m.* Syr.Pst. *Tert.* de Pud. 17. (om. ed.) | *ἡμας* Memph. Æth. *Meth.* | om. B*Btly.* Arm. MSS. quidam.
3. *και περι Orig. Int.* iv. 588a. 589b.c.d. (vid. *Orig.* iii. 623b. *ἱνα περι*) *Tert.* de Res. car. 46. de Pud. 17. *Hil.* 205d. 218f. 1054a. | om. *και Orig.* iv. 79b. 550a.
3. *εν τῃ σαρκι Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. 550a. 565b. 588a. 589b.c. *Tert. bis.* (*τῃ σαρκι Hipp.* c. Noet. 15. (ii. 16.) | *προς σαρκι* D* ut vid. (corr.1) *Hil.* 205d. | om. Syr.Hcl.
6. *γαρ*] *δε* 47*txt.*
— *ειρηνη*] add. *δια Ιησου χριστου του κυριου ἡμων* 17. | om. *Orig. Int.* iv. 588a. 589b.c. *Meth.* Jahn 84. *Eus.* in Ps. 474c.
7. *διοτι Clem.* 584. *Meth.* | *ὁτι* FG.
— *ουδε Clem.* 584. *Meth. Eus.* in. Ps. 474c. | *ουτε* L. | *ου* 37. *Orig.* iii. 330d.
— *ουδε γαρ .... ου δυνανται* (ver. 8) *Clem.* 584. *Orig. Int.* iv. 510c. 588b. 589c. | 37 marg.; in textu *ου γαρ δυναται.*
— *δυναται Clem. Orig.* iii. 330d. *Eus.* in Ps. | *ουναται* ℵ* (corr.c)
8. *θεῳ*] praem. *τῳ* D. | om. *Clem.* 545. 584. *Orig.* i. 721c. ii. 31c. iii. 573b. iv. 266d.e. *Meth.* Jahn 84.
9. *αλλα* Bℵ D*. *Meth.* | ‡ *αλλ'* ς. ACD^cFG. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* 545. *Orig.* i. 727a. iii. 573b. iv. 266d.
— *χριστου* post *ουκ εχει* 37. | ante *Orig. Int.* iv. 590c. 591d. *Clem. Hil.* 960b.
10. *ει δε χριστος εν ὑμιν Clem.* 545. 584. *Orig. Int.* iii. 918f. iv. 590c. 591d. (605d. 607b.) *Hil.* 960b. | om. FG. *m.*
10. *σωμα*] add. *εστιν* FG. (Vulg.)*m. Orig. Int.* (ii. 683d.) iv. 590a. 591d. 607b. *Hil.* 960b. | om. *Iren.* 304. *Clem. bis. Orig. Int.* iii.
— *δια* ABCD^cFG. 37. L*Tf.*? | ‡ *δι'* ς. ℵD*. 17*s.* 47*s.* Ks L *Treg.* P. *Clem. bis.* ‖ add. *την* 37.
— *ζωη Am. Harl.* Fuld. m. Iren.* 304. *Clem. bis. Orig. Int.* ii. 683d. iii. 918f. iv. 570c. 590c. 592c. 607b. *Tert.* adv. Marc. v. 14. de res. car. 46. *Hil.* 960b. | *ζη* FG. Vulg. *Cl.* (non *Am.* &c.) Arm.
11. *τον* ante *Ιησουν* ABℵ*. 47. | *om. ς. ℵ^cCDFG. 17. 37. KsLP. (*Clem.* 545. *εκ νεκρ. Ιησ.*) *Hipp.* c. Noet. 4. (ii. 8.) *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 54. Jahn 84. 86.) | *χριστον Ιησουν Hipp.* | Jesum Christum Syr.Pst.
— *εκ νεκρων* 1°.] om. 47. *Meth.* Jahn 86. (habet 84.)
— *χριστον*] † praem. *τον* ς. 17. 37. KsLP. *Hipp.* c. Noet. | non habent ABℵCDFG. 47. *Hipp.* Phil. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 53. 54.) ‖ add. *Ιησουν*

---

1. iis qui sunt *Cl.* | 3. legi *Cl.* | et de peccato damnavit *Cl.* | 5. spiritum sunt *Cl.* | spiritus sentiunt *Cl.* | 7. inimica est deo, legi enim dei non est subjecta *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb) (Goth.) Arm. Æth.
¶ Goth.

τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.
10 εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα ¶ νεκρὸν ‡ διὰ″
ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. 11 εἰ δὲ
τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος * τὸν″ Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας † χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιή-
σει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ
πνεῦμα ἐν ὑμῖν.
10 12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ
σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· 13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς
πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 ὅσοι
γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι ‡ υἱοί εἰσιν θεοῦ·″
15 οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον,
‡ ἀλλὰ″ ¶ ἐλάβετε u πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν,
Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 16 αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ
πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. 17 εἰ δὲ τέκνα,
καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι
δὲ χριστοῦ· εἴ περ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξα-
σθῶμεν. 18 λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα

11. [καὶ] τὰ
14. υἱοὶ θεοῦ εἰσὶν
¶ Theb.
u Gal. 4:6.
ΙΒʹ

vobis. Si quis autem spiritum Christi non habet, hic non est eius. 10 Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vita propter iustificationem. 11 Quod si spiritus eius qui suscitavit Iesum a mortuis habitat in vobis, qui suscitavit Iesum Christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis. 12 Ergo, fratres, debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus. 13 Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificatis, vivetis. 14 Quicumque enim spiritu dei aguntur, hi fili sunt dei. 15 Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater. 16 Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus fili dei. 17 Si autem filii, et heredes; heredes quidem dei, coheredes autem Christi, si tamen conpatimur ut et conglorificemur. 18 Existimo enim quod non sunt condignae passiones huius

---

AℵD*. 47. *Hipp.* c. Noet. praem. Ιησουν C. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. Arm. *Usc. Orig. Int.* iv. 590c. 591a. (dominum nostrum Jesum Christum Syr. Pst.) | om. BDcFG. 17. 37. KsLP. *m.* Syr.Hcl. Theb. Arm. ed. (et MSS.) Æth. *Iren.* 207. 300. 304. *Hipp.* Phil. *Orig. Int.* iv. 605d. *Tert.* adv. Marc. v. 14. adv. Prax. 28. *Meth. ter. Hil.* 960b. | Jesum (tantum) *Tert.* de Res. car. 46.

11. *εκ νεκρων* 2o. post *εγειρας* Aℵ*C. 47. | ante *ζωοποι.* BℵcDFG. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb *Iren.* 207. 300. 304. *Hipp.* c. Noet. 4. Phil. vi. 35. (195.) *Orig. Int.* iv. 590c. 591a. *Meth. ter. Hil.*

— *και τα θν.* BCD. rel. Vulg. *m.* Syrr. Pst.&Hcl. Arm. MSS. Æth. *Iren.* 207. 300. 304. *Clem.* 545. *Hipp. bis. Orig.* ii. 536d. iii. 618c. *Orig. Int.* iv. 590c. *Meth. quater. Tert.* adv. Marc. de Res. car. adv. Prax. *Hil.* | om. *και* Aℵ. 47. Arm. ed. *Orig.* ii. 533f. iii. 812d.

— *δια το ενοικουν αυτου πνευμα St.* 3. B*sic*DFG. 17. 47. KLP*. Vulg. *m.* Syr. Pst. Theb. *Gb. Iren.* 304. *Orig.* ii. iii. *bis. Orig. Int.* 584d. 590c. 591a-b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 13. *Pet.*) *Tert.* de Res. car. *Hil.* | *δια του ενοικουντος αυτου πνευματος Elz.* Aℵ(C.) 37. P2. Syr.Hcl. Memph. Theb.(*Woide*) Arm. Æth. *Clem. Hipp.* c. Noet. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 13 *Dind.* 52. Jahn 64. 85.) (*αυτοι* C*.) | (*εν ἡμ. Orig.* iii. 618c. | Contra, 812d.)

12. *του* ante *κατα σαρ. Clem.* 545. | *τη* 37*.

13. *του σωματος* ABℵC. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Æth. *Clem.* 545. *Orig.* i. 616a. 721b. 732b. iii. 360e. 591b. Cat. Cram. *Rom.* 34. *Cor.* 31. | *της σαρκος* DFG. Vulg. *Iren.* 304. *Orig.* ii. 26c. *Orig. Int.* iv. 469b. 592a-c. 607b. *Tert.* de Res. car. 46. *Cypr.* 259. [Arm. anc.]

14. *υιοι εισιν θεου* BFG. *Am. Demid.* Syr.Pst. *Orig.* i. 574c. *Orig. Int.* iii. 966b. iv. 593b. *Hil.* 806a. 909b. | *υιοι θεου εισιν* AℵCD. 47. *Fuld. m.* Æth. *Orig* i. 685c. *Orig. Int.* iii. 900d. *Cypr.* 259. | ‡ *εισιν υιοι θεου* ς. 17. 37. KLP. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph.. (Theb.) Arm. *Iren.* 304. *Clem.* 546. *Orig. Int.* iii. 949c.

15. *παλιν Clem.* 546. 586. *Orig.* i. 372a. iv. 421a. *Orig. Int.* iii 59c. iv. 461a. 593b. 594d. *Hil.* 806a. 909b. | om. 17. *Orig.* i. 231f.

— *αλλα* ABℵC. *Clem.* 545. *Orig.* i. 231f. (*sic.*) | ‡ *αλλ'* ς. DFG. rel. *Orig.* 372a.

15. *κραζομεν Iren.* 180. 301. *Clem. Orig.* i. 231f. 372a. *Orig. Int.* iii. 59c. iv. 461a. 593c-d. *Hil.* | *κραξομεν* F(non G.)

16. ab init. add. *ὡστε* D. | om. *Orig.* i. (232e.) iii. 571b. *Orig. Int.* iv. 594c.

— *αυτο Clem. Ecl.* 994. *Orig.* iii. 571b. | *αυτος* 17.

17. *κληρονομοι* 1o. *Orig.* i. 232e. *Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 13. *Orig. Int.* iv. 594c. 595b. 606a. 607b. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 164. *Luc.* 243. | *συνκληρονομοι* D*. om. *Cypr.* 90.

— *κληρονομοι* 2o....*συγκληρονομοι* (*vid. Clem.* 89.) (*Orig.* i.) *Orig. Int.* ii. 79c. iv. *quater Eus.* c. Mcl. 34c. (185a.) in Ps. 39b. *Tert. Cypr.* 90. 164. *Luc.* | om. F *Gr. spat. vac.* G.

— *συμπασχομεν Clem.* 584. *Eus.* c. Mcl. (*Gaisford.*) 34c. *Tert.* de Res. car. 40. *Luc.* | -*χωμεν* A. 17. 37. 47. P. *Eus.* c. Mcl. (*Viger.*) *Tert.* Scorp. *Cypr.* 90. 164.

18. *γαρ Clem.* 584. *Orig. Int.* iv. 595a. 598b. *Tert.* de res. car. 40. Scorp. 13. | *δε* AP. Æth. | om. *Luc.*

---

10. vero vivit *Cl.* | 11 vivificavit *Am.* | 13. mortificaveritis *Cl.* | 14. ii sunt filii dei *Cl.* | 16. ipse enim spir. *Cl.*

A B ℵ C D.
FG.
17. 37. 47.
KL(P).

τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκα-
λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. 19 ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς
κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέ-
χεται· 20 τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ
ἑκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπʼ ἐλπίδι, 21 ὅτι
καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας
τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων
τοῦ θεοῦ. 22 οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστε-
νάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· 23 οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες
‡ [ἡμεῖς] καὶ″ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ʷ στενάζομεν υἱοθε-
σίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος
ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπο-
μένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί † ἐλπίζει;
25 εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, διʼ ὑπομονῆς ἀπεκ-
δεχόμεθα. 26 ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμ-
βάνεται ‡ τῇ ἀσθενείᾳ″ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώ-
μεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ‡ ἀλλὰ″ αὐτὸ τὸ πνεῦμα

ʷ 2 Cor. 5:2.

temporis ad futuram gloriam
quae revelabitur in nobis.
19 Nam expectatio creaturae
revelationem filiorum dei ex-
pectat. 20 Vanitati enim crea-
tura subiecta est, non volens
sed propter eum qui subiecit,
in spem, 21 quia et ipsa crea-
tura liberabitur a servitute
corruptionis in libertatem glo-
riae filiorum dei. 22 Scimus
enim quod omnis creatura in-
gemiscit et parturit usque ad-
huc: 23 non solum autem illa,
sed et nos ipsi primitias spi-
ritus habentes et ipsi intra nos
gemimus adoptionem filiorum
expectantes redemptionem cor-
poris nostri. 24 Spe enim salvi
facti sumus: spes autem quae
videtur non est spes: nam
quod videt quis, quid sperat?
25 Si autem quod non videmus
speramus, per patientiam ex-
pectamus. 26 Similiter autem
et spiritus adiuvat infirmitatem
nostram. Nam quid oremus
sicut oportet nescimus, sed
ipse spiritus postulat pro

19. κτισεως *Iren.* 331. *Orig.* i. 587c. 740d. 747b. *Orig. Int.* i. 73e. iii. 358e. iv. 595a. 596b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 31. Jahn 78.) *Hil.* 586b. 1115b. | πιστεως 37.
— του θεου *Orig.* i. *ter.* iv. 28c. *Hipp.* Phil. vii. 25. 27. (238. 241.) *Meth.* | om. του FG.
20. ουχ ἑκουσα *Clem* (exc. Th.) (581.) *Orig.* i. 587c. 730d. 740d. 747b. iv. 18d. 29c-d. *Meth.* | ου θελουσα FG.
— επʼ AB²CDc. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* (exc. Th.) 581. *Orig.* i. 587c. 730e. 740d. 747b. iv. 18d. 29c. *Meth.* | εφʼ B**Rl. Mai.*ℵD*FG.
21. ὁτι ABCDc. 17. 37. 47. KL. *Orig.* i. 587c. (iv. 29a.) *Meth.* | διοτι ℵD*FG.
— ἡ κτ. *Orig.* i. 283b. 587c. 740d. *Eus.* c. Mcl. 52b. 176d. *Meth.* | om. ἡ FG.
— απο] om. 47.
— ελευθεραν F.
22. γαρ *Orig. Int.* iv. 595b. | δε A. | μεν Memph. [Æth.]
— συνστεναζει B*D*FG. 17. | στεναζει *Orig.* iv. 18d. *Orig.* in Prov. *Tf.* 96. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 31. 1o. ctra, 2o.)
— συνωδινει *Orig.* iv. *Orig.* in Prov. *Orig. Int.* iii. 370b. iv. 595b. 596d. 598b-d. 606a. 607b. *Meth. bis.* | οδυνει *sic* FG.
— του νυν] τονῦν *sic* L.

23. αλλα και] add. ἡμεις DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 598a-d. 599b. 600a. (vid. *Orig. Int.* i. 73e.) [Æth.] | om. *Meth.*
— εχοντες ἡμεις και αυτοι AℵC. 47. | ‡ εχοντες και ἡμεις αυτοι ς. 17. 37. KsLP. Syr.Hcl. | εχοντες και αυτοι B. Vulg. (Memph.) *Orig. Int.* iv. 598a. *Meth.* | εχοντες αυτοι DFG. | εχοντες tantum ut vid. Syr.Pst. Arm. [Æth.]
— εν ἑαυτοις *Meth.* | εν αυτοις FG.
— στεναζομεν *Orig. Int.* iv. 598a. 601d. *Meth.* | συνστεναζομεν D*.
— υἱοθεσιαν ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. *Meth.* | om. DFG.
24. βλεπομενη] praem. ἡ FG. | om. *Clem.* 584.
— τι AB(²*Mai.* ¹*Alf.*)ℵcCD *sic.* rel. *Clem. Cypr.* 251. | om. B**Rl. Mai* ℵ.* 47. Memph. ‖ † add. και ς. AℵC. 17. 37. 47*txt.* KsLP. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | om. BDFG. 47*mg.* Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 551e. 598b. *Cypr.*
— ελπιζει BℵcD*sic*FG. rel. Vulg. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis.* *Cypr.* | ὑπομενει Aℵ*. 47*mg.* (add. τὸ δὲ παλαιὸν οὕτως ἔχει, ὃ γὰρ βλέπει, τίς ἐλπίζει [“sc. absque τι και.” *Gb.*])

25. ὅ *Clem.* 584. | om. C*.
26. και *Orig. Int.* iv. 600e. | om. 17.
— τῃ ασθενειᾳ ABℵCD. 37. 47. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 600e. 601b. | ‡ ταις ασθενειαις ς. 17. KsLP. Syr.Hcl. Memph. | της δεησεως FG.
— ἡμων *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. D*.
— προσευξωμεθα ABℵC. Vulg. *Orig. Int.* ii. 419f. iv. 600e. 601d. | -ξομεθα D. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i. 221c. | -χομεθα FG. Arm. | δει προσευξασθαι *Orig.* i. 97d-e. 199d.
— αλλα ℵDFG. 17. L *Tf.* P. *Orig.* i. 199d. 221c. | ‡ αλλʼ ς. ABC. 37. 47. Ks.
— ὑπερεντυγχανει] † add. ὑπερ ἡμων ς. ℵcC. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. MSS. (Æth.) *Orig. Int.* ii. 146c. 419f. iv. 600e. 601d. 602a. 606a. 607b. *Eus.* in Ps. 566d. | praem. 47. *Hil.* (163d.) 550d. | om. ABℵ*DFG. Arm. *Zoh. Orig.* i. 199a-d. 221c.
27. ερευνων ℵ. | ‡ ερευνων ς. ABCD. rel. *Orig.* i. 199a. 221c. | ευρενων *sic* 37.

20. subjecit eam in spe *Cl.* | 21. *om.* “in.” *Am.** | 23. filiorum dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

ᶻ Ps. 43(44):23.

ὑπερεντυγχάνει † στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· 27 ὁ δὲ ‡ ἐραυ-
νῶν″ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος,
ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.
11 28 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα
συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς
οὖσιν. 29 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους
τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρω-
τότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· 30 οὓς δὲ προώρισεν,
τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ
ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.
31 τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν,
τίς καθ᾽ ἡμῶν; 32 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,
‡ ἀλλὰ″ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς
οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; 33 τίς
¶ P. ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; ¶ θεὸς ὁ δικαιῶν, 34 τίς
ὁ κατακρίνων; χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ
§ Goth. † ἐγερθείς, § ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ
ΙΓ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· 35 τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς

nobis gemitibus inenarrabilibus: 27 qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum deum postulat pro sanctis.
28 Scimus autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti. 29 Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis filii eius, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. 30 Quos autem praedestinavit, hos et vocavit: et quos vocavit, hos et iustificavit: quos autem iustificavit, illos et magnificavit.
31 Quid ergo dicimus ad haec? si deus pro nobis, quis contra nos? 32 Qui etiam filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? 33 Quis accusabit electos dei? deus qui iustificat? 34 Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est, immo qui et resurrexit, qui et est ad dexteram dei, qui etiam interpellat pro nobis? 35 Quis nos separabit

27. εντυγχανει *Orig.* i. *bis.* | ὑπερεντυγχανει L*Tf.*
— ὑπερ ἁγιων *Orig.* i. *bis.* *Orig. Int.* ii. 146^{c}. iv. $601^{a\cdot e}$. $602^{c\cdot d}$. | ὑπερ ἡμων 17. 47*mg.*
28. δε] γαρ 47.
— συνεργει] add. ὁ θεος AB. (Æth.) *Orig.* ii. 569^{b}. (vid. i. 264^{f}.) ("quod adjuvet eos Dominus, eos qui amant eum" Æth.) | om. ℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 584. *Orig.* iv. 337^{c}. 462 *not.* 463 *not.* *Orig. Int.* iv. 602^{a}. *Eus.* in Ps. 258^{d}.
— αγαθον] praem. το L. *Clem.* | om. *Orig.* i. 264^{f}. ii. 569^{b}. iv. *ter.* *Eus.* in Ps.
30. προωρισεν *Clem.* 584. *Orig.* i. 205^{d}. ii. 722^{c}. iv. 462 *not.* 463 *not.* *Orig. Int.* iv. $604^{a\cdot c}$. 605^{b}. 613^{a}. *Eus.* in Ps. 258^{d}. | προεγνω A. *Orig. Int.* iv. 629^{b}.
— και οὓς *Orig.* i. 205^{e}. ii. 722^{c}. iv. *Orig. Int.* iv. 5^{ies}. *Eus.* in Ps. | οὓς δε 37. *Clem.* 584.
— οὓς δε εδικ. *Orig.* i. iv. *Clem.* *Eus.* in Ps. | και οὓς εδικ. A. Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iv. 605^{c}. 613^{a}.
32. γε ABℵC. rel. *Orig.* ii. 392^{f}. iii. 580^{c}. *Orig. Int.* iv. 605^{d}. *Eus.* D.Ev. 495^{d}. | ουδε D*FG. | δε 47. | add. γε D^{c}.
32. του ιδιου υἱου *Orig.* ii. iii. 580^{d}. 583^{b}. (i. 773^{d}.) *Eus.* D.Ev. in Ps. 382^{d}. | υἱου ιδιου FG.
— ουκ ABℵC. rel. vv. *Orig.* i. 16^{c}. ii. iii. *bis.* *Orig. Int.* iii. 891^{e}. *Eus.* D.Ev. in Ps. (*μὴ φεισάμενος* *Orig.* i. 773^{d}.) | om. DFG.
— αλλα BℵD*FG. | ‡ αλλ᾽ ϛ. ACD^{c}. 17. 37. 47. KsLP. *Orig.* i. 16^{c}. 773^{e}. iii. *Eus.* D.Ev. in Ps.
— αυτον *Orig.* i. *bis.* iii. *bis.* *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.Ev. in Ps. | ἑαυτον L *sic.*
— τα $ABℵCD^{c}$. rel. *Orig.* i. 16^{c}. | om. D*FG. Arm.
— χαρισειται 17.
34. χριστος] add. Ιησους AℵCFG. 17. L. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 607^{a}. | om. BD. 37. 47. Ks. Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 207. *Hil.* 1077^{a}.
— εγερθεις] † praem. και ϛ. DFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.(*sic*)&Hcl. *Iren.* | om. ABℵC. 17. *Am.** Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. (*Hil.*) (om. μαλλον δε Syr.Pst.) ‖ add. εκ νεκρων Aℵ*C. 17. Memph. | om. $Bℵ^{c}DFG$. 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Iren.* 207. *Hil.*
34. ὁς και 1°. $Bℵ^{c}DFG$. rel. *Am.* *Harl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. | om. και Aℵ* (add.^{c})C. 47. Vulg. *Cl.* Memph. Goth. *Iren.* *Hil.* | om. ὁς Syr.Pst. Æth. | και ὁς Arm.
— του θεου] om. του B.
— και εντυγχ.] om. και 47. (εντυγχανη C*.)
— ὑπερ] ὑπερει *sic* FG.
35. τις] add. ουν FG. Vulg. *Cl.* *m.* Arm. (et ver. 34.) *Orig. Int.* iv. 607^{a}.) | om. rel. *Am.* rel. *Orig.* i. 316^{d}. ii. 631^{e}. iii. 609^{d}. 640^{b}. Cat. Cram. 155. *Orig. Int.* ii. 70^{e}. 370^{a}. iii. 29^{c}. iv. 459^{a}. *Eus.* in Es. 363^{d}. in Ps. 43^{a}. 164^{c}. 335^{a}. 365^{a}. 593^{e}. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 15. 36. 265. 311. *Hil.* 182^{b}. 291^{b}. *Luc.* 251. | add. γαρ *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 30. Jahn 78.) *Orig. Int.* iv. 568^{d}.
— χωρισει *Orig.* i. ii. iii. 640^{b}. rel. | -σῃ A. *Orig.* iii. 609^{d}. (χαρισει 37 *Scr.*)

28. iis qui *Cl* | propositum *om.* *Am.** | 29. filii sui *Cl.* | 30. illos et glorificavit *Cl.* | 31. dicemus *Cl.* | 32. proprio filio suo *Cl.* | 33. accusavit *Am.* | *add.* adversus *Cl.* | 34. "et" 1°. *om.* *Am.** | qui est ad dex. *Cl.* | 35. quis ergo nos *Cl.* | separavit *Am.*

A B ℵ (C) D. FG. 17. 37. 47. KL.

x Ps. 43(44): 23.

ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς
ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; 36 καθὼς
γέγραπται ὅτι^x ‡"Ἕνεκέν" σου θανατούμεθα ὅλην τὴν
ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 37 ἀλλ'
ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος
ἡμᾶς· 38 πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή,
οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, ‡ οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλ-
λοντα οὔτε δυνάμεις," 39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος
οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ
τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν.

IX. 1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμ-
μαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι

a caritate Christi? tribulatio an angustia an persecutio an fames an nuditas an periculum an gladius? 36 Sicut scriptum est quia propter te mortificamur tota die, aestimati sumus ut oves occisionis. 37 Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. 38 Certus sum enim quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque instantia neque futura neque fortitudo 39 neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei quae est in Christo Iesu domino nostro.

1 Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in spiritu sancto,

---

35. *του χριστου* ACDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. (Delarue.) ii. 631ᵉ. iii. 640ᵇ. *Orig. Int.* iv. 459ᵃ. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 30. *Pet.*) *Eus.* in Es. in Ps. 164ᶜ. Mart. 2. *Tert.* Scorp. *Cypr. quater. Hil.* 291ᵇ. *Luc.* 251. | *του θεου* Bℵ. *Orig.* i. edd. quaedam. *Orig. Int.* ii. 70ᵉ. 370ᵃ. iii. 29ᶜ. 833ᵃ. iv. 568ᵈ. 607ᵃ. *Eus.* in Ps. 43ᵃ. 335ᵃ. 365ᵃ. 593ᵃ. *Hil.* 182ᶜ. ‖ add. *της εν χριστῳ Ιησου* B. *Orig. Int.* ii. 70ᵉ. iii. 29ᶜ. iv. 568ᵈ. | non habent rel. *Orig.* i. ii. iii. *Orig. Int.* ii. 370ᵃ. iii. 833ᵃ. iv. 459ᶜ. 607ᵃ. *Meth. Eus.* in Ps. 5ⁱᵉˢ. *Tert. Cypr. quater. Hil. bis. Luc.* (vid. ver. 39.) (*απο της αγαπης του χριστου και αγαπης του θεου εν χριστῳ Ιησου Orig.* i. 316ᵈ. 1°.)

— *η* 2°. ABℵCDᶜ. vv. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iii. 833ᵃ. *Meth. Eus.* in Ps. 164ᵈ. 335ᵃ. 365ᵃ. 593ᵉ. *Tert. Cypr. Hil. Luc.* 251. | om. D*FG.

36. *ἑνεκεν* ABℵDFG. 17. 37. 47. L. *Clem.* 585. *Orig.* i. 316ᵉ. (Cod. Bodl.) *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 30. Jahn 78.) | ‡ *ἑνεκα* ς. CKs. (*Orig.* Cod. Rom.) *Hipp.* (Lagarde 199.)

37. *δια του αγαπησαντος* ABℵC. 17. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 585. *Orig.* i. 316ᵉ. 317ᵃ. *Orig. Int.* iv. 607ᵃ. *Meth. Eus.* in Ps. 23ᶜ. | *δια τον αγαπησαντα* DFG. Vulg. (Æth.) *Orig. Int.* iii. 833ᵇ. iv. 459ᵇ. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 36. 265. 311. *Hil.* 291ᶜ. *Luc.* 251.

38. *αγγελοι* ABℵC. rel. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 606. *Orig.* i. 316ᵉ. *Orig. Int.* i. 141ᵈ. ii. 462ᵇ. iii. 833ᵇ. 963ᵇ. iv. 459ᵇ. 568ᵈ. 608ᵈ. 609ᶜ. *Hil.* 291ᶜ. | *αγγελος* DFG. Memph. ‖ add. *ουτε εξουσια* D.

— *αρχαι*] add. *ουτε εξουσιαι* C. Syr.Hcl.* *Orig. Int.* i. iv. 459ᵇ. | om. *Clem.* 606. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iii. *bis.* iv. 568ᵈ. 608ᵈ. *Hil.*

— *ουτε ενεστωτα ουτε μελλ. ουτε δυναμεις* ABℵC(D)FG. 37. 47. (*Am.*) Syr.Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iii. *bis.* iv. 459ᵇ. 608.ᵈ *Eus.* in Ps. 593ᵉ. Mart. 2. *Hil. Am.* (*δυναμις* D.) | ‡ *ουτε δυναμεις ουτε ενεστωτα ουτε μελλ.* ς. 17. KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Goth. | om. *ουτε δυναμεις. Orig. Int.* i. *Clem.* (om. *ουτε μελλ. Clem.*) | utroque loco Vulg. *Cl.* ut vid.

39. *τις* Arm. *Clem.* 606. *Orig.* i. 316ᵉ. *Orig. Int.* i. 141ᵈ. iii. 833ᵇ. iv. 459ᵇ. 568ᵈ. 608ᵈ. *Eus.* in Ps. 593ᵉ. | om. DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig.* ii. 462ᶠ. *Orig. Int.* iii. 963ᵇ. *Tert.* Scorp. 13. *Hil.* 291ᶜ. | *τι* 37.

— *δυνησεται Clem. Orig.* i. *Orig. Int.* i. ii. iii. *bis.* iv. *ter. Eus.* in Ps. 335ᵇ. 593ᵉ. *Tert. Hil.* | *δυναται* 17. Arm.

— *του θεου*] Christi (om. ad fin. ver.) Æth.

— *τῳ κυριῳ* BℵD. 17. 37. 47. KsL. Vulg. *Clem. Orig.* i. 316ᶠ. Cat. Cram. *Cor.* 12. *Orig. Int.* i. ii. 463ᵃ. iii. iv. *ter. Tert. Hil.* | *του κυριου* ACFG.

1. *χριστῳ*] add. *Ιησου* D*FG. Arm. MSS. *Orig. Int.* iv. 459ᵇ. | om. ABℵCDᶜ. rel. Vulg. rel. *Orig. Int.* iv. 610ᵈ·ᵇ(*bis.*)

— *εν πνευμ. Orig.* iv. 357ᵇ. *Orig. Int.* iv. *ter.* | *συν πν.* FG.

2. *τῃ καρδιᾳ Orig.* ii. 790ᵃ. *Orig. Int.* iv. 610ᵈ. | *της καρδιας* 17. K. | (*ωδυνη* 17.)

3. *ηυχομην* ABℵCFG. 37. 47. *Eus.* in Ps. 443ᵃ. ad Steph. Mai. 225. | *ευχομην* D. 17. KL. *Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 253.

— *αναθεμα ειναι αυτος εγω* ABDFG. Syr.Hcl. Goth. *Orig. Int.* iv. 610ᵈ. | *ειναι αναθεμα αυτος εγω* ℵ. | ‡ *αυτος εγω αναθεμα ειναι* ς. C. 17. 37. 47. KL. Vulg. (Syr.Pst.) (Memph.) Arm. (Æth.) (*Orig. Int.* ii. 362ᵇ.) (*Cypr.* 287.) | om. *αυτος εγω Eus.* in Ps. ad Steph. *Mai.* 225. om. *εγω Orig.* Cat. Cram.

— *απο* ABℵCF. rel. *Orig.* Cat. Cram. | *ὑπο* DG.

— *αδελφων μου των* AB*mg* ℵCD. rel. vv. *Orig.* Cat. Cram. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. ad Steph. *Cypr.* | om. B*txt. Rl. Mai.*

— *μου* ult. ABℵCDᶜ. rel. (vv.) *Orig.* Cat. Cram. *Orig. Int.* ii. iv. 610ᵈ. *Eus.* in Ps. ad Steph. *Cypr.* | om. D*FG. Goth. *Orig. Int.* iv. 611ᵇ. 612ᵇ. (om. 1°. Arm. ed.)

---

35. an persecutio *post* an periculum *Cl.* | 36. sicut oves *Cl.* | 38. neque principatus neque virtutes *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἁγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοι ἔστιν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος
ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου, 3 (ηὐχόμην γὰρ ‡ ἀνάθεμα εἶναι
αὐτὸς ἐγὼ″ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ), ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· 4 οἵτινές εἰσιν
4. ἡ διαθήκη — Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆ-
και καὶ ἡ νομοθεσια καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι,
5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα,
ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,
¶ C. — ἀμήν.¶
ΙΔʹ — 12 6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ.
οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· 7 οὐδ᾽
ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ᾽ ἐν
y Gen. 21:12. — y Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. 8 τουτ᾽ ἔστιν, οὐ

2 quoniam tristitia est mihi
magna et continuus dolor cordi
meo: 3 optabam enim ipse ego
anathema esse a Christo pro
fratribus meis, qui sunt cognati
mei secundum carnem, 4 qui
sunt Israhelitae, quorum adop-
tio est filiorum et gloria et
testamenta et legislatio et ob-
sequium et promissa, 5 quorum
patres, et ex quibus Christus
secundum carnem, qui est super
omnia deus benedictus in sae-
cula, amen.

6 Non autem quo exciderit
verbum dei. Non enim omnes
qui ex Israhel, hi sunt Israhe-
litae; 7 neque quia semen sunt
Abrahae, omnes filii, sed, In
Isaac vocabitur tibi semen.
8 Id est, non qui filii carnis,

3. *κατα σαρκα*] praem. *των* DFG. | om. ABℵC. rel. *Orig.* Cat. Cram. *Orig. Int.* iv. *bis*. *Eus.* in Ps. ad Steph. Mai 225.

4. *ὡν ἡ υἱοθ...επαγγελιαι* (*Orig.* iii. 346^{b}. *Orig. Int.* iv. 610^{d}. (611^{c}.) (634^{d}.) (639^{a}.) *Cypr.* 287. *Hil.* 78^{e}. | om. A.

— *ἡ υἱοθ.* *Orig.* iii. 346^{b}. | om. *ἡ* FG.

— *αἱ διαθηκαι* ℵC. 17. 37. 47. Ks. *Am. Harl.** *Tol. d. f. g.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 610^{a}. 611^{c}. 634^{d}. 639^{a}. *Hil.* 78^{e}. (*και διαθηκαι* Syr. Hcl. mg. *Gr.*) | *ἡ διαθηκη* BDFG. Vulg. *Cl. Harl.*² Æth. *Cypr.* 287. (vid. A. supra.) | om. *και αἱ διαθ. και ἡ νομοθ.* L. (post *ἡ νομοθ.* Goth.)

— *αἱ επαγγελιαι* BℵC. rel. (vv.) *Orig. Int.* iv. 610^{a}. 611^{d}. 639^{a}. *Cypr.* | *ἡ επαγγελια* D. Memph. | *επαγγελια* F(G *ηπαγγ.*) om. art.

5. *οἱ*] om. FG.

— *και εξ* *Iren.* 205. *Orig. Int.* iv. 610^{a}. *Hil.* 970^{a}. | om. *και* FG. *Cypr.* 287. *Hil.* 78^{e}. 850^{d}. (*εξ ὡν και* Arm.)

— *το* (vid. *Clem. Rom.* 1 ad Cor. xxxii. | om. FG. Arm. | *τα* C*. | *ὁ* *Hipp.* (semel). c. Noet. 6. [ii. 10.] (1^{0}.)

— *ὁ ὠν* cum Christo conjungunt veteres, quod sciam, omnes, e.g. "Quorum patres et ex quibus Christus secundum carnem qui est Deus super omnes benedictus in saecula." *Iren.* 205. *ὁ ἀπόστολος ἕνα θεὸν ὁμολογεῖ λέγων, ὧν οἱ πατέρες ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.* *Hipp.* c. Noet. 2. (ii. 7.) *οὗτος (χριστὸς) ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεός ἐστιν.* *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) et ibi *bis* habet. *χριστὸς γάρ ἐστιν ὁ κατὰ πάντων θεός.* *Hipp.* Phil. x. 34. (339.) | "Ex ipsis ergo est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Christum aliud secundum carnem esse et aliud secundum spiritum jam et in prioribus hujus epistolae partibus designavit ubi dicit, Qui factus est ex semine David secundum carnem, qui destinatus est filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis.... Quid de hoc loco apostoli facient, in quo aperte Christus super omnia Deus esse perhibetur." *Orig. Int.* iv. 612$^{b\,c}$. (vid. et iv. 610^{a}.) "Ex quibus Christus, qui est, inquit, Deus super omnia benedictus in aevum omne." *Tert.* adv. Prax. 13. (vid. et cap. 15.) "Quod Deus Christus...Item Paulus ad Romanos, optabam ego ipse anathema, etc....ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula." *Cypr.* 287. "Quod si et apostolus Paulus; Quorum, inquit, et ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula, in suis literis scribit." *Novat.* 99. "Sed non ignorat Paulus Christum Deum, dicens, Quorum patres et ex quibus Christus qui est super omnia Deus. Non hic creatura in Deum deputatur sed creaturarum Deus est, qui super omnia Deus est." *Hil.* 970^{a}. *περὶ γὰρ τούτου* (sc. Christum esse Deum) *γέγραπται....παρὰ τῷ ἀποστόλῳ, Ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεός κ.τ.λ.* *Syn. Ant.* Routh. iii. 292, 3. vid. et Augustini Speculum cap. II. "De distinctione personarum patris filii et spiritus sancti." Contra haec nihil valet quod saepe dicit Eusebius, apud quem *ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς* est Pater solus Cyrillus contra Julianum qui negaverat Jesum a Paulo *Deum* nuncupatum esse (*τὸν γοῦν Ἰησοῦν οὔτε Παῦλος ἐτόλμησεν εἰπεῖν θεόν*), sic respondit, *καὶ γοῦν ὁ πάνσοφος Παῦλος....ἰδοὺ γάρ, ἰδοὺ τὸν κατὰ σάρκα ἐξ Ἰουδαιῶν, τουτέστι χριστόν, καὶ θεὸν ἐπὶ πάντων, καὶ μὴν καὶ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν, εἶναί φησιν.* 327.

6. Ισραηλ 2^{0}. ABℵ. rel. *Tol. Orig.* i. 182. 187. | Ισραηλειται DFG. Vulg. Arm. *Orig. Int.* ii. 138^{d}. 280^{a}. iv. 612^{b}. ("non omnes illi Israel qui egressi sunt ex Ægypto." Æth.

7. Ισαακ ABℵ^{c}F. rel. | Ισακ ℵ*DG. *Fuld.*

8. *ου*] praem. *ὁτι* B(²*Rl. Mai*¹*Alf.*)ℵ^{c}. 37. Arm. *Orig.* i. 299^{e}. | om. AB(**Rl. Mai*)ℵ*D. rel. Vulg. *Orig. Int.* iv. 612^{b}. (*ου γαρ* *Orig.* i. 182. 183.)

2. mihi magna est *Cl.* | 3. ego ipse *Cl.* | 4. testamentum *Cl.* | 5. ex quibus est Chr. *Cl.* | 6. quod exciderit *Cl.* | ex Israel sunt ii sunt *Cl.* | 7. qui semen *Cl.*

A B ℵ D. F G. 17. 37. 47. KL[P]. τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 ἐπαγ-
[z] Gen. 18:20. γελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, [z] Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον
ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. 10 οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ
πατρὸς ἡμῶν· 11 μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ
§ P. πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ ‡ φαῦλον,″ ἵνα ἡ § κατ' ἐκλογὴν
‡ πρόθεσις τοῦ θεοῦ″ μένῃ, 12 οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ
[a] Gen. 25:23. καλοῦντος, ‡ ἐῤῥέθη″ αὐτῇ ὅτι [a] Ὁ μείζων δουλεύσει
[b] Mal. 1:2, 3. τῷ ἐλάσσονι· 13 καθὼς γέγραπται, [b] Τὸν Ἰακὼβ ἠγά-
πησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ
[c] Ex. 33:19. γένοιτο. 15 τῷ ‡ Μωυσεῖ γὰρ″ λέγει, [c] Ἐλεήσω ὃν ἂν
ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. 16 ἄρα οὖν οὐ
τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ‡ ἐλεῶν-
[d] Ex. 9:16. τος″ θεοῦ. 17 λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς
αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν
δύναμίν μου καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ. 18 ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει
19. τί * [οὖν]″ σκληρύνει. 19 ἐρεῖς ‡ μοι οὖν,″ Τί ἔτι μέμφεται; τῷ
γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; 20 ‡ Ὦ ἄνθρωπε,
μενοῦνγε,″ σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ;

hii filii dei, sed qui filii sunt promissionis aestimantur in semine.
9 Promissionis autem verbum hoc est, Secundum hoc tempus veniam et erit Sarrae filius.
10 Non solum autem, sed et Rebecca ex uno concubitu habens Isaac patre nostro:
11 cum enim nondum nati fuissent aut aliquid egissent bonum aut malum, ut secundum electionem propositum dei maneret,
12 non ex operibus sed ex vocante, dictum est ei quia maior serviet minori,
13 sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.

14 Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud deum? Absit.
15 Mosi enim dicit, Miserebor cuius misereor, et misericordiam praestabo cuius miserebor.
16 Igitur non volentis neque currentis, sed miserentis est dei.
17 Dicit enim scriptura Pharaoni quia in hoc ipsum excitavi te ut ostendam in te virtutem meam et adnuntietur nomen meum in universa terra.
18 Ergo cuius vult miseretur, et quem vult indurat.
19 Dicis itaque mihi, Quid adhuc quaeritur? voluntati enim eius quis resistit?
20 O homo, tu quis es qui respondeas deo?

8. *του θεου* *Orig.* i. 182. 183. | om. *του* FG. 37. *Orig.* i. 299e.
9. *ὁ λογος*] om. *ὁ* D *sic.*
10. *Ρεβεκκαν* 37.
— *Ισαακ*] *Ισακ* D.
11. *γενηθεντων* D*.
— *μηδε* *Orig.* iv. 84e. 85a. *Orig. Int.* i. 99b. | *η* FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 613a. | *μητε* *Orig.* i. 205a.
— *φαυλον* ABℵ. 37. 47. *Orig.* i. iv. *bis.* | ‡ *κακον* ς. DFG. 17. KsL.
— *προθεσις* ante *του θεου* ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. *Iren.* 257. *Orig.* i. iv. *ter.* *Orig. Int.* i. 99b.d. ii. 348f. iv. 613a.d. | ‡ post ς.
— *μενη* *Orig.* i. iv. *bis.* | *μεινη* FG. | *μενει* 17 (-εῖ). P. *μεν.* A.
12. *ερρεθη* AB**Rl.Mai.*ℵD*FGKP. | ‡ *ερρηθη* ς. B²Dc. 17. 37. 47. L. *Orig.* iv. 84e. 85a. ‖ add. *γαρ* P.
— *αυτη* *Orig. Int.* i. 99c. | om. D*. *Harl.** Syr.Pst. *Orig.* (i. 205b.) iv. *Orig. Int.* ii. 348f. iv. 613a.
— *μειζων* *Orig.* i. iv. | -*ζον* ℵ* (corr.c)
12. *δουλευσει* *Orig.* i. iv. | -*ση* L.
13. *καθως* AℵD. rel. | *καθαπερ* B. *Orig.* iv. 84e.
14. *ουν*] om. 47 *Gb.*
— *τῳ θεῳ* ABℵDc. rel. *Clem.* 641. *Orig.* iv. 84e. | om. *τῳ* D*FG.
15. *τῳ Μω. γαρ* BℵDFG. 47. P. | ‡ *τῳ γαρ Μω.* ς. A. 17. 37. KsL. | *Μωυση* 17. 37. 47. KLP. *Μωυσει* ℵFG. *Μωση* ς. B*Bch.*(**Rl.Mai.*)D | *Μωσει* AB *Btly.*(²*Rl.Mai.*)
— *οικτειρω*] -*ρησω* 37.
16. *ελεωντος* AB**Rl. Mai*ℵD*GP. | ‡ *ελεουντος* ς. B². 17. 37. 47. Ks. *Orig.* i. 114. 129. 130. ii. 571d. *Eus.* in Ps. 19b. | *ευδοκουντος* L.
17. *ενδειξωμαι*] -*ξομαι* F(non G.) 17. LP.
— *ὁπως* 2o.] add *αν* FG.
— *διαγγελη*] *διαγγειλη* 37. | *διαγγελει* LP.
18. *ὁν* 1o. *Orig.* i. 114. 115. 123. 132. ii. 116d. *Orig.* Cat. 341. *Orig. Int.* iv. 613c. 614a.d. 615c. | om. L.
18. *θελει* 1o. *Orig.* i. *quater.* ii. 116d. | *θελη* 17 *bis.* L. *Orig.* Cat. 341. (1o.) ‖ add. *ὁ θεος* D. *Orig.* i. 114. 115. | om. *Orig.* i. 123. 132. ii. Cat. *Orig. Int.* iv. 613c. 614a.d. 615c.
— *ελεει* ABℵDc. 17. 37. 47. KsLP. *Orig.* i. *ter.* *Orig.* ii. Cat. | *ελεᾳ* D*FG.
— *ὁν δε θελει* .... *η ουκ εχει* (21) ab alia manu in A *ut vid.* ‖ (qui autem non vult Memph.)
19. *μοι ουν* ABℵ. 37. 47. P. Syr.Hcl. Goth. *Orig* i. 132. [Syr.Pst. Arm. Æth.] | ‡ *ουν μοι* ς. DFG. 17. KsL. Vulg. Memph. *Orig.* i. 114. ii. 116d. *Orig. Int.* ii. 140d. iv. 613c.
— *τι*] add. *ουν* BDFG. *Orig. Int.* ii. 140d. iv. | om. Aℵ. 17. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. *bis.* *Orig.* ii. *Orig. Int.* ii. 299b.

8. hi filii *Cl.* | 9. prom. enim *Cl.* | 10. autem illa sed *Cl.* | patris nostri *Cl.* | 11. boni egissent aut mali *Cl.* | 17. *om.* enim *Am.* | et ut annun. *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.
[e] Es. 45:9.
23. [καὶ] ἵνα
[f] Hos. 2:25.
26. ἐρρ. [αὐτοῖς]
[g] Hos. 1:10.
[h] Es. 10:22.
28. συντέμνων [ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον]
[i] Es. 1:9.

[e] μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας
οὕτως; 21 ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ,
ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν
σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; 22 εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐν-
δείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ,
ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτι-
σμένα εἰς ἀπώλειαν, 23 καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον
τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν
εἰς δόξαν; 24 οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον
ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, 25 ὡς καὶ ἐν τῷ
Ὡσηὲ λέγει, [f] Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου,
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην. 26 καὶ ἔσται
ἐν τῷ τόπῳ οὗ ‡ ἐρρέθη″ †, [g] Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ
κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. 27 Ἠσαΐας δὲ κράζει
ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, [h] Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ‡ ὑπό-
λειμμα″ σωθήσεται· 28 λόγον γὰρ συντελῶν καὶ
συντέμνων † ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. 29 καὶ καθὼς
προείρηκεν Ἠσαΐας, [i] Εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκα-
τέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν,
IE′ καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν. 30 τί οὖν ἐροῦ-
μεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην

Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic?
21 An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliut quidem vas in honorem, aliut vero in contumeliam?
22 Quod si volens deus ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa irae aptata in interitum,
23 ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae praeparavit in gloriam,
24 quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis sed etiam ex gentibus;
25 sicut in Osee dicit, Vocabo non plebem meam plebem meam et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam,
26 et erit in loco ubi dictum est, Non plebs mea vos, ibi vocabuntur filii dei vivi.
27 Esaias autem clamat pro Israhel, Si fuerit numerus filiorum Israhel tamquam arena maris, reliquiae salvae fient:
28 verbum enim consummans et brevians in aequitate, quia verbum breviatum faciet dominus super terram.
29 Et sicut praedixit Esaias, Nisi dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus et sicut Gomorra similes fuissemus.
30 Quid ergo dicemus? quod gentes quae non sectabantur iustitiam

19. τῳ γαρ *St.* 3. ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. vv. Arm. Æth. *Orig.* i. 114. 132. 135. ii. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. | om. γαρ *Elz.*

20. ω ανθρωπε ante μενουνγε A(B)ℵ*. 37. 47. *Orig.* i. 132. (μενουν B. contra Memph. *Graecè. Orig.* i *quater*) | ‡ post ς. ℵ^c D^c. 17. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm.) *Orig.* i. 114. 135 *bis.* (post συ τις ει Arm.) | ω ανθρωπε tantum D*FG. Vulg. Æth. *Orig. Int.* ii. 140^{d.f.} 299^b. iv. 614^a. 615^b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 28. Jahn 77.)

— πλασαντι] πλασματι 47*.

— εποιησας *Orig.* i. 114. 133. *Meth.* | επλασας D.

— εχη P.

22. ηνεγκεν *Orig.* ii. 119^b. *Orig. Int.* iii. 279^e. iv. 616^d. 617^a. | om. FG.

— σκευη] praem. εις FG. | om. *Orig.* ii. *Orig. Int.* iii. iv. *bis.*

23. και ινα AℵD. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. και B. 37. 47 *mg.* Vulg. Memph. Goth. Æth. *Orig.* ap. Gb. *Orig. Int.* iii. 279^e. iv. 616^d. 617^a.

23. γνωρισει 17.

— τον πλουτον] το πλουτος FG.

— δοξης] χρηστοτητος P.

25. εν AℵD. rel. *Orig. Int.* iv. 616^d. | om. B. (om. et τῳ B*Bch.*)

— Ὡσηε] ωση FG. | οσηε K. | ωσε P.

— ουκ] post ηγαπημενην 1°. 17. (ante *Orig. Int.* iv. 616^d. 618^a.)

— fin.] add. et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam. Vulg. Arm. MSS. (om. et non dilectam dilectam *Am. Tol. Fuld.*)

26. οὐ] ω ℵ*.

— ερρεθη AB**Rl.Mai*ℵD*. 17. KP. | ‡ ερρηθη ς. B²D^c. 37. 47. L. | αν κληθησονται FG. *Orig. Int.* iv. 616^d. ‖ † add. αυτοις ς. AℵD. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. vid. Hos. | om. BFG. *Am.* Syr.Pst. *Iren.* 257. *Orig. Int.* iv.

— κληθησονται] add. οὑτοι P.

27. ὑπολειμμα ABℵ*. *Eus.* D.Ev. 62^c. 64^d. in Es. 399^a. (ὑπολειμα B*Btly.* (²*Rl.*) ὑπολιμα *Rl.**) | ὑποκαταλειμμα 47. | ‡ καταλειμμα ς. ℵ^a DFG. rel. (vid. LXX.)

28. συντέμνων] † add. εν δικαιοσυνη ὁτι λογον συντετμημενον ς. ℵ^c DFG. 17. 37. 47 *mg.* KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. (Arm.) *Orig. Int.* iv. 618^d. *Eus.* D.Ev. 62^c. (vid. Es. x. 22, 23.) (om. εν δικαιοσυνῃ *Eus.* D.Ev. MS.) | om. ABℵ*. 47*. Syr.Pst. Memph. Æth. *Eus.* D.Ev. 64^d. in Es. 399^a.

— κυριος] praem. ὁ B. | om. AℵD. 47 *txt. et mg.* rel. *Eus.* D. Ev. *bis.* in Es.

29. κυριος] add. ὁ θεος 17. | om. *Orig.* iii. 711^b. *Orig. Int.* iv. 618^d. *Eus.* D.Ev. 62^c. 64^d. Ecl. Pr. 27.

— εγκατελιπεν BℵD*. rel. *Eus.* D.Ev. *bis.* Ecl. Pr. | -λειπεν AD^c FGKL*Tf.* P. | praem. ω FG.

— ὡμοιωθ. BℵD. 17. 37. Ks. *Eus.* D. Ev. *bis.* Ecl. Pr. | ὁμοιωθ. AFGLP. (*Orig.* iii.)

22. Deus volens *Cl.* | apta *Cl.* et *Am.*** | 25. vocavi *Am.* | pleb. meam *odd.* et non dilectam dilectam *Cl.* | 26. dictum est eis *Cl.* | 28. et abbrevians *Cl.*

ABℵ[C]D. FG. 17. 37. 47. KLP.

κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πί-
στεως· 31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης,
εἰς νόμον † οὐκ ἔφθασεν; 32 διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πί-
στεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων †· προσέκοψαν † τῷ λίθῳ τοῦ
k Es. 8:14. 28:16. προσκόμματος, 33 καθὼς γέγραπται, k Ἰδοὺ τίθημι ἐν
Σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ
† ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.
X. 1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ
δέησις † πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ ‡ αὐτῶν″ † εἰς σωτηρίαν.
2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'
οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. 3 ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ
δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν † ζητοῦντες στῆσαι, τῇ
δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.
13 4 Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 ‡ Μωυσῆς″ γὰρ γράφει τὴν
δικαιοσύνην τὴν ἐκ † νόμου ὅτι l Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄν-
θρωπος ζήσεται ἐν ‡ αὐτῇ·″ 6 ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιο-
σύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, m Τίς
ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν χριστὸν κα-
ταγαγεῖν· 7 ἤ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;

5. γράφει ὅτι τ. δικ. τ. ἐκ τοῦ νόμου, Ὁ ποιήσας
— [αὐτὰ]
l Lev. 18:5.
m Deut. 30:11-14.

adpraehenderunt iustitiam, iustitiam autem quae ex fide est; 31 Israhel vero sectans legem iustitiae in legem iustitiae non pervenit. 32 Quare? quia non ex fide, sed quasi ex operibus: offenderunt in lapidem offensionis, 33 sicut scriptum est, Ecce pono in Sion lapidem offensionis et petram scandali, et omnis qui credit in eum non confundetur.

1 Fratres, voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad deum fit pro illis in salutem. 2 Testimonium enim perhibeo illis quod aemulationem dei habent, sed non secundum scientiam. 3 Ignorantes enim dei iustitiam et suam quaerentes statuere, iustitiae dei non sunt subiecti.

4 Finis enim legis Christus ad iustitiam omni credenti. 5 Moses enim scripsit quoniam iustitiam quae ex lege est qui fecerit homo, vivet in ea. 6 Quae autem ex fide est iustitia sic dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendit in caelum? id est Christum deducere; 7 aut, Quis descendit in abyssum? hoc est Christum

30. κατελαβεν] add. την G (non F.)
— δικαιοσυνην 1°.] δικαιωσυνη 17. K.
— την] της FG.
31. νομον post δικαιοσ. P.
— εις νομον *Orig. Int.* iv. 618e. 619e. 620c. | om. 17. ‖ † add. δικαιοσυνης ς. ℵc(F cum obelo). 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. om. ABℵ* D(F cum obelo)G. 17. 47. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. *ter.*
— εφθασεν] εφθοχεν FG.
32. εργων] † add. νομου ς. ℵcD. 17. 37. 47*mg.* KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. [Æth.] | om. ABℵ*FG. 47*txt.* Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. 618e. 619a.
— προσεκοψαν] -ψεν ℵ*.(corr.c) | -φαν FG. ‖ † add. γαρ ς. ℵcDc. 17. 37. 47*mg.* KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵ*D*FG. 47*txt.* *Am. Tol.* Memph. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iv. *bis.*
33. Σιων] Σιω A. ‖ add. λιθον ακρογωνιαιον εντιμον και 17. (vid. LXX.) | om. *Orig. Int.* iv. 618e. 619a.
— ὁ πιστευων] † praem. πας ς. 17. 37. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵDFG. 47. Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iii. 286a. *Orig. Int.* iv. *bis.*
33. ου καταισχυνθησεται ABℵ. rel. *Orig.* iii. | ου μη καταισχυνθῃ DFG.
1. δεησις] add. μου P.
— προς] † praem. ἡ ς. 17. 37. KsL. | om. ABℵDFG. 47. P. Arm.
— αυτων ABℵDFG. 17. 47*txt.* P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 620c. *bis.* | ‡ του Ισραηλ ς. 37. 47*mg.* KsL.
— εις σωτ.] ἡ σωτηρια 37. ‖ † praem. εστιν ς. ℵc. 17. 37. 47*mg.* KLP. Syr. Hcl. | om. ABℵ*DFG. 47 *txt.* Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.
3. γαρ *Iren.* 241. *Clem.* 451. *Orig. Int.* iv. 619b. 620c. *Tert.* adv. Marc. v. 14. | δε A.
— ιδιαν] † add. δικαιοσυνην ς. ℵ(F)G. 17. 47*mg.* KsL. (-νης F.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Iren.* Mass. *Orig. Int.* iv. 620c. 653b. *Tert.* (om. ante). | add. post ζητουντες 37. | om. ABD. 47 *txt.* P. Vulg. Memph. Arm. *Iren.* Erasm. *Clem.* 451. *Orig. Int.* iv. 619b.
— ὑπετ.αγησαν G. ὑπεται.ησαν F.
5. Μωυσης BℵFG. 17. 37. K. | ‡ Μωσης ς. AD. 47. LP.
5. γαρ *Orig. Int.* iv. 621d. 622b. | om. 17.
— την δικ. την εκ † νομου ὁτι BℵcDc. 17**. FG. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. († του″ ante νομου ς. DFG. 17*. 37. 47. KLP. Arm. | om. Bℵ.) | ὁτι την δικ. την (της D.) εκ του νομου (ℵ*)D*. 17*. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ὁτι την δικ. τὴν εκ πιστεως A.
— αυτα BℵcFG. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Hil.* 227d. (ταυτα 37*.) | om. Aℵ*D. 47. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* cum Memph. *Wilkins.* Goth.
— ανθρωπος *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. FG. Syr.Pst. *Hil.*
— αυτῃ ABℵ*. 17. 47. Vulg. Memph. Goth. Æth. | ‡ αυτοις ς. ℵcDFG. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* *Hil.*
6. τῃ καρδ. *St.* 3. *Orig.* iv. 44b. 68e. 294b. | om. τῃ *Elz.*
8. λεγει] praem. ἡ γραφη FG. Memph. Æth. | add. D. 17. Vulg. *Cl. Am. Fuld.* Arm. *Orig.* iii. 243e. iv. 44b. 69a.

31. sectando legem *Cl.* | 32. ex fide] om. ex *Am.** | offend. enim *Cl.*
3. iustitiam dei *Cl.* | 6. ascendet *Cl.* | 7. descendet *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. 8 ἀλλὰ
τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί
σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς
πίστεως ὃ κηρύσσομεν· 9 ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ
στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ
καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σω-
θήσῃ· 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στό-
ματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 λέγει γὰρ ἡ
γραφή, [n] Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθή-
σεται. 12 οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ
Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς
[o] πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 Πᾶς γὰρ ὃς
ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. 14 Πῶς
οὖν ‡ ἐπικαλέσωνται" εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς
δὲ § ‡ πιστεύσωσιν" οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ‡ ἀκούσω-
σιν" χωρὶς κηρύσσοντος; 15 πῶς δὲ ‡ κηρύξωσιν," ἐὰν
§ μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται, [p] Ὡς ὡραῖοι οἱ
πόδες † τῶν εὐαγγελιζομένων † ἀγαθά. 16 ἀλλ' οὐ πάν-
τες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει,
[q] Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 ἄρα ἡ πίστις

9. σου ὅτι κύριος Ἰησοῦς

[n] Es. 28:16.

[o] Joel. 2:32.

§ Theb.

§ C.

[p] Es. 52:7. Nah. 1:15.

15. πόδες [τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην]

[q] Es. 53:1. Joh. 12:38.

ex mortuis revocare. 8 Sed
quid dicit scriptura? Prope
est verbum in ore tuo et in
corde tuo: hoc est verbum
fidei quod praedicamus. 9 Quia
si confitearis in ore tuo do-
minum Iesum, et in corde tuo
credideris quod deus illum
excitavit a mortuis, salvus
eris: 10 corde enim creditur
ad iustitiam, ore autem con-
fessio fit in salutem. 11 Dicit
enim scriptura, Omnis qui
credit in illum non confunde-
tur. 12 Non enim est distinctio
Iudaei et Greci: nam idem
dominus omnium, dives in
omnes qui invocant illum.
13 Omnis enim quicumque in-
vocaverit nomen domini salvus
erit. 14 Quomodo ergo invo-
cabunt in quem non credide-
runt? aut quomodo credent ei
quem non audierunt? quomo-
do autem audient sine praedi-
cante? 15 quomodo vero prae-
dicabunt nisi mittantur? sicut
scriptum est, Quam speciosi
pedes evangelizantium pacem,
evangelizantium bona. 16 Sed
non omnes oboedierunt evan-
gelio. Esaias enim dicit, Do-
mine, quis credidit auditui
nostro? 17 Ergo fides ex auditu,

294^{c}. *Orig. Int.* i. 62^{d}. iv. 622^{a}. *Hil.* 1079^{b}. | non habent ABℵ. 37. 47. KsLP. *Tol. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl.Goth.

8. *το ῥημα*] post *εστιν* DFG. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. Arm. *Orig. Int.* i. iv. 622^{a}. 623^{a}. *Hil.* (*σφοδρα* habet *Orig.* e Deut.) | ante *Orig.* iv. 44^{b}. 69^{a}. (om. *εστιν* *Orig.* iii. 243^{e}. iv. 294^{e}. *εστιν σφοδρα* 47.)

— *κηρυσσωμεν* P.

9. *ὁμολογησῃς*] add. *το ῥημα* B. *Clem.* 607. | om. rel. *Iren.* 209. *Orig. Int.* ii. 175^{d}. iv. 622^{a}. 623^{a} *bis*. *Hil.* 1079^{b}.

— *κυριον Ιησουν* (A)ℵD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Iren.* 209. *Orig. Int.* ii. iv. *ter.* | *ὁτι κυριος Ιησους* B. Memph. *Clem. Petr. Alex.* Routh iv. 29. *Hil.* 1079^{b}. 1080^{c}. ‖ add. *χριστον* A. "quod Christus sit Dominus" Æth. | om. *Iren. Orig. Int.* ii. iv. *ter.* (*Clem.*) (*Hil.*) (*Petr. Alex.*)

— *πιστευσῃς* *Clem.* | *πιστευσεις* 37. (-*σις* 17.) | *πιστευεις* P.

— *αυτον*] post *ηγειρεν* AP. *Clem.* | ante *Iren. Orig. Int.* ii. iv. *Petr. Alex. Hil.*

10. *στοματι*] *στομα* P.

11. *γραφη*] add. *ὁτι* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 622^{a}. 623^{d}. (D *non* add. *ὁτι*).

11. *ου*] add. *μη* DFG. | om. *Clem.* 585. 607.

12. *Ιουδαιου τε και Ἑλληνος* | *Ιουδαιῳ και Ἑλληνι* D. Syr.Pst.

13. *αν* *Orig.* ii. 727^{d}. 793^{a}. | *εαν* 37. *Orig.* i. 291^{c}.

14. *επικαλεσωνται* ABℵDFG. | ‡ -*σονται* ς. 17s. 37. 47. KsLP. Vulg. *Clem.* 442. *Orig. Int.* iv. $624^{d.a.}$ 625^{c}.

— *πως δε* 1°.] praem. *η* FG. Syr.Pst. Arm. (*bis.*) *Orig. Int.* iv. 624^{d}. | om. *Clem.* 442.

— *πιστευσωσιν* BℵD(FG)P. (*επιστ.* FG.) | ‡ -*σουσιν* ς. A. 17s. 37. 47. KL. Vulg. *Clem. Orig. Int.* iv. 624^{d}. 625^{c}. *Hil.* 872^{d}.

— *ακουσωσιν* A²Bℵ^c. 17. 37. (A* n.l.) | ‡ -*σουσιν* ς. L. (-*σονται* ℵ*DFG. 47. KP.) Vulg. *Orig. Int.* iv. 624^{d}. 625^{d}. *Hil.* 872^{e}. *Clem.*

— *χωρις*] *ανευ* P.

15. *κηρυξωσιν* ABℵD. 17. KLP. | ‡ -*ξουσιν* ς. 37. 47. Vulg. *Clem.* 442. *Orig. Int.* iv. 624^{d}. $625^{a\cdot b}$. *Hil.* 872^{e}. | *εκηρυσσουσιν* FG.

— *καθως* *Clem.* | *καθαπερ* B.

— *ποδες*] † add. *των ευαγγελιζομενων ειρηνην* ς. ℵ^cDFG. 17. 37. 47mg. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Iren.* 200. *Hil.* 872^{e}. *οἱ ποδες των ευαγγ. αγαθα, η των ευαγγ. ειρηνην* *Eus.* D.Ev. 89^{a}. (*Tert.* ex Es. adv. Marc. iii. 22. v. 2. et ut vid. iv. 34. v. 5.) vid. Es. lii. 7. | om. ABℵ*C. 47 *txt.* Memph. Theb. Æth. *Clem.* 442. *Orig.* iv. 11^{c}. *Orig. Int.* iv. 465^{a}. 624^{a}. 625^{c}. 626^{b}.

15. *των ευαγγ. αγ.* *Clem. Eus.* D.Ev. 89^{a}. | om. *των* FG.

— *αγαθα*] † praem. *τα* ς. ℵ*D^b. 17. 37. 47*mg.* K*mg.*L. Arm. *Clem.* | om. ABℵ^cCD*FG. 47*txt.* P. *Eus.* D.Ev. 89^{a}. *Orig.* iv.

16. *τῳ ευαγγελιῳ*] praem. *εν* ℵ*. (sed corr.¹) | *του ευαγγελιου* FG.

— *τις επιστευσεν*] om. *τις* 37*. (*επιστευσαν* *Scr.*)

— fin.] add. et brachium Domini cui revelatum est? Memph. (ex Es.) | non habet *Orig. Int.* iv. 626^{d}.

17. *αρα*] add. *ουν* FG. 37. | om. *Orig. Int.* iv. 626^{d}. 627^{d}. (*ἡ μεν γαρ* *Clem.* 442.)

---

7. a mortuis *Cl.* | 9. suscitavit *Cl.* | 10. ad salutem *Cl.* | 16. obediunt *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. (K)LP. ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος ‡ χριστοῦ.″ ¶ [18] ἀλλὰ
¶ K. λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦν γε [r] εἰς πᾶσαν τὴν
γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς
[r] Ps. 18(19):5. οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. [19] ἀλλὰ λέγω, μὴ ‡ Ἰσ-
[s] Deut 32:21. ραὴλ οὐκ ἔγνω″; πρῶτος ‡ Μωυσῆς″ λέγει, [s] Ἐγὼ παρα-
ζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει ‡ ἐπ᾽ ″ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροր-
[t] Es. 65:1. γιῶ ὑμᾶς. [20] Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, [t] Εὑρέθην
* [ἐν]″ τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην * [ἐν]″
τοις ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. [21] πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέ-
[u] Es. 65:2. γει, [u] Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου
πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI. Iϛ′ [1] Λέγω οὖν, Μὴ [w] ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ;
[w] Ps. 93(94):14. ¶ Goth. μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης ¶ εἰμί, ἐκ σπέρ-
ματος Ἀβραάμ, φυλῆς ‡ Βενιαμείν.″ [2] οὐκ ἀπώσατο
ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν
Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ
[x] 1 Reg. 19:10. τοῦ Ἰσραήλ †, [3] [x] Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτει-
ναν, † τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελεί-
φθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. [4] Ἀλλὰ
[y] 1 Reg. 19:18. τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; [y] Κατέλιπον ἐμαυτῷ
ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ

auditus autem per verbum
Christi. [18] Sed dico, numquid
non audierunt? Et quidem, In
omnem terram exivit sonus
eorum, et in fines orbis terrae
verba eorum. [19] Sed dico,
numquid Israhel non cognovit?
Primus Moses dicit, Ego ad
aemulationem vos adducam in
non gentem, in gentem insi-
pientem in iram vos mittam.
[20] Esaias autem audet et dicit,
Inventus sum non quaerentibus
me, palam apparui his qui me
non interrogabant. [21] Ad
Israhel autem dicit, Tota die
expandi manus meas ad popu-
lum non credentem et contradi-
centem.
[1] Dico ergo, numquid reppu-
lit deus populum suum? Absit:
nam et ego Israhelita sum ex
semine Abraham, tribu Benia-
min. [2] Non reppulit deus ple-
bem suam quam praescivit. An
nescitis in Helia quid dicit
scriptura, quemadmodum in-
terpellat deum adversus Is-
rahel? [3] Domine, prophetas
tuos occiderunt, altaria tua
suffoderunt, et ego relictus sum
solus, et quaerunt animam
meam. [4] Sed quid dicit illi
responsum divinum? Reliqui
mihi septem milia virorum, qui
non curvaverunt genu Bahal.

---

17. *χριστου* Bℵ*CD*. 47*txt*. Vulg. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ‡ *θεου* ϛ. Aℵ[a]D[b]. 17. 37. 47*mg*. KLP. Syrr. Pst. & Hcl. *Clem.* | om. FG. *Hil.* 872[e].

18. *ηκουσαν*] -*σα* D *sic* Tregelles.

— *μενουν γε* *Hil.* 872[e]. | om. FG. *Orig. Int.* iv. 626[d]. 627[b].

— *πασαν*] add. *γαρ* D*. ‖ om. *Hipp.* Phil. v. 7. (104.) *Orig. Int.* iv. *bis.* *Eus.* in Ps. 72[e]. *Hil.*

19. *Ισρ. ουκ εγνω* ABℵCD*FG. 37. 47. P. Vulg. Memph. Theb. Goth. (Arm.) Æth. *Orig. Int.* iv. 626[d]. 628[a]. *Hil.* 872[f]. | ‡ *ουκ εγνω Ισρ.* ϛ. D[b]. 17. KsL. Syrr. Pst. & Hcl.

— *Μωυσης* BℵCFG. 17. 37. 47. LP. *Hil.* | ‡ *Μωσης* ϛ. AD.

— *εγω*] add. *γαρ* 37. | om. *Clem.* 451. *Orig. Int.* iv. *bis.*

— *ὑμας* 1°. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis. Hil.* 873[a]. | *αυτους* C(et sic *bis* ℵ[c].) Æth. ‖ in C *επ᾽ εθνει* ad *ὑμας* rescripta sunt: ? *αυτους**.

— *εθνει* 1°.] *εθνη* 37.

19. *επ᾽ εθνει* ABℵC[2]D. 37. *Clem.* 451. (‡ *επι*″ *εθνει* ϛ. FG. 17. 47*s*. LP.) *Hil.* | om. C* *ut vid.*

20. *αποτολμᾳ και* ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. 566[b]. 626[d]. 628[a.d.] *Hil.* 873[a]. | om. DFG.

— *εὑρεθην*] add. *εν* BD*FG. (? Theb. Goth.) | * om. ϛ. AℵCD[b]. 17. 37. 47. LP. *Am. Clem.* 451. *Hil.* (vid. LXX.) | "a" Vulg. *Cl. Orig. Int.* iv. *bis.* | (*εὑρεθη* L.)

— *εγενομην*] add. *εν* BD*. (inter *Orig. Int.* iv. *bis.*) | *om. ϛ. AℵCD[b]FG. 17. 37. 47. LP. (vid. LXX.)

21. *προς λαον* *Orig. Int.* iv. 626[d]. 628[a]. 629[b]. *Hil.* 873[a]. | *επι λαον* D. *Clem.* 451.

— *και αντιλεγοντα* ABℵCD[c]. 17. 37. 47. LP. vv. *Clem. Orig. Int.* ii. 169[e]. iv. *ter.* | *και λεγοντα* D*. | om. FG. *Hil.*

1. *τον λαον* *Orig. Int.* iv. 629.[c] *Eus.* D.Ev. 62[d]. 64[d]. | *την κληρονομειαν* FG.

— *αυτου*] add. *ὁν πρεεγνω* Aℵ[c]D*. (vid. ver. 2.) | om. Bℵ*CD[c]FG. rel. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Eus.* D.Ev. *bis.*

1. *Βενιαμειν* ABℵC. 17. 37. | ‡ -*μιν* ϛ. D. rel. (-*μην* L.)

2. *Ηλειᾳ* BFG.

— *ὡς*] *ὃς* 17.

— *Ισραηλ*] † add. *λεγων* ϛ. ℵ*. 17 e spat. 37. L. Syr. Pst. Æth. | om. ABℵ[c]CDFG. 47. P. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* ii. 462[d]. iv. 629[c]. *Eus.* D.Ev. 65[a]. ‖ (*λεγων περι* [*ἡ κατα*] *του Ισραηλ* *Eus.* D.Ev. 62[d].)

3. *τα θυσ.*] † praem. *και* ϛ. ℵ[c]D. 37. L. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. Æth. *Just.* Try. 39. | om. ABℵ*CFG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Theb. *Orig. Int.* ii. 462[d]. iv. 629[c]. *Eus.* D.Ev. 62[d]. 65[a].

---

20. audit *Am.* | sum a non quaer. *Cl.* | apparui iis *Cl.*

1. Deus repulit *Cl.* | de tribu *Cl.* | 2. praescivit *Cl.* | adversum *Cl.* | 4. divinum responsum *Cl.* | ante Baal *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.

Βάαλ. 5 οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ’
ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. 6 εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ
ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.† 7 τί οὖν; ὃ
ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, ‡τοῦτο″ οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ
ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, 8 ‡καθάπερ″
γέγραπται, [z] Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατα-
νύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ
ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. 9 καὶ ‡Δαυεὶδ″
λέγει, [a] Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ
εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐ-
τοῖς· 10 σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ
βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.
11 λέγω οὖν, ¶ μὴ ἔπταισαν § ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο·
ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν
εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. 12 εἰ δὲ τὸ παράπτωμα
αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος
ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

14 13 Ὑμῖν ‡δὲ″ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ’ ὅσον μὲν
[*οὖν]″ εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
μου δοξάζω, 14 εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα
καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. 15 εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ

[z] Deut. 29:4. Es. 6:9. 29:10

[a] Ps. 68(69):22.

¶ Theb.
§ Goth.

5 Sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae factae sunt. 6 Si autem gratia, non ex operibus: alioquin gratia iam non est gratia. 7 Quid ergo? quod quaerebat Israhel hoc non est consecutus, electio, autem consecuta est: ceteri vero excecati sunt. 8 Sicut scriptum est, Dedit illis deus spiritum conpunctionis, oculos ut non videant, et aures ut non audiant, usque in hodiernum diem. 9 Et David dicit, Fiat mensa eorum in laqueum et in captionem et in scandalum et in retributionem illis, 10 obscurentur oculi eorum ne videant, et dorsum illorum semper incurva. 11 Dico ergo, numquid sic offenderunt ut caderent? Absit, sed illorum delicto salus gentibus, ut illos aemulentur. 12 Quod si delictum illorum divitiae sunt mundi et deminutio eorum divitiae gentium, quanto magis plenitudo eorum.

13 Vobis enim dico gentibus. Quamdiu quidem ego sum gentium apostolus, ministerium meum honorificabo, 14 si quomodo ad aemulandum provocem carnem meam et salvos faciam aliquos ex illis. 15 Si enim amissio eorum

3. *καγω Just.* | *και εγω* Dᵇ*Tf.*
4. *κατελιπον* BℵD. 17. 37. 47. *Just.* Try. 39. *Orig.* i. 171. iii. 151ᵈ. *Eus.* D.Ev. 62ᵈ. 65ᵃ. Ecl. Pr. 27 | *-λειπον* ACFGLP.
— *τῃ Just. Orig.* i. iii. *Eus.* D.Ev. *bis.* Ecl. Pr. | *τῳ* FG.
5. *ουν* Vulg. Syr.Hcl.* Theb. Æth. *Orig.* iii. 151ᵈ. *Orig. Int.* ii. 462ᵈ. iv. 629ᵈ. *Eus.* D.Ev. 62ᵈ. 65ᵃ. | om. C. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm.
— *λειμμα*] (*λιμμα* AB*ℵCD*FG. n.l. 17.) *λημμα* B².
— *εκλογην Orig.* iii. 505ᶜ. 711ᵇ. *Eus.* D.Ev. 62ᵈ. 65ᵃ. 76ᵈ. 78ᵈ. 286ᵈ. 323ᵉ. 325ᵈ. in Ps. 453ᵇ. | *-γης* D*.
— *γεγονεν*] salvae factae sunt *Orig. Int.* iv. 629ᵈ. 630ᶜ. *bis.* 640ᵃ.
6. *χαριστος* et *χαριστι* F(non G.)
— *γινεται*] *εσται* C²*ut vid.* Vulg. *d.* Syrr.Pst.&Hcl.
— *χαρις*] † add. *ει δε εξ εργων ουκετι εστιν χαρις· επει το εργον ουκετι εστιν εργον* ϛ. (B)ℵᶜ. 37. 47*mg.* L. Syrr. Pst.&Hcl. (*ει δε εξ εργων ουκετι χαρις· επει το εργον ουκετι εστιν χαρις* B.) | add. *επει το εργον ουκετι εστιν εργον* 17. (om. rel.) | om. Aℵ*CDFG. 47*txt.* P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth.
7. *επιζητει*] *επεζηται* F. *επεζητει* G. Vulg. *d.* Syrr.Pst.&Hcl.
— *τουτο* ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. | ‡*τουτου* ϛ.
— *ἡ δε εκλογη επετυχεν Orig. Int.* iv. 631ᵇ. *Petr. Alex.* Routh. Tr. Br. Tract. 13. | om. 17.
— *επωρωθησαν* sic Syr.Hcl.mg.*Gr. Petr. Alex.* | *επερωθ.* C. 37. (excaecati sunt Vulg. Arm.)
8. *καθαπερ* Bℵ. | ‡*καθως* ϛ. ACD. rel. | (*που γεγραπται αυταις λεξεσιν ουχ εὑρηται* 47*mg.*)
—, 9. *ἡμερας. και Δαυιδ*] om. Ftxt. (add. ad im. paginam. *non sic* G.)
9. ab init. add. *καθαπερ* C. | om. *Orig. Int.* iv. 631.ᵇ
— *και εις θηραν bis.* D*. ‖ (om. *και εις θηραν* Syr.Pst. Æth.) habet *Orig. Int.* iv.)
10. *συγκαψον* 37*Scr.* 47.
12. om. ver. A. | habet *Orig.* i. 693ᵉ. *Orig. Int.* iv. 633ᵇ⁻ᶜ. 634ᵇ⁻ᵈ. 635ᵃ.
13. *ὑμιν δε* ABℵ. 47. P. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | ‡*ὑμ. γαρ* ϛ. DFG. 17. 37. L. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. 635ᵈ⁻ᵃ. | *ὑμ. ουν* C. [Æth.]
— *μεν* ABℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. DFG. Goth. Arm. ‖ add. *ουν* ABℵCP. | *om. ϛ. DFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth.
— *ειμι εγω*] *εγω ειμι* FG. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. *εγω* A. Arm.
— *δοξαζω*] *-σω* FG. 17. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.*
14. *μου*] post *την σαρκα* DFG.
15. *η γαρ* P.

5. gratiae salvae factae *Cl.* | 6. gratia jam non ex *Cl.* | dorsum eorum *Cl.* | 11. dilecto *Am.** | salus est *Cl.*

AB ℵ(C)D. FG. 17. 37. 47. L(P).

αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ
ἐκ νεκρῶν; 16 εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. 17 εἰ δέ τινες τῶν
κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρί-
σθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης [καὶ] τῆς
πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, 18 μὴ κατακαυχῶ τῶν
κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν
βαστάζεις, ‡ ἀλλὰ″ ἡ ῥίζα σέ. 19 ἐρεῖς οὖν, ἐξεκλά-
σθησαν † κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. 20 καλῶς· τῇ
ἀπιστίᾳ ‡ ἐκλάσθησαν,″ σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ
‡ ὑψηλὰ φρόνει,″ ἀλλὰ φοβοῦ· 21 εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν
κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, † οὐδέ σου ‡ φείσε-
ται,″ 22 ἴδε οὖν χρηστότητα ¶ καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ
μὲν τοὺς πεσόντας ‡ ἀποτομία,″ ἐπὶ δέ σε ‡ χρηστό-
της″ * θεοῦ,″ ἐὰν ‡ ἐπιμένῃς″ τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ
σὺ ἐκκοπήσῃ. 23 ‡ κἀκεῖνοι″ δέ, ἐὰν μὴ ‡ ἐπιμένωσιν″ τῇ
ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ
θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς· 24 εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς
κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν
ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ

¶ P.

reconciliatio est mundi, quae
adsumptio nisi vita ex mortuis?
16 Quod si delibatio sancta est,
et massa; et si radix sancta,
et rami. 17 Quod si aliqui ex
ramis fracti sunt, tu autem
cum oleaster esses, insertus es
in illis et socius radicis et pin-
guidinis olivae factus es, 18 noli
gloriari adversus ramos: quod
si gloriaris, non tu radicem
portas sed radix te. 19 Dices
ergo, Fracti sunt rami ut ego
inserar. 20 Bene: propter in-
credulitatem fracti sunt, tu
autem fide stas. Noli altum
sapere, sed time: 21 si enim
deus naturalibus ramis non
pepercit, ne forte nec tibi par-
cat. 22 Vide ergo bonitatem
et severitatem dei, in eos qui-
dem qui ceciderunt severita-
tem, in te autem bonitatem
dei, si permanseris in bonita-
tem; alioquin et tu excideris.
23 Sed et illi si non permanse-
rint in incredulitate inseren-
tur: potens est enim deus
iterum inserere illos. 24 Nam
si tu ex naturali excisus es
oleastro et contra naturam in-
sertus es in bonam olivam,
quanto magis hi secundum
naturam inserentur suae olivae.

15. *κοσμου* *Orig. Int.* iv. 635^{d}. 636^{c}. | *-μῳ* FG.
— *προσλ.*] *προλ.* CFG.
16. *δε* BℵC*D. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | *γαρ* A | quod si Vulg. *Orig. Int.* iv. 600^{a}. 616^{e}. 637^{a}. | om. C^{2}. Goth. Æth.
— *ει* 2°. *Orig. Int.* iv. 600^{a}. 637^{a}. | om. FGP*. Arm.
17. *ενεκεντρισθης*] *εκεντρισθης* L.
— *εν* *Orig. Int.* iv. 637^{b}. | om. C* *ut vid.*
— *της ῥιζης και* Aℵ^{c}D^{c}. 17*s*. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (*Orig.* iii. 691^{a}.) *Orig. Int.* iv. | om. *και* Bℵ*C. Memph. || om. *της ῥιζης και* D*FG. (vid. infra.) *Iren.* 304. (264).
— *πιοτητος* *Clem.* 799. exc. Theod. 983. || *ποιοτητος* 37*.
— *εγενου* hic ABℵCD^{c}. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | ante *της πιοτ. τ. ελαιας* (om. *της ῥιζης* [*και*]) D*FG. Memph. Arm. | ante *συγκ.* Syr.Pst. | post *συγκ.* Æth. *Orig. Int.* iv.
18. *ει δε*] add. *συ* D*FG. | om. *Orig. Int.* iv. 637^{b}.
18. *κατακαυχασαι*] *κατακεχασε* 17. | *καυχασαι* D*FG.
— *αλλα* Bℵ D*. | ‡ *αλλ'* ς. ACD^{c}. rel.
19. *εξεκλασθησαν* *Orig. Int.* iv. 637^{b}. | *ει κλασθησαν* FG. si fracti sunt *d**. *Orig. Int.* ii. 213^{f}.
— *κλαδοι*] † praem. *οἱ* ς. BD*. Syr.Hcl. Arm. | om. AℵCD**FG. 17. 37. 47. LP.
20. *την απιστεια* G.
— *εκλασθησαν* B*Btly.*D*FG. | ‡ *εξεκλασθησαν* ς. AB*Mai.*ℵCD^{b}. 17. 37. 47. LP.
— *συ δε* *Orig. Int.* ii. 213^{f}. iv. 637^{b}. | *συν δε* D*.
— *τῃ πιστει*] ? *την πιστιν* D*? *ut vid.* Treg. (*τῃ απιστιᾳ* *Wtst.*)
— *ὑψηλα φρονει* ABℵ. Vulg. (*ut vid.*) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *ut vid.* *Cypr.* 12. 305. | ‡ *ὑψηλοφρονει* ς. CDFG. rel. Arm. *ut vid.* *Orig.* iii. 276^{a}.
21. *ουδε*] † praem. *μηπως* ς. DFG. 17. 37. 47 *mg.* L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (Æth.?) *Iren.* 264. *Cypr.* 12. | om. ABℵC. 47*txt.* P. *Hil.* Memph. *Orig. Int.* iv. 617^{d}. 637^{b}. 638^{c}.
— *φεισεται* AB(*Mai* ed. 2.)ℵCDFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* iii. 144^{d}. 146^{b}. 276^{a}. *Orig. Int.* iv. | ‡ *φεισηται* ς. Vulg. *Iren. Int.* 264. *Cypr.* 305.
22. *ιδε* *Clem.* 140. *Orig.* iii. 144^{e}. 246^{d}. *Eus.* in Ps. 298^{b}. | *ειδε* ACFG.
— *θεου* *Clem.* *Orig.* iii. 144^{e}. 246^{d}. | praem. *του* B.
— *αποτομια* ABℵ*C. Arm. *Orig.* iii. 246^{d}. | ‡ *αποτομιαν* ς. ℵ^{c}DFG. 17. 37. 47. L. Vulg. *Clem.* *Orig. Int.* ii. 294^{e}. iv. 637^{b}. *Eus.* in Ps. 298^{b}. *Hil.* 290^{b}.
— *χρηστοτης* ABCD*. Arm. *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. | ‡ *χρηστοτητα* ς. D^{c}FG. 17. 37. 47. L. Vulg. *Clem.* *Orig. Int.* ii. iv. *Hil.* | *χρηστοτητος* ℵ.
— *θεου* post *χρηστ.* ABℵCD*. Vulg. Memph. Arm. | * om. ς. D^{b}FG. 17. 37. 47. L. *Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Clem.* (*Orig.* iii.) *Orig. Int.* ii. iv. (*Eus.* in Ps.) *Hil.*
— *επιμενῃς* BℵD*. | ‡ *επιμεινῃς* ς. ACD^{c}FG. rel. *Clem.* (*Orig.* iii.)

22. in bonitate *Cl.* | 24. magis ii qui secundum *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.
25. *παρ' ἑαυτ.*

κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; 25 Οὐ
γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο,
ἵνα μὴ ἦτε ‡ ἐν″ ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν
ἐθνῶν εἰσέλθῃ, 26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται,
[b] Es. 59:20. 27:9. καθὼς γέγραπται,[b] ″Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος, † ἀπο-
[c] Jer. 31:33. στρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· 27 [c] καὶ αὕτη αὐτοῖς
ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας
αὐτῶν. 28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς,
κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας·
29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ
θεοῦ. 30 ὥσπερ γὰρ † ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ,
νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτως καὶ
¶ C. οὗτοι νῦν ἠπείθησαν ¶ τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ
ἐλεηθῶσιν. 32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας
εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. 33 ὦ βάθος
πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ, ὡς ‡ ἀνεξε-
ραύνητα″ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ
[d] Es. 40:13. 1 Cor. 2:16. ὁδοὶ αὐτοῦ. 34 [d] τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμ-
βουλος αὐτοῦ ἐγένετο; 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ

25 Nolo enim vos ignorare,
fratres, mysterium hoc, ut non
sitis vobis ipsis sapientes, quia
caecitas ex parte contigit in
Israel donec plenitudo gen-
tium intraret, 26 et sic omnis
Israhel salvus fieret: sicut
scriptum est, Veniet ex Sion
qui eripiat et advertet im-
pietates Iacob. 27 Et hoc illis
a me testamentum, cum abs-
tulero peccata eorum. 28 Se-
cundum evangelium quidem
inimici propter vos, secundum
electionem autem carissimi
propter patres: 29 sine paeni-
tentia enim sunt dona et vo-
catio dei. 30 Sicut enim ali-
quando et vos non credidistis
deo, nunc autem misericordiam
consecuti estis propter illorum
incredulitatem, 31 ita et isti
nunc non crediderunt in ve-
stram misericordiam, ut et
ipsi misericordiam consequan-
tur: 32 conclusit enim deus
omnia in incredulitatem ut
omnium misereatur. 33 O alti-
tudo divitiarum sapientiae et
scientiae dei: quam inconprae-
hensibilia sunt iudicia eius et
investigabiles viae eius. 34 Quis
enim cognovit sensum domini?
aut quis consiliarius eius fuit?
35 aut quis prior dedit illi et

---

23. *κακεινοι* ABℵCDFG. 47. | ‡ *και εκεινοι* ϛ. 17. 37. L.
— *επιμενωσιν* Bℵ*D*. | ‡ *-μεινωσιν* ϛ. Aℵ^c CD^c FG. rel.
— *ὁ θεος* ante *εστιν* 17. L. | Contra, *Orig. Int.* iv. 637^b.
— *αυτους*] *αυτοις* F (non G.)
24. *οἱ*] add. *εαν* D^b. Syrr.Pst.&Hcl. | om. *Orig. Int.* iv. 637^c.
— ? *ενκεντρισθωσιν* D^b.
25. *θελω* ante *γαρ* ℵ. | *θελ. δε* (om. *γαρ*) 37.
— *ὑμας* *Orig. Int.* iv. 611^a. 639^{c.d}. *Hil.* 1102^b. | *ἡμας* F (non G.)
— *μη*] om. A*.
— *εν ἑαυτοις* AB. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ *παρ' ἑαυτ.* ϛ. ℵCD. 17. 37. L. *Orig. Int.* iv. 639^{c.d}. | *ἑαυτ.* tantum FG. 47. Vulg. (*Hil.*)
— *τῳ Ισρ.*] *του Ισρ.* 17.
— *αχρι* B*.
26. *αποστρ.*] † praem. *και* ϛ. D^b. 17. 37. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* ii. 728^a. *Orig. Int.* iv. 639^c. 640^a. *Hil.* 1102^b. | om. ABℵCD*FG. 47. Goth. Æth. | (*αποστρεψαι* FG.)
27. *αφελωμαι*] *-λομαι* L.
27. *ἁμαρτιας*] *ανομιας* 47*txt.*
28. *πατερες* F (non G.)
29. *του θεου* ante *και ἡ κλησις* 37. Memph. | post *Orig. Int.* iv. 640^e.
30. om. ver. ℵ*. (add.^a)
— *ὡσπερ γαρ*] † add. *και* ϛ. ℵ^c D^b. 17. 37. L. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵ^1 CD*FG. 47. Memph. Goth. Æth. *Orig. Int.* iii. 50^e. iv. 640^e.
— *ποτε* ante *ὑμεις* A. (Vulg.) | post *Orig. Int.* iii. iv.
— *νυν*] *νυνι* B.
— *ελεηθητε* C. 37.
31. *οὑτοι* ABℵCD^b. rel. *Orig. Int.* iii. 50^e. iv. 641^a. | *αυτοι* D*FG. Syr. Hcl.mg.
— *ὑμετερῳ* *St. Orig. Int.* iii. iv. | *ἡμετ.* *Elz.* (1624.) 17.
— *αυτοι* *Orig. Int.* iii. iv. | om. ℵ*. (add.^a) | (*και αυτοι ἱνα* 17.)
— *ελεηθωσιν*] praem. *νυν* BℵD*. Memph. | praem. *ὑστερον* 17. | om. AD**FG. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.
32. *τους παντας* 1^o. ABℵD^c. 17. 37. 47. L. *Orig. Int.* ii. 355^e. iv. 641^a. | *τα παντα* D*. | *παντα* FG. *Iren. Gr.* 50. "omnia" 214.
32. *ελεησῃ*] *-σει* 17. L.
33. *και σοφ. m.* *Orig.* iv. 49^a. *Orig. Int.* iii. 370^f. *Clem.* 304. 694. *Eus.* c. Mcl. 71^b. 156^d. in Ps. 92^b. 165^e. 458^d. 613^a. *Tert.* adv. Herm. 45. adv. Marc. ii. 2. v. 14. *Cypr.* 319. *Hil.* 436^d. 1108^b. | om *και* Vulg. *Iren.* 51. cdd. et edd.
— *θεου*] praem. *του* FG. 17. *Orig. Int.* i. 188. ii. 288^f. iv. 638^a. 641^a. 642^a. *Eus.* Cat. Ps. | om. *Orig.* iv. *Clem.* 694. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *quater.*
— *ανεξεραυνητα* AB*ℵ. | ‡ *-ρευνητα* ϛ. B^2 D. rel.
34. *κυριου* *Iren.* 292. *Orig. Int.* ii. 340^f. iv. 641^a. 642^d. *Tert.* adv. Herm. 17. adv. Marc. ii. 2. v. 14. adv. Prax. 19. Scorp. 7. *Hil.* 436^e. 1108^b. | *θεου* D*.

---

26. fieret *Cl.* | avertat impietatem a Jacob *Cl.* | 30. incredulitatem illorum *Cl.* | 32. in incredulitatem *Cl.*

A B ℵ D. FG. 17. 37. 47. L[P.]

ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ
καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας,
ἀμήν.

retribuetur ei? 36 Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso omnia: ipsi gloria in saecula, amen.

XII. ΙΖ'

§ P.

2. συσχηματίζεσθαι...μεταμορφοῦσθαι

[e] Eph. 5:10, 17.

[f] 1 Cor. 12:12.

¶ Goth.

§ Goth.

15 1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρ-
μῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν
§ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν
ὑμῶν, 2 καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ
μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός†, [e] εἰς τὸ
δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ
εὐάρεστον καὶ τέλειον. 3 λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος
τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρο-
νεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρο-
νεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
4 [f] καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι ‡πολλὰ μέλη‖ ἔχομεν,
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, 5 οὕτως
οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ‡τὸ δὲ‖ καθ' εἷς
ἀλλήλων μέλη·¶ 6 ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν
κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, 7 εἴτε διακονίαν ἐν
τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ,
8 εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει,§ ὁ μεταδιδοὺς

1 Obsecro itaque vos, fratres, per misericordiam dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem, rationabile obsequium vestrum. 2 Et nolite conformari huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus vestri, ut probetis quae sit voluntas dei bona et placens et perfecta. 3 Dico enim per gratiam quae data est mihi omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, et unicuique sicut divisit deus mensuram fidei. 4 Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, 5 ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra, 6 habentes autem donationes secundum gratiam quae data est nobis differentes, sive prophetiam secundum rationem fidei, 7 sive ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, 8 qui exortatur in exortando, qui tribuit in simplicitate, qui praeest in sollici-

---

36. *αιωνας*] add. *των αιωνων* FG (inter lineas.) *Tol. Demid. m* (semel.) Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 641^{b}. 642^{e}. *Cypr.* 319. *Hil.* 436^{e}. 1108^{b}. 1109^{b}. | om. *m* (semel.)

1. *οικτιρμων*] *οικτειρων* FG.

— *τῳ θεῳ* ante *ευαρεστον* Aℵ*P. Vulg. *m.* (Æth.) *Orig. Int.* iv. $643^{b\cdot c}$. 644^{a}. | post Bℵ^cD. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* ii. 187^{a}. iv. 643^{c}. *Eus.* in Ps. 637^{a}. *Tert.* de Res. car. 47. *Cypr.* 159.

— *λογικην*] *καλην* 47*mg.*

2. *και μη*] om. *και* 47* *Gb.*

— *συσχηματιζεσθε* B**Rl.Bch.Mai.*ℵ. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Clem.* 450. *Orig. Int.* ii. 413^{d}. iv. 643^{b}. 644^{b}. *Cypr.* 259. | *-σθαι* AB²DFG. 17. (nolite conformari Vulg. *m.*)

— *αιωνι*] "*αἰωνίῳ* ita Cod." B*Mai.*

— *μεταμορφουσθε* B**Rl.Bch.Mai.*D^c. 17. 37. 47. LP. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Clem. Orig. Int.* iv. 643^{b}. 644^{b}. *Cypr.* | *-σθαι* AB²ℵD*FG. Vulg.

2. *νοος*] † add. *ὑμων* ς. ℵD^c. 17. 37. LP. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 643^{b}. 644^{b}. $645^{a\cdot b}$. | om. ABD*FG. 47. Memph. *Clem. Orig.* iii. 803^{d}. *Cypr.*

— *δοκ. ὑμας*] add. *τα διαφεροντα και τι εστιν* Arm. | om. *Orig. Int.* iv. *quater. Clem. Cypr.*

— *του θεου Clem.* | om. *του* FG.

— *το αγαθον και ευαρεστον Clem. Orig. Int.* iv. 644^{b} *e Graeco disertè.* $645^{c\cdot a\cdot b}$. *Cypr.* | *και ευαρ. και αγαθ.* 17. (*Orig. Int.* iv.) | *το αγαθ. το ευαρεστ.* 37. *Am.**

3. *χαριτος*] add. *του θεου* 37. L. *Fuld.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. *Orig. Int.* iv. 645^{c}.

— *παρ' ὁ δει φρονειν Iren.* 317. *Orig. Int.* iv. 645^{c}. 646^{a}. 647^{c}. | om. FG. ‖ *ὁ*] *ἁ* B²*Mai.*

— *ὁ θεος* post *εμερισεν* A. *Am.* Syr.Pst. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 645^{c}. $647^{d\,a}$.

4. *καθαπερ*] *ὡσπερ* D*FG.

— *πολλα* ante *μελη* BℵDFG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 645^{d}. 647^{b}. | ‡ post ς. A. 17. 37. 47. LP. ‖ (seq. *εχωμεν* 17.)

4. *παντα* ante *μελη* F(non G.) Vulg. (post *Orig. Int.* iv.)

— *πραξιν* ante *εχει* F*(non G.) Syrr.Pst. &Hcl. *Orig. Int.* iv. 645^{d}. 647^{b}.

5. *οὑτως*] add. *και* 37. Syr.Pst. Memph. Arm. | om. *Orig. Int.* iv. 645^{d}. 647^{b}.

— *εσμεν Orig.* iii. 439^{d}. *Orig. Int.* iv. *bis. Eus.* D.Ev. 506^{a}. | om. FG.

— *το δε* ABℵD*FG. 47*txt.* P. | ‡ *ὁ δε* ς. D^b. 17*s.* 37. 47*mg.* L. *Eus.* D.Ev. 506^{a}.

6. *δε*] *ουν* P.

— *διαφορα*] *-ραν* D*.

7. *ειτε διακονιαν Orig. Int.* iv. 648^{c}. 650^{c}. 654^{a}. | *ειτ' ὁ διακονων* ℵ^c. (37 *ειτε*). | (*διακ. εν τῃ bis* L.)

— *ὁ διδασκων Orig. Int.* iv. 648^{c}. | *διδασκαλειαν* A.

---

36. in ipso sunt *Cl.*
2. bona et] *om.* et *Am.** | beneplacens *Cl.* |
3. Deus divisit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν
ἱλαρότητι.
9 [e]Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονη-
ρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, 10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλ-
λήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμε-
νοι, 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες,
τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ
θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·
13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξε-
νίαν διώκοντες· 14 [g] εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς·
εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 χαίρειν μετὰ χαιρόν-
των, † κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους
φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς τα-
πεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ'
ἑαυτοῖς. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες,
προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· 18 εἰ
δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρη-
νεύοντες, 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ
δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοί ἐκδί-
κησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. 20 [i] * ἀλλὰ" ἐὰν †
πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε
αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις

[g] Mat. 5:44. 1 Cor. 4:12. 1 Pet. 3:9.

[h] Deut. 32:35. Heb. 10:30.
[i] Prov. 25:21.

tudine, qui miseretur in hilaritate.
9 Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adherentes bono,
10 caritatem fraternitatis invicem diligentes, honore invicem praevenientes,
11 sollicitudine non pigri, spiritu ferventes, domino servientes,
12 spe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi instantes,
13 memoriis sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes.
14 Benedicite persequentibus, benedicite et nolite maledicere.
15 Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus.
16 Id ipsum invicem sentientes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes: nolite esse prudentes aput vosmet ipsos.
17 Nulli malum pro malo reddentes, providentes bona non tantum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus;
18 si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes;
19 non vosmet ipsos defendentes, carissimi, sed date locum irae: scriptum est enim, Mihi vindictam, ego retribuam, dicit dominus.
20 Sed si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis congeres

8. *ειτε*] om D*FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 648[c].
— *προισταμενος Clem.* 309. | *προισταvομενος* ℵ.
9. *αποστυγουντες Clem.* 198. 309. 451. | *μεισουντες* FG.
10. *προηγουμενοι Clem.* 309. | *προσηγουμενοι* D*.
11. *κυριω Elz.* ABℵD[b]. 17. 37. 47. LP. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 309. *Orig. Int.* iv. 651[c]. | *καιρω St.* D*F*Gr.*G. (vid. Hier. ad Marcellam Ep. xxvii. Vallar. i. 133. [ed. Bened. Ep. xxv.] "Illi legant, Spe gaudentes, tempori servientes; nos legamus, Spe gaudentes, Domino servientes.")
12. *ὑπομενοντες Clem.* 309. *Tert.* adv. Marc. v. 14. | *ὑπομενος* A*.
13. *χρειαις* ABℵD[b]. 17. 37. 47. L. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (et mg. *Graecè.*) Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 309. *Orig. Int.* iv. 651[e]. | *μνειαις* D*FG. *Am. Hil.* 1257[c].
14. *ευλογ. τ. διωκ. ὑμας* ante *ευλογ. και μη καταρ.* A(B)ℵD[b]. 17. 37. (47.) LP. Vulg. rel. *Clem.* 607. (*Orig.* ii. 786[c].) *Orig. Int.* iv. 652[c]. (om. *ὑμας* B. 47. *Am. Clem.* 607.) | post D*. | om. *ευλ. τ. διωκ. ὑμας* FG. *m.* ‖ *ευλογειτε* (ante *και μη*)] *ευλογειεσθαι* D* *ut vid.*
15. *κλαιειν*] † praem. *και* ς. AD[c]. 17. 37. 47. LP. Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. *Orig.* iii. 321[f].) *Tert.* de Idol. 13. | om. BℵDFG. 47. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 652[d].
16. *γινεσθε*] *γιγνεσ.* D.
— *φρονουντες*] add. *αγαπητοι* P*.
— *μη τα ὑψ. φρον.*] om. P*.
— *συναπαγομενοι* B* *Mai.*
17. *καλα*] add. *ενωπιον του θεου και* A². Goth. | add. *ου μονον ενωπειον του θεου αλλα κει ενωπιον* (*sic*) FG. Vulg. *m.* Arm. *Usc. Luc.* 126. (vid. 2 Cor. viii. 21.) | non habent A* *ut vid.* BℵD. 17. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. *Orig. Int.* iv. 653[c]. (MSS. et ed. De la Rue.)
17. *παντων* A* *ut vid.* BℵD[c]. 17. 37. 47. LP. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. *Luc.* | *των* A²D* F*Gr.*G. *Harl. Tol. m.* [Æth.]
19. *εκδικησεις* AFG. *Orig.* ii. 612[e]. (ctra, 657.)
— *ανταποδωσω Orig.* ii. 612[e]. 687 *not.* *Orig. Int.* iv. 653[c]. *Eus.* Pr.Ev. 531[e]. in Ps. 42[e]. *Tert.* adv. Marc. ii. 18. v. 14. | *ανταποδω* FG.
20. * *αλλα" εαν* AB(ℵ). (37.) (P.) Vulg. (Syr.Hcl.) Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 654[a]. (*αλλ'* ℵ. 37. P.) | *εαν* † *ουν"* ς. D[c]. 17*s*. 47. L. (non Syr.Hcl.) ("et si quoque" Æth.) | *εαν* D*FG. *m.* Goth. | et si Syr.Pst.
— *ψωμιζε*] *-σε* A. | *ψωμισον* 37* et *-ζε* supra script.
— *εαν διψᾳ ποτιζε αυτον Orig. Int.* iv. | *om.* L. | praem. *και* D[c] *Treg.* (*εαν δε διψ.* D[b] *Tf.?*)

10. Charitate *Cl.* | 13. necessitatibus sanctorum *Cl.* | 14. persequentibus vos *Cl.* | 19. vindicta *Cl.*

A B ℵ [C] D. F G. 17. 37. 47. LP.

ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ,
ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII. 16 k 1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑπο-
k 1 Pet. 2 : 13. τασσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ‡ ὑπὸ" θεοῦ,
αἱ δὲ οὖσαι † ὑπὸ † θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. 2 ὥστε ὁ
ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀν-
θέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρῖμα λήμψον-
ται. 3 οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος ‡ τῷ ἀγαθῷ
ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ." θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν
ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ
αὐτῆς· 4 θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν.
ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαι-
ραν φορεῖ. θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἔκδικος εἰς ὀργὴν
τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. 5 διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι,
οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.
6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ
θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. 7 ἀπό-
§ Theb. δοτε † πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, § τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον,
τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ
τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. 8 μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ

supra caput eius. 21 Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.

1 Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo: quae autem sunt, a deo ordinatae sunt. 2 Itaque qui resistit potestati, dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi dampnationem adquirunt. 3 Nam principes non sunt timori boni operis sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac, et habebis laudem ex illa: 4 dei enim minister est tibi in bonum. Si autem male feceris, time: non enim sine causa gladium portat: dei enim minister est, vindex in iram ei qui malum agit. 5 Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram sed et propter conscientiam. 6 Ideo enim et tributa praestatis: ministri enim dei sunt, in hoc ipsum servientes. 7 Reddite omnibus debita; cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal; cui timorem, timorem; cui honorem, honorem. 8 Nemini quicquam debeatis, nisi

---

20. *την κεφαλην*] *της κεφαλης* B.
21. *νικω* *Clem.* 451. | *νικου* A.
— *ὑπο* *Clem.* | *απο* FG. "in" *Orig. Int.* iv. 654^{d}.
1. *πασα ψυχη....ὑποτασσεσθω* ABℵD^{c}. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm.) (Æth.) *Orig.* i. 790^{c}. *Orig. Int.* iv. 654^{d}. 655^{c}. | *πασαις....ὑποτασσεσθε* D*FG. *Fuld.* *m.* *Iren.* 321.
— *ὑπο* 1°. ABℵD^{c}. 17. 37. 47. LP. | ‡ *απο* ς. D*FG. *Orig.* i. "a" *Orig. Int.* iv. 655^{c}. *Iren. Int.*
— *ουσαι*] † add. *εξουσιαι* ς. D^{c}. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. | om. ABℵD*FG. Vulg. *m.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 280. 321.
— *ὑπο* 2°. *Orig.* i. | *απο* FG.
— *θεου*] † praem. *του* ς. ℵ^{c}. 17*s.* 47. L. *Orig.* i. | om. ABℵ*DFG. 37. P.
3. *τῳ αγαθῳ εργῳ αλλα τῳ κακῳ* ABℵD*FGP. *m.* Memph. Goth. (Æth.) (*Clem.* 147.) *Iren.* 280. | ‡ *των αγαθων εργων αλλα των κακων* ς. D^{c}. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | boni operis sed mali Vulg. *Orig. Int.* iv. 655^{a}. *Tert.* Scorp. 14.
— *το αγαθον*] om. *το* 47* *Gb.*
4. *σοι* *Iren.* 280. *Orig. Int.* 655^{a}. *Tert.* Scorp. 14. | om. FG.
— *το αγαθον*] om. *το* B.
— *ποιῃς* *Clem.* 147. | *ποιεις* 17. 47. P.
— *εστιν* 2°. *Orig. Int.* iv. | *εσται* 37.
— *εις οργην* post *εκδικος* ABℵ^{c}. 37. 47. LP. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hel. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 280. 321. *Orig. Int.* iv. | ante ℵ*D^{c}. 17. | om. D*FG.
— *τῳ το κακ.*] om. *τῳ* 37. | om. *το* B *Mai* ed. 2.
5. *αναγκη* ABℵ. rel. *Orig. Int.* iv. 656^{d} *bis.* | om. DFG. *m.* Goth. *Iren.* 280.
— *προτασσεσθαι* *Elz.*
— *αλλα και* *Iren.* 280. *Orig.* iv. *bis.* | om. *και* FG.
7. *αποδοτε*] † add. *ουν* ς. ℵ^{c}D^{c}FG. 17. 37. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*. *Am. Tol.* *m.* Memph. Theb. Æth. *Orig.* i. 252^{a}. iii. 294^{f}. *Orig. Int.* iii. 961^{a}. 975^{f}. iv. 481^{c}. 656^{a}. *Cypr.* 305.
8. *οφειλετε* *Orig.* i. 252^{a}. *Orig. Int.* iii. 961^{a}. iv. 656^{b}. 657^{c}. | *οφιλοντες* ℵ*. *Orig.* iii. 294^{b}. | *οφιλητε* ℵ^{c}. | *οφειλειτε* B* *Mai.*
— *αλληλους* ante *αγαπαν* ABℵDFG. 37. P. Vulg. *m.* Syr.Pst. Goth. Arm. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* iii. iv. *Cypr.* 305. | ‡ post ς. 17. 47. L. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth.
9. *το γαρ* *Clem.* 568. *Orig. Int.* iv. 657^{d}. | *γεγραπται γαρ* FG. | nam etiam illud quod dixit Syr.Pst.
— *μοιχευσης, φονευσης, κλεψης, ψευδομαρτυρησης, επιθυμησης* P.
— *κλεψεις*] † add. *ου ψευδομαρτυρησεις* ς. ℵ. 37. (P.) Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. *Wtst.* Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. ABDFG. 17. 47. L. *Am. Fuld. Tol.* Syr.Pst. Theb. Goth. *Clem.* 568. 897. *Orig.* iii. 669^{c}. *Orig. Int.* iii. 831^{c}.
— *ἑτερα*] add. *εστιν* Aℵ*(corr.^{c}) 17. (Vulg.) (Syrr.Pst.&Hcl. | om. rel. *Clem.* *bis.* *Orig.* iii. 669^{c}. *Orig. Int.* iv. 670^{c}.
— *τῳ λογῳ* ante *τουτῳ* BℵDFG. 37. *Orig.* iii. *bis.* | ‡ post ς. A. 17. 47. LP. Vulg. *Clem.* 897. *Orig. Int.* iii. iv. | om. *τουτῳ* *Clem.* 568.
— *εν τῳ* Aℵ D. rel. *Clem.* 897. *Orig.* iii. 669^{c}. *τῳ* *Clem.* 568. *Orig.* iii. 670^{c}. | om. BFG. Vulg. Arm. Æth. *ut vid.*
— *αγαπησης* P.

---

20. super caput *Cl.*
4. malum feceris *Cl.* | 5. sed etiam *Cl.* | reddite ergo *Cl.*

Vulg. Syrr. P H Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

τὸ ‡ ἀλλήλους ἀγαπᾶν·″ ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον
νόμον πεπλήρωκεν· 9 τὸ γάρ, ˡ Οὐ μοιχεύσεις, οὐ
φονεύσεις, οὐ κλέψεις, † οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις
ἑτέρα ἐντολή, ἐν ‡ τῷ λόγῳ τούτῳ″ ἀνακεφαλαιοῦται,
[ἐν τῷ,] ᵐ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ‡ σεαυτόν.″
10 ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλή-
ρωμα § οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

ˡ Ex. 20:13, sq.
ᵐ Lev. 19:18. Matt. 19:18, 19. Luc. 10:27. Gal. 5:14. Jac. 2:8.
§ C.

11 Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ‡ ἤδη
ἡμᾶς″ ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν
ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν· 12 ἡ νὺξ προέκοψεν,
ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
σκότους, ‡ ἐνδυσώμεθα δὲ″ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. 13 ὡς
ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ
μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
14 ‡ ἀλλὰ″ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ
τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

11. ὑμᾶς.
13. ἔρισι καὶ ζήλοις.

XIV.

17 1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβά-
νεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. 2 ὃς μὲν
πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.
3 ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ‡ ὁ δὲ″ μὴ

ut invicem diligatis: qui enim
diligit proximum, legem im-
plevit. 9 Nam, Non adultera-
bis, Non occides, Non fura-
beris, Non concupisces, et si
quod est aliud mandatum, in
hoc verbo instauratur, Diliges
proximum tuum sicut te ip-
sum. 10 Dilectio proximi ma-
lum non operatur: plenitudo
ergo legis est dilectio.

11 Et hoc scientes tempus;
quia hora est iam nos de
somno surgere: nunc autem
propior est nostra salus quam
cum credidimus. 12 Nox prae-
cessit, dies autem adpropriavit:
abiciamus ergo opera tenebra-
rum, et induamur armis lucis.
13 Sicut in die honeste ambu-
lemus, non in comessationibus
et ebrietatibus, non in cubili-
bus et inpudicitiis, non in con-
tentione et aemulatione; 14 sed
induimini dominum Iesum
Christum, et carnis curam ne
feceritis in desideriis.
1 Infirmum autem in fide
adsumite, non in disceptа-
tionibus cogitationum. 2 Alius
enim credit manducare omnia:
qui autem infirmus est, holus
manducet. 3 Is qui manducat
non manducantem non spernat,

---

9. σεαυτον ABℵD. *Orig.* iii. 669c. 671a. | ‡ ἑαυτον ϛ. FG. 17. 37. 47. LP. *Clem.* 897 (ed.)
10. ἡ αγαπη τῳ πλ. κακ. ουκ εργ. *Clem.* 614. *Orig. Int.* iv. 657a. | om. A.
— πλησιον *Clem.* | πλησειω FG.
— ουκ εργ. *Clem.* | ου κατεργ. D*. 17.
— ουν A *espat.* BℵDb. rel. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Goth. *Clem.* *Orig. Int.* ii. 306b. iv. | δε D*FG. *m.* Æth. | quoniam Syr.Pst. | om. P. Arm.
11. ειδοτες *Clem.* 628. *Orig. Int.* iv. 658b. | ιδοντες A*FG².
— ηδη ante ἡμας (A)(B)(ℵ)(C)D. (37.) Vulg. | ‡ post ϛ. FG. 17. 47. L. Goth. (*Clem.*) | om. Syr.Pst. Arm. Æth. | ante ωρα P. | ηδη tantum Syr.Hcl. (ὑμας AB*Alf.* (*dis.*)ℵ*C. 37. P. *Clem.* 628. | ἡμας B*Btly.* ℵcDFG 17. 47*s.* L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. | om. *Orig. Int.* iv. Æth.)
— εξ ὑπνου] εξ ὑπνους FG. 47.
— ἡμων] ὑμων P.
12. ηγγικεν *Clem.* 628. *Orig.* ii. 806b. 847d. iii. 485a. | -σεν A.
— αποθωμεθα *Clem.* | αποβαλωμεθα D*FG. abjiciamus Vulg. *Cypr.* 258.
— ενδυσωμεθα δε ABC*D*P. Memph. Theb. *Woide.* Goth. *Clem. Orig. Int.* iv. 658b. | ενδυσ. ουν Syrr.Pst.&Hcl. | ενδυσωμεθα tantum ℵ*. Theb. MS. | ‡ και ενδυσωμεθα ϛ. ℵcC³DbFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Arm. Æth. *Cypr.* 258.
12. τα ὁπλ. *Clem. Orig.* iii. 558d. | om. τα 17.
— ὁπλα BℵCFG. rel. *Clem. Orig.* iii. *Int.* iv. *Cypr.* | εργα AD.
13. κωμοις *Clem.* 192. 538. *Orig.* ii. 847d. | -μαις 37*. (add. -μοις supra¹.)
— εριδι και ζηλῳ *Iren.* 282. *Orig. Int.* iii. 56b. iv. 658c.d. | ερισι και ζηλοις B. Theb. *Clem.* 538. certaminibus et zelo *Cypr.* 258.
14. αλλα ABDc. | ‡ αλλ' ϛ. ℵCD*FG. rel.
— κυριον *Orig. Int.* i. 80a. ii. 164c. 215e. 658c. iii. 888c. iv. 659a. | om. B. *Clem.* 287.
— Ιησουν χριστον *Orig.* Cat. Cram. *Eph.* 214. *Orig. Int.* i. ii. *ter.* iv. | χριστον Ιησουν B. Goth. *Clem.* 287.
— και *Clem. Orig.* ii. 164c. 215e. iv. | om. D*FG.
14. εις επιθυμιας BℵD. 17. 37. 47. LP. *Clem. Orig. Int.* ii. 164c. | εις επιθυμιαν AC. | εν επιθυμειαις FG. Vulg. *m.* *Orig. Int.* ii. 215e. iv. 592c. 659a.
1. διαλογισμων *Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 79. | λογισμων 37. 47*.
2. ὁ δε *Clem.* 736. *Orig.* i. 245b.c. (iii. 551a.) iv. 243d. | ὁς δε FG.
— εσθιει *Clem. Orig.* i. iii. iv. *Orig. Int.* ii. 154d. *Tert.* de Jej. 15. | εσθιετω D*FG. Vulg. Arm. *Orig. Int.* ii. 210b. iv. 531c. 659b.a.
3. εξουθενειτω *Orig. Int.* iv. 659c. 660b. *Tert.* de Jej. 15. | κρινετω A. *Orig. Int.* iv. 674a.
— ὁ δε μη ABℵ*CD*. (Goth.) *Clem.* 170. | ουδε ὁ μη FG. (om. μη ante κρινετω.) | ‡ και ὁ μη ϛ. ℵcDc. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æth. *Orig. Int.* iv. 659d. 660b. ὁ μη tantum Memph. *Clem.* 535. (qui hic ordinem mutat.)

---

9. furaveris *Am.* *add.* non falsum testimonium dices *Cl.* | concupiscis *Am.* | 11. nunc enim *Cl.* | 12. appropinquavit *Cl.* | arma lucis *Cl.*
2. credit se manducare *Cl.*

ABℵCD.
FG.
17. 37. 47.
LP.
[n] Jac. 4: 12.
¶ Theb.
¶ Goth.
§ Goth.
[o] 2 Cor. 5: 10.
[p] Es. 45: 23.
11. πᾶσα γλ. ἐξομολογ.

ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ
αὐτὸν προσελάβετο. 4 [n] σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθή-
σεται δέ, ‡ δυνατεῖ γὰρ″ ὁ ‡ κύριος″ στῆσαι αὐτόν.¶
5 ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρʼ ἡμέραν,¶ ὃς δὲ κρίνει
πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορεί-
σθω. 6 ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· † * καὶ″ ὁ
ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ
μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.
7 οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνή-
σκει. 8 ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε
ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν
ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. 9 εἰς
τοῦτο γὰρ χριστὸς † ἀπέθανεν † καὶ ‡ ἔζησεν,″ ἵνα § καὶ
νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. 10 σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν
ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν
σου; [o] πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ
‡ θεοῦ.″ 11 γέγραπται γάρ, [p] Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι

et qui non manducat manducantem non iudicet: deus enim illum adsumpsit.
4 Tu quis es qui iudices alienum servum? Suo domino stat aut cadit: stabit autem, potens est enim deus statuere illum.
5 Nam alius iudicat diem plus inter diem, alius iudicat omnem diem: unusquisque in suo sensu abundet.
6 Qui sapit diem, domino sapit, et qui manducat, domino manducat: gratias enim agit deo: et qui non manducat, domino non manducat et gratias agit deo.
7 Nemo enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur.
8 Sive enim vivimus, domino vivimus; sive morimur, domino morimur: sive ergo vivimus sive morimur, domini sumus.
9 In hoc enim Christus et mortuus est et resurrexit, ut et mortuorum et vivorum dominetur.
10 Tu autem quid iudicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal dei.
11 Scriptum est enim, Vivo ego, dicit dominus, quoniam

---

3. *θεος* post *γαρ* L. | ante *Clem.*

4. *δυνατει γαρ* ABℵCD*FG. *Orig. Int.* iv. 659^{a}. | ‡ *δυνατος γαρ* † *εστιν* ϛ. (D^{c}.) 17. 37. 47. L(P.) (Vulg.) Goth. (*Orig. Int.* iv. 660^{a}.) (*Cypr.* 71.) | ? *δυνατι γαρ εστιν* D^{c} ? *δυνατος γαρ* tantum D** *Tf.* P.

— *ὁ κυριος* ABℵCP. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. (Æth.) | ‡ *ὁ θεος* ϛ. DFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. *Cypr.* (vid. ver. 3.)

5. *μεν*] add. *γαρ* Aℵ*CP. Goth. (nam alius Vulg. *d. f. g.*) | om. Bℵ^{c}DFG. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 660^{a}.

— *ἑκαστος*] add. *δ'* 37. (non *Orig. Int.* iv.)

— *εν Orig. Int.* iv. | om. A. *Fuld.*

6. *κυριῳ φρονει*] † add. *και ὁ μη φρονων την ἡμεραν κυριῳ ου φρονει* ϛ. C^{3}*mg.* 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵC*DFG. Vulg. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 660^{c}.

— *και ὁ εσθιων* ABℵCDFG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | * om. *και* ϛ. 47. *Clem.* 170. || add. *ουκ* P*.

6. *ευχ. γαρ*] *και ευχ.* P. *Clem.* | Contra, *Orig. Int.*

— *θεῳ* 1^{0}. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Jej. 15. | *κυριῳ* A. *Clem.*

— *και ὁ μη εσθ. . ευχ. τ. θεῳ Clem.* 170. *Orig. Int.* iv. | om. L.

— fin.] add. *και ουδεις αυτῳ στρατευεται* 17 *sic.* | om. *Orig. Int.* iv.

7. *ουδεις* 2^{0}.] add. *ημον sic* C^{3}. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. 661^{b}.

8. *γαρ*] om. 17. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 661^{b}.

— *αποθνησκωμεν* 1^{0}. Bℵ. 37. | *αποθνησκομεν* ADFG. 47. P. Vulg. | *αποθανωμεν* C. 17. L.

— *τῳ κυριῳ* 2^{0}.] om. *τῳ* FG.

— *αποθ. εαν τε ουν ζωμεν, εαν τε Orig. Int.* iv. 661$^{b\cdot d}$. | om. 17.

— *αποθνησκομεν* ABDFG. 37. 47. P. Vulg. *Orig. Int.* iv. | *-κωμεν* ℵCL.

— *αποθνησκωμεν* 2^{0}. BℵC. 17. 37^{1}. L. Vulg. | *-κομεν* ADFG. 37*. 47. P. || praem. *ουν* FG.

9. *χριστος*] † add. *και* ϛ. ℵ^{c}C^{3}D^{b}. 37. 47. L. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 209. *Orig. Int.* iv. 661^{b}. | om. A *ut vid.* Bℵ*C*D*FG. 17. P. Vulg. *Cl.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 436^{e}. iv. 135^{b}. 342^{a}. *Orig. Int.* iv. 661^{a}.

9. *απεθανεν και εζησεν* ABℵ*C. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Dion. Alex.* (*Wtst.*) | *απεθανεν και ανεστη* FG. Vulg. *Orig.* i. iv. 135^{b}. 342^{a}. | *απεθανεν* † *και ανεστη″ και* ‡ *ανεζησεν* ϛ. | *απεθ. και ανεστη και εζησεν* ℵ^{c}D^{b}. 17. 37. 47. LP. Syrr.(Pst.)&Hcl. | *εζησεν και απεθανεν και ανεστη* D*. *Iren.* 209.

— *κυριευσει* 17. LP. | Contra, *Orig.* i. iv.

10. *συ δε τι*] add. *γαρ* G*(non F.) | om. *Orig. Int.* iv. 662^{a}.

— *τι κρινεις*] *τις ει ὁ κρινων* 47.

— *σου* 1^{0}.] add. *εν τῳ μη εσθιειν* D*FG. *Am.*^{2} | om. ABCℵD^{c}. rel. vv. *Orig. Int.* iv.

— *η*] *ει* L.

— *η και .... αδελφον σου*] om. Syr. Hcl.

— *σου* 2^{0}.] add. in manducando *Am.*^{2} | om. *Orig. Int.* iv.

— *παντες γαρ παραστ. τῳ βημ. του θεου*] om. 47*. (habet *mg.* sed om. *γαρ*).

---

4. judicas *Cl.* | domino suo *Cl.* | 5. om. plus *Cl.* | alius autem *Cl.* | 9. Christus mortuus (*om.* et) *Cl.* | 10. frat. tuum 1^{0}. *add.* in non manducando *Am.*** | frat. tuum 2^{0}. *add.* in manducando *Am.*** | trib. Christi *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.
12. δώσει

ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ ‡ ἐξομολογήσεται πᾶσα
γλῶσσα" τῷ θεῷ. 12 ἄρα † ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ
λόγον ‡ ἀποδώσει" τῷ θεῷ. 13 μηκέτι οὖν ἀλλήλους
κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι
πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. 14 οἶδα καὶ
πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ‡ αὐ-
τοῦ," εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ
κοινόν· 15 ᑫ εἰ ‡ γὰρ" διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυ-
πεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώ-
ματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν.
16 μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. 17 § οὐ
γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις,
ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι
ἁγίῳ· 18 ὁ γὰρ ἐν ‡ τούτῳ" δουλεύων [τῷ] χριστῷ
εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. 19 ἄρα
οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς
τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε
τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ.¶ πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν

ᑫ 1 Cor. 8: 11.

§ Theb.

19. διώκομεν

¶ Goth.

mihi flectetur omne genu, et omnis lingua confitebitur deo.
12 Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet deo.
13 Non ergo amplius invicem iudicemus, sed iudicate hoc magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum.
14 Scio et confido in domino Iesu quia nihil commune per ipsum, nisi ei qui existimat quid commune esse, illi commune est.
15 Si enim propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum caritatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.
16 Non ergo blasphemetur bonum nostrum.
17 Non est regnum dei esca et potus, sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto:
18 qui enim in hoc servit Christo, placet deo et probatus est hominibus.
19 Itaque quae pacis sunt sectemur, et quae aedificationis sunt in invicem custodiamus.
20 Noli propter escam destruere opus dei. Omnia quidem munda sunt,

---

10. θεου ABℵ*C*DFG. 47*mg. Am. Fuld. Harl. Tol.* Memph. Arm. MSS. *Orig. Int.* iv. 662c·d·a. 663d (diserte) "in praesenti quidem loco, *tribunal dei*, ad Corinthios vero *tribunal Christi.*" | ‡ χριστου ς. ℵcC2 *ut vid.* 17. 37. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. ed. Æth. (vid. *Polyc.* ad Philip. vi.) *Orig.* i. 254a. *Tert.* adv. Mar. v. 14.

11. ὁτι *Orig. Int.* iv. 662c. 663c. | ει μη FG. (et D* ut Tischendorfio videtur.)

— καμψει] καμπτει 17.

— πασα γλωσσα post εξομολ. BD*FG. Syr.Pst. Goth. Æth. *Orig. Int.* iv. | ‡ ante ς. AℵCDb. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Arm. *Just.* Apol. i. 52. | λογισηται 37*. (corr.1)

— τῳ θεῳ] mihi Syr.Pst. | τῳ κυριῳ 47. Syr.Hcl.*txt.*

12. αρα] † add. ουν ς. AℵCDb. 17. 37. 47. LP2. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BD*FGP*. Vulg. Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 662c.

— ἡμων *Orig. Int.* iv. 662c. 663a. *Cypr.* 158. | ὑμων C.

— ἑαυτου vid. *Polyc.* vi. | αυτου C.

— αποδωσει BD*FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ‡ δωσει ς. AℵCDc. 17. 37. 47. LP. *Cypr.* 158. (ante λογον P.)

12. τῳ θεῳ AℵCD*. rel. vv. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. BD***ut vid.* FG. *Cypr.*

13. μηκετι] μὴ ἔτι 47.

— κρινωμεν] *Orig. Int.* iv. 662c. 663a. 664a. | κρινομεν 37*. (corr.1) P.

— κρινατε] κρινετε D*FG. | κρινομεν P.

— προσκομμα *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B. (Syr.Pst.) (Arm.) | προσκοσμα C.

— η *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B. Syr.Pst. Arm. [Æth.] | εις 37. 472.

14. οιδα] add. δε 17.

— κυριῳ *Orig. Int.* iv. 664b. 665c. | χριστῳ 37. LP. Arm.

— αυτου AB*Bch.*DFG. 17. 47. LP. (schol. τουτ' εστι του θεου 47.) | ‡ ἑαυτου ς. B*Mai.*ℵC. 37. Vulg.

— τι] τω *sic* 17. | om. Db (add. Dc.)

— κοινον] add. ? τι D*. ? η Db.

— εκεινων D*.

15. ει γαρ ABℵCDFG. 37. P. Vulg. Syr. Hcl.*mg.* Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 664b. 665a. | ‡ ει δε ς. 17. 47. L *sic.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Goth. (Æth.)

— ὁ] om. FG.

— απολλυε *Iren.* Gr. 209. *Orig.* i. 762e. | απολλυειν FG. | (απολυε Dc. 37. L.)

16. ουν *Clem.* 166. *Orig. Int.* iv. 667a. | om. FG. Goth. Arm. | "et" Syr. Pst.

16. ὑμων ABℵC. rel. Syr.Hcl. | ἡμων DFG. *m.* Syr.Pst. Goth. *Clem. Orig. Int.* iv. | nostrum et bonum vestrum Memph.

17. βρωσεις και ποσεις AF*Gr.*G*Gr.* (βρωσεις C.)

18. τουτῳ ABℵ*CD*FGP. Vulg. *m.* Memph. Theb. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 667a·c. 668a. | ‡ τουτοις ς. ℵcDc. 17*s.* 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.

— τῳ χριστῳ BℵCDc. 17. 37. LP. | om. τῳ AD*FG. | τῳ κυριῳ 47.

— δοκιμος AℵCDFG2. rel. *Orig. Int.* iv. *ter.* | -μοις BG*(non F).

19. διωκωμεν CD. 17*s.* 37. 47. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iv. 668b. | -κομεν ABℵFGLP.

— αλληλους] add. φυλαξωμεν D*FG. Vulg. *m.* | om. *Harl.**(*ut vid.*) *Demid. Orig. Int.* iv.

20. καταλυε *Clem.* 171. | απολλυε ℵ*. (corr.c) | καταλυειν FG.

— καθαρα] add. τοις καθαροις ℵc. | om. *Orig. Int.* iv. 668a.

---

11. flectent omnes *Am.*** *Cl.* | 17. non est enim *Cl.* | 13. hoc judicate *Cl.* | 20. sunt munda *Cl.*

,BℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.
21. [ἢ σκανδ. ἢ ἀσθενεῖ]

τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι· 21 κα-
λὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ
ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.
22 σὺ πίστιν * ἣν ″ ἔχεις κατὰ ‡ σεαυτὸν ″ ἔχε ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ· μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμά-
ζει. 23 ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι
οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία
¶ Theb. ἐστίν.¶

XV. IH′
18 1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενή-
ματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέ-
σκειν· 2 ἕκαστος † ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ
ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. 3 καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ
r Ps. 68(69):10. ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, r Οἱ ὀνειδισμοὶ
§ Goth. § τῶν ὀνειδιζόντων σε ‡ ἐπέπεσαν″ ἐπ' ἐμέ. 4 Ὅσα γὰρ
προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ‡ ἐγράφη,″
ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ * διὰ ″ τῆς παρακλήσεως
τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 ὁ δὲ θεὸς τῆς
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ
φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ ‡ Ἰησοῦν χριστόν·″ 6 ἵνα

sed malum est homini qui per offendiculum manducat. 21 Bonum est non manducare carnem et non bibere vinum neque in quo frater tuus offendit aut scandalizatur aut infirmatur. 22 Tu fidem habes? penes temet ipsum habe coram deo. Beatus qui non iudicat semet ipsum in eo quo probat. 23 Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide: omne autem quod non est ex fide peccatum est.

1 Debemus autem nos firmiores inbecillitates infirmorum sustinere et non nobis placere. 2 Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad aedificationem: 3 etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est, Inproperia inproperantium tibi ceciderunt super me. 4 Quaecumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. 5 Deus autem patientiae et solacii det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum,

---

21. *κρεα Clem.* 170. 550. *Orig.* i. 762[d]. | *κρεας* D[b] *Tf.* 37.
— *πιειν Orig.* i. *Clem.* 170. | *πειν* D*. | *πινειν* FG. *Clem.* 550.
— *προσκοπτει Orig.* i. *Orig. Int.* iii. 962[d]. iv. 668[a]. 669[b]. | *λυπειται* ℵ*. (corr.[a]) P.
— *η σκανδαλιζεται η ασθενει* Bℵ[c]DFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Theb. (Arm.) | om. Aℵ*C. Syr.Pst. Memph. Æth. (non habet *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. iv. *bis.*)
22. *συ*] add. *δε* 37. | om. *Orig. Int.* iv. 669[b].
— *ἡν* ante *εχεις* ABℵC. *Tol.* ? Memph. *Orig. Int.* iv. | * om. *ἡν* ς. DFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | (*εχει* F.)
— *σεαυτον* ABℵCD. 17. 37. 47. LP. | ‡ *σαυτον* ς. | *σεαυτῳ* FG.
— *ενωπιον του θεου*] om. ℵ*. (add.[a])
23. *εαν Orig.* iii. 495[e]. 499[a]. *Dion. Alex.* Routh iii. 231. | *αν* B.
— *φαγῃ Orig.* iii. *bis. Dion. Alex.* | *φαγει* L.
— *κατακεκριται Orig.* iii. *bis. Dion. Alex.* | *κατακρινεται* P.
— *ὁ Orig.* iii. 495[e]. | *το* D*. 37. P. | (*παν δε ὁ ουκ εκ πιστεως* om. ℵ*. (add.[a])
— fin.] add. cap. xvi. 25—27. A. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. | in utroque loco A. 17. P. Arm. | non habent hic BℵCD. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. | om. in utroque loco F(G spatio vacuo hic relicto). | de varietate lectionis vid. ad fin. cap. xvi.
1. *οφειλωμεν* 17. | Contra, *Orig. Int.* iv. 670[d].
— *δε Orig. Int.* | om. P*.
— *ἑαυτοις*] *-τους* F(non G.)
— *αρεσκειν*] *αρεσκον* FG.
2. *ἑκαστος*] † add. *γαρ* ς. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 671[a]. (*δε* Arm.)
— *ἡμων Orig. Int.* iv. 671[c]. | *ὑμων* D[b]FG. 37. P. Vulg. *m. Orig. Int.* iv. 671[a]. 672[b].
— *τὸ πλησιον* 17. 37.
— *εις το αγαθον Orig. Int.* iv. 671[a.b]. | om. ℵ*. (add.[a])
3. *ὁ χρ.*] om. *ὁ* D*FG.
— *ουκ* FG.
— *επεπεσαν* ABℵCDFG. 17. 37. 47. P. | ‡ *-σον* ς. L. (*-σεν Elz.* 1633.)
4. *προεγραφη* AℵCD[c]. 17. 37. 47. (LP *-φει*). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (*προσεγραφη* D*FG.) | *εγραφη* B. Vulg. *m.* Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 671[a]. 672[b]. ‖ add. *παντα* B. 17. 37. P.
4. *εγραφη* Bℵ*CDFG. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Clem.* 572. | ‡ *προεγραφη* ς. Aℵ[c]. 17. 37. 47. (LP *-φει*) Syr.Hcl.
— *δια της παρακλ.* ABℵC*. 47. L. *d**. Syr.Pst. Arm. Æth. | * om. *δια* ς. C**(?)DFG. 17. 37. P. Vulg. *m.* Syr. Hcl. Memph. Goth. *Clem. Orig. Int.* iv. 671[a]. 672[e].
— *εχωμεν Orig. Int.* iv. *bis. Clem.* | *εχομεν* 17. P. ‖ add. *της παρακλησεως* B. *Clem.* | add. ad Deum *Orig. Int.* iv. 672[e]. | om. rel. *Orig. Int.* iv. 671[a].
5. *δωη*] *δόει* 17.
— *Ιησουν* ante *χριστον* AℵC*F. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. ed. Æth. *Orig. Int.* iv. 673[a]. | ‡ post ς. BC[2]DG. 17. 47. L. *m.* Memph. Goth. Arm. cdd.
7. *ὁ χρ.*] om. F(non G.)
— *ὑμας* AℵCD[b]FG. 17. 37. L. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 673[a-d]. 674[a]. *bis.* | ‡ *ἡμας* ς. BD*. 47. P.

20. offendicum *Am.* | 21. offenditur *Cl.* | 22. eo quod *Cl. Am.***

Vulg.
Syrr. P.H.
Memph. (Theb.)
[Goth.] Arm. Æth.

7. ἡμᾶς

8. γεγενῆσθαι

[s] Ps. 17(18):50.

Deut. 32:43.

11. πάλιν * [λέγει]ʺ

Psa. 117(118):1.

[w] Es. 11:1, 10.

¶ Goth.

ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ
πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 7 διὸ προσ-
λαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσε-
λάβετο ‡ ὑμᾶςʺ εἰς δόξαν * τοῦʺ θεοῦ. 8 λέγω ‡ γὰρʺ
† χριστὸν διάκονον ‡ γένεσθαιʺ περιτομῆς ὑπὲρ ἀλη-
θείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν
πατέρων, 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν,
καθὼς γέγραπται, [s] Διὰ τοῦτο ἐξομολογήομαί σοι
ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. 10 καὶ πάλιν
λέγει, [t] Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ
πάλιν, [u] Αἰνεῖτε ‡ πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον,ʺ καὶ
‡ ἐπαινεσάτωσανʺ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. 12 [w] καὶ πάλιν
Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ
ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.
13 ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χα-
ρᾶς¶ καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ
ὑμῶν ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης,

6 ut unanimes uno ore hono-
rificetis deum et patrem do-
mini nostri Iesu Christi.
7 Propter quod suscipite in-
vicem, sicut et Christus susce-
pit vos in honorem dei. 8 Dico
enim Christum Iesum mi-
nistrum fuisse circumcisionis
propter veritatem dei, ad con-
firmandas promissiones pa-
trum, 9 gentes autem super
misericordiam honorare deum,
sicut scriptum est, Propter hoc
confitebor tibi in gentibus, et
nomini tuo cantabo. 10 Et
iterum dicit, Laetamini gentes
cum plebe eius. 11 Et iterum,
Laudate omnes gentes domi-
num, et magnificate eum
omnes populi. 12 Et rursum
Esaias ait, Erit radix Iesse, et
qui exsurget regere gentes, in
eo gentes sperabunt. 13 Deus
autem spei repleat vos omni
gaudio et pace in credendo, ut
abundetis in spe et virtute
spiritus sancti.

14 Certus sum autem, fratres
mei, et ego ipse de vobis, quo-
niam et ipsi pleni estis dilec-

---

7. *του θεου* ABℵCDFG. 37. P. | * om. *του* ϛ. 17*s*. 47. L.

8. *γαρ* ABℵCDFGP. Vulg. Memph. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 674ᵇ. | ‡ *δε* ϛ. 17*s*. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.

— *χριστον* tantum ABℵC. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | ‡ praem. *Ιησουν* ϛ. DFG. *Harl.* Syrr.Pst.&Hcl. | add. *Ιησουν* 17. 37. 47. LP. Vulg. Goth.

— *γενεσθαι* BC*D*FG. Arm. | ‡ *γεγενησθαι* ϛ. AℵC^2D^c. 17. 37. 47. LP.

9. *δια τουτο* *Orig. Int.* iv. 674ᵇ. | *δια του προφητου* ℵ* *ut vid.* (corr.ᵃ)

— *εν εθνεσιν*] add. *κυριε* ℵᶜ. (*και* pro *κε̄* ?) 17. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Goth. | om. *Orig. Int.* iv. *bis.*

— *ψαλω* ante *τω ονοματι σου* DG(non F.) Memph. (Æth.) | post ABℵC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.*

10. *λεγει*] om. 47.

11. *παλιν*] add. *λεγει* BDFG. Syrr.Pst. &Hcl. (Memph.) Goth. Arm. cdd. Æth. *Rom.* | om. AℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Arm. ed. Æth. *Platt. Orig. Int.* iv. 674ᵇ.

11. *παντα τα εθνη* ante *τον κυριον* ABℵD. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. ed. | ‡ post ϛ. CFG. 17. 37. L. Syr.Pst. Arm. cdd. Æth. *Orig. Int.* iv. 674ᵇ. (vid. LXX.)

— *επαινεσατωσαν* ABℵCD(*sic*) Memph. Goth. Æth. | ‡ *επαινεσατε* ϛ. FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* (vid. LXX.)

12. *λεγει* ante *Ἡσαιας* ℵ. Memph. | post *Orig. Int.* iv. 674ᶜ. ‖ add. *και* 17. | om. *Orig. Int.* iv.

— *ανισταμενος*] *ανιστανομενος* ℵ.

— *εθων* F.

— *επ᾽ αυτω* post *εθνη* 37. | ante *Orig. Int.* iv. *Hil.* 875ᵈ.

13. *πληρωσαι* AℵCD. 17. 37. 47. L. | *πληροφορησαι* BFG. (fut. Arm.)

— *πασης χαρας και ειρηνης* AℵCD. 17. (37.) 47. LP. Vulg. *m.* (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Arm. Æth. (*Orig. Int.* iv. 675ᵃ·ᵇ·ᶜ·ᵈ.) | (om. *χαρας και* 37.) | *εν* (om. FG.) *παση χαρᾳ και ειρηνῃ* BFG.

13. *εν τω πιστευειν* ABℵC. rel. vv. *Orig. Int.* iv. 675ᵃ·ᵈ. | om. DFG. *m.* Arm.

— *εις το περισσευειν* *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B.

— *εν τῃ ελπ.* ABℵCD^c. rel. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. *εν* D*FG.

14. *και αυτ. εγω περι ὑμων* ante *αδελφοι* (*μου*) DFG. Syr.Pst. Memph. Æth. | post ABℵC. rel. Vulg. (*m.*) Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 675ᵃ. (*και αυτ. εγω αδ. μ. περι ὑμ.* Arm.) ‖ (*αδελφοι μου*] om. *μου* D*FG.) | (*αυτο* F.)

— *περι*] *ὑπερ* B.

— *και αυτοι* *Orig. Int.* iv. | om. DFG. *m.*

— *αγαθωσυνης* *Clem.* 586. *Orig. Int.* iv. (-*θοσυνης* D. 17. 37. L*Tf.*P.) | *αγαπης* FG. Vulg. ‖ add. *και* DFG. Syr.Pst. (om. *Orig. Int.* iv. *Clem.*)

---

9. misericordia *Cl.* | propterea *Cl.* | gentibus, Domine *Cl.* | 12. rursus *Cl.* | in eum *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. ιθ' LP.
14. * [τῆς] γνώσεως
15. τολμηρότερον
18. τολμῶ
20. φιλοτιμούμενον
× Es. 52:15.
21. ‡ ˟Ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγ. π. αὐτ.

πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλή-
λους νουθετεῖν· [15] ‡τολμηροτερῶς″ δὲ ἔγραψα ὑμῖν,
† ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν
τὴν δοθεῖσάν μοι ‡ ἀπὸ″ τοῦ θεοῦ, [16] εἰς τὸ εἶναί με λει-
τουργὸν ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ
τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι
ἁγίῳ. [17] ἔχω οὖν * τὴν″ καύχησιν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ
τὰ πρὸς * τὸν″ θεόν· [18] οὐ γὰρ τολμήσω ‡ τι λαλεῖν″
ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν
ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, [19] ἐν δυνάμει σημείων καὶ τε-
ράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος ‡ ἁγίου,″ ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπλη-
ρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. [20] οὕτως δὲ ‡ φι-
λοτιμοῦμαι″ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη
χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ,
[21] ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, × Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ
αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

tione, repleti omni scientia, ita
ut possitis alterutrum monere:
[15] audacius autem scripsi vobis,
fratres, ex parte, tamquam in
memoriam vos reducens propter
gratiam quae data est mihi a
deo, [16] ut sim minister Christi
Iesu in gentibus, sanctificans
evangelium dei, ut fiat ob-
latio gentium accepta, sancti-
ficata in spiritu sancto. [17] Ha-
beo igitur gloriam in Christo
Iesu ad deum: [18] non enim
audeo aliquid loqui eorum
quae per me non efficit Christus
in oboedientiam gentium, ver-
bo et factis, [19] in virtute signo-
rum et prodigiorum, in virtute
spiritus sancti, ita ut ab
Hierusalem per circuitum us-
que ad Illyricum repleverim
evangelium Christi. [20] Sic au-
tem hoc praedicavi evangelium,
non ubi nominatus est Christus,
ne super alienum fundamen-
tum aedificarem, [21] sed sicut
scriptum est, Quibus non est
adnuntiatum de eo, videbunt, et
qui non audierunt intellegent.

---

14. *γνωσεως*] praem. *της* BℵP. *Clem.* | om. ACD. rel.
— *δυναμενοι και αλληλους* ABℵCD^b *Tf.* 47. P. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | *αλληλους δυναμενοι* D*FG. | *δυν. αλληλ.* D^b *Treg.* Vulg. Memph. | *δυναμ. και αλλους* 17. 37. L. *g.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 675$^{a.d.}$
15. *τολμηροτερως* AB. | ‡ *-ρον* ς. ℵCD. rel.
— *υμιν*] † add. *αδελφοι* ς. ℵ^{c}DFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵ*C. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 670$^{a.c.}$
— *επαναμιμνησκων*] *αναμιμνησκων* B.
— *απο* 2°. Bℵ*F. | ‡ *υπο* ς. Aℵ^{c}CDG. rel.
16. *ειναι*] *γενεσθαι* D*FG.
— *χριστου Ιησου* ABℵCFG. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 676^a. | ‡ *Ιησου χριστου* ς. D. 17. 47. L. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
— *εις τα εθνη* *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B.
— *γενηται*] *γενηθη* B.
— *ευπροσδεκτος* *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. FG.
17. *την καυχ.* BC *ut vid.* DFG. 37. | * om. *την* ς. Aℵ. 17. 47. LP. Arm.
17. *τον θεον* ABℵC *ut vid.* DFG. 17. 37. 47. LP. | * om. *τον* ς.
18. *τολμησω* Aℵ*CD. rel. Syr.Hcl. Memph. | *τολμω* Bℵ^c. Vulg. *m.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 676^d. 677^b.
— *τι* ante *λαλειν* (*s. ειπειν*) ABℵCDFG. 37. P. Vulg. *m.* *Orig. Int.* iv. *bis.* | ‡ post ς. 17. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
— *λαλειν* ABℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* | *ειπειν* DFG. Syr.Pst. Memph. *ut vid.*
— *κατειργασατο* ABℵC. 17*s.* 37. 47. P. | *κατηργ.* DFGL.
— *χριστος*] praem. *ὁ* FG.
— *εμου*] add. *λογων* B. *Btly. Mai.* (*λογον* *Bch.*) | om. *Orig. Int.* iv. *bis.*
— *υπακοην* *Orig. Int.* iv. *bis.* | *ακοην* B.
19. *δυναμει* 1°.] add. *αυτου* D*FG. | om. *Orig. Int.* iv. 676^d. 677^b.
— *πνευμ. ἁγιου* AC e spat. D*F(G). 17. 37. 47. Vulg. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. (praem. *αυτου* G*. [non F.]) | ‡ *πν. θεου* ς. ℵD^{b}LP. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* (Æth.) *Orig. Int.* iv. | *πνευματος* tantum B.
— *ὡστε με απο Ἱερ. και κυκλῳ μεχ. τ. Ιλλυρ. πεπληρωκεναι* ABℵC. 17. 37. 47. (L)P. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. (Arm. ed. om. *κ. κυκλ.*) Æth. (*Orig.* i. 378^d. 709^d. iv. 95^c [ap. *Euseb.*]) *Orig. Int.* iv. (om. *και* L.) | *ὡστε πεπληρωσθαι απο Ἱερ. μεχ. τ. Ιλλυρ. και κυκλῳ* DFG. | *απο Ἱερ. μεχρι του Ιλλυρ.* *Eus.* H.E. iii. 1. (88.) *απο Ἱερ. και κυκλῳ μεχρι τ. Ιλλυρ.* *Orig.* (iv. 95^c.) ap. *Eus.* H.E. vi. 25. (291.) *Eus. Mai.* 106. | *κυκλῳ απο Ἱερουσαλημ ἑως του Ιλλυρικου πληρων το ευαγγ. τ. χ.* *Orig.* i. 709^d. (*Orig. Int.* iii. 80^e.)
20. *φιλοτιμουμαι* BD*FGP. | ‡ *φιλοτιμουμενον* ς. AℵCD^b. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. (et *Graece.*) (*Orig.* i. 378^d.) (*Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 56.) (om. Vulg. *Orig. Int.* iv. 676^d.)
— *ευαγγελιζεσθαι* *Orig. bis.* | *-σασθαι* P.
— *ουχ ὁπου* *Orig.* Cat. Cram. | *ὁπου ουκ* D*FG.
— *ονομασθη* 17. LP.
— *χριστος*] praem. *ὁ* D*FG. | om. *Orig.* Cat. Cram.
— *αλλοτριον θεμελιον* *Orig.* | *αλλοτριῳ θεμελιῳ* FG.
21. *ανηγγελη*] *αναγγ.* FG. | *απηγγ.* C. | *ανηγγελλη* ℵ.
— *οψονται* ante *οἱς ουκ ανηγγ. περι αυτ.* B. 37. Memph. | post AℵCDFG. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.

16. et sanctific. *Cl.* | 20. praed. evangelium hoc *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Arm. Æth.
22. πολλάκις
23. πολλῶν
y Act. 19:21.

24. ἀπὸ ὑμῶν

z Act. 20:16. 21:17.
a 1 Cor. 16:1. 2 Cor. 8:9.
26. εὐδόκησεν

22 διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, 23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν
τούτοις, y ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς
ἀπὸ ‡ ἱκανῶν″ ἐτῶν, 24 ὡς ‡ ἂν″ πορεύωμαι εἰς τὴν
Σπανίαν, † ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι
ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν
πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.
19 25 z Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακο-
νῶν τοῖς ἁγίοις. 26 a ‡ ηὐδόκησαν″ γὰρ Μακεδονία καὶ
Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς
τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ· 27 ‡ ηὐδόκησαν″ γάρ,
καὶ ὀφειλέται ‡ εἰσὶν αὐτῶν·″ εἰ γὰρ τοῖς πνευματι-
κοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν
τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. 28 τοῦτο οὖν ἐπι-
τελέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον
ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς † Σπανίαν. 29 οἶδα δὲ ὅτι
ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας † χριστοῦ
ἐλεύσομαι.

22 Propter quod et inpediebar plurimum venire ad vos:
23 nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam praecedentibus annis, 24 cum in Hispaniam proficisci coepero, spero quod praeteriens videam vos et a vobis deducar illuc, si vobis primum ex parte fruitus fuero.
25 Nunc igitur proficiscar Hierusalem ministrare sanctis.
26 Probaverunt enim Macedonia et Achaia conlationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt Hierusalem. 27 Placuit enim eis, et debitores sunt eorum: nam si spiritalium eorum participes facti sunt gentiles, debent et in carnalibus ministrare eis. 28 Hoc igitur cum consummavero et adsignavero eis fructum hunc, proficiscar per vos in Hispaniam: 29 scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam.

Æth. *Orig. Int.* iv. 672ᵈ. 676ᵈ. 677ᵇ. (vid. LXX.)
22. ενεκοπτομην ABℵC. rel. | ενεκοπην DFG.
— τα πολλα AℵC. 17. 37. 47. LP. *Orig. Int.* iv. 677ᶜ. | πολλακις BDFG.
— προς ὑμας] add. απο πολλων αιτων ὡσαννν FG ωσανουν G(* om.²) | add. et prohibitus sum usque adhuc Vulg. *Cl.* ‖ add. postea πορευομαι (om.²) του ελθειν ὑμας G(non F.)
23. μηκετι] ουκετι P.
— εχων 2⁰. ABℵC *e spat.* Dᶜ. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 677ᵈ. | εχω D*FG. 37. Syr.Pst. *ut vid.*
— του ελθειν] om. του A.
— ἱκανων BC. 37. P. | ‡ πολλων ς. AℵDFG. 17. 47. L. "multis" *Orig. Int.* iv.
— απο πολλων (s. ἱκανων) ετων ὡς αν] om. hic F. vid. in ver. 22.
24. αν ABℵC *ut vid.* DG(F in ver. 22.) P. | ‡ εαν ς. 17*s*. 37. 47. L. ‖ add. ουν DG (νν F in ver. 22.) | om. *Orig. Int.* iv. 677ᵈ. 678ᵃ.
— πορευωμαι ABℵC. 17. *Orig. Int.* iv. *bis.* | -ομαι DFG. 37*. 47. P. | -σομαι L.
— Σπανιαν] † add. ελευσομαι προς ὑμας ς. ℵᶜ. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. | om. ABℵ*CDFGP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.*

24. γαρ Syr.Hcl. Memph. *sic.* | om. FG. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.*
— διαπορευομενος *Orig. Int.* iv. *bis.* | πορευομενος A.
— ὑφ' AℵC. 17*s*. 37. LP. | αφ' DFG. 47. | απο B.
— προπεμφθηναι] πορευθηναι P.
25. νυνι] νυν FG.
— διακονων ABℵᶜC. 17. 37. 47. LP. | διακονησαι DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 678ᵈ. | διακονησων ℵ*.
26. ηυδοκ. B* *Rl. Mai.* ℵ. 37 *Scr.* | ‡ ευδοκησαν ς. A(B²)CD. rel. (-σεν B)
— Μακεδονια] Μακαιδονες FG. Arm. Macedoniae *Orig. Int.* iv. 678ᵈ·ᵉ·
— Αχαια] αρχαια F²(non G.) | Achaiae *Orig. Int.* iv. *bis.* | αχαιακοι. νωνιαν G(F.)
— ποιησασθαι] ποιεισθε 17. | ποιησασθε B *sic.*
— ἁγιων των εν Ἱερουσ. ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. | εν Ἱερουσ. ἁγιων DFG. (Æth.)
27. ‡ ηυδοκ." γαρ και A(B)ℵ(C). (17.) 37. (47.) (LP.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.(Arm.) Æth. *Orig. Int.* iv. 678ᵈ. (‡ ευδ. ς. BC. 17. 47. LP.) | om. DFG.
— οφειλεται] add. γαρ FG. (non D *Gr.*) | om. *Orig. Int.* iv. 678ᵈ. 679ᵃ.
— εισιν ante αυτων ABℵCDP. Vulg. Syr.Pst. ut vid. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ‡ post ς. FG. 17. 37. 47. L. *Fuld.* Syr.Hcl.
27. αυτων 2⁰. *Orig. Int.* iv. | om. L.
— λειτουργησαι *Orig. Int.* iv. | κοινωνησαι 37.
28. ουν] add. αρα FG. | om. *Orig. Int.* iv. 678ᵉ. 680ᵇ·ᶜ·
— σφραγισαμενος (*Orig. Int.* iv. *bis.*) | -νοις ℵ.
— αυτοις *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B.
— ὑμων] ὑμας FG.
— απελευσωμαι 17.
— Σπανιαν] † praem. την ς. ℵᶜC. 17*s*. 47. L. | om. ABℵ*DFG. 37. P. (Lusitaniam Æth. *Rom.*)
29. οιδα δε Syr.Hcl. Memph. (*Clem.* 685.) | γινωσκω γαρ FG. Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 678ᵉ. 680ᵇ·ᶜ·ᵃ·
— ερχομενος *Clem.* *Orig. Int.* iv. *quater.* | om. FG.
— πληρωματι *Clem.* | πληροφορια D*FG.
— ευλογιας] † add. του ευαγγελιου του ς. ℵᶜ. 17. 37. 47. L. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst. &Hcl. Arm. cdd. | om. ABℵ*CDFGP. *Am. Fuld. Harl.* Memph. Arm. Æth. *Clem.* 685. *Orig. Int.* iv. *quater.*

22. fin. *add.* et prohibitus sum usque adhuc *Cl.* | 25. in Jerusalem *Cl.* | 26. *id.* | 27. minist. illis *Cl.* | 28. per vos profit. *Cl.* | 29. bened. evangelii Christi *Cl.*

ABℵCD
FG.
17. 37. 47.
LP.

31. δωροφορία
— ἐν Ἱερουσ.
32. ἐλθὼν (om. καὶ post θεοῦ)
— θελ. κυρίου Ἰησοῦ

XVI.

20 [30] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύ-
ματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ
ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· [31] ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούν-
των ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ † ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερου-
σαλὴμ εὐπρόσδεκτος ‡ τοῖς ἁγίοις γένηται,″ [32] ἵνα ἐν
χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συνα-
ναπαύσωμαι ὑμῖν. [33] ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ
πάντων ὑμῶν, [ἀμήν.]
[1] Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν,
οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς,
[2] ἵνα ‡ προσδέξησθε αὐτὴν″ ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν
ἁγίων καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πρά-
γματι· καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ
‡ ἐμοῦ αὐτοῦ.″ [3] ἀσπάσασθε ‡ Πρίσκαν″ καὶ Ἀκύλαν
τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, [4] οἵτινες ὑπὲρ
τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς
οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλη-
σίαι τῶν ἐθνῶν, [5] καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλη-
σίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς

[30] Obsecro igitur vos, fratres,
per dominum nostrum Iesum
Christum et per caritatem
spiritus, ut adiuvetis me in
orationibus pro me ad deum,
[31] ut liberer ab infidelibus qui
sunt in Iudaea, et obsequii mei
oblatio accepta fiat in Hieru-
solyma sanctis, [32] ut veniam
ad vos in gaudio per volunta-
tem dei et refrigerer vobiscum.
[33] Deus autem pacis sit cum
omnibus vobis. Amen.

[1] Commendo autem vobis
Phoebem sororem nostram,
quae est in ministerio eccle-
siae quae est Cencris, [2] ut eam
suscipiatis in domino digne
sanctis et adsistatis ei in quo-
cumque negotio vestri indigue-
rit: etenim ipsa quoque ad-
stitit multis et mihi ipsi. [3] Sa-
lutate Priscam et Aquilam
adiutores meos in Christo
Iesu, [4] qui pro anima mea suas
cervices subposuerunt, quibus
non solus ego gratias ago sed
et cunctae ecclesiae gentium,
[5] et domesticam eorum eccle-
siam. Salutate Ephaenetum

30. αδελφοι *Orig. Int.* iv. 680ᵈ. | om. B. Æth. ‖ add. μου C³*mg.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. *Orig. Int.* iv.
— κυριου] praem. ονοματος του L. | om. *Orig. Int.* iv. 680ᵈ·ᵇ·
— ἡμων *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. 17.
— προσευχαις] add. ὑμων DFG. Vulg. *Cl.* Memph. Æth. | om. *Am. Harl.*² *Orig. Int.* iv. *bis.*
— ὑπερ εμου] om. FG. *Orig. Int.* iv. *bis.*
31. Ιουδαιᾳ και] † add. ἱνα ς. ℵᶜDᵇ. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. | om. ABℵ*C*ut vid.*D*FGP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 680ᵈ.
— διακονια AℵCDᵇ. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | δωροφορια BD*FG.
— ἡ ult.] om. 37. LP.
— εις Ἱερ. AℵCDᶜ. 17. 37. 47. LP. *Orig. Int.* iv. | εν Ἱερ. BD*FG.
— ευπροσδεκτος] προσδεκτος FG.
— τοις ἁγιοις ante γενηται ABℵC. 37. P. (Syr.Pst.) | ‡ post ς. DFG. 17. 47. L. (Vulg.) Syr.Hcl. (Memph.) Arm. (acceptum fiat sanctis in Jerosolyma *Orig. Int.* iv.)
32. ελθω BℵᶜDFG. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | ελθων Aℵ*C. 17. Arm. *Orig. Int.* iv. 680ᵈ. ‖ ελθω εν χαρα ℵ*. (corr.ᶜ)
32. θεου AℵᶜCDᶜ. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iv. | κυριου Ιησου B. | Ιησου χριστου ℵ*. | χριστου Ιησου D*FG.
— και ante συναναπ. ς. ℵᶜ(DFG). 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. Aℵ*C. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | (om. καὶ συναναπ. ὑμιν B.)
— συναναπαυσωμαι ὑμιν AℵC. 17. 37. (47.) (LP.) Arm. *Orig. Int.* iv. (-σομαι 47. LP.) | αναψυξω μεθ' ὑμων D(FG. -ψυχω) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. B.
33. ειρηνης] add. ητω DFG. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 681ᶜ.
— αμην BℵCD. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. AFG.
1. δε ABℵCDᵇ. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* iv. 459ᵈ. 681ᶜ. | om. D*FG. Arm. Æth.
— ἡμων BℵCD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ὑμων AFGP. | om. Æth.
1. ουσαν] -σην D*. ‖ add. και BℵᶜC*. 47. | om. Aℵ*C²DFG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.*
— Κενχρειας F(non G.)
2. προσδεξησθε ante αυτην BCDFG. *Harl.* Memph. | ‡ post ς. Aℵ. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Orig. Int.* iv. 681ᶜ.
— χριζει P.
— προστατις πολλων εγενηθη και εμου αυτου (A)B(ℵ)C. (37.) (L*sic.*)(P.) (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.Int.* iv. (προστατης 37. LP.) (εμου τε αυτου A. και αυτου και εμου ℵ.) | ‡ sic sed και αυτου εμου ς. 17. 47. Arm. | και εμου και αλλων προστατις εγενετο D(FG.) (παραστατεις FG.) | post αλλων add. πολλων Dᵇ.
3. ασπασθαι FG. et saepe in seqq.
— Πρισκαν ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 681ᵇ. | ‡ Πρισκιλλαν ς. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.

30. obsecro igitur *Cl.* | charit. sancti spiritus *Cl.* | orationibus vestris *Cl.* | 31. Jerusalem *Cl.* 1. in Cenchris *Cl.* | 2. adsistit *Am.** | 5. ecclesiam eorum *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Arm. Æth.

ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ‡ Ἀσίας" εἰς χριστόν. 6 ἀσπάσασθε
‡ Μαρίαν," ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ‡ ὑμᾶς." 7 ἀσπά-
σασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου
καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν
τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ ‡ γέγοναν" ἐν χριστῷ.
8 ἀσπάσασθε ‡ Ἀμπλιᾶτον" τὸν ἀγαπητόν μου ἐν
κυρίῳ. 9 ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν
ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. 10 ἀσπά-
σασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. ἀσπάσασθε
τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. 11 ἀσπάσασθε ‡ Ἡρω-
δίωνα" τὸν ‡ συγγενῆν" μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν
Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12 ἀσπάσασθε Τρύ-
φαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ.
ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκο-
πίασεν ἐν κυρίῳ. 13 ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν
ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. 14 ἀσπά-
σασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, ‡ Ἑρμῆν, Πατρόβαν,
Ἑρμᾶν," καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15 ἀσπά-
σασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελ-
φὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς

dilectum mihi, qui est primi-
tivus Asiae in Christo. 6 Salu-
tate Mariam, quae multum
laboravit in vobis. 7 Salutate
Andronicum et Iuniam cogna-
tos et concaptivos meos, qui
sunt nobiles in apostolis, qui
et ante me fuerunt in Christo.
8 Salutate Ampliatum dilec-
tissimum mihi in domino.
9 Salutate Urbanum adiutorem
nostrum in Christo, et Stachyn
dilectum meum. 10 Salutate
Apellen probum in Christo.
11 Salutate eos qui sunt ex
Arestoboli. Salutate Hero-
dionem cognatum meum. Sa-
lutate eos qui sunt ex Narcissi,
qui sunt in domino. 12 Sa-
lutate Thryfenam et Tryfosam,
quae laborant in domino.
Salutate Persidam carissimam,
quae multum laboravit in do-
mino. 13 Salutate Rufum elec-
tum in domino, et matrem eius
et meam. 14 Salutate Asyn-
critum, Phlegonta, Hermen,
Patrobam, Hermam, et qui
cum eis sunt fratres. 15 Salu-
tate Philologum et Iuliam,
Nereum et sororem eius, et
Olimpiadem, et omnes qui

3. *μου*] *μους* B**Mai.*
— fin.] add. *και την κατ' οικ. αυτ. εκκλησιαν* e ver. 5. D*FG. | om. ABℵCD^b^. rel. vv. *Orig. Int.* iv.
4. *ἑαυτον ὑπεθ. τραχ.* P.
— *μοιος Orig. Int.* iv. 681^d^. | *μονον* L. *Orig. Int.* iv. 681^b^.
5. *κ. τ. κατ' οικ. αυτ. εκκλ.* ABℵCD^b^. rel. *Orig. Int.* iv. 681^b^. 682^a^. | om. hic D*FG. | om. P.
— *απαρχη Orig. Int.* iv. 682^a^. | *απ' αρχης* D*. | om. *απαρχη της* P*.
— *Ασιας* ABℵCD*FG. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | ‡ *Αχαιας* ϛ. D^b^. 17. 37. 47. LP. *Harl.** (ut vid.) Syrr.Pst.&Hcl.
— *εις χριστον* ABℵC. rel. | *εν χριστῳ* DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv.
6. *Μαριαν* ABCP. (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Memph. Arm. | ‡ *Μαριαμ* ϛ. ℵDFG. 17. 37. 47. L.
— *εις ὑμας* ABℵC*. 47. P. Syrr.Pst.&Hcl. (sic.) Memph. Arm. Æth. | *εν ὑμιν* DF*Gr.*G. Vulg. *Orig. Int.* iv. 682^c^. | ‡ *εις ἡμας* ϛ. C². 17. 37. L. | in Domino *f.*
7. *και Ιουν. Orig. Int.* iv. 682^c^. | om. *και* 17. | (*Ιουλιαν Am.* Memph. Æth.)

7. *συναιχμαλ.*] praem. *τους* B.
— *οἱ και πρ. εμ. γεγον.* AB(ℵ)C. 17. 37. 47. LP. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. (om. *οἱ* ℵ*. add.^c^) | *τοις προ εμου* DFG.
— *γεγοναν* AB*Btly. Alf.*ℵ. | ‡ *γεγονασιν* ϛ. B*Mai.*C. 17. 37. 47. LP.
— *χριστῳ*] add. *Ιησου* D*FG. | om. ABℵCD^c^. rel. *Orig. Int.* iv.
8. *Αμπλιατον* AℵFG. Vulg. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 682^b^. | ‡ *Αμπλιαν* ϛ. BC*ut vid.*D. 17. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl. Arm.
— *μου* ABℵCDG. rel. *Orig. Int.* iv. | om. BF(non G).
9. *ἡμων*] *ὑμων* P.
— *χριστῳ* ABℵ. 17. 47. LP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 682^c^. | *κυριῳ* CDFG. 37. Arm.
— *τον* 2^o^.] om. G*. (non F.)
— fin.] add. *εν κυριῳ* G*(non F.) | om. *Orig. Int.* iv.
10. *Απελλην*] praem. *και* 17. | om. *Orig. Int.* iv. 682^d^.
— *χριστῳ Orig. Int.* iv. | Domino nostro Syr.Pst. (Arm.)
— *Αριστοβουλου* AB²ℵCD. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl.mg. *Graece.* Memph. | *-βολου* B**Rl. Mai.*FG. (*-λουν* G*.) Vulg.

11. *Ἡρωδιωνα* ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. (et Erasm. et Compl.) | *Ἡροδιωνα* ϛ. (*St.*3.&*Elz.*) Memph.
— *συγγενην* AB*D*. | ‡ *-νη* ϛ. AB²ℵCD^c^. rel.
12. *Τυφαιναν* C*.
— *κοπιωσας*] *κοπιασας* C.
— *ασπασ. Περσ....εν κυριῳ* BℵCD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 683^c^. | om. AFG.
— *ἡτις*] *ἡ* 37.
14. *Ἑρμην Πατρ. Ἑρμαν* ABℵCD*FG. 37. P. *Am. Fuld. Tol. Harl.* Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 683^a^. | ‡ *Ἑρμαν Πατρ. Ἑρμην* ϛ. D^c^. 17. 47. L. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (et mg. *Graece.*) Arm.
— *αδελφοις* P.
15. *Ιουλιαν* ABℵC²D. rel. Vulg. *Orig. Int.* iv. 683^b^. | *Ιουνιαν* C*FG.
— *Νηρεα*] *-αν* AFG.
— *και Ολ.*] om. *και* P.
— *Ολυμπαν*] *-πιαν* D**. Arm. | *-πειδα* FG. | Olympiadem Vulg. *Orig. Int.* iv.

7. Ju'l:m *Am.* | 9. Christo Jesu *Cl.* | 11. Aristoboli domo *Cl.* | Narcissi domo *Cl.* | 12. Persidem *Cl.* | 14. Phlegontem Hermam Patr. Hermen *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. LP.

b 1 Cor. 16:20. 2 Cor. 13.12. 1 Thes. 5:26. 2 Pet. 5:14.

c Phil. 3:19.

πάντας ἁγίους. 16 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλή-
ματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι *πᾶσαι"
τοῦ χριστοῦ.
21 17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς
τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν
ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ‡ἐκκλίνετε" ἀπ' αὐ-
τῶν. 18 οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν † χριστῷ οὐ
δουλεύουσιν, c ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς
χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας
τῶν ἀκάκων. 19 ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας
ἀφίκετο· ‡ † ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω." θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς
† εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. 20 ὁ
δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς
πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ [χριστοῦ] μεθ' ὑμῶν. 21 ‡ Ἀσπάζεται" ὑμᾶς

cum eis sunt sanctos. 16 Sa-
lutate invicem in osculo
sancto. Salutant vos omnes
ecclesiae Christi.

17 Rogo autem vos, fratres,
ut observetis eos qui dissen-
siones et offendicula praeter
doctrinam quam vos didicistis
faciunt, et declinate ab illis:
18 huiuscemodi enim Christo
domino nostro non serviunt
sed suo ventri, et per dulces
sermones et benedictiones se-
ducunt corda innocentium.
19 Vestra enim oboedientia in
omnem locum divulgata est:
gaudeo igitur in vobis, sed
volo vos sapientes esse in
bono et simplices in malo.
20 Deus autem pacis conterat
satanan sub pedibus vestris
velociter. Gratia domini
nostri Iesu Christi vobiscum.
21 Salutat vos Timotheus

16. *ασπαζονται....χριστου* ABℵC. rel. vv. *Orig. Int.* iv. 683d. | om. DFG (spat. vac.) vid. ver. 21.
— *εκκλ. πασαι* ABℵC. 37. LP. (vid. DFG. in ver. 21.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | * om. *πασαι* ς. 17*s*. 47.
17. *παρακαλω*] *ερωτω* D*.
— *ὑμας* sic in G in ipso codice, non *ἡμας*.
— *σκοπειν* ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. 684a. | *ασφαλως σκοπειτε* DFG. *m.*
— *παρα* *Orig. Int.* iv. | *περι* D*.
— *ποιουντας*] praem. *λεγοντας η* DFG. *m.* | om. ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv.
— *εκκλινετε* Bℵ*C. 37. | ‡ *-νατε* ς. AℵcDFG. 17. 47. LP.
18. *τῳ*] om. FG.
— *κυριῳ ἡμων χριστῳ* ABℵC. 37. P. (Vulg.) *m.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | *κυριῳ χριστῳ ἡμων* DFG. Christo Domino nostro Vulg. *Orig. Int.* iv. 684a-c. 685c. | *κυριῳ ἡμων* † *Ιησου" χριστῳ* ς. 17. 47. L. Syr.Pst. Memph. Arm. edd.
— *δουλευουσιν*] *-σουσιν* FG.
— *και ευλογιας* ABℵC. rel. vv. *Orig. Int.* iv. | om. D(* *Tf.* in N.T.)FG. 17.
19. *ὑπακοη* ante *ὑμων* DFG. | Contra, *Orig. Int.* iv. 684a.
— *εφ' ὑμιν ουν χαιρω* ABℵ*CLP. *Orig. Int.* iv. 684a-c. | ‡ *χαιρω ουν* † *το" εφ' ὑμιν* ς. ℵc(DFG.) 17. 372. 47. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (om. *το* D*FG. Arm. | habet Syr.Hcl.mg. *Gr.*) | *το εφ' ὑμιν συγχαιρω* 37*. [Æth.]

19. *θελω δε* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 109. | *και θελω* D*FG. *m.* Syr. Pst. Æth.
— *σοφους*] † add. *μεν* ς. AℵC. 17*s*. 37. 47. P. Syr.Hcl. | om. BDFGL. Vulg. *m.* Memph. Arm. Æth. *Clem. Orig. Int.* iv. 684d.
20. *συντριψει* *Fuld. Tol. Orig.* ii. 509b. *Orig. Int.* ii. 139d. 316e. iv. 685d. Vulg. *Cl. Am. Demid. m.* | *-ψαι* A. *Orig.* in Job. Gall. xiv. 52. *Orig. Int.* ii. 435b. iii. 278b. | *-ψη* L.
— *εν ταχει* ante *ὑπο τους ποδας ἡμων* A. (Syr.Pst.) (*Orig.* ii. 804d.) | Contra, *Orig.* ii. 509b. *Orig. Int.* ii. *ter.* iii. iv. ‖ *ὑμ.*] *ἡμ.* A.
— *ἡ χαρις...μεθ' ὑμων* ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. 686b. | om. DFG.
— *Ιησου χριστου* AC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. *χριστου* Bℵ.
— fin.] add. *αμην* *Elz.* 37**mg. | om. *St.* ABℵC. 17. 37*. 47. LP. (vid. DFG. supra.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.
21. *ασπαζεται* ABℵCD*FG. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (habet enim "salutate" i.e. *ασπαζετε*) *Orig. Int.* iv. 686c. | ‡ *-ζονται* ς. Dc. 17*s*. 47. L *sic.*
— *μου* 1o. *Orig. Int.* iv. | om. B.
— *και Ιασων* *Orig. Int.* iv. | om. 47. | om *και* B.
— fin] add. *και αἱ εκκλησιαι πασαι του χριστου* D*FG. vid. ver. 16. | om. *Orig. Int.* iv.
22. *εγω* *Orig. Int.* iv. 687a. | om. 37.
23. *ὁλης της εκκλησιας* ABℵCD. 37. P. *Am. Orig. Int.* iv. 687b. | ‡ *της εκκλησιας ὁλης* ς. 17*s*. 47. L. | *ὁλαι αἱ εκκλησιαι* FG. Æth. | universa ecclesia Vulg. *Cl.* Memph.
— *ασπαζεται* 2o.] om. G*.
24. † *ἡ χαρις του κυριου ἡμων Ιησου χριστου μετα παντων ὑμων. αμην* ς. D(FG). (17.) (37). 47. (L.) (P.) Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. (Goth.) | post ver. 27, ut sit clausula epistolae 17. P. Syr.Pst. Arm. (om. *ἡμων* 37. P. *ὑμων* L *Tf.* in N.Test. om. *Ιησου χριστου* FG.) cum spirito vestro Goth. *sic.* | om. ver. ABℵC. *Am. Fuld. Harl.* Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 687d. (e codd. qui hunc versum habent, DFG omittunt quae in ver. 20 leguntur. In FG. 37. L. Goth. hic finis est epistolae.)
25—27. habent in hoc loco ABℵCD. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. MSS. et Zoh. Æth. | prorsus omittunt FG. (Goth. qui hiat ad fin. cap. xiv.) | ad fin. cap. xiv. A. 17. 37. 47. LP. Syr. Hcl. | (in A. 17. P. Arm. MSS. et Zoh. in utroque loco.) "Caput hoc Marcion a quo scripturae evangelicae atque apostolicae interpolatae sunt, de hac epistola penitus abstulit; et non solum

15. *om.* sunt *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.
§ Goth.

Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, § καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ
Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. 22 ἀσπάζομαι ὑμᾶς
ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ.
23 ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ‡ ὅλης τῆς
ἐκκλησίας." ἀσπάζεται ὑμᾶς "Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς
πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. 24 † ¶

¶ Goth.

d Jud. 24. Eph. 3: 20.

25 d Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγ-
γέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ
ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,
26 φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν,
κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως
εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 27 e μόνῳ σοφῷ θεῷ,
διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

e 1 Tim. 1: 17. Heb. 13: 15. Jud. 25.

adiutor meus, et Lucius et
Iason et Sosipater cognati mei.
22 Saluto vos ego Tertius, qui
scribsi epistulam, in domino.
23 Salutat vos Gaius hospes
meus et universae ecclesiae.
Salutat vos Erastus arcarius
civitatis et Quartus frater.

25 Ei autem qui potens est
vos confirmare iuxta evange-
lium meum et praedicationem
Iesu Christi, secundum reve-
lationem mysterii temporibus
aeternis taciti, 26 quod nunc
patefactum est per scripturas
prophetarum secundum prae-
ceptum aeterni dei, ad oboe-
ditionem fidei in cunctis gen-
tibus, cognito, 27 solo sapienti
deo, per Iesum Christum, cui
honor in saecula saeculorum.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

---

hoc, sed et ab eo loco ubi scriptum est, Omne autem quod non est ex fide peccatum est, usque ad finem cuncta dissecuit. In aliis vero exemplaribus, id est in his quae non sunt a Marcione temerata, hoc ipsum caput diverse positum invenimus. In nonnullis etenim codicibus post eum locum quem supra diximus, hoc est, Omne autem quod non est ex fide peccatum est, statim cohaerens habetur, Ei autem qui potens est vos confirmari. Alii vero codices in fine id, ut nunc est positum, continent." *Orig. Int.* iv. 687[b].

25. *ὑμας* *Orig.* iv. 104[e]. *Orig. Int.* iv. 687[d]. | *ἡμας* 37. P (cap. xiv.)

— *το κηρυγμα* *Orig. Int.* iv. | *κυριου* ℵ*. (corr.[a])

— Ιησου post *χριστου* B. | ante AℵCD. rel. *Orig. Int.* iv. *bis*. *Hil.* 830[d].

26. *τε* *Clem.* 685. *Orig.* i. 488[a]. iv. 105[a]. 226[a]. 257[c]. | om. D. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 687[e]. *Hil.* 830[d].

— *προφητικων*] add. *και της επιφανειας του κυριου ἡμων Ιησου χριστου* *Orig.* iv. *ter*. | om. *Clem.*

27. *θεῳ* ante *σοφῳ* D. | post *Orig. Int.* iv. 687[a]. 688[a.b]. *Clem.* 567. *Hil.* 830[d].

— Ιησου post *χριστου* B. | ante *Orig. Int.* iv. 687[a]. *Clem.* 567. *Hil.*

— *ᾧ* Vulg. Syr. Hcl. Arm. (ad cap. xiv.) Æth. *Hil.* ‖ om. B. Syr. Pst. *Orig. Int.* iv. 687[a]. | *αυτῳ* P (cap. xvi.) | illi sit Arm. (cap. xvi.)

— *αιωνας*] add. *των αιωνων* A (hoc loco non sub fin. cap. xiv.) ℵDP (cap. xvi.) Vulg. Syr. Pst. Memph. Arm. (cap. xvi.) Æth. *Orig. Int.* iv. 687[a]. 688[b]. *Hil.* | om. A (sub fin. cap. xiv.) BC. 17 in utroque loco. 37. 47. LP (cap. xiv). Arm. (cap. xiv.)

27. *αμην*] om. *Am. Orig. Int.* iv. *Hil.*

— add. ver. 24. 17. P. Syr. Pst. Arm.

Subscriptio *προς Ρωμαιους* AB*ℵCD*. 47. | *προς Ρωμαιους ετελεσθη* G. ‖ add. *εγραφη απο Κορινθου* B[2]D[c]. | *εγραφη απο Κορινθου δια Φοιβης της διακονου* 37. 47. (add. postea *στι*[χχ]. 47 absque numero) | *τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Παύλου ἐπιστολὴ πρὸς Ῥωμαίους· ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου δια Φοίβης τῆς διακόνου Στίχων ϡκ̄.* L. *Παυλου επιστολη προς Ρωμαιους εγραφη απο Κορινθου: στιχων ϡν'.* P. | nihil in F. 17.

---

23. universa ecclesia *Cl.* | *om.* vos 2°. *Am.* | *add.* 24. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen *Cl.* | 26. cogniti *Cl.* | 27. soli *Cl.* | honor et gloria *Cl.* | fin. *add.* Amen. *Cl.*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Α′.

AB ℵ[C]D. FG. 17. 37. 47. LP.

2. τῇ οὐσ. ἐν Κ., ἡγιασμ. ἐν χ. Ι.

§ C.

a Rom. 1:4. 1 Thes. 1:2.

4. θεῷ [μου]

b 1 Thes. 5:23.

22 1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″
διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, 2 τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ‡ ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ,″ κλητοῖς ἁγίοις σὺν πᾶσιν τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν † καὶ ἡμῶν· 3 § χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ χριστοῦ.
4 a Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ
τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
5 ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ
καὶ πάσῃ γνώσει, 6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ
ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν
μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· 8 b ὃς καὶ βεβαιώσει
ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 9 πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλή-

1 Paulus vocatus apostolus
Christi Iesu per voluntatem
dei et Sostinens frater 2 eccle-
siae dei quae est Corinthi,
sanctificatis in Christo Iesu,
vocatis sanctis cum omnibus
qui invocant nomen domini
nostri Iesu Christi in omni
loco ipsorum et nostro. 3 Gra-
tia vobis et pax a deo patre
nostro et domino Iesu Christo.

4 Gratias ago deo meo sem-
per pro vobis in gratia dei
quae data est vobis in Christo
Iesu, 5 quia in omnibus divites
facti estis in illo, in omni
verbo et in omni scientia,
6 sicut testimonium Christi
confirmatum est in vobis, 7 ita
ut nihil vobis desit in ulla
gratia, expectantibus revela-
tionem domini nostri Iesu
Christi; 8 qui et confirmabit vos
usque ad finem sine crimine in
die adventus domini nostri
Iesu Christi. 9 Fidelis deus,

Inscriptio

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Ā
A(*ut vid.*)BℵCD ad sum. pag. 17. 47.
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΑΡΧΕΤΑΙ
F (add. ᾱ) G.
Προς Κορινθιους 37.
Παυλου επιστολη προς Κορινθιους ᾱ P.
Του ἁγιου και πανευφημου αποστολου
Παυλου επιστολη προς Κορινθιους
πρωτη L.

1. *κλητος* BℵFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 301^{c}. | om. AD.
— *χριστου* ante *Ιησου* BDFG. 17. 37. *Am. Fuld. Tol. Demid. Hil.* ap. Wtst. | ‡ post ϛ. Aℵ. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii.
2. *ἡγιασ. εν χρ. Ιησ.* ante *τῃ ουσῃ εν Κορ.* BD*FG. (habet *τῃ* B*Btly.* in ipsa coll.) | ‡ post ϛ. AℵD^{b}. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 624^{c}.
— *ἡμων* 1°. *Orig. Int.* iii. 75^{e}. iv. 624^{b-d}. *Hil.* 480^{b}. | om. AC. *Fuld. Orig.* iv. 158^{c}.
— *χριστου* *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. iv. *bis. Hil.* | om. A.
— *αυτων*] + add. *τε* ϛ. A*nunc.*ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. A**ut vid.*Bℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr. Pst. Memph. *Orig. Int.* iii. iv.
4. *μου* Aℵ^{a}CD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cram. 9. 11. *Hil.* 254^{f}. | om. Bℵ*. Æth.
— *του θεου*] om. A*.
5 *πασῃ*] praem. *εν* 17. Vulg. *Orig.* i. 225^{e}. ii. 747^{a}. *Orig. Int.* ii. 198^{b}. 482^{d}. 666.^{f} iv. 675^{c}. *Hil.* 254^{b}. | om. *Orig.* i. 258^{b}. 709^{b}. in Prov. (*Mai* 23.) Cram. Cor. 11. *Eus.* in Ps. 321^{b}.
6. *χριστου* *Orig.* Cr. Cor. 12. *Orig. Int.* ii. 482^{d}. | *θεου* FG. 47. Arm.
8. *ἑως* ABℵC. rel. *Orig.* Cr. Cor. 12. | *αχρι* DFG.
— *ἡμερᾳ* ABℵC. rel. vv. *Orig.* Cr. Cor. 13. | *παρουσιᾳ* DFG. | in die adventus Vulg.
— *χριστου* *Orig.* | om. B. ‖ (ver. 8 *bis.* ℵ*.)
9. *ὁ* *Clem.* 443. 652. *Eus.* c. Mcl. 34^{d}. *Orig.* Cr. Eph. 101. | om. C*.
— *δι'* ABℵD^{c}. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* Cr. Eph. *dis.* *Eus.* c. Mcl. *Hil.* 909^{a}. | *ὑφ'* D*FG.

1. Jesu Christi *Cl.* | Sosthenes *Cl.* | 5. quod in *Cl.* | 6. *om.* est *Am.** | 8. confirmavit *Am.* | in finem *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth. A′

θητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.
10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε
πάντες καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτι-
σμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. 11 ἐδη-
λώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν
Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν· 12 λέγω δὲ τοῦτο,
§ Goth. ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, § Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου,
d cap. 3:4. d ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ χριστοῦ.
13 μεμέρισται ὁ χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη
13. περὶ ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;
14. [τῷ θεῷ] 14 εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ
μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, 15 ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ
ἐμὸν ὄνομα ‡ ἐβαπτίσθητε." 16 ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν
Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβά-
17. *[ὁ]" χριστὸς πτισα. 17 οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με χριστὸς βαπτίζειν,
‡ ἀλλὰ" εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ
κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ. 18 ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ
e Rom. 1:16. σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, e τοῖς δὲ
σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. 19 γέγραπται
f Es. 29:14. γάρ, f Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν
τῶν συνετῶν ἀθετήσω. 20 ποῦ σοφός; ποῦ γραμ-
ματεύς; ποῦ συνζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ

per quem vocati estis in societatem filii eius Iesu Christi domini nostri.
10 Obsecro autem vos, fratres, per nomen domini nostri Iesu Christi, ut id ipsum dicatis omnes, ut non sint in vobis scismata, sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem scientia. 11 Significatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab his qui sunt Cloes, quia contentiones inter vos sunt. 12 Hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit, Ego quidem sum Pauli, Ego autem Apollo, Ego vero Cephae, Ego autem Christi. 13 Divisus est Christus? numquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati estis? 14 Gratias ago deo quod neminem vestrum baptizavi nisi Crispum et Gaium, 15 ne quis dicat quod in nomine meo baptizati sitis. 16 Baptizavi autem et Stefanae domum: ceterum nescio si quem alium baptizaverim. 17 Non enim misit me Christus baptizare sed evangelizare, non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. 18 Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est, his autem qui salvi fiunt, id est nobis, virtus dei est. 19 Scriptum est enim, Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. 20 Ubi sapiens? ubi scriba? ubi inquisitor huius saeculi? Nonne

---

10. *παρακ. δε ὑμας αδελφοι* Vulg. *Orig.* Cr. Cor. 11. (*Cypr.* 196). | *αδελφοι παρακ. ὑμας.* C³.
— *του κυριου ἡμων Ιησ. χρ.* ABℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* | *χρ. Ιησ. του κυρ. ἡμ.* D. | *Ιησ. χρ. του* (om. F) *κυρ. ἡμ.* FG. Syrr.Pst.&Hcl.
— *σχισματα* *Orig. Int.* ii. 483ᶜ. *Orig.* Cr. Cor. 11. *Tert.* de Pr. Haer. 26. de Bapt. 14. *Cypr.* | *σχισμα* 17. | *σχηματα* 37.
— *και εν* *Orig.* iii. 616ᵇ. *Orig. Int.* i. 70ᵇ. ii. *Cypr.* | om. *εν* G*. *Eus.* in Ps. (Mai 78.) *Hil.* 461ᵇ. (mox *γνωμει* L.)
11. *μου*] om. C* *ut vid.* | *μοι* B* *Rl.Mai ed.* 1 (²*Mai ed.* 2).
13. *ὑπερ* AℵCDᶜFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | *περι* BD*. Syr.Pst.*ut vid.* Memph.*ut vid.* Goth.
14. *τῳ θεῳ* AℵᶜCDFG. 17. 37. 47. LP. vv. *Tert.* de Pud. 14. (vid. ver. 4.) | om. Bℵ*. ‖ add. *μου* A. 17. *Fuld. Demid. Harl.*² Syrr.Pst.&Hcl.† Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 459ᵈ. | om. rel. *Am. Harl.** Goth. Æth. *Orig. Int.* iv. 687ᵇ. *Tert.* de Pud. 14.
14. *Κρισπον* *Orig. Int.* iv. *bis.* *Tert.* | *Πρισκον* ℵ*. (corr.ᶜ)
15. *ειπει* L.
— *εβαπτισθητε* ABℵC*. 17. 37. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Memph. Arm. | ‡ *εβαπτισα* ς. C³DFG. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Goth. (Æth.) *Tert.* de Pud. 14. (vid. ver. 16.)
16. *εβαπτισα* 1°.] *βεβαπτικα* D*FG.
— *λοιπον*] praem. *το* FG.
— *αλλον*] om. FG. *Fuld.*
— *εβαπτισα* 2°.] *βεβαπτικα* D*.
17. *απεστειλεν* *Orig.* Cr. Cor. 19. 35. | *απεστα[λκεν]* A.
— *χριστος*] praem. *ὁ* BFG. | om. AℵCD. rel. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
— *αλλα* A *ut vid.* BℵD. | ‡ *αλλ'* ς. CFG. rel. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
17. *ευαγγελιζεσθαι* *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | *-σασθαι* B. [C n.l.]
18. *γαρ*] om. P.
— *ὁ του* *Iren. Gr.* 17. | om. *ὁ* B.
— *ἡμιν* *Iren. Gr.* (ap. Epiph.) 17. | om. FG. *Fuld.** *Am.*² *Iren. Lat.* 17. *Cypr.* 324. *Hil.* 822ᵉ.
— *θεου* *Iren. Tert.* adv. Marc. v. 5. *Cypr. Hil.* | *χριστου* 17.
19. *γαρ* *Marcion* Epiph. 320 & 353. *Eus.* P.E. 606ᵈ. *Tert.* adv. Marc. v. 5. 6. *Cypr.* 324. *Hil.* 822ᵉ. | om. D*. vid. *Orig.* Cr. Cor. 22.
— *συνετων* *Marcion. Clem.* 329. 370. 647. *Orig.* Cr. Cor. 30. *Orig. Int.* iv. 485ᶜ. *Eus.* P.E. *Cypr. Tert. Hil.* | *ασυνετων* (F)G.

---

10. et non sint *Cl.* | 11. ab iis *Cl.* | sunt inter vos *Cl.* | 15. bapt. estis *Cl.* | 18. iis autem *Cl.* | id est nobis *om. Am.*** | dei virtus *Cl.* | 20. conquisitor *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου†; 21 ἐπειδὴ
γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς
σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας
τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· 22 ἐπειδὴ
καὶ Ἰουδαῖοι‡ σημεῖα″ αἰτοῦσιν καὶ ″Ἕλληνες σοφίαν
ζητοῦσιν, 23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρω-
μένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ‡ ἔθνεσιν″ δὲ μωρίαν,
24 αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ ″Ἕλλησιν,
χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. 25 ὅτι τὸ
¶ Goth. μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων¶ ἐστίν,
καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων†.
26 βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ
πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ
πολλοὶ εὐγενεῖς, 27 ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξε-
λέξατο ὁ θεός, ἵνα ‡ καταισχύνῃ τοὺς σοφούς,″ καὶ τὰ

stultam fecit deus sapientiam
huius mundi? 21 Nam quia in
dei sapientiam non cognovit
mundus per sapientiam deum,
placuit deo per stultitiam
praedicationis salvos facere
credentes; 22 quoniam et Iu-
daei signa petunt et Graeci
sapientiam quaerunt, 23 nos
autem praedicamus Christum
crucifixum, Iudaeis quidem
scandalum, gentibus autem
stultitiam, 24 ipsis autem voca-
tis, Iudaeis atque Grecis,
Christum dei virtutem et dei
sapientiam; 25 quia quod stul-
tum est dei sapientius est ho-
minibus, et quod infirmum est
dei fortius est hominibus.
26 Videte enim vocationem
vestram, fratres, quia non
multi sapientes secundum car-
nem, non multi potentes, non
multi nobiles: 27 sed quae
stulta sunt mundi elegit deus
ut confundat sapientes, et

---

20. *κοσμου* 2°.] † add. *τουτου* ς. ℵ^{c}C^{3}D^{c}FG. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. edd. (Æth.) *Clem.* 647. *Orig.* iii. 318^e. Cr. Cor. 25. (*Orig. Int.* iv. 530^d.) (*Hil.* 811^f. 822^e.) (*Cypr.* 324.) | om. ABℵ*C*D*. 17. P. Vulg. Arm. ed. *Clem.* 370. *Orig.* iii. 175^f. *Tert.* adv. Marc. v. 5.

21. *γαρ* *Orig.* i. 331^d. *Hil.* 811^f. | om. FG. Arm. *Clem.* 370. *Tert.* adv. Marc. v. 5. *Hil.* 822^e. (vid. *Orig.* i. 589^b.) quidem *Cypr.* 324.

— *ευδοκησεν* *Clem.* *Orig.* i. 331^d. 589^b. | *ηυδοκ.* C. 37.

— *ὁ θεος* *Orig.* i. *bis.* *Clem.* (*Hil.*) | *τῳ θεῳ* FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 517^e. 628^a. *Cypr.*

— *πιστευοντας* *Clem.* *Orig.* i. *bis.* *Orig. Int.* iv. *bis.* *Tert.* adv. Marc. v. 5. *Cypr.* *Hil.* | *-σαντας* L.

22. *επειδη και*] *επει* FG. Syr.Pst. *ut vid.* | *επειδη* (om. *και*) *Clem.* 370. om. *και* *Fuld.* *Harl.** *Tert.* adv. Marc. v. 5. *Cypr.* 285. 324. *Hil.* 812^a. 823^a.

— *σημεια* ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Platt.* *Clem.* 328. 370. *Tert.* *Cypr.* *bis.* *Hil.* *bis.* | ‡ *σημειον* ς. 37. 47. L. Arm. (doctrinam Æth. *Rom.*)

— *ζητουσιν* *Clem.* 328. 370. | *επιζητ.* A.

23. *εθνεσιν* ABℵC*D*FG. 17. 37. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* ii. 737^e. *Orig. Int.* iv. 628^a. *Eus.* D.E. 499^b. *Hil.* 812^a. 823^a. 1076^c. *Cypr.* 285. 324. | ‡ *Ἑλλησιν* ς. C^{3}D^c. 47. Syr.Pst. (ut vid.) *Clem.* 370. 804. *Orig.* i. 331^e. *Eus.* in Es. 387^b. in Ps. 370^e.

24. *αυτοις* *Clem.* 370. *Orig.* i. 331^e. *Cypr.* 685. *Hil.* 812^a. 823^a. 1076^c. | *αυτος* C *ap. Tisch.*

— *τοις* *Clem.* *Orig.* i. | om. FG.

— *τε* *Clem.* *Orig.* i. | om. FG. *Hil.*

25. *των ανθρ.* 1^o. post *εστιν* DFG. Syr.Pst. Arm. *Hil.* 812^a. 823^a. | ante ABℵC. 17 *sic.* rel. *Orig.* iii. 175$^{c.e.}$ 176^c. Cr. Cor. 26. *Eus.* in Ps. 370^e.

— *το ασθ.* *Orig.* iii. 176^c. Cr. Cor. *Eus.* in Ps. | *ὁ ασθ.* FG.

— *των ανθρωπων* 2^o.] † add. *εστιν* ς. Aℵ^{c}C. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Æth. *Orig.* iii. 176^c. Cr. Cor. | praem. *εστιν* DFG. Memph. Arm. *Hil.* | om. Bℵ*. 17. Vulg. Syr.Pst. *Orig.* (Gall. xiv. 53.) *Eus.* in Ps.

26. *γαρ* *Iren.* 144. *Orig.* iii. 661^a. iv. 93^d. *Orig. Int.* iv. 530^c. *Eus.* in Ps. 404^d. | *ουν* DFG. Æth. | *γουν* *Orig.* i. 159. | *δε* *Orig.* i. 478^f. *Orig. Int.* ii. 324^e. [Arm.]

— *ου πολλ. δυνατ.* (*Iren.*) *Orig.* i. 160. 479^a. *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. *Orig. Int.* ii. iv. | om. F*Gr*.G. Memph. (*Orig. Int.* iv. in edd. quibusdam). ‖ (*ουδε* D*.)

27. *ἱνα* 1^o...*εξελεξ.* *ὁ θεος* (ver. 28.) BℵCD. 17. 47. LP. *Orig.* i. (160.) 495^d. (632^c.) (Cr. Cor. 32.) *Orig. Int.* (ii. 324^e. 489^e.) (iii. 879^b.) *Eus.* Ecl. Pr. 52. in Ps. *Tert.* adv. Marc. v. 5. | om. ad *εξελ.* *ὁ θεος* ver. 28. AFG. *Orig.* iii. 661^a. | om. *ἱνα...τ. ασθ. τ. κοσμ. εξελ. ὁ θεος* 37.

27. *καταισχ. τους σοφους* BℵCD. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 160. 479^a. 495^d. 632^c. iii. 505^c. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. 517^e. 530^e. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. *Tert.* adv. Marc. adv. Prax. 10. (*-νει* LP *bis.*) | ‡ *τους σοφους καταισχ.* ς. ‖ om. *και τα ασθενη.....τα ισχυρα* *Orig.* i. 160. 479^a. 632^c. | habet *Eus.* Ecl. Pr.

28. *αγενη* *Orig.* i. 160. 479^a. Cr. Cor. 32. 589^b. *Eus.* Ecl. Pr. 52. | *ασθενη* ℵ* (corr.^{a}) *Orig.* i. 160 (cod. 1.) (*και τα αγενη και τα ασθενη* [*om. τ. κοσμ.... ισχ.*] *Orig.* i. 632^c.)

— *εξουδενωμενα* 17. *Orig.* ii. 822^b. | Contra, *Orig.* i. *quater.* iii. 233^e. Cr. Cor. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. 404^e.

— *τα μη οντα*] † praem. *και* ς. B*Mai* ℵ^{c}C^{3}D^c. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* i. *quater.* iii. 661^a. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 530^b. *Eus.*

---

21. dei sapientia *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] (Goth.) Arm. Æth.

ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ
τὰ ἰσχυρά, 28 καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξου-
θενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, † τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα
καταργήσῃ· 29 ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώ-
πιον ‡ τοῦ θεοῦ.″ 30 ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ‡ σοφία ἡμῖν″ ἀπὸ θεοῦ, δικαιο-
§ Theb. σύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· 31 ἵνα καθὼς
g Jer. 9:23. § γέγραπται,g Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.
II. 23 1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ'
ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρ-
τύριον τοῦ θεοῦ. 2 οὐ γὰρ ἔκρινά † ‡ τι εἰδέναι″ ἐν
ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.
3 ‡ κἀγὼ″ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ
πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· 4 καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ
κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς † σοφίας λόγοις, ‡ ἀλλὰ″

infirma mundi elegit deus ut confundat fortia, 28 et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus, et quae non sunt, ut ea quae sunt destrueret; 29 ut non glorietur omnis caro in conspectu eius. 30 Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est sapientia nobis a deo et iustitia et sanctificatio et redemptio, 31 ut quemadmodum scriptum est, Qui gloriatur in domino glorietur.

1 Et ego cum venissem ad vos, fratres, veni non per sublimitatem sermonis aut sapientiae adnuntians vobis testimonium Christi. 2 Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos nisi Christum Iesum, et hunc crucifixum. 3 Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui aput vos, 4 et sermo meus et praedicatio mea non in persuasione sapientiae verbi, sed in

---

Ecl. Pr. in Ps. | om. *και* AN*C*D*FG. 17. Æth. *Orig.* iii. 233^e. *Tert.* adv. Marc. v. 5.

28. *καταργησῃ* *Orig.* Cr. Eph. 102. Cor. 32. etc. | *-σει* P.

29. *καυχησηται* *St.* 3. ABNCD. rel. *Orig.* i. 120. 160. 479^a. 632^c. Cr. Eph. 102. Cor. 32. *Orig. Int.* iv. 530^b. *Eus.* in Ps. 404^e. | *-σεται* *Elz.* FGP.

— *ενωπιον του θεου* ABN*C^{3}DFG. 17. 37. 47. LP. Memph. Arm. *Zoh.* (Æth.) *Orig.* i. 120. 160 (om. *του*). 632^c. Cr. Eph. *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. (in conspectu domini *Iren.* 213.) | *ενωπιον* ‡ *αυτου* ς. (N^c)C*. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. *Usc.* *Orig.* i. 479^a.

30. *σοφια* ante *ἡμ.* ABNCDFG. 17. 37. P. *Am.* *Tol.* *Harl.*^{2} *Demid.* *Orig.* i. 196^b. 608^d. ii. 557^e. iv. 24^c. 40^c. 41^a. 108^a. Cr. Cor. 32. *Orig. Int.* ii. 697^d. iv. 466^d. *Eus.* D.E. 385^c. Ecl. Pr. 99. (praem. *ἡ* FG.) | ‡ post ς. 47. L. Vulg. *Cl.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Arm. *Orig.* ii. 625^e. 644^a. 734^d. 797^c. Cr. Cor. 34. *Orig. Int.* ii. 557^e. iii. 35^b. iv. 512^b. 513^c. *Eus.* P.E. 546^b. Ecl. Pr. 198. in Es. 401^c. in Ps. 143^e. 404^b. 528^a. [Æth.] (*ἡμ. εγεν. σοφ.* *Orig.* ii. 778^b.)

— *ἡμιν* *Orig.* i. *bis.* ii. 6^{ies}. iv. *quater.* Cr. Cor. *bis.* *Eus.* P.E. D.E. Ecl. Pr. *bis.* in Es. in Ps. *ter.* *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. iv. *Hil.* 74^a. 227^b. | *ἡμων* B.

30. *δικαιοσυνη τε* ABNCD^c. rel. *Orig.* i. *bis.* *Orig.* ii. 5^{ies}. iv. *quater.* Cr. Cor. 32. *Eus.* P.E. D.E. Ecl. Pr. 198. in Es. in Ps. *ter.* | *και δικαιοσ.* D^{b}FG. Syrr. Pst. & Hcl. *Orig.* ii. 557^e. *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. 35^b. 113^f. iv. *ter.* | *δικαιοσυνη* D*.

31. *καυχομενος* C. | Contra, *Marcion.* (Epiph. 320 & 353.) *Orig.* ii. 725^e. 847^c. Cr. Cor. 32. *Eus.* in Ps. 32^d. 123^c.

— *καυχαρισθω* F* (non G.)

1. *καγω*] add. *δε* 17. (Æth.) | om. *Orig.* Cr. Cor. 34.

— *μαρτυριον* BN^{c}DFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr. Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 34. 35. | *μυστηριον* AN*C. Syr. Pst. Memph.

2. *εκρινα*] † add. *του* ς. D^b. 47. L. | om. ABNCD*FG. 17. 37. P. *Orig.* i. 437^b. iii. 537^a. iv. 293^c. Cr. Cor. 35 *bis.*

— *τι ειδεναι εν ὑμιν* BC. 17 *sic.* 37. P. *Orig. Int.* ii. 174^f. (202^a.) (373^f.) *Hil.* 1076^e. (*μηδεν ειδ. εν ὑμ.* *Orig.* iv. *εγω δ' εκρ. μηδεν ειδ. εν ὑμ.* *Orig.* i. iii.) | *τι εν ὑμιν ειδεναι* D*. | *εν ὑμ. ειδ. τι* D^b. Syr. Pst. | ‡ *ειδεναι τι εν ὑμ.* ς. ANFG. 47. L. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig.* Cr. Cor. *Tert.* de Pud. 14. [Æth.]

— *Ιησουν χριστον* *Orig.* i. iii. iv. 12^c. 53^e. 293^c. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 202^a. 373^f. iv. 628^a. *Tert.* | *χρ. Ιησ.* FG. *Am.* *Tol.* *Harl.* *Orig. Int.* ii. 174^b. iv. 470^d. 498^d. *Hil.*

3. *καγω* ABNC. 17. 37. P. *Orig.* iv. 293^c. Cr. Cor. 340. | ‡ *και εγω* ς. DFG. 47. L.

— *εν* 2^0. *Orig.* iv. | om. FG. Vulg.

— *εν* 3^0. *Orig.* iv. | om. DFG. Vulg.

4. *πειθοις* *Orig.* i. 163. 377$^{(a)\,c}$ 630^c. iii. 308^c. iv. 11^b. Cr. Eph. 119. *Eus.* P.E. 7^b. codd. | *πειθοι* *Orig.* iii. 635^d. iv. 93^a. *Eus.* P.E. 7^b. codd. ‖ † add. *ανθρωπινης* ς. AN^{c}C. (37.) 47. LP. Vulg. *Cl.* Syr. Hcl. Memph. *Orig.* i. 377^c. 630^c. *Eus.* P.E. codd. (*ἀνοις* *sic* 37.) | om. BN*DFG. 17. *Am.* *Fuld.** *Tol.* Syr. Pst. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 163. 377^a. iii. 308^e. 635^d. iv. 11^b. 93^a. Cr. Eph. *Orig. Int.* iv. 627^d. *Eus.* P.E. codd.

— *λογοις* *Orig.* i. 163. 377^c. 630^c. iii. 308^e. iv. 11^b. *Orig. Int.* iv. Cr. Eph. *Eus.* P.E. codd. | om. FG. *Orig.* i. 377^a. | *λογος* N*. | *των λογων* *Orig.* iv. 93^a. *λογων* *Orig.* iii. 635^d.

— *αλλα* B. | ‡ *αλλ'* ς. rel. *Orig.* i. *ter.* iii. 635^d. iv. *bis.* Cr. Eph. (*εν αποδ. δε μαλλον* *Orig.* iii.)

---

28. et ea quae *Cl.* | 30. nobis sapientia *Cl.*
1. in sublimitate *Cl.* | 2. Jesum Christum *Cl.* | 4. in persuasibilibus humanae sapientiae verbis *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, 5 ἵνα ἡ πίστις
ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ‡ ἀλλὰ″ ἐν δυνάμει
θεοῦ.
6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ
οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
τούτου τῶν καταργουμένων· 7 ἀλλὰ λαλοῦμεν[h] ‡ θεοῦ
σοφίαν″ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προ-
ώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, 8 ἣν
οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· (εἰ
γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρω-
σαν), 9 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται,[i] Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν
καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ
ἀνέβη, ‡ ὅσα″ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν·
10 ἡμῖν δὲ ‡ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς″ διὰ τοῦ πνεύματος ‡· τὸ
γὰρ πνεῦμα πάντα ‡ ἐραυνᾷ,″ καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. 11 τίς

[h] Rom. 16:25. Eph. 3:9.

[i] Es. 64:4.

9. ἃ ἡτοίμ.

10. ἡμ. γὰρ

ostensione spiritus et virtutis;
5 ut fides vestra non sit in sa-
pientia hominum sed in vir-
tute dei.
6 Sapientiam autem loqui-
mur inter perfectos; sapien-
tiam vero non huius saeculi
neque principum huius saeculi,
qui destruuntur, 7 sed loquimur
dei sapientiam in mysterio,
quae abscondita est, quam
praedestinavit deus ante sae-
cula in gloriam nostram,
8 quam nemo principum huius
saeculi cognovit: si enim cog-
novissent, numquam dominum
gloriae crucifixissent. 9 Sed
sicut scriptum est, Quod oculus
non vidit nec auris audivit
nec in cor hominis ascendit,
quae praeparavit deus his qui
diligunt illum. 10 Nobis autem
revelavit deus per spiritum
suum: spiritus enim omnia
scrutatur, etiam profunda dei.

---

4. αποδειξει *Orig.* i. *ter.* ii. *bis.* iv. *bis.* Cr. Eph. | αποκαλυψει D*. || (mox δυναιως FG.)

5. υμων] ημων *Clem.* 345. 649. *Orig.* i. 377[d]. 630[c].

— η *Clem.* 345. 649. *Orig.* i. 377[d]. 630[c]. iv. 93[e]. | om. FG. 37.

— αλλα B. | ‡ αλλ' ς. rel. *Clem.* 345. *Orig.* i. *bis.*

6. του αι. 1[o]. *Clem.* 659. 685. 694. 774. *Orig.* i. 163. 168. 230[f]. 458[e]. ii. 538[e]. iv. 291[d]. Cr. Cor. 37. 38. *Eus.* P.E. 7[b]. | om. του F(non G.)

— ουδε των αρχ. τ. αιων. τουτου *Marcion* (Epiph. 320 & 353. *Clem.* 659. 685. 694. *Orig.* i. 168. (230[f].) 458[e]. ii. 538[e]. (iv. 291[d].) Cr. Cor. *bis.* *Orig. Int.* i. 142[e]. 143[d]. ii. 174[a]. 202[b]. 286[b]. iii. 401[e]. 938[d]. (iv. 670[b].) *Eus.* P.E. | om. FG.

7. λαλουμεν *Clem.* 659. *Orig.* Cr. Cor. 39. i. 168. 458[e]. ii. 538[e]. | λαλωμεν 17.

— θεου ante σοφιαν ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. *Clem.* 659. 685. 694. *Orig.* i. 168. 458[e]. ii. 538[e]. iii. 203[c]. Cr. Cor. 251. *Orig. Int.* i. 142[e]. 143[d]. ii. 174[a]. 202[f]. 286[f]. iii. 56[b]. 401[e]. 938[d]. *Eus.* P.E. *Hil.* 1076[d]. | ‡ post ς. 47. L.

8. ουδεις *Clem.* 659. *Orig.* i. 458[e]. ii. 538[f]. 724[c]. iv. 151[c]. 202[e]. | ουδε εις D*.

— εγνωκεν *Clem. Orig.* i. ii. *bis.* iv. *bis.* | εγνωσιν FG.

9. αλλα *Clem.* 659. | om. A.

— και ους ουκ *Clem. Rom.* xxxiv. *Clem.* 659. 774. *Hipp.* Phil. v. 24. 26. 27. (149. 153. 158.) *Orig.* ii. 564[d]. 809[d]. iii. 405 *not.* iv. 216[d]. in Cant. (Mai Auc. Cl. ix. 262.) Cr. Cor. 42. 1[o]. *Eus.* H.E. x. 4. (480.) P.E. 569[b]. D.E. 214[d.e.] Mcl. 55[c]. in Ps. 317[e]. 434[c]. in Luc. (Mai 204.) | και ους ου ουκ FG. | και ἁ ους ουκ *Orig.* iv. 216[d]. ουδε ους *Clem.* 76. 248. 615. *Orig.* Cr. Cor. 422. *Eus.* c. Mcl. 5[d]. in Ps. 149[c]. ουτε ους *Clem.* 303. μητε ους *Clem.* 948. και ους *Clem.* 625. 669. (exc. Theod.) 970. ουτε ους *Hegis.* Routh. i. 219. *Hipp.* c. Plat. (222.)

— ὁσα ABC *ut vid.* *Clem. Rom. Hipp.* c. Plat. *Eus.* in. Ps. (Mai.) | ‡ ἁ ς. ℵDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. vv. (*Iren.* 337.) *Clem.* 625. 659. *Hipp.* in Dan. (Lagarde 185.) *Orig.* ii. *bis.* iii. 361[b]. *Orig. Int.* i. 154[a]. ii. 300[a]. 667[c]. iii. 44[c]. *Eus.* P.E. c. Mcl. 5[d]. in Ps. 317[e]. *Luc.* 265. *Hil.* 165[c]. 329[c]. 584[c]. (αυτα δη ταυτα ἁ *Eus.* H.E. ταυτα γαρ *Orig.* in. Cant.)

10. ver. 10. post ver. 11. *Æth.*

— δε AℵCDFG. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Æth.* *Orig.* Cr. Cor. 43. *Orig. Int.* i. 61[d]. ii. 140[c]. 313[e]. iv. 514[d]. *Hil.* 1029[d]. | γαρ B. 37. Memph. Theb. *Clem.* 659.

— απεκαλ. ante ὁ θεος ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Æth.* *Clem.* 659. *Orig. Int.* i. ii. *bis.* iv. 514[d]. 515[d]. *Hil.* | ‡ post ς. 47. L. Syr.Hcl. Theb. *Orig.* Cr. Cor. 43.

10. πνευματος] † add. αυτου ς. ℵ[c]DFG. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Æth.* *Orig.* Cr. Cor. 43. *Orig. Int.* i. ii. 140[c]. iv. *Hil.* (spiritum sanctum *Orig. Int.* ii. 313[e]. spir. suum (sanctum**) *Tol.*) | om. ABℵ*C. 17 *ut vid.* Memph. *Clem.* 659.

— ερευνᾳ AB*ℵC. | ‡ ερευνᾳ ς. B[2]DFG. rel. *Clem.* 659. 826. *Orig.* Cr. Cor. 43. *Eus.* in Ps. 611[a]. (Mai 75.)

11. ανθρωπων *Orig.* i. 197[a]. 524[a]. iii. 571[b]. 622[b]. *Orig. Int.* iv. 486[d]. 642[c]. *Eus.* in Ps. 127[a]. *Hil.* 1029[d]. | om. A. 17. (vid. *Orig.* ii. 644[c].)

— του ανθρωπου 2[o]. *Orig.* i. *bis.* iii. 571[b]. *Orig. Int.* iv. *bis.* *Eus.* in Ps. | om. FG. Arm. edd. *Orig.* ii. 644[c]. iii. 622[b]. *Hil.*

— εν αυτῳ *Orig.* i. *bis.* iii. *bis.* *Orig. Int.* iv. *bis.* *Hil. Eus.* in Ps. | επ' αυτῳ L.

— τα ult. *Orig.* i. *bis.* iii. *bis.* *Orig. Int.* iv. 642[c]. *Hil.* | το D*.

— του θεου *Orig.* i. *bis.* | εν τῳ θεῳ FG. vid. *Tert.* adv. Prax. 8. 19. adv. Marc. ii. 2. *Hil.* 1029[e]. | om. Arm. ut vid.

---

9. his qui *Cl.* | 10. revelabit *Am.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph. (Theb.)
Arm. Æth.
¶ Theb.

γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ
πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ
θεοῦ οὐδεὶς ‡ ἔγνωκεν," εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ.¶
[12] ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ
τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ
θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· [13] ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν δι-
δακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
πνεύματος †, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.
[14] ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος
τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται
γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. [15] ὁ δὲ πνευμα-
15. *[τὰ]" πάντα — τικὸς ἀνακρίνει [μὲν] πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς
k Es. 40:13. — ἀνακρίνεται. [16] k τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβι-
βάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.
III. 24 [1] ‡ Καγώ," ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν

[11] Quis enim scit hominum quae sint hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et quae dei sunt nemo cognovit nisi spiritus dei. [12] Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex deo est, ut sciamus quae a deo donata sunt nobis; [13] quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus et virtutis, spiritalibus spiritalia conparantes. [14] Animalis autem homo non percipit ea quae sunt spiritus dei: stultitia est enim illi, et non potest intellegere, quia spiritaliter examinatur. [15] Spiritalis autem iudicat omnia; ipse a nemine iudicatur. [16] Quis enim cognovit sensum domini, qui instruat eum? Nos autem sensum Christi habemus.
[1] Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritalibus,

11. *εγνωκεν* ABℵCD. 17. 37. P. *Orig.* i. 524[a]. | *εγνω* FG. | ‡ *οιδεν* ς. 47. L. *Orig.* i. 197[a]. iii. 571[b].
— fin.] add. *το εν αυτῳ* P. | om. *Orig.*
12. *κοσμου*] add. *τουτου* DFG. (Vulg. *Cl.*) *Am.* Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 56[b]. 59[c]. (iv. 656[c].) (*Hil.* 803[a]. 806[d]. ed.) | om. ABℵC. rel. *Tol. Harl.** *Fuld. Orig.* i. 197[b]. *Eus.* c. Mcl. 14[c]. *Hil.* cdd. || (*ελαβωμεν* L.)
— *του θεου* 2°.] om. *του* P. *Orig.* in Cant. (Mai Auct. Cl. ix. 262.) | habent rel. *Orig.* iv. 216[e]. Cr. Cor. 46. *Eus.* c. Mcl.
13. *ἁ Orig.* i. 167. 197[b]. ii. 527[b]. 565[a]. iv. 216[e]. Cr. Cor. 46. *Orig. Int.* ii. 210[b]. *Eus.* c. Mcl. 14[c]. | om. FG. *Eus.* in Ps. *ter* (*Wetstein.*)
— *λαλουμεν* *Clem.* 370. *Orig.* i. 167. 197[b]. ii. *bis.* iii. 635[c]. iv. 216[e]. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. | *λαλωμεν* 17.
— *διδακτοις* 1°. *Clem.* 370. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) vii. 26. (240.) *Orig.* i. *bis.* ii. *bis.* iii. iv. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. 14[c]. 17[a]. | *-τῶ* B*Blc.* (negante Alfordio.) || (mox *λογους* FG.)
— *ανθρωπινης* *Clem. Hipp. bis. Orig.* i. *bis.* ii. *bis.* iii. iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 471[a]. *Eus.* c. Mcl. *bis.* | *ανοις* 37*.
— *πνευματος*] † add. *ἁγιου* ς. D[c]. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Æth. (pro more.) *Eus.* c. Mcl. 14[c]. (add. et virtutis *Am.* *Fuld.**) | om. ABℵCD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Clem.* 370. *Hipp. bis. Orig.* i. *bis.* ii. *bis.* iii. iv. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. 17[a].
13. *πνευματικοις* AℵCD. rel. *Clem.* 656. *Hipp.* Phil. v. 8. *Orig.* i. 702[a]. ii. *bis.* iii. 460[b]. 635[b]. 775[a]. iv. 267[a]. Gall. xiv. 26. Cr. Cor. 47. 48. *Eus.* c. Mcl. 17[a]. | *-κως* B. 17. (vid. ver. 14.) | (om. *Eus.* c. Mcl. 14[c]. cod.?)
— *συγκρινοντες* *Hipp. Orig.* (i.) ii. *bis.* iii. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. (*bis.*) | *συγκρινομεν* FG. Syr.Pst. Arm. *Clem.* 656. | *συγκρινοντος* P.
14. *του θεου* *Clem.* 348. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) vi. 34. (194.) *Orig.* i. 686[c]. iii. 193[a]. iv. 74[a]. Prov. Gall. 26. *Orig. Int.* ii. 79[a]. 89[a]. 188[e]. iv. 498[e]. *Meth.* Jahn. 84. *Eus.* P.E. 581[b]. c. Mcl. 14[c]. 17[a.b]. *Hil.* 64[d]. | om. Syr.Pst. Æth. *Iren.* 39 *bis.* *Clem.* 659. *Orig.* Cr. Cor. 32. 47. (vid. *Orig. Int.* iii. 976[a].) *Tert.* adv. Marc. ii. 2. *Hil.* 844[e].
— *αυτῳ* *Clem.* 348. 659. 826. *Hipp. bis.* *Orig.* i. iii. iv. Cr. Cor. 32. *Orig. Int.* ii. 79[a]. 188[e]. iv. *Meth. Eus.* P.E. c. Mcl. 14[c]. 17[a]. *Hil.* | om. A*. (add. man. ant.)
15. om. ver. ℵ*. (add[a].) *Harl.**
— *μεν* Bℵ[a]D[b]. 17 *sic.* 37. 47. LP. Syr.Hcl. *Orig.* Cr. Cor. 48. | om. ACD*FG. Vulg. Memph. Arm. *Iren. Gr.* 39. *Clem.* 346. *Orig.* iv. 74[a]. 166[e]. 395[b]. Cr. Cor. 72. 277. *Orig. Int.* ii. 168[b]. 188[e]. 225[e]. 475[d]. iv. 500[e]. *Meth.* Jahn. 84. *Hil.* 64[d]. | autem *Orig. Int.* iv. 602[b]. 659[c].
15. *παντα*] praem. *τα* ACD*. 17. P. *Iren.* in uno Cod. *Orig.* Cr. Cor. *ter.* | om. Bℵ[a]D[b]FG. 37. 47. L. *Iren.* cdd. et edd. *Clem. Orig.* iii. 715[c]. 787[c]. iv. *ter.* *Meth.* (*παντα ανακρινει*).
16. *χριστου* AℵCD[c]. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *ad Zen. et Seren.* 8. *Orig.* i. 167. ii. 565[a]. iii. 697[b]. iv. 7[a]. 189[c]. 206[c]. 216[d]. Cr. Cor. 42. Cant. (Mai Auc. Cl. ix. 262.) *Orig. Int.* ii. 172[f]. 210[a]. 421[a]. iii. 44[c]. 362[e]. iv. 566[d]. | *κυριου* BD*FG. (vid. *Orig.* Cr. Cor. 278.) vid. ante. | Domini Christi *Orig. Int.* ii. 364[b].
1. *καγω* ABℵCDFG. 17. 37. P. *Clem.* 119. 685. *Orig.* iii. 658[d]. Cr. Cor. 87. | ‡ *και εγω* ς. 47. L.
— *ηδυνηθην* *Clem.* 660. 685. *Orig.* iii. 479[a]. 658[d]. Cr. 1 Joh. 115. | *εδυν.* C. *Clem.* 119. *Orig.* iii. 663[d].
— *ὑμιν* ante *λαλ.* D[b]LP. Vulg. *Clem.* 685. *Orig.* iii. 479[a]. 658[d]. 663[d]. Cr. *Orig. Int.* ii. 98[e]. iii. 27[d]. *Cypr.* 259. | Contra, ABℵCD*. rel. *Clem.* 119. 660. *Orig. Int.* 78[a].

11. hominum scit quae sunt *Cl.* | 13. *om.* et virtutis *Cl.* | 14. enim est *Cl.* | examinavitur *Am.** | 15. et ipso *Cl. Am.***

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς ‡σαρκίνοις,″ ὡς νηπίοις ἐν
χριστῷ. 2 γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, † οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ
‡ἐδύνασθε,″ ἀλλ' ‡οὐδὲ″ ἔτι νῦν δύνασθε· 3 ἔτι γὰρ
σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν[1] ζῆλος καὶ ἔρις †
οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
4 ὅταν γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος
δέ, Ἐγὼ Ἀπολλώ, ‡οὐκ″ ‡ἄνθρωποι″ ἐστε;
5 ‡Τί″ οὖν ἐστιν ‡Ἀπολλώς, ‡τί″ δέ *ἐστιν″ Παῦλος;″†
διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος
ἔδωκεν. 6 ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ‡ἀλλὰ″
ὁ θεὸς ηὔξανεν· 7 ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὔτε
ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός· 8 ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ
ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψε-
ται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. 9 θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί·
θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. 10 κατὰ τὴν χάριν
τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι §ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων

[1] Gal. 5:20. 2 Cor. 12:20.

§ Theb.

sed quasi carnalibus, tamquam
parvulis in Christo. 2 Lac vo-
bis potum dedi, non escam: non-
dum enim poteratis. Sed nec
nunc quidem potestis: adhuc
enim estis carnales. 3 Cum enim
sit inter vos zelus et contentio,
nonne carnales estis et secun-
dum hominem ambulatis? 4 Cum
enim quis dicit, Ego quidem
sum Pauli, alius autem, Ego
Apollo, nonne homines estis?
Quid igitur est Apollo? quid
vero Paulus? 5 Ministri eius cui
credidistis, et unicuique sicut
dominus dedit. 6 Ego plantavi,
Apollo rigavit, sed deus incre-
mentum dedit. 7 Itaque neque
qui plantat est aliquid, neque
qui rigat, sed qui incrimentum
dat deus. 8 Qui plantat autem
et qui rigat unum sunt, unus-
quisque autem propriam mer-
cedem accipiet secundum suum
laborem. 9 Dei enim sumus
adiutores: dei agricultura estis,
dei aedificatio estis. 10 Secun-
dum gratiam dei quae data est

---

1. *σαρκινοις* ABℵC*D*. 17. *Clem.* 119. (MSS.) 685. *Orig.* iii. *ter.* | ‡ *σαρκικοις* ς. $C^{3}D^{c}$FG. 37. 47. LP. *Clem.* 119. (ed.) 660. *Orig.* Cr.

2. *ὑμας Iren.* 284. *Clem.* 118. 119. 127. 660. 685. *Orig.* i. 245^{a}. 482^{d}. iii. 550^{d}. 659^{a}. 663^{d}. iv. 243^{c}. Cr. 1 Joh. 115. Cor. 51. *Orig. Int.* ii. 210^{a}. iii. 385^{a}. *Eus.* D.E. 323^{d}. *Cypr.* 259. 304. | *ὑμιν* L. *Orig.* Cr. Cor. 87. *Orig. Int.* ii. 78^{a}. 98^{e}. 110^{b}. 265^{d}. 485^{e}. iii. 27^{d}. 862^{b}. iv. 659^{b}.

— *ου βρωμα*] † praem. *και* ς. DFG. 47. L. Syr.Pst. Arm. Æth. (*Orig.* iv. 244^{c}.) | om. ABℵC. 17. 37. P. Vulg. Syr. Hcl. Memph. *Iren. Gr. & Lat.* 284. *Clem.* 118. 660. 685. *Orig.* i. *bis.* iii. *ter.* iv. Cr. Cor. *bis.* 1 Joh. 115. *Orig. Int.* ii. *sexies.* iii. *quater.* iv. 659^{b}. *Eus.* D.E. *Cypr. bis.* *Hil.* 253^{b}. 462^{f}.

— *εδυνασθε* ABℵCFG. 17. 37. P. *Clem.* 118. 660. 685. *Orig.* i. 245^{a}. 437^{b}. 482^{d}. Cr. Cor. | ‡ *ηδυν.* ς. D. 47. L. *Iren. Orig.* iii. 659^{a}. (? *δυν.* B*Alf.*)

— *ουδε* ABℵCDFG. 17. P. Memph. Arm. *Clem.* 118. 660. 685. *Orig.* i. 245^{a}. 482^{d}. Cr. Cor. *bis.* | ‡ *ουτε* ς. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. 437^{b}. | (om. *αλλ' ου.....δυνασθε* 37. Æth.)

— *ετι* AℵCDFG. 17. 47. P. vv. *Clem. ter.* *Orig.* i. *ter.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 78^{a}. 210^{b}. | *εστιν* L. | om. B. *Orig. Int.* ii. 110^{b}. *Cypr.* 259. 304.

3. *σαρκικοι* bis. ABℵCD^{e}. rel. *Clem.* 119. 660. 685 (1^{0}.) 1^{0}. *Orig.* i. 437^{b}. 482^{d}. Cr. Cor. 87. 2^{0}. *Orig.* ii. 558^{f}. *Dion. Alex.* 10. | *σαρκινοι* D*FG. 1^{0}. *Orig.* i. 245^{a}. 2^{0}. *Orig.* iii. 764^{b}.

— *εστε* 1^{0}. ante *σαρκ.* DFG. *Am. Fuld. Harl. Demid. Tol. Clem.* 685. *Orig.* i. (vid. *Orig.* iii.) *Cypr. bis.* | post ABℵC. rel. Vulg. *Cl. Clem.* 660. *Orig.* i. 437^{b}. 482^{d}. Cr. Cor.

— *ὑμιν Iren.* 284. *Clem.* 119. 660. *Orig.* i. 482^{d}. *Cypr.* | *ἡμιν* FG.

— *ερις* BℵCD. rel. vv. *Iren. Orig.* i. 482^{d}. *Dion. Alex.* 10. | *ερεις* AFGL. *Eus.* in Ps. 244^{b}. ‖ † add. *και διχοστασιαι* ς. DFG. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 284. *Cypr. bis.* | om. ABℵCP. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. *ter.* ii. 558^{f}. *Clem.* 119. 660. *Dion. Alex.* *Eus.* in Ps. 244^{b}. aemulationes et contentiones *Orig. Int.* ii. 301^{c}.

4. *λεγῃ* (-*γει* 17. LP.) | post *τις* DFG.

— *ἑτερος δε εγω*] *εγω δε* A. | *ἑτερ. δε* 37.

— *ουκ* ABℵ*C. 17. | ‡ *ουχι* ς. ℵ^{c}DFG. 37. 47. LP.

— *ανθρωποι* ABℵ*CDFG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 452^{b}. | ‡ *σαρκικοι* ς. ℵ^{c}. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl. (vid. ver. 3.)

4. fin.] add. *και κατα ανθρωπον περιπατειτε;* P.

5. *τι ουν....τι δε* ABℵ*. 17. Vulg. Æth. | ‡ *τις ουν....τις δε* ς. ℵ^{c}CDFG. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.

— *Απολλ...Παυλος* hoc ord. ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Memph. (*Απολλω* FG. 37.) | ‡ *Παυλ...Απολλ.* ς. D^{b}. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.

— *δε εστιν* ABℵC. 17. 37. P. | * om. *εστιν* ς. DFG. 47. L. Vulg. Memph. Arm.

— *διακονοι*] † praem. *αλλ' η* ς. D^{b}. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵCD*FG. Vulg. Memph. Arm. Æth.

— *δι' ὡν*] ejus cui Vulg.

— *ὡς*] om. C. *Tol.**

6. *Απολλως Orig.* i. 130. iii. 158^{c}. *Eus.* in Ps. 613^{e}. | *Απολλω* FG (non 37.)

— *αλλα ὁ* ABℵD*FG. | ‡ *αλλ' ὁ* ς. CD^{c}. 37. 47. LP. *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. | *ὁ δε* 17. *Orig.* i.

7. *ουτε ὁ φυτ. Orig.* i. 130. *Orig. Int.* iv. 614^{b}. | om. *ουτε* A.

— *ουτε* 2^{0}. ABℵ^{c}DFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* i. | *ουδε* ℵ*C. Memph.

---

1. in Chr. parv. *Am.** | 2. carnales estis *Cl.* | 4. dicat *Cl.* | quidicitur *Am.* | 8. autem plantat *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.
[m] Es. 28:16. Eph. 2:20.
13. [αὐτὸ]
[n] cap. 6:19. 2 Cor. 6:16.
16. ἐν ὑμ. οἰκ.

θεμέλιον ‡ ἔθηκα,″ ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ
βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. 11 [m] θεμέλιον γὰρ ἄλλον
οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν
Ἰησοῦς † χριστός. 12 εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν
θεμέλιον † ‡ χρυσίον,″ ‡ ἀργύριον,″ λίθους τιμίους, ξύλα,
χόρτον, καλάμην, 13 ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενή-
σεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύ-
πτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ
* αὐτὸ″ δοκιμάσει. 14 εἴ τινος τὸ ἔργον μένει, ὃ ‡ ἐποι-
κοδόμησεν,″ μισθὸν λήμψεται· 15 εἴ τινος τὸ ἔργον
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται,
οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. 16 οὐκ οἴδατε ὅτι [n] ναὸς θεοῦ
ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 17 εἴ τις
τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ
γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
18 μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι

mihi ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superaedificat. Unusquisque autem videat quomodo superaedificet.
11 Fundamentum enim aliut nemo potest ponere praeter id quod positum est, quod est Christus Iesus.
12 Si quis autem supraaedificat supra fundamentum hoc aurum, argentum, lapides praetiosos, ligna, faenum, stipulam,
13 uniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim declarabit, quia in igne revelabitur, et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit.
14 Si cuius opus manserit quod superaedificavit, mercedem accipiet:
15 si cuius opus arserit detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.
16 Nescitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis?
17 Si quis autem templum dei violaverit, disperdet illum deus: templum enim dei sanctum est, quod estis vos.
18 Nemo se seducat: si quis videtur inter vos

7. *αλλα* D*. | Contra *Orig.* i.
8. ver. 8 ... *πνευμα του θεου* ver. 16. om. spat. vac. FG.
— *εκαστος δε* *Clem.* 319. | om. *δε* C. Syr.Pst.
— *κοπον* *Clem.* | *τοπον* C.
9. *γεωργιον* (*γεοργ.* D*.) *Clem.* 320. | add. *εστε* D[b]. Vulg. *Cl.* Arm. | om. *Harl.* *Clem.* *Orig.* i. 308[f]. iii. 135[a]. 299[f]. 307[e]. Cr. Eph. 162. *Orig.* *Int.* ii. 151[a].
— *οικοδομη* *Clem.* *Orig.* i. 308[f]. iii. 135[a]. 299[f]. 307[e]. 311[d]. 425[b]. Cr. Eph. | *οικοδομημα* 37.
10. *εθηκα* ABℵ*C*. 17. 37*. | ‡ *τεθεικα* ς. ℵ[c]C[3]D. 37 mg. (47. LP. *τεθηκα*). *Clem.* 660. *Orig.* iii. 185[c]. Cr. Cor. 56.
— *αλλος δε* *Clem.* 660. | om. *δε* D. *Orig.* *Int.* ii. 263[e].
— *εκαστος...εποικοδομει* *Orig.* *Int.* ii. | om 37.
11. *θειναι* post *παρα τ. κειμ.* 17. | Contra, *Orig.* ii. 97[e]. 263[e]. 419[a]. iii. 299[f]. ap. Euth. i. 291. Cr. Cor. 57. *Mcl.* (ap. *Eus.* 45[c]. 157[d].) *Eus.* Ecl. Pr. 193. in Ps. 63[e]. 201[b]. Theoph. (Mai 126.)
— *Ιησους χριστος* ABℵ. 17. 37. 47. LP. (*Ιησ.* † *ὁ*″ *χριστος* ς.) Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 57. (i. 298[b].) *Orig.* *Int.* ii. 97[e]. *Mcl.* *bis.* *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. *bis.* Theoph. (Mai.) | *χριστος Ιησους* C[3]D. Syr.Hcl. *Orig.* iii. *Orig.* *Int.* ii. 263[e]. 419[a]. | *χριστος* C*. *ὁ χριστος* *Orig.* ap. Euth.
12. *θεμελιον*] † add. *τουτον* ς. ℵ[c]C[3]D. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. *Orig.* *Int.* ii. 148[c]. 263[e]. | om. ABℵ*C*. *Fuld.** Theb. Æth.
— *χρυσιον* Bℵ[C n.l.] *Clem.* 660. | ‡ *χρυσον* ς. AD. 17. 37. 47. LP. *Orig.* (i. 685[e].) iii. 231[e]. Cr. Cor. 57. 58. ‖ add. *και* B. Æth. *Clem.* *Orig.* iii. | om. *Orig.* Cr. Cor. 57. *Orig.* *Int.* ii. *ter.*
— *αργυριον* BℵC. *Clem.* | ‡ *-ρον* ς. AD. 17. 37. 47. LP. *Orig.* (i. 685[e].) iii.
13. *ἑκαστου το εργον φανερον* | *ὁ ποιησας τουτο το εργον φανερος* D*. (corr.[b]) | *ὁποιον δε ἑκαστου το εργον* *Clem.* 660. *ἑκαστου δε το εργον ὁποιον εστι* *Orig.* ii. 498[d]. (i. 509[e].)
— *γενησεται*] *γενησηται* 17. | *γενηται* D* (corr.[c])
— *πυρ αυτο* ABC. 17. 37. P (*-τω*) Syr.Pst. *Orig.* ii. 498[d]. Cr. Cor. 56. *Eus.* D.E. 480[b]. | * om. *αυτο* ς. ℵD. 47. L. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 660. *Orig.* i. 509[e]. (Cr. Cor. 57.) *Orig.* *Int.* ii. 368[c]. 664[a].
14. *η τινος* 17. (et ver. 15.)
— *μένει* sic D[c]. *μενεῖ* vv.
14. *εποικοδομησεν* AB*ℵD. 17. L*Tf.*P. | ‡ *επωκοδ.* ς. B[2]C. 37. 47. *Orig.* i. 509[e].
15. *δε* 2°.] om. 17.
16. *εν ὑμιν* ante *οικει* B. 17. 37. P. *Tert.* adv. Marc. v. 6. (de Pud. 16). | post AℵCDFG. 47. KL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Iren.* 300. [Æth.] *Orig.* *Int.* ii. 218[e]. iii. 850[d]. iv. 644[a]. *Cypr.* 99. 314. *Hil.* 165[d]. 390[b]. 417[a]. 449[a].
17. *ει τις* *Orig.* i. 756[e]. Cr. Eph. 224. | *η τις* 17.
— *φθερει* ABℵC. 37. *Iren.* 237. 300. *Orig.* Cr. Eph. 224. Cor. 65. *Orig.* *Int.* ii. 409[a]. iii. 384[d]. iv. 481[b]. *Eus.* in Ps. 316[d]. *Cypr.* 314. *Hil.* 165[d]. (*φθήρει φθηρεῖ* 17.) | *φθειρει* DFG. 47. L (*φθειρεῖ*) P. *Am.*
— *τουτον* BℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. Theb. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 65. 106. *Eus.* in Ps. | *αυτον* ADFG. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Arm. *Orig.* Cr. Eph. *Orig.* *Int.* ii. iii. *Iren.* *bis.* *Tert.* de Pud. 18. *Cypr.* 314. *Hil.* 165[d].
18. *εξαπατατω*] *απατατω* 47. ‖ add. *κενοις λογοις* D. | om. *Cypr.* 247. 324.

12. super *Cl.* | 13. enim domini *Cl.* | declaravit *Am.* | 17. disperdit *Am.* | 18. nemo vos *Am.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένη-
ται σοφός. 19 ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία
o Job. 5:13. παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγραπται γάρ, ° Ὁ δρασσόμενος
τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. 20 καὶ πάλιν,
p Ps. 94(93):11. ᵖ Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι
εἰσὶν μάταιοι.

sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat, ut sit sapiens. 19 Sapientia enim huius mundi stultitia est aput deum. Scriptum est enim, Conpraehendam sapientes in astutia eorum. 20 Et iterum, Dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanae sunt.

¶ Theb. 25 21 ⌐Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις·¶ πάντα
γὰρ ὑμῶν ἐστιν, 22 εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε
Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνε-
στῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν†, 23 ὑμεῖς δὲ χρι-
στοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

21 Itaque nemo glorietur in hominibus: 22 omnia enim vestra sunt, sive Paulus sive Apollo sive Cephas, sive mundus sive vita sive mors, sive praesentia sive futura: omnia enim vestra sunt, 23 vos autem Christi, Christus autem dei.

IV. 1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας
χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. 2 ‡ ὧδε″
§ Goth. λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις§ ἵνα πιστός τις
εὑρεθῇ. 3 ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν
ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυ-
τὸν ἀνακρίνω. 4 (οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ
ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι)· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός
ἐστιν. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ
ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ

1 Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum dei. 2 Hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. 3 Mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die: sed neque ego me ipsum iudico: 4 nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me, dominus est. 5 Itaque nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat dominus, qui et inluminabit abscondita tenebrarum et

---

18. *σοφος ειναι εν ὑμιν Orig.* Cr. Cor. 65. *Cypr. bis.* | *εν ὑμιν ειναι σοφος* P. | *εν ὑμ. σοφ. ειναι Orig.* Cr. Cor. 85.
— *γενεται* F(non G.)
19. *τῳ θεῳ* ABℵ. 17. 37. 47. LP. *Hermias* 1. *Orig.* i. 331ᵃ. 711ᵃ. iii. 175ᵉ. *Dion. Alex.* (Gall. xiv. 10.) *Eus.* P.E. 606ᵈ. | om. *τῳ* CDFG. *Orig.* i. 638ᵈ. Cr. Cor. 65.
— *γαρ* 2°. *Cypr.* 247. 324. | om. D.
— *ὁ* et *τους Marcion* (Epiph. 320 & 354.) *Clem.* 329. *Orig.* Cr. Cor. 65. 106. (iv. 57ᵈ.) | om. FG.
— *πανουργιᾳ Marcion. Clem. Orig.* iv. 57ᵈ. Cr. Cor. *bis.* | *πανουργει* FG.
20. *σοφων Clem.* 329. *Orig.* Cr. Cor. 66. *Tert.* adv. Marc. v. 6. | *ανθρωπων* 17. *Am.* (? *Harl.**) Arm. cdd. *Marcion* (Epiph. 320. & 355.) (vid. Psal. xciii. 11.)
21. *ανθρωποις Eus.* in Ps. 32ᶜ. | *-πῳ* FG (non 17.) *Tert.* adv. Marc. v. 6.
22. Απολλως] -λω FG. 17.
— *παντα*] add. *δι'* FG. | om. *Orig. Int.* iv. 561ᵉ. 594ᵇ. *Tert.* de res. car. 59.
— *ὑμων* AℵCD. 17 *sic.* rel. *Orig. Int.* iv. *bis. Tert.* | *ἡμων* B. *Orig.* in Prov. (*Mai* 43.) *Eus.* in Luc. (*Mai* 182.) ‖ † add. *εστιν* ꞅ. Dᵇ. 37. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* in Prov. *Tert.* | om. ABℵCD*FG. 17. P. Æth.
23. *ὑμεις*] *ἡμεις* B. *Orig.* in Prov. (Mai 43.)
1. *ἡμας Orig.* ii. 787ᵉ. iii. 189ᵈ. *Orig. Int.* iii. 878ᵇ. | *ὑμας* 17. Syr.Pst.
— *θεου*] praem. *του* FG. | om. *Orig.* ii. iii.
2. *ὡδε* ABℵCD*FG. 17. P. Vulg. ("hic") Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ("hic.") iii. 878ᵇ. | ‡ *ὁ δε* ꞅ. Dᶜ. 37. 47. L. *Orig.* iii. 189ᵈ. iv. 431ᵈ. Cr. Cor. 71.
— *λοιπον*] add. *τι* ℵ* (om.ᵃ ut vid.) | om. *Orig.* iii. iv.
— *ζητειται* B. 37. 47. L. Vulg. rel. *Orig.* iii. 189ᵈ. 291ᶠ. iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* iii. | *ζητειτε* AℵCD(FG). 17. P. (*ητε* FG.)
— *οικονομους* F(non G.)
— *πιστος τις εὑρεθῃ* Vulg. *Orig.* iii. *bis.* iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* | *τις εὑρεθῃ πιστος* D*. | *τις πιστος εὑρεθῃ* DᵇFG. Goth.
3. *ὑμων Orig.* Cr. Cor. 72. *Tert.* de Pud. 14. | *ἡμων* A.
— *αλλα* D*. | Contra, *Orig.*
— *ουδε Orig.* | *ουδ'* FG.
4. *αλλ' ουκ Orig.* Cr. Cor. 72. 73. | *αλλ' ουδε* P.
— *δικαιωμαι ὁ δε α—*] om. L* (mg².)
— *δε Orig.* Cr. Cor. 73. | *γαρ* ℵ*. (cor.ᶜ) Syr.Pst. Æth. (vid. *ad Zen. & Ser.* 17.)
— *εστιν*] add. *θεος* D*. | om. *Orig.* Cr. Cor. 73.
5. *τι Orig.* iii. 235ᵇ. iv. 429ᵃ. Cr. Cor. 74. 75. *Orig. Int.* iv. 663ᵃ. | om. 17. Vulg. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 479ᶜ.
— *κρινετε Orig.* iii. iv. Cr. Cor. 74. 75. | *-ται* Aℵ. 17. P.
— *ἑως αν ελθῃ ὁ κυριος Orig.* iii. 235ᵇ. 612ᵃ. iv. Cr. Cor. 73. 75 *bis. Orig. Int.* iv. *bis.* | om. D* *sic* (add.ᵃ) | (*ὁ κυριος*] om. *ὁ* Dᵃ. add.ᶜ)

---

20. cogit. hominum *Am.* | 21. nemo itaque *Cl.*
3. *om.* ego *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth.

φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος
γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.
6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν
καὶ ‡ Ἀπολλὼν″ δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ
‡ ἃ″ γέγραπται †, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε
κατὰ τοῦ ἑτέρου. 7 τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις
ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ
λαβών; 8 ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε,
χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύ-
σατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. 9 δοκῶ
γάρ, † ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέ-
δειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ
κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. 10 ἡμεῖς μωροὶ
διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς
ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ
ἄτιμοι. 11 ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶ-
μεν καὶ ‡ γυμνιτεύομεν,″ καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστα-
¶ Goth. τοῦμεν, 12 καὶ¶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερ-
σίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα,
13. δυσφημούμενοι 13 βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα

manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a deo.
6 Haec autem, fratres, transfiguravi in me et Apollo propter vos, ut in nobis discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio.
7 Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acciperis?
8 Iam saturati estis, iam divites facti estis, sine nobis regnastis: et utinam regnaretis, ut et nos vobiscum regnaremus.
9 Puto enim, nos deus novissimos apostolos ostendit, tamquam morti destinatos, quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus.
10 Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo; nos infirmi, vos autem fortes; vos nobiles, nos autem ignobiles.
11 Usque in hanc oram et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis cedimur et instabiles sumus
12 et laboramus operantes manibus nostris, maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus,
13 blasphemamur et obsecramus, tamquam

5. ὀς *Orig.* iii. 235b. 612a. Cr. Cor. 75. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. D*FG.
— *του θεου* *Orig.* Cr. Cor. 75 *bis.* | om. *του* D.
6. *δε*] om. ℵ* (add.a) Arm.
— *μεταςχηματισα* FG*.
— *εις*] om. FG.
— *Απολλων* AB*ℵ*. | ‡ *Απολλω* ς. ℵ(a ut vid.)CDFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* Cr. Cor. 16. | *απο πολλων* B².
— *ἡμιν* *Orig.* Cr. Cor. 77. | *ὑμιν* D*. 17. Syr.Hcl. Memph.
— *το μη* *Orig.* Cr. Cor. | om. *το* FG.
— *ἁ* ABℵC. 17. P. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 2°. 3°. | ‡ *ὁ* ς. DFG. 37. 47. L. (Vulg.) Syr.Pst. Goth. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 1°. [Æth.]
— *γεγραπται*] † add. *φρονειν* ς. ℵcC *ut vid.* Dc. 17. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*FG. Vulg. (Æth. ut vid.) *Orig.* Cr. Cor.
— *ἱνα μη*] om. *μη* D (*. add. e cor. *Wetst.* sed?)
— *ὑπερ*] *κατα* FG. Vulg.

8. *επλουτησετε* F (non G.)
— *χωρις ἡμων εβασιλευσατε* *Orig.* Cr. Cor. 79. 80 *bis.* *Orig. Int.* ii. 301c. 314a. *Eus.* in Ps. (Mai 95.) (jam regnatis *Tert.* de Pud. 14.) *Hil.* 282e. 485a. | om. A.
— *και οφελ. γε εβασιλευσατε* *Orig.* Cr. Cor. 80 *bis.* *Orig. Int.* ii. *bis* *Eus.* in Ps. *Hil. bis.* | om. 37*.
— *οφελον* *Orig.* *Eus.* in Ps. | *ωφελ.* DcL.
— *γε* *Orig.* *Eus.* in Ps. | om. D*FG.
— *ἡμεις* *Orig.* *Eus.* in Ps. | *ὑμεις* 17.
— *ὑμιν*] praem. *συν* D*. | om. *Orig.* *Eus.*
9. *γαρ*] † add. *ὁτι* ς. ℵcDc. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 173b. | om. ABℵ*CD*FG. *Am.* *Fuld.* *Tol.* *Demid.* *Clem.* 587. *Orig.* Cr. Cor. 84. *Orig. Int.* ii. 412b. *Tert.* de Pud. 14. *Hil.* 474d.
10. *ασθενεις*] praem. *δε* 17. | om. *Orig.* Cr. Cor. 85.
11. *αχρι της* *Orig.* i. 257e. ii. 592d. iv. 214a. *Clem.* 587. *Eus.* in Ps. 405d. (*μεχρι* *Eus.* P.E. 584a.) | *ἑως* FG. || (*αρτι*] *αργει* F.)
11. *γυμνιτευομεν* A¹BℵCDFG. 37. P. (*-νειτ.* B*D*) | ‡ *γυμνητευομεν* ς. B² *Alf.* 17. 47. L. *Orig.* i. 257f. iv. *Clem.* *Eus.* P.E. in Ps. (om. *γυμν. και* A*.)
12. *λοιδορουμενοι* et *διωκομενοι*] add. *και* bis. FG. (Vulg.) Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 692b. | om. *Clem.* 587. *Orig.* i. 257f. 627b. 728b. (772a.) ii. 301b. Gall. xiv. 35. *Eus.* P.E. 584a. 655a. (om. 1°. *Orig.* Cr. Cor. 98).
— *τοις* (sic) *ιδιαις χερσιν* 17.
13. *βλασφημουμενοι* BℵcDFG. 37. 47. L. Vulg. *Orig.* i. 257f. ii. 501b. *Orig. Int.* ii. 692b. | *δυσφημ.* Aℵ*C. 17. P. *Clem.* 587. *Orig.* i. 627b?. 728c. ap. Gall. *Eus.* P.E. 584a. 655a.
— *ὡς περικαθαρματα* *Orig.* iv. 393a. (154d.) *Clem.* *Eus.* P.E. 584a. | *ὡς περικαθαρμα* D*. | *ὡσπερει καθαρματα* 37. (G -*ρι*.)

5. manifestavit *Am.* | 7. acceperis *Cl.* | 8. regnetis *Cl.* | regnemus *Cl.* | 9. enim quod deus nos apost. noviss. *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. LP.

14. νουθετῶν

τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.
14 οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ‡ ἀλλὰ″ ὡς τέκνα
μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. 15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγω-
γοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν
γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
ἐγέννησα.

q cap. 11:1.

26 16 q Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.
17 διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν ‡ μου
τέκνον″ ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀνα-
μνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ
ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. 18 ὡς μὴ ἐρχομένου δέ
μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· 19 ἐλεύσομαι δὲ
ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσο-
μαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύ-
ναμιν. 20 οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ'
B′ ἐν δυνάμει. 21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς,
ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε ‡ πραΰτητος;″

V.

r Lev. 18:8.

1 ″Ολως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορ-
νεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν †, ὥστε r γυναῖκά τινα

purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsima usque adhuc. 14 Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut filios meos carissimos moneo. 15 Nam si decem milia pedagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres: nam in Christo Iesu per evangelium ego vos genui. 16 Rogo ergo vos, imitatores mei estote. 17 Ideo misi ad vos Timotheum, qui est filius meus carissimus et fidelis in domino; qui vos commonefaciat vias meas quae sunt in Christo, sicut ubique in omni ecclesia doceo. 18 Tamquam non venturus sim ad vos, sic inflati sunt quidam: 19 veniam autem cito ad vos, si dominus voluerit, et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem: 20 non enim in sermone est regnum dei sed in virtute. 21 Quid vultis? in virga veniam ad vos, aut in caritate et spiritu mansuetudinis?

1 Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis fornicatio qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris aliquis habeat.

---

14. *γραφω* post *ταυτα* DFG. Vulg.
— *αλλα* B. | ‡ *αλλ'* ς. rel. [C n.l.]
— *νουθετω* BDFG. 37. 47*s*. L. Vulg. | *-των* AℵC. 17. P.
15 *Ιησου* (*Clem.* 653.) *Orig. Int.* ii. 130°. 219ᵃ. iii. 377ᶜ. iv. 522.ᵃ *Meth.* Jahn. 20. *Eus.* in Ps. 406ᵃ. | om. B. *Clem.* 556.
— *εγεννησα* *Clem. bis. Meth. Eus.* | *εγενησα* FG (B*Btly e sil.* neg. *Alf.*)
16. *ουν* *Clem.* 587. | *δε* D*FG.
17. *τουτο*] add. *αυτο* Aℵ*. 17. P. Syr.Hcl. | om. BℵᶜCDFG. 37. 47. L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 87.
— *μου* ante *τεκνον* ABℵC. 17. 37. P. | ‡ post ς. DFG. 47. L. Vulg. *Orig.*
— *πιστον* *Orig.* | *-τος* FG.
— *αναμνησει* *Orig.* | *αναμιμνησει* A.
— *χριστῳ* ABDᶜ. 47. LP. *Am. Tol. Demid.* Syr.Pst. *Orig.* | *χριστῳ Ιησου* ℵCDᵇ. 17. 37. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Jesu Christo Æth. | *κυριῳ Ιησου* D*FG.
18. *δε* *Orig.* Cr. Cor. 88. | om. FG.
19. *θελησει* LP.
— *ου* *Clem.* 347. 897. *Orig.* iv. 11ᵃ. *Tert.* de Pud. 14. | om. D*.
19. *λογον*] add. *αυτων* FG. | om. *Orig.* iv. *Clem. bis.*
— *των πεφισιωμενων* *Clem. bis. Tert.* de Pud. | *τον -νον* 37. L. *Orig.* iv.
20. *αλλ'* *Orig.* iv. 11ᵇ. | *αλλα* FG.
21. *πνευματι*] *πνευμα* D**Gr.* et *Lat.*
— *πραυτητος* ABC ut vid. 17. | ‡ *πραοτ.* ς. ℵDFG. 37. 47. LP. *Clem.* 134. *Orig.* ii. 542ᶜ.
1. *εθνεσιν*] † add. *ονομαζεται* ς. ℵᶜ. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵ*CDFG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 90. *Orig. Int.* ii. 301ᵈ. 482ᵉ. iii. 280ᵇ. *Tert.* de Pud. 14. *Luc.* 20. 134.
— *τινα* post *του πατρος εχειν* DFG. (Vulg.) *Orig. Int.* (ii. 482ᵉ.) iii. | ux. patr. sui quis habeat *Tert.* ux. patr. aliquis (sui 134.) hab. *Luc.* 20. 134.
2. *ουχι* *Orig.* Cr. Cor. 91. | *ου* FG.
— *αρθῃ* ABℵCDFG. 17. 37. P. *Orig.* | ‡ *εξαρθῃ* ς. 47*s*. L.
— *ποιησας* BDFG. 47. LP. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Orig. Int.* ii. 482ᵉ. *Luc.* 21. 134. | *πραξας* AℵC. 17. 37. Syr.Pst. ut vid. *Orig. Int.* iii. 280ᶜ. qui admisit *Tert.* de Pud. 14.
3. *απων*] † praem. *ὡς* ς. DᵇFG. 47. L. Syr.Hcl. (Arm.) *Luc.* 21. 134. | om. ABℵCD*. 17. 37 *Scr.* P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 882ᵉ. *Hil.* 336ᶠ. vid. *Dion. Alex.* in *Eus.* H.E. vii. 11. (335.) *Tert.* de Pud. 14.
3. *τουτο*] om. FG. *Luc. bis.*
4. *ἡμων* 1°. Syrr.Pst.&Hcl.* | om. Aℵ. *Harl.* Syr.Hcl.*txt* *Luc.* 21. 134.
— *Ιησου* 1°.] † add. *χριστου* ς. ℵDᶜFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Platt.* | om. ABD*. Syr.Hcl.*txt.* Æth. *Rom. Luc. bis.* (C n.l.)
— *συναχθεντων... ἡμων Ιησου (χριστου)* *Orig.* i. 269ᶜ. iii. 257ᵈ. 789ᶜ. 790ᵃ. *Lucif.* | om. 17.
— *ἡμων* 2°. Syrr.Pst.&Hcl.* *Orig. Int.* iii. 939ᵉ. *Luc.* | om. P. *Am. Fuld. Tol. Harl.* Syr.Hcl.txt. *Orig.* i. iii. *ter. Orig. Int.* iii. 882ᵉ.
— *Ιησου* 2°.] † add. *χριστου* ς. DᶜFG. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Platt. Orig.* iii. 257ᵃ. 617ᵃ. *Orig. Int.* iii. 939ᵉ. *Luc.* 134ᵃ. | om. ABℵD*P. Vulg. Syr.Hcl.txt. Æth. *Rom. Orig.* i. iii. 789ᶜ. 790ᵃ. *Orig. Int.* iii. *Hil.* 336ᶠ. *Luc.* 21. 134ᵇ. [C n.l.]

---

16. *fin.* add. sicut et ego Christi *Cl.* | 17. commonefaciet *Cl.* | Christo Jesu *Cl.* | 19. ad vos cito *Cl.* | 21. an in car. *Cl.*
1. quales *Am.* | patris sui *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.
2. πράξας
§ Goth.
5. Ἰησοῦ *[χριστοῦ]″
* Gal. 5:9.

τοῦ πατρὸς ἔχειν· 2 καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ καὶ
οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ‡ ἀρθῇ″ ἐκ μέσου ὑμῶν
ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; 3 ἐγὼ μὲν γὰρ † ἀπὼν τῷ
σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, § ἤδη κέκρικα ὡς
παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, 4 ἐν τῷ ὀνό-
ματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ † συναχθέντων ὑμῶν καὶ
τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ †, 5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς
ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 6 οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ
οἴδατε * ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 7 ἐκ-
καθάρατε † τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα,
καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν † ἐτύθη
χριστός. 8 ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ
ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν ἀζύμοις εἰλικρι-
νείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι
πόρνοις, 10 † οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου
ἢ τοῖς πλεονέκταις ‡ καὶ″ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις,

2 Et vos inflati estis, et non magis luctum habuistis, ut tolleretur de medio vestrum qui hoc opus fecit? 3 Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu, iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est, 4 in nomine domini nostri Iesu Christi congregatis vobis et meo spiritu cum virtute domini Iesu, 5 tradere huiusmodi satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die domini Iesu. 6 Non bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? 7 Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova consparsio, sicut estis azymi: etenim pascha nostrum immolatus est Christus. 8 Itaque epulemur non in fermento veteri neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

9 Scripsi vobis in epistula ne commisceamini fornicariis; 10 non utique fornicariis huius mundi aut avaris aut rapacibus aut idolis servientibus:

---

5. *τον τοιουτον* Syr.Hcl.*txt*. *Orig*. iii. 126^{d}. 257^{d}. 304^{e}. 789^{c}. *Luc*. (add. hominem) *ter*. *Hil*. 336^{f}. *Orig*. *Int*. ii. 413^{f}. 463^{b}. 683^{b}. *Orig*. *Int*. iii. 882^{e}. 400^{a}. | *αυτον* FG. Syrr.Pst.&Hcl.*mg*. Æth.

— *κυριου*] add. *ἡμων* AFG. 17. 37. P. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Orig*. iii. 257^{d}. *Orig*. *Int*. ii. 261^{f}. iii. 882^{e}. *Luc*. | non habent BℵD. 47. L. *Am*. *Tol*. *Orig*. ii. 117^{e}. iii. 304^{e}. 725^{a}. *Orig*. *Int*. ii. 683^{c}. iii. 400^{a}. *Eus*. in Ps. 163^{a}. *Tert*. adv. Marc. v. 7. de Pud. 13. *Hil*. 137^{b}. [C *n.l.*]

— *Ιησου* AℵD. rel. vv. *Orig*. iii. 257^{d}. *Orig*. *Int*. ii. 261^{f}. iii. *Luc*. | om. B. *Orig*. ii. 117^{e}. iii. 304^{e}. 725^{a}. *Eus*. in Ps. *Ter*. adv. Marc. *Hil*. ‖ add. *χριστου* ADFG. 17. 37. P. Vulg. *Cl*. Syrr.Pst. &Hcl.* Memph. Arm. *Orig*. iii. 257^{d}. *Orig*. *Int*. ii. 261^{a}. iii. 882^{e}. *Luc*. | om. B(vid. supra) ℵ. 47. L. *Am*. *Tol*. Syr.Hcl.txt. Goth. Æth. *Orig*. ii. 117^{e}. iii. 304^{e}. 725^{a}. *Orig*. *Int*. iii. 400^{a}. *Eus*. in Ps. *Tert*. *Hil*. [C *n.l.*]

6. *ζυμοι* *Orig*. iii. 303^{f}. Cr. Cor. 97. 98. | *δολοι* D*. Vulg. *Iren*. 265. *Orig*. *Int*. ii. 241^{c}. 413^{e}. *Luc*. 21. desipiat *Tert*. de Pud. (18.) | *ζυμη* vel *ζυμει* 37 *Scr*.

7. *εκκαθαρατε*] † add. *ουν* ϛ. ℵ^{c}C. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Æth. *Orig*. Cr. Cor. 95. *Orig*. *Int*. ii. 241^{c}. | om. ABℵ*DFG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. *Clem*. 560. *Tert*. adv. Marc. v. 7. *Cypr*. 178. 308. *Luc*. 21.

— *πασχα ἡμων*] † add. *ὑπερ ἡμων* ϛ. ℵ^{c}C^{3}. 37. 47. L(P.) Syrr.Pst.(ad fin. ver.)&Hcl. Goth. *Hipp*. (Lagarde 142.) *Orig*. i. 759^{a}. *edd*. ii. 128^{e}. iv. 174^{c}. (De la Rue) 175^{d}. (id.) (*ὑπ. ὑμων* P.) | om. ABℵ*C*DFG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Marcion* (Epiph. 320. & 355.) *Ptol*. ad. Flor. iii. *Clem*. 686. *Orig*. i. 759^{a}. *cod*. iii. 303^{d}. iv. 174^{c}. (Huet.) 175^{e}. Cr. Cor. 95. *Orig*. *Int*. ii. 88^{c}. 153^{e}. 304^{b}. 410^{c}. *Eus*. Pasc. (Mai 209). *Tert*. adv. Marc. v. 7. *Cypr*.

— *ετυθη* *St*. 3. ABℵDFG. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl.mg. *Graece*. *Marcion*. *Ptol*. *Hipp*. *Orig*. i. ii. iii. iv. *bis*. Cr. Cor. *Eus*. | *εθυθη* *Elz*. *Clem*. 686. *Orig*. iv. 175^{e}. [C n.l.]

— *χριστος*] praem. *ὁ* FG. | om. *Marcion*. *Ptol*. *Clem*. *Orig*. ii. iii. iv. *ter*. *Hipp*. *Orig*. *Eus*.

8. *ἑορταζωμεν* BℵCFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig*. ii. 128^{e}. iii. 220^{b}. Cr. Cor. 95. *Orig*. *Int*. *saepe*. *Cypr*. 178. 308. | -*ζομεν* ADP. Goth. *Orig*. iv. 175^{d}.

8. *παλαιας* P.

— *μηδε* *Orig*. ii. iii. Cr. Cor. *Orig*. *Int*. 212^{c}. 304^{b}. 410^{c}. *Cypr*. | *μη* B. *Orig*. iv. 402^{e}. | *ουδε* *Orig*. iv. 175^{d}.

— *πονηριας* *Orig*. ii. iii. Cr. Cor. *Orig*. *Int*. ii. 212^{c}. 304^{c}. *Cypr*. | *πορνειας* FG.

— *αλλα* 17. (*αλλ᾽* *Orig*. ii. iii. Cr. Cor.)

9. *συναναμιγνυσθαι* *Clem*. 561. *Orig*. Cr. Cor. 97. *Tert*. de Pud. 18. | -*θε* D^{b}. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Orig*. *Int*. ii. 195^{b}. 213^{b}.

10. *ου παντως*] † praem. *και* ϛ. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig*. Cr. Cor. 97. | om. ABℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. Goth. *Orig*. *Int*. ii. 195^{b}. *Tert*. *Luc*. 21. (non autem dico Syr.Pst.)

— *τουτου* ante *του κοσμου* D.

— *και ἁρπ*. ABℵ*CD*FG. 17. P. Æth. | ‡ *η ἁρπ*. ϛ. ℵ^{c}D^{b}. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Iren*. 265. *Orig*. Cr. Cor. *Orig*. *Int*. ii. *Luc*. | *η και ἁρπ*. 37.

---

2. ut tollatur *Cl.* | 4. domini nostri *Cl.* | 5. domini nostri Jesu Christi *Cl.* | 6. non est bona *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37 47. [E]LP.

ἐπεὶ ‡ ὠφείλετε" ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. 11 ‡ νῦν"
δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς
ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης
ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ
συνεσθίειν. 12 τί γάρ μοι † τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς
ἔσω ὑμεῖς κρίνετε, 13 τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει; †
† ‡ ἐξάρατε" τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

† Deut. 17:7. 22. 21. 24.

VI. Γ'

27 1 Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτε-
ρον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ ¶ τῶν
ἁγίων; 2 * ἢ" οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρι-
νοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί
ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; 3 οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους
κρινοῦμεν; μή τι γε βιωτικά; 4 βιωτικὰ μὲν οὖν κρι-
τήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ,
τούτους καθίζετε. 5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως
οὐκ ‡ ἔνι" ἐν ὑμῖν ‡ οὐδεὶς σοφός," ὃς δυνήσεται δια-
κρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; 6 ἀλλὰ ἀδελ-
φὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων;
7 ἤδη μὲν [οὖν] ὅλως ἥττημα † ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα

¶ Goth.

5. λάλω.

alioquin debueratis de hoc mundo exisse. 11 Nunc autem scripsi vobis non conmisceri, si is qui frater nominatur est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax, cum eiusmodi nec cibum sumere. 12 Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? Nonne de his qui intus sunt vos iudicatis? 13 Nam eos qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malum ex vobis ipsis.

1 Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari aput iniquos et non aput sanctos? 2 An nescitis quoniam sancti de mundo iudicabunt? et si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? 3 Nescitis quoniam angelos iudicabimus, quanto magis saecularia? 4 Saecularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles qui sunt in ecclesia, illos constituite ad iudicandum. 5 Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum? 6 sed frater cum fratre iudicio contendit, et hoc aput infideles?

10. ωφειλετε AB*ℵCDFG. 17. 47. L. | ‡ οφειλετε ϛ. B^2. 37. P.

11. νυν ABℵ^{c}FG. 17. LP. | ‡ νυνι ϛ. ℵ*CD. 37. 47. *Orig.* Cr. Cor. 98.

— η πορνος] ᾖ *Elz.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 265. *Tert.* de Pud. 18. | ᾗ *St.*3. *f.g.* Arm.

— πλεον. η ειδολ. η λοιδορ. η μεθυσες η ἁρπ. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Iren.* 265. (*Orig.* iii. 610^c.) *Orig. Int.* ii. 195^c, 213^b. *Luc.* 21. | μεθυσ. η ειδολ. η λοιδορ. η πλεον. η ἁρπ. C. | ειδολ. η πλεον. η λοιδορ. η μεθος (sic) η ἁρπ. 37. Arm. (η μεθ. η λοιδ. *Orig.* Gall. xiv. 6. η λοιδ. η μεθ. η ἁρπ. *Orig.* Cr. Cor. 98.) [Æth.]

— μηδε *Clem.* 170. *Orig.* iii. 610^c. Cr. Cor. 98. (nec *Orig. Int.* ii. *bis.*) | μητε FG. | μη A. *Orig.* Gall.

12. τι *Orig.* Cr. Cor. 98. *Tert.* de Pud. 2. | ει FG.

— μοι] † add. και ϛ. D. 37. 47. L. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵCFG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* Cr. Cor. *Tert.*

— ὑμεις *Orig.* Cr. Cor. 74. 98. | ὑμας C*.

— κρινετε *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | -νειτε ℵ*(corr.^{a})

13. κρινεῖ B^2. Vulg. (? Memph.) Arm. || † add. και ϛ. D^c. 17*s*. 47. L. Syrr.Pst. &Hcl. (? Æth.) *Orig.* Cr. Cor. 98. (vid. LXX. in Deut.) | om. ABℵCD*FG. 37. P. Vulg. Memph. Goth. Arm.

13. εξαρατε ABℵCD*FG. 17. 37. P. | ‡ εξαρειτε ϛ. D^c. 47. L. *Orig.* Cr. Cor. (vid. LXX.) εξαιρειτε *Eus.* in Ps. 651^d.

1. ὑμων] praem. εξ A. 17. 37. P. | om. *Clem.* 883. *Cypr.* 318.

— πραγμα εχων post προς τον ἑτερον DFG. Memph. *Cypr.* | ante rel. *Clem.*

— τον *Clem.* | om. B.

2. η ουκ ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. (? Æth.) *Clem.* 883. *Cypr.* 318. *Hil.* 50^e. | * om. η ϛ. D^c. 47. L. Syr.Hcl.*txt.* Memph.

— ει] om. D*. *Hil.* 50^e | εαν FG.

3—6.] om. versus quattuor A.

3. μη τι γε *Orig.* iii. 692^c. Cr. Cor. 102. | ποσῳ μαλλον FG. Vulg. Æth.

4. μεν ουν *Orig.* Cr. Cor. 105. | γουν FG.

— εχητε *Orig.* | εχεται F (non G.)

— εξουθενημενους *Orig.* Cr. Cor. 105. | εξουθενουμενους 17. (εξουδενωμενους *Orig.* ii. 822^b.)

5. λεγω ℵDFG. 17. 37. 47. LP. vv. *Orig.* Cr. Cor. 105. | λαλω B. [C *n.l.*]

— ενι BℵC. 17. 47. LP. *Orig.* Cr. Cor. 105. 106. | ‡ εστιν ϛ. DFG. 37.

5. ουδεις σοφος BℵC. 17. Syr.Pst. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 105. | ουδε εἱς σοφος FG. 37. P. | ‡ σοφος ουδε εἱς ϛ. D^c. 47. L. Vulg. Syr.Hcl. | σοφος tantum D*. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 106. [Arm.]

— ὁς] add. ου L. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*

— δυνησηται 17.

— διακριναι] ανακριναι ℵ* (corr.^{c}) *Orig.* Cr. Cor. 106 *bis.*

6. κρινεται] κρινατε F (non G.)

— τουτο Syr.Hcl.txt. Memph. *Orig.* Cr. Cor. | ταυτα C. Syr.Hcl.mg. | τουτα D^b.

— επι *Orig.* Cr. Cor. | μετα D*.

— fin.] add. και ου επι ἁγιων FG. | non habet *Orig.* Cr. Cor. || add. postea ουκ οιδατε G (non F.)

7. ... ad. ver. 15. (η ουκ οιδ.) om. FG. (spat. vac.)

— ουν ABℵ^{c}CD**. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl.* Æth. *Orig.* Cr. Cor. 106. | om. ℵ*D*. 17. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. Arm. *Orig. Int.* ii. 301^d. *Cypr.* 318.

— ὁλως Syr.Hcl. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | om. A. Syr.Pst. *Orig.* Cr. Cor.

11. si his *Am.** | 12. de iis *bis. Cl.*
2. de hoc mundo *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.
ᵘ Gal. 5:21.

ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε;
διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; 8 ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδι-
κεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ‡ τοῦτο″ ἀδελφούς. 9 ᵘ ἢ
οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι ‡ θεοῦ βασιλείαν″ οὐ κληρονο-
μήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλο-
λάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται
10 οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ
λοίδοροι οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν θεοῦ † κληρονομή-
σουσιν. 11 καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε,
ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ‡ ἀλλὰ″ ἐδικαιώθητε, ἐν τῷ ὀνόματι
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ * χριστοῦ″ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ
θεοῦ ἡμῶν.
12 ᵛ Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
ὑπό τινος. 13 τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς
βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ§ ταῦτα καταρ-
γήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· 14 ˣ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον
ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

10. οὐ μέθ.
11. κυρίου *[ἡμῶν]″
ᵛ cap. 10:23.
§ K.
ˣ Rom. 8:11. 2 Cor. 4:14.

7 Iam quidem omnino delectum est in vobis quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accepitis? quare non magis fraudem patimini? 8 Sed vos iniuriam facitis et fraudatis, et hoc fratribus. 9 An nescitis quia iniqui regnum dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarii neque idolis servientes neque adulteri 10 neque molles neque masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque rapaces regnum dei possidebunt. 11 Et haec quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine domini nostri Iesu Christi et in spiritu dei nostri.

12 Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt: omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate. 13 Esca ventri, et venter escis: deus autem et hunc et haec destruet. Corpus autem non fornicationi sed domino, et dominus corpori: 14 deus vero et dominum suscitavit et nos suscitavit per virtutem suam.

7. *ὑμιν*] † praem. *εν* ϛ. Vulg. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* [h. FG.] | om. ABℵCD. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* Cr. Cor.
— *κριματα* *Orig.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | *κριμα* ℵ.
— *αδικεισθε δια τι ου. μαλ. αποστερεισθε* *Clem.* 884. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* | *αποστερεισθε δια τι ου. μαλ. αδικεισθε* L.
8. *αλλα*] *αλλ'* D*L. *Orig.* Cr. Cor. 106.
— *αποστερειτε και αδικειτε* D. | Contra, *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.*
— *τουτο* ABℵCD. 17. P. Vulg. Memph. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* | ‡ *ταυτα* ϛ. 37. 47. L. Syr.Hcl. Arm. [Syr.Pst.]
9. *αδικοι*] praem. *οἱ* A*ut vid. | om. *Clem.* 885. *Orig.* Cr. Cor. 106.
— *θεου* ante *βασιλειαν* ABℵCD. 17. 37. P. *Orig.* Cr. Cor. 106. | ‡ post ϛ. 47. L. Vulg. *Polyc.* ad Philip. v. *Iren.* 265. (Mass. et edd.) 305. *Clem.* 885. *Tert.* de Pud. 16. *Cypr.* 318. vid. ver. 10. (om. *Iren.* 265. edd.)
— *ου*] om. B*. (add.[2] *mg.*)
— *ουτε* 5[ies]. *Clem.* (301.) 562. (1°.) *Orig.* Cr. Cor. 106. (1°. et 2°.) 107. | *ουδε* D 5[ies]. (3°. *Orig.* Cr. Cor. 107.)
10. *ουτε κλεπται ουτε πλεονεκται* *Iren.* 265. 305. *Orig. Int.* ii. 200[e]. 259[f]. *Meth.* Jahn. 85. *Cypr.* 207. | *ο. πλεον. ο. κλεπτ.* D[b]. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 301. 582. (*ουδε bis* D. ctra, 1° *Orig.* Cr. Cor)
10. *ουτε μεθ.* BD. 37. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren. bis. Clem.* 301. *Meth.* Jahn. 85. *Cypr.* | *ου μεθυσοι* AℵC. 17. P. *Clem.* 562. (post *ου λοιδοροι* P.)
— *ου λοιδοροι* *Clem. bis.* | *ουτε λοιδ.* D*. *Iren. bis. Meth. Cypr.* 81. 217.
— *θεου* ante *βασιλειαν* D*. | post *Iren. bis. Clem.* 301. 562. *Orig.* i. 770[b]. 772[a]. iii. 265[e f]. Cr. Cor. 107 *bis. Orig. Int.* ii. *bis. Cypr. bis. Meth. Eus.* in Es. 372[c].
— *κληρονομ.*] † praem. *ου* ϛ. 37. 47. LP. *Clem. bis. Orig.* i. (non habet ante) *bis.* iii. *id bis.* Cat. Cr. 1°. *Eus.* in Es. | om. ABℵCD. 17. *Polyc.* ad Philip. v. *Orig.* Cat. Cr. 107 (2°.). *Meth.*
11. *αλλα απελ.* *Clem.* 885. | *αλλ' απελ.* CD*.
— *αλλα ἡγιασθ.*] *αλλ' ἡγιασθ.* C*ut vid.* 37 *Scr.* L. *Clem.*
— *αλλα εδικ.* ABℵD. 47. P. | ‡ *αλλ' εδικ.* ϛ. C. 17*s*. 37. L.
— *κυριου*] add. *ἡμων* BC*ut vid.* 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Iren.* 282. 305 (2°.). *Orig. Int.* ii. 203[b]. 411[c]. 434[c]. *Cypr.* 207. | om. AℵDL. Syr.Hcl.*txt.* *Iren.* 265. 305 (1°.). *Clem. Tert.* de Pud. 16.
11. *Ιησου*] add. *χριστου* BℵC *ut vid.* D*. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Iren.* 265. 305 *bis. Orig. Int.* ii. *ter. Tert. Cypr.* | *om. AD[c]L. ϛ. Syr.Hcl.*txt.* (om. *Ιησ.* et *χρ.* *Clem.*)
12. *μοι* 1°. *Iren.* 282 *Gr.* (*Clem.* 529 anc.) nobis Æth. | om. *Iren. Lat. Orig.* iv. 216[b]. *Tert.* de cult. fem. 10. de ex cast. 8. de bapt. 17.
— *μοι* 2°. *Clem.* 885. *Orig.* Cr. Cor. 109. | om. C*. *Orig.* iv. *Tert.* ter. (mihi Æth.)
14. *ἡμας* *St.* 3. ABℵCD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst &Hcl. Memph. Æth. *Polyc.* 2. *Iren.* 300. *Meth.* Jahn. 85. *Tert.* adv. Marc. v. 7. | *ὑμας* *Elz.* Arm. ‖ add. cum eo Syr.Hcl.mg.
— *εξεγερει* ℵCD[c]. 17. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren. Meth. Tert.* | *εξηγειρεν* B. *Am. Harl.* | *εξεγειρει* AD*. 37. P (-*ρεῖ*) | *συνεξεγερει* 47.
— *δια*] om. 37.

7. accipitis *Cl.* | 13. has destruet *Cl.* | 14. suscitabit *Cl.*

A B ℵ C D FG. 17. 37. 47. KLP.

y Gen. 2:24.

§ Æg. iii.
z cap. 3:16. 2 Cor. 6:16.
a cap. 7:23.

15 οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ
ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης
μέλη; μὴ γένοιτο. 16 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος
τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; [y] Ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ
δύο εἰς σάρκα μίαν· 17 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν
πνεῦμά ἐστιν. 18 φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρ-
τημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
19 § ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ [z] σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν
ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ
ἐστὲ ἑαυτῶν; 20 [a] ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε
δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν †.

VII. Δ΄ - 28 1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ [μοι], καλὸν ἀνθρώπῳ
γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· 2 διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα

15 Nescitis quoniam corpora ve-
stra membra Christi sunt? tol-
lens ergo membra Christi fa-
ciam membra meretricis? Ab-
sit. 16 An nescitis quoniam qui
adheret meretrici unum corpus
efficitur? Erunt enim, inquid,
duo in carne una. 17 Qui au-
tem adheret domino, unus
spiritus est. 18 Fugite fornica-
tionem. Omne enim pecca-
tum quodcumque fecerit homo
extra corpus est: qui autem
fornicatur, in corpus suum
peccat. 19 An nescitis quoniam
membra vestra templum est
spiritus sancti, qui in vobis est,
quem habetis a deo, et non
estis vestri? 20 Empti enim
estis praetio magno: glorificate
et portate deum in corpore
vestro.
1 De quibus autem scripsistis,
bonum est homini mulierem
non tangere: 2 propter fornica-
tionem autem unusquisque
suam uxorem habeat, et una-

15. *ουκ*] praem. *η* FG. *Meth.* Jahn 85. | *om. Iren.* 300. *Cypr.* 323. *Luc.* 21.
— *ὑμων* Bℵᶜ CDFG. rel. Vulg. *Iren.* 300. *Orig. Int.* iv. 474ᵃ. *Meth.* (*μελη ὑμ.*) *Tert.* adv. Marc. v. 7. de Pud. 16. *Cypr. Luc.* | *ἡμων* Aℵ*.
— *εστιν Iren. Orig. Int.* iv. *Meth.* (*Tert. Cypr. Luc.*) | om. FG. ‖ add. *ποιησω μελη πυρνης. μη γενοιτο* G(non F.)
— *αρας Iren. Orig.* (i. 520ᶜ. *μη αιρειν*) Cr. Cor. 119. *Orig. Int.* ii. 685ᵃ. *Meth. Tert.* de Pud. 16. (*Cypr.*) *Luc.* | *αρα* 47². P. | *η αρα* FG. (*Clem.* 230.) *Orig.* i. 520ᶜ. Cr. Cor. *Meth. Tert.*
— *τα μελη Iren. Orig. Int.* ii. *Tert. Cypr. Luc.* | *το σωμα* 17.
— *πορνης* post *μελη* DFG. Vulg. *Iren. Tert. Cypr. Luc.* | ante rel. *Orig.* i. 520ᶜ. Cr. Cor. 97. 107. 119. *Orig. Int. Meth.*
16. *η ουκ* ABℵCFG. rel. Vulg. Syr.Pst. Memph. *Clem.* 561. *Meth.* Jahn 85. *Cypr.* 323. *Luc.* 21. | om. *η* D. 47. KL. Syr.Hcl. *Tert. Marcion* ap. Epiph. xlii. (321.)
— *φησιν Marcion* (Epiph. 320.) *Meth. Luc.* 21. | om. A. *Marcion* (355.) *Tert. Cypr.*
18. *φευγετε Orig.* ii. 645ᵃ. *Meth.* Jahn. 85. | *φυγετε* FG.
— *εαν Orig.* Cr. Cor. 120. | *αν* D*. 17. *Meth.*
— *ποιησῃ Orig.* | *ποιησει* 47*. P.
19. *το σωμα* A*BℵCDFG. 47. KsP. Syr.Pst. Æg. iii. *Orig. Int.* iv. 474ᵃ. 584ᵈ. *Tert.* de res. car. 10. | *τα σωματα* A¹ *e corr.* 17. 37. L. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* i. 756ᵉ. ii. 576ᶜ. Cr. Cor. 65. 119. *Orig. Int.* ii. 409ᵃ. *Meth.* Jahn 85. *Hil.* 349ᵇ. (quod hospitium spiritus domini sitis, Æth.) | membra vestra Vulg. vid. *Orig. Int.* iv. 584ᵈ.
19. *ναος*] add. *θεου* 37*. *Orig.* Cr. Cor. 119. (i. 756ᵉ.) *Orig. Int.* ii. | om. *Orig.* Cr. Cor. 65. *Orig. Int.* iv. 474ᵃ.
— *πνευματος* ante *ἁγιου* B. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* | post *Meth. Orig.* Cr. Cor. 65. 119.
— *θεου*] praem. *του* ℵᶜP. *Orig.* Cr. Cor.
— *ἑαυτων*] *αυτων* ℵ*(corr.ᶜ)
20. *δη*] om. ℵ*(corr.ᵃ) Memph. *Orig.* Cr. Cor. 120. | *δει* L. ‖ *αρα γε δοξασατε Meth.* Jahn 85. (glorificate et portate Deum in corpore vestro Vulg. *Cypr.* (323.) (207. clarificate) (*Luc.* 22. Dominum) glorificate et tollite dominum in corpore vestro *Tert.* de Pud. 16. cum monet tollere et magnificare deum in corpore nostro. *Tert.* de res. car. 10.)
— *σωματι ὑμων*] † add. *και εν τῳ πνευματι ὑμων ἁτινα εστιν του θεου* ς. C³Dᵇ. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Usc.* | add. *και εν τῳ πν. ὑμων* Arm. *Zoh.* | om. ABℵC*D*FG. 17. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. 1 MS. Æth. *Iren.* 309. *Orig.* Cr. Cor. *Meth. Tert. bis. Cypr. Luc.*
1. *εγραψατε μοι* ADFG. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 121. *Meth.* Jahn 85. | om. *μοι* BℵC. 17. *Am. Fuld.* * *Tert.* de Pud. 16. de monog. 11.
2. *δε Clem.* 554. *Orig.* iii. 646ᵉ. *Orig. Int.* iii. 385ᵇ. *Meth.* Jahn 21. *Tert.* de Pud. 16. de monog. 11. *Cypr.* 316. | *τε* C. | om. Memph. Æg. iii.
— *τας πορνειας Clem. Orig.* iii. Cr. Cor. 121. 179. *Meth. Tert.* de monog. | *την πορνιαν* FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iii. *Tert.* de Pud. *Cypr.* 315.
— *και ἑκαστη τον ιδιον ανδρα εχετω Orig.* iii. *Orig.* Cr. Cor. *Meth. Orig. Int.* ii. 287ᵃ. *Cypr.* 316. | om. FG.
3. *ὁ ανηρ Orig.* i. 253ᶜ. iii. 647ᵃ. *Meth.* Jahn 21. | om. *ὁ* F(non G.)
— *την οφειλην* ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem.* 555. 561. *Orig.* i. iii. Cr. Cor. 122. *Meth. Tert.* de Pud. 16. *Cypr.* | ‡ *την οφειλομενην ευνοιαν* ς. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.
— *αποδιδετω* A. | *-δοτω Clem.* 561. *Orig.* i. iii. Cr. Cor. *Meth.* (*αποδιδῳ Clem.* 555.)

15. sunt Christi *Cl.* | 18. *om.* enim *Cl.* | 19. templum sunt *Cl.*
1. scrips. mihi *Cl.*

Vulg.
Syrr.P.H.
Memph.[Æg.iii.]
[Goth.]Arm.Æth.

ἐχέτω. 3 τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ‡ ὀφειλὴν″ ἀποδιδότω·
ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου
σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ‡ ἀλλὰ″ ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ
καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ‡ ἀλλὰ″
(§ Goth.) ἡ γυνή. 5 μὴ ἀποστερεῖτε § ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ
συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα ‡ σχολάσητε″ † τῇ προσ-
ευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ‡ ἦτε,″ ἵνα μὴ πειράζῃ
ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 6 τοῦτο δὲ
λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ᾽ ἐπιταγήν. 7 θέλω ‡ δὲ″
πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ‡ ἀλλὰ″
ἕκαστος ἴδιον ‡ ἔχει χάρισμα″ ἐκ θεοῦ, ‡ ὁ″ μὲν οὕτως,
‡ ὁ″ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐ-
τοῖς † ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. 9 εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύον-
(9. γαμεῖν) ται, γαμησάτωσαν· ‡ κρεῖττον″ γάρ ἐστιν γαμῆσαι ἢ

quaeque suum virum habeat.
3 Uxori vir debitum reddat, similiter autem et uxor viro.
4 Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir: similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier.
5 Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: et iterum revertimini in id ipsum, ne temptet vos satanas propter incontinentiam vestram.
6 Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium.
7 Volo autem omnes homines esse sicut me ipsum: sed unusquisque proprium habet donum ex deo, alius quidem sic, alius vero sic.

8 Dico autem non nuptis et viduis, bonum est illis si sic maneant sicut et ego:
9 quod si non se continent, nubant: melius est enim nubere quam

3. δε Vulg. Syr.Hcl. *Clem.* 561. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Meth.* | om. A. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Orig.* i. *Cypr.*
4. ουκ 1°.] εκ *St.*3 & 4. (*sphalma*).
— αλλα ὁ ABℵC. | ‡ αλλ' ὁ ς. DG. 17*s*. 37. 47*s*. KsLP. *Orig.* Cr. Cor. 122. *Meth.* Jahn 85. | om. F.
— αλλα ἡ ABℵCD*. 17. | ‡ αλλ' ἡ ς. D^cFG. 37. 47. KsLP. *Orig.* Cr. Cor. *Meth.*
5. αποστερητε K. | -ειτε *Clem.* 561. *Orig.* i. 198^c. 253^c. iii. 615^b. Cr. Cor. 124. *Meth.* Jahn 85. || add. ουν 37. | om. *Clem.* *Orig.* i. *bis.* iii. Cr. Cor. *Orig.* *Int.* ii. 358^b. *Cypr.* 316. *Meth.*
— μη] η μη Bmg. *Btly.* (negante *Alf.*)
— αν *Memph.* *Orig.* iii. Cr. Cor. | om. B. *Orig.* i. 198^c. (om. τι αν *Clem.* 561.)
— σχολασητε ABℵCDFGP. *Orig.* i. iii. Cr. Cor. (vid. *Dion. Alex.* Routh. iii. 231.) | ‡ -ζητε ς. 17*s*. 37. 47. KsL. *Meth.* || † add. τῃ νηστειᾳ και ς. $ℵ^c$. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. ABℵ*CDFG. 17. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. (*Clem.* 546.) *Orig.* i. iii. 615^b. (617^d.) Cr. Cor. 124. 140. *Orig.* *Int.* ii. iv. 461^b. 644^d. *Meth.* *Dion. Alex.* *Cypr.*
— ητε ABℵCDFG. 17. Æth. *Orig.* i. Cr. Cor. 124 *bis.* *Orig.* *Int.* ii. *Dion. Alex.* ut vid. | ‡ συνερχησθε ς. 37. 47. KLP. Memph. Æg. iii. revertimini Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Cypr.* | συνερχεσθε *Elz.* *Meth.* | γινεσθε *Clem.* 548.
5. πειραζει 47*. P *ut vid.* | -ζη *Orig.* Cr. Cor. *Meth.*
— ὑμων *Iren.* 245. *Orig.* i. Cr. Cor. 125. *Cypr.* | om. B. *Tatianus* (ap. Clem. 547.) *Meth.*
6. συγγνωμην *Orig.* iii. 647^a. iv. 166^e. Cr. Cor. *Meth.* | -μον F(non G.)
7. δε Aℵ*CD*FG. 17. *Am.* *Fuld.* *Demid.* Memph. Goth. *Orig.* iii. 639^a. Cr. Cor. 125. *Pier.* Routh. iii. 429. *Cypr.* 316. | ‡ γαρ ς. $Bℵ^cD^c$. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. [hiat Æg. iii.]
— αλλα BCD*. 17. | ‡ αλλ' ς. $Aℵ D^c$FG. 37. 47*s*. KsLP. *Clem.* 625. *Orig.* iii. Cr. Cor.
— ἑκαστος ιδιον εχει χαρισμα ABℵDFG. 17. 37. P. *Am.* *Tol.* *Demid.* (Memph.) Æg. iii. *ut vid.* *Clem.* 625. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Orig.* *Int.* iv. 469^b. *Cypr.* | ‡ ἑκασ. ιδ. χαρισ. εχει ς. 47. KL. Vulg. *Cl.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. | εχει ἑκασ. ιδιον χαρισμα C *ut vid.* [Æth.]
— εκ *Orig.* iii. Cr. Cor. | απο 37. *Clem.* 625. *Orig.* *Int.* iv. "a."
— θεου] praem. του DFG. | om. *Clem.* *Orig.* iii. Cr. Cor.
— ὁ *bis* ABℵ*CDFG. 17. P. *Clem.* | ‡ ὁς ς *bis.* $ℵ^c$. 37. 47. KsL. *Orig.* iii. Cr. Cor. 125. (ὁ μεν—ὁς δε *Orig* Cr. Rom. 7.)
8. λελω et χαραις F(non G.)
8. καλον] praem. ὁτι A. Syrr.Pst.&Hcl. | om. *Orig.* Cr. Cor.127. *Meth.* Jahn 21.
— αυτοις *Orig.* Cr. Cor. *Meth.* | om. K. αυταις 47. || † add. εστιν ς. D^b. 37. 47. KL. (Vulg.) Syr.Hcl. Æg. iii. Goth. | om. ABℵCD*FG. 17. P. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 127. 146. *Meth.* [Æth.]
— εαν *Orig.* Cr. Cor. *bis.* *Meth.* | αν B.
— μεινωσιν] praem. οὑτως C. Vulg. Syr.Hcl. ut vid. *Meth.* | add. οὑτως 37. Memph. Æg. iii. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
— καγω *Clem.* 542. 550. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | και εγω DFG. *Meth.* | om. Memph. Æg. iii.
9. ουκ εγκρατευονται *Orig.* Cr. Cor. 126. 127. *Meth.* Jahn 85. | ου κρατευονται FG.
— γαμησατωσαν *Orig.* Cr. Cor. *Meth.* | γαμειτωσαν FG.
— κρειττον BℵD. 17. 37. *Clem.* 555. *Orig.* Cr. Cor. 127. | ‡ κρεισσον ς. ACFG. 47. KsLP. *Orig.* Cr. Cor. 110. *Meth.*
— εστιν *Orig.* Cr. Cor. 110. 127. | om. D*FG. Memph. Æg. iii. *Orig.* Cr. Cor. 126. *Orig.* *Int.* iv. 532^b. *Meth.*
— γαμησαι $Bℵ^cC^2$DFG. 37. 47. KsLP. *Clem.* 509. *Orig.* Cr. Cor. 126. 127. *Meth.* | γαμειν Aℵ*C*. 17. *Clem.* 555. *Orig.* Cr. Cor. 110.

4. habeat *Am.* | 7. volo enim omnes vos esse *Cl.* | donum habet *Cl.* | 8. permaneant *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

πυροῦσθαι, 10 τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω οὐκ
ἐγώ, ‡ ἀλλὰ″ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρι-
σθῆναι· 11 (ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ
ἀνδρὶ καταλλαγήτω)· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.
12 τοῖς δὲ λοιποῖς ‡ λέγω ἐγώ,″ οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις
ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ
οἰκεῖν μετ᾽ αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· 13 καὶ γυνὴ ἥτις
ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ ‡ οὗτος″ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽
αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω ‡ τὸν ἄνδρα″. 14 ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ
ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπι-
στος ἐν τῷ ‡ ἀδελφῷ·″ ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκά-
θαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. 15 εἰ δὲ ὁ ἄπιστος
χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ
ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς
ὁ θεός. 16 τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις;
ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; 17 εἰ μὴ
17. ἐμέρισεν ἑκάστῳ ὡς ‡ μεμέρικεν″ ὁ ‡ κύριος″, ἕκαστον ὡς κέκλη-
κεν ὁ ‡ θεός,″ οὕτως περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. 18 περιτετμημένος
¶ C. τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω·¶ ἐν ἀκροβυστίᾳ ‡ κέκλη-

uri. 10 His enim qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego sed dominus, uxorem a viro non discedere; 11 quod si discesserit, manere innubtam aut viro suo reconciliari: et vir uxorem ne demittat.
12 Nam ceteris ego dico, non dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo, non dimittat
illam; 13 et si qua mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa, non dimittat
virum. 14 Sanctificatus est enim vir infidelis in muliere fideli, et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri inmundi essent,
nunc autem sancti sunt. 15 Quod si infidelis discedit, discedat: non est enim servituti subiectus frater aut soror in eiusmodi, in pace autem vocavit nos deus.
16 Unde enim scis, mulier, si virum salvum facies? aut unde scis, vir, si mulierem salvam facies?
17 Nisi unicuique sicut divisit dominus, unumquemque sicut vocavit deus, ita ambulet, et sicut ubique in omnibus ecclesiis doceo.
18 Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat praepatium: in praeputio aliquis vocatus

10. αλλα ABℵC ut vid. D*. | ‡ αλλ' ς. DᶜFG. 17s. 37. 47. KsLP. *Clem.* 561. *Orig.* Cr. Cor. 127.
— χωρισθηναι BℵC. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* | χωριζεσθαι ADFG. *Orig.* Cr. Cor. 128.
11. μενετω αγαμος...καταλλαγητω *Clem.* 561. *Orig.* Cr. Cor. 128. | μενειν αγαμον...καταλλαγηναι FG. Vulg. *Cypr.* 326.
— ανδρι] praem. ιδιῳ P. | om. *Orig.* *Cypr.*
12. λοιποις] add. ουχ D*.
— λεγω εγω ABℵC. 17. 37. P. Syr.Pst. Memph. (Æg. iii.) *Clem.* 561. *Orig.* Cr. Cor. 128. | ‡ εγω λεγω ς. DFG. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Goth. (Arm.) *Iren.* 245. (*Orig.* iv. 4ᵈ.) *Orig.* *Int.* ii. 330ᵈ.
— ουκ FG*.
— ει τις *Clem.* | ἥτις 17.
— μετ' αυτο F.
13. ἡτις ABCDᶜ. 17. 37. 47s. KsL. | ει τις ℵD*FGP.
— οὑτος ABℵCD*FG. 37. P. Vulg. Memph. (Æg. iii.) Goth. [17 h.] | ‡ αυτος ς. Dᶜ. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. [Æth.]
13. συνευδοκει (-κη 17.) | ευδοκει B.
— μετ' αυτης] μετ' αυτου 17.
— τον ανδρα ABℵe corr. CDFG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. (αυτον ανδρα ℵ*.) | ‡ αυτον ς. 47. KsLP. Syr.Hcl. Æg. iii.
14. γαρ] om. P.
— γυναικι] add. τῃ πιστῃ DFG. Vulg. Syr.Pst. *Tert.* ad ux. ii. 2. (om. rel. *Clem.* 532.)
— αδελφῳ ABℵ*CD*FG. 17. P. Memph. Æg. iii. | ‡ ανδρι ς. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 257. (*Clem.* 532.) *Tert.* | add. fidelem Vulg. Syr.Pst. (*Iren.*) (*Tert.*)
— νυν *Clem.* 561. | νυνι DFG.
— εστιν 2⁰. *Clem.* | ? om. A.
15. ἡ αδελφη ABℵᶜCD. 17. 47s. KsL. *Orig.* Cr. Cor. 137. | om. ἡ ℵ*FG. 37. P.
— κεκληκεν | βεβληκεν 37.
— ἡμας BℵᶜDFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr Pst.&Hcl. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. | ὑμας Aℵ*CK. Memph. *sic.* [h. P.]
16. γυναι et ανερ] γυνη et ανηρ FG.
— η τι] ει τι A.
17. μεμερικεν Bℵ*. | ‡ εμερισεν ς. AℵᶜCDFG. rel. [h. P.] (post ὁ κυριος A.)
— ὁ κυριος ABℵCDFG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. | ‡ ὁ θεος ς. 47. KsL. Syr.Hcl. Goth. (Æth. anc.) [h. P.]
— ἑκαστον] praem. και FG. (Vulg.) Syr.Pst.
— ὁ θεος ABℵCDF(G.) 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Goth. Arm. [h. P.] | ‡ ὁ κυριος ς. 47. KsL. Syr.Hcl. (Æth. anc.) | (ὁ κυριος ὁ θεος G* (non F.)
— οὑτως περιπατειτω και] om. B *Btly.* (neg. *Alf.*)
— οὑτως 2⁰.] add. ubique *Am.*
— πασαις ante ταις εκκλησιαις ℵ. 17. 47. Vulg. | εν πασαις εκκλ. *Orig.* iv. 4ᵈ.

10. iis autem qui *Cl.* | 11. non dimittat *Cl.* | 13. mulier fidelis *Cl.* | 14. infid. per mulierem fidelem *Cl.* | 15. non est enim serv. subj. frater *Cl.* | hujusmodi *Cl.* | 17. *om.* ubique *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Æg. iii. (Goth.) Arm. Æth.
ᵇ Gal. 5:6. 6:15.
ᶜ ver. 24.
ᵈ cap. 6: 20.
¶ Goth.

ταί τις″; μὴ περιτεμνέσθω. 19 ᵇ ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν,
καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντο-
λῶν θεοῦ. 20 ᶜ ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν
ταύτῃ μενέτω. 21 δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω·
ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆ-
σαι. 22 ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος
κυρίου ἐστίν· ὁμοίως † ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός
ἐστιν χριστοῦ. 23 ᵈ τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε
δοῦλοι ἀνθρώπων. 24 ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί,
ἐν τούτῳ μένετω παρὰ † θεῷ.

29 25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ
ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου
πιστὸς εἶναι. 26 νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ
τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕ-
τως εἶναι. 27 δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυ-
σαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. 28 ἐὰν δὲ καὶ
‡ γαμήσῃς″, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ [ἡ] παρθένος,
οὐχ ἥμαρτεν· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι·
ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.¶ 29 τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ
καιρὸς συνεσταλμένος ‡ ἐστιν τὸ λοιπόν,″ ἵνα καὶ

est? non circumcidatur. 19 Cir-
cumcisio nihil est, et praepu-
tium nihil est, sed observatio
mandatorum dei. 20 Unusquis-
que in qua vocatione vocatus
est, in ea permaneat. 21 Servus
vocatus es? non sit tibi curae;
sed et si potes liber fieri, magis
utere. 22 Qui enim in domino
vocatus est servus, libertus est
domini: similiter qui liber vo-
catus est, servus est Christi.
23 Praetio empti estis: nolite fieri
servi hominum. 24 Unusquisque
in quo vocatus est, fratres, in
hoc permaneat aput deum.

25 De virginibus autem prae-
ceptum domini non habeo; con-
silium autem do tamquam mi-
sericordiam consecutus a domi-
no ut sim fidelis. 26 Existimo
ergo bonum esse propter
instantem necessitatem, quo-
niam bonum est homini sic
esse. 27 Alligatus es uxori? noli
quaerere solutionem: solutus
es ab uxore? noli quaerere ux-
orem. 28 Si autem acciperis
uxorem, non peccasti, et si
nupserit virgo, non peccavit:
tribulationem tamen carnis
habebunt huiusmodi, ego au-
tem vobis parcam. 29 Hoc ita-
que dico, fratres, tempus breve
est: reliquum est ut qui habent

17. *διατασσομαι Orig.* iv. 4ᵉ. | *διδασκω* D*FG. Vulg.
18. *περιτετμημενος Orig.* i. 179. *Orig.* Cr. Cor. 138 *bis.* | *περιτεμνημενος* FG.
— *τις* 1⁰. post *εκληθη* D*FG. Memph. Æg. iii. | ante *Orig.* i. Cr. Cor. *bis.*
— *κεκληται τις* ABℵ. 17. 37. P. Memph. Æg. iii. Goth. Arm. | *τις κεκληται* D*FG. | ‡ *τις εκληθη* ϛ. Dᶜ. 47. KsL. aliquis *ante* vocatus est Vulg. Syr.Hcl. [Syr.Pst.]
19. *ἡ περιτ. Orig.* Cr. Cor. 138. 139. | om. *ἡ* FG.
— *και ἡ ακροβ. ουδ. εστιν Orig.* Cr. Cor. *bis.* | om. FG.
20. *ταυτῃ Orig.* Cr. Cor. 139. | *τουτῳ* A.
21. *αλλα* D*.
— *ει και Orig.* Cr. Cor. 140. | om. *και* FG. Vulg. ed.
22. *απελευθερος κυριου Orig.* Cr. Cor. 140. *Orig. Int.* iv. 461ᵃ. | *απελ. χριστου* 17.
— *ὁμοιως*] om. Æg. iii. ‖ † add. *και* ϛ. 47. KsL. Syr.Hcl.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | add. *δε και* DFG. 37. | om. ABℵ. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Goth.
22. *εστιν χριστου* ABℵᶜD. (17.) 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. (*εστ. του χρ.* 17.) | *χριστου εστιν* ℵ*FG. Memph.
24. *εν ᾡ εκληθη* post *αδελφοι* DFG. Memph. (*εκληθητε* D*.)
— *θεῳ*] † praem. *τῳ* ϛ. A. | om. BℵDFG. 17. 37. 47. KLP.
25. *των Orig.* Cr. Cor. 146. *Meth.* Jahn 21. | om. 37.
— *δεδιδωμι* et *ηλεημονος* FG.
26. *ὁτι καλον*] add. *εστιν* D*FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Goth.) | om. *Orig.* Cr. Cor. 146. *Meth.* Jahn 21. (*ὁτι καλον...ειναι* om. Æg. iii.)
— *το Orig.* Cr. Cor. | om. FG. *Meth.*
28. *γαμησῃς* Bℵ. 17. 37. P. | *γαμηση* A. | ‡ *γημῃς* ϛ. 47. KsL. *Orig.* Cr. Cor. 147 *bis.* | *λαβῃς γυναικα* DFG. Vulg. Goth. *λαβῃς Meth.* Jahn 21.
— *ουχ* bis.] *ουκ* D bis. | 2⁰. F(non G).
— *γημῃ Orig.* Cr. Cor. *Meth.* Jahn 21. 22 *bis.* | *γαμη* D*FG.
— *ἡ παρθ.* AℵD. rel. *Orig.* Cr. Cor. *Meth. ter.* | om. *ἡ* BFG.
28. *τῃ σαρ.*] praem. *εν* D*FG. | om. *Clem.* 573. *Orig.* Cr. Cor. 147. *Meth. bis.*
29. *ὁ καιρ.*] praem. *ὁτι Elz.* DFG. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. *Orig. Int.* ii. 172ᶜ. *Tert.* adv. Marc. v. 7, 8. | om. *St.* 3. ABℵ. 17. 37. 47. KLP. Vulg. *Meth.* Jahn 22. *Eus.* D.E. 31ᵇ. | *ὁ γαρ Clem.* 188.
— *εστιν το λοιπον* ABℵ(D*.) 17. 37. P. Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* ii. 87ᶜ. 172ᶜ. *Eus.* D.E. *cod.* (om. *το* D*. add.ᵇ) | *εστιν λοιπον εστιν* FG. Vulg. superest *Orig. Int.* iv. 651ᶜ. jam in collecto est *Tert.* v. 8. in collecto est *Tert.* v. 7. superest ergo *Cypr.* 307. | ‡ *το λοιπον εστιν* ϛ. Dᶜ. 47. KsL. Syr.Pst. (cum antt. conjungit) Arm. *Eus.* D.E. ed. *λοιπον εστιν Meth.* (vid. *Clem.* 188.) [Æth.] *εστιν* tantum Æg. iii.
— *και Orig. Int.* ii. *bis. Meth. Eus.* | om. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. *Orig. Int.* iv.

21. fieri liber *Cl.* | 25. *add.* suam *post* misericordiam *Am.** | 26. ergo hoc bonum *Cl.* | 28. acceperis *Cl.* | peccabit *Am.* | parco *Cl.* | 29. ut et qui *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. [F^{a}]KLP.

οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, 30 καὶ οἱ
κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ
χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες,
31 καὶ οἱ χρώμενοι ‡ τὸν κόσμον †″ ὡς μὴ καταχρώμενοι.
e 1 Joh. 2:17. e παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου· 32 θέλω
δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ
κυρίου, πῶς ‡ ἀρέσῃ″ τῷ κυρίῳ· 33 ὁ δὲ γαμήσας με-
ριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ‡ ἀρέσῃ″ τῇ γυναικί,
* καὶ″ μεμέρισται. 34 * καὶ″ ἡ γυνὴ ‡ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ
παρθένος″ μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία [καὶ]
* τῷ″ σώματι καὶ * τῷ″ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ‡ ἀρέσῃ″ τῷ ἀνδρί.
35 τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν ‡ σύμφορον″ λέγω,
οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχη-
μον καὶ ‡ εὐπάρεδρον″ τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. 36 εἰ
δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει,

uxores tamquam non habentes
sint, 30 et qui flent tamquam
non flentes, et qui gaudent
tamquam non gaudentes, et qui
emunt tamquam non possi-
dentes, 31 et qui utuntur hoc
mundo tamquam non utantur:
praeterit enim figura huius
mundi. 32 Volo autem vos sine
sollicitudine esse. Qui sine
uxore est, sollicitus est quae
domini sunt, quomodo placeat
deo: 33 qui autem cum uxore
est, sollicitus est quae sunt
huius mundi, quomodo placeat
uxori, et divisus est. 34 Et mu-
lier innupta et virgo cogitat
quae domini sunt, ut sit sancta
et corpore et spiritu: quae
autem nubta est, cogitat quae
sunt mundi, quomodo placeat
viro. 35 Porro hoc ad utilitatem
vestram dico, non ut laqueum
vobis iniciam, sed ad id quod
honestum est et facultatem
praebeat sine impedimento do-
minum observandi. 36 Si quis
autem turpem se videri existi-
mat super virginem suam, quod

29. οἱ εχ. *Meth.* Jahn 45. *Eus.* | om. οἱ *Elz.*
— ωσιν *Clem.* 189. *Orig. Int.* ii. *bis. Meth. Eus. Tert.* adv. Mar. i. 29. de Monog. 7. de Pud. 16. *Cypr.* | om. FG. Arm.
30. κλαιοντες *bis. Eus.* D.E. | κλεθοντες FG.
31. τον κοσμον ABℵ*D*FG. 17. Memph. Æg. iii. | add. τουτον D*FG. 17. Vulg. | ‡ τῳ κοσμῳ † τουτῳ″ ϛ. ℵ^{c}D^{b}. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) *Orig. Int.* ii. 87^{c}. 172^{c}. *Eus.* D.E. 31^{c}. *Tert.* de cult. fem. ii. 9. *Cypr.* 176.
— καταχρωμενοι *Eus.* D.E. | παραχρωμενοι L.
32. δε *Eus.* D.E. (γαρ *Clem.* 573.) | om. FG. *Fuld. Meth.* Jahn 22.
— αρεσῃ ABℵDFG. 17. Vulg. *Meth.* Jahn 12. *Eus.* D.E. 31^{c}. *Cypr.* 174. 316. | ‡-σει ϛ. 37. 47. KLP. *Clem.* 551. *Orig.* ii. 742^{c}.
— κυριῳ *Meth. Eus.* D.E. | θεῳ FG. Vulg. *Orig.* ii. *Cypr. bis.* (vid. *Tert.* de Monog. 3. de Pud. 16.)
33. ὁ δε *Eus.* D.E. *Cypr. bis.* | om. δε 37.
— αρεσῃ ABℵDFG. Vulg. *Eus.* D.E. *Cypr. bis.* | ‡ -σει ϛ. 17 *sic.* 37. 47s. KsLP. *Clem.* 551. *Meth.* Jahn 22.
— και μεμερισται ABℵD*. 17. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Meth. Eus.* D.E. 31^{c}. | * om. και ϛ. D^{c}FG. 37. 47. KL. | discrimen autem est inter Syr.Pst.
34. και ἡ γυνη ABℵD^{c}FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. (et *Am.*) Syr.Hcl. Æth. *Meth. Eus.* D.E. | * om. και ϛ. D*. *Fuld. Dem.* Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Tert.* de virg. vel. 4.
— ἡ γυνη ἡ αγαμος και ἡ παρθενος (A)B(ℵ)(F^{2}.) (17.) P. Vulg. Memph. *sic.* Æg. iii. *Eus.* D.E. | add. ἡ αγαμος post παρθενος AℵF. 17. (om. *Eus.* D.E.) | ‡ ἡ γυνη και ἡ παρθ. 34 ἡ αγαμος ϛ. DF*G. 37. 47. KsL. *m. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. (Arm.) *Meth.* | mulier quoque vidua et virgo quae non nupsit. Æth.
— ἁγια και BℵFG. 47. KsL. *Am.* Syr. Hcl. Æth. *Clem.* 551. *Meth.* Jahn 12. 22. *Eus.* D.E. *Cypr.* 174. 316. | om. και AD*sic.* 17. 37. P. Vulg. *Cl. Tol.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* (ii. 644^{c}.) (vid. *Orig.* ii. 742^{c}.) [h. Æg. iii.]
— τῳ σωματι κ. τῳ πνευμ. ABℵ. 17. 37. P. *Clem. Orig.* ii. 742^{c}. *Eus.* D.E. | * om. τῳ *bis.* ϛ. DFG. 47. KsL. *Meth. bis.* (*Orig.* ii. 644^{c}.)
— τα του κοσμου AℵD. rel. vv. *Meth.* 22. *Eus.* D.E. (*Cypr.* 316.) | om. B. [h. Æg. iii.]
— αρεσῃ ABℵDFG. 17. Vulg. *Eus.* D.E. *Cypr.* | ‡-σει ϛ. 37. 47. KsLP. *Meth.* Jahn 22.
35. συμφορον ABℵ*D*. 17. | ‡ συμφερον ϛ. ℵ^{c}D^{c}FG. 37 (*sic*). 47s. KsLP. *Meth.* Jahn 22. *Eus.* D.E. 31^{d}. ‖ (mox ουκ F.)
— ευπαρεδρον ABℵDFG. 17. 37. P. *Clem.* 573. 631. *Eus.* D.E. | προσεδρον L. | ‡ ευπροσεδρον ϛ. 47. Ks.
36. ασχημονειν *Meth.* Jahn 22. | -μονει FG. Æg. iii.
— αυτου *Meth.* | εαυτου P.
— νομιζει *hic Meth.* | ante επι την παρθ. αυτ. D*. Vulg. (Syr.Pst.) Æg. iii. | om. FG.
— οὕτως *Meth.* | τουτο A.
— γινεσθαι] γενεσθαι FG. *Meth.*
— ὁ *Meth.* | ὠ L.
— ποιητω P.
— ουχ *Meth.* | ουκ DFG.
— γαμειτωσαν *Meth.* | γαμειτω D*FG. Syr.Pst. Arm. | γαμητωσαν KLP.
37. ὁς δε] ὁ δε 17.
— ἑδραιος post εν τῃ καρδιᾳ (αυτου) ABℵ*D. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. | ‡ ante ϛ. ℵ^{c}. 47. KsL. Syr.Pst. Æth. | om. ἑδραιος FG. Arm.
— καρδιᾳ αυτου ABℵDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Gb.* Æth. | * om. αυτου ϛ. 47. KsL. Syr.Hcl.

33. *om.* hujus *Cl.* | 34. quae dei *Am.** | sancta corpore (*om.* "et") *Cl.* | 35. et quod facult. *Cl.* | dominum obsecrandi *Cl. Am.*** | 36. virgine sua *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Æg. iii. Arm. Æth.

ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει
ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει, γαμείτωσαν. 37 ὃς δὲ ἕστη-
κεν ‡ ἐν τῇ καρδίᾳ * αὐτοῦ″ ἑδραῖος″ μὴ ἔχων ἀνάγκην,
ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο
κέκρικεν ἐν τῇ ‡ ἰδίᾳ καρδίᾳ″ † τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρ-
θένον, καλῶς ‡ ποιήσει.″ 38 ὥστε καὶ ὁ ‡ γαμίζων″
* τὴν παρθένον ἑαυτοῦ″ καλῶς ποιεῖ, ‡ καὶ ὁ″ μὴ
38. κρ. ποιεῖ. ‡ γαμίζων″ κρεῖσσον ‡ ποιήσει.″
§ Fa. 39 § Γυνὴ δέδεται † ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς·¶
¶ Fa. ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ †, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γα-
μηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. 40 μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν
40. δοκῶ γὰρ˙ οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ
πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

sit superadulta, et ita oportet fieri, quod vult faciat: non peccat si nubat. 37 Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suae voluntatis, et hoc iudicavit in corde suo, servare virginem suam, bene facit. 38 Igitur et qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit, et qui non iungit, melius facit. 39 Mulier alligata est quanto tempore vir eius vivit; quod si dormierit vir eius, liberata est: cui vult nubat, tantum in domino. 40 Beatior autem erit si sic permanserit, secundum meum consilium: puto autem quod et ego spiritum dei habeo.

VIII. E′

30 1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάν-
τες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη
f Gal. 6:3. οἰκοδομεῖ. 2 f εἴ † τις δοκεῖ ‡ ἐγνωκέναι″ τι, ‡ οὔπω″ †

1 De his autem quae idolis sacrificantur, scimus quoniam omnes scientiam habemus. Scientia inflat, caritas vero aedificat. 2 Si quis se existimat scire aliquid, nondum

37. εξουσιαν δε] om. δε A. Memph. Æg. iii.
— ιδια καρδια ABℵ. (37.) P. (add. et αυτου 37.) | ‡ καρδια αυτου ς. DFG. 17. 47. KsL. Vulg.
— τηρειν] † praem. του ς. DFG. 37. 47. KsL. | om. ABℵ. 17. P.
— ποιησει ABℵ. 17. Memph. Æg. iii. | ‡ ποιει ς. DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) (vid. ver. 38)
38. ὡστε....ποιει 1°. *Clem.* 631. *Meth.* Jahn 16. | om. FG.
— γαμιζων 1°. ABℵD. 17. Arm. Æth. *Clem. Meth* | ‡ εκγαμιζων ς. 37. 47. (K)LP. (Memph. et Æg. iii. ut vid.) (εγγαμ. K*.)
— την παρθ. ἑαυτου BD. Vulg. *Clem.* (αυτ.) (την ἑαυτου παρθενον Aℵ. 17. 37. P. *Meth.*) Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph.(Æg. iii.) Arm. (Æth.) | * om. ς. 47. KsL. Syr.Hcl.†
— ποιει AℵD. 17 *sic.* 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. (Æth.) *Clem. Meth.* | ποιησει B. 37. (vid. ver. 37.)
— και ὁ ABℵ*DFG. 17. 37. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Clem. Meth.* | ‡ ὁ δε ς. ℵc. 47. KsLP. Syr. Hcl. Æth.
— γαμιζων 2°. ABℵ*DFG. 17. Arm. Æth. *Clem. Meth.* | ‡ εκγαμιζων ς. ℵc. 37. 47. (K. εγγ.) LP. (Memph. et Æg. iii. ut vid.)
— κρειττον 37 *Scr.*

38. ποιησει ABℵ. 17. 37. Memph. | ‡ ποιει ς. DFG. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Æg. iii. Arm. (Æth.) *Clem. Meth.* Jahn 16. 22.
39. γυνη] praem. ἡ Fa. Memph. Æg. iii. *Clem.* 546. | om. *Orig.* iii. 641a, 647a.b.
— δεδεται] † add. νομῳ ς. ℵcDbFG. 37. 47. LP. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.& Hcl. (γαμω K.) | om. ABℵ*D*. 17. Fa. *Am. Tol. Harl.*2 *Demid.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem. Orig.* iii. *bis.* Cr. Cor. 133. *Tert.* de Monog. 11 *bis.* *Cypr.* 323. || add. viro suo Memph.
— ὁ ανηρ 1°. *Clem. Orig.* iii. *bis.* Cr. | om. ὁ F(non G.)
— εαν δε] add. και DcFGL. (κεκοιμηθῃ FG. i.e. και κοιμηθῃ) | om. rel. *Clem.* 547. *Orig.* iii. *bis.* Cr. *Tert.* de Monog. *ter.*
— κοιμηθῃ *Orig.* iii. *bis.* *Tert.* de Monog. 11 *bis.* | αποθανῃ A. Syr.Hcl.mg. Æg. iii. *Clem. Orig.* Cr. Cor. 109. 133. *Tert.* de Monog. 11 *bis.* (de ex. cast. 4.)
— ανηρ 2°.] † add. αυτης ς. DFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* iii. 647a. *Tert.* de Monog. 11. | om. ABℵKP. Syr.Hcl.txt. *Orig.* iii. 641b. Cr. Cor. *bis.*
— γαμηθηναι *Clem.* 547. *Orig.* iii. *bis.* Cr. 109. 133 *bis.* | γαμηθη FG. *Cypr.* 323. | γαμησαι L* ut vid.
40. μεινῃ *Orig.* Cr. Cor. 109. 133. | μηνει P.

40. δοκω δε AℵDFG. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. *Orig.* iii. 641b. iv. 266d. Cr. Cor. 84. *Tert.* de ex. cast. 4. de Monog. 3. | δοκω γαρ B. 17. 37. *Tol.* Syr.Hcl.txt. Æg. iii. Æth. *Orig. Int.* iv. 467d. | δοκω tantum Arm. *Orig.* iii. 641b. (2°.)
— θεου *Orig.* iii. iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis.* | χριστου 17.
— εχειν *Orig.* iii. iv. Cr. Cor. | εχω FG. *Am.* Æg. iii. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis.*
1. εχομεν *Clem.* 606. | εχωμεν L.
2. ει] ἤ 17. || † add. δε ς. DFG. 47*s.* KsL. *Demid.* Syr.Hcl.* (Æth.) | post τις 37. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. | om. ABℵ. 17. P. *Am. Fuld Tol.* Syr.Hcl.*txt.* Memph. Æg. iii. Arm. *Clem.* 348. *Orig.* Cr. Cor. 249. *Orig. Int.* iv. 573b. *Tert.* de Pud. 14. *Cypr.* 314.
— εγνωκεναι ABℵDFG. 17. 37. P. *Clem. Orig.* Cr. Cor. | ‡ ειδεναι ς. 47. KsL. (vid. *ad Diog.* 12.)
— ουπω ABℵ. 17. P. *Clem. Orig.* Cr. | ‡ ουδεπω ς. DFG. 47. KsL. | om. 37. || † add. ουδεν ς. Db. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem. Orig.* Cr. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Pud. de praes. haer. 27. *Cypr.* 314. *Hil.* 550c.

39. allig. est *add.* legi *Cl.* | est 2°. *om. Am.** | 40. *om.* permanserit *Am.** | habeam *Cl.*
1. de his *Cl.* | scimus quia *Cl.* | 2. quis autem *Cl.*

A B ℵ D FG. 17. 37. 47. (K)LP.

‡ ἔγνω″ καθὼς δεῖ γνῶναι· 3 εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,
οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾿ αὐτοῦ. 4 περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν
εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ
ὅτι οὐδεὶς θεὸς † εἰ μὴ εἷς. 5 καὶ γὰρ εἴ περ εἰσὶν λε-
γόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ † γῆς, ὥσπερ
6. [ἀλλ᾿] εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί· 6 ἀλλ᾿ ἡμῖν εἷς
θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν,
καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς χριστός, δι᾿ οὗ τὰ πάντα καὶ
¶ K. ἡμεῖς δι᾿ αὐτοῦ. 7 ἀλλ᾿ οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· ¶ τινὲς
δὲ τῇ ‡ συνηθείᾳ″ ‡ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου″ ὡς εἰδωλό-
θυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς
οὖσα μολύνεται. 8 βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ ‡ παραστήσει″
8. *ἐὰν φάγωμεν περισσ. οὔτε ἐὰν μὴ φάγ. ὑστερούμ.* τῷ θεῷ· οὔτε † ἐὰν * μὴ″ φάγωμεν, ‡ ὑστερούμεθα,″
οὔτε ἐὰν † φάγωμεν, ‡ περισσευόμεθα.″ 9 g βλέπετε δὲ
μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα § γένηται

g Rom. 14:13.
§ Goth.

cognovit quemadmodum oporteat eum scire: 3 si quis autem diligit deum, hic cognitus est ab eo. 4 De escis autem quae idolis immolantur, scimus quia nihil est idolum in mundo, et quod nullus deus nisi unus: 5 nam etsi sunt qui dicantur dii sive in caelo sive in terra, siquidem sunt dii multi et domini multi, 6 nobis tamen unus deus et pater, ex quo omnia et nos in illum, et unus dominus Iesus Christus, per quem omnia et nos per ipsum. 7 Sed non in omnibus est scientia: quidam autem conscientia usque nunc idoli quasi idolothytum manducant, et conscientia ipsorum, cum sit infirma, polluitur. 8 Esca autem nos non commendat deo: neque si non manducaverimus deficiemus, neque si manducaverimus abundabimus. 9 Videte autem ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat in-

---

2. *εγνω* ABℵD*FG. 37. P. *Clem. Orig.* Cr. | ‡ *εγνωκεν* ς. D^{c}. 47. KsL. | *ἔδει sic* 17.
— *δει Clem. Orig.* Cr. | *εδει* 17.
3. *ὑπ᾿ αυτου*] om. ℵ*. (add.^{c}) 17. *Clem.* 348. | *ὑπ᾿ ουτου* D* (corr.^{a}) *Treg.*
4. *της βρωσεως ουν* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. | *της γνωσεως ουν* P. | *δε της γνωσεως* D*. (add. *ουν* D* *sic. Treg.*) | *δε της βρωσεως* D^{b}. 17. Vulg. Syr.Hcl. mg. Æg. iii. Arm.
— *ουδεν*] add. *εστιν* FG. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.† Memph. *Iren.* 181. *Orig. Int.* ii. 157^{d}. 158^{d}. | om. *Clem.* 170. 825.
— *ὁτι ουδεις Iren.* | om. *ὁτι* L.
— *θεος*] † add. *ἑτερος* ς. ℵ^{c}. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵ*DFG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Iren.*
5. *λεγομενοι*] praem. *οἱ* FGK. *Iren.* 181. *Hil.* 472^{a}. | om. *Orig.* i. 746^{a}. *Eus.* in Ps. 533^{c}. (*θεοι λεγομενοι* absque *οἱ Orig.* i. 522^{b}.)
— *λεγομ. θεοι .... ὡσπερ εισιν Iren. Orig.* i. *bis. Orig. Int.* ii. 157^{c}. 322^{e}. 378^{b}. *Eus.* in Ps. *Tert.* adv. Marc. iii. 15. v. 7. adv. Herm. 4. *Hil.* 471^{f}. | om. L.
— *θεοι* 1°.] add. *και κυριοι* D. | om. *Iren. Orig.* i. 522^{b}. 746^{a}. *Orig. Int.* ii. $157^{b.c.d.}$ 322^{e}. 378^{b}. iii. 882^{c}. *Eus.* in Ps. *Tert. Hil.*
— *γης*] † praem. *της* ς. 47. | om. ABℵDFG. 17. 37. KP. *Orig.* i. *bis. Eus.* in Ps.

6. *αλλ᾿ ἡμιν Orig.* i. 522^{b}. 746^{c}. *bis. Hil.* 471^{f}. 967^{d}. | om. *αλλ᾿* B. Æg. iii. *Iren.* 181. *Orig.* ii. 822^{e}. *Eus.* in Ps. 533^{c}. | *ἡμιν δε* 17. Memph. *Orig. Int.* iii. 831^{a}. 882^{c}. | nobis tamen *Orig. Int.* ii. 157^{c}. 322^{e}. *Tert.* adv. Marc. v. 7.
— *θεος Iren. Clem.* 170. *Orig.* i. *ter. Orig. Int.* ii. *Eus.* c. Mcl. 64^{b}. 93^{b}. 105^{b}. in Ps. 533^{c}. 597^{e}. *Tert.* adv. Marc. v. 7. adv. Herm. 4. *Hil.* 471^{f}. 836^{d}. 967^{d}. | om. ℵ*. (add.^{a}) ‖ praem. *ὁ* FG. | om. *Clem. Orig.* i. *ter. Eus.*
— *πατηρ*] add. qui est in nobis Æg. iii. | om. *Iren. Orig.* i. *ter. Orig. Int.* ii. *bis. Eus.* c. Mcl. *ter. Tert. bis. Hil. bis.*
— *τα παντα* 1°. *Orig.* rel. | om. *τα* D.
— *χριστος*] praem. *ὁ* P. | om. *Orig.* i. *ter.* ii. iii. *Eus.* c. Mcl. *bis.*
— *δι᾿ οὑ* Vulg. *Iren. Orig.* i. *ter.* ii. 322^{c}. iii. 740^{a}. *Orig. Int.* ii. iii. 831^{a}. 882^{c}. iv. 467^{c}. 612^{c}. 642^{b}. 651^{c}. *Eus.* c. Mcl. 64^{b}. 105^{b}. in Ps. 597^{e}. *Hil. ter.* | *δι᾿ ὁν* B. Æth.
— *δι᾿ οὑ τα παντα*] *add. καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον ἐν ᾧ τὰ πάντα Greg. Naz.* Orat. xxxix. 12. (p. 684^{b}. ed. 1778), qui de hoc additamento theologice commentatus est. Hanc lectionem quattuor e recentioribus codicibus habent, ad fin. ver. (et *καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ*) et patres nonnulli. Sed haec disertè repudiat Chysostomus in loc. *εἰ δέ τινες λέγοιεν, τίνος ἕνεκεν πνεύματος οὐκ ἐμνημόνευσεν; ἐκεῖνο ἂν εἴποιμεν, ὅτι πρὸς εἰδωλολάτρας ἦν ὁ λόγος αὐτῷ, καὶ περὶ θεῶν πολλῶν ὁ ἀγών, καὶ περὶ κυρίων πολλῶν....τὶ θαυμάζεις, εἰ τοῦ πνεύματος οὐκ ἐμνημόνευσε; πρὸς γὰρ ἐκείνους αὐτῷ τέως ἦν ὁ ἀγών, καὶ τὸ δεῖξαι ὅτι οὐκ ἔστι πολυθεΐα παρ᾿ ἡμῖν.....διὰ τοῦτο οὐδὲ τοῦ πνεύματος ἐμνημόνευσεν. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτό ἐστιν, οὐδὲ ἀλλαχοῦ μνησθῆναι ἔδει τοῦ πνεύματος, οὐδὲ συντάττεσθαι αὐτὸ πατρὶ καὶ υἱῷ.* (x. 173.)
7. *τινες δε Tert.* de Pud. 14. | *τινες γαρ* 37. 47. Memph. Æg. iii.
— *τινες δε ... χρ. απεθανεν* ver. 11.] om. K.
— *συνηθειᾳ* ABℵ*. 17. P. Syr.Hcl.mg. Memph. Æg. iii. Æth. | ‡ *συνειδησει* ς. ℵ^{c}DFG. 37. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.*txt.* Arm. *Tert.*
— *ἑως αρτι* ante *του ειδωλου* BℵDFG. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | ‡ post ς. A. 17. 47. LP. Syr.Hcl. Æg. iii.
— *ὡς*] *ὡσει* 47.
— *εσθιουσιν*] *εστιν* ℵ*. (corr.^{a})
— *ἡ συνειδησις Clem.* 169. | *ιδησεις* FG. (praem. *η* G*.)
8. *ἡμας* ABℵ^{c}D. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem.* 169. 630. *Orig.* i. 615^{d}. 763^{a}. iii. 495^{f}. | *ὑμας* ℵ*. 17. 37.

---

4. nullus est deus *Cl.* | 6. est deus pater *Cl.* | 7. cum consc. *Cl.* | 8. neque enim si manduc. abund. neque si non manduc. deficiemus *Cl.* | abundavimus *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Æg. iii. [Goth] Arm. Æth.
10. [σε]
§ K.
IX.
§ Theb.

τοῖς ‡ ἀσθενέσιν.″ 10 ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα
γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδω-
λόθυτα ἐσθίειν; 11 ‡ ἀπόλλυται γὰρ″ ὁ ἀσθενῶν ‡ ‡ ἐν″
τῇ σῇ γνώσει, * ὁ″ ἀδελφὸς″ δι᾽ ὃν χριστὸς ἀπέθανεν.
§ 12 οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπ-
τοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς χριστὸν
ἁμαρτάνετε. 13 διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν
ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ
τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

31 1 Οὐκ εἰμὶ ‡ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;″
οὐχὶ § Ἰησοῦν † τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον
μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; 2 εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπό-
στολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγίς ‡ μου τῆς″
ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. 3 ἡ ἐμὴ ἀπολογία

firmis. 10 Si enim quis viderit eum qui habet scientiam in idolio recumbentem, nonne conscientia eius, cum sit infirma, aedificabitur ad manducandum idolothyta? 11 et peribit infirmus in tua scientia, frater propter quem Christus mortuus est. 12 Sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam in Christo peccatis. 13 Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem.

1 Non sum liber? non sum apostolus? nonne Iesum dominum nostrum vidi? nonne opus meum vos estis in domino? 2 Si aliis non sum apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum apostolatus mei vos estis in domino. 3 Mea defensio aput eos qui me

---

8. παραστησει ABℵ*. 17. Memph. Æg. iii. *Clem.* 169. 630. *Orig.* i. *bis.* | ‡ παριστησιν ς. ℵcD. 37. 47. LP. Vulg. *Orig.* iii. *Tert.* de jejun. 2. 15. *Cypr.* 322. | συνιστησιν (F)G.
— ουτε] † add. γαρ ς. DFG. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 169. *Orig.* i. iii. 495f. | om. ABℵ. 17. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* iii. 499c. *Tert. Cypr.*
— μη post εαν 1o. AB. 17*. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. | *om. ς. ℵDFG. 17**. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Clem. Orig.* i. iii. *bis. Tert. bis. Cypr.*
— υστερουμεθα . . . . περισσευομ. A**ut vid.* B. *Am. Tol. Demid.* Memph. Æg. iii. Arm. | ‡ περισσευομ. . . . . υστερουμεθα ς. A2ℵDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) *Clem. Orig.* i. iii. *bis. Tert. bis. Cypr.* ‖ περισσευομεθα B. | ‡ -ομεν ς. AℵDFG. rel. *Clem. Orig.* i. iii. 495f. | -ωμεν L.
— εαν 2o.] † add. μη ς. ℵDFG. rel. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. *Clem. Orig.* i. iii. 495f. *Cypr.* | om. AB. 17. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. (om. ουτε εαν μη φαγ. Æth.)
— φαγομεν (2o.) 17. | Contra, *Clem. Orig.* i. iii.
9. υμων] ημων P.
— αυτη inter lineas F(in txt.G.)
— ασθενεσιν ABℵDFG. 17. P. *Clem.* 169. 606. | ‡ ασθενουσιν ς. 37. 47. L.

10. ιδῃ] ειδῃ A. 17.
— σε AℵD. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Goth. Arm. | om. BFG. Vulg. *Orig. Int.* ii. 349d.
— εχοντα] post γνωσιν ℵ*. 17. *Orig. Int.* ii. (corr. ℵc.)
— εσθιειν ante τα ειδολοθυτα DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Æth. *Orig. Int.* ii. | post Goth. Arm.
11. απολλυται γαρ Bℵ*. (17.) Memph. Æg. iii. Goth. *Clem.* 606. | απολλυται ουν AP. (αλλα απολλυται *Clem.* 170.) | ‡ και απολειται ς. DcFG. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Iren.* 210. | και απολλυται ℵc(D*.) ‖ (απολυται D*. 17.)
— εν τῃ σῃ A(B)ℵDFG. 17. P. Memph. Æg. iii. Arm. *Iren.* τῃ σῃ *Clem. bis.* | ‡ επι τῃ σῃ ς. 37. 47. L. | (τῃ ἡμετερᾳ absque εν s. επι *Orig.* iii. 601c.) | (*om.* σῃ *BBtly. Bch. Mai*).
— ὁ αδελφος AB*Mai Bch. Alf.*(dis.)ℵ* D*FG. 17. *Clem.* 170. | * om. ὁ ς. ℵcDb. 37. 47. LP. ‖ post ε. τῃ σῃ γνωσει ABℵ*DFG. 17. 37. Vulg. Memph. Æg. iii. Goth. Æth. *Iren.* (*Clem.*) | ‡ ante ς. ℵc. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. | om. Syr.Pst.
12. εις] επι 47.
— τους *Orig.* iii. 601b. | om. FG.
— και *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. 301e. | om. FG. Æg. iii.
— αυτων *Orig.* iii. | ἑαυτων 17.

13. βρωμα] praem. το FG. (κρεα absque το *Orig.* i. 762e.)
— σκανδαλιζῃ L. | Contra, *Clem.* 170. *Orig.* i.
— μου 1o. *Orig.* i. | om. FG. Goth. *Clem. Cypr.* 102.
— κρεας ℵ*. (corr.c)
— μου 2o. *Orig.* i. in Prov. (Mai 18.) *Clem.* | om. D*(add.b)FG. *Cypr.*
1. ουκ ειμι ελευθερος ante ουκ ειμι αποστολος ABℵ. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 266b. *Tert.* de Pud. 14. | ‡ post ς. DFG. 47. KsL. *Fuld.* Syr.Hcl. Æg. iii. *sic.* Goth.
— ουχι *Orig.* iv. | ου (vid. seq.) FG.
— Ιησουν] † add. χριστον ς. D. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. | praem. FG. Vulg. *Cl. Tert.* de Pud. | om. ABℵ. *Am. Tol. Harl.* Syr.Hcl.*txt.* Theb. Æth. *Orig.* iv. *Tert.* adv. Prax. 15. (ουχι | . . . . ? om. χ̅ν̅ 17.)
— ὑμεις *Elz. Orig.* iv. | ἡμεις *St.* 3 & 4.
2. om. ver. A.
— αλλοις *Orig.* iv. 431b. | αλλοι 17.
— μου της Bℵ. 17. P. *Orig.* iv. | ‡ της εμης ς. DFG. 47. rel.
— αποστολης *Orig.* iv. | επιστολης 37. Æg. iii. Münter.
— εν κυριῳ *Orig.* iv. | om. D*. *Tol.* Goth.

10. idolo *Am.* | 12. Christum *Cl.*
1. Christum Jesum *Cl.* | 2. et si aliis *Cl.*

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP. τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ‡ ἐστιν αὕτη·″ 4 μὴ οὐκ ἔχομεν
ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; 5 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν
ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστο-
λοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; 6 ἢ μόνος
§ C. ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν † μὴ § ἐργάζε-
σθαι; 7 τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς
φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ‡ τὸν καρπὸν″ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει;
[ἢ] τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς
ποίμνης οὐκ ἐσθίει; 8 μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ;
‡ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;″ 9 ἐν γὰρ τῷ ‡ Μωυ-
[h] Deut. 25:4. σέως″ νόμῳ γέγραπται,[h] Οὐ ‡ κημώσεις″ βοῦν ἀλοῶντα.
1 Tim. 5:18. ¶ Goth. μὴ τῶν βοῶν ¶ μέλει τῷ θεῷ; 10 ἢ δι’ ἡμᾶς πάντως
λέγει; δι’ ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ‡ ὀφείλει ἐπ’ ἐλπίδι″
ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ‡ ἐπ’ ἐλπίδι τοῦ
[i] Rom. 15:27. μετέχειν.″ 11 [i] εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν,
μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; 12 εἰ ἄλλοι
τῆς ‡ ὑμῶν ἐξουσίας″ μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς;
ἀλλ’ οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα

interrogant haec est. 4 Numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi? 5 Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut et ceteri apostoli et fratres domini et Cephas? 6 Aut solus ego et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi? 7 Quis militat suis stipendiis umquam? Quis plantat vineam et de fructu eius non edit? Quis pascet gregem et de lacte gregis non manducat? 8 Numquid secundum hominem haec dico, an et lex haec non dicit? 9 Scriptum est enim in lege Mosi, Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bubus cura est deo, 10 an propter nos utique dicit? Nam propter nos scripta sunt, quoniam debet in spe qui arat arare, et qui triturat in spe fructus percipiendi. 11 Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? 12 Si alii potestatis vestrae participes sunt, non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate, sed

3. *εστιν* ante *αυτη* ABℵ. 17. 37. P. | ‡ post ς. DFG. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. (Theb.) Arm. [Syr. Pst. Goth.]

4. *εχομεν* *Clem.* 169. 170. 606. *Orig.* Cr. Cor. 109. | *εχωμεν* L.

— *πιειν* *Clem.* 169. 170. 607. *Orig.* Cr. | *πιν* ℵ*D*FG. | *ποιειν* 37*.

5. *εχομεν* *Orig.* Cr. 109. 122. | *εχωμεν* L. *Clem.* 535. 607.

— *αδελφην γυναικα* hoc ord. *Am. Tol. Fuld. Demid. Harl. Clem.* 535. 607. *Orig.* Cr. *bis.* | *γυναικας* FG. *Clem.* 169. (vid. *Tert.* de Monog. 8. de ex. cast. 8. de pud. 14.) *Hil.* 327ª.

— *οἱ αδελ.* *Clem.* 607. *Orig.* Cr. *bis.* | om. *οἱ* K.

— *και* ante *Κηφ.*] om. F*. (add. *supra.*)

6. *εξουσιαν*] † add. *του* ς. Dᶜ. 37. 47. KsL. | om. ABℵD*FG. 17. P. *Orig.* Cr. Cor. 109. ‖ antea *εχωμεν* L.

7. *τον καρπον* ABℵ*C*D*FG. 17. P. *Tol. Harl.* Theb. Goth. Æth. *ut vid.* *Orig.* Cr. Cor. 167. | ‡ *εκ του καρπου* ς. ℵᶜ(C³)Dᵇ. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. | *εκ των καρπων* ? C³.

— *εσθιει*] add. *και πινει* DFG. | om. *Orig.* Cr. Cor.

— *η τις* AℵC*. 17. 37. 47. KsLP. Syr.Pst. Memph. (Æth.) | om. *η* BC² *ut vid.* DFG. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm.

7. *της ποιμνης* Vulg. rel. *Orig.* Cr. Cor. | *αυτης* D*FG. Theb. Æth.

8. *λαλω* Syr.Hcl. Memph. Arm. | *λεγω* DFG. Vulg. Syr.Pst. Theb. Goth.

— *η και ὁ νομος ταυτα ου λεγει* ABℵCD. Vulg. Syr.Hcl. Memph. *Marcion* (Epiph. 355. *ει και*). *ὁ νομ. Μωυσεως* (320.) *Orig.* i. 388ᵉ. [17 n.l.] | *η ει και ὁ νομος ταυτα λεγει* FG. (Syr.Pst.) (Goth.) Arm. | ‡ *η ουχι και ὁ νομος ταυτα λεγει* ς. 37. 47. KsLP. Theb. [Æth.]

9. *εν γαρ τῳ Μω. νομῳ γεγραπται* ABℵC. rel. Vulg. Arm. (Æth.) *Orig.* i. 388ᵉ. *Marcion ἀντὶ γὰρ του Εν τῳ νομῳ, λέγει, Εν τῳ Μωυσεως νομῳ* Epiph. (*εν τῳ νομῳ γεγρ.* *Orig.* i. 541ᶜ.) | *γεγραπται γαρ* DFG. *Orig.* i. 170. (*γαρ* repudiavit Dᵇ.)

— *Μωυσεως* BℵC. 17. 47. KLP. *Marcion* | ‡ *Μωσεως* ς. A. 37. *Orig.* i. 388ᵉ.

— *κημωσεις* B* *Rl. Mai.* D*FG. (obligabis *Tert.* adv. Marc. v. 7. obturabis *Orig. Int.* ii. 242ª. iv. 672ᵇ. infrenabis *Orig. Int.* ii. 421ᵈ.) | ‡ *φιμωσεις* ς. AB² *Rl Mai.* ℵCDᵇ. 17. 37. 47. KL (P -*σης*). *Orig.* i. 170. 388ᵉ. 541ᶜ. Cr. Cor. 168. (vid. Deut. et 1 Tim.) (*φημωσεις* 37. 47.)

9. *των βοων*] praem. *περι* DFG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb Goth. *Orig. Int.* i. 85ᶜ. iv. 672ᵇ. [Syr.Hcl. hiat.] | om. *Marcion Orig.* i. *ter.* et 605ᶜ. *Eus.* D.E. 72ª. 323ᵈ. 326ᵇ.

10. *ἡμας* 1⁰. *Orig.* i. 170. 388ᵉ. 541ᵈ. *Eus.* D.E. 72ª. 326ᶜ cod. *Tert.* adv. Marc. v. 7. *Orig. Int.* i. 85ᶜ. | *ὑμας* 37*. *Eus.* D.E. 326ᶜ. ed. (om. Syr.Pst.) ‖ (om. *δι’ ἡμ. παντως λεγει* 47.)

— *οφειλει επ’ ελπιδι ὁ αροτριων* ABℵ*C. 17. 37. P. Vulg. (Memph. Theb.) *Orig.* i. 170 541ᵈ Cr. Cor. 170. *Eus.* D.E. 72ª. (*οφ. ὁ αροτρ. επ’ ελπ.* *Eus.* D.E. 326ᶜ.) | *οφειλει ὁ εφ’ ελπ. αροτρ. οφειλει* FG. | ‡ *επ’ ελπιδι οφειλει ὁ αροτριων* ς. ℵᶜDᵇ. 47. KsL. Syr.Pst. (Arm.) *Orig. Int.* i. [Syr.Hcl. hiat.] *επ’ ελπ. ὁ αροτρ. οφειλ.* Dᶜ. | *ὁ επ’ ελπ. αροτρ. οφειλ.* D*. [Æth.]

— *επ’ ελπιδι του μετεχειν* ABℵ*C. 17. P. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. (Æth.) *Orig.* i. 170. (541ᵈ.) *Orig.* Cr. Cor. (om. *του*) (*Orig. Int.* i.) *Eus.* D.E. 72ª. 326ᶜ. (*εφ’* A.) | *της ελπιδος αυτου μετεχειν* D*FG. (Arm.) | ‡ *της ελπιδος αυτου μετεχειν επ’ ελπιδι* ς. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsL.

5. mul. sor. *Cl.* | 7. fructum *Am.** | 10. utique hoc *Cl.* | 12. quare non potius *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph. Theb.
(Æg. iii.)
(Goth.) Arm. Æth.
[k] Num. 18:31.
Deut. 18: 1.

στέγομεν, ἵνα μὴ ‡ τινα ἐγκοπὴν″ δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ
τοῦ χριστοῦ. 13 [k] οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι
* τὰ″ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ ‡ παρε-
δρεύοντες″ τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 οὕτως
καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγελίον καταγγέλ-
λουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν· 15 ἐγὼ δὲ ‡ οὐ κέχρη-
μαι οὐδενὶ″ τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτως
γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ
τὸ καύχημά μου ‡ οὐδεὶς″ ‡ κενώσει.″ 16 ἐὰν γὰρ εὐαγ-
¶ Æg. iii. γελίζωμαι,¶ οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι
ἐπίκειται· οὐαὶ ‡ γὰρ″ μοί ἐστιν, ἐὰν μὴ ‡ εὐαγγελίσω-
μαι.″ 17 εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ
18. μοί ἐστιν δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 τίς οὖν ‡ μού″
ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω
τὸ εὐαγγέλιον †, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων,
§ Goth. πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα,§ ἵνα τοὺς πλείονας κερδή-
σω· 20 καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα

omnia sustinemus ne quod
offendiculum demus evangelio
Christi. 13 Nescitis quoniam
qui in sacrario operantur quae
de sacrario sunt edunt? qui
altario deserviunt, cum altario
participantur? 14 Ita et domi-
nus ordinavit his qui evange-
lium adnuntiant de evangelio
vivere: 15 ego autem nullo ho-
rum usus sum. Non scripsi
autem haec ut ita fiant in me:
bonum est enim mihi magis
mori quam ut gloriam meam
quis evacuet. 16 Nam si evan-
gelizavero, non est mihi gloria:
necessitas enim mihi incumbit:
vae enim mihi est si non evan-
gelizavero. 17 Si enim volens
hoc ago, mercedem habeo; si
autem invitus, dispensatio mihi
credita est. 18 Quae est ergo
merces mea? ut evangelium
praedicans sine sumptu ponam
evangelium, ut non abutar po-
testate mea in evangelio.
19 Nam cum liber essem ex om-
nibus, omnium me servum feci
ut plures lucri facerem: 20 et
factus sum Iudaeis tamquam
Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer;

---

11. *πνευματικα*] add. *και* 37. | om. *Orig.* Cr. Cor. 170.
— *εσπειραμεν*] add. *ου* D*. | om. *Orig.* Cr. Cor.
— *ἡμεις* 2°.] *ἡμων* 37*.
— *θερισομεν* ABא. 17*s*. 47. K*s*. | *-σωμεν* CDFG. 37. LP. Vulg.
12. *ει*] *οι* 37*.
— *ὑμων* ante *εξουσιας* ABאCDFG. 17. 37. 47. P. | ‡ post ϛ. K*s*L. Vulg.
— *ου*] *ουχι* א^c^.
— *ουκ εχρησαμεθα* *Clem.* 606. *Orig.* Cr. Cor. 109. 122. | *ουκεχρημεθα* A. (*ουκ εχρ.* s. *ου κεχρ.*)
— *ταυτῃ* *Clem.* *Orig.* Cr. *bis*. | *αυτῃ* FG.
— *στεγομεν* *Clem.* | *στεγωμεν* LP.
— *τινα* ante *εγκοπην* AB(א)C. 17. Vulg. | ‡ post ϛ. DFG. (37.) 47. K(L)P. Syr.Hcl. (*Orig.* Cr. Cor. 168.) [Syr. Pst.] ‖ *εγκοπην* ABCD^c. rel. | *εκκοπην* אD*L. *Orig.* | *συνεκκοπην* 37. | om. *τινα* Theb. *Clem.* 607. *Orig. Int.* iii. 840^d.
13. *τα εκ του* B*Blc.Mai.* אD*FG. Vulg. Memph. Theb. *Æg.* iii. | * om. *τα* ϛ. ACD^b. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [?Æth.]
— *παρεδρευοντες* ABא*CD(FG.) 17. 47. P. *Eus.* in Es. 449^a. (*παραδρ.* FG.) | ‡ *προσεδρευοντες* ϛ. א^c. 37. K*s*L. (add. id. et post *θυσιαστηριῳ* 37.)
15. *ου κεχρημαι ουδενι* ABא*CD*FG. 17. 37. P. Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ *ουδενι εχρησαμην* ϛ. 47. K*s*L Treg. e sil. (Vulg.) Syr.Hcl. (Arm.) | *ουκ εχρησαμην ουδενι* א^c. | *ουδενι κεχρημαι* D^b L *Tf.* e sil.? Æth.
— *μαλλον*] om. 17.
— *ουδεις* Bא*D*. 17. Syr.Pst. Theb. | *ουθεις μη* A. | *τις* FG. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | ‡ *ἱνα τις* ϛ. א^c CD^b. 37. K*s*LP. Memph.
— *κενωσει* ABאCDFG. 17. 47*. LP. | ‡ *-σῃ* ϛ. 37. 47². K*s*. Vulg.
16. *ευαγγελιζωμαι* ABאC. 17. 37. K*s*. | *-σωμαι* DFG. Vulg. *Orig. Int.* iii. 884^f. | *-ζομαι* 47. LP.
— *καυχημα* ABא^a C. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. | *χαρις* א*DFG.
— *αναγκη γαρ μοι επικειται* | *αληθειαν γαρ ερω* 17.
— *ουαι γαρ* ABא*CDFG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. *Orig.* iv. 463 *not.* *Orig. Int.* iii. 884^f. | ‡ *ουαι δε* ϛ. א^c. 37. 47. K*s*L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— *εστιν* Vulg. *Orig.* iv. | *εσται* FG.
— *ευαγγελισωμαι* BCDFG. Vulg. | ‡ *-ζωμαι* ϛ. Aא. 17*s*. 47. K*s*. *Orig.* iv. | *-ζομαι* 37. LP.
17. *εχω*] praem. *ουκ* 37. | om. *Orig.* Cr. Cor. 176.
18. *μου εστιν* Aא*C. 17. K. (Vulg.) Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ *μοι εστιν* ϛ. Bא^c. 37. 47. LP. Syr.Hcl. (Arm.) | *εσται μοι* D*FG. | *εστιν μοι* D^c.
18. *ευαγγελιον*] † add. *του χριστου* ϛ. D^b FG. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABאCD*. 17. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *καταχρησασθαι*] *καταχρασθαι* A. 17. *Orig.* Cr. Cor. 167.
— *τῃ εξουσιᾳ*] praem. *εν* א*. | *την εξουσιαν* D*FG.
— *μου*] *μοι* F(non G.)
— *ευαγγελιῳ*] add. *μου* D*.
19. *πασιν*] praem. *εν* D*. | om. *Clem.* 607. (802.) *Orig.* iii. 563^d. Cr. Eph. 201. *Orig. Int.* iv. 461^b.
— *τους πλειονας*] *παντας* Syr.Hcl.*txt.* *Clem.* *Orig.* Cr. Eph. [h. C.]
20. *και*] om. D*. 37. Memph. Theb. ? *Orig.* (Gall. xiv. 5.)
— *ὡς* 1^c. *Orig.* iv. 166^d. Cr. Cor. 177. | om. FG*. *Orig.* i. 387^b. 391^c. iii. 487^f. *Orig. Int.* iii. 16^a. *Tert.* adv. Marc. i. 20.
— *Ιουδαιοις ὡς Ιουδαιος* *Orig.* iv. 166^d. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 577^d. | *Ιουδαιος Ιουδαιοις* (om. *ὡς*) F(G.) *Orig. Int.* iii. (*Tert.* de pr. haer. 24.)

---

12. non omnia *Am.** | offendicum *Am.** | 13. operatur *Am.** | et qui altari *Cl.* | altari participant *Cl.* | 14. iis qui *Cl.* | 15. autem scripsi *Cl.*

ABℵCD FG- 17. 37. 47. KLP.

'Ιουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον,
* μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον,″ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερ-
δήσω· 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος ‡ θεοῦ″
ἀλλ' ἔννομος ‡ χριστοῦ″, ἵνα ‡ κερδάνω″ * τοὺς″ ἀνό-
22. [ὡς] ἀσθενής μους. 22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν † ἀσθενής, ἵνα τοὺς
ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα † πάντα, ἵνα
πάντως τινὰς σώσω. 23 ‡ πάντα″ δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγ-
γέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. 24 οὐκ οἴ-
δατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέ-
χουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέ-
χετε ἵνα καταλάβητε. 25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος
πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν
στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 ἐγὼ τοίνυν
οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ
ἀέρα δέρων· 27 ‡ ἀλλὰ″ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ
δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος
γένωμαι.

his qui sub lege sunt quasi sub
lege essem, cum ipse non es-
sem sub lege, ut eos qui sub
lege erant lucri facerem; 21 his
qui sine lege erant tamquam
sine lege essem, cum sine lege
dei non essem sed in lege es-
sem Christi, ut lucri facerem
eos qui sine lege erant: 22 fac-
tus sum infirmis infirmus, ut
infirmos lucri facerem: omnibus
omnia factus sum, ut omnes
facerem salvos. 23 Omnia au-
tem facio propter evangelium,
ut particeps eius efficiar. 24 Ne-
scitis quod hi qui in stadio
currunt omnes quidem currunt,
sed unus accipit brabium? Sic
currite ut conprehendatis.
25 Omnis autem qui in agone
contendit ab omnibus se ab-
stinet; et illi quidem ut cor-
ruptibilem coronam accipiant,
nos autem incorruptam. 26 Ego
igitur sic curro non quasi in
incertum, sic pugno non quasi
aerem verberans, 27 sed castigo
corpus meum et in servitutem
redigo, ne forte, cum aliis praedi-
caverim, ipse reprobus efficiar.

---

20. *τοις ὑπο νομον....κερδησω* (ante *τοις ανομοις*) (*Orig.* iii. 515^{f}. iv. Cr. Cor. 177.) | om. L. ‖ *τοις*] *τους* G.
— *μη ων αυτος ὑπο νομον* ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm. (vid. *Orig.* Cr. Cor. *ἐλεύθερος ὢν ἀπὸ τοῦ εἶναι ὑπὸ νόμον*) | * om. ϛ.? D^{c}. 37. 47. K. Syr.Pst. Memph. Æth. vid. *Orig.* i. 391^{c}. iii. 515^{f}. iv. 166^{d}. | add. sed sub gratia Goth.
21. *θεου* et *χριστου* ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iv. Cr. Cor. 178. | ‡ *θεῳ* et *χριστῳ* ϛ. D^{c}KsL. Theb. Arm. (*Orig.* Cr. Cor. 178.) [Syr.Pst.] | *θεῳ* et *χριστου* 47.
— *αλλ'*] *αλλα* 37.
— *κερδανω* ABℵ*CFG. 17. P. | ‡ *κερδησω* ϛ. ℵ^{c}(D.) 37. 47. KsL. *Orig.* (iv.) Cr. Cor. (post *ανομους* D.)
— *τους ανομους* ABℵ*CD. 17. P. *Orig.* iv. Cr. Cor. | * om. *τους* ϛ. ℵ^{c}FG. 37. 47. KsL.
22. *εγενομην* *Orig.* Cr. Cor. 178. 340. | om. 17. ‖ add. *δε και* FG. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* *Cypr.* 70.
— *ασθενεσιν* *Orig.* iv. 166^{e}. Cr. Cor. 178. 340. | *ασθενουσιν* DFG.
— *ασθενης*] † praem. *ὡς* ϛ. ℵ^{c}CDFG. 17*s*. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | om. ABℵ*. Vulg. *Orig. Int.* iii. 16^{a}. iv. 166^{e}. 584^{b}. 671^{a}. *Cypr.* 70.
22. *κερδησω*] *κερδανω* 37. *Orig.* Cr.Cor.*bis.*
— *γεγονα* *Orig.* Cr. Cor. 179. | *εγενομην* FG. *Clem.* 656. | (*γεγωνα* P.)
— *παντα*] † praem. *τα* ϛ. D^{b}. 17*s*. 37. 47. KsLP. *Orig.* iii. 294^{e}. Cr. Cor. 179. | om. ABℵCD*FG. *Clem.* 656. *Orig.* iv. 35^{a}.
— *παντως τινας*] *παντας* DFG. Vulg. | *τους παντας* 17. *Clem. Orig.* iii. | *παντα* *Orig.* iv. | *παντας η τινας* *Orig.* Cr. Cor. 179.
23. *παντα* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 180. | ‡ *τουτο* ϛ. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth.
— *ευαγγελιον*] add. *μου* 37. | om. *Orig.* Cr. Cor.
— *γενομαι* LP.
24. *οὑτως*] praem. *εγω δε λεγω ὑμιν* FG. | om. rel. *Iren.* 283. *Cypr.* 17. 351.
— *καταλαβητε*] -*βοιτε* 37*. (-*λαμβηται* F^{2}.)
25. *ουν*] om. K. Syr.Hcl. (habet*.) Arm. *Iren.* 283. *Clem.* 558. [Syr.Pst.] (et illi quidem Vulg. *Orig. Int.* ii. 170^{f}. *Theonas* Routh. iii. 441.)
26. *πυκτευω* *Orig.* i. 307^{f}. | *ποικτευω* LP. | *πυκευω* Syr.Hcl.mg.*Gr.*
27. *αλλα* B. 37 *Scr.* | ‡ *αλλ'* ϛ. rel. *Orig.* i. 759^{a}.
— *ὑπωπιαζω* ABℵCD*. 17. 37^{2}. 47. *Orig.* (i. 616^{a}. 759^{a}.) iv. 463 *not.* *Eus.* in Ps. 103^{a}. *sic.* | *ὑποπιαζω* FGKLP. | *ὑπωπιεζω* D^{c}. | *ὑποπιεζω* 37*. *Clem.* 558. (*Hipp.* in Prov. Mai vii. 2. 73.) *Eus.* in Ps. 167^{d}.
— *σωμα* *Iren.* 283. *Clem. Hipp.* in Prov. *Orig.* i. 759^{a}. iv. *Orig. Int.* ii. 177^{e}. 187^{f}. 279^{c}. iii. 897^{b}. 904^{a}. iv. 458^{b}. 459^{c}. 539^{e}. 587^{c}. 605^{c}. *Eus.* in Ps. *bis.* | *στομα* FG *Gr.*
— *δουλαγωγω* *Elz.* *Orig.* iv. *Eus.* in Ps. *bis.* | -*γαγω* *St.* 3. C.
— *γενωμαι* *Iren.* *Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. iii. 897^{b}. iv. 5^{ies}. *Eus.* in Ps. *bis.* | -*ομαι* LP.
1. *γαρ* ABℵ*CDFG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. *Marcion* ap. Epiph. (pp. 320 & 357.) *Iren.* 264. *Clem.* 896. *Orig.* iv. 143^{e}. *Cypr.* 157. 277. | ‡ *δε* ϛ. ℵ^{c}. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) | om. Goth. Arm.
2. *Μωυσην* BCFG. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl.mg.*Gr.* *Orig.* i. 541^{e}. iv. 143^{e}. | ‡ *Μωσην* ϛ. AℵD. (*Iren.* 264.)
— *εβαπτισαντο* B. 37. 47. KLP. *Orig.* i. iv. | *εβαπτισθησαν* AℵCDFG. 17.

20, 21. iis qui *bis Cl.* | 24. ii qui *Cl.* | ut *add* omnes *Am.mg.* | 26. verberant *Am.*

Vulg. X.
Syrr. P. H.
Memph. Theb.
(Goth.) Arm. Æth.

32 1 Οὐ θέλω ‡γὰρ" ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ
πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, 2 καὶ πάντες εἰς
τὸν ‡Μωυσῆν" ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ
θαλάσσῃ, 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ ‡πνευματικὸν βρῶμα"
ἔφαγον, 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ ‡πνευματικὸν ἔπιον πό-
μα",¶ (ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας,
‡ἡ πέτρα δὲ" ἦν ὁ χριστός)· 5 ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείο-
σιν αὐτῶν ‡ηὐδόκησεν" ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ
ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς
τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι
ἐπεθύμησαν. 7 μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς
τινες αὐτῶν, ‡ὥσπερ" γέγραπται,[l] Ἐκάθισεν ὁ λαὸς
φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. 8 [m] μηδὲ
πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ‡ἔπε-
σαν" †μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. 9 μηδὲ ἐκπειρά-
ζωμεν τὸν ‡κύριον", καθὼς †τινες αὐτῶν ἐπείρασαν,[n]

2. ἐβαπτίσθησαν

¶ Goth.

[l] Ex. 32:6.
[m] Num. 25:1, 9.

9. χριστόν.
[n] Num. 21:5.

[1] Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt, [2] et omnes in Mose baptizati sunt in nube et in mari, [3] et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt [4] et omnes eundem potum spiritalem biberunt: bibebant autem de spiritali consequenti eos petra, petra autem erat Christus: [5] sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo, nam prostrati sunt in deserto. [6] Haec autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes mala, sicut et illi concupierunt. [7] Neque idololatrae efficiamini, sicut quidam ex ipsis; quemadmodum scriptum est, Sedit populus manducare et bibere, et surrexerunt ludere. [8] Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die XXIII. [9] Neque temptemus Christum, sicut quidam eorum

2. νεφελῃ .... θαλασσῃ *Iren. Orig.* i. iv. *Cypr.* 157. | θαλ....νεφ. FG.
3. το αυτο Bℵ^{c}C^{2}DFG. rel. Vulg. *Marcion* ap. Epiph. (pp. 320 & 357.) *Iren.* 264. *Orig.* i. 541^{e}. iii. 715^{c}. iv. 143^{e}. *Orig. Int.* ii. 144^{c}. 169^{e}. 224^{a}. 289^{f}. | om. ℵ*. | om. αυτο AC* ut vid. Æth.
— πνευματικον βρωμα εφαγον Bℵ*C^{2}P. | πνευματ. εφαγ. βρωμα A. 17. *Marcion.* | ‡ βρωμα πνευμ. εφαγ. ϛ. ℵ^{c}(? C*)DFG. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. *Iren. Orig.* i. iii. iv. *Orig. Int.* ii. 144^{c}. 224^{a}. 289^{f}. [Theb. Æth.]
4. αυτο *Marcion Iren.* 264. *Orig.* i. 541^{e}. iii. 715^{c}. *Orig. Int.* ii. 144^{c}. 169^{e}. 224^{a}. 289^{f}. | om. A. Æth. *Orig.* iv. 144^{a}.
— πνευματικον επιον πομα ABℵC. 17. P. *Marcion. Orig.* i. (iv. επινον) *Orig. Int.* ii. 169^{e}. | ‡ πομα πνευμ. επιον ϛ. (D)FG. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. *Iren. Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. *ter.* (επιαν D*.) [Theb. Æth.]
— απολουθουσης G (non F.)
— ἡ πετρα δε BℵD*. *Orig.* i. 541^{e}. iii. 229^{a}. 251^{d}. iv. ap. Gall. xiv. 69. *Eus.* Ecl. Pr. 46. in Es. 541^{b}. in Ps. 60^{b}. 63^{e}. 101^{b}. 468^{e}. | πετρα δε FG. | ‡ ἡ δε πετρα ϛ. ACD^{b}. 17. 37. 47. KsLP. *Marcion. Orig.* i. 170. iii. 297^{c}. 715^{c}. ap. Euth. i. 291. Gall. xiv. 72. *Syn. Ant.* Routh. iii. 299. *Eus.* c. Mcl. 93^{d}. in Es. 550^{c}. Theoph. (Mai 124.) (επει πετρα ην *Orig.* ii. 626^{f}.) ‖ (seq. ην] ειν P.)
5. ηυδοκησεν AB*C. *Marcion. Clem.* 896. | ‡ ευδοκ. ϛ. B^{2}ℵDFG. rel. *Orig.* Cr. Cor. 187.
6. κακεινοι *Marcion* 321. *Orig.* Cr. Cor. 189. | και κεινοι sic FG. και εκεινοι *Marcion* 357.
7. μηδε ειδωλολατραι γινεσθε *Marcion. Iren.* 265. | μηδειδωλολατρας γινεσθαι FG. Arm. | (οἰδωλολατραι 37.)
— καθως] add. και D*. Syr. Pst. | om. rel. D^{b}. *Marcion. Iren.*
— τινες αυτων ὡσπερ (s. ὡς) *Iren.* | om. FG.
— αυτων] praem. εξ A. Vulg. | om. *Iren.*
— ὡσπερ ABℵD^{c}. 37. 47. L. Syr. Hcl. ut vid. | ‡ ὡς ϛ. CD*KsP. *Marcion* 320. 358. | καθως 17. *Marcion* 357.
— πιειν *Marcion.* | πειν D*FG. | πιν ℵ.
— ανεστησαν *Marcion. Iren.* 264. *Clem.* 155. | ανεστη FG.
8. πορνευωμεν ABℵD**. 47. *Iren.* 265. | πορνευσωμεν 17. 37. | εκπορνευωμεν D*FG. | πορνευομεν KLP.
8. επορνευσαν] εξεπορνευσαν D*FG. (*vid.* LXX.)
— επεσαν ABℵCD*FG. 17. 37. P. | ‡ επεσον ϛ. D^{c}. 47^{2}. KsL. | επεσεν 47*.
— μιᾳ] † praem. εν ϛ. Aℵ^{c}CD^{b}. 17*s*. 37. 47. KsLP. | om. Bℵ*D*FG. Vulg. *Iren.*
— εικοσιτρεις Syrr. Pst. & Hcl. mg. | εικοσιτεσσαρες 37. *Tol.* Syr. Hcl. *txt.* Arm. vicies centum Æth.
— χιλιαδας FG.
9. εκπειραζωμεν *Marcion. Syn. Ant.* Routh iii. 299. | (-ζομεν KP.) | εκπιρασωμεν FG. | πειραζωμεν 17.
— κυριον BℵC. 17. P. Syr. Hcl. mg. Memph. *cod.* Arm. Æth. *Syn. Ant.* | ‡ χριστον ϛ. DFG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. txt. Memph. ed. Theb. *Iren.* 265. *Marcion* (ὁ δὲ Μαρκίων ἀντὶ τοῦ κύριον, χριστὸν ἐποίησεν. *Epiph.* 358.) | θεον A.
— καθως] † add. και ϛ. D^{c}. 47. KsL. Syr. Pst. | om. ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Arm. *Iren. Syn. Ant.* [Æth.]
— αυτων *Iren.* | om. ℵ*. (add.^{c}) | αυτον sic L. *Syn. Ant.* (αυτω A.)
— επιρασαν ABD^{c}. 47. KsL. | εξεπειρ. ℵCD*FG. 17. 37. P. *Syn. Ant.*

6. concupisc. malorum *Cl.*

A B ℵ C D[H] F G. 17. 37. 47. KLP.
10. γογγύζωμεν
— καθώς
11. συνέβαινον

καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ‡ ἀπώλλυντο″. 10 μηδὲ γογγύζετε,
‡ καθάπερ″ † τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο
ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 ταῦτα δὲ † ‡ τυπικῶς″ ‡ συνέ-
βαινεν″ ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς
οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων ‡ κατήντηκεν.″ 12 ὥστε ὁ δο-
κῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ. 13 πειρασμὸς ὑμᾶς
οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς
οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ
ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύ-
νασθαι † ὑπενεγκεῖν.

§ Goth.

33 14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδω-
λολατρείας. 15 ὡς § φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ
φημι. 16 τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ
κοινωνία ‡ ἐστιν τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ,″ τὸν ἄρτον
ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ
ἐστιν; 17 ὅτι εἷς ἄρτος ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ
γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. 18 βλέπετε

temptaverunt et a serpentibus
perierunt. 10 Neque murmura-
veritis, sicut quidam eorum
murmuraverunt et perierunt ab
exterminatore. 11 Haec autem
omnia in figura contingebant
illis, scripta sunt autem ad cor-
reptionem nostram, in quos
fines saeculorum devenerunt.
12 Itaque qui se existimat stare,
videat ne cadat. 13 Temptatio
vos non adprehendat nisi hu-
mana. Fidelis autem deus
est, qui non patietur vos temp-
tari super id quod potestis, sed
faciet cum temptatione etiam
proventum, ut possitis sustinere.
14 Propter quod, carissimi
mihi, fugite ab idolorum cul-
tura. 15 Ut prudentibus loquor:
vos iudicate quod dico. 16 Ca-
lix benedictionis cui benedici-
mus nonne communicatio san-
guinis Christi est? Et panis
quem frangimus nonne partici-
patio corporis domini est?
17 Quoniam unus panis, unum
corpus multi sumus, omnesque
de uno pane participamur.

9. *απωλλυντο* A *ut vid.* Bℵ. | ‡ *απωλοντο* ϛ. CDFG. 17*s*. 37. 47*s*. K*s*LP. (perierunt *Iren.* 265.)

10. *γογγυζετε* ABC. 37. 47*s*. KLP. vv. *Iren.* 265 *Orig. Int.* ii. 153ᵃ. (-*ζητε* *Eus.* in Ps. 272ᵃ.) | -*ζωμεν* ℵDFG. 17. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 51.

— *καθαπερ* BℵP. *Orig.* Cr. Cor. | ‡ *καθως* ϛ. ACD. rel. *Eus.* in Ps. ‖ † add. *και* ϛ. 47. K*s*L. | om. ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Iren. Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. [Æth.]

— *απωλοντο* *Orig.* Cr. *Eus.* in Ps. (perierunt *Iren.*) | *απωλλυντο* A.

— *ολοθρευτου*] *ολεθρευτου* D*. | *ολεθρου* FG.

11. *ταυτα δε*] † add. *παντα* ϛ. C. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 265. (*Orig.* i. 536ᶠ.) *Orig. Int.* ii. (263ᵇ.) (289ᵃ.) 407ᵈ. (427ᵈ.) iii. 399ᵃ. | om. AB. 17. Theb. *Marcion. Hipp.* in Dan. (275.) *Orig.* i. 170. ap. Mai ii. 227. *Tert.* adv. Marc. v. 7. *Orig. Int.* iii. 63ᵇ. (om. *δε* *Orig.* i. 536ᶠ. *και ταυτα* *Orig.* ap. Mai ii. 227.) | *παντα δε ταυτα* ℵDFG. *Iren.* 244. *Orig. Int.* ii. (486ᵉ.)

— *τυπικως* ABℵC. 17. 47. KP. Syr. Hcl.mg. *Marcion. Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. 8ᵉ. *Orig.* ap. Mai *Eus.* Pasc. 209. | ‡ *τυποι* ϛ. DFG. 37. L. Syrr.Pst.&Hcl. txt. Memph. Theb. | in figura Vulg. Arm. *Iren.* bis. *Orig. Int.* ii. *ter.* iii. figuraliter *Orig. Int.* ii. 427ᵈ. 486ᵉ. iii. 399ᵃ. | om. Æth.

11. *συνεβαινεν* BℵC. 17. 47. KP. *Marcion. Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. 9ᵃ. ap. Mai. | ‡ -*νον* ϛ. ADFG. 37. L.

— *προς*] *εις* ℵ*. (corr.ᶜ)

— *κατηντηκεν* BℵD*FG. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) *Orig.* i. 170. Cr. Cor. 127. | ‡ -*τησεν* ϛ. ACDᶜ. 17*s*. 37. 47. K*s*L. *Orig.* i. 536ᶠ. iii. 196ᵃ. iv. 257ᵇ. | -*τησαν* P. *Hipp.* in Dan.

12. *πεσει* P.

13. *ὑμας* 1⁰. *Orig.* i. 256ᵉ. *Orig. Int.* i. 139ᵈ. iv. 603ᵃ. | *ἡμας* 37.

— *ουκ ειληφεν* *Orig.* i. (*ηλειφεν* A.) | *ου καταλαβη* FG.

— *εασει* *Orig.* i. 257ᵃ. ii. 798ᵇ. | *αφησει* DFG.

— *ὑμας* post *πειρασθηναι* B. 37. | ante AℵCD. rel. *Orig.* i. (ii.) *Orig. Int.* i. 139ᵈ. 140ᵇ. iv. *Cypr.* 326. (*ἡμας* *Orig.* ii.)

— *ὑπερ ὁ*] add. *ου* FG. | om. *Orig.* i. ii.

— *δυνασθε*] add. *ὑπενεγκειν* FG. | om. *Orig.* i.

— *και την εκβ.* *Orig.* i. | om. *και* 17.

13. *ὑπενεγκειν*] † praem. *ὑμας* ϛ. ℵᶜ. 37. K*s*. | add. Dᶜ. | om. ABℵ*CD*FG. 17. 47. LP. (Vulg.) Arm. *Orig.* i. (*επενεγκειν* K.)

14. *φευγετε*] *φευετε* L.

15. *φρονιμοις*] add. *ὑμιν* D. (Memph.) (Theb.)

— *κρινατε*] *κρινεται* F(non G.)

— *ὑμεις ὁ*] *ουν* tantum D*. | *ὑμάς ὁ* ℵ*. (corr.ᵃ)

16. *ευλογιας* *Iren.* 209. | *ευχαριστιας* FG. Syr.Pst.

— *ευλογουμεν*] *ηυλογ.* D*.

— *κοινωνια*] -*νιας* ℵ*. (corr.ᵃ)

— *εστιν* 1⁰. ante *του αἱμ. του χριστου* ABP. Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ post ϛ. ℵCDFG. 17. 37. 47. K*s*L. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | (sanguinis est Christi *Iren.* 209.)

— *εστιν* 2⁰. post *του σωμ. του χριστου* BℵCDFG. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | ante A. Syr.Pst. Memph. [Theb.]

— *του χριστου* 2⁰. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | *του κυριου* D*FG. Vulg. Goth. *bis.* (in primo loco Syr.Hcl.mg.)

13. non *supra Am.* | supra *Cl.* | cum tent. etiam *Cl.* | 15. vos ipsi *Cl.* | 17. omnes qui *Cl.* | participamus *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph. Theb.
[Goth.] Arm. Æth.
18. *οὐχ οἱ*
° Deut. 32:17.
20. [*τὰ ἔθνη*]
p Deut. 32:21.
§ H.
q cap. 6:12.
r Phil. 2:4.
s Psa. 24(23):1.

τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυ-
σίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; 19 τί οὖν φημι;
ὅτι ‡ εἰδωλόθυτον″ τί ἐστιν; ἢ ὅτι ‡ εἴδωλον″ τί ἐστιν;
20 ἀλλ' ὅτι ° ἃ ‡ θύουσιν″ τὰ ἔθνη, δαιμονίοις ‡ καὶ οὐ θεῷ
θύουσιν,″ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων
γίνεσθαι. 21 οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ
ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου με-
τέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. 22 p ἢ παραζηλοῦμεν
τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ § ἐσμεν; 23 q πάντα
† ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα † ἔξεστιν,
ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. 24 r μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω,
ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου †. 25 πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλού-
μενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν·
26 s τοῦ ‡ κυρίου γὰρ″ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
27 εἴ″ † τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύε-
σθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνα-
κρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· 28 ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ,

18 Videte Israhel secundum
carnem: nonne qui edunt ho-
stias participes sunt altaris?
19 Quid ergo dico? quod idolis
immolatum sit aliquid? aut
quod idolum sit aliquid? 20 Sed
quae immolant gentes daemo-
niis immolant et non deo: nolo
autem vos socios fieri daemo-
niorum. 21 Non potestis cali-
cem domini bibere et calicem
daemoniorum, non potestis
mensae domini participes esse
et mensae daemoniorum. 22 An
aemulemur dominum? num-
quid fortiores illo sumus?
23 Omnia licent, sed non omnia
expediunt: omnia licent, sed
non omnia aedificant. 24 Nemo
quod suum est quaerat, sed
quod alterius. 25 Omne quod
in macello venit manducate,
nihil interrogantes propter con-
scientiam. 26 Domini est terra
et plenitudo eius. 27 Si quis vo-
cat vos infidelium et vultis ire,
omne quod vobis adponitur
manducate, nihil interrogantes
propter conscientiam: 28 si quis

---

17. *αρτου*] add. *και του ἑνος ποτηριου* (D)FG. (Goth.) *Tol. Harl. Dem.* | om. *Orig.* Cr. Cor. 182. (om. *ἑνος* D.) | *αρτου* post *ἑνος* G*.

18. *ουχι* BℵcDc. 37. 47. KsLP. | *ουχ* Aℵ*CD*FG. 17.

— *εσθιοντες*] *εσθοντες* D*.

19. *ὁτι ειδωλοθυτον τι εστιν, η ὁτι ειδωλον τι εστιν* BℵaC2. 37. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | *ὁτι ειδολοθυτον εστιν τι, ουχ ὁτι ειδωλον εστιν τι* D. (*εστιν τι* 1°.] *τι εστιν* Dc. non sic 2°.) | ‡ *ὁτι ειδωλον τι εστιν; η ὁτι ειδωλοθυτον τι εστιν* ϛ. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | *ὁτι ειδωλοθυτον τι εστιν* tantum A(ℵ*)C*. (om. *τι* ℵ*.) | *ὁτι ειδωλον τ. εστ.* 17. | *ὁτι ἱεροθυτον τι εστιν η ειδωλοθυτον τι εστιν Marcion.* (*προσέθετο δὲ ὁ Μαρκίων, τὸ ἱερόθυτον Epiph.* 358). | *ὁτι ιδωλοθυτον εστιν τι, ουχ ὁτι ιδωλοθυτον εστιν τι* FG.

20. *αλλ' ὁτι ἁ Marcion.* | *ἁ δε* D. | *αλλα ἁ* FG.

— *θυουσιν* 1°. ABℵCDFG. 17. 37. P. *Marcion. Eus.* P.E. 161d. | ‡ *θυει* ϛ. 47. Ks(L *τα εθνη ἁ θυει*).

— *τα εθνη* AℵC. 17 *sic.* 37. 47. Ks(L. ante *ἁ θυει*)P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 335b. | om. BDFG. *Marcion. Eus.* P.E. *Tert.* de spec. 13. (vid. Deut.)

20. *θυουσιν* 2°. ABℵCDFG. 17. 37. P. *Eus.* P.E. | ‡ *θυει* ϛ. 47. KsL. ‖ (post *και ου θεῳ* ABℵC. 17. 37. P. *Orig. Int.* ii. *Eus.* | ‡ ante ϛ. DFG. (47.) (KL.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. | om. *Marcion.* ‖ mox *ουχ* F (non G.) et ver. 21 *bis.*

— *κοινωνους των δαιμονιων* ABℵCDb. rel. Vulg. *Clem.* 168. (om. *των*) *Orig.* i. 760c. | *δαιμονιων κοινωνους* D*FG. Goth.

— *γινεσθαι Clem.* | *γιγνεσθαι Orig.* i. | *γενεσθαι* B*Btly.* (*γειν.* B**Mai. Alf.* *γιν.*2 *Mai. γεν.*2 *Alf.*) | *ειναι* FG.

21. *δαιμονιων bis.* (2°. *Orig.* i. 301b. 760c.d.) | *δαιμονων* bis. K. (2°. *Hom. Clem.* vii. 4. 8. ix. 23. *Orig.* i. 760c.) | 1°. *δαιμονιον* CF*.

— *ου δυν. τραπεζ.... τραπ. δαιμ. Orig.* i. 301b. 760c. *Orig. Int.* ii. 301e. *Cypr.* 18. | om. 37.

23. *παντα* 1°.... *συμφερει Clem.* 529. 588. *Orig. Int.* i. 93a. | om. 17.

— *εξεστιν* 1°.] add. *μηδεις το ἑαυτου* G*.

— *παντα* 2°... *οικοδομει Clem. bis. Orig. Int.* i. *Cypr.* 176. 326. | om. FGP.

— *παντα* bis.] † add. *μοι* bis. ϛ. ℵc(C3 1°)H. 37. 47. KsL(P.) Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Goth. 2°.) Arm. *Orig. Int.* i. nobis Æth. 1°. | non habent ABℵ*C*DFG. (17.) *Am. Fuld. Harl. Tol.* Memph. Theb. (Goth. 1°.) (Æth. 2°.) *Clem. bis. Cypr.* 176. 326. (vid. vi. 12.)

24. *το* bis. *Clem.* 588. | *τα* A. 2°. 47.

— *ἑτερου*] † add. *ἑκαστος* ϛ. Db. 37. 47. KsL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. | om. ABℵCD*HFG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.*

25. *ανακρινωντες* H. | Contra, *Clem.* 606. | *διακρινοντες* P.

26. *του κυριου γαρ* BℵCDFG. 17. | ‡ *του γαρ κυρ.* ϛ. AH. 37. 47. KsLP. | om. *γαρ Clem.* 82. 607. (*ὁτι μεν γαρ του κυριου Clem.* 588. *του κυριου δε Clem.* 784.)

27. *ει*] † add. *δε* ϛ. CDcH. 17*s*. 37. 47. KL. Syr.Pst. Theb. Goth. (Æth.) | om. ABℵD*FGP. Vulg. Memph. Arm. (*Clem.* 169)

— *απιστων*] add. *εις δειπνον* D*FG. *Fuld.** Theb. (Münt. & Woide.) | om. *Clem.* 169.

— *παν το παρατιθεμενον Clem.* 169. | *παντα τα παρατιθεμενα* A. Memph. Theb.

28. *ὑμιν*] om. FG. Vulg. Goth.

---

22. aemulamur *Cl.* | 23. mihi licent *Cl.* | mihi licent *Cl.*

ABℵCD(H) FG. 17. 37. 47. KLP.

Τοῦτο ‡ ἱερόθυτόν″ ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι᾿ ἐκεῖνον τὸν
μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν†. 29 συνείδησιν δὲ
λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί
¶ H. γὰρ ἡ ἐλευθερία¶ μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδή-
σεως; 30 εἰ † ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι
[t] Col. 3:17. ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; 31 [t] εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πί-
νετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.
32 ἀπρόσκοποι ‡ καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε″ καὶ ″Ἕλλησιν
καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, 33 καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν
ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ ‡ σύμφορον,″ ἀλλὰ τὸ
τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.
XI. ς′ 34 1 [u] Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ.
[u] cap. 4:16. 2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς†, ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ
καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. 3 θέλω
[v] Eph. 5:23. δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς [v] ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χρι-
στός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ
* τοῦ″ χριστοῦ ὁ θεός. 4 πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ
προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. 5 πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ
προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύ-
νει τὴν κεφαλὴν ‡ αὐτῆς″· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ

autem dixerit Hoc immolatium
est idolis, nolite manducare
propter illum qui indicavit et
propter conscientiam. 29 Con-
scientiam autem dico non tuam
sed alterius: ut quid enim li-
bertas mea iudicatur ab alia
conscientia? 30 Si ego cum gra-
tia participo, quid blasphemor
pro eo quod gratias ago?
31 Sive ergo manducatis sive
bibitis vel aliut quid facitis,
omnia in gloriam dei facite.
32 Sine offensione estote Iudaeis
et gentibus et ecclesiae dei;
33 sicut et ego per omnia om-
nibus placeo, non querens quod
mihi utile est sed quod multis,
ut salvi fiant.
1 Imitatores mei estote, sicut
et ego Christi.
2 Laudo autem vos, fratres,
quod omnia mei memores estis
et sicut tradidi vobis praecepta
mea tenetis. 3 Volo autem vos
scire quod omnis viri caput
Christus est, caput autem mu-
lieris vir, caput vero Christi
deus. 4 Omnis vir orans aut
prophetans velato capite detur-
pat caput suum. 5 Omnis au-
tem mulier orans aut prophe-
tans non velato capite deturpat
caput suum: unum est enim

28. ἱεροθυτον ABℵH. (Syr.Pst.) Theb. *vid.* *Orig.* i. 764d. (de sacrificio Syr.Pst.) | ‡ ειδωλοθυτον ϛ. CDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Tert.* de cor. 10. (? Æth.)
— δι᾿ εκεινον τον μηνυσαντα και] δια om. rel. FG. || add. δια D. Syrr. Pst.&Hcl.†
— συνειδησιν] † add. του γαρ κυριου ἡ γη και το πληρωμα αυτης ϛ. H³. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Goth. (vid. ver. 26.) | om. ABℵCDH*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
29. om. ver. 29. Æth.
— δε *Clem.* 588. 607. | om. 37.
— ουχι *Clem. bis.* | ου D*. 17.
— ἑαυτου *Clem. bis.* | εμαυτου H. 37. | σεαυτου D*.
— κρινεται] post ὑπο αλ. συνειδ. 47.
— αλλης *Clem. bis.* | απιστου FG. Goth.
30. om. ver. 30. Æth. Rom. (habet ed. Platt.)
— ει] add. δε ϛ. | om. ABℵCDFG. 37. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 588. 607. | add. γαρ 17. 47.
31. ειτε 2°.] add. ουν L. | om. *Clem.* 172. 588. *Orig.* i. 765f. iii. 495c. *Orig. Int.* ii. 75d. 170c. iv. 670d.
31. τι post ποιειτε DFG. | ante *Clem.* 588. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. | om. *Orig.* iii.
— ποιειτε 2°. *Clem.* 172. 588. 607. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. | om. FG. || add. του γαρ κυριου ἡ γη και το πληρωμα αυτης C³.
32. και Ιουδαιοις γινεσθε ABℵ*C. 17. 37. *Orig.* ii. 727e. | ‡ γιν. και Ιουδ. ϛ. ℵcD. 47. KsLP. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 669d. | γιν. Ιουδ. τε FG. estote Judaeis Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. Theb.) Arm. *Hil.* 90c.
— του θεου *Orig.* ii. | om. του F. | αὐτου θεου G.
33. καγω] εγω 47.
— παντα πασιν Vulg. rel. *Orig.* ii. 727e. Cr. Cor. 253. *Hil.* 90c. | πασιν παντα D. Goth. | πασιν κατα παντα FG. *Orig. Int.* iv. 667c. 671d. *Tert.* de idol. 14. *Cypr.* 70.
— συμφορον ABℵ*C. | ‡ συμφερον ϛ. ℵcDFG. 17s. 37. 47. KsLP. *Orig.* ii. Cr. Cor. 253. *Pet. Alex.* (Routh. iv. 35. 36.)
33. το των *Orig.* ii. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. *bis.* *Pet. Alex. bis.* *Cypr.* *Hil.* | om. το FG.
2. ὑμας] † add. αδελφοι ϛ. DFG. 17. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Platt.* | om. ABℵCP. Memph. Theb. Arm. Æth. *Rom.*
— παντα] παντοτε P.
— και] om. A*.
— καθως] add. πανταχου FG.
— παρεδωκα] παραδεδωκα ℵ. | παραδωκα FG.
— ὑμιν] om. FG.
— παραδοσεις (-δωσεις LP.) | add. μου DFG. Vulg. | add. οὑτως C.
3. θελω δε] om. δε FG. 47. Syr.Hcl. | θ. γαρ *Clem.* 591.
— ὁ χριστος AB²ℵCDc. 17. 37. 47s. KsLP. *Clem.* 291. 591. | om. ὁ B*D*FG. *Orig.* i. 680d.
— δε γυναικος] om. δε P. || δε] add. χριστου G*.

28. immolaticium *Am.*** immolatum *Cl.* | 29. ab aliena *Cl.* | 31. bibitis sive *Cl.*
2. per omnia *Cl.* | 5. enim est ac si *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth.
¶ Goth.

τῇ ἐξυρημένῃ. 6 εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ
κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶ-
σθαι, κατακαλυπτέσθω.¶ 7 ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ
ὑπάρχων· * ἡ" γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν· 8 οὐ γάρ
ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· 9 καὶ
§ H. γὰρ οὐκ ἐκτίσθη § ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ
διὰ τὸν ἄνδρα· 10 διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν
ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. 11 πλὴν
οὔτε ‡ γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς"
ἐν κυρίῳ· 12 ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως
καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ.
13 ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκα-
τακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; 14 † οὐδὲ ‡ ἡ φύσις
αὐτὴ" διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία
αὐτῷ ἐστίν, 15 γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστίν;
ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ· 16 εἰ δέ τις
δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ
¶ H. ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.¶

Z'
17 Τοῦτο δὲ ‡ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν", ὅτι οὐκ εἰς
17. παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ τὸ ‡ κρεῖσσον" ‡ ἀλλὰ" εἰς τὸ ‡ ἧσσον" συνέρχεσθε.

atque si decalvetur. 6 Nam si non velatur mulier, et tondeatur: si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari, velet caput suum. 7 Vir quidem non debet velare caput, quoniam imago et gloria est dei: mulier autem gloria viri est. 8 Non enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro: 9 etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum. 10 Ideo debet mulier potestatem habere supra caput propter angelos. 11 Verum tamen neque vir sine muliere neque mulier sine viro in domino: 12 nam sicut mulier de viro, ita et vir per mulierem, omnia autem ex deo. 13 Vos autem iudicate: decet mulierem non velatam orare deum? 14 Nec ipsa natura docet vos quod vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi, 15 mulier vero si comam nutriat, gloria est illi? quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. 16 Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque ecclesiae dei.

17 Hoc autem praecipio, non laudans quod non in melius sed in deterius convenitis.

3. *του χριστου* ABℵD. 17. 37. *Clem.* 668. *Eus.* c. Mcl. 70ª. | * om. *του* ς. CFG. 47. KsLP. *Orig.* Mai. Cl. Auc. x. 475. *Eus.* c. Mcl. 109ᵇ.
— *θεος* *Clem.* *Orig.* *Int.* i. 89ᶜ. ii. 251ᵉ. *Eus.* c. Mcl. *bis.* *Tert.* adv. Prax. 14. | *χριστος* C.
4. *προσευχ*] *ευχ.* *Orig.* i. 198ᵉ.
5. *πασα δε* Syr.Hcl. *Orig.* i. 198ᵉ. | *και πασα* A. Syr.Pst. Æth. | *πασα* P.
— *τῃ κεφ.* *Orig.* i. | om. *τῃ* D*FG.
— *αυτης* AℵCD*FG. 17. LP. | ‡ *ἑαυτης* ς. BDᶜ. 37. 47. Ks. *Orig.* i.
— *ἐν*] *εαν* L.
6. *κειρασθω*] add. *η ξυρασθω* B. (vid. infra in eodem versu.)
— *η ξυρασθαι*] om. 37.
7. *ἡ γυνη* ABℵᶜD*FGP. | * om. *ἡ* ς. ℵ*CDᶜ. 17*s*. 37. 47. KsL.
— *ανδρος*] praem. *του* FG.
8. ver. om. K. | habet *Clem.* 591.
— *ουχ* F(non G),
— *ανηρ*] praem. *ὁ* 47.
9. om. ver. Æth. *Rom.* (habet ed. Platt.)
10. *οφειλει* post *ἡ γυνη* H. 17. 37.
10. *εξουσιαν* *Clem.* Exc.Theod. 980. *Tert.* de virg. vel. 7. 17. | *καλυμμα* *Iren.* 37. velamen *Harl.*² velamen et potestatem *Orig.* *Int.* iii. 54ᶜ.
— *τους* *Iren.* 37. *Clem.* exc. Th. 980. | om. C.
11. *ουτε γυνη χωρις ανδρος* ante *ουτε ανηρ χωρις γυναικος* ABℵCD*HFG. 17. 37. P. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 591. | ‡ post ς. Dᵇ. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.
12. *ἡ γυνη*] om. *ἡ* 17.
— *ὁ ανηρ*] om. *ὁ* F(non G.) 17.
— *δια* *Orig.* *Int.* iv. 518ᵇ. 519ª. 546ᵈ. | *εκ* K.
— *της*] om. H.
13. *εν ὑμιν αυτοις* *Tol.* *Fuld.*(*Vict.*) | *ὑμις αυτοι* D. Vulg. *Cl.* (Arm.) (vos autem *Am.*)
— *τῳ θεῳ* post *προσευχεσθαι* DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | ante ABℵC. rel.
14. *ουδε*] † praem. *η* ς. Dᶜ. 37. KsL. Syr.Hcl.*mg.* Theb. | om. ABℵCD*H FG. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.(ut vid.) &Hcl.*txt.* Memph. Arm.
— *ἡ φυσις* ante *αυτη* ABℵCD*H. 17. 37. P. | ‡ post ς. Dᵇ. 47. KL. Vulg. Arm. | om. *αυτη* FG.
14. *μεν*] add. *γαρ* ℵ*(corr.¹ *ut vid.*) Memph.
— *εαν*] *αν* D*.
— *ατιμια*] *τιμια* FG.
15. *δεδοται αυτῃ* ABℵ. 17. Syr.Pst. Arm. Æth. | *αυτῃ δεδ.* CH. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. | om. *αυτῃ* DFG. 47. KL.
17. *παραγγελλω ουκ επαινων* AC*. 17. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl. ut vid.) Arm. (Æth.) | ‡ *παραγγελλων ουκ επαινω* ς. ℵC³*ut vid.*DᶜFG. 37. 47. KsLP. Memph. (vid. Theb. Münt.) | *παραγγελλων ουκ επαινων* B. | *παραγγελλω ουκ επαινω* D*. (Theb.)
— *ὁτι ουχ* L.
— *κρεισσον* ABℵCD*FG. 17. P. | ‡ *κρειττον* ς. Dᶜ. 37. 47. KsL.
— *αλλα* ABℵCD*. 37 *Scr.* | ‡ *αλλ'* ς. DᶜFG. 17. 47. KsLP.
— *ἡσσον* ABℵCD*. (17. *ἶσον* sic.) | ‡ *ηττον* ς. Dᶜ. 37. 47. KsLP. | *ελαττον* FG.

6. *om.* et *Cl.* | 7. caput suum *Cl.* | dei est *Cl.* | 13. vos ipsi jud. *Cl.* | 15. viro *Am.* | 16. ecclesia *Cl.*

ABℵCD
FG.
17. 37. 47.
KLP.

§ Goth.

22. ἐπαινῶ ὑμᾶς

[x] || Luc. 22:19, etc.
|| Mat. 26:26, etc.
|| Mar. 14:22, etc.

[y] Ex. 24:8.

35 18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν † ἐκ-
κλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος
τι πιστεύω· 19 δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι,
ἵνα * καὶ ″ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. 20 συν-
ερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν
δεῖπνον φαγεῖν· 21 ἕκαστος γὰρ τὸ § ἴδιον δεῖπνον
προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ
μεθύει. 22 μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ
πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ
καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί ‡ εἴπω ὑμῖν″; ἐπαι-
νέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. 23 ἐγὼ γὰρ παρέλα-
βον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, [x] ὅτι ὁ κύ-
ριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ ‡ παρεδίδετο″ ἔλαβεν ἄρτον,
24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν †, Τοῦτό μου
ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν †· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν
ἐμὴν ἀνάμνησιν. 25 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ
δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον [y] ἡ καινὴ διαθήκη
ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ‡ ἐὰν″
πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 26 ὁσάκις γὰρ ‡ ἐὰν″

18 Primum quidem conve-
nientibus vobis in ecclesia audio
scissuras esse, et ex parte cre-
do. 19 Nam oportet et hereses
esse, ut et qui probati sunt
manifesti fiant in vobis. 20 Con-
venientibus ergo vobis in unum
iam non est dominicam ce-
nam manducare: 21 unusquisque
enim suam cenam praesumit
ad manducandum, et alius qui-
dem esurit, alius autem ebrius
est. 22 Numquid domos non ha-
betis ad manducandum et bi-
bendum? aut ecclesiam dei
contemnitis, et confunditis eos
qui non habent? Quid dicam
vobis? laudo vos? in hoc non
laudo. 23 Ego enim accepi a
domino quod et tradidi vobis,
quoniam dominus Iesus in qua
nocte tradebatur accepit pa-
nem 24 et gratias agens fregit et
dixit, Hoc est corpus meum,
pro vobis tradetur: hoc facite
in meam commemorationem.
25 Similiter et calicem, post-
quam cenavit, dicens, Hic calix
novum testamentum est in meo
sanguine: hoc facite, quotiens-
cumque bibitis, in meam com-
memorationem. 26 Quotiens-

---

18. *εν*] † add. *τῃ* ς. 47. Arm. | om. ABℵCDFG. 17. 37. KLP. (17 non habet *ουν* ante *εν*).
— *εν ὑμιν* post *ὑπαρχειν* DFG. Syrr.Pst. &Hcl. | ante rel. *Orig.* Cr. Cor. 339. (*ὑπαρχ. εν ὑμιν σχισμ.* 47.) | om. *Am. Tol. Fuld. Harl. Demid. Orig. Int.* ii. 301f.
19. *εν ὑμιν* 1°. *Orig.* i. 455b. | om. D*FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 694d. *Tert.* de pr. haer. 4. de res. car. 63. *Cypr.* 197. | post *ειναι* Dc. Memph. Theb. (ante *Orig.* i.)
— *ειναι Orig.* i. | *ὑπαρχειν* 17.
— *ἱνα*] praem. *και* 37*. | om. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis. Cypr.*
— *και* ante *οἱ δοκ.* BD*. 17. 37. Vulg. Theb. | * om. ς. AℵCD²FG. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis. Cypr.*
— *γενωνται Orig.* i. | *γενονται* LP.
— *εν ὑμιν* 2°. *Orig.* i. (De la Rue.) *Orig. Int.* iv. *Cypr.* | om. C. Æth. *Orig.* i. cdd. et edd.
20. *ουν* ABℵCDb. 37. 47s. KsLP. Vulg. | om. D*FG. *Clem.* 187. | *δε* 17.
— *ὑμων Clem.* | om. 37 (**Scr.*)
— *εστιν Clem.* | *ετι* D*. | *ετει* FG.
— *φαγειν Clem.* | *φαγει* ℵ* (corr.c)
21. *προλαμβανει Clem.* 171. *Orig. Int.* ii. 301f. | *προσλαμβανει* A.
— *εν Clem.* | *επι* DFG. | *εις* 17.
22. *εις το εσθιειν και πινειν Clem.* 171. | *φαγειν και πειν* FG.
— *ειπω* ante *ὑμιν* ABℵCDFG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Goth. | ‡ post ς. 47. KsL. Syr.Hcl. Arm. cdd. | om. *ὑμιν* P. Arm. *ed.* Æth. *Platt.*
— *επαινεσω* AℵCD. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. | *επαινω* BFG. Vulg. (Memph.) Æth.
23. *απο του*] *παρα* D. | *απο* FG.
— *του κυριου* Vulg. | *θεου* FG.
— *Ιησους* Vulg. *Cypr.* 107. | om. B.
— *τῃ νυκτι ᾗ*] *ᾗ νυκτι* D*FG. Vulg. *Cypr.*
— *παρεδιδετο* AB* *Mai*ℵCDFG. 17. K. | ‡ *-δοτο* ς. B². 37. 47. LP.
— *αρτον*] praem. *τον* D*FG.
24. *ειπεν*] † add. *λαβετε φαγετε* ς. C³. 37. 47. KLP. (Vulg. *Cl.*) Syrr.Pst.& Hcl. Goth. | add. *λαβετε* Æth. | om. ABℵC*DFG. 17. *Am. Fuld.* Memph. Theb. Arm. *Cypr.* 107.
— *το ὑπερ ὑμων*] † add. *κλωμενον* ς. ℵcC³DbFG. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. *Usc.* | om. ABℵ*C*. 17. Arm. *Zoh.* | *θρυπτομενον* D*. | tradetur Vulg. *Cypr.* traditur Memph. datur Theb. Æth.
24. *την εμην*] om. *την* FG.
25. *εμῳ αἱματι* BℵDFG. 47. KsL. Vulg. *Cypr.* | *αἱματι μου* AC. 17. 37. P. (vid. Luc. xxii. 20.)
— *ὁσακις...αναμνησιν Orig.* iii. 194f. *Cypr.* | om. A. || (om. *οσακις εαν πινητε* 37. P *ut vid.*)
— *εαν* BℵC. 17. *Orig.* iii. | ‡ *αν* ς. DFG. 47. KsL.
26. *γαρ* Vulg. *Cypr.* 107. | om. A. Goth. Arm. Æth.
— *εαν* ABℵC. 17. | ‡ *αν* ς. DFG. 37. 47. KsLP.
— *τουτον* Vulg. *Cypr.* | *τουτο* ℵ* (corr.c.)
— *ποτηριον*] † add. *τουτο* ς. ℵcC³Dc*mg.* 37. 47. KsLP. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Cypr.* 109. | om. ABℵ*C*D*FG. 17. Vulg. Theb. Arm. *Cypr.* 107.
— *αχρι* B*ℵ*. *αχρις* B² *Rl.*
— *ελθῃ*] † praem. *αν* ς. ℵcDc. 37. 47s. KsLP. | om. ABℵ*CD*FG. 17.

---

18. ecclesiam *Cl.* | esse *add.* inter vos *Cl.* | 23. dominus *add.* noster *Am.*** *supra.* | 24. dixit, *add.* accipite et manducate *Cl.* | quod pro vobis *Cl.* | 25. bibetis *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth.

ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον † πίνητε,
τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ † ἔλθῃ.
27 ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον † ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον
τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ
* τοῦ" αἵματος τοῦ κυρίου. 28 δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρω-
πος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ
τοῦ ποτηρίου πινέτω· 29 ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων †
κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα†.
30 διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι,
καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. 31 εἰ ‡ δὲ" ἑαυτοὺς διεκρίνομεν,
¶ Goth. οὐκ ἂν ¶ ἐκρινόμεθα· 32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ * τοῦ" κυ-
ρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶ-
μεν. 33 ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φα-
γεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε· 34 εἴ † τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ
ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ
ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

XII. Η' 36 1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω
ὑμᾶς ἀγνοεῖν. 2 οἴδατε ὅτι * ὅτε" ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ
εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. 3 διὸ

cumque enim manducabitis
panem hunc et calicem bibetis,
mortem domini adnuntiatis do-
nec veniat. 27 Itaque quicum-
que manducaverit panem vel
biberit calicem domini indigne,
reus erit corporis et sanguinis
domini. 28 Probet autem se ip-
sum homo, et sic de pane illo
edat et de calice bibat. 29 Qui
enim manducat et bibit in-
digne, iudicium sibi mandu-
cat et bibit non diiudicans
corpus. 30 Ideo inter vos multi
infirmi et inbecilles sunt, et
dormiunt multi. 31 Quod si
nosmet ipsos diiudicaremus, non
utique iudicaremur: 32 dum
iudicamur autem, a domino
corripimur, ut non cum hoc
mundo damnemur. 33 Itaque,
fratres mei, cum convenitis ad
manducandum, invicem expec-
tate. 34 Si quis esurit, domi
manducet, ut non in iudicium
conveniatis. Cetera autem
cum venero disponam.

1 De spiritalibus autem nolo
vos ignorare, fratres. 2 Scitis
quoniam cum gentes essetis, ad
simulachra muta prout duce-
bamini euntes. 3 Ideo notum

27. εσθιῃ *Clem.* 318. | εσθιει 37. P. | αισθειηται FG.
— αρτον] † add. τουτον ς. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Arm. MSS. Æth. | om. ABℵCDFG. 17. *Am. Fuld. Tol. Harl. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. ed. *Clem.* 318. (*Orig.* iii. 499ᵃ.) *Orig. Int.* ii. 257ᶠ. *Cypr.* 19. 20. 149. 186.
— η BℵCD*sic* FG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl.mg. Goth. *Cypr. quater.* | και A. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb. Æth. *Clem. Orig. Int.* ii.
— πινῃ *Clem.* | πινει L. | πινηται FG [P n.l.] | (το ποτ. του κυρ. πινῃ 17.)
— του κυριου αναξιως] add. του κυριου ℵDᶜ. 47*. L. Syr.Hcl. Goth. vid. *Orig.* iii. 500ᵃ. | om. ABCD*. rel. Syr.Pst. vv. *Clem. Orig.* iii. 499ᵃ. *Orig. Int.* ii. *Cypr. quater.*
— του αἱματος ABℵCDFG. 17. 37. KLP. Arm. *Clem.* | * om. του ς. 47*s*.
— κυριου fin. *Clem. Orig. Int.* ii. *Cypr. quater.* | χριστου A. 17. Æth. *Rom.*
28. ανθρωπος ἑαυτον ABℵ. 37. 47. KsL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 318. *Orig.* iv. 373ᵃ. | ἑαυτον ανθρ. C(D)FGP. Vulg. Goth. (ὁ ανθρ. D*.) | ἑαυτον ἑκαστος 17. *Orig. Int.* ii. 257ᶠ. ἑκασ. ἑαυτ. *Orig.* iii. 475ᵉ. ‖ add. πρωτον ℵᶜ. | om. *Orig.* iii. iv.
29. πινων] † add. αναξιως ς. ℵᶜC³*Tf.* (in N.T.)DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (vid. *Orig.* iv. 444ᶜ. in Prov. Mai. 8.) | om. ABℵ*C*. 17. Theb. Æth. *Rom.* | sic habet *Orig.* ὁ δὲ ἀναξίως ἐσθίων τὸ σῶμα καὶ πίνων τὸ αἷμα τοῦ κυρίου, κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει. ap. Mai.
— το σωμα] † add. του κυριου ς. ℵᶜC³DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵ*C*. 17. *Am.* Fuld.* Harl.** Theb. Æth. | ὁ ἀναξίως ἐσθίων τὸν ἄρτον τοῦ κυρίου ἢ πίνων αὐτοῦ τὸ ποτήριον εἰς κρῖμα ἐσθίει καὶ πίνει *Orig.* iv. 444ᶜ. (e verr. 27, 29. sic in Fᵃ. ὁ εσθιων τον αρτον του κυριου αναξιως. η πινων το αἱμα αυτου. κριμα ἑαυτῳ εσθιει και πινει.)
31. δε ABℵ*DFG. 17. Vulg. Goth. Æth. *Clem.* 321. *Orig. Int.* ii. 301ᶠ. | ‡ γαρ ς. ℵᶜC. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— ἑαυτους] -τον F(non G.)
— διεκρινομεν *Clem.* 322. | εκρινομεν 37. 47.
— εκρινομεθα *Clem.* | εκρινωμεθα L.
32. ὑπο *Clem.* 423. | απο FG.
— του κυριου BℵC. 17*s*. 37 [illegible] it in ed. Mill.) *Clem.* | * [illegible]. του ς. (*St.* 3. et *Elz.*) ADFG. 47. KsLP.
— κοσμῳ] add. τουτῳ FG. (Vulg.) *Orig. Int.* ii. 161ᵈ. | om. *Clem. Hipp.* Phil. v. 12. (125): vi. 14. (167).
34. ει (ἤ 17.) | † add. δε ς. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Clem.* 172. | om. ABℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. Theb. Æth. *Cypr.* 322.
— κριμα *Clem.* 172. | κρισιν K.
— συνερχεσθαι F(non G.)
— διαταξομαι BℵC. 17. KsLP. | -ξωμαι ADFG. 37. 47.
1. αδελφοι] post αγνοειν DFG. Vulg. Æth.
— ου θελω ὑμας αγνοειν. ² οιδατε] volo ut sciatis Syr.Pst.
2. ὁτι ὁτε AB*Mai*ℵCD. 17. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. (Theb.) Arm. | * ὁτι (om. ὁτε) ς. FG. Syr.Pst. Memph. | ὁτε (om. ὁτι) 37. K. cum autem *Orig. Int.* ii. 350ᵈ. olim cum Æth.
— αφωνα] αμορφα FG.

26. annunciabitis *Cl.* | 27. panem hunc *Cl.* | 29. corpus *add.* domini *Cl.* et *Am.*** | 30. *om.* sunt *Cl.*

A B ℵ C D FG. 17. 37. 47. KLP.

z Rom. 12:6.

6. καὶ ὁ αὐτὸς

¶ Theb.

10. διάκρισις

§ Goth.

a Rom. 12:4, 5.

γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει Ἀνάθεμα ‡ Ἰησοῦς″, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ‡ Κύριος Ἰησοῦς″, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
4 z διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα·
5 καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος·
6 καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸς † θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7 Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.
8 ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,
9 ἑτέρῳ † πίστις¶ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ‡ ἑνὶ″ πνεύματι,
10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ † προφητεία, ἄλλῳ † διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ † γένη γλωσσῶν, § ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν·
11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 a Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ μέλη ‡ πολ-

vobis facio quod nemo in spiritu dei loquens dicit, Anathema Iesu, et nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in spiritu sancto. 4 Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem spiritus: 5 et divisiones ministrationum sunt, idem autem dominus: 6 et divisiones operationum sunt, idem vero deus qui operatur omnia in omnibus.

7 Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. 8 Alii quidem per spiritum datur sermo sapientiae, alii autem sermo scientiae secundum eundem spiritum, 9 alteri fides in eodem spiritu, alii gratia sanitatum in uno spiritu, 10 alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpraetatio sermonum: 11 haec autem omnia operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis prout vult. 12 Sicut enim corpus unum est et

3. θεου *Hil.* 963c. | om. P.
— λαλων] om. DFG. *Hil.* 806b. 963c.
— Ιησοις ΑΒℵC. 17*. (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Memph. Arm. Æth. | Ιησου F. 17². Vulg. | ‡ Ιησουν ς. DG. 37. 47. KsLP. *Harl.* Syr.Hcl.mg.*Gr.* Theb. *Orig.* i. 232b. Cr. Cor. 227. *Hil.*
— κυριος Ιησους ABℵC. 17. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æth. *Orig.* i. 232b. iv. 388b. 421e. 422a. 456a. (vid. iii. 525c.) *Orig. Int.* i. 61a. cdd. | ‡ κυριον Ιησουν ς. DFG. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Memph (?) Arm. *Orig. Int.* i. 61a. cdd. 63b. ii. 107d. iii. 900c. 912e. iv. 668a. *Hil.* 806b. 963d. 968a.
4. δε αυτο AℵCD. rel. *Eus.* in Ps. 461a. ad Mar. (*Mai* 302.) | δ' αυτο B. *Orig.* iv. 62b. *Eus.* D.E. 174d. in Ps. 195a. ει και το αυτο *Eus.* c. Mcl. 13d.
5. και διαιρ. *Orig.* iv. 62b. *Eus.* in Ps. 195a. *Hil.* 806b. 964a. 967a. | om. και P.
— ὁ *Orig.* iv. 62b. | om. A*. (add.¹) | (ὁ δε αυτος 17. Arm. *Iren.* 255. *cdd. Orig. Int.* i. 64a. *Eus.* in Ps. 195a.)
6. διαιρεσεις *Iren. Orig. Hil.* | διακρισις C.
— ὁ δε αυτος Aℵ. 17. 47. KsLP. Syrr. (Pst.)&Hcl. Theb. Arm. *Eus.* in Ps. 195a. (ὁ δ') [Memph.] | και ὁ αυτος BC. 37. *Orig.* iv. 62b.] ὁ αυτος δε DFG. Vulg. *Iren.* 255. *Orig. Int.* i. 64a. *Hil.* 806b. 964a. 967a.
6. θεος ὁ ενεργων] † praem. εστιν ς. ℵc. 47. KsL. *Orig.* iv. | add. B. (Memph.) | om. Aℵ*CDFG. 17. 37. P. Vulg. Theb. Arm. *Iren. Orig. Int.* i. *Eus.* in Ps. *Hil. ter.* ‖ (om. ὁ 37.)
— τα *Orig.* iv. Cr. Eph. 165. *Eus.* in Ps. | om. D*.
7. δε *Orig. Int.* i. 64a. iv. 648a. *Hil.* 806b. 964b. | om. 37. L*Tf. Clem.* 624. *Eus.* ad Mar. (*Mai* 302.)
8, 9. αλλῳ δε...τῳ αυτῳ πνευμ. *Clem.* 624. *Orig.* i. 639f. iii. 174c. iv. 284d. *Orig. Int.* (ii. 415d.) iv. 518b. *Eus.* c. Mcl. 13d. 174a. ad Mar. (*Mai* 302.) (*Tert.* adv. Marc. v. 8.) *Hil.* 806b. 964c. | om. K.
9. ἑτερῳ] † add. δε ς. AℵcCDb. 17s. 37. LP. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Orig.* i. 640a. *Eus.* in Ps. 316c. ad Mar. (Mai 302.) *Hil.* 964c. | om. Bℵ*D*FG. 47. Vulg. Syr.Pst. Arm. (ut saepe.) *Clem.* 624. *Orig.* iii. 174c. iv. 284d. 349e. Cr. Rom. 34 (αλλῳ). *Orig. Int.* iv. 649b-d. *Eus.* c. Mcl. 13d. 174a. *Hil.* 165b. 806c.
9. αλλῳ δε χαρ. ιαμ. εν τῳ ἑνι (s. αυτῳ) πνευμ. *Clem. Eus.* (in Ps. 316c.) (ad Mar. *Mai* 302.) (*Tert.* adv. Marc. v. 8.) *Hil.* 806c. 964c. | om. 37. *Eus.* c. Mcl. 13d.
— αλλῳ δε *Clem. Hil.* 964c. | om. δε DFG. Vulg. Arm. *Hil.* 165c. (vid. *Eus.* c. Mcl. 13d.
— χαρισματα] add. τα F*G*. | om. *Clem.*
— εν τῳ ἑνι (s. αυτῳ) πνευμ. *Clem. Hil. bis.* | om. C*. *Eus.* in Ps.
— ἑνι AB. 17. Vulg. *Hil.* 806c. 964c MS. | ‡ αυτῳ ς. ℵC³DFG. 47. KsLP. Memph. *Clem. Hil.* 964c *ed.* [Syrr.]
10. αλλῳ δε ενερ. Syrr.Pst.&Hcl. *Eus.* ad Mar. (*Mai* 302 *bis.*) | om. δε D*FG. Vulg. Arm. *Clem.* 624. *Hil.* 806c. 964c.
— ενεργηματα *Clem. Orig.* ii. 567f. *Eus.* ad Mar. *bis.* | ενεργεια DFG. Vulg. *Hil. bis.*
— δυναμεων *Clem. Orig.* ii. *Eus.* ad Mar. *bis. Tert.* adv. Marc. v. 8. *Hil.* | -μεως DFG.

3. potens *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) [Goth] Arm. Æth.
[b] Gal. 3:28. Col. 3:11.

λὰ ἔχει″, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος † πολλὰ
ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ χριστός. 13 καὶ
γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτί-
σθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε
ἐλεύθεροι, καὶ πάντες † ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. 14 καὶ
γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. 15 ἐὰν
εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώ-
ματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;
16 καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ
εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
σώματος; 17 εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή;
εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; 18 ‡ νῦν″ δὲ ὁ θεὸς
ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι κα-
θὼς ἠθέλησεν. 19 εἰ δὲ ἦν [τὰ] πάντα ἓν μέλος, ποῦ
τὸ σῶμα; 20 νῦν δὲ πολλὰ [μὲν] μέλη, ἓν δὲ σῶμα.
21. [δὲ] 21 οὐ δύναται δὲ * ὁ″ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, Χρείαν
σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν, Χρείαν
ὑμῶν οὐκ ἔχω· 22 ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα

membra habet multa, omnia
autem membra corporis cum
sint multa unum corpus sunt,
ita et Christus: 13 etenim in uno
spiritu omnes nos in unum
corpus baptizati sumus, sive
Iudaei sive gentiles, sive servi
sive liberi, et omnes unum
spiritum potati sumus. 14 Nam
et corpus non est unum mem-
brum sed multa. 15 Si dixerit
pes, Quoniam non sum manus,
non sum de corpore: non ideo
non est de corpore? 16 Si dix-
erit auris, Quia non sum ocu-
lus, non sum de corpore: non
ideo non est de corpore? 17 Si
totum corpus oculus, ubi audi-
tus? si totum auditus, ubi
odoratus? 18 Nunc autem po-
suit deus membra, unumquod-
que eorum in corpore sicut
voluit. 19 Quod si essent om-
nia unum membrum, ubi cor-
pus? 20 Nunc autem multa
quidem membra, unum autem
corpus. 21 Non potest autem
dicere oculus manui, Opera
tua non indigeo, aut iterum
caput pedibus, Non estis mihi
necessarii: 22 sed multo ma-
gis quae videntur membra

---

10. *προφ.*] † praem. *δε* ς. AℵC. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 246. *Eus.* ad Mar. | om. BDFG. Vulg. *Clem.* 624. *Eus.* c. Mcl. 13[d].
— *διακρισεις*] † praem. *δε* ς. AℵC. 17. 37. 47*s*. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Eus.* ad Mar. | om. BDFG. Vulg. Arm. *Clem.* *Hil.* ‖ *διακρισεις* ABCD[c]. rel. Syr.Hcl. Memph. *Eus.* ad Mar. | *διακρισις* ℵD*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Theb. *Münt.* Arm. (Æth.) *Clem.* *Orig.* Cr. Cor. 226. *Hil.* bis.
— *ἑτερῳ*] † add. *δε* ς. Aℵ[c]C. 17. 37. 47*s*. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Eus.* in Ps. 316[c]. ad Mar. | om. Bℵ*DFGP. Vulg. *Clem.* *Hil.* *bis.*
— *αλλῳ δε ἑρμηνεια γλωσσων* AℵCD. rel. *Clem.* *Hil.* 806[c]. | om. BK. *Eus.* ad Mar.
— *δε* *Clem.* | om. D*. Vulg. Arm. *Hil.*
— *ἑρμηνεια* ℵCD[c]FG. 47. rel. *Clem.* | *διερμην.* AD*. ‖ add *γενη* D*.
11. *παντα δε ταυτα* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Clem.* 624. (*Orig.* *Int.* iv. 648[b].) *Eus.* ad Mar. *Mai* 303. *Hil.* 806[c]. 965[d]. | *ταυτα δε παντα* DFG. Vulg. Memph. *Orig.* iii. 350[d].
— *το ἑν* *Clem.* *Eus.* ad Mar. | om. *το* D*FG. Arm. *Orig.* iii.

11. *διαιρουν ιδιᾳ* *Clem.* *Eus.* ad Mar. *Hil.* 965[d]. *cod.* | *διαιρουμενα* D*. | om. *ιδιᾳ* D*FG. Arm. *Hil.* *ed.* | habet Syr.Hcl. *mg.* *Graece* (*χορηγων ἑκαστῳ* *Orig.* iii.)
12. *γαρ* *Hil.* 966[d]. | om. K. Arm. Æth.
— *και μελη* ABℵCD[b]. rel. vv. | *μελη δε* D*FG. *Hipp.* Prov. Mai 74. *Hil.*
— *πολλα* ante *εχει* ABℵC. 17. 37. P. Arm. *Hipp.* | ‡ post ς. DFG. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Hil.*
— *μελη* 2[o].] add. *εκ* D*. *Hil.*
— *σωματος*] † add. *του ἑνος* ς. ℵ[c]D. 37. 47. Theb. *Münt.* Goth. (*Hil.*) | om. ABℵ*CFG. 17 *e spat.* KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. *Orig.* iv. 198[c].)
— *χριστος* Vulg. *Hil.* | *κυριος* C.
13. *ἑνι* *Clem.* 117. | om. FG.
— *εις ἑν* *Clem.* | *εις εσμεν εν* D*.
— *ειτε* 2[o]. *Clem.* | *οιτε* 37.
— *ἑν πνευμ. εποτ.*] † praem. *εις* ς. D[c]. 37. KsL. Vulg. *Cl.* | om. ABℵCD*FG. 17. 47. P. *Am.* *Tol.* *Harl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— *πνευμα εποτισθημεν* Syr.Pst. | *σωμα εσμεν* A. | *πνευμ. εφωτισθημεν* L. (*ἑνι ποματι επιομεν* *Clem.* 117.) potum bibimus Syr.Hcl. (*πομα* marg. Graece.)
14. *και γαρ*] add. *και* 47*.

15. *εστιν* *Orig.* *Int.* iii. 61[a]. *Meth.* Jahn 86. | *ειμι* ℵ*. (corr.[a] ut vid.)
16. *και* *Orig.* *Int.* iii. 61[a]. | om. D*.
— *ὁτι*] om. P.
17. *οφθαλμος*] praem. *ὁ* D*.
— *ει ὁλον ακοη*] om. 47.
18. *νυν* ABD*FG. | ‡ *νυνι* ς. ℵCD[c]. 17*s*. 37. 47. KsLP.
— *εθετο* ante *ὁ θεος* 17. *Orig.* iii. 617[b]. (post *Orig.* *Int.* iii. 61[a]. iv. 648[c].)
— *ἑν ἑκαστ.*] praem. *εις* K. | om. *Orig.* iii. *Orig.* *Int.* iii. iv. (om. *ἑν* *Orig.* iii.)
— *αυτων* *Orig.* iii. | om. 37.
— *καθως*] *ὡς* 47.
19. *τα παντα* AℵCD. 37. 47. KsLP. | om. *τα* BFG. 17.
20. *νυν*] *νυνι* FG. 47. P.
— *μεν* AℵCD[b]. rel. Vulg. Syr.Hcl. | om. BD*. Arm.
21. *δε* BℵDKsL. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | om. ACFG. 17. 37. 47. P. *Fuld.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* *Int.* ii. 222[a].
— *ὁ οφθ.* AB*Mai*ℵCDFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* iii. 602[c]. | * om. *ὁ* ς. Ks. Arm.

---

12. unum tamen corpus *Cl.* | 13. omnes in uno spiritu *Cl.* | 15. num ideo *Cl.* | 16. et si dix. auris quoniam *Cl.* | num ideo *Cl.* | 21. oculus dicere *Cl.*

A B ℵ (C) D FG. 17. 37. 47. KL(P.)
¶ Goth.
¶ P.

μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά
ἐστιν,¶ 23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι ¶ τοῦ σώμα-
τος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ
ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει·
24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ‡ ἀλλὰ″ ὁ
θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ‡ ὑστερουμένῳ″ πε-
ρισσοτέραν δοὺς τιμήν, 25 ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ
σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ
μέλη· 26 καὶ ‡ εἴ τι″ πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει
πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται † μέλος, συγχαίρει
πάντα τὰ μέλη. 27 ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ καὶ
μέλη ἐκ μέρους.
28 c Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶ-
τον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκά-
λους, ἔπειτα δυνάμεις, ‡ ἔπειτα″ χαρίσματα ἰαμάτων,
ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 μὴ πάν-
τες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδά-
σκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; 30 μὴ πάντες χαρίσματα
ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν;

25. σχίσματα
26. εἴτε
— δοξάζ. [ἐν]
c Eph. 4:11.

corporis infirmiora esse necessariora sunt,
23 et quae putamus ignorabiliora membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus, et quae inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent:
24 honesta autem nostra nullius egent. Sed deus temperavit corpus, ei cui deerat abundantiorem tribuendo honorem,
25 ut non sit schisma in corpore, sed id ipsum pro invicem sollicita sint membra.
26 Et si quid patitur unum membrum, conpatiuntur omnia membra; sive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra.
27 Vos autem estis corpus Christi et membra de membro.
28 Et quosdam quidem posuit deus in ecclesia primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exin gratia curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum.
29 Numquid omnes apostoli? numquid omnes prophetae? numquid omnes doctores? numquid omnes virtutes?
30 numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur?

22. *ανακαια* FG.
23. *ἁ* Vulg. | *ὁ* FG.
— *ατιμωτερα* *Elz.* 37. L.
— *του σωματος*] praem. *μελη* DFG. (Vulg.) | habet ante *ειναι* 17.
— *ευσχημοσυνην*] *τιμην* 17.
— *εχει*] *εχειν* FG.
24. *εχει*] add. *τιμης* DFG. Syr.Pst.
— *αλλα* ABℵCDL. 37. *Scr.* *Marcion.* Epiph. 320 & 360. | ‡ *αλλ'* ς. FG. 17*s.* 47. K*s.*
— *συνεκερασεν* ante *ὁ θεος* A. | post rel. *Marcion.*
— *το*] om. ℵ*. (add.[c])
— *ὑστερουμενῳ* ABℵ*C. 17. | ‡ *ὑστερουντι* ς. ℵ[c]DFG. 37. 47. K*s*L. *Orig.* iv. 198[c].
— *περισσοτεραν δους τιμην* AℵCD. rel. (*Orig.* iv.) | *τι περισσοτερον δους* B.
— *δους*] *διδους* 47. *Orig.* iv.
25. *σχισμα* ABCD[b]. 17. 37. K*txt.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* iv. 198[d]. | *σχισματα* ℵD*FG. 47. L. *Fuld.* Arm. [Æth.]
— *το αυτο* Vulg. | *τα αυτα* D*FG. Arm. *Orig.* iii. 617[b]. iv.
— *μεριμνῶσιν* *Orig.* iii. iv. | *μεριμνᾳ* DFG.
26. *ει τι* BFG. Vulg. Syr.Hcl. Arm. (Æth.) | *ει* *Orig.* i. 214[b]. *Eus.* D.E. 15[a]. *Cypr.* 21. 70. 99. (*εαν δε* *Orig.* ii. 640[f].) | ‡ *ειτε* ς. AℵCD. 17*s.* 37. 47. K*s*L. Memph. ut quando Syr.Pst.
26. *πασχει ἑν* Vulg. (*Orig.* i. ii.) vid. *Orig.* iii. 617[c]. *Eus.* D.E. *Cypr.* (21. 70.) 99. (*Hil.* 285[c].) | om. *ἑν* A.
— *δοξαζεται*] † add. *ἑν* ς. ℵ[c]CDFG. 17*s.* 37. 47*s.* K*s*L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (*Orig.* i. ii.) *Cypr.* (21.) 70. (99.) | om. ABℵ*. vid. *Orig.* iii.
27. *εστε* post *σωμα* FG. | ante *Orig.* iii. 640[b]. iv. 197[a]. *Orig. Int.* iii. 61[b]. 372[e]. iv. 564[d]. 600[d]. Cr. Cor. 182. *Eus.* D.E. 467[b]. *Eus.* in Ps. 53[c]. 370[a]. 398[c]. 592[d]. 602[e]. *Hil.* 967[b].
— *μερους* *Orig.* iii. 640[b]. iv. 197[a]. *Orig. Int.* iv. 564[d]. 600[d]. *Eus.* D.E. in Ps. 143[e]. 370[a]. 398[c]. 548[d]. 592[d]. 602[e]. | *μελους* D*. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* (Arm.) *Orig.* ii. 640[f]. *Eus.* in Ps. 53[c]. (om. *εκ μ.* *Hil.* 967[b].)
28. *τριτον*] praem. *και* 37. *Orig.* iii. 501[c]. | om. *Iren.* 263. *Orig. Int.* 600[a]. *Orig.* Cr. Cor. 245. | add. *δε* D*.
— *επειτα δυν.*] *ειτα* Syr.Hcl.mg.
— *επειτα χαρισμ.* ABℵC. 17. | ‡ *ειτα χαρισμ.* ς. 37. 47. K*s*L. | om. *ειτα s. επειτα* DFG.
— *γενη*] om. ℵ*. (add.[a])
28. fin.] add. interpretationes sermonum Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Arm. | non *Am. Fuld.*
31. *τα* 1°.] om. FG.
— *τα* 2°. inter lineas F.
— *μειζονα* ABℵC. 17. 37. *Am.* Æth. *Orig.* iii. 647[a]. iv. 418[a]. Cr. Cor. 94. *Phileas.* Routh. iv. 88. | *κρεισσονα* DFG. Vulg. *Cl.* Memph. *ut vid.* Arm. | ‡ *κρειττονα* ς. 47. K*s*L. *Orig.* iv. 77[d]. (mox *μειζονα*).
— *και* *Orig.* Cr. Cor. 249. | om. FG. Syr.Pst.
— *ετι* *Orig.* Cr. Cor. | *ει τι* D*F(*non* G.)
— *ὑμιν*] post *δεικνυμι* FG. | ante *Orig.* Cr. Cor. 94. 249. (*δεικνυω* 17.)
1. *γεγονα* *Orig.* (iv. 121[a].) Cr. Cor. 250. *Orig. Int.* ii. 176[b]. | *ἐν ειμι* D*FG. | add. *η* FG.
—, 2. *γεγονα χαλκος...δε μη εχω* (*Clem.* 614. *Orig.* iv.) vid. *Orig.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. | om. ℵ* (add.[a])
— *χαλικος* FG.
— *αλαλαζον* Bℵ[a]C. rel. (Syr.Hcl.mg. *Graece.*) *Clem.* 614. *Orig.* iv. 121[a]. Cr. Cor. | *-ζων* AD. 17.
2. *και εαν* Bℵ[a]DFG. 37. 47. L. | *κἀν* AC. 17. | *και αν* K.
— *ειδω*] *ουδα* (pro *οιδα*) FG. | *ιδω* AD*. 17. 47* (corr.[1])

23. ignobiliora *Cl.* | 25. sunt *Am.** | 28. exinde *Cl.* et *Am.*** | fin. *add.* interpretationes sermonum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth. μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; 31 d ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρί-
σματα τὰ ‡ μείζονα″· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν
d cap. 14: 1. δείκνυμι.
XIII. 37 1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ
τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς
§ Goth. ἠχῶν § ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἐὰν ἔχω προφη-
τείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν
2. γνῶσ., καὶ ἐὰν γνῶσιν, ‡ κἂν″ ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη ‡ με-
θιστάναι″, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. 3 ‡ κἂν″ ψω-
μίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ
σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν
ὠφελοῦμαι. 4 ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ
ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, [ἡ ἀγάπη] οὐ περπερεύεται, οὐ φυ-
5. τὸ μὴ ἑαυτ. σιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ πα-
§ P. ροξύνεται, οὐ § λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ
ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, 7 πάντα στέγει,
πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. 8 ἡ
ἀγάπη οὐδέποτε ‡ πίπτει″. εἴτε [δὲ] προφητεῖαι, κα-
¶ C. ταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, ¶ παύσονται· εἴτε

numquid omnes interpraetantur? 31 Aemulamini autem carismata maiora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.
1 Si linguis hominum loquar et angelorum, caritatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans aut cymbalum tinniens.
2 Et si habuero prophetiam et noverim mysteria omnia et omnem scientiam, et habuero omnem fidem ita ut montes transferam, caritatem autem non habuero, nihil sum.
3 Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ut ardeat, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest.
4 Caritas patiens est, benigna est, caritas non aemulatur, non agit perperam, non inflatur,
5 non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt, non inritatur, non cogitat malum,
6 non gaudet super iniquitatem, congaudet autem veritati,
7 omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.
8 Caritas numquam excedit: sive prophetiae, evacuabuntur: sive linguae, cessabunt: sive scientia,

2. *παντα*] praem. *τα* FG. (*παντα τα μυστ.* *Orig.* iv. 352^{d}.)
— *καν* AB. 17. *Clem.* 614. *Orig.* iv. 427^{e}. Cr. Cor. 251. | ‡ *και εαν* ς. ℵCDFG. 37. KsL. (om. *εαν εχω* 47.)
— *ὡστε* *Clem.* *Orig.* iii. 576^{d}. 579^{d}. Cr. Cor. *Cypr.* 199. | om. 37.
— *μεθισταναι* BℵDFG. 17. 37. *Clem.* | ‡ *μεθιστανειν* ς. AC. 47. KsL. *Orig.* iii. 576^{d}. 579^{d}. Cr. Cor. | *μεθισταν* *Meth.* Jahn 44.
— *ουθεν* *St.* 3. ABℵCD^{c}. 17. L. | *ουδεν* *Elz.* D*FG. 37. 47*s*. Ks. *Clem.* 166. 614. *Meth.*
— *ειμι* *Clem. bis.* *Cypr.* 199. 304. | *ωφελουμαι* A.
3. *καν* ABC. 17. *Clem.* 614. *Orig.* Cr. Cor. 252. | ‡ *και εαν* ς. ℵDFG. 37. 47. KsL.
— *ψωμισω* *St.* 3. AB(*Mai* ed. 2.)ℵCDFG. 17. 37. 47. L. Vulg. *Clem.* 614. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* 199. | -*μιζω* *Elz.* Ks.
— *και εαν* (B)ℵDFG. 17. 37. 47. KsL. (*και αν* B*Btly.Mai.*) | *καν* AB*Bch.*C. *Orig.* Cr. Cor.
— *παραδω* *Orig.* Cr. Cor. | -*δωσω* FG.
— *καυθησ.* CDFG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr. Pst & Hcl. Memph. *Wilkins.* Goth. Arm. Æth. *Platt.* *Clem.* 614. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* bis. (*παραδιδοὺς τὸ σῶμα ἵνα καυθήσεται* *Clem.* *πυρι παραδωσω* *Meth.* Jahn. 44.) "si corpus suum tradidisset exurendum" *Tert.* adv. Prax. 1. "ita ut exurar igni" *Cypr.* 363. "ut ardeam" *Cypr.* 199. "loquatur apostolus, loquatur electionis vas, Si tradidero corpus meum, ut glorier"..."Scio in latinis codicibus in eo testimonio quod supra posuimus, Si tradidero corpus meum ut *glorier*, *ardeam* habere pro *glorier*, id est *καυθήσομαι* et *καυχήσομαι* una literae parte distinguitur, apud nostros error inolevit. Sed et apud ipsos Graecos exemplaria sunt diversa." *Hier.* in Galat. iii. vi. (Vallarsi vii. 517, 518.) | *καυχησ.* ABℵ. 17. Memph. *Mill.* ? Æth. *Rom.* ‖ -*σομαι* DFG. 47. L. | -*σωμαι* AB*Btly.Mai ed.* 2. ℵC. 17*s*. 37. Ks. *Orig.* Cr. Cor.
3. *ουδεν* BCDFG. 37. 47. KsL. | *ουθεν* Aℵ. 17.
— *ουφελουμαι* 17.
4. *ἡ αγαπη ου περπ.*] om. *ἡ αγαπη* B. 17. Vulg. Memph. Arm. *Clem.* 251. *Orig. Int.* iii. 832^{e}. iv. 532^{a}. *Cypr.* 199. [Æth.] | habent AℵCD. rel. Syrr. Pst. & Hcl. Goth. *Orig.* ii. 591^{f}. 844^{a}. in Prov. (Mai 53.) Cr. Cor. 253. *Cypr.* 304.
— *περπερευεται* *Clem.* 251. (*dis.*) 956. *Orig.* ii. 844^{a}. (vid. *Orig. Int.* iii. iv.) in Prov. Cr. Cor. *Cypr.* | *περπορευεται* A. | *περισσευεται* *Orig.* ii. (impr.) 591^{f}.
5. *τα* AℵCD. rel. Vulg. vv. *Clem.* 956. *Orig.* iii. 563^{c}. Cr. Cor. 121. vid. 253. *Tert.* de pat. 12. | *το μη* B. *Clem.* 252.
6. *τῃ αδικ.* *Clem.* 956. | om. *τῃ* FG.
7. *στεγει* *Clem.* 166. 587. 874. 956. *Orig.* iii. 103^{c}. 541^{c}. *Orig. Int.* iv. 532^{a}. | *ασταγι* FG. ‖ add. in spe Syr. Hcl. mg. non habet *Orig. Int.* ii. 263^{d}.
8. *ἡ αγαπη*] om. *ἡ* B*Btly.Mai* (habent rel. *Clem.* *Orig.* *ter*).
— *πιπτει* ABℵ*C*. 17. 47*. *Orig. Int.* iv. 568^{b}. (569^{b}.) | ‡ *εκπιπτει* ς. ℵ^{c}C^{3}DFG. 37. 47^{2}. KsLP. *Clem.* 166. 956. *Orig.* ii. 564^{a}. 813^{d}. iii. 541^{d}. *Tert.* de pat. 12. *Cypr.* 199. 304.
— *δε* ABℵC^{2}D^{b}. 17. 37. 47. L. Syr. Hcl. Goth. (Æth.) | om. C*D*FGKP. Vulg. Memph. Arm. | *γαρ* Syr. Pst.
— *προφητειαι* ℵCD. rel. *Clem.* 956. *Tert.* de pat. 12. | -*τεια* AB. [Æth.]
— *καταργηθησονται* AℵCD. rel. *καταργουνται* *Clem.* | -*θησεται* B.

31. char. meliora *Cl.*
1. vel *Am.** | 2. et *ante* omnem *om.* *Am.** | et si hab. omn. *Cl.* | 3 ita ut ardeam *Cl.* | 6. iniquitate *Cl.* | 8. excidit *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

8. γνώσεις καταργηθήσονται

γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν
καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέ-
λειον, † τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 ὅτε ἤμην νή-
πιος, ‡ ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλο-
γιζόμην ὡς νήπιος″· ὅτε † γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ
τοῦ νηπίου. 12 βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν
αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι
¶ Goth. γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι ¶ καθὼς καὶ
§ Theb. ἐπεγνώσθην. 13 § νυνὶ δὲ μένει πίστις ἐλπὶς ἀγάπη, τὰ
τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

XIV.

ᵉ cap. 12:31.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην· ᵉ ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά,
μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. 2 ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ
οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ † θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει,
πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· 3 ὁ δὲ προφητεύων ἀν-
θρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παρα-
μυθίαν. 4 ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ
¶ Theb. προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ·¶ 5 (37) θέλω δὲ

destruetur. 9 Ex parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus: 10 cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. 11 Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus: quando factus sum vir, evacuavi quae erant parvuli. 12 Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem: nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. 13 Nunc autem manet fides spes caritas, tria haec: maior autem his est caritas.

1 Sectamini caritatem, aemulamini spiritalia, magis autem ut prophetetis. 2 Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur sed deo: nemo enim audit, spiritu autem loquitur mysteria. 3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur aedificationem et exortationem et consolationes. 4 Qui loquitur lingua, semet ipsum aedificat; qui autem prophetat, ecclesiam

---

8. γνωσις καταργηθησεται BD*. 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | γνωσεις καταργηθησονται A(ℵ)DᵇFG. (17.) (47.) (-σις ℵ. 17. 47.) [Æth.] | γνωσις παυσεται P.

9. γαρ *Iren.* 238. 301. *Orig.* iv. 224ᶜ. *Meth.* Jahn 43. *Eus.* in Ps. 166ᵇ. *Hil.* 404ᵃ. | δε KL. (*Iren.* 158.) | om. Goth. Æth. *Orig.* iv. 352ᵈ. Cr. Cor. 249. Eph. 112. *Eus.* c. Mcl. 186ᶜ.

10. το εκ] † praem. τοτε ς. Dᵇ. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* ii. 497ᵇ. Cr. Cor. 69. | om. ABℵD*FG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 238. *Orig.* i. 645ᵉ. iii. 519ᵉ. iv. 209ᵈ. 352ᵈ. Cr. Cor. 249. *Orig. Int.* ii. 212ᶜ. 695ᵃ. iv. 520ᵃ. 522ᵉ. *Eus.* in Ps. 191ᵉ.

— τ. εκ. μερ. post. καταργηθησεται D*FG. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. 520ᵃ. 522ᵉ. 573ᵇ. | ante *Iren.* 238. *Orig.* i. ii. iii. iv. *bis.* Cr. Cor. 69. 249. *Eus.* in Ps. ὁτε καταργησεται το εκ μερους *Meth.* Jahn. 43.

— το εκ μερ. *Orig.* i. ii. iii. iv. *bis.* Cr. Cor. *bis.* *Eus.* in Ps. | τα εκ μερ. FG.

11. ὁτε 1°.] add. δε D*. *Fuld.* | om. *Orig.* Cr. Eph. 172. 1 Joh. 115. *Orig. Int.* iii. 27ᵈ. *Clem.* 117. 118. *Tert.* de pud. 1.

— ελαλ. ὡς νηπ., εφρον. ὡς νηπ., ελογιζ. ὡς νηπ. ABℵ. 17. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* ii. 673ᵇ. | ελ. ὡς νηπ. εφρ. ὡς νηπ. *Orig.* Cr. Eph. 172. (εφρονουν ὡς νηπ. ελαλ. ὡς νηπ. *Clem.* 117.) | ‡ ὡς νηπ. ελαλ., ὡς νηπ. εφρ. ὡς νηπ. ελογιζ. ς. DFG. (37.) 47. KsLP. *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* Cr. 1 Joh. 115. (*Orig. Int.* iii. 27ᵈ.) *Meth.* Jahn 79. (*Tert.*) (ελαλ. ὡς νηπ. 37. cet. ut in ς. *Orig. Int.* iii. 27ᵈ. λαλουν et λογειζομην FG.)

11. ὁτε 2°.] † add. δε ς. ℵᶜDᶜFG. 17s. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Eph. 172. 1 Joh. 115. *Orig. Int.* ii. 79ᵉ. 203ᵉ. 382ᶜ. 673ᵇ. iii. 27ᵉ. iv. 520ᵇ. *Meth.* (*Tert.*) | om. ABℵ*D*. *Am. Harl.** *Tol.* Goth. *Orig.* iii. 479ᵃ. *Orig. Int.* ii. 486ᶜ. 673ᶜ. *Hil.* 462ᶠ.

— γεγονα *Clem.* 117. *Orig.* iii. 479ᵃ. Cr. Eph. *Meth.* | εγενομην B. *Orig.* Cr. 1 Joh.

— κατηργηκα post τα του νηπ. DFG. Syr.Hcl. *Orig.* (iii. 663ᵈ.) *Orig. Int.* ii. 79ᵉ. 382ᶜ. 673ᶜ. *Tert.* | ante *Clem.* 117. rel. *Orig.* iii. Cr. Eph. 1 Joh. *Orig. Int.* ii. 203ᵉ. 486ᶜ. 673ᵇ. iii. 27ᵉ. 956ᶜ. iv. 520ᵇ. *Meth.* (κατηργησα) (vid. *Orig.* iii. 478ᵈ.)

12. βλεπομεν *Orig.* i. 731ᵃ. *Clem.* 120. 374. 647. 690. *exc. Theod.* 972. *Mcl.* (ap. *Eus.* 53ᵇ. 177ᵈ.) | βλεποιμεν 37. | βλεπωμεν P.

12. γαρ ABℵDᶜ. rel. Syr.Hcl. Memph. *Clem. ter.* *Orig. Int.* iv. 600ᶜ. | om. D*FGP. Vulg. Goth. Arm. *Clem.* 690. *exc. Theod.* (*Orig.* i.) *Mcl. bis.* *Cypr.* 319. | autem Syr.Pst. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 573ᵃ.

— δι'] praem. ὡς D. Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. *Clem. quater.* *Orig. Int.* iv. 462ᵇ. *Tert.* adv. Prax. 14. | om. rel. *Clem. exc. Theod.* 972. *Orig.* i. 282ᵈ. 720ᵉ. 731ᵃ. iii. 174ᵉ. 686ᵃ. iv. 17ᵈ. 209ᵈ. 220ᵇ. in Cant. (Mai A.C. ix. 288.) *Orig. Int.* iii. 120ᶜ. iv. 536ᵈ. 537ᵇ. 573ᵃ. 600ᶜ. *Mcl. bis.* *Cypr.* 319. *Hil. saepe.*

— εσοπτρου] add. και LP. *Orig.* i. 282ᵈ. 720ᵃ. 731ᵃ. iii. 686ᵃ. iv. 17ᵈ. 92ᶜ. 209ᵈ. 222ᵃ. in Cant. *Orig. Int.* iv. 462ᵇ. 536ᵈ. 537ᵇ. 596ᵃ. 600ᶜ. *Hil.* | om. rel. vv. *Clem.* 120. 647. ex. Th. 972. *Orig.* iii. 174ᵉ. *Orig. Int.* iv. 573ᵃ. *Mcl. bis.* *Tert.* *Cypr.* *Hil.* | εσ. και αινιγματος *Orig.* i. 720ᵉ. iv. 220ᵇ. (εσοπτρον F non G.)

— τοτε δε *Orig.* i. *bis.* iii. 165ᵈ. *Orig. Int.* iii. iv. 573ᵃ. 596ᵃ. 600ᶜ. *Clem.* 120. 647. *Mcl. bis.* *Tert.* | το δε ℵ* (corr.ᵃ) || add. εκ μερους G*(non F.) | om. *Orig.*

---

11. quando autem factus *Cl.* | 13. manent *Cl.* | autem horum *Cl.*
2. spiritus *Am.*** | 3. ad aedif. *Cl.* | consolationem *Cl.* | 4. ecclesiam *add.* dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.

πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προ-
φητεύητε· μείζων ‡ δὲ″ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν
γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία
οἰκοδομὴν λάβῃ. 6 ‡ νῦν″ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς
ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ
ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προ-
φητείᾳ ἢ [ἐν] διδαχῇ; 7 ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν δι-
δόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς
φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ
§ Theb. τὸ κιθαριζόμενον; 8 § καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν
σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; 9 οὕ-
τως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον
δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ
εἰς ἀέρα λαλοῦντες. 10 τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν
‡ εἰσὶν″ ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν † ἄφωνον· 11 ἐὰν οὖν μὴ
εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι
βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος· 12 οὕτως

aedificat. 5 Volo autem omnes
vos linguis loqui, magis autem
prophetare: nam maior est qui
prophetat quam qui loquitur
linguis; nisi forte ut interpre-
tetur, ut ecclesia aedificationem
accipiat. 6 Nunc autem, fra-
tres, si venero ad vos linguis
loquens, quid vobis prodero,
nisi si vobis loquar aut in re-
velationem aut scientia aut
prophetia aut in doctrina?
7 Tamen quae sine anima
sunt vocem dantia, sive ti-
bia sive cithara, nisi distinc-
tionem sonituum dederint, quo-
modo scietur quod canitur aut
quod citharizatur? 8 Etenim
si incertam vocem det tuba,
quis parabit se ad bellum? 9 Ita
et vos per linguam nisi mani-
festum sermonem dederitis,
quomodo scietur id quod dici-
tur? eritis enim in aere loquen-
tes. 10 Tam multa ut puta ge-
nera linguarum sunt in mundo,
et nihil sine voce est: 11 si ergo
nesciero virtutem vocis, ero ei
cui loquor barbarus, et qui lo-
quitur mihi barbarus. 12 Sic

---

i. *bis.* iii. *Orig. Int.* iii. iv. *bis. Mel. bis. Cypr.* 319.
12. γιγνωσκω D.
— επιγνωσομαι] γνωσομαι K.
— επεγνωσθην] επιγν. FG. | praem. εγω FG. *Tol. Cypr.* 319. | praem. ω D*.
13. νυνι δε μενει *Orig.* iii. 163[c]. | μινει δε FG. | μενει δε *Clem.* 956. *Hil.* 1279[a].
— μειζων *Orig.* iii. *Clem.* 588. 956. | μειζω D*. | μειζον L. *Orig.* Cr. Rom. 34.
1. προφητευεται FG.
2. γλωσσῃ] -σαις DFG. Arm.
— ουκ] ουχ ℵ.
— ανθρωπους FG.
— θεῳ] † praem. τῳ ϛ. Aℵ[c]D[c]. 17*s*. 37. 47. K*s*L. | om. Bℵ*D*FGP.
— ουδεις] ουθις ℵ.
— γαρ ακουει] παρακουει 17.
— πνευματι] πνευμα FG. *Am.*[2] *Fuld.*
3. ὁ δε] ει γαρ ὁ FG. nam qui Vulg. qui *Orig. Int.* 649[d].
— ανθρωπους FG.
— παραμυθιαν] μακροθυμιαν 47.
4. λαλων] λαλει FG. (add. t λαλων G non F.)
— γλωσσῃ] -σαις D. Arm.
— ὁ δε προφητ. εκκλ. οικοδ.] om. 37. *Tol.**
— εκκλησιαν] add. θεου FG. Vulg. *Cl.* | om. *Orig.* ii. 497[c].
5. παντας post ὑμας A.
5. λαλειν post γλωσσαις A. *Am.*
— ἱνα προφητευητε (-ετε FG.) | προφητευειν D*. Vulg.
— μειζων (-ζον 17. L.)] κρεισσω 37.
— δε ABℵ*P. Memph. | ‡ γαρ ϛ. ℵ[c]DFG. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. (nisi forte Vulg.) ‖ add. εστιν FG.
— διερμηνευῃ] -ει 47. L. | διερμηνευων D*. | η ὁ διερμηνευων FG.
6. νυν ABℵD*FGP. | ‡ νυνι ϛ. D[c]. 17. 37. 47. K*s*L.
— ὑμας 2°.] ὑμιν P.
— η εν αποκ. *Clem.* 866. | om. η ℵ. 17. Syr.Hcl. Memph.
— εν διδ. ABℵ[c]D[b]. 17. 37. 47*s*. K*s*LP. Vulg. *Clem.* 867. | om. εν ℵ*D*FG. *Tol. Harl.*[2]
7. μη] ante διαστολην D*FG. Vulg.
— τοις φθογγοις AℵD(FG.) 17. 37. 47. K*s*LP. Syrr.(Pst.)&Hcl. (om. τοις FG.) | φθογγου B. *Tol.* Arm. sonituum Vulg. (Memph.)
— δῳ ABℵD*FG *sic.* | διδῳ D[c]. 17. 37. 47. LP. | δωτε K.
— γνωσθησεται] γνωσθῃ D*FG.
— αυλουμενον] λαλουμενον 17.
8. εαν *Orig.* iv. 121[a]. | om. L.
— φωνην] add. εν L. (om. rel. *Orig.* iv. 121[a].)
— σαλπιγξ ante φωνην Aℵ. 17. P. Memph. Theb. *Orig.* iv. 121[a]. (-πιξ ALP.) | post BD. rel. Vulg. rel.
8. δω *Orig.* iv. | δωῃ D*. (17. 37. non habent hic διδω.)
— παρασκευασεται] -ζεται A. *Orig.* iv.
9. ευσημον *Clem.* 364. | ευσχημον D*.
— δωτε *Clem.* | δω L. ‖ (εαν μη ευσημον λογον δωτε] αντι του, εαν μη διερμηνευοιτε K marg.)
10. τοσαυτα *Clem.* 364. | om. D*FG.
— ει τυχου FG. (rec. *Clem.*) | ει τυχῃ 47[2].
— εισιν ABℵDFG. 47. P. *Clem.* | ‡ εστιν ϛ. 17*s*. 37. K*s*L.
— εν] add. τῳ D*FG. | om. *Clem.*
— ουδεν] † add. αυτων ϛ. ℵ[c]D[c]. 37. 47. K*s*L. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) | om. ABℵ*D*FG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. *Clem.*
— αφωνον] add. εστιν D*FG. Vulg. (Memph.) | om. *Clem.*
11. εαν] ει P.
— ειδω *Clem.* 364. (ιδω AD*. 17. 37. L.) | γινωσκω FG.
— της δυναμιν A.
— και ὁ λαλ. εν εμοι βαρβαρος *Clem.* | om. L.
— εν εμοι] om. εν DFG. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. *Clem.*

---

5. loqui linguis *Cl.* | forte interpr. *om.* ut *Cl.* | 6. nisi vobis *Cl.* | revelatione *Cl.* & *Am.*** | in scient. aut in proph. *Cl.* | 7. scietur *add.* "id" *Cl.* | 8. paravit *Am.* | 9. aera *Cl.* | 10. in hoc mundo *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL(P.)

¶ D*.

15. προσεύξωμαι bis.

¶ Theb.

18. γλώσσαις

§ Goth.

f Es. 28:11, 12.

καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν
οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.
13 ¶ ‡ διὸ″ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμη-
νεύῃ. 14 ἐὰν [γὰρ] προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά
μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. 15 τί
οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι
δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ [δὲ] καὶ τῷ
νοΐ. 16 ἐπεὶ ἐὰν ‡ εὐλογῇς″ † πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν
τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ
σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· 17 σὺ
μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ‡ ἀλλὰ″ ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται.¶
38 18 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ †, πάντων ὑμῶν μᾶλλον
‡ γλώσσῃ″ ‡ λαλῶ·″ 19 ‡ ἀλλὰ″ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω
πέντε λόγους ‡ τῷ νοΐ″· μου λαλῆσαι, ἵνα ·καὶ ἄλ-
λους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.
20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ
κακίᾳ § νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. 21 ἐν
τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι f Ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν

et vos quoniam aemulatores estis spirituum, ad aedificationem ecclesiae quaerite ut abundetis. 13 Et ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur. 14 Nam si orem lingua, spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu est. 15 Quid ergo est? orabo spiritu, orabo et mente; psallam spiritu, psallam et mente. 16 Ceterum si benedixeris spiritu, quis supplet locum idiotae, quomodo dicet Amen super tuam benedictionem? quoniam quid dicas nescit: 17 nam tu quidem bene gratias agis, sed alter non aedificatur.

18 Gratias ago deo quod omnium vestrum lingua loquor: 19 sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam, quam decem milia verborum in lingua. 20 Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote, sensibus autem perfecti estote. 21 In lege scriptum est quoniam in aliis linguis et

12. πνευματων *Orig. Int.* iv. 599c. | πνευματικων P. *m.* Theb.
— περισσευητε *Orig. Int.* iv. | προφητευητε A.
— ἱνα] add. μαλλον 47.
13. διο ABℵ*DFG. 17. P. | ‡ διοπερ ϛ. ℵc. 37. 47. KsL.
14. γαρ AℵD. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* vi. 601c. | om. BFG. 17 ut vid. e spat. Theb. Arm. (Æth.) vid. *Orig.* Cr. Rom. 146.
— προσευχομαι FGP.
15. τι ουν εστιν *Orig. Int.* ii. 211a. iv. 602a. | om. K.
— προσευξομαι 1º. B. 17. 37. KsL. Vulg. *Orig.* i. 199d. ii. 748d. iii. 426e. Cr. Rom. 146. Eph. 181. *Orig. Int.* ii. 211a. 303e. 311c. iv. *Eus.* in Ps. 609c. *Mai* 107. | -ξωμαι AℵDFG. 47. P. (-χομαι *Orig.* iii. 301d.)
— προσευξομαι 2º. Bℵ. 17. 37. KsL. Vulg. *Orig.* i. iii. Cr. Rom. Eph. *Orig. Int.* ii. *ter.* iv. *Eus.* in Ps. et ap. *Mai.* | -ξωμαι ADFG. 47. P. (-χομαι *Orig.* iii. 301d.)
— προσ. δε ABℵD. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* i. iii. 301d. *Eus.* in Ps. et ap. Mai. | om. δε FGKP. Vulg. Theb. Arm. *Orig.* iii. 426e. Cr. Rom. Eph. *Orig. Int.* i. 94f. ii. *ter.* iii. 363b. iv. ("et" Syr.Pst.)
15. ψαλω τῳ πν. *Orig.* i. Cr. Eph. *Eus.* in Ps. | om. τῳ FGP.
— ψαλω δε AℵD. 17. 37. KsLP. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Eph. *Eus.* in Ps. | om. δε BFG. Vulg. Theb. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* i. iii. iv. *Hil.* 543a. ("et" Syr.Pst. Æth.)
— ψαλω τ. πν...τῳ νοι] om. 47. ‖ om. τῳ *Elz.*
16. ευλογης ABℵD. 17. P. (-γεις B*Btly.*) | ‡ -γησης ϛ. FG. 37. 47. KsL. ‖ add. εν B*Btly.Bch.Alf.dis.*ℵcDP. | om. AB*Mai*ℵ*FG. 17. 37. 47. KsL. Vulg.
— πνευματι] † praem. τῳ ϛ. B*Mai.* 37. 47. KsL. | om. AB*Btly.Alf.dis.*ℵDFG. 17. P.
— το αμην] om. το FG.
— επειδη] επει B.
— τι λεγεις post ουκ οιδεν FG.
17. αλλα B. | ‡ αλλ' ϛ. rel.
— ἑταιρος FG. Syr.Pst.
18. θεῳ] † add. μου ϛ. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* | om. ABℵDFG. 17. P. *Am.* (*sic*). *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
18. παντων] praem ὁτι FG. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.
— μαλλον post γλωσσ. FG. | ante *Orig. Int.* iv. 470c. | om. Vulg.
— γλωσσῃ AℵDFG. 17. Vulg. Arm. | ‡ -σσαις ϛ. B. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Æth.
— λαλω BℵDFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. | ‡ λαλων ϛ. 37. 47. KsL. | om. A.
19. αλλα ABD. *Marcion.* Epiph. 320 & 361. | ‡ αλλ' ϛ. ℵ(a ut vid.)FG. 17*s.* 37. 47. KsLP. | om. ℵ*.
— πεντε λογους τῳ νοϊ μου λαλησαι ABℵD. 37. P. Vulg. Syr.Pst. (Arm.) *Marcion* ("ἑτέρως δέ, δια τον νομον.") | τῳ νοι μου πεντε λογ. λαλησαι 17. | πεντε λογ. λαλη ο μεν (sic) τῳ νοι μου FG. (Æth.) | ‡ πεν. λογ. δια του νοος μου λαλησαι ϛ. 47. KsL. Syr.Hcl. | loqui quinque verba in intelligentia mea Memph.
— και αλλους] καλλους FG.
— μυριους] praem. υ FG.
20. ταις δε φρεσιν τελειοι γινεσθε *Orig. Int.* iv. 684d. *Clem.* 117. | ἱνα ταις φρ. τελ. γενησθαι FG. (om. *Tol.**)

15. et mente. *om.* "et" *Am.** | 16. qui supplet *Cl.* | 18. deo meo *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph. (Theb.)
[Goth.] Arm. Æth.
§ D*.

χείλεσιν ‡ ἑτέρων," λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ᾽
οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος. 22 ὥστε αἱ
γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν § οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ
τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ
τοῖς πιστεύουσιν. 23 ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη
ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες ‡ λαλῶσιν γλώσσαις," εἰσέλ-
¶ P. θωσιν δὲ ἰδιῶται ¶ ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;
24 ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπι-
στος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται
ὑπὸ πάντων, 25 † τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ
γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει
τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ‡ ὄντως ὁ θεὸς" ἐν ὑμῖν ἐστίν.
26 Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκα-
στος † ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ‡ ἀποκάλυψιν ἔχει,
γλῶσσαν ἔχει", ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδο-
§ Theb. μὴν ‡ γινέσθω". 27 § εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο
ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἷς διερμη-
¶ Goth. νευέτω·¶ 28 ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ‡ ἑρμηνευτής," σιγάτω ἐν ἐκ-
¶ Theb. κλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ.¶ 29 προφῆται δὲ

labiis aliis loquar populo huic,
et nec sic exaudient me, dicit
dominus. 22 Itaque linguae in
signum sunt non fidelibus sed
infidelibus, prophetiae autem
non infidelibus sed fidelibus.
23 Si ergo conveniat universa
ecclesia in unum et omnes lin-
guis loquantur, intrent autem
et idiotae aut infideles, nonne
dicent quod insanitis? 24 Si
autem omnes prophetent, intret
autem quis infidelis vel idiota,
convincitur ab omnibus, diiudi-
catur ab omnibus, 25 occulta
cordis eius manifesta fiunt, et
ita cadens in faciem adorabit
deum, pronuntians quod vere
deus in vobis sit.
26 Quid ergo est, fratres?
cum convenitis, unusquisque
vestrum psalmum habet, doc-
trinam habet, apocalypsin ha-
bet, linguam habet, interpreta-
tionem habet: omnia ad aedi-
ficationem fiant. 27 Sive lingua
quis loquitur, secundum duos
aut ut multum tres, et per
partes, et unus interpretetur:
28 si autem non fuerit interpres,
taceat in ecclesia, sibi autem
loquatur et deo. 29 Prophetae

21. *γεγραπται*] praem. *τι* ℵ*. (corr.[c])
— *ἑτερογλωσσοις* *Orig.* iv. 580 *not. Marcion. Hipp.* de Char. (245.) | *ἑτεραις γλωσσαις* FG. Vulg. Memph. Goth. *Tert.* adv. Marc. v. 8.
— *ἑτερων* ABℵ. 17. | ‡ *ἑτεροις* ς. DFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr. (Pst.)&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Marcion. Hipp. Orig.* iv. (vid. Cr. Rom. 12.) *Tert.*
— *ουδ᾽ οὑτως* (*ουδ᾽ οὑτος* *Orig.* iv.) | *ουδεπω* FG.
— *εισακουσονται* *Orig.* iv. | *-σεται* FG.
22. *εισιν*] add. *εις* FG.
— *πιστευουσιν* 2[o].] *πιστοις* FG.
23. *ουν*] om. FG. Goth.
— *συνελθῃ* AℵD. rel. | *ελθῃ* BG*.
— *ἡ εκκλησια* post *ὁλη* DFG. Vulg. Syr. Pst. Goth.
— *παντες λαλωσιν γλωσσαις* ABℵ(FG)P. (*λαλησωσιν* G. *λαλησωσιν* F.) | *λαλωσιν γλωσσαις παντες* D*. Goth. | ‡ *παντες γλωσσαις λαλωσιν* ς. D**. 17. 37. (47.) K*s*L. Vulg. Syrr. Pst.& Hcl. Arm. (*λαλουσιν* 47*.) [Memph. Æth.] *πανταις γλωσσαις* 37.
— *η απιστοι*] om. B.
24. *προφητευωσιν*] *-ουσιν* 17.
24. *δε τις* *Orig.* Cr. Cor. 245?1[o]. *Orig. Int.* iv. 650[a] (sic in 47.) | *τε τις* A.
— *τις*] om. 17. *Orig.* Cr. Cor. 2[o].
— *απιστος η ιδιωτης* *Orig.* Cr. *bis. Orig. Int.* (ii. 484[c].) iv. | *ηδιωτης η απιστος* 17.
— *ανακρ. ὑπο παντων* *Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. iv. | om. K.
25. ab init. † *και οὑτω* ς. D[c]. (37.) 47. K*s*L. Syr. Hcl. (om. *καί* 37.) | om. ABℵD*FG. 17. Vulg. Syr. Pst. Memph. Goth. (Arm. Æth. habent *και*) *Orig. Int.* ii. 484[c]. (iv. 650[a].) *Orig.* Cr. Cor. 245.
— *τα κρυπτα....και οὑτως* *Orig.* Cr. | om. 47.
— *απαγγελλων*] *αναγγελλων* F. | *απαγωνγελλων* G. (-*ων*- improbat corr.) | *απαγγελων* 47. | *και απαγγελει* *Orig.* Cr.
— *οντως ὁ θεος* ABℵD(FG.) 17. Vulg. Syr. Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. iv. om. *ὁ* ℵ*D*FG. *Orig.* Cr. habent ℵ[c]D[b]. | ‡ *ὁ θεος οντως* ς. 37. 47. K*s*L. Syr. Hcl.
— *ὑμιν* *Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. iv. | *ἡμιν* 37.
26. *εστιν*] post *αδελφοι* 37.
— *ἑκαστος*] † add. *ὑμων* ς. ℵ[c]DFG. 37. 47. K*s*L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵ*. 17. Memph. Æth. *ut vid.*
— *διδαχην εχει*] om. A.
— *αποκαλυψιν εχει* ante *γλωσσαν εχει* ABℵDFG. 17. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. (Goth.) Æth. | ‡ post ς. L. | om. *αποκαλ. εχει* 37. 47. Arm. | om. *γλωσ. εχει* K. (*αποκαλ. εχ. ἑρμην. εχ. γλωσσ. εχ.* Goth.)
— *ἑρμηνειαν* (in rasuram 47.) | *διερμηνειαν* DFG.
— *παντα*] add. *δε* 17.
— *γινεσθω* ABℵDFG. 17. 37. 47. KL. | ‡ *γενεσθω* ς.
27. *και ανα μερος*] om. K.
28. *ἑρμηνευτης* BD*FG. (praem. *ὁ* D*FG.) | ‡ *διερμηνευτης* ς. AℵD[b]. 17. 37. 47. K*s*L.
— *ἑαυτῳ*] *αυτῳ* FG.
— *δε*] om. 47.
— *τῳ θεῳ*] om. *τῳ* 47.

22. sunt *ante* signum *Am.** | 23. omnis *Am.** | *om.* et *ante* idiotae *Cl.* | 25. adoravit *Am.* | 29. proph. autem duo *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL[P.]

δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·
30 ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγά-
τω. 31 δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα
πάντες μανθάνωσιν, καὶ πάντες παρακαλῶνται· 32 καὶ
πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· 33 οὐ
γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς § ‡ ἀλλὰ″ εἰρήνης, ὡς
ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. 34 ‡ g αἱ γυναῖκες †
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ‡ ἐπιτρέπεται″
αὐταῖς λαλεῖν, ‡ ἀλλὰ″ ‡ ὑποτασσέσθωσαν,″ h καθὼς καὶ
ὁ νόμος λέγει. 35 εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς
ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν ‡ γυ-
ναικὶ″ ‡ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ.″ 36 ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ
θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; 37 εἴ τις
δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ
γράφω ὑμῖν, ὅτι † κυρίου ‡ ἐστὶν″ ‡ ἐντολή·″ 38 εἰ δέ τις
ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. 39 ὥστε, ἀδελφοί * μου,″ ζηλοῦτε τὸ
προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν ‡ μὴ § κωλύετε γλώσσαις.″
40 πάντα * δὲ″ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

§ Æg. iii.
g 1 Tim. 2:11.
h Gen. 3:16.
38. ἀγνοεῖται
§ P.
39. * [ἐν]″. γλώσσαις

duo aut tres dicant, et ceteri diiudicent: 30 quod si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. 31 Potestis enim omnes per singulos prophetare, ut omnes discant et omnes exortentur. 32 Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt: 33 non enim est dissensionis deus sed pacis, sicut in omnibus ecclesiis sanctorum. 34 Mulieres in ecclesiis taceant: non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit. 35 Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent: turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. 36 An a vobis verbum dei processit, aut in vos solos pervenit? 37 Si quis videtur propheta esse aut spiritalis, cognoscat quae scribo vobis, quia domini sunt mandata: 38 si quis autem ignorat, ignorabitur. 39 Itaque, fratres, aemulamini prophetare, et loqui linguis nolite prohibere: 40 omnia autem honeste et secundum ordinem fiant.

---

29. *οἱ αλλοι* ABℵDc. 17. 37. Ks. *Orig.* Cr. Cor. 78. | om. *οἱ* D*FGL.
— *διακρινετωσαν* ABℵDb. (17.) 37. KsL. *Orig.* Cr. | *ανακρινετωσαν* D*FG. (*διακρινεσθωσαν* 17.)
30. *δε* ABℵDc. rel. Syr.Hcl. Memph. *Cypr.* 127. | om. D*FG. *Orig. Int.* iii. 376c. (quodsi Vulg. et si Syr.Pst.)
31. *παντες* ante *καθ' ἑνα* DFG. Vulg. Syr.Pst. Arm. | post ABℵ. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 278. | om. *παντες* 17.
32. *πνευματα* ABℵ. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. 571a. iv. 113a. *Orig. Int.* iv. 599c. | *πνευμα* DFG. Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 81c. *Hil.* 1196a. [Æth.]
— *ὑποτασσεται* *Orig.* iii. iv. | *-σονται* L.
33. *ακαταστασιας* post *ὁ θεος* A. Syr.Pst. Memph. | Contra, *Hipp.* (Lagarde 87.)
— *ὁ θεος*] om. *ὁ* FG.
— *αλλα* ABℵD. 47. | ‡ *αλλ'* ς. FG. rel.
— *ἁγιων*] add. *διδασκω* FG. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.*
34, 35. post ver. 40. DFG. *Fuld.* (*Vict.*)
34. *γυναικες*] † add. *ὑμων* ς. DFG. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl.† *Marcion.* Epiph. 321 & 363. | om. ABℵ. 17. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 279. *Cypr.* 318.
34. *ταις εκκλησιαις* MSS. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Marcion.* 321. *Orig.* Cat. Cr. 279. | *εκκλησιᾳ* *Fuld.* (*Vict.*) *Tol.* Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Æth. *Marcion.* (363.)
— *επιτρεπεται* ABℵDFG. 17. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. *Marcion* 367. *Orig.* Cat. Cr. | ‡ *επιτετραπται* ς. 37. 47. Ks. *Marcion* 321. | *επιτετρεπται* L.
— *αυταις*] *αυτοις* 17. 37.
— *αλλα* ABℵD*. | ‡ *αλλ'* ς. DcFG. rel.
— *ὑποτασσεσθωσαν* ABℵ. 17. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Æth. *Marcion.* | ‡ *ὑποτασσεσθαι* ς. DFG. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. ‖ add. *τοις ανδρασιν* A.
35. *ει δε τι* *Orig.* Cr. Cor. 279. | *ει τι δε* DFG. Vulg.
— *μαθειν* B(ℵc)DFG. 37. 47s. KsL. *Orig.* Cr. Cor. (*μανθειν* ℵc.) | *μανθανειν* A2ℵ*. 17. [A* n.l.]
— *θελουσιν*] *θελωσιν* A. | *εθελουσιν* 37. *Orig.* Cr. Cor. | *θελουσεν* FG.
— *εν οικῳ*] om. 47. (habet *Orig.*)
— *εστιν*] om. B.
— *γυναικι* AB*Bch.Mai*ℵ*. 17. Vulg. Memph. *sic.* Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 279 (1°.) 280. | ‡ *γυναιξιν* ς. ℵcDFG. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* Cr. Cor. 279 (2°.)
35. *λαλειν* ante *εν εκκλησιᾳ* ABℵ. 17. 37. Vulg. Memph. Æg. iii. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 279 (1°). 280. | ‡ post ς. D(FG.) 47. Ks(L.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 279 (2°). (*εκκλησιαις* FGL. Syr.Hcl.)
36. *κατηντησεν* ante *μονους* FG. Memph. | post *Orig.* Cr. Cor. 280.
37. *εἰ*] *ἤ* 17.
— *επιγινωσκετω* *Orig.* Cr. *bis.* | *γινωσκετω* B.
— *κυριου*] † praem. *του* ς. | om. (A)B*Mai*ℵDFG. 17. 37. 47. KL. *Orig.* Cat. Cr. *bis.* ‖ *θεου* A. *Orig.* Cr. *bis.* | Contra, *Hil.* 26a.
— *εστιν* ABℵD*FG. 17. Memph. *Orig.* Cr. *bis.* (post *εντολη* ℵ*. corr.c) | ‡ *εισιν* ς. Dc. (37.) 47. KL. (post *εντολαι* 37.)
— *εντολη* ABℵ. 17. Memph. Æth. | ‡ *εντολαι* ς. Db. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æg. iii. Arm. | om. D*FG. *Orig.* Cr. *bis.* *Orig. Int.* ii. 73c. *Hil.* 26a.

---

33. sicut et in omn. eccl. sanct. doceo *Cl.*

Vulg. XV.
Syrr. P.H. Θ
Memph. [Theb.]
[Æg. iii.]
[Goth.] Arm. Æth.
§ Goth.

§ Theb.

5. ἔπειτα τοῖς

7. ἔπειτα τοῖς

[i] Eph. 3:8.

39 1 § Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
ἑστήκατε 2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελι-
σάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύ-
σατε. 3 παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλα-
βον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν
κατὰ τὰς γραφάς, 4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται
‡τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ″ κατὰ τὰς γραφάς, 5 § καὶ ὅτι ὤφθη
Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα. 6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεν-
τακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ ‡ πλείονες″ μέ-
νουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ † ἐκοιμήθησαν. 7 ἔπειτα
ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. 8 ἔσχα-
τον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί.
9 i ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ
εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν
ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· 10 χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ
ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισ-
σότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ‡ ἀλλὰ″

1 Notum autem vobis facio, fratres, evangelium quod praedicavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis, 2 per quod et salvamini, qua ratione praedicaverim vobis si tenetis, nisi si frustra credidistis. 3 Tradidi vobis enim in primis, quod et accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas, 4 et quia sepultus est, et quia surrexit tertia die secundum scripturas, 5 quia visus est Cephae et post haec undecim. 6 Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul, ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt. 7 Deinde visus est et Iacobo, deinde apostolis omnibus. 8 Novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi. 9 Ego enim sum minimus apostolorum, qui non sum dignus vocari apostolus, quoniam persecutus sum ecclesiam dei: 10 gratia autem dei sum id quod sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed habundantius illis omnibus laboravi; non ego autem,

38. *αγνοειτω* A[2]Bℵ[c]D[b]. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 227 *sic*. 280. | *αγνοειται* A**ut vid.*ℵ*D*. 17. *Orig.* iii. 130[b]. Cr. Cor. 227 e contextu? | *ηγνοειται* FG. ignorabitur Vulg. Æg. iii. *Orig. Int.* ii. 73[c]. 667[e]. non cognoscetur *Hil.*
39. *αδελφοι μου* AB* *Mai Alf.* ℵD[b]. 37. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Æth.) | *om. *μου* ς. B[2] *Mai Alf.* D*FG. 17. 47. KsL. Vulg. Æg. iii. Arm.
— *το προφ*] om. *το* FG.
— *το λαλ.*] om. *το* B.
— *μη κωλυετε* ante *γλωσσαις* A(B)ℵ. 17. 37. P. (Memph.) | ‡ post ς. DFG. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— *γλωσσαις*] praem. *εν* BD*FG. | om. AℵD[c]. 17. 37. 47. KsL. Vulg.
40. *παντα δε* ABℵDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. | * om. *δε* ς. 47. KsL. Æg. iii. vid. *Orig. Int.* ii. 143[b]. 278[b]. (*γαρ* Syr.Hcl.)
— *γινεσθω*] add. vv. 34, 35. DFG.
1. *ευηγγελισαμην* *Marcion.* | *ευαγγ.* D. *Orig.* Cat. Cr. 283.
— *ἑστηκατε*] *στηκετε* D*FG.
2. *σωζεσθε*] *ζωζεσθε* 37*.
— *λογῳ*] add. *και* D*.
— *ει κατεχετε* Syr.Hcl.mg. *Graece. Orig.* Cr. Cor. 283. | *οφειλητε κατεχειν* D*(FG. -*λεται*).

3. *ἡμων* *Iren.* 209. *Orig.* i. 434[e]. *Eus.* Ecl. Pr. 227. in Ps. 546[b]. *Hil.* 1078[b]. | *η. ὑμων* F(non G.)
4. *τῃ ἡμερᾳ τῃ τριτῃ* ABℵD. 17. 37. Syr.Hcl. Memph. *Hil.* | ‡ *τῃ τριτῃ ἡμερᾳ* ς. FG. 47. KsLP. Vulg. Syr.Pst. Æg. iii. Goth. *Marcion. Iren.* 209. *Eus.* ad Mar. *Mai* 301. *Tert.* adv. Marc. iii. 8.
5. *ειτα* BD[c]. 47. KsLP. Syr.Hcl.&mg. Graece. Memph. Theb. *Orig.* i 434[e]. *Eus.* ad Mar. (*Mai* 287. 297.) | *επειτα* Aℵ. 17. 37. *Eus.* H.E. 1. 12 (36.) ad Mar. (Mai 301.) | *και μετα ταυτα* D*FG. *Am.* (Vulg. *Cl.*) (Syr.Pst.) Goth. (Arm.) (Æth.) | "et" Æg. iii.
— *δωδεκα* ABℵ(*ιβ'*)D[c]. rel. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Theb. Arm. *Zoh.* Æth. *Orig.* i. *Eus.* H.E. ad Mar. 297. 301. | *ἑνδεκα* D*FG. Vulg. Syr.Hcl.mg. Goth. Arm. *Usc.* *Eus.* ad Mar. 287 *bis*.
6. *πλειονες* ABℵDFG. 17. 37. *Orig.* i. 434[f]. *Eus.* in Ps. 351[d]. | ‡ *πλειους*. ς. 47. KsLP. *Eus.* H.E. i. 12.
— *τινες δε*] add. *εξ αυτων* K. | om. *Orig.* i. *Eus.* in Ps.
— *εκοιμηθησαν*] † praem. *και* ς. A?[2]ℵ[c]D[c]. 17. 37. 47. KLP. Æth. *Orig.* i. *Eus.* in Ps. | om. ?A*Bℵ*D*FG. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. et quidam (om. *δε*) Syr.Pst. ‖ *ετελευτησαν* 17.
7. *επειτα ωφθ.* ABℵFG. 17 *sic*. 37. 47. KLP. *Orig.* i. 434[f]. (*Eus.* ad Mar. *Mai.* 297.) | *ειτα ωφθ.* D. Memph.
— *ειτα τοις* Bℵ[c]D. 37. 47. LP. | *επειτα τοις* Aℵ*FG. 17. K. *Orig.* i. *Eus.* (in Ps. 351[d].) ad Mar.
8. *ὡσπερει* *Iren. Gr.* 37. *Orig.* i. 435[a]. | *ὡσπερ* D*. *Eus.* in Ps. 359[e].
— *τῳ* Memph. *Iren. Gr. Orig.* i. *Eus.* in Ps. | om. FG. Theb.
— *καμοι* *Iren. Gr. Orig.* i. *Eus.* in Ps. | *και εμοι* FG.
10. *ἡ εις* *Orig.* Cr. Eph. 111. 170. | om. *ἡ* D*FG. Vulg.
— *ου κενη εγενηθη* *Orig.* Cr. Eph. 111. *ουκ εις κενον εγενηθη* *Orig.* Cr. Eph. 170. | *πτωχη ουκ εγενηθη* D*. | *πτωχη ου γεγονεν* FG.
— *αυτων* *Orig. Int.* iv. 467[a]. 536[a]. 556[b]. 585[b]. 631[a]. | om. D*L*.
— *παντων*] *ἁπαντων* ℵ*.
— *αλλα ἡ* ABℵD*. 17. | ‡ *αλλ' ἡ* ς. D[c]FG. 37. 47s. KsLP.

2. *om.* si *Cl.* | 3. enim vobis *Cl.* et *Am.*** | 4. resurrexit *Cl.* | 5. et quia *Cl.* | post hoc *Cl.* | 7. *om.* "et" *Cl.* | deinde 2[o]] de *Am**.

A B ℵ D F G. 17. 37. 47. K L P.

ἡ χάρις τοῦ θεοῦ † σὺν ἐμοί. 11 εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖ-
νοι, οὕτως κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. 12 εἰ
δὲ χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται,
πῶς λέγουσιν ‡ ἐν ὑμῖν τινὲς″ ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν
οὐκ ἔστιν; 13 εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ
χριστὸς ἐγήγερται· 14 εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται,
14. ἄρα *[καὶ]″ κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ † καὶ ἡ πίστις ὑμῶν.
15 εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι
ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν χρι-
στόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴ περ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
ται· 16 εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς
ἐγήγερται· 17 εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία
ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν,
18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ, ἀπώλοντο.
19 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ‡ ἐν χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν″
μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. 20 νυνὶ

sed gratia dei mecum. 11 Sive
enim ego sive illi, sic praedi-
camus et sic credidistis. 12 Si
autem Christus praedicatur,
quod resurrexit a mortuis, quo-
modo quidam dicunt in vobis
quoniam resurrectio mortuo-
rum non est? 13 Si autem re-
surrectio mortuorum non est,
neque Christus resurrexit: 14 si
autem Christus non resurrexit,
inanis ergo praedicatio
nostra, inanis ergo est et fides
vestra: 15 invenimur autem et
falsi testes dei, quoniam testi-
monium diximus adversus
deum quod suscitaverit Chri-
stum, quem non suscitavit, si
mortui non resurgunt: 16 [nam
si mortui non resurgunt] ne-
que Christus resurrexit. 17 Quod
si Christus non resurrexit, va-
na est fides vestra: adhuc enim
estis in peccatis vestris: 18 ergo
et qui dormierunt in Christo,
perierunt. 19 Si in hac vita
tantum in Christo sperantes
sumus, miserabiliores sumus

10. *συν*] † praem. *ἡ* ς. Aℵ^{c}D^{c}. 17*s*. 37. 47. K*s*LP. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 427$^{d.a}$. iv. 517^{a}. | om. Bℵ*D*FG. Vulg. Goth. *Orig. Int.* ii. 101^{a}. iv. 467^{a}. 536^{b}. 556^{b}. 585^{b}. 631^{a}.

11. *ουν*] *δε* D*FG. Goth. (Æth.) *Iren.* 200. | enim Vulg. *Tert.* de pud. 19. | om. Theb.

— *κηρυσσωμεν* 37.

— *επιστευσατε*] *πιστ.* ℵ*. (corr.^{c})

12. *ὁτι εκ νεκρ.* ABℵD^{b}. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Iren.* Gr. & Lat. 209. *Tert.* de res. car. 48. | *εκ νεκρ. ὁτι* D*FG. *Orig.* iii. 811^{b}. Cr. Cor. 295. [Æth.]

— *εν ὑμιν* ante *τινες* ABℵ. 17. P. Syrr.Pst &Hcl. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 302^{a}. | ‡ post ς. DFG. 37. 47. K*s*L. (Vulg.) (Memph.) (Theb.) Goth. Arm. *Tert.* [Æth.]

13. *ει*] *εαν* FG.

— *ει δε αναστ. νεκρ. ουκ εστιν* ABℵ^{a}D. rel. (*Iren.* 309.) | om. ℵ*. 17.

— *εγηγερται*] praem. *ουκ* D*.

14. *ει δε χρ. ουκ εγηγερται* *Iren.* 309. *Tert.* de res. car. 48. | om. D*.

— *αρα*] add. *και* Aℵ*DFG. 17. 37. 47. KP. Goth. *Tert.* adv. Marc. iii. 8. | om. *και* Bℵ^{c}L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *sic.* Arm. Æth. *Iren.* *Tert.* de res. car.

— *κενη*] † add. *δε* ς. D^{c}. 47. K*s*L. Syr. Hcl. (ergo Vulg.) | om. ABℵD*FG. 17. 37. P. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Iren. Tert.*

14. *ὑμων* Aℵ D^{b}FG. rel. Memph. *Iren. Tert.* | *ἡμων* B*Mai*D*. 17. Theb. Goth.

15. *δε και* *Iren.* 309. *Orig.* iv. 199^{c}. | om. *και* D*. Arm. *Tert.* de res. car. 48. | *αρα και* 37. (*ευρισκωμεθα* 37.)

— *ὁτι εμαρτ. κ. τ. θεου* Theb. *Orig.* iv. | om. Æg. iii. (om. *κ. τ. θεου* *Iren. Tert.*) *καταψευδομαρτυρουμεν του θεου* *Afric.* Routh. ii. 230.

— *ηγειρεν*] *εγιγεν* FG.

— *χριστον*] add. *αυτου* ℵ*. (om.^{c}) | om. *Iren. Afric. Orig.* iv. *Eus.* ad Steph. (*Mai* 274.) *Tert.*

— *ει περ αρα νεκροι ουκ εγειρονται* Vulg. Syr.Hcl. Memph. (Arm.) | om. D. *Harl.** Syr.Pst. Theb. Goth. *Iren. Tert.*

— *νεκροι*] praem. *οἱ* FG.

16. *ει γαρ νεκρ. ουκ εγειρ.* *Iren.* 309. *Tert.* | om. P. *Am. Fuld.*

— *χριστος*] praem. *ὁ* P.

17. *ετι* (*ὅτι* 37 sic. quoniam adhuc *Iren.* 309. quia adhuc *Tert.*) ‖ praem. *εστιν* BD*. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl.† (Memph.) (Theb.) Goth. (*Iren.* 309.) (*Tert.*) (*Orig. Int.* ii. 302^{a}.) | non habent Aℵ D^{c}FG. rel. Arm. ‖ praem. *και* Aℵ*. Syr.Pst. (Memph.) Theb. Æth. | non habent Bℵ^{c}DFG. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. Zoh. *Iren. Orig. Int.* ii. *Tert.* (add. *γαρ* Vulg. non Goth.)

17. *ταις ἁμαρτιας* sic F*G.

18. *απολοντο* F*.

19. *εν χριστῳ* ante *ηλπικοτες εσμεν* ABℵD*FG. 17. 37. Vulg. Goth. *Iren.* 309. *Orig.* ii. 802^{a}. Cr. Cor. 297. | ‡ post ς. D^{c}. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 80^{c}.

— *εσμεν* ante *παντ. ανθρ.* D. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Orig.* Cr. Cor. | post *Orig.* iii. (ii.) | om. Memph. Theb. | omnibus sumus hominibus *Iren.*

20. *νυνι* ABℵD. rel. *Orig.* ii. 552^{c}. Cr. Cor. 297. | *νυν* FG.

— *νεκρων*] praem. *των* FG. | om. rel. *Orig.* ii. 552^{c}. iii. 538^{c}. Cr. Cor.

— *κεκοιμημενων*] † add. *εγενετο* ς. D^{c}. 37. 47. K*s*L. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. *Orig. Int.* iii. 835^{b}. | om. ABℵD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 309. *Orig.* ii. iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 693^{a}. *Hil.* 1104^{c}.

21. *δι'* 1^{0}. *Orig.* iii. 100^{b}. Cr. Cor. 297. *Eus.* D.E. 462^{d}. | *δια* FG.

— *θανατος*] † praem. *ὁ* ς. D^{b}FG. 37. 47. LP. *Orig.* Cr. Cor. *Eus.* D.E. | om. ABℵD*. 17 *ut vid.* K. *Orig.* iii.

— *δι'* 2^{0}. *Orig.* iii. Cr. *Eus.* D.E. | *δια* F(non G.)

22. *ζωοποιησονται* A*. (corr.^{1})

14. non *om. Am.** | est ergo *Cl.* | inanis est, *om.* ergo *Cl.* | 16. *om.* nam si mortui non resurgunt *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Æg. iii. Goth Arm. Æth.

k Rom. 5:12, 18.

24. παραδιδῷ

l Psa. 8:7(6.) Heb. 2:8.

δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοι-
μημένων†.
40 21 k Ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου † θάνατος, καὶ δι᾽
ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ
Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χρι-
στῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. 23 ἕκαστος δὲ ἐν τῷ
ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστός, ἔπειτα οἱ * τοῦ ″ χρι-
στοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· 24 εἶτα τὸ τέλος, ὅταν
‡ παραδιδοῖ″ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν
καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύ-
ναμιν· 25 δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ † θῇ
πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. 26 ἔσχα-
τος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. 27 l Πάντα γὰρ
ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι
πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος
αὐτῷ τὰ πάντα· 28 ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα,

omnibus hominibus. 20 Nunc
autem Christus resurrexit a
mortuis, primitiae dormien-
tium.
21 Quoniam enim per homi-
nem mors, et per hominem re-
surrectio mortuorum. 22 Et si-
cut in Adam omnes moriuntur,
ita et in Christo omnes vivifi-
cabuntur. 23 Unusquisque au-
tem in suo ordine: primi-
tiae Christus, deinde hi qui
sunt Christi in adventu eius,
24 deinde finis, cum tradiderit
regnum deo et patri, cum
evacuaverit omnem principa-
tum et potestatem et virtutem.
25 Oportet autem illum regnare
donec ponat omnes inimicos
sub pedibus eius. 26 Novissi-
ma autem inimica destruetur
mors. 27 Omnia enim subiecit
sub pedibus eius. Cum autem
dicat, Omnia subiecta sunt ei,
sine dubio praeter eum qui sub-
iecit ei omnia: 28 cum autem
subiecta fuerint illi omnia,

23. δε *Orig.* iii. 174[d]. iv. 199[b]. 408[b]. *Tert.* de res. car. 48. | add. supra ℵ[1]. | om. *Orig.* iii. 100[b].

— του χριστου ABℵDFG. 17. 37. 47. KsLP. *Orig.* iv. 199[b]. 408[c]. *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) *Eus.* in Ps. 448[b]. | *om. του ꞅ.

— εν τῃ παρ.] praem. οἱ FG. Vulg. *Cl. Fuld. Orig. Int.* ii. 455[c]. *Hil.* 54[f]. 1096[b]. | om. *Am. Tol. Orig.* iv. *bis. Hipp. Eus.* in Ps.

— αυτου] add. ελπισαντες FG. Vulg. *Cl. Orig. Int.* ii. iii. 835[b]. *Hil.* 54[f]. | om. *Am.* | *Orig.* iv. *bis. Hipp. Hil.* 1096[b].

24. παραδιδοι B*Btly.Mai* FG. παραδιδῳ AB*Bch.*ℵDP. Memph. et Æg. iii. (*Engelbr.*) *Hipp.* c. Noet. 6 (ii. 10.) *Mcl.* (ap. *Eus.* 52[c].) 82[b]. *Eus.* in Ps. 448[b]. (17 n.l.) | ‡ παραδῳ ꞅ. 37. 47. KsL. *Orig.* i. 747[c]. iv. 38[c]. *Eus.* in Ps. 443[e]. | ὁτε παραδωσει *Orig.* iv. 408[c]. (i. 239[c]. ii. 761[b].) | παραδιδωσι *Orig.* iv. 315[c]. (169[e].)

— τῳ θεῳ] του θεου ℵ*. (corr.[c])

— πατρι *Orig.* i. *bis.* iv. *bis. Orig. Int.* iv. 545[b]. 555[b]. *Hipp. Mcl. bis. Eus.* in Ps. *bis. Tert.* adv. Prax. 4. *Hil.* 54[f]. 590[b]. 1096[b]. | πν̄ι F(non G.)

— δυναμιν] praec. πασαν 47. | om. *Eus.* c. Mcl. 191[b]. in Ps. *bis. Hil.* 590[b].

25. αχρις οὑ] † add. αν ꞅ. ℵ[c]D[b]. 37. 47. KsL. *Orig.* iii. 686[c]. Cr. Eph. 133. *Mcl.* (ap. Eus.) 50[c]. (ἑως αν *Orig.* iv. 17[c]. *Mcl.* (ap. Eus. 51[d]. *bis.*) *Eus.* c. Mcl. 181[c]. αχρις αν (om. οὑ) *Orig.* ii. 589[f].) | om. ABℵ*D*FG. 17. P. Memph. Theb. *Orig.* iv. 408[d]. 409[c]. *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) *Eus.* c. Mcl. 183[b]. in Ps. 444[a]. (αχρι ABℵ*. 17. P.)

25. εχθρους] add. αυτου AFG. 17. *Harl.** Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Æth. *Orig.* ii. 589[f]. iv. 17[c]. 409[c]. *Orig. Int.* ii. 436[c]. iii. 35[d]. 361[c]. 835[c]. iv. 555[e]. *Mcl.* (ap. Eus. 51[d]. *bis.*) *Tert.* adv. Marc. v. 9. adv. Prax. 4. *Hil.* 144[a]. | om. BℵD. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 337. *Orig.* i. 658[e]. iii. iv. 408[d]. Cr. Eph. 133. *Orig. Int.* i. 69[d]. iv. 663[b]. *Hipp. Mcl.* ap. Eus. 50[c]. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *Hil.* 54[f]. 590[b]. 1096[b].

— ποδ. αυτου *Iren. Orig.* i. ii. iii. iv. *ter. Orig. Int.* i. ii. iii. *ter.* iv. *bis.* Cr. Eph. *Hipp. Mcl. ter. Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *Tert. bis. Hil. quater.* | om. αυτου FG.

26, 27. εσχατος εχθρος κατ... ὑπο τ. ποδ. αυτ. *Hipp. Orig. Int.* iii. (35[d].) 835[c]. (iii. 552[c]. iv. 360[d]. 408[d]. 409[c].) ver. 26. *Iren.* 222. 337. *Orig.* in Prov. Mai 13. *Eus.* c. Mcl. 183[b]. in Ps. 40[a]. 444[a]. *Tert.* de res. car. 51. *Hil.* | om. 17.

26. καταργειται *Orig.* i. 658[f]. iv. 17[d]. 360[d]. 408[d]. 409[c]. *Hipp.* | καταργηται L.

— παντα γαρ ὑπετ. ὑ. τ. ποδ. αυτου post εσχ. εχθ. κατ. ὁ θαν. ABℵ[c]D[b]FG. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iii. *bis. Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) (ὑποτετακται αυτου *Hipp.*) | ante ℵ[a]D*. *Tol. Harl.** Goth. Æth. (vid. *Orig.* i. 658[f]. iv. 17[d]. 343[b]. 408[d]. 409[c].) *Hil.* 55[a]. 590[b]. 1096[b]. | om. ℵ*.

27. ὁτι ante παντα *Orig.* iv. 408[e]. *Orig. Int.* iii. 835[c]. | om. B. Vulg. Æth. *Iren.* 337. *Hipp. Hil. ter.* || add. τα ℵ. | om. *Orig.* iv. *Hipp.*

— ὑποτετακται] add. αυτῳ FG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Hipp.* 55[a]. *Orig. Int.* iii. | om. *Iren. Orig.* iv. *Hil.* 590[c]. 1096[b].

— τα παντα *Hipp. Orig.* iv. | om. τα F(non G.)

28. ὁταν δε ὑποτ. αυτ. τα παν. *Iren.* 337. *Orig.* iv. 157[a]. *Orig. Int.* i. 151[c]. ii. 659[f]. iii. 835[c]. 874[c]. *Eus.* c. Mcl. 183[b]. *Tert.* adv. Prax. 4. *Hil.* 55[a]. 1096[c]. | om. ℵ* (add.[a]) 37. *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) *Hil.* 55[a]. 590[c]. 783[d] MS. 1086[f]. MS. 1096.[c] MS. 1103[a].

— ὑποταγῃ post αυτῳ D. *Iren. Orig. Int.* i. *Eus.* c. Mcl. | (ante *Orig. Int.* ii. iii. *bis.*) *Tert.* adv. Prax. *Hil. bis.* | post τα παντα *Orig.* iv. 157[a].

21. quoniam quidem *Cl.* | 22. vivificantur *Am.*** | 23. ii qui sunt Chr. qui in *Cl.* | post ejus *add.* crediderunt *Cl.* | 25. omnes *om. Am. tol.*

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP.

τότε † αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ
τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς † πάντα ἐν πᾶσιν. 29 ἐπεὶ τί
ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι; ὑπὲρ τῶν νεκρῶν εἰ ὅλως
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ ‡ αὐ-
τῶν″; 30 τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;
31 καθ᾽ ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχη-
σιν, * ἀδελφοί″, ἣν ἔχω ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν. 32 εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ,
ᵐ Es. 22:13. τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, ᵐ φάγω-
μεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 μὴ πλα-
¶ Theb. νᾶσθε· Φθείρουσιν ¶ ἤθη ‡ χρῆστα″ ὁμιλίαι κακαί.
34 ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν
γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ‡ λάλω.″
¶ Goth. 35 ‡ Ἀλλὰ″ ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ¶
¶ Æg. iii. ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ¶ 36 ‡ ἄφρων,″ σὺ ὃ σπεί-
ρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· 37 καὶ ὃ σπεί-

tunc ipse filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia, ut sit deus omnia in omnibus.
29 Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis si omnino mortui non resurgunt? ut quid et baptizantur pro illis?
30 Ut quid et nos pereclitamur omni hora?
31 Cotidie morior propter vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo Iesu domino nostro.
32 Si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest? Si mortui non resurgunt, Manducemus et bibamus, cras enim moriemur.
33 Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos conloquia mala.
34 Evigilate iuste et nolite peccare: ignorantiam dei enim quidam habent. Ad reverentiam vobis loquor.
35 Sed dicet aliquis, Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore veniunt?
36 Insipiens, tu quod seminas, non vivificatur nisi prius moriatur:

---

28. *τοτε*] † add. *και* ς. AℵD^{c}. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syr.Hel. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. ii. iii. *bis.* iv. 599^{d}. *Hipp. Eus.* c. Mcl. *Tert. Hil.* 83^{d}. 783^{d}. | om. BD*FG. 17. *Am. Fuld. Harl. Tol.* Syr.Pst. (Goth.) *Iren. Orig.* ii. 740^{d}. iv. *Mcl.* (ap. Eus. 41^{c}. 42^{a}. 53^{c}. 113^{b}.) *Hil.* 55^{a}. 590^{c}. 1087^{a}. 1096^{c}. 1103^{a}.

— *ᾖ* post *ὁ θεος* D*. | ante *Iren. Orig.* i. 239^{c}. *Orig. Int.* i. iii. *bis. Hipp. Mcl.* (ap. Eus. 113^{b}.) *Eus.* c. Mcl. 183^{b}. 186^{b}. 188^{a}. *Hil. ter.*

— *παντα εν πασ.*] † praem. *τα* ς. ℵD^{c}FG. 37. 47. KsLP. *Orig.* iv. 38^{d}. 41^{c}. 315^{c}. in Prov. *Tf.* 91. *Mcl.* (ap. Eus. 113^{b}.) *Eus.* c. Mcl. 183^{b}. 186^{b}. | om. ABD*. 17. Arm. *Hipp. Orig.* i. 152 *bis. Mcl.* (ap. Eus. 42^{a}.) *Eus.* c. Mcl. 187^{c}. 188^{a}.

29. *ποιησουσιν* *Clem. exc. Theod.* 974. *Tert.* adv. Mar. v. 10. | *ποιουσειν* FG. | *ποιησωσιν* 37. 47.

— *νεκροι*] praem. *οἱ* P.

— *ὑπερ αυτων* ABℵD*FG. 17. 47. KP. Vulg. Syr.Hel. Memph. Theb. Goth. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 812^{b}. | ‡ *ὑπερ των νεκρων* ς. D^{c}L. Syr.Pst. | *ὑπ. αυτων των νεκρων* 37.

" Pro mortuis tingui pro corporibus est tingui; mortuum enim corpus ostendimus. Quid facient qui pro corporibus baptizantur, si corpora non resurgunt?" *Tert.* adv. Marc. v. 10.

ἡμεῖς τῷ χριστῷ πιστεύσαντες καὶ τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ βαπτιζόμεθα, ὡς καὶ αὐτοὶ τῶν αὐτῶν μυστηρίων κοινωνήσοντες· βαπτιζόμεθα γάρ, φησίν, ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, τουτ᾽ ἔστι, τῶν σωμάτων τῶν ἡμετέρων· οὕτω κἀκεῖνοι θαῤῥήσαντες τῷ Μωϋσεῖ, τουτ᾽ ἔστιν, ἰδόντες αὐτὸν διαβάντα πρῶτον, κατετόλμησαν καὶ αὐτοὶ τῶν ὑδάτων. *Chrysost.* in 1 Cor. Hom. xxiii. (cap. x. 2.) *tom.* x. 203^{a}.

ὅταν μέλλωμεν βαπτίζειν, κελεύοντες λέγειν ὅτι Πιστεύω εἰς νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ ἐπὶ τῇ πίστει ταύτῃ βαπτιζόμεθα. μετὰ γὰρ τὸ ὁμολογῆσαι τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων, τότε καθιέμεθα εἰς τὴν πηγὴν τῶν ἱερῶν ναμάτων ἐκείνων. τοῦτο τοίνυν ἀναμιμνήσκων ὁ Παῦλος ἔλεγεν, Εἰ μὴ ἐστιν ἀνάστασις, τί καὶ βαπτίζῃ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; τουτ᾽ ἔστιν, τῶν σωμάτων. καὶ γὰρ ἐπὶ τούτῳ βαπτίζῃ, τοῦ νεκροῦ σώματος ἀνάστασιν πιστεύων, ὅτι οὐκέτι μένει νεκρόν. καὶ σὺ μὲν διὰ τῶν ῥημάτων λέγεις νεκρῶν ἀνάστασιν· ὁ δὲ ἱερεύς, ὥσπερ ἐν εἰκόνι τινί, ἅπερ ἐπίστευσας καὶ διὰ τῶν ῥημάτων ὡμολόγησας, δείκνυσί σοι καὶ διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν. ὅταν χωρὶς σημείου πιστεύῃς, τότε σοι καὶ τὸ σημεῖον παρέχει.... τὸ γὰρ βαπτίζεσθαι καὶ καταδύεσθαι εἶτα ἀνανεύειν, τῆς εἰς ᾅδου καταβάσεώς ἐστι σύμβολον καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀνόδου. διὸ καὶ τάφον τὸ βάπτισμα ὁ Παῦλος κάλει λέγων, Συνετάφημεν οὖν αὐτῳ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον. ἀπὸ τούτου καὶ τὸ μέλλον ἀξιόπιστον ποιεῖ, τῶν σωμάτων λέγω τὴν ἀνάστασιν. τοῦ γὰρ σῶμα ἀναστῆσαι πόλλῳ μεῖζον τὸ ἁμαρτήματα ἀφανίσαι. *Chrysost.* in loc. Hom. xl. *tom.* x. 379^{b}.

εἰ δὲ νεκρόν ἐστι τὸ σῶμα, καὶ οὐκ ἀνίσταται, τί δήποτε καὶ βαπτίζεται; Theodoretus.

31. *ὑμετεραν* *Elz.* BℵDFG. 17. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hel. Memph. Theb. Goth. Arm. | *ἡμετεραν* *St.* 3. A. 37. Æth. *Orig.* ii. 710^{a}. Cr. Cor. 84. 297.

— *αδελφοι* ante *ἡν* ABℵ. 17. 37. KP. Vulg. Syrr.Pst.&Hel. Memph. (Theb.) Æg. iii. Goth. | * om. ς. DFG. 47. L. Arm. *Zoh.* *Orig.* ii. 710^{a}. Cr. Cor. 85. 297.

— *εν χρ. Ιησ. τῳ κυρ. ἡμ.* ABℵD^{c}. rel. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | *εν κυριῳ* D*. *εν χρ. Ιησ.* Æth. *Orig.* ii.

32. *το οφ.* *Orig.* iii. 812^{b}. Cr. Eph. 158. | om. *το* D*FG. *Clem.* 350. | (*ωφελος* KP.)

— *πιομεν* 37*. | Contra, *Ath.* 19. *Clem.* 300. 350. *Orig.* iii. 365 *not.* 812$^{b\cdot c}$. *Meth.* 85. Jahn. *Tert.* de res. car. 49. de jej. 17. de mon. 16.

---

28. tunc et ipse *Cl.* | erit ei qui subjecit sibi *Cl.* | 31. per vestram *Cl.* | 34. justi *Cl.* | enim uei *Cl.* | 35. qualive corpore *Cl.* | venient *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) (Æg. iii.) (Goth.) Arm. Æth.

ρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ
γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν·
38 ὁ δὲ θεὸς ‡ δίδωσιν αὐτῷ″ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν,
καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων † ἴδιον σῶμα. 39 οὐ πᾶσα
σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν † ἀνθρώπων, ἄλλη
δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ * σὰρξ″ ‡ πτηνῶν, ἄλλη δὲ
ἰχθύων.″ 40 καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπί-
§ C. γεια· ‡ ἀλλὰ″ ἑτέρα § μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα
δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα
σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέ-
ρος διαφέρει ἐν δόξῃ. 42 οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν
νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·
43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται
ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

41 44 Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα
πνευματικόν. * εἰ″ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ‡ ἔστιν καὶ″ †

37 et quod seminas, non corpus quod futurum est seminas, sed nudum granum ut puta tritici aut alicuius ceterorum: 38 deus autem dat illi corpus sicut voluit, et unicuique seminum proprium corpus. 39 Non omnis caro eadem caro, sed alia hominum, alia pecorum, alia caro volucrum, alia autem piscium. 40 Et corpora caelestia, et corpora terrestria: sed alia quidem caelestium gloria, alia autem terrestrium. 41 Alia claritas solis, alia claritas lunae, alia claritas stellarum: stella enim a stella differt in claritate. 42 Sic et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione: 43 seminatur in ignobilitate, surget in gloria: seminatur in infirmitate, surget in virtute.

44 Seminatur corpus animale, surgit corpus spiritale. Si est corpus animale, est et

---

32. *αποθνησκωμεν* L. | Contra, *Ath. Clem.* 301. 350. *Orig.* iii. *ter. Meth.* moriemur *Tert. ter.*

33. *χρηστα* ABאDFG. 17. 37. 47. KLP. *Clem. Hom.* iv. 24. *Eus.* P.E. 249a. | ‡ *χρησθ'* ς. *Clem.* 350.

34. *λαλω* BאD. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. (Memph.) Goth. | ‡ *λεγω* ς. AFG. 47. KsL. Syr.Pst. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 545b.

35. *αλλα* BP. *Orig.* i. 590e. | ‡ *αλλ'* ς. rel.

36. *αφρων* ABאDFG. 17. 37. 47. P. | ‡ *αφρον* ς. KsL. *Orig.* i. 590e.

— *ζωοποιειται Iren.* 300. *Orig.* i. 590e. 594c. *Cypr.* 320. | *ζωογονειται* A.

— *εαν*] praem. *εις την* א*. (corr.1) | om. *Orig.* i. *bis.*

— *αποθανη* (*-νει* L.) | praem. *πρωτον* FG. Vulg. *Iren.* 300. *Orig. Int.* i. 34c. | add. D. | om. *Orig.* i. *bis. Tert.* de res. car. 52.

37. *γεννησ.* FG.

— *σπειρεις* 2°. *Orig.* i. 590e. *Tert.* | om. א*. (add.a)

— *ει Orig.* i. | *η* A.

38. *διδωσιν* ante *αυτῳ* ABא. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. 590e. *Orig. Int.* i. 34c. *Tert.* de res. car. 52. | ‡ post ς. DFG. 47. KsL. *Orig.* i. 594c.

— *ιδιον*] † praem. *το* ς. אc. 37. 47. KsL. *Orig.* i. 590e. | om. ABא*DFG. 17. P. Arm.

39. *ἡ αυτη σαρξ* Syr.Hcl. *Tert.* de res. car. 52. | om. *σαρξ* FG. Syr.Pst.

— *αλλα*] om. D*. | *αλλ'* FG.

— *αλλη μεν*] † add. *σαρξ* ς. Syr.Pst. Memph. Arm. | om. ABאDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Æth.

— *ανθρωπων*] *-που* D*. *Tert.* de res. car. 52.

— *αλλη δε σαρξ κτηνων*] om. 37. 47. K. *Harl.** ‖ *σαρξ* ABאDcLP. | om. D*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. *Tert.* ‖ *κτηνων*] *κτηνους* D*FG. *Tert.*

— *αλλη δε* 2°.] om. *δε* D*.

— *σαρξ πτην.* Bא(DFG). 17. 47. *Am. Fuld.** *Tol. Harl.*2 *Demid.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. 101d. ii. 422e. *Tert.* de res. car. 52. | *om. *σαρξ* ς. A. 37. KsLP. Vulg. *Cl. Harl.** Syrr. Pst.&Hcl.

— *πτηνων αλλη δε ιχθυων* ABא(D). 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. *Tert.* | ‡ *ιχθ. αλλ. δε πτην.* ς. (FG.) 37. KsL. Syr.Hcl. *Orig. Int.* ii. (*σαρξ ιχθ.* Arm. om. *σαρξ Tert.*) ‖ (*πτηνων*] *πετεινων* D*FG.)

40. *σωματα* 2°. *Orig.* i. 548b. 584d. *Orig. Int.* i. 101d. ii. 422e. | om. FG. Æth.

— *αλλα* ABD*P. | ‡ *αλλ'* ς. אDcFG. rel. *Orig.* i.

41. *αλλη* 1°.] add. *δε* FG. | om. *Orig.* i. 523b. 584d. iii. 445a. *Orig. Int.* ii. 422e. iv. 481b. 605d. *Meth.* Jahn 31. *Dion. Alex.* Routh. iv. 400. *Eus.* P.E. 776a. | *γαρ Orig.* i. 548b. *Eus.* P.E. 325a.

41. *και αλλη* 1°. *Tol. Orig.* i. *bis.* iii. 445a. *Orig. Int.* iv. 605d. *Meth. Dion. Alex. Eus.* P.E. *bis. Tert.* de res. car. 52. | *αλλη δε* FG. | *αλλη* Vulg. Memph. *Orig. Int.* ii. iii. 390e. iv. 481b.

— *σεληνης και Orig.* i. *bis.* iii. *Meth. Eus.* P.E. *bis. Tert.* de res. car. 52. *Dion. Alex.* | om. *και* B*Btly. Am. Harl.* Memph. Arm. *Orig. Int.* ii. iii. 390e. 402d. iv. 11. *Tert.* de res. car. 49.

— *αστερων Orig.* i. *bis.* iii. *Orig. Int.* i. 97f. 101e. ii. iii. 82c. 390e. 402d. iv. *bis. Meth. Dion. Alex. Eus.* P.E. *bis. Tert.* de res. car. 52. adv. Marc. 10. | *-ρος* K.

— *γαρ Orig.* i. *bis.* iii. *Orig. Int.* iii. *ter. Meth. Dion. Alex. Tert.* | om. K. *Orig. Int.* ii. iv. *bis.*

44. *ει* ante *εστιν σωμα* ABאCD*FG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. | *om. ς. Db. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. est enim Syr.Pst. ‖ om. ad fin. ver. P. | G*. praem. *καθως* sed ipse correxit.

— *εστιν* ante *και* ABאCDFG. 17. Vulg. Arm. | ‡ post ς. 37. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. [Memph.] ‖ † add. *σωμα* ς. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Æth. | om. ABאCDFG. 17. Vulg. Arm.

---

38. sicut vult *Cl.* | 39. alia quidem hom. *Cl.* | alia vero pec. *Cl.* | *om.* caro *ante* vol. *Cl.* | 41. lunae et alia *Cl.* | clarite *Am.* | 44. surget *Cl.* | sicut scriptum *Cl.*

A B ℵ C D[II] F G[M]. 17. 37. 47. KLP.

n Gen. 2:7.

§ Goth.

πνευματικόν. 45 οὕτως καὶ γέγραπται,ⁿ Ἐγένετο ὁ
πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχα-
τος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. 46 ἀλλ' οὐ πρῶ-
τον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα § τὸ
πνευματικόν. 47 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός,
ὁ δεύτερος ἄνθρωπος † ἐξ οὐρανοῦ. 48 οἷος ὁ χοϊκός,
τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦ-
τοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν
εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ‡ φορέσωμεν″ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ
ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα
βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ ‡ δύναται,″ οὐδὲ ἡ
φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 ἰδοὺ μυστήριον

50. δύνανται

spiritale. Sic et scriptum est,
45 Factus est primus homo
Adam in animam viventem,
novissimus Adam in spiritum
vivificantem. 46 Sed prius non
quod spiritale est, sed quod
animale est; deinde quod spi-
ritale. 47 Primus homo de terra
terrenus, secundus homo de
caelo. 48 Qualis terrenus, tales
et terreni, et qualis caelestis,
tales et caelestes: 49 igitur sicut
portavimus imaginem terreni,
portemus et imaginem caelestis.

50 Hoc autem dico, fratres,
quoniam caro et sanguis regnum
dei possidere non possunt, ne-
que corruptio incorruptelam
possidere. 51 Ecce mysterium

---

45. *οὔτως και*] *καθως* FG. *Fuld.* (*οὔτος και* C*.)
— *ανθρωπος* AℵCDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Tert.* de res. car. 51. adv. Marc. 10. | om. BK. *Iren.* 306. *Orig. Int.* iv. 552^{d}.
46. *αλλ'*] *αλλα* D*.
47. *ὁ πρ. ανθρωπος*] add. *Αδαμ* C*. *Clem. Exc. Theod.* 982. | Contra, *Orig.* ii. 559^{d}. iv. 302^{d}. *Orig. Int.* ii. 84^{d}. 85^{c}. 106^{a}. iii. 951^{a}. iv. 546^{b}. *Tert.* de res. car. 49. adv. Marc. 10. *Cypr.* 180. 260. 289. 307. *Hil.* 1046^{c}.
— *γης*] praem. *της* 37. | om. *Orig.* ii. iv. *Clem.*
— *ὁ δευτ. ανθρ.*] † add. *ὁ κυριος* ς. Aℵ^{c}D^{b}. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Hipp.* Frag. ed. (ii. 30.) *Orig.* ii. *Tert.* adv. Marc. | om. Bℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. Æth. *Orig.* iv. *Hipp.* cod. *Orig. Int.* ii. 84^{d}. 85^{c}. iii. iv. *Petr. Alex.* Routh. iv. 48. *Tert.* de res. car. *Cypr. quater. Hil.*
— *ουρανου*] add. *ὁ ουρανιος* FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. | om. *Hipp. Orig.* ii. iv. *Tert. bis. Cypr. Hil.*
48. *τοιουτοι* 1°.] add. *ουτοι* C. | om. *Iren.* 39. 302. *Orig.* i. 591^{b}. ii. 559^{d}. iii. 678^{b}. *Orig. Int.* ii. 85^{d}. *Tert. bis. Cypr. quater. Hil.* 392^{a}.
— *και* 1°. *Iren.* 39. *Orig.* i. ii. iii. *Orig. Int.* ii. *Tert. Cypr. Hil.* | om. FG. *Am.** *Iren.* 302.
— *επουρανιος* *Orig.* i. ii. iii. | *ουρανιος* D*FG. *Tert.* de res. car. *Cypr. Hil.*
48. *επουρανιοι* *Orig.* i. ii. iii. | *ουρανιοι* D*(-*νοι* FG.) *Tert. Cypr. Hil.*
49. *και* 1°. *Orig.* i. 591^{b}. | *αρα* F(G marg.) | om. *Orig. Int.* ii. 85^{d}. *Cypr.* 180. 260. 289. 307.
— *φορεσωμεν* AℵCDFG. 17 *sic.* 37. 47. KLP. Vulg. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 303. 305. *Clem. exc. Theod.* 972. *Orig.* i. 591$^{b\cdot c}$. ii. 26^{b}. Cr. Luc. 147. Cor. 52. *Orig. Int.* ii. iii. 951^{a}. 978^{c}. iv. 644^{d}. *Tert.* de res. car. 49. adv. Marc. v. 10. (et ideo jam ad exhortationem spei caelestis, Sicut portavimus, inquit, imaginem terreni; portemus et imaginem caelestis.... *Portemus*, inquit, non *portabimus*, praeceptive, non promissive). *Cypr. Hil.* 477^{d} *quater.* | ‡ -*σομεν* ς. B *Mai.* Arm. [Syrr. ancc.]
— *επουρανου* G (non F.)
50. *δε* ABℵC. rel. vv. *Clem.* 559. *Orig.* i. 591^{c}. ii. 535^{b}. *Meth.* Jahn. 65. 92. | *γαρ* DFG. *Iren.* 305. *Tert.* de res. car. 49. adv. Marc. v. 10.
— *κληρονομησαι ου δυνανται* Vulg. *Iren.* 302. 304. 305. 309 et *Gr. Clem.* 495. (560). *Orig.* i. 591^{c}. (243^{b}.) ii. 535^{b}. 843^{f}. *Orig. Int.* iv. 567^{b}. *Meth. bis. Tert.* de res. car. 48. 49. 51. (*δυναται* BℵP. | ‡ *δυνανται* ς. ACD. rel.) | *ου κληρονομησουσιν* FG. *Iren.* 112. 304. *Orig. Int.* i. 36^{b}. 101^{c}. *Tert.* adv. Marc. v. 10.
— *ουδε* (*ουδ'* *Orig.* i.) *Clem. bis. Orig.* ii. 535^{b}. *Meth. bis.* | *ουτε* 17.
— *κληρονομει* ABℵC^{2}D^{c}. 17. 37. (47). KsLP. *Clem.* 495. 560. *Orig.* i. *Meth.* Jahn 92. (*κληρομει* 47 *sph.*) | -*μησει* C*D*FG. Syrr.Pst.&Hcl. *Meth.* Jahn 19.
51. *λεγω*] add. *οἱ* A.
— *παντες*] † add. *μεν* ς. AℵC^{2}D(^{b} ut vid.)FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* iii. 872^{c}. *Tert.* de res. car. 42. | om. BC*D*. Arm. *Orig.* i. 589^{f}. *Orig. Int.* iv. 692^{c}. 693^{b}. | enim Goth. ‖ add. *ουν* FG et A^{2} *ut vid.* | om. rel. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. *bis. Tert.*
— *ου κοιμηθησομεθα* BD^{c}. (37.) 47. KLP. Codices apud Theod. Heracl. Didymum. Hieron. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Platt. Orig. Int.* (*Hier.*) iv. 692^{c}. (*κοιμησομεθα* 37 *Scr.*) | *ου παντες κοιμ.* *Orig.* i. *Orig. Int.* (*Hier.*) iv. 693^{b}. | *κοιμηθησομεθα ου* ℵC(F)G. 17. (-*σωμ.* F.) Codd. ap. Didym. Hier. Arm. (Æth. *Rom.*) *Orig.* ii. 552^{b}. *Orig. Int.* iii. | *κοιμηθησομεθα οἱ* A*. | *ου* (? *ουν*) *κοιμηθ. ου* A^{2}. | *αναστησομεθα ου* D*. Vulg. *Tert. Hil.* 91^{c}. 109^{b}. 315^{b}. | *ου παντες κοιμ. παντες δε αλλ.* *Orig.* i. 589^{f}. | *παντες δε αλλαγησομεθα* *Orig.* i. 589^{f}. ii. 552^{b}. omnes autem immutabimur *Orig. Int.* i. 101^{c}.
"Quaeritis quo sensu dictum sit, et quomodo in prima ad Corinthios epistola Pauli Apostoli sic legendum, *omnes quidem dormiemus, non autem omnes immutabimur.* An juxta quaedam ex-

46. non prius *Cl.* & *Am.*** | *om.* est *post* animale *Cl.* | 47. fin. *add.* caelestis. *Cl.* et *Am.*** | 48. et qualis: *om.* "et" *Am.** | 50. quia caro *Cl.* | incorrupt. possidebit *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
[Goth.] Arm. Æth.
51. κοιμηθησόμεθα οὐ, πάντες δὲ
§ M.
o 1 Thes. 4: 16.
§ H.
p Es. 25: 8.
q Hos. 13: 14.

ὑμῖν λέγω· πάντες † οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ
ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ
ἐσχάτῃ σάλπιγγι· § o σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερ-
θήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 δεῖ
γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ
τὸ θνητὸν § τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 ‡ ὅταν δὲ
τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν
τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λό-
γος ὁ γεγραμμένος, p Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.
55 q Ποῦ σου, θάνατε, ‡ τὸ νῖκος"; ποῦ σου, ‡ θάνατε",
‡ τὸ κέντρον"; 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία,
ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· 57 τῷ δὲ θεῷ
χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν

vobis dico. Omnes quidem resurgimus, sed non omnes immutabimur, 52 in momento, in ictu oculi, in novissima tuba: canet enim, et mortui resurgent incorrupti, et nos inmutabimur. 53 Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptelam, et mortale hoc induere inmortalitatem. 54 Cum autem mortale hoc induerit inmortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria. 55 Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus? 56 Stimulus autem mortis peccatum est, virtus vero peccati lex. 57 Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum Iesum Chri-

---

emplaria, *non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur*, utrumque enim in Graecis codicibus invenitur. Super quo Theodorus Heracleotes...in commentariolis Apostoli sic locutus est, '*Omnes quidem non dormiemus, omnes* '*autem immutabimur*, Enoch enim et 'Elias ... ad caelestia regna translati 'sunt. Unde et sancti qui die con-'summationis atque judicii in corpori-'bus reperiendi sunt ... rapientur in 'nubibus obviam Christo in aera, et 'non gustabunt mortem ... gravissima 'mortis necessitate calcata. Unde ait 'apostolus, *Omnes quidem non dor-* '*miemus, omnes autem immutabimur*.'... Apollinarius... eadem quae Theodorus asseruit.... Didymus,... *Ecce mysterium* '*vobis loquor; omnes quidem dormiemus,* '*non omnes autem immutabimur*.... 'Scio quod in nonnullis codicibus 'scriptum sit, *Non quidem omnes dor-* '*miemus, omnes autem immutabimur*.' *Hier.* i. 794, 5. Illud autem breviter in fini commoneo hoc quod in Latinis codicibus legitur, *omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur*, in Graecis voluminibus non haberi; sed vel, *omnes dormiemus, sed non omnes immutabimur*; vel, *non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur*." 810.

52. *ατομῳ*] add. *ὡς* C*. | om. *Orig.* i. 589f. iii. 627b. *Orig. Int.* iii. 872d. iv. 692c. 693b. *Eus.* in Ps. 501d. *Tert.* de res. car. 42.

— *ῥιπῃ Orig.* i. iii. 627b. *Orig. Int.* iii. iv. *bis. Eus.* in Ps. | *ῥοπῃ* D*FG. (*ερριπη* 17.)

52. *οφθαλμους* C.

— *σαλπ. γαρ*] add. *φησιν* 17. (vid. *Orig. Int.* ii. 411f.) | om. *Orig.* i. ii. 849a. iii. 419e. iv. 342b. *Orig. Int.* iii. iv. *bis.*

— *εγερθησονται* BℵCM. 17. 37. 47. KsL. *Orig.* i. 436e. 589f. 590a. ii. 849a. iii. ap. Gall. xiv. 73. | *αναστησονται* ADFGP. *Orig.* iv. (praem. qui in Christo sunt *Orig. Int.* ii. 411f.)

53. *το* 1°. *Orig.* i. 591e. | *ο* FG.

— *τουτο* 1°. *Orig.* i. | *τουτον* P.

— *τουτο* 2°. *Iren.* 304. *Orig.* i. *Orig. Int.* i. 37b. 80d. iv. 571a. 603a. *Tert.* de res. car. 42. 57. *Hil.* 1102c. | om. FG.

— *αθανασιαν*] praem. *την* II. (non 17.) | non *Orig.*

54. *ὁταν δε....ενδυσ. αθανασιαν* (*Iren.* 308.) *Orig.* i. (591f.) 659a. *Orig. Int.* i. 80e. (*Meth.* Jahn 86). *Hil.* 1102c. | om. FG.

— *το φθαρτ...αφθαρσιαν και* ABℵcC2D. rel. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig.* i. 591e. 659a. 717a. | om. ℵ*C*IIM. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 308. *Hil.* 1102c.

— *αφθαρσιαν*] praem. *την* 17. *Meth.* Jahn 86. | om. rel. *Orig.* i. 591e. 659a. 717a.

— *και το θνητον τουτο ενδυσηται αθανασιαν Iren.* 308. *Orig.* i. 591a. (*Orig.* iv. 275b. *ex Heracleone*). *Meth. Orig. Int.* i. 80e. | om. D* (habet ad imam paginam1.) *Orig.* i. 659a. *Hil.*

— *το θνητ. τουτ. ενδυσ. την αθαν. και το φθαρτ. τουτ. ενδυσ. αφθαρ.* hoc ordine A.

54. *αθανασιαν*] praem. *την* AℵII. 17. *Meth. vid. Orig.* i. 591f. ‖ add. et corruptibile incorruptionem Arm.

— *νεικος* BD*II. 37.

55. *σου* 1°. *Orig.* i. 240b. iii. 306d. *Eus.* D.E. 166d. 470b. | *σε* 37.

— *νικος...κεντρον* Bℵ*CIIM. 17. Vulg. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. *Iren.* 222. *Orig.* iii. 306d. *Orig. Int.* i. 80e. 81d. *Eus.* D.E. 166d. *Tert.* adv. Marc. v. 10. | ‡ *κεντ...νικος* ς. A2ℵcDFG. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. MSS. *Iren.* 308. *Orig.* i. 240b. *Orig. Int.* iv. 547d. *Eus.* D.E. 470b. *Tert.* de res. car. (47). (51). (54). *Cypr.* 321. *Hil.* 1102d. (om. *που σου ἀδη το νικος* A*.)

— *θανατε* 2°. Bℵ*CD*IIFG. Vulg. Memph. Æth. *Iren.* 222. 308. *Orig. Int.* i. *bis.* iv. 547d. *Eus.* D.E. *bis. Cypr.* 321. *Tert.* de res. car. 47. 51. 54. adv. Marc. v. 10. *Hil.* 1102c. | ‡ *ᾅδη* ς. A2ℵcDc*ut vid.*M. 17. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* i. iii. (*που σου θανατε το κεντρον Clem.* 215.)

56. *ἡ ἁμαρτια*] praem. *εστιν* A. (Syr. Pst.) | om. *Orig. Int.* i. 80e. (*η αμαρτιας* F non G.)

57. *διδοντι* Syr. Hcl. mg. | *δοντι* D. Syrr. Pst.&Hcl. txt.

---

51. resurgemus *Cl.* | 52. canet enim tuba *Cl.* 53. induere incorruptionem *Cl.* | 54. absorta *Am.*

ABℵCD(II) FGM. 17. 37. 47. KLP.

Ἰησοῦ χριστοῦ. 58 ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ
ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν
οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.
XVI. 42 1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ὥσπερ
διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ
ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν ‡ σαββάτου″ ἕκαστος
ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ‡ ἐὰν″ εὐοδῶ-
ται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. 3 ὅταν
δὲ παραγένωμαι, οὓς ‡ ἂν″ δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν
τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερου-
σαλήμ· 4 ἐὰν δὲ ‡ ἄξιον ᾖ″ τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν
ἐμοὶ πορεύσονται. 5 ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν
Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι,
6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω,
ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 οὐ
θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω ‡ γὰρ″
χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ‡ ἐπι-
τρέψῃ.″ 8 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς·
¶ II. 9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν ¶ μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ
ἀντικείμενοι πολλοί.
10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γέ-

stum. 58 Itaque, fratres mei
dilecti, stabiles estote et inmo-
biles, abundantes in opera
domini semper, scientes quod
labor vester non est inanis in
domino.

1 De collectis autem quae
fiunt in sanctis, sicut ordinavi
ecclesiis Galatiae, ita et vos
facite. 2 Per unam sabbati
unusquisque vestrum aput se
ponat recondens quod ei pla-
cuerit, ut non cum venero tunc
collecta fiant. 3 Cum autem
presens fuero, quos probaveritis
per epistulas, hos mittam per-
ferre gratiam vestram in Hieru-
salem: 4 quod si dignum fuerit
ut ego eam, mecum ibunt.
5 Veniam autem ad vos
cum Macedoniam pertransiero:
nam Machedoniam pertransibo.
6 Apud vos forsitan manebo
vel etiam hiemabo, et vos me
deducatis quocumque iero.
7 Nolo enim vos modo in
transitum videre: spero enim
me aliquantum temporis ma-
nere apud vos, si dominus per-
miserit. 8 Permanebo autem
Ephesi usque ad pentecosten:
9 ostium enim mihi apertum
est magnum et evidens, et ad-
versarii multi.

10 Si autem venerit Timo-
theus, videte ut sine timore

---

57. *Ιησου χριστου* ante *του κυριου ἡμων* M.
58. *γινεσθε*] add. *και* A. Vulg. Syr.Pst. Æth.
— *εργῳ*] *οικῳ* P.
— *του κυριου*] om. *του* II.
— *ὁ κοπος ὑμων* post *ουκ εστιν* FG. (*κονος* F* non G).
2. *σαββατου* ABℵ^aCDIIFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (-*τω* ℵ*.) | ‡ -*των* ς. ℵ^cM. 37. 47. KsL. Memph. Goth. Arm.
— *εαν* BIIM. | ‡ *αν* ς. AℵCD. rel. | (*ὅτ' ἂν* 47.)
— *ευοδωται* Bℵ*DFG. 17. 37. L(P *ευωδοται*). | -*δωθη* A(ℵ^c)CIIMK. (-*δοθη* ℵ^c.)
— *γινονται* F*. 37. LP.
3. *παραγενομαι* LP.
— *οὺς αν* BD*FG. | ‡ *οὺς εαν* ς. AℵCD^cIIM. 17s. 37. LP. *Orig.* Cr. Cor. 340. | *ὁσους εαν* K.
— *πεμψω*] add. *ὑμιν* 17.
— *Ἱερουσαλημ*] *Ἱεροσολυμα* A.
4. *αξιον* ante *ῃ* ABℵ^cCIIM. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. (*ην* A.) | ‡ post ς. ℵ*DFG. 47. KsL. Syr.Hcl. (Goth.) Arm.
5. *γαρ*] *δε* F(non G.) 37.
6. *δε*] *γ* ... (*γαρ*) II.
— *παραμενω* AℵCDII. 17. 37. 47. KsLP. | *καταμενω* BM. | *παραπομεινω* FG. (ante *τυχων* P.)
— *η*] om. FG. | *ἱνα ει* (om. *ινα* post *παραχειμ.*) D*.
— *και* Syr.Hcl. | om. BM. Syr.Pst. (Memph.)
— *ἱνα ὑμεις* Vulg. | *ει μη ὑμεις* FG.
— *οὑ εαν* ABℵCD^bIIM. 17s. 37. 47. KsLP. | *οὑ αν* D*FG.
— *πορευωμαι*] *πορευομαι* M. 47. L. | -*σομαι* P.
7. *γαρ* 1°.] *δε* II. | om. Syr.Pst.
— *ελπ. γαρ* ABℵCDIIFGM. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. | ‡ *ελπ. δε* ς. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. (Æth.) [Arm.]
— *επιτρεψῃ* ABℵCIIM. 17. 37. (-*ψει* P.) | ‡ *επιτρεπῃ* ς. DFG. 47. Ks(-*πει* L.)
8. *επιμένω* B *Btly.* 37. P.
— *εν*] om. F(non G.)
9. *ανεογε* L. | *ανεωγμενη* 47.
— *και αντικ. πολλ.*] om. L.
10. *αφοβος* 47. P. (ctra, *Orig.* Cr. Cor. 340.)
— *κυριου*] praem. *του* 37. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
— *καγω* AℵC. 17. KLP. | ‡ *και εγω* ς. DFG. 37. 47. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | *εγω* BM.
11. *ουν* *Orig.* Cr. Cor. 340. | om. D*FG. Goth. Arm.
— *εξουθενησῃ* *Orig.* Cr. Cor. | *εξουθενησει* LP. | *εξουθενωσῃ* 17.
— *δε* *Orig.* Cr. Cor. | om. ℵ*. (add.^c) | *ουν* MP.
— *εμε* BD*FG. *Orig.* Cr. Cor. 2°. | ‡ *με* ς. AℵCD^cM. 17s. 37. 47. KsLP. *Orig.* Cr. Cor. 1°.

---

58. opere *Cl.*
1. sanctos *Cl.* | 2. se seponat *Cl.* | ei bene plac. *Cl.* | collectae *Cl.* | 4. ut et ego *Cl.* | 6. vos autem forsitan *Cl.* | ut vos me *Cl.* | 7. transitu *Cl.* | aliquantutum *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.

νηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς
‡ κἀγώ.″ 11 μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε
δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ‡ ἐμέ·″ ἐκδέχομαι
γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. 12 περὶ δὲ Ἀπολλῶ
τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ
πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν
θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
13 γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κρα-
ταιοῦσθε. 14 πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν
Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακο-
νίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς
ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνερ-
γοῦντι καὶ κοπιῶντι. 17 χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ
Στεφανᾶ καὶ ‡ Φορτουνάτου″ καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ
17. αὐτοί ‡ ὑμέτερον″ ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· 18 ἀνέπαυ-
σαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε
οὖν τοὺς τοιούτους. 19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι
19. ἀσπάζεται τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύ-
λας καὶ ‡ Πρίσκα″ σὺν τῇ κατ᾿ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ·
20 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

sit apud vos: opus enim domini operatur sicut et ego: 11 ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad me: expecto enim illum cum fratribus. 12 De Apollo autem fratre, multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: et utique non fuit voluntas ut nunc veniret, veniet autem cum ei vacuum fuerit. 13 Vigilate, state in fide, viriliter agite et confortamini. 14 Omnia vestra in caritate fiant.

15 Obsecro autem vos, fratres: nostis domum Stephanae et Fortunati, quoniam sunt primitiae Achaiae et in ministerium sanctorum ordinaverunt se ipsos; 16 ut et vos subditi sitis eiusmodi et omni cooperanti et laboranti. 17 Gaudeo autem in praesentia Stephanae et Fortunati et Achaici, quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt: 18 refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. 19 Salutant vos ecclesiae Asiae. Salutant vos in domino multum Aquila et Prisca cum domestica sua ecclesia. 20 Salutant vos fratres omnes. Salutate invicem in osculo sancto.

11. *μετα των αδελφων Orig.* Cr. Cor. | om. B.
12. Απολλω] om. ℵ*. (add.ª) Æth. | habet *Orig.* Cr. Cor.
— *πολλα* om. *Orig.* Cr. Cor. 340. | praem. *δηλω ὑμιν ὁτι* ℵ*D*FG. (Vulg. *Cl.*) *Tol. Harl.** Goth. | om. ABℵᶜCDᶜM. 17. 37. 47. KLP. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor.
— *θελημα*] add. *θεου* 47*. Domini Memph. | add. *μου* Arm. MSS. | om. utr.q. *Orig.* Cr. Cor. 340. 341.
— *νυν Orig.* Cr. Cor. *bis.* | om. M.
— *ελθῃ*] add. *προς ὑμας* M. (vid. ante) | om. *Orig. bis.*
— *ευκαιρεσῃ* FG.
13. *τῃ*] om. FG.
— *ανδριζεσθε*] add. *και* AD. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. | om. BℵCFG. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. (M n.l.)
15. *δε* ABℵᶜCDᵇFGM. rel. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. | om. ℵ*D*. Goth. Arm. Æth. | *ουν* Memph.

15. *Στεφανα*] add. *και Φορτουνατου* ℵᶜC*DFG. Vulg. Syr.Hcl.* (& mg. *Graece.*) Arm. | add. postea *και Αχαικου* C*FG. Vulg. *Cl.* (non *Am. Harl.*) Syr.Hcl.* (et mg. *Graece.*) | non habent ABℵ*C²M. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Goth. Æth.
— *εστιν* ABℵC²M. 37. 47*s*. KLP. | *εισιν* C*? DFG. Arm. (17 n.l.)
— *απαρχη*] -*χης* D*.
— *Αχαιας*] add. *αυτος* 17.
— *ἑαυτους*] *αυτους* 37.
16. *ἱνα και*] om. *και* M.
— *και κοπιωντι*] om. 17. ‖ add. *εν ὑμιν* FG.
17. *παρουσιας* G*.
— *Φορτουνατου* AB*Mai* ℵCDFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Memph. (praem. *του* 37.) | ‡ *Φουρτουν.* ϛ. MKsP.
— *ὑμετερον* BCDFGM. 17. 37. P. | ‡ *ὑμων* ϛ. Aℵ. 47. KsL.
— *οὑτοι* BℵC. 17. 37. 47. KsLP. Memph. Goth. Arm. Æth. | *αυτοι* ADFGM. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.

18. *ανεπαυσαν*] *ανεπαυσαντο* 37.
— *γαρ*] add. *και* D*FG. Vulg. Goth.
— *επεγινωσκεται* 37 *Scr.*
— *τους τοιουτους*] *τοις τοιουτοις* P.
19. om. ver. A.
— *ασπαζονται...τ. Ασιας*] om. 37.
— *αἱ εκκλησιαι*] add. *πασαι* C. 47. P. Syr.Pst.
— *ασπαζονται* 2⁰. BFGM. 17. 37. 47. L. | *ασπαζεται* ℵCDKP.
— *πολλα* post *Ακυλας* D. | ante *εν κυριῳ* 17. M. Arm. | *Ακυλα* F. 17. (non G.)
— *Πρισκα* BℵM. 17. P. *Am. Demid. Harl.* Memph. Goth. Arm. | ‡ *Πρισκιλλα* ϛ. CDFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— *εκκλησιᾳ*] add. *παρ᾿ οἱς και ξενιζομαι* D(FG.) Vulg. *Cl.* Goth. | om. ? Dᶜ. *Am. Harl.* (ut vid.) (*παρ᾿ οὑς* FG².)
20. *ασπασασθε*] *ασπαζεσθαι* 17.

12. fratre *add.* vobis notum facio quoniam *Cl.* | 15. Fortunati *add.* et Achaici *Cl.* | 18. hujusmodi *Cl.* | 19. Priscilla *Cl.* | ad fin. *add.* apud quos et hospitor *Cl.* | 20. omnes fratres *Cl.*

ABℵCD. FGM. 17. 37. 47. KLP.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· 22 εἴ τις οὐ
φιλεῖ τὸν κύριον †, ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά. 23 ἡ
χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ † μεθ' ὑμῶν. 24 ἡ ἀγάπη μου
μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.†

21 Salutatio mea manu Pauli. 22 Si quis non amat dominum Iesum Christum, sit anathema. Maran Atha. 23 Gratia domini Iesu vobiscum. 24 Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

21. τῃ εμῃ] om. τῃ C.
22. ει τις *Eus.* in Ps. 676e. | η τις FG. 17.
— κυριον] add. ἡμων KP(non L.) Vulg. *Cl.* (non *Am. Harl.*) Syr.Pst. Æth. | om. *Eus.* in Ps. 677a. ‖ † add. Ιησουν χριστον ς. ℵcC3DFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Wilkins.* Goth. | add. Ιησουν *Tol.* Arm. *Eus.* in Ps. | om. ABℵ*C*M. 17. Memph. *Mill.* Æth.
23. κυριου] add. ἡμων A. 17. 37. LP. Vulg. *Cl.* (non *Am.*) Syr.Pst. Memph.

23. Ιησου] †add. χριστου ς. Aℵ cCDFGM. 37. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. Bℵ*. 17. 47. *Am. Tol.* Goth.
24. μου] om. A.
— εν χριστῳ Ιησου] om. 37. ‖ † add. Αμην ς. AℵCD. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. BFM. 17. *Tol.* | γενηθητω γενηθητω G.

Subscriptio. Προς Κορινθιους α ABℵC. 17.
προς Κορινθιους ᾱ (add.2 εγρα. απο Φιλιππων Μακεδονιας) επληρωθη D (αρχετε κτλ.).
ετελεσθη προς Κορινθιους ᾱ F(πρωτη G.) add. εγραφη απο Εφεσου B2.
προς Κορινθιους ᾱ (add. επιστολη L.) εγραφη απο Φιλιππων δια Στεφανα και Φορτουνατου (Φουρτ. K.) και Αχαικου και Τιμοθεου. 47. KL. add. στιχων ωθ' K. στιχων ωό 47. K.
προς Κορινθιους ᾱ εγραφη απο εφεσου: στιχων ωμβ P.
εγραφη απο Φιλιππων δια Στεφανα και του Φορτουνατου και Αχαικου και Τιμοθεου 37.
in M nihil.

22. dominum nostrum *Cl.* | 23. domini nostri Jesu Christi *Cl.*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Β΄.

ABℵ[C]D FGM. 17. 37. 47. KLP.
Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.
§ C.
[a] Eph. 1:3.

I. Α΄

43 [1] Παῦλος ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ διὰ θε-
λήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν
τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· [2] χάρις ὑμῖν § καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.
[3] [a] Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς
πάσης παρακλήσεως, [4] ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ
τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν
τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρα-
καλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ· [5] ὅτι καθὼς περισ-
σεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ
* τοῦ″ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
6. εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ [6] εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως

[1] Paulus apostolus Iesu Christi
per voluntatem dei et Timo-
theus frater, ecclesiae dei quae
est Corinthi, cum sanctis om-
nibus qui sunt in universa
Achaia. [2] Gratia vobis et pax
a deo patre nostro et domino
Iesu Christo.
[3] Benedictus deus et pater
domini nostri Iesu Christi,
pater misericordiarum et deus
totius consolationis, [4] qui con-
solatur nos in omni tribula-
tione nostra, ut possimus et
ipsi consolari eos qui in omni
praessura sunt, per exhorta-
tionem qua exhortamur et ipsi
a deo; [5] quoniam sicut abund-
ant passiones Christi in nobis,
ita et per Christum abundat
consolatio nostra. [6] Sive au-
tem tribulamur, pro vestra

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β̄. ABℵ. 17. (37 δευτερα). 47. K.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β̄. D (δευτερη FG. add. B *sic* G.)
του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Κορινθιους β̄ L.
Η προς Κορινθιους Β̄ επιστολη εκτεθεισα ὡς εν πινακι M.
(De K sil. Matth. CP n.l.)

1. χριστου Ιησου BℵM. 17. P. *Cdd. Latt.* Syr.Hcl. | ‡ Ιησ. χρ. ϛ. ADG. 37. 47. KsL. Vulg. *m.* Syr Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. F.
3. ευλογητος ... χριστου *Orig.* iii. 829[a]. (s. Eph. i. 3.) *Orig. Int.* iv. 644[b]. *Tert.* adv. Marc. v. 11. } om. 37. ‖ om. και πατηρ ... χριστου *Eus.* in Ps. 627[b].
3. ὁ πατ. *Eus.* in Ps. | om. ὁ FG.
— θεος *Eus.* in Ps. | πατηρ 37.
4. επι] εν C. *Eus.* in Ps. [P n.l.]
— τη] om. B*Btly.* (neg. *Alf.*)
— ἡμων εις το ... εν παση θλιψει *Eus.* in Ps. | om. B*Btly.* (habet *Mai.*)
— ἡμων *Eus.* in Ps. | om. M.
— εις *Eus.* in Ps. | ἱνα FG.
— ἡμας *Eus.* in Ps. | ὑμας 17.
— παρακαλουμεθα (παρεκ. M.)] add. και D*FG. Vulg. | om. rel. *Eus.* in Ps. [P n.l.]
— ὑπο *Eus.* in Ps. | απο F (non G.)
5. τα παθηματα ... περισσευει *Orig.* i. 302[a]. *bis.* *Orig. Int.* iv. 596[d]. *Eus.* in Ps. | om. L.
5. τα παθηματα *Orig.* i. *bis.* *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. | το παθημα D*. (τα παθητα 37.)
— ἡμας *Orig.* i. (2°.) *Orig. Int.* iv. | ὑμας 17. | εν ἡμιν *Eus.* in Ps.
— οὑτως] add. και D*FG. 17. 37. Vulg. Memph. Goth. | om. ABℵCD[c]. rel. *Orig.* i. *bis.* *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. (om. και post περισσ. Vulg.)
— του χριστου 2°. ABℵCDFGM. 17. 37. 47. KP *e spat.* *Orig.* i. (2°.) | * om. του ϛ. (om. δια χρ. s. του χρ. *Orig.* i. (1°.) *Eus.* in Ps.)
6. ειτε δε] ει δε D*. | ειτε (om. δε) C.
— ὑμων 1°.] ἡμων L.

1. omnibus sanctis *Cl.*

ABℵCD
FG(M.)
17. 37. 47.
KLP.

τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν·

[b] Phil. 3:10.

[c] Rom. 15:30.

καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, ‡ καὶ ἡ ἐλπὶς
ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ
τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας,″ 7 [b] εἰδότες ὅτι
‡ ὡς″ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς πα-
ρακλήσεως. 8 οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
‡ περὶ″ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης † ἐν τῇ
Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ‡ ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθη-
μεν″, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· 9 ἀλλὰ
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν,
ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ
τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· 10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανά-
του ‡ ἐρύσατο″ ἡμᾶς καὶ ‡ ῥύσεται″, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν
[ὅτι] καὶ ἔτι ῥύσεται, 11 [c] συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν
ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ
εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ
ἡμῶν.

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον

exhortatione et salute: sive consolamur, pro vestra consolatione, quae operatur in tolerantia earundem passionum quas et nos patimur,
7 et spes nostra firma pro vobis, scientes quoniam sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis.
8 Non enim volumus vos ignorare, fratres, de tribulatione nostra quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vivere:
9 sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis sed in deo, qui suscitat mortuos,
10 qui de tantis periculis eripuit nos et eruet, in quem speramus quoniam et adhuc eripiet,
11 adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis, ut ex multarum facierum eius quae in nobis est donationis per multos gratiae agantur pro nobis.

12 Nam gloria nostra haec est, testimonium conscientiae

---

6. *και σωτηριας* 1°. AℵCD. rel. vv. | om. B. 17.
— *της ενεργουμενης εν ὑπομ .... πασχομεν* 1°. deinde (e ver. 7.) *και ἡ ελπ. ἡμ. βεβ. ὑπερ ὑμων* 2°. postea *ειτε παρακαλ. ὑπ....παρακλησεως και σωτηριας* 3°. hoc ordine BDFG. 17. 47. KL. Syr.Hcl. Goth. (post *και σωτ.* 2°. add. in quem speravimus quod et adhuc eripiet Syr.Hcl.*) | ‡ 1. 3. 2. hoc ordine ς. | 3. 1. 2. (om. *και σωτηριας* [*exc.* 37.]) AℵCM. (37.) P. (*Am. Fuld. Tol.* *Harl.*) Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | 3. add. sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, *tunc* 1, *deinde* 2. Vulg. *Cl.*
— *αυτων*] om. K.
— *ὡν*] *ὡς* D*FG.
— *ειτε*] add. *ουν* 17.
— *ἡμων βεβ. ὑπερ ὑμων*] *ὑμ. βεβ. ὑπ. ἡμ.* B**Bch.* 37* *Scr.* *ὑμ. βεβ. ὑπ. ὑμ.* B*Mai.* *ἡμ. βεβ. ὑπ. ὑμ.* B²*Bch.*
7. *ὡς* ABℵCD*M. 17. P. *Orig.* i. 302[b]. | *ὡσπερ* ς. D[b]. 37. 47. KsL. | *οι* sic FG.
— *εστε* post *των παθηματων* DFG. Vulg. Goth. | ante *Orig.* i. | sumus Arm.
— *οὑτως* *Orig.* i. | om. FG. Syr.Pst. Goth.
8. *θελομεν* *Tert.* de res. car. 48. | *θελω* K. Memph. Arm. *Orig.* Cram. Eph. 158. | *θελωμεν* P.

8. *περι* AℵCDFG. 17. 37 mg.¹ 47. P. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Orig.* Cr. *Tert.* | ‡*ὑπερ* ς. BM. 37* txt. KsL. Syr.Hcl. Arm. (mox *θλ. ὑμων* *Orig.* Cr.)
— *γενομενης*] † add. *ἡμιν* ς. ℵ[c]D[b]. 37. 47. KsicL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Wilkins.* Goth. Æth. | om. ABℵ*CD* FGM. 17. P. Vulg. Arm. *Orig.* Cr. *Tert.*
— *ὑπερ δυναμιν* ante *εβαρηθημεν* ABℵCM. 17. 37. P. Memph. Arm. *ut vid.* Æth. (*Orig.* Cr.) | ‡ post ς. (DFG.) 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Tert.* (*παρα δυν.* D*FG. *κατα δυν.* *Orig.*)
— *εξαπορεθηναι* FG. (ctra, *Orig.* ii. 631[e].)
9. *αλλα* BDKsLP. | *αλλ'* AℵCFGM. 17. 37. 47. *Orig.* Cr. Eph. 158. *Eus.* in Ps. 175[a].
— *εσχηκαμεν* *Orig.* Cr. Eph. 158. *Eus.* in Ps. 175[a]. | om. D*. | add. ante *του θανατου* D[b]. | post *του θανατου* D[c].
— *αλλ' επι* *Clem.* 345. *Orig.* Cr. Eph. | *αλλα επι* D*.
— *τῳ θεῳ τῳ εγειροντι* *Clem.* *Orig.* Cr. Eph. | *θεον τον εγειροντα* FG. (*τῳ* 2°. C *non* om. vid. *Tf.* in Gr. Test.)
— *νεκρου* A.
10. *ερυσατο* B**Rl.* *Mai.* | ‡ *ερρυσ.* ς. AB²*Rl.* *Mai* ℵCD. rel. *Clem.* 345. *Orig.* Cr. Eph. ‖ (*τηλικουτων θανατων* *Orig.* *bis.*)

10. *και ῥυσεται* BℵC. 17. 47. P. *Am.* *Tol.* Memph. Arm. Æth. | ‡ *και ῥυεται* ς. D[c]FGM. 37. KsL. Vulg. *Cl.* *Fuld.* Syr. Hcl. Goth. *Orig.* Cr. Eph. *bis.* *Orig.* *Int.* ii. 248[f]. | om. AD*. *Demid.* Syr.Pst.
— *ηλπικαμεν*] praem. *και* 37.
— *ὁτι* ante *και* AℵCD[b]. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. | om. BD*M. | post FG. (Syr.Pst.) ‖ om. *και* Goth. Arm. Æth.
— *ετι* ABℵC sic D*. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. | om. D[b]FG. Goth. Æth.
— *ῥυσεται*] *ῥυεται* FG. Goth.
11. *ὑμων ὑπερ ἡμων* Bℵ*(C)D[c]M. 17. 37. 47. KsLP. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (*ἡμων ὑπερ ἡμων* ℵ¹. e corr. *ὑπερ ἡμ.* Syr.Hcl.*) | *ἡμων ὑπ. ὑμων* A. | *ὑμων περι ἡμων* D*F. | *ὑμων περι ὑμων* G. ‖ *ὑπερ ἡμ.* post *τῃ δεησει* C. Vulg. Memph. (om. *ὑμων* Memph.)
— *ἱνα*] add. *το* 37 *Scr.*
— *εκ πολλων προσωπων*] *εν πολλῳ προσωπῳ* FGM.

6. consolatione] add. sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute *Cl.* | operantur *Am.*** | om. "in" *Cl.* | tolerantiam *Cl.* *Am.*** | 7. ut spes *Cl.* | firma sit *Cl.* | quod sicut *Cl.* | 8. ignorare vos *Cl.* | 9. nobismetipsis *Cl.* | 10. nos eripuit *Cl.* | eruit *Cl.* | 11. ex multorum facierum *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ‡ ἁγιότητι″ καὶ εἰλικρι-
νείᾳ * τοῦ″ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ᾽ ἐν χάριτι
θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ
πρὸς ὑμᾶς. 13 οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἃ
ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι †
ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, 14 καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς
ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ
Β′ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 15 καὶ
ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ‡ πρότερον πρὸς ὑμᾶς
¶ M. ἐλθεῖν,″ ἵνα ¶ δευτέραν χάριν ‡ σχῆτε″· 16 d καὶ δι᾽ ὑμῶν
15. χαρὰν d 1 Cor. 16: 5. διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν
Ἰουδαίαν. 17 τοῦτο οὖν ‡ βουλόμενος″ μή τι ἄρα τῇ
ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην, ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα
βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ;
18 πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς
οὐκ ‡ ἔστιν″ ναὶ καὶ οὔ· 19 ὁ ‡ τοῦ θεοῦ γὰρ″ υἱὸς
19. χρ. Ἰησ. Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν κηρυχθείς, δι᾽ ἐμοῦ

nostrae, quod in simplicitate et
sinceritate dei, et non sapientia
carnali, sed in gratia dei con-
versati sumus in mundo,
abundantius autem ad vos.
13 Non enim alia scribimus
vobis quam quae legistis et
cognoscitis: spero autem quod
usque in finem cognoscetis,
14 sicut et cognovistis nos ex
parte, quia gloria vestra sumus,
sicut et vos nostra, in die do-
mini nostri Iesu Christi. 15 Et
hac confidentia volui prius
venire ad vos, ut secundam
gratiam haberetis, 16 et per vos
transire in Machedoniam, et
iterum a Machedonia venire
ad vos et a vobis deduci in
Iudaeam. 17 Cum [hoc] ergo vo-
luissem, numquid levitate usus
sum? aut quae cogito secun-
dum carnem cogito, ut sit apud
me est et non? 18 Fidelis au-
tem deus, quia sermo noster
qui fit apud vos, non est in illo
est et non. 19 Dei enim filius
Iesus Christus, qui in vobis per
nos praedicatus est, per me et

11. *προσωπων το εις ἡμας χαρισμα δια πολλων*] om. P. ‖ add. *το* *Elz.* 1633.
— *εις ἡμας*] *εις ὑμας* 17.
— *ἡμων* fin. AℵCD*GM. 17. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | *ὑμων* B*Mai*D^c^F. 37. KLP. Vulg. *codd.* Æth. *ut vid.*
12. *ἡμων* 1^0^. *Orig.* i. 287^b^. *Orig. Int.* iv. 486^a^. *Clem.* 607. | om. 37 txt. (add.^1^mg.)
— *ἡμων* 2^0^. *Clem. Orig. Int.* iv. | *ὑμων* ℵ*. (corr.^1^) | om. *Orig.* i.
— *ἁγιοτητι* ABℵ*C(M). 17. 37. K(P). Memph. Arm. *ut vid. Clem.* 607. *Orig.* i. (*ἁγιωτ.* MP.) | ‡ *ἁπλοτητι* ς. ℵ^c^DFG. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. in misericordia Æth. ‖ add. et cum puritate Syr.Pst.
— *ειλικρ.*] praem. *εν* A. | om. *Orig.* i. *Clem.*
— *του* ante *θεου* 1^0^. ABℵCDM. 17. 37. 47. | * om. ς. (ℵ** sed corr.) FGKLP. *Orig.* i. ‖ add. *και* BM. 37. Vulg. Syr.Hcl. | om. *Orig.* i.
— *σοφιας* G*.
— *σαρκικῃ* *Clem.* 607. | *σαρκινῃ* FG.
— *του θεου* 2^0^. 37.
— *προ* F(non G.)
13. *αλλ᾽*] om. B*Blc.*FG.
— *η* 1^0^.] om. A. 17.
— *ἁ*] om. AD*.
— *αναγινωσκετε*] *-σκητε* D.
— *η* 2^0^.] om. FGK.
13. *η και επιγνωσκετε*] om. B.
— *ἑως*] † praem. *και* ς. D^c^M. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. | om. ABℵCD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm.
14. *καυημα* P.
— *καθαπερ και ὑμ. ἡμ.*] om. K.
— *καθαπερι* FG.
— *ἡμεις ὑμων*] ? *ὑμεις ἡμων* A*.
— *του κυριου*] om. *του* 37. ‖ add. *ἡμων* BℵFGM. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. | om. ACD. 47. KsL. Syr.Hcl.*txt.* Goth.
— *Ιησου*] add. *χριστου* ℵ^c^D*FGM. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. ed. Æth. | om. ABℵ*CD**. 17. 47. KsL. Syr.Hcl.*txt.* Arm. MSS.
15. *προτερον* ante *προς ὑμας ελθειν* AB(ℵ)C(DFG)M. 17. 37. (L)P. (Vulg.) Syrr.(Pst.)&Hcl.(Goth.) Arm. (*προτερον* ℵ^a^. om.* *το προτ.* L.) *ελθ. πρ. ὑμ.* DFGL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. | ‡ post ς. Memph. Æth. | *ελθειν προς ὑμας το δευτερον* K. | *ελθ. προς ὑμ. το προτερον* 47. ‖ add. *και αφ᾽ ὑμων προπεμφθηναι εις την Ιουδαιαν* G*(non F.)
— *χαριν* Aℵ*CD. rel. Vulg. | *χαραν* Bℵ^c^P. Memph.
— *σχητε* BℵCP. | ‡ *εχητε* ς. ADFG. rel.
16. *δι᾽*] *δια* F(non G.)
— *διελθειν* BℵCD^c^. 17. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. (ire Goth.) | *απελθειν* AD*FGP. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *ut vid.*
16. *ὑφ᾽* ABℵCD^c^. rel. | *αφ᾽* D*FG. 47. | *εφ᾽* 17.
17. *ουν*] *δε* A.
— *βουλομενος* ABℵCFG. 17. 37. P. Vulg. Memph. | ‡ *βουλευομενος* ς. D. 47*s*. K*s*. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | *βουλευσομενος* L.
— *τῃ*] om. FG.
— *βουλευομαι* 1^0^.] *βουλομαι* 37.
— *κατα σαρκα βουλευομαι*] om. 17.
— *η*] *ητω* G^2^(non F.)
18. *ἡμων*] om. L*.
— *ὁ προς*] om. *ὁ* D*.
— *ὑμας*] *ἡμας* 37*.
— *ουκ εστιν* AB*ℵ*CD*FG. 17. P. Vulg. Goth. Memph. Arm. | ‡ *ουκ εγενετο* ς. ℵ^c^D^b^. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
19. *του θεου* ante *γαρ* ABℵC. 17. 37. P | ‡ post ς. D(FG.) 47. KsL*. (om. *του* FG.)
— *χριστος* ante *Ιησ.* Aℵ*C. | post Bℵ^c^DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. *χριστος* 17.
— *ὑμιν*] add. *ὁ* FG.
— *ἡμων*] *ὑμων* 17.

12. simplicitate cordis *Cl.* | in sapientia *Am.*** *Cl.* | in hoc mundo *Cl.* | 13. cognovistis *Cl.* | 14. quod gloria *Cl.* | 17. hoc ergo *Am.*** ergo hoc *Cl.* | 18. qui fuit *Cl.*

ABCℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ,
ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· 20 ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι
θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί· ‡ διὸ καὶ δι' αὐτοῦ″ τὸ ἀμὴν τῷ
1 Cor. 1:8. θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. 21 ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν
ὑμῖν εἰς χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, 22 ὁ καὶ σφρα-
γισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύμα-
τος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν
ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς
Κόρινθον· 24 οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως,
ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει
ἑστήκατε·

II.
1. ἔκρινα γὰρ

1 ″Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ‡ ἐν λύπῃ
πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν″. 2 εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς † ὁ
εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; 3 καὶ
ἔγραψα † τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ‡ σχῶ″ ἀφ'
ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ
ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. 4 ἐκ γὰρ πολλῆς
θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολ-
λῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην
ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.
5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ‡ ἀλλὰ″

Silvanum et Timotheum, non fuit est et non, sed est in illo fuit. 20 Quodquod enim promissiones dei sunt, in illo est: ideo et per ipsum amen deo ad gloriam nostram. 21 Qui autem confirmat nos vobiscum in Christum et qui unxit nos deus, 22 et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris.

23 Ego autem testem deum invoco in animam meam, quod parcens vobis non veni ultra Corinthum, 24 non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudii vestri: nam fide stetistis.

1 Statui autem hoc ipse apud me, ne iterum in tristitiam venirem ad vos. 2 Si enim ego contristo vos, et quis est qui me laetificet, nisi qui contristatur ex me? 3 Et hoc ipsum scripsi ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere, confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum est. 4 Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per lacrimas multas, non ut contristemini, sed ut sciatis quam caritatem habeo abundantius in vobis.
5 Si quis autem contristavit,

19. Σιλουανου] Σιλβανου DFG.
— εγενετο] εστι C.
20. θεου] om. 17. ‖ praem. του A. *Marcion* ap. Epiph. (321ᵇ. & 366ᵃ.)
— διο και δι' αυτου ABℵCFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Marcion*. ap. Epiph. | και δι' αυτου D*. | ‡ και εν αυτῳ ς. Dᵇ. 47. KsL. Syr.Hcl.
— το 2⁰.] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— δοξαν] add. και τιμην FG.
— δι'] om. CL. Vulg.
21. ὁ δε] om. δε 17.
— ἡμας συν ὑμιν AℵDFG. 17. rel. Vulg.*m*. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. | ὑμ. σ. ἡμ. C. Syr.Hcl. | ὑμ. σ. ὑμ. B.
— και] praem. ὁ D*.
— ἡμας 2⁰.] ὑμας B* *corr.²Rl.Mai.*
22. ὁ και BℵᶜCD³. 47. L. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Arm. | και ὁ FG. *Am. Tol.m.* Æth. | και Aℵ*C*. 17. 37. KP. Syr.Pst. (ut vid.) Memph. Goth
— ἡμας] om. 47.
22. αρραβωνα BCD. 17. Ks. | αραβωνα Aℵ(F)G. 37. 47. L. (-βονα F.) | αρραβονα P.
— ἡμων] ὑμων 17. *Tol.*
23. ουκετι Syr.Hcl.* | ουκ FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Goth. Æth. (non profectus fuerim per Macedonian Æth.
24. ὑμων post της πιστεως DFG. Vulg.
— χαρας] χαριτος 37. Arm.
1. δε AℵCDᵇ. rel. Vulg. Syr.Pst. (Goth.) Arm. | τε D*. Æth. | γαρ B*Mai.* 17. 37. Syr.Hcl. Memph.
— εν λυπῃ προς ὑμας ante ελθειν ABℵC. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. | ‡ post ς. Memph. Æth. (om. παλιν Memph.) | εν λυπῃ ελθειν προς ὑμας DFG. Vulg. Syr.Pst. (Goth.) Arm.
2. και τις] † add. εστιν ς. ℵᶜDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. Arm. *Orig.* iii. 269ᶠ. 311ᶠ. *Orig.Int.* ii. 109ᶠ. 694ᵇ. | om. ABℵ*C. Memph.
— ευφραινων με] ευφρενον, om. με P.
3. εγραψα] † add. ὑμιν ς. ℵᶜC³DFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. ABℵ*C*. 17. P. *Am.* Memph. Arm. *Gb.*
3. τουτο αυτο Bℵ(DFG.) 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. (ante εγρ. ὑμιν DFG. Vulg. Goth. Æth.) | αυτο τουτο C. | om. αυτο A. Memph. Arm.
— λυπην] add. επι λυπην DFG. Vulg. Syr.Hcl.*
— σχω ABℵ*. 17. P. Vulg. *Cl.* | ‡ εχω ς. ℵᶜCDFG. 37. 47. KsL. *Am. Tol.*
— αφ'] εφ' FG.
4. την αγαπην post αλλ' (sic) ἱνα γνωτε FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (αλλ' ἱνα την αγαπ. γνωτε 37.)
— εχω] σχω 17.
— εις] προς FG.
5. ουχ εμε D*.
— αλλα ABℵC. 37 *Scr.* 47. LP. | ‡ αλλ' ς DFG. rel.

21. in Christo *Cl.* | 22. qui et *Cl.* | 23. fide statis *Cl.*
1. hoc ipsum *Cl.* | tristitia *Cl.* | 3. scripsi vobis *Cl.* | 4. multas lacrimas *Am.*** *Cl.* | habeam *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.
f 1 Cor. 5:5, 11.
7. om. μαλλον

ἀπὸ μερους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. 6 f ἱκανὸν
τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων,
7 ὥστε τοὐναντίον [μᾶλλον] ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ
παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταπο-
θῇ ὁ τοιοῦτος. 8 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐ-
τὸν ἀγάπην. 9 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν
δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 ᾧ δέ
τι χαρίζεσθε, ‡ κἀγώ"· καὶ γὰρ ἐγὼ ‡ ὃ κεχάρισμαι,
εἴ τι κεχάρισμαι", δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ,
11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ
αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Γ΄

44 12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ,
13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῳ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν
με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐ-
τοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. 14 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ
πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ καὶ τὴν
ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν
παντὶ τόπῳ, 15 ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν
τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, 16 οἷς μὲν
ὀσμὴ * ἐκ" θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ, ὀσμὴ * ἐκ"
ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; 17 οὐ γάρ

non me contristavit, sed ex
parte, ut non onerem, omnes
vos. 6 Sufficit illi qui eiusmodi
est obiurgatio haec quae fit a
pluribus, 7 ita ut e contrario
magis donetis et consolemini,
ne forte abundantiori tristitia
absorbeatur qui eiusmodi est.
8 Propter quod obsecro vos ut
confirmetis in illum caritatem:
9 ideo enim scripsi ut cogno-
scam experimentum vestrum,
an in omnibus oboedientes sitis,
10 Cui autem aliquid donatis, et
ego: nam et ego quod donavi, si
quid donavi, propter vos in per-
sona Christi, 11 ut non circum-
veniamur a satana: non enim
ignoramus cogitationes eius.
12 Cum venissem autem Troa-
dem propter evangelium Christi
et ostium mihi apertum esset
in domino, 13 non habui requiem
spiritui meo, eo quod non in-
venerim Titum fratrem meum,
sed vale faciens eis profectus
sum in Machedoniam. 14 Deo
autem gratias, qui semper
triumphat nos in Christo Iesu
et odorem notitiae suae mani-
festat per nos in omni loco,
15 quia Christi bonus odor su-
mus deo in his qui salvi fiunt
et in his qui pereunt, 16 aliis
quidem odor mortis in mortem,
aliis autem odor vitae in vitam.
Et ad haec quis tam ido-
neus? 17 Non enim sumus

---

5. *επιβαρων* FG.
6. *ἡ ὑπο των πλειονων Tert.* de pud. 13. 14. | om. FG. Æth. *Rom.* | (*πλεονων* C.) | om. *ἡ* 47.
7. *μαλλον* ℵCDFG. 17. rel. Vulg. *m.* Syr.Hcl. (Memph.) Goth. Arm. *Tert.* de pud. 13 *sic.* | om. AB. Syr.Pst. Æth. *ut vid.* | post *ὑμας* DFG. 17. Goth. | ante ℵC. 37. 47. KsLP. (Vulg.) Syr.Hcl. (Memph.) Arm. *Tert.*
9. *εγραψα*] add. *ὑμων* (*sic*) FG. Æth. | om. *Tert.*
— *γνω Tert.* | *γνωτε* 17.
— *δοκιμην*] add. *παντων* FG. | om. *Tert.*
— *ει* ℵCD. rel. | *η* AB. 17.
10. *καγω* ABℵ*C²D. 17. 37. 47. P. | ‡ *και εγω* ς. ℵᶜC*FGKsL.
— *εγω Tert.* | om. A.
— *ὁ κεχαρισμαι ει τι κεχαρισμαι* ABℵC(D*)FG. (37.) (P.) Vulg. (Syr.Pst.) (Memph.) (*ὁ* om. D*. Goth. *ᾧ* Dᶜ. 37. P.) | ‡ *ει τι κεχαρ. ᾧ κεχαρ.* ς. Dᵇ. 17. KL. (Syr.Hcl.) (Goth.) (Arm.) Æth. *ut vid.* | *ει τι κεχαρ. tantum* 47. | si quid donavi, donavi *Tert.* de pud. 13. (om. *ει τι κεχαρ. m.*)
10. *χριστου Tert.* | *του θεου* 17. | Jesu Christi Memph. *Wilkins* (Chr. Jesu *Mill.*)
12. *Τρωαδα*] *Τροαδα* L*Tf.*P.
— *εις το ευαγγελιον*] *δια το ευαγγελιον* FG. Vulg. | *δια του ευαγγιλιου* D.
— *χριστου*] *θεου* 17.
— *θυρας μοι ανεωγμενης*] *θυρα μοι ην εωγμενη* FG. (*ηνεωγμενης* DP.)
13. *μου*] add. *εν* D. 17.
— *τῳ* 2⁰. ABℵᶜC*DFG. 17. 47*s.* KsL. | *του* ℵ*C². | *το* 37. LP.
— *ευρειν*] *ευρισκειν* D*.
— *Τιτον τον*] *Τίτόν* 37.
— *αυτοις*] om. K.
14. *τῳ χριστῳ Clem.* 206. | *χριστῳ Ιησου* 17. 37. Vulg. Arm.
15. *τῳ θεῳ Iren.* 266. *Clem.* 206. *Orig.* i. 364ᵇ. ii. 40ᵉ. iv. 367ᶜ. *Orig. Int.* ii. 198ᵇ. iii. 43ᵇ. 65ᶜ. 86ᵇ. 88ᶜ. 89ᶜ. *Eus.* in Es. 492ᵈ. | om. K. *Orig.* ii. 838ᶠ. *Orig. Int.* ii. 90ᵃ. 138ᵉ. 164ᶠ. iii. 13ᶜ. 17ᵇ. 41ᵃ. 43ᶜ. (*εν παντι τοπῳ* post *τῳ θεῳ Orig. ter. Hil.* 462ᶜ om. *τῳ θεῳ Orig.* i.)
15. *απολυμενοις* 17. 37.
16. *οσμη* bis. *Iren.* 266. *Clem.* 206. *Orig.* iv. 367ᵈ. *Orig. Int.* iii. 41ᵃ. (43ᵈ.) | *οσμην* D.
— *οσμ. εκ* bis ABℵC. 17. 37. Memph. Æth. *Clem.* 206. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. *bis. Hil.* 462ᵈ. | 1⁰. 47. 2⁰. Goth. [Syrr. ancc.] | * om. *εκ* ς. DFG. 47. 2⁰. KsL. Vulg. Arm. *Iren.* [P n.l.]
— *θανατου*] praem. *του* 47. (ctra, *Clem. Orig.*)
— *ζωης Iren. Clem. Orig.* iv. | *-ην* ℵ*. (corr.¹)
— *ταυτα* C². | ? *τουτο s. αυτα* C*.

---

8. *om.* in *Am.** | 9. enim et scr. *Cl.* | 10. donastis *Cl.* | 13. *om.* eis *Am.** | 15. in iis *bis. Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP[F^{a}].

ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
‡ ἀλλὰ″ ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, ‡ κατέ-
ναντι″ † θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

III.

[1] Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς ‡ συνιστᾶν″; ‡ ἢ″ μὴ
χρῄζομεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς
ἢ ἐξ ὑμῶν †; [2] ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγε-
γραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ
ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, [3] φανερού-
μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ'
ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ
ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶν
Δ' ‡ καρδίαις″ σαρκίναις. [4] πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχο-
μεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· [5] οὐχ ὅτι ‡ ἀφ'
ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν″ λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ‡ αὐτῶν,″
ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, [6] ὃς καὶ ἱκάνωσεν
ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ
πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ‡ ἀποκτέννει,″ τὸ δὲ πνεῦμα
ζωοποιεῖ. [7] g εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν ‡ γράμ-
ματι″, ἐντετυπωμένη † λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε
μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσ-

5. ἱκανοί ἐσμεν λογίσ. τι ἀφ' ἑαυτῶν

Ex. 34:29.
7. γράμμασιν

sicut plurimi adulterantes ver-
bum dei, sed ex sinceritate,
sed sicut ex deo coram deo in
Christo loquimur.

[1] Incipimus iterum nosmet
ipsos commendare? aut num-
quid egemus sicut quidam
commendaticiis epistulis ad
vos aut ex vobis? [2] Epistula
nostra vos estis, scripta in cor-
dibus nostris, quae scitur et
legitur ab omnibus hominibus,
[3] manifestati quoniam epistula
estis Christi ministrata a nobis
et scripta non atramento sed
spiritu dei vivi, non in tabulis
lapideis sed in tabulis cordis
carnalibus. [4] Fiduciam autem
talem habemus per Christum
ad deum. [5] Non quod suffi-
cientes simus cogitare aliquid
a nobis quasi ex nobis, sed
sufficientia nostra ex deo est,
[6] qui et idoneos nos facit mini-
stros novi testamenti, non lit-
terae sed spiritus: littera enim
occidit, spiritus autem vivificat.
[7] Quod si ministratio mortis
litteris deformata in lapidibus
fuit in gloria, ita ut non pos-
sent intendere filii Israhel in

17. πολλοι ABℵC. rel. Vulg, Memph. (Goth.) *Æth. Iren. Gr.* 263. | λοιποι DFGL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— αλλα B. | ‡ αλλ' ς. rel.
— ὡς 2^{0}.] om. FG. Vulg. Memph. Goth. *Iren.* Lat. 263.
— αλλ' 2^{0}.] om. FG. *Fuld. Demid.* Syr. Hcl. *Iren. Lat.*
— κατεναντι ABℵ*C. 17. 37. P. | ‡ κατενωπιον ς. DFG. 47. KL. | ενωπιον ℵ^{c}.
— θεου ult.] † praem. του ς. ℵ^{c}D^{b}FG. 47. KsLP. | om. ABℵ*CD. 17. 37.
1. συνισταν BD*. 17. | ‡ συνιστανειν ς. AℵCD^{b}. 37. 47. KsLP. | συνισταναι FG.
— η μη B*Btly.Mai*ℵCDFG. 37. Vulg. Memph. Goth. Æth. ut vid. | ‡ ει μη ς. A. 17*s*. 47. KsLP. Arm.
— χρηζωμεν L.
— ὡς BℵCD^{c}. rel. | ωσπερ AD*. 37.
— η] add. ὡς 17.
— εξ ὑμων] † add. συστατικων ς. D^{c}FG. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (συνστατικας D*.) | add. postea επιστολων FG. | non habent ABℵC. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth.
2. ενγεγραμμενοι 17.

2. ἡμων 2^{0}.] ὑμων ℵ. 17.
— παντων] των FG.
3. ἡμων] add. και B. Vulg. | om. *Iren.* 309.
— εγγεγραμμενη] γεγραμ. K.
— αλλα πνευμ.] αλλ' εν πνευμ. 37. (αλλα^{2}).
— πλαξιν *bis.*] πλανξιν D.
— αλλ' εν πλ. *St.* 3. ABℵCDFG. 37 *Scr.* 47. KsLP. *Orig.* ii. 843^{e}. *Eus.* H.E. (de Mart.) 13. (436.) | αλλα εν πλ. *Elz.* 17*s*.
— καρδιαις ABℵCDG. 47. LP. Syr.Hcl. *Eus.* de Mart. edd. & cdd. | ‡ καρδιας ς. F. 17*s*. 37*s*. Ks. Vulg. Syr.Pst. Memph. (Goth.) Arm. Æth. *Iren. Orig.* ii. *Orig. Int.* ii. 96^{f}. 303^{c}. iv. 489^{d}. 529^{a}. 558^{d}. *Eus.* de Mart. Valesius e conj. ut vid. et cdd. rec. *Hil.* 344^{e}.
4. δε] om. 47.
— εχομεν] εχω A.
5. αφ' ἑαυτων ante ἱκανοι εσμεν BℵC. Memph. Arm. | ‡ post ς. 47. KsL. Syr.Hcl. | post λογ. τι ADFG(P.) Vulg. Goth. Æth. | om. 17. Syr.Pst. | inter ἱκανοι et εσμεν 37.
— λογισασθαι ABℵ. 17. 37. KsLP. | -ζεσθαι CDFG.

5. τι] om. B. | ante λογισ. P.
— ὡς] om. C.
— αυτων BFG. | ‡ ἑαυτων ς. AℵCD. 17. 37. 47. KsLP.
6. γραμματος αλλα πνευματος *Orig.* i. 685^{f}. iii. 739^{c}. iv. 95^{c}. *Eus.* H.E. vi. 25. (291.) | γραμματι αλλα πνευματι 17. Arm.
— αποκτεννει ℵ(F)G. 17. (37.) KP. (-κτένει 37*. -κτεννει corr.^{1} -κτηννει F.) | αποκτενει ACD. 37*. 47. L. *Orig.* iii. 652^{d}. (-κτένει *sic* D^{c}L.) | ‡ αποκτεινει ς. B. *Orig.* i. 685^{f}. iii. 652^{d}.
7. του θανατου *Orig.* i. 708^{f}. iv. 448^{a}. Cr. Rom. 26. *Orig. Int.* ii. 172^{f}. iv. 480^{c}. 519^{c}. | του θεου ℵ*. (corr.^{1})
— εν γραμματι BD*FG. Syr.Pst. Arm. | ‡ εν γραμμασιν ς. AℵCD^{b}. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* i. (iii. 498^{c}.) iv. *bis*. Cr. Rom. 26. *Orig. Int.* ii. iv. [Æth.] | ἐνγεγραμμένη 17.
— εντετυπωμενη *Orig.* i. (iii. 460^{c}. 498^{c}.) iv. Cr. Eph. | τετυπωμ. FG.

3. quod epist. *Cl.* | 6. fecit *Cl.* | littera sed spiritu *Cl.* | spir. aut. vivificat. *om. Am.**

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.

9. ἡ διακονία

h Ex. 34:36.
§ Fa.

¶ Fa.

ωπον ‡ Μωυσέως″ διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου
αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ δια-
κονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; 9 εἰ γὰρ ‡ τῇ
διακονίᾳ″ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον πε-
ρισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης † δόξῃ. 10 καὶ
γὰρ ‡ οὐ″ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ
μέρει, ‡ εἵνεκεν″ τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. 11 εἰ γὰρ
τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον
ἐν δόξῃ. 12 ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρ-
ῥησίᾳ χρώμεθα, 13 h § καὶ οὐ καθάπερ ‡ Μωυσῆς″ ἐτίθει
κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ‡ αὐτοῦ″ πρὸς τὸ μὴ ἀτε-
νίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργου-
μένου·¶ 14 ‡ ἀλλὰ″ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι
γὰρ τῆς σήμερον * ἡμέρας″ τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ
ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακα-
λυπτόμενον, ὅτι ἐν χριστῷ καταργεῖται, 15 ἀλλ' ἕως
σήμερον, ἡνίκα * ἂν″ ‡ ἀναγινώσκηται″ ‡ Μωυσῆς″,
κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· 16 ἡνίκα ‡ δὲ″
ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα.
17 ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα

faciem Mosi propter gloriam vultus eius quae evacuatur,
8 quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloriam?
9 Nam si ministerio damnationis gloria est, multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria.
10 Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam.
11 Si enim quod evacuatur per gloriam est, multo magis quod manet in gloriam est.
12 Habentes igitur talem spem multa fiducia utimur,
13 et non sicut Moses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent filii Israhel in faciem eius quod evacuatur.
14 Sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum enim diem id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, quoniam in Christo evacuatur,
15 sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moses, velamen est positum super cor eorum:
16 cum autem conversus fuerit ad Dominum, aufertur velamen.
17 Dominus autem spiritus est: ubi autem

7. λιθοις] † praem. εν ς. ℵcDb. 37. 47. KsL. Vulg. Arm. *Orig.* i. 709a. *Orig. Int.* ii. iv. *bis.* | om. ABℵ*CD*FG. 17. P. *Orig.* iii. 460e. iv. Cr. Eph.
— ε εν δοξῃ G.
— Μωυσεως BℵCFG. 17. 37. 47. KL. *Orig.* iv. Cr. Eph. | ‡ Μωσεως ς. AD. [Pn.l.]
— δοξαν *Orig.* iv. Cr. Eph. | δοξην D*.
— του προσ. *Orig.* Cr. Eph. | αυτου προσ. ℵ*. (corr.1)
8. ουχι *Orig.* i. 709a. iv. 448a. | ουδι ℵ*. (corr.1 vel.a)
9. τῃ διακον. AℵCD*FG. 17. *Am. Fuld.* (*Vict.*) Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iv. 448a. *Orig. Int.* iv. 480c. (ed.) | ‡ ἡ διακον. ς. BDb. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Memph. Goth.
— δοξα] add. εστιν D*FG. Vulg. (Syr. Pst.) (Memph.) (Arm.) *Orig. Int.* iv. | om. *Orig.* iv.
— περισσευει *Orig.* iv. | -σευσει D. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv.
— δοξῃ] † praem. εν ς. ℵcDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Arm. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. | om. ABℵ*C. 17. *Tol.* | (δοξα ℵ*.)
10. ου ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. 452b. iv. 448a. Cr. Eph. 26. | ‡ ουδε ς. (Vulg.) *f.g.* *Orig. Int.* iv. 520a. [Syrr. ancc.]
10. εἱνεκεν ABℵDF2G. (17.) 37. 47. P. (ἥνεκεν 17.) | ‡ ἕνεκεν ς. CF*KsL. *Orig.* iii. 452b. 819d. iv.
13. ου] ουκ FG.
— Μωυσης BℵCFG. 17. 37. 47. KLFa. | ‡ Μωσης ς. ADP.
— ετιθη FGL.
— του προσωπου 47.
— αυτου ABCFG. 17. 37. 47. LPFa. | ‡ ἑαυτου ς. ℵDKs. | om. Goth.
— εις] om. Fa.
— το τελος] om. το D*FG. | το προσωπον A. Vulg.
14. αλλα B. | ‡ αλλ' ς. rel.
— επωρωθησαν K. (ctra, rel. et Syr.Hcl. mg. *Gr.*)
— γαρ om. 47. *Tol.*
— ἡμερας (post σημερον) ABℵCD(FG). 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. (Arm.) *Clem.* 608. *Orig. Int.* ii. 420a. | * om. ς. KsL. Syr.Pst. Æth. (*Cypr.* 277.) | (της ημερων ημερας F. της ημερον ημερας G.)
— επι *Clem.* | εν DFG. *Cypr.*
— ανακαλυπτομενον *Clem.* | -νος 17.
14. χριστῳ] add. Ιησου 37.
15. ἡνικα αν ABℵC. (17.) P. *Orig.* i. 624a. 686c. (εαν 17 sic). | * om. αν ς. DFG. 37. 47. KsL. *Orig.* Cr. Eph. 130. *Eus.* in Es. 367e.
— αναγινωσκηται AB*Btly.Alf.*ℵCD. 17. 37. P. *Orig.* i. *bis.* Cr. Eph.? | ‡ -κεται ς. B*Mai*FG. 47. KsL. Vulg. *Orig. Int.* i. 50c. ii. 42a. *Eus.* in Es.
— Μωυσης BℵCDFG. 17. 37. 47. K. *Orig.* i. *bis.* *Eus.* in Es. *Cypr.* 277. | ‡ Μωσης ς. ALP. *Orig.* Cr. Eph.?
— επι *Orig.* i. 624a. *Orig. Int.* i. ii. *Eus.* in Es. (εστι pro επι *Orig.*? Cr. Eph. 130.) | εις 37.
— κειται ante επι τ. καρδ. αυτ. D*FG. (corr. Db.) Vulg. Memph. Goth. Æth. | post rel. *Orig.* i. *Eus.* in Es. *Orig. Int.* i. ii. *Cypr.*
16. ἡνικα *Orig.* i. 686b. iii. 459b. | ὁτα sic FG.
— δε εαν Aℵ*. 17. (γαρ εαν *Orig.* i.) εαν γαρ *Orig.* iii. 498e. | ‡ δ' αν ς. BℵcDFG. rel. | δε C. | αν *Orig.* iii.
17. οὗ] που FG.

8. gloria *Cl.* | 9. ministratio *Cl.* | 11. in gloria *Am.*** *Cl.* | 15. positum est *Cl.* | 16. ad deum *Am.* | auferetur *Cl.*

(A)BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

κυρίου, † ἐλευθερία. 18 ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμέ-
νῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν
αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν,
καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.
IV. Ε' 1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς
ἠλεήθημεν, οὐκ ‡ ἐγκακοῦμεν,'' 2 ‡ ἀλλὰ'' ἀπειπάμεθα
τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν παν-
ουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ
τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας ‡ συνιστάντες'' ἑαυτοὺς
πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
3 εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν,
ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον· 4 ἐν οἷς ὁ
θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν
4. καταυγάσαι ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι † τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγ-
[i] Col. 1:15. γελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ,[i] ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ
θεοῦ.
5. Ἰησ. χρ. 45 5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν
Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.

spiritus domini, ibi libertas. 18 Nos vero omnes revelata facie gloriam domini speculantes, in eandem imaginem transformamur a claritate in claritate, tamquam a domini spiritu.

1 Ideo habentes hanc ministrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficimus, 2 sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. 3 Quod si etiam opertum est evangelium nostrum, in his qui pereunt est opertum, 4 in quibus deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat inluminatio evangelii gloriae Christi, qui est imago dei.

5 Non enim nosmet ipsos praedicamus, sed Iesum Christum dominum, nos autem servos vestros per Iesum; 6 quoniam

---

17. *κυριον* *Orig. Int.* i. 50[d]. ii. 174[c]. 185[c]. 420[a]. iv. 580[c]. *Hil.* 805[b.e]. | *το ἁγιον* L. ‖ † add. *εκει* ς. ℵ[c]D[b]FG. 37. 47. KsLP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. ii. *ter.* iv. *Hil. bis.* | om. ABℵ*CD*. 17. Syr.Pst. Memph.

18. *ανακελυμμενῳ* 47.

— *κατοπτριζομενοι* *Orig.* i. (211[e].) 721[a]. ii. 704[e]. 847[d]. iii. 228[a]. 525[b]. iv. 448[b]. *Orig. Int.* iv. 480[c]. 530[a]. 563[b]. 605[c]. contemplantes *Tert.* adv. Marc. v. 11. | *αποπτριζομενοι* FG. | *κατοπτριζομεθα* 17. *Orig.* iii. 154[a]. *Orig. Int.* iv. 536[e]. *Meth.* Jahn. 105.

— *μεταμορφουμεθα* *Orig.* ii. *bis.* iii. 228[a]. 297[a]. iv. 448[b]. *Orig. Int.* ii. 76[e]. iii. 365[c]. 405[d]. iv. 5[iea]. | *-φουμενοι* A. *Orig.* i. 721[a]. *Orig. Int.* ii. 336[c]. *Eus.* in Ps. 521[e].

— *καθαπερ* *Orig.* iii. *bis.* iv. | *καθως* B*Btly.* | *καθωσπερ* B*Bch.Mai.* "tanquam a domino, inquit, spirituum" *Tert.*

1. *ταυτην*] *αυτην* FG.

— *ελεηθημεν* F(non G.)

— *εγκακουμεν* ABℵD*FG. 17. 37. | ‡ *εκκακ.* ς. CD[c]. 47. KsLP.

2. *αλλα* A *ut vid.*BℵCD. 47. | ‡ *αλλ'* ς. FG. 17*s*. 37. KsLP.

— *κρυπτα* *Tert.* de pud. 15. | *εργα* K.

2. (? om. *της* A).

— *αληθειας*] *καρδιας* 37.

— *συνισταντες* ℵCD*FG. 17. | *συνιστανοντες* A*ut vid.*BP. 47. | ‡ *συνιστωντες* ς. D[c]. 37. KsL.

— *ανθρωπων*] om. K.

3. *απολυμ.* FG. 17. (-λλ- *Orig.* iv. 448[b]. *Eus.* c. Mcl. 96[b]. Ecl. Pr. 106. *Arch. et Man.* Disp. Routh. v. 202.) (-μμ- FG.)

4. *αυγασαι* BℵFG. 37. 47. KsL((P.) *Orig.* iii. 497[e]. *Arch. & Man.* v. 201. *cod.* (*ανασαι* P.) | *διαυγασαι* A. 17. *Arch. & Man. Disp.* Routh. v. 201. ed. 204. *Eus.* D.E. 402[c]. | *καταυγασαι* CD. *Orig.* iv. 448[c]. *Eus.* c. Mcl. 96[c]. ‖ † add. *αυτοις* ς. D[b]. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl. m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm.) Æth. *Orig.* iii. | om. ABℵCD*FG. 17. *Am. Fuld. Harl. Dem. Iren.* 266. *Orig.* iv. *Arch. & Man. bis. Eus.* c. Mcl. D.E. (sed add. *εν ταις καρδιαις αυτων*). [Memph.]

— *χριστου* *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. | *κυριου* C. | *θεου* *Orig.* iii. *κυριου ἡμων Ιησου χριστου* *Arch. & Man.* 204.

— *ὁς* *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. | *ὁ* FG.

— *θεου*] add. *του αορατου* ℵ[c]. 37. 47. LP. *m.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Col. i. 15.) | om. *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. *Tert.* adv. Marc. v. 11.

5. *χρ. Ιησ. κυρ.* B. 17. 37. KsL. Syr.Pst. Memph. Arm. *Marcion* ap. Epiph. (321[b]. & 366[d].) | *Ιησ. χρ. κυριον* AℵCD. Vulg. Syr.Hcl. Goth. (Æth.) | *κυρ. Ιησ. χρ.* FG. | *Ιησ. χρ.* (om. *κυριον*) P. | *χριστον κυριον* 47. (Domino propter Jesus Christum Dominum nostrum Æth.)

— *ὑμων* *Marcion.* | *ἡμων* ℵ. 17.

— *Ιησουν* A*BDFG. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (propter Christum Arm.) | *Ιησου* A[2]ℵ*C. 17. Vulg. Memph. *Marcion.* | *χριστου* ℵ[a]. (add. Christum Memph.)

6. *ὁ θεος* *Marcion.* *Orig.* iv. 448[e]. | om. *ὁ* B*Btly. Alf.*

— *ειπων*] add. *ὁ* ℵ*. (corr.[1]) | om. *Orig.* iv.

— *λαμψει* ABℵ*D*. (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Æth. *Clem.* 89. | ‡ *-ψαι* ς. ℵ[c]CD[c]FG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. Arm. *Marcion.* *Orig.* iv. *Tert.* adv. Marc. v. 11. [Memph.]

— *ὁς* *Am. Fuld. Tol. Orig.* iv. | om. D*FG. *Harl. Dem. Tert.* | ipse Vulg. *Cl.* ‖ add. "et" Arm.

— *καρδιας* F(non G.)

18. *om.* omnes *Am.* | in claritatem *Cl.* 1. *om.* hanc *Cl.* | administrationem *Cl.* | 3. in iis *Cl.* | 4. fulgeat illis *Cl.* | quae est *Am.* | 5. dominum nostrum *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.
[k] Gen. 1:3.
ϛ'

6 ὅτι ὁ θεὸς[k] ὁ εἰπὼν Ἐκ σκότους φῶς † λάμψει," ὃς
ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς
γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ † χριστοῦ.
7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις
σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ
καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενο-
χωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι,
9 διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλό-
μενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν
τοῦ † Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ
ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· 11 ἀεὶ
γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ
Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ
θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 ὥστε ὁ † θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνερ-
γεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 13 ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα
τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον,¶ [l] Ἐπίστευσα,
διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν·
14 [m] εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν [κύριον] Ἰησοῦν καὶ

¶ A.
[l] Psa. 116:10 (115:1).
[m] 1 Cor. 6:15.

deus qui dixit de tenebris lu-
cem splendescere, qui inluxit
in cordibus nostris ad inlumi-
nationem scientiae claritatis
dei in facie Christi Iesu.
7 Habemus autem thesaurum
istum in vasis fictilibus, ut
sublimitas sit virtutis dei et
non ex nobis. 8 In omnibus
tribulationem patimur, sed non
angustiamur; aporiamur, sed
non destituimur; 9 persecu-
tionem patimur, sed non dere-
linquimur; deicimur, sed non
perimus; 10 semper mortifica-
tionem Iesu in corpore circum-
ferentes, ut et vita Iesu in cor-
poribus nostris manifestetur.
11 Semper enim nos qui vivi-
mus in mortem tradimur
propter Iesum, ut et vita Iesu
manifestetur in carne nostra
mortali. 12 Ergo mors in nobis
operatur, vita autem in vobis.
13 Habentes autem eundem
spiritum fidei, sicut scriptum
est, Credidi, propter quod lo-
cutus sum, et nos credimus,
propter quod et loquimur,
14 scientes quoniam qui susci-
tavit Iesum et nos suscitabit

---

6. *ἡμων Orig.* i. 574b. 632f. iv. *Tert.* adv. Mar. de res. car. 44. | *ὑμων* C. 47.
— *της δοξης Orig.* i. *bis.* iv. *Tert.* de res. car. | om. 17. *Tert.* adv. Marc.
— *του θεου* ABℵC³Dc. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig.* i. *bis.* iii. 497e. iv. | *αυτου* C*D*FG. Æth. *Tert. bis.*
— *χριστου* tantum AB. 17. Arm. MSS. *Orig.* i. 632f. iii. 497e. *Tert. ter.* | add. *Ιησου* DFG. Vulg. | † praem. *Ιησου* ϛ. ℵC. 37. 47. KsLP. *Tol.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. ed. Æth. *Orig.* iv.
7. *τουτο* F(non G.)
— *ῃ*] *ητω* G. inter lineas.
8. *θλιβομενοι*] add. *διωκομενοι* G*(non F.) | non habent *Clem.* 623. *Orig.* i. (257e.) 265b. ii. 556d. 558c. 608e. 801c. *Orig. Int.* iv. 459c. *Eus.* in Ps. 24a. 308b. 399c. 455d. *Tert.* Scorp. 13.
9. *εγκαταλειπομενοι Clem.* 623. *Eus.* in Ps. 308b. 399c. 455d. | *ενκαταλιμπανvομενοι* FG. *Eus.* in Es. 458d.
10. *νεκρ. του*] † add. *κυριου* ϛ. 37. 47. KsL. *m.* Syr.Hcl. Goth. *Tert.* adv. Marc. v. 11. (s. "dei" verba Marc.) de res. car. (2°.) | om. ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 309. *Orig.* i. 721b. iii. 188c. 591b. iv. 30b. 36e. Cr. Cor. 85. *Orig. Int.* ii. 683c. iii. 951e. iv. 459c. 561d. 562a. 570d. 591e. 643d. (*Eus.* in Ps. *Mai* 104. *την Ιησου νεκρωσιν*) *Tert.* de res. car. 44. (1°.) Scorp. 13.
10. *Ιησου* ABℵC. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Iren. Orig.* i. iii. *bis.* iv. *bis.* Cr. Cor. *Orig. Int.* iii. iv. 459c. 643d. *Eus.* in Ps. vid. *Tert.* adv. Marc. v. 11. | *χριστου* D*FG. *Orig. Int.* iv. 570d. 591e. *Tert.* Scorp. 13. | *Ιησ. χριστου* Dc. *m. Tol. Orig. Int.* ii. iv. 561d. 562a. Christi Jesu *Tert.* de res. car. 44. (1°.) om. *Tert.* adv. Marc. 11. (verba Marcionis) de res. car. (2°.)
— *σωματι* 1°.] add. *ἡμων* DFG. Vulg. *Cl.* et *Am. mg.* Syr.Pst. Memph. (Goth. forsitan) Arm. *Iren. Orig. Int.* ii. iv. 6ies. *Tert.* de res car. (1°.) Scorp. (in Goth. om. *περιφερ .... σωμ. ἡμων*) | om. rel. *Orig.* iii. iv. *bis.* Cr. Cor. *Eus.* in Ps. *Tert.* adv. Marc. v. 11. de res. car. (2°.)
— *του Ιησου* 2°. *Orig.* iv. *bis.* | om. *του* FG. ‖ add. *χριστου* D*FG. *Iren. Orig. Int.* ii. iv. 562a. 643d. | om. *Orig. Int.* iv. 459c. *Orig.* iv. *bis. Tert.*
— *τῳ σωματι* 2°. *Iren. Orig. Int.* iv. 459c. 643d. *Tert.* 5ies. carne *Orig. Int.* ii. iv. 562a. | *τοις σωμασιν* ℵ. Vulg. *Orig.* iv. 11.
10. *φανερωθῃ* ante *εν τῳ σωμ. ἡμων* A. Vulg. *Cl.* Memph. *Orig. Int.* iv. 562a. *Tert.* 5ies. | post *Am.* (*Tol.*) *m. Iren. Orig. Int.* iv. 459c. 643d.
11. *αει γαρ.... φανερωθῃ Iren.* 309. | om. 17. Æth. (om. et rel. ver.)
— *αει Iren.* 309. | *ει* FG.
— *παραδιδομεθα Iren.* | *διδομεθα* FG.
— *ἱνα και Iren.* | om. *και* C. *Tert.* de res. 44.
— *του Ιησου* ABℵ(Dc om. *του*). rel. Vulg. vv. *Iren.* 309. *bis.* | *του χριστου* C. | *Ιησου χριστου* D*FG. | ejus *Tert.* de res. car. 44.
— *φανερωθη*] *φανερω* C*. (corr.³)
12. *θανατος*] † praem. *μεν* ϛ. 37. 47. KsL. Syr.Hcl.† | om. ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. | nunc Goth. (om. *ὁ* ℵ*. add.¹)
13. *διο* 1°.] add. *και* ℵFG. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.
14. *τον*] om. 17.
— *κυριον* ℵCDFG. rel. *Tol.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. B. 17. Vulg. Arm. *Tert.* de res. car. 44. | om. *Ιησουν* Goth.

6. ipse illuxit *Cl.* | 10. corpore nostro *Am.*** *Cl.* | manifest. in corp. nostris *Cl.*

Bℵ CD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἡμᾶς ‡ σὺν″ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.
15 τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ
τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν
δόξαν τοῦ θεοῦ. 16 διὸ οὐκ ‡ ἐγκακοῦμεν·″ ἀλλ' εἰ καὶ ὁ
ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ‡ ἔσω ἡμῶν″
ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. 17 τὸ γὰρ παραυτίκα
17. [ἡμῶν] ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερ-
βολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ
σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπό-
μενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλε-
V. πόμενα αἰώνια. 1 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος
ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ
ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
2 καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν
τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· 3 εἴ ‡ περ″
ⁿ 1 Cor. 15:53. καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. 4 ⁿ καὶ γὰρ
οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ
οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ‡ ἀλλὰ″ ἐπενδύσασθαι, ἵνα

cum Iesu et constituet vobiscum. 15 Omnia enim propter vos, ut gratia abundans per multos gratiarum actione abundet in gloriam dei. 16 Propter quod non deficimus, sed licet is qui foris est noster homo corrumpitur, tamen is qui intus est renovatur de die in diem. 17 Id enim quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur nobis, 18 non contemplantibus nobis quae videntur sed quae non videntur: quae enim videntur temporalia sunt, quae autem non videntur, aeterna sunt. 1 Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem ex deo habeamus, domum non manu factam aeternam in caelis. 2 Nam et in hoc ingemescimus, habitationem nostram quae de caelo est superindui cupientes, 3 si tamen vestiti non nudi inveniamur. 4 Nam et qui sumus in tabernaculo ingemescimus gravati,

14. *συν Ιησ.* Bℵ*CD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Tert.* (“cum ipso” diserte, *bis.*) | ‡ *δια Ιησ.* ς. ℵ^{c}D^c. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth.
— *εγερει* Vulg. vid. *Polyc.* ad Philip. ii. *Tert.* | *εγειρει* D*FG(P -*ρεῖ*).
— *παραστησει* (-*σῃ* D.)] add. *ἡμας* 17.
— *ὑμιν*] *ἡμιν* 37.
— *περισσευσει* P.
15. *τα γαρ*] om. *τα* B* *Rl.Mai.*
— *ὑμας*] *ἡμας* 37.
16. *εγκακουμεν* BℵD*FG. 37. | ‡ *εκκακ.* ς. CD^c. 17. 47. KsLP.
— *εξω*] *εξωθεν* D*.
— *διαφθειρεται*] *φθειρεται* 47. KL.
— *εσω ἡμων* BℵCD*FG. 37. P. Syr.Hcl. Æth. *Orig.* Cr. Rom. 83 *εσω* (om. *ἡμων*) 47. *Orig.* iii. 460^e. | ‡ *εσωθεν* ς. D^c. (et *ἡμων*) KsL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 106^b. 223^d. 252^f. iii. 27^e. 69^a. 403^e. iv. 476^b. 562^e. 597^a. *Lucif.* 249. interior *Tert.* Scorp. 13 [17 n.l.] ‖ add. *ανθρωπος ἡμων* Arm.
17. *παραυτικα*] add. *προσκαιρον και* D*FG. Vulg. (Syr.Pst.) Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 596$^{a.d.}$ | om. rel. *Orig.* i. 275^c. 309^b. 645^a. *Tert.* Scorp. 13.
— *ἡμων* ℵC*D. rel. Syr.Hcl. vv. *Orig.* i. *ter.* *Orig. Int.* iv. 596^a. *Tert.* | om. BC^2. Syr.Pst.
17. *εις ὑπερβολην* Bℵ^{a}C^{2}DFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. (Syr.Pst.) *Orig.* i. 309^b. 645^a. *Orig. Int.* iv. *Tert.* Scorp. | om. ℵ*C*K. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
18. *σκοπουντων ἡμων* BℵCD^c. rel. vv. *Orig.* i. 309^b. 645^a. 678^b. (iii. 542^b.) *Orig. Int.* i. 83^c. iv. 596^a. 600^b. *Eus.* P.E. 606^d. in Ps. 643^d. *Tert.* (*σκοπουμεν γαρ* *Orig.* iii. 303^d. | *σκοπουντες* D*FG.
— *αλλα τα μη βλεπ.* *Clem.* 258. *Orig.* i. *ter.* iii. 599^b. *Orig. Int.* i. iv. 493^d. 596^a. 600$^{b.d.}$ *Eus.* P.E. *Tert.* | om. L.
— *προσκαιρα*] add. *εστιν* FG. Vulg. (Memph.) *Orig. Int.* i. 83^c. 153^f. ii. 310^a. iii. 86^a. 889^b. iv. 493^d. 536^c. | om. *Orig.* i. 645^a. (303^d.) *Clem.* 258. 949. 991. *Eus.* P.E. *Tert.*
1. *οικοδομην*] praem. *ὁτι* DFG. Vulg. Goth. *Cypr.* 169. om. *Clem.* 640. *Orig. Int.* i. 83^c. *Eus.* P.E. 662^c. *Tert.* de res. car. 41.
— *αχειροποιητον*] praem. *ουκ* FG. | om. *Clem.* *Orig.* i. 717^a. *Meth.* Jahn. 91. *Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. *Cypr.*
3. *ει περ* BDFG. 17. | ‡ *ει γε* ς. ℵC. 37. 47. KsLP. *Clem.* 640.
— *ενδυσαμενοι* BℵCD^c. 17. 37. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* | *εκδυσ.* D*. *m.* (bis.) *Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. 41. | *εκλυσ.* FG.
3. *γυμνον* D*.
4. *οἱ*] om. 37 *Scr.*
— *σκηνει*] add. *τουτῳ* DFG. Vulg. *Cl.* *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig. Int.* ii. 303^d. iv. 597^d. (*Tert.* adv. Mar. v. 12.) | om. BℵC. 17. 37. 47. KsLP. *Am.* Arm. *Orig.* ii. 579^b. 592^d. iii. 323^e. 600^b. iv. 29^c. *Eus.* in Ps. 487^a. 521^b.
— *βαρουμενοι* *Orig.* i. 591^e. 716^d. iii. 323^e. 600^b. (ed.) *Eus.* in Ps. *bis.* | *βαρυνομενοι* D*FG. *Orig.* iii. 600^b. (cod. 1.)
— *εφ' ᾧ* *Elz.* BℵCDFG. 17. 37. 47. KL(P.) Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. *Eus.* c. Mcl. 177^c. 185^c. in Ps. 323^c. (*εφ' ὁ* P.) | *επειδη* *St.* 3. [Syr.Pst.]
— *θελωμεν* L.
— *αλλα* ℵ. | ‡ *αλλ'* ς. rel. *Orig.* i. 716^d. *Eus.* c. Mcl. 185^c. in Ps.
— *θνητον*] add. *τουτο* FG. *m.* Memph. Goth. *Tert.* adv. Mar. v. 12. | om. *Iren.* 279. 309. *Orig.* i. 591^e. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *Hil.* 171^c.

14. cum Jesu suscit. *Cl.* & *Am.*** | suscitavit *Am.* | 15. in grat. act. *Cl.* | corrumpatur *Cl.* | 17. in nobis *Cl.* | 1. habemus *Cl.* | 4. in hoc tabernaculo *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. 5 ὁ δὲ κατεργα-
σάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ † δοὺς ἡμῖν τὸν
ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος. 6 θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε,
καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν
ἀπὸ τοῦ κυρίου· 7 διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ
(o Phil. i. 23.) διὰ εἴδους, 8 θαῤῥοῦμεν δὲ καὶ o εὐδοκοῦμεν μᾶλλον
ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν
κύριον.

9 Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκ-
(p Rom. 14:10.) δημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι· 10 p τοὺς γὰρ πάντας
ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
(10. ?τὰ ‡ἴδια" τοῦ σώματος) χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος,
(— κακόν) πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε ‡ φαυλόν."

46 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους
πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν
(Ζ′) ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. 12 οὐ † πάλιν
ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες
(12. ὑπὲρ ‡ὑμῶν") ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν

eo quod nolumus expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est a vita. 5 Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus, qui dedit nobis pignus spiritus. 6 Audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a domino: 7 per fidem enim ambulamus et non per speciem: 8 audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et praesentes esse ad dominum.

9 Et ideo contendimus, sive absentes sive praesentes, placere illi. 10 Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum sive malum. 11 Scientes ergo timorem domini hominibus suademus, deo autem manifesti sumus: spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse. 12 Non iterum nos commendamus vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis, ut habeatis ad eos qui in facie

5. *κατεργασαμενος Iren. Gr.* 309. *Orig.* iv. 266b. (*καταργ.* C.) | *κατεργαζομενος* DFG.
— *εις αυτο*] add. *εις* 37. | om. *Iren. Orig.* iv.
— *θεος*] praem. *ὁ* ℵ*. *Orig.* iv. | om. *Iren.*
— *θεος ὁ Iren. Orig.* iv. | om. *ὁ* 17. (et B *Bch.* non *Mai.* sil. *Btly.*)
— *δους*] † praem. *και* ς. ℵcDb. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Syr.Hcl. Goth. *Iren. Gr.* | om. Bℵ*CD*FGP. Vulg.*m*. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Iren. Lat. Orig.* iv.
— *ἡμιν Iren. Orig.* iv. | om. K.
— *αραβωνα* ℵD. 37. 47. [Pn.l.] | Contra, rel. *Orig.* iv.
6. *ενδημουντες Orig.* i. 731a. iii. 631c. iv. 266c. | *επιδημουντες* D*(FG -λημ-)
— *εκδημουμεν Orig.* i. iii. iv. | *αποδ.* D(FG *απολ-*)
— *απο Orig.* i. iii. iv. *Orig. Int.* iii. 883d. | *ὑπο* FG.
— *κυριου* BℵCDc. rel. Vulg. *Orig.* i. iii. iv. *Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. 43. *Cypr.* 169. *Lucif.* 151. 249. | *θεου* D*FG. Memph.
7. *ου*] praem. *και* FG. Vulg. | om. *Orig.* iv. 266c. *Clem.* 259. 640. 665. *Tert.* de res. car. *Lucif.* 151.
— *δια ειδους Clem.* 259. 640. 665. *Orig.* iv. 266a.b.c. *Meth.* Jahn 92. | *δειιδειδους* FG.
8. *θαρρουμεν* BCDFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg.vv. | *θαρρουντες* ℵ. 17. *Orig.* iv. 266c. *Tert.* de res. car. 43. confidite Æth. | om. *Clem.* 640.
— *δε Tert.* | *ουν* F. 17. | *ουν δε* G. | om. *Orig.* iv. *Lucif.* 151.
— *εκ του Orig.* i. 731a. iv. *Clem.* | om. *εκ* ℵ*. (add.c) | *απο του* 37. "a" *Tert.*
— *κυριον* Vulg. *Cl. Orig.* i. iv. *Tert. Lucif.* 152. | *θεον* D*. 17. *Am.* Arm. *Clem.*
9. *φιλοτιμωμεθα* 37. (*-μου- Clem.* 640.)
10. *του χριστου*] *του θεου Eus.* in Ps. 205c. 262b. | Contra, *Orig. Tert.* adv. Marc. v. 12. *Cypr.* 296. 320. *Luc.* 152. (Chr. Jesu *Orig.* de res. car. 43.)
— *κομισηται Clem.* 539. *Orig.* i. 133. ii. 591c. iii. 266b. 549b. 612b. 625d. Cr. Cor. 75. 106. *Meth.* Jahn 86. *Eus.*P.E. 580d. in Ps. 205c. 262b. | *εκομ.* ℵ*. (corr.1)
— *τα...προς ἁ Orig.* i. 133. 254a. ii. 591c. iii. 5ies. Cr. Cor. *bis. Meth. Eus.* P.E. in Ps. *bis. Tert.* de res. car. 43. *Cypr.* 296. 320. | om. *τα Clem.* 539. | *τα*] *ἁ* (om. *πρ. ἁ*) D*FG. ‖ *προς ὁ* 47.
— *τα δια του σωμ. Orig.* i. iii. Cr. Cor. *bis. Clem.* 539. *Meth. Eus.* P.E. in Ps. *bis. Tert.* | om. L.
10. *δια* Syr.Hcl. Memph. (Æth.) *Clem.* 539. *Orig.* i. *bis.* iii. 549c. 612b. 625d. Cr. Cor. *bis. Orig. Int.* iv. 662a. *Meth. Eus.* P.E. in Ps. *bis. Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. | *ιδια Orig.* ii. iii. 266b. propria Vulg. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 241d. iii. 360b. *Cypr.* 296. 320. *Lucif.* 152. (in corpore suo Syr.Pst.)
— *φαυλον* ℵC. 17. 37. *Orig.* i. *bis.* iii. *quater.* Cr. Cor. 75. *Eus.* P.E. in Ps. 205c. | ‡ *κακον* ς. BDFG. 47. K*s*LP. *Clem.* 539. *Eus.* in Ps. 262b. *Orig.* ii. Cr. Cor. 106.
11. *πειθωμεν* P.
— *πεφανερωμεθα*] *φανερουμεθα* K. | *φανερωμεθα* 37. (mox *φανερωσθαι* 37*.)
12. *ου*] † add. *γαρ* ς. Dc. 17*s*. 37. 47. K*s*LP. | om. BℵCD*FG. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— *αλλα*] *αλλ'* FG.
— *ὑμιν* 2o.] *ἡμιν* B*.*Rl.Mai.*
— *ἡμων* CDFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | *ὑμων* Bℵ. 17. Æth.
— *ἱνα εχητε*] om. K.
— *τους*] *αυτους* D*.

4. absorveatur *Am.* | 6. *om.* et *Cl.* | 8. deum *Am.* | 12. commendamus nos *Cl.*

BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

προσώπῳ καυχωμένους, καὶ ‡ μὴ″ * ἐν″ καρδίᾳ. 13 εἴτε
γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.
14 r Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρί-
ναντας τοῦτο, ὅτι † εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα
οἱ πάντες ἀπέθανον· 15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν,
ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ
αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. 16 ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ
τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ † καὶ ἐγνώκα-
μεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκο-
q Gal. 6:15. μεν. 17 q ὥστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρ-
χαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινά †. 18 τὰ δὲ πάντα
ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ †
χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλα-
γῆς, 19 ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσ-
σων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλα-
γῆς. 20 ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ
παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, κα-
ταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 τὸν † μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ
ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς ‡ γενώμεθα″ δι-
καιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI.

§ Theb. 1 § Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν

gloriantur et non in corde.
13 Sive enim mente excedimus,
deo; sive sobrii sumus, vobis.
14 Caritas enim Christi urget
nos, 15 aestimantes hoc quo-
niam si unus pro omnibus
mortuus est, ergo omnes mor-
tui sunt, et pro omnibus mor-
tuus est ut et qui vivunt iam
non sibi vivant, sed ei qui pro
ipsis mortuus est et resurrexit.
16 Itaque nos ex hoc neminem
novimus secundum carnem:
et si cognovimus secundum
carnem Christum, sed nunc
iam non novimus. 17 Si qua
ergo in Christo, nova creatura:
vetera transierunt, ecce facta
sunt nova. 18 Omnia autem
ex deo, qui reconciliavit nos
sibi per Christum et dedit no-
bis ministerium reconcilia-
tionis, 19 quoniam quidem deus
erat in Christo mundum re-
concilians sibi, non reputans
illis delicta ipsorum, et posuit
in nobis verbum reconcilia-
tionis. 20 Pro Christo ergo
legationem fungimur, tam-
quam deo exhortante per nos:
obsecramus pro Christo, recon-
ciliamini deo. 21 Eum qui non
noverat peccatum pro nobis
peccatum fecit, ut nos efficere-
mur iustitia dei in ipso.

1 Adiuvantes autem et ex-
ortamur ne in vacuum gratiam

---

12. *μη* Bℵ. 17. 37. | *ουκ* D*FG. | ‡ *ου* ϛ. CD^{c}. 47. KsLP.
— *εν καρ.* BℵD*FG. 17. 37. Vulg. | * om. *εν* ϛ. CD^{c}. 47. KsLP.
14. *χριστου* Syr.Pst. | *θεου* C. 17. P. Syr.Hcl.
— *κριναντας*] *-τες* FG. | *κρινοντας* 17.
— *ὁτι*] † add. *ει* ϛ. B*Mai* ℵ^{c}C*. 37. Vulg. Memph. Arm. | om. B*Btly.Bch.Alf.* ℵ*C^{2}DFG. 17. 47. KLP. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Æth.
— *απεθανον*] *-νεν* ℵ*. (corr.^{c})
15. *απεθανεν*] add. *χριστος* FG. Vulg. *Cl.* (non *Am. Harl.*) *Cypr.* 266.
— *αυτων*] *παντων* 47.
16. *ὡστε ἡμεις*] *ὡστε και ὑμεις* 37. 47 (*ἡμ.*) Arm. MSS.
— *ει και* Bℵ*D*. 17. Arm. *Orig.* i. 684^{c}. 721^{e}. iii. 99^{e}. 505^{b}. *Eus.* D.E. 432^{d}. | *ει* † *δε*″ *και* ϛ. ℵ^{c}C^{2}D^{b}. 37. 47. LP. Syr. Hcl. Æth. *ut vid.* | *και ει* FG. Vulg. Syr.Pst. | *ει δε* K. Memph. Goth. (*ει γαρ* *Orig.* ii. 607^{b}. iii. 226^{c}. *Eus.* in Ps. 50^{c}. quia etsi *Orig. Int.* iv. 467^{b}.) [C* n.l.]
16. *εγνωμεν* 17. *Orig.* iii. 226^{c}. | Contra, *Orig.* i. *bis.* ii. iii. *bis.* *Eus.* D.E. in Ps.
— *χριστον* ante *κατα σαρκα* D. Æth. (*Orig.* i. *bis.* iii. 505^{b}. *χρ. ποτε κατα σαρκα*) *Orig. Int.* i. 92^{e}. ii. 79^{d}. 174^{d}. 187^{c}. 363^{d}. iii. 35^{e}. (99^{c}.) (913^{f}.) iv. *Orig.* ii. 607^{b}. iii. 226^{e}. | post rel. *Orig.* iii. 99^{e}. *Eus.* D.E. in Ps.
— *γινωσκομεν* (*γειγν.* D*.) | add. *κατα σαρκα* D*FG. | om. *Orig.* i. *bis.* ii. iii. *Orig. Int.* i. ii. *quater* iii. *ter.* iv. *Eus.* D.E. in Ps.
17. *η τις* 17.
— *γεγονεν* *Clem.* 539. *Meth.* Jahn 105. | *γεγοναν* FG.
— *καινα*] † add. *τα παντα* ϛ. D^{b}. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Goth. (Arm. MSS.) Æth. *Platt.* *Orig.* iii. 823^{c}. (om. *τα*) *Tert.* adv. Mar. v. 12. | praem. 17. Vulg. *Cl.* *Orig. Int.* ii. 85^{e}. 202^{d}. 246^{a}. *Meth.* | om. BℵCD*FG. *Am. Tol. Fuld. Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. ed. Æth. *Rom.* *Clem.* 539. *Hil.* 1063^{b}. (vid. *Tert.* adv. Marc. v. 4.)
18. *του θεου*] om. *του* D*FG.
— *χριστου*] † praem. *Ιησου* ϛ. D^{c}. 37. 47. KsL. | om. BℵCD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Hil.* 978^{a}.
— *ἡμιν*] *ἡμων* 17.
19. *θεος*] praem. *ὁ* FGK. | om. *Orig.* ii. 23^{d}. 614^{b}. 636^{e}. iv. 5^{e}. 156^{e}. *Meth.* Jahn. 106. *Eus.* P.E. 3^{b}.
— *εν ἑαυτω* D*. (corr.^{1})
— *λογιζομενος* *Meth. Eus.* PE. | *αστιζομενος* F.G.
— *αυτοις* *Meth. Eus.* P.E. | *ἑαυτοις* D*.
— *θημενος* *Elz.* 1624. et 1633.
— *εν ἡμιν* *Orig. Int.* iv. 636^{d}. | om. *εν* 47. K.
— *τον λογον*] praem. *του* (om. FG.) *ευαγγελιου* D*FG. | om. *Orig. Int.* iv.

---

15. mort. est. *add.* Christus *Cl.* | viunt *Am.* | 16. ex hoc *om.* *Am.** | 17. sunt omnia nova *Cl.* | 18. nos reconciliavit *Cl.* | 20. legatione *Cl.* 1. *om.* et *Cl.* | gratia *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
ʳ Es. 49:8.

τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς, 2 (λέγει γάρ,
ʳ Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας
ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ
νῦν ἡμέρα σωτηρίας), 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες
προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, 4 ἀλλ᾽ ἐν παντὶ
‡ συνιστάντες" ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ
πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,
5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κό-
ποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, 6 ἐν ἁγνότητι, ἐν
γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι
ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν
δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν
δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ
δυσφημίας καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, 9 ὡς
ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες
καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι,
10 ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολ-
λοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα
¶ Theb. κατέχοντες.¶"
11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι,
ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· 12 οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν
ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν·

dei recipiatis. 2 Ait enim,
Tempore accepto exaudivi te,
et die salutis adiuvavi te.
Ecce nunc tempus acceptabile,
ecce nunc dies salutis. 3 Ne-
mini dantes ullam offensionem,
ut non vituperetur ministe-
rium nostrum, 4 sed in omni-
bus exhibeamus nosmet ipsos
sicut dei ministros, in multa
patientia, in tribulationibus, in
necessitatibus, in angustiis,
5 in plagis, in carceribus, in se-
ditionibus, in laboribus, in vi-
giliis, in ieiuniis, 6 in castitate,
in scientia, in longanimitate,
in suavitate, in spiritu sancto,
in caritate non ficta, 7 in verbo
veritatis, in virtute dei, per
arma iustitiae a dextris et
sinistris, 8 per gloriam et igno-
bilitatem, per infamiam et bo-
nam famam, ut seductores et
veraces, sicut qui ignoti et
cogniti, 9 quasi morientes et
ecce vivimus, ut castigati et
non mortificati, 10 quasi tristes
semper autem gaudentes, sicut
egentes multos autem locuple-
tantes, tamquam nihil ha-
bentes et omnia possidentes.

11 Os nostrum patet ad
vos, o Corinthii, cor nostrum
dilatatum est. 12 Non angu-
stiamini in nobis, angustiamini
autem in visceribus vestris.

---

20. *ὑπερ χρ. ουν* Vulg. (om. *ουν* *Orig.* i. 744^a. 747^e.) | *ὁν ὑπερ. χρ.* D*FG.
— *δεομεθα* Vulg. *Orig. Int.* iv. 535^a. 636^d. 675^d. | *δεομενοι* D*FG. (vid. *Clem.* 72.) *Hil.* 1066^d.
— *καταλλαγητε* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *ter.* | *καταλλαγηναι* D*FG. Syr.Hcl.mg. Goth. *Hil.*
— *τῳ*] om. FG.
21. *τον*] † add. *γαρ* ς. ℵ^{c}D^c. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. Bℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. *Orig.* iii. 183^a. iv. 393^a. *Eus.* D.E. 37^d. 198^d. in Ps. 80^c. *Hil.* 1066^d.
— *γενωμεθα* BℵCD. 17. 37. 47. K(L)P. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. 198^d (*Gaisford*). 467^a. 495^d. in Ps. (*γενομ.* L.) | ‡ *γινωμεθα* ς. | *ενωμια* FG.
— *θεου* ante *δικαιοσυνη* KP. *Eus.* in Ps. | post *Orig.* iv. *Eus.* D.E. *ter.*
1. *και* *Am. Harl.* Memph. Goth. | om. 17. 37. Vulg. *Cl.* Theb. Arm.

1. *παρακαλουμεν* Vulg. | *παρακαλουντες* D*FG. Goth.
— *ὑμας* Bℵ^{a}D^{c}FG. rel. Vulg. | *ἡμας* ℵ*C. 17. Æth. | om. D*.
2. *λεγει γαρ καιρῳ* BℵCD^b. 17. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*ελεχθη εν καιρῳ* *Eus.* D.E. 496^d.) | *καιρῳ γαρ λεγει* D*FG. Goth. | *διο λεγει καιρῳ* 37. (Æth.) ‖ (*καιρῳ δεκτῳ* *Orig.* i. 302^b. iii. 644^a. *Hil.* 221^d.)
— *σοι* *Orig.* i. 302^b. *Eus.* D.E. | *σου* F(non G.)
— *ευπροσδεκτος* *Eus.* D.E. | *δεκτος* FG. (om. *νυν* bis. Arm.)
3. *μωμωθη* D*.
— *διακονια*] add. *ἡμων* DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. (add. *ὑμων* Æth.) | om. Memph. *Orig.* i. 302^d.
4. *συνισταντες* ℵ*CD*FG. 17. *Clem.* 318. | *συνιστανοντες* BP. (*-νων-* B*Bch.*) | ‡ *συνιστωντες* ς. ℵ^{c}D^c. 37. 47. KsL. (*συστησαντες* *Orig.* i. 302^f. *συστησασθε* post *ἑαυτους* *Orig.* i. 302^d.)

4. *διακονοι* *Clem. Orig.* i. 302^d. | *-νους* D*.
5. *ακαταστασιαις* *Clem.* 623. | *καταστ.* FG.
— *εν αγρυπν.* post *εν νηστ.* D^b. (Æth.) | Contra, *Clem. Orig.* i. 302^e. *Tert.* de pud. 15.
7. *θεου*] praem. *πνευματος* 47.
8. *ευφημιας και δυσφ.* 37. Arm. Æth.
— *αληθεις*] *αληθειας* C*.
9. *επιγιγν.* D.
— *αποθνησκομυντεσνοι* sic FG.
— *ιδου*] *ετει* FG.
— *παιδευομενοι* (*παιδευομεθα* *Orig.* i. 303^a.) | *πειραζομενοι* D*FG. Æth.
11. *Κορινθιοι*] praem. *ω* FG. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iii. 72^b. | om. *Orig.* ii. 825^c.
— *ἡμων* 2^o. CDFG. rel. vv. | *ὑμων* Bℵ.
— *πεπλατηται* 37*.
12. *δε* *Orig.* ii. 558^c. | om. C.
— *σπλαγχνοις* *Orig.* ii. 558^c. | *σπλαγχοις* C. *σπλαχνοις* L.

---

2. in die *Cl.* | adjuvi *Cl.* | 7. a sinistris *Cl.*

BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP. 13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, (ὡς τέκνοις λέγω), πλα-
τύνθητε καὶ ὑμεῖς.
47 14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ
μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; ‡ ἢ τίς″ κοινωνία φωτὶ
s 1 Cor. 10: 20. πρὸς σκότος; 15 s τίς δὲ συμφώνησις ‡ χριστοῦ″ πρὸς
βελίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; 16 τίς δὲ συγ-
16. ὑμεῖς...ἐστὲ κατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ‡ ἡμεῖς″ γὰρ ναὸς
t Lev. 26: 12. θεοῦ ‡ ἐσμὲν″ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς t ὅτι Ἐνοι-
κήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν
u Es. 52: 11, 12. θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί ‡ μου″ λαός. 17 u Διὸ ‡ ἐξέλθατε″
ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ
ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, 18 καὶ
v Jer. 31: (38). 1, 9. 2 Sam. 7: 14. v ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς
VII. υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. 1 ταύ-
τας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσω-
μεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύ-
ματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.
Η′ 2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφ-
θείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 ‡ πρὸς κατάκρι-
σιν οὐ″ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις

13 Eandem autem habentes remunerationem, tamquam filiis dico, dilatamini et vos.
14 Nolite iugum ducere cum infidelibus: quae enim participatio iustitiae cum iniquitate? aut quae societas luci ad tenebras? 15 quae autem conventio Christi ad Belial? aut quae pars fideli cum infidele? 16 qui autem consensus templo dei cum idolis? Vos enim estis templum dei vivi, sicut dicit deus quoniam Inhabitabo in illis et inambulabo, et ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus. 17 Propter quod exite de medio eorum et separamini, dicit dominus, et inmundum ne tetigeritis: 18 et ego recipiam vos, et ero vobis in patrem, et vos eritis mihi in filios et filias, dicit dominus omnipotens.
1 Has igitur habentes promissiones, carissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore dei.
2 Capite nos: neminem lesimus, neminem corrumpimus, neminem circumvenimus. 3 Non ad condemnationem dico: praedixi enim quod in cordi-

13. *υμεις Orig.* ii. 558d. in Prov. *Mai* 2. | *υμας* FG.
14. *μη*] praem. *και* FG. Syr.Pst. Arm. Æth. | om. *Cypr.* 323. *Lucif.* 24.
— *απιστοις*] *μετα απιστων* FG. *Cypr. Lucif.*
— *δικαιοσυνῃ και ανομιᾳ* BℵC(Dc.) 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Clem.* 539. 680. *Orig.* i. 239f. ii. 805d. iii. 136c. in Prov. *Tf.* 95. *Tert.* de pud. 15. *Cypr.* (*αδικια* Dc. *Orig.* in Pr. *Tf.* *προς αδικιαν Mai* 24.) | *δικαιοσυνης και αδικιας* D*. | *δικαιοσυνης μετα ανομιας* FG. Arm. *Orig. Int.* ii. 459e. *Lucif.* 24. (*συμφωνια δικαιοσυνης και ανομιας Orig.* ii. 127f.)
— *η τις* BℵCDFG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 539. 680. *Orig.* in Pr. *Tf.* *Orig. Int.* ii. *Cypr. Lucif.* 24. | ‡ *τις δε* ς. 47. Ks. Syr.Hcl.*txt.* Æth. *Tert.* | *τις Orig.* iii. 136c. quae enim *Hil.* 522a.
— *φωτι Clem. bis. Hipp.* (Lagarde 83.) *Orig.* iii. 136c. in Prov. *Tf. Tert.* de pud. 15. de spect. 26. | *φωτος η* D*. *Lucif.* 24. de idol. 13. *Cypr. Hil.*

15. *συμφωνησις Clem.* 539. 680. *Orig.* i. 239f. iv. 443e. 453d. | *συμφωνια* 17. | *προσφωνησις* 37. *συμφωνη. εις* FG.
— *χριστου* BℵC. 17. P. Vulg. *Clem.* 539. *Orig.* iv. 443e. 453d. *Lucif.* 24. | ‡ *χριστῳ* ς. DFG. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 680. *Orig.* i. 239f. *Tert.* de pud. 15. *Orig. Int.* ii. 459e.
— *Βελιαρ St.* 3. BℵC. 17. LP. *Fuld. Harl.** Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 539. *Orig.* i. 239f. iv. 304c. 443e. 453d. | *Βελιαν* D. 37. 47. K. Syr.Hcl. mg. *Graece.* | *Βελιαβ* FG. | *Βελιαλ Elz.* Vulg. *Clem.* 680. *Orig. Int.* ii. *Tert. Lucif.* 24. Satana Syr.Pst. Bailiam Goth. (infra adscriptum *ὁ αποστατης, τῃ Ἑβραιων φωνῃ* K.)
— *πιστῳ* ℵCDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 539. 680. *Orig. Int.* ii. *Tert. Lucif.* 24. | *πιστου* B. 17.
— *απιστου Clem. bis.* (*Tert.*) | *-των* 17.
16. *ναῳ Tert.* | *-ου* 17.
— *ἡμεις .... εσμεν* Bℵ*D*. 17. LP. Memph. Æth. *Clem.* 544. | ‡ *ὑμεις.... εστε* ς. ℵcCDcFG. 37. 47. Ks. Vulg. Syrr.Pst&Hcl. Goth. Arm. *Tert.* de pud. 15. *Lucif.*
16. *ναος Orig. Int.* ii. 218c. *Tert. Lucif.* | *ναοι* ℵ*. *Clem.* 544. 624. (*ναος εστε θεου* ℵc.)
— *καθως ειπεν* Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Clem.* 544. | *λεγει γαρ* D*FG. Goth. *Tert.*
— *ὁ θεος*] om. Syr.Pst. *Tert.* (*ὁ προφητης Clem.*)
— *ὁτι Clem. Tert.* | om. 37. Memph.
— *εν αυτοις St.* 3. *Elz.* 1624. | *και αυτοις Elz.* 1633.
— *αυτων Clem. Eus.* P.E. 170d. c. Mcl. 186b. *ed.* in Ps. 354a. *Tert. Hil.* 288d. *Lucif.* 24 *bis.* 239. | *αυτοις* FGP. *Orig.* ii. 129a. iv. 233d. *Eus.* c. Mcl. *cod.*
— *μου* BℵC. 17. 37. P. Arm. *Orig.* i. 756c. *ed. Clem.* 544. *Eus.* c. Mcl. in Ps. | ‡ *μοι* ς. DFG. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Orig.* i. MSS.

15. infideli *Cl.* | 16. inambulabo inter eos *Cl.* 1. has ergo *Cl.* | 2. corrumpimur *Am.** corrup. *Cl.* | 3. condem. vestram *Cl.* | praediximus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

5. ἔσχηκεν

8. βλέπω [γὰρ]

ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. 4 πολλή
μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ
ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι
τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. 5 καὶ γὰρ ἐλθόντων
ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ‡ἔσχεν″ ἄνεσιν ἡ
σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι,
ἔσωθεν φόβοι. 6 ἀλλ᾽ ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς
παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· 7 οὐ
μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν
τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν
ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. 8 ὅτι εἰ
καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι·
εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω † ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ
καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς. 9 νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι
ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.
10 ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν
ἀμεταμέλητον ‡ἐργάζεται,″ ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη
θάνατον κατεργάζεται. 11 ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ

bus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum.
4 Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.
5 Nam et cum venissemus Machedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi: foris pugnae, intus timores.
6 Sed qui consolatur humiles, consolatus est deus nos in adventu Titi;
7 non solum autem in adventu eius, sed etiam in solacio quo consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram aemulationem pro me, ita ut magis gauderem.
8 Quoniam etsi contristavi vos in epistula, non me paenitet: etsi paeniteret, videns quod epistula illa etsi ad horam vos contristavit,
9 nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad paenitentiam: contristati enim estis secundum deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis.
10 Quae enim secundum deum tristitia est, paenitentiam in salutem stabilem operatur; saeculi autem tristitia mortem operatur.
11 Ecce enim hoc ipsum, secundum

---

iv. *Tert. Orig. Int.* ii. 159[a]. *Eus.* P.E. *Lucif.* 24 *bis*, 239.

17. εξελθατε BℵCFG. 17. 47. | ‡ -θετε ς. D. 37. KsLP. *Clem.* 544. (εξερχεσθε *Clem* 680.)

— λεγει κυριος *Clem.* 680. | om. K. *Tert.*

— ἁπτησθε 37. | Contra, *Clem.* 680.

18. εσομαι *Clem.* 624. 680. | ....όμεθα sic 17.

— εις πατεραν FG. | Contra, *Clem.* *bis.*

1. καθαρισομεν P.

— ἁγιοσυνην DFG.

2. ἡμας] ὑμας F(non G.) ‖ add. fratres mei Syr.Pst.

3. προς κατακρισιν ante ου BℵC. 17 (ut liquet e spat. post κατακρι....) P. | ‡ post ς. DFG. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.

— ὁτι] add. εστε ℵ*. (corr.[1])

— ἡμων] ὑμων ℵ*. (corr.[c])

— εστε] om. B.

4. ὑμας] add. εστιν D*. Syr.Pst.

— ὑπερπερισσευομαι] -σευμαι 47. L.

4. τῃ χαρᾳ] praem. εν B*Btly.Alf.*(om. Mai).

— πασῃ τῃ] om. τῃ FG. ‖ add. πολλῃ D*.

— ἡμων] ὑμων F(non G)K.

5. ἡμων BℵCDG. rel. Vulg. *Tert.* de res. car. | ὑμων FK.

— εσχ. ante ανεσιν BℵD. 37. 47. KLP. Memph. Goth. Arm. Æth. | post CFG. 17. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Tert.*

— εσχεν BFGK. | ‡ εσχηκεν ς. ℵCD. 17. 37. 47. LP.

— θλιβομενος D*.

6. ἡμας] ὑμας F(non G.)

— ὁ θεος] om. ὁ C.

— εν] επι C.

— αυτου Τειτου G*.

7. δε Syr.Hcl. | om. FG. Syr.Pst.

— ᾗ παρεκληθη] ἡν παρεκληθην D*. (παρεκληθην 37 *Scr.* παρακληθη F.)

— εφ᾽] εν L.

— ἡμιν Bℵ[c]CD[c]. rel. | ὑμιν ℵ*D*.

— επιποθησιν] -ποθηον FG.

— οδυρμων 37.

— ὑπερ εμου] om. K.

— με ante μαλλον BℵC. 17. 37 *man.rec.* 47. LP. | om. 37*. K. | post μαλλον D. | post μαλλ. χαρ. FG.

8. επιστολη] add. μου D*FG.

— ει και 2[o].] ει δε και B. (η και P.)

— μεταμελουμαι K. (om. μεταμελομαι ει και 47.)

— μετεμελομην] μετεμελουμην K. (μετελομην D*.)

— βλεπω] † add. γαρ ς. ℵCD[b]FG. 17. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BD*. Vulg. (ecce video Æth.)

— ἡ] om. F(non G.)

— ελυπ. post ὑμας FG. Vulg.

9. νυν] om. D*. Syr.Pst.

— αλλ᾽ ὁτι ελυπηθητε] om. ℵ*. (add.[a]) *Tol.** (αλλ᾽ ὁτι ευπαθεις εστε *Clem.*624.)

10. εργαζεται Bℵ*CD. 37. P. *ad Zen. & Ser.* 18. *Clem.* 624. vid. *Orig.* iv. 177[c]. 372[e]. (iii. 679[b].) | ‡ κατεργ. ς. ℵ[c]FG. 17. 47. KsL. *Orig.* iii. 311[f].

— ἡ δε του...κατεργαζεται *Clem.* 624. *Orig. Int.* iv. 652[c-d]. | om. 17. K.

11. γαρ om. 47.

---

5. in Maced. *Cl.* | passi sumus *Cl.* | 6. nos deus *Cl.* | 7. in consolatione qua *Cl.*

B ℵ C D FG. 17. 37. 47. KLP.

κατὰ θεὸν λυπηθῆναι†, πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπου-
δήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον,
ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ‡ ἀλλὰ" ἐκδίκησιν; ἐν
παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι † τῷ πράγμα-
τι. 12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ‡ ἕνεκεν" τοῦ ἀδική-
σαντος οὐδὲ ‡ἕνεκεν" τοῦ ἀδικηθέντος, ‡ἀλλὰ" ‡ ἕνεκεν"
τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 διὰ τοῦτο παρακεκλή-
μεθα· ἐπὶ* δὲ" τῇ παρακλήσει ‡ ἡμῶν" περισσοτέρως
† μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυ-
ται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν, 14 ὅτι εἴ τι
αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ'
ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ
καύχησις ἡμῶν [ἡ] ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη·
15 καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς
ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν,
ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 χαίρω,
ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν.

VIII. θ' 48 1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδο-
νίας, 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς
χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπε-

deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem; sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed aemulationem, sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio.
12 Igitur etsi scribsi vobis, non propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est, sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam pro vobis habemus coram deo.
13 Ideo consolati sumus: in consolatione autem nostra abundantius magis gavisi sumus super gaudium Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis;
14 et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus, sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra quae fuit ad Titum veritas facta est.
15 Et viscera eius abundantius in vos sunt, reminiscentis omnium vestrum oboedientiam, quomodo cum timore et tremore excepistis eum.
16 Gaudeo quod in omnibus confido in vobis.
1 Notam autem facimus vobis, fratres, gratiam dei quae data est in ecclesiis Machedoniae,
2 quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudi ipsorum et altissima paupertas eorum abundavit in

11. λυπηθηναι] † add. ὑμας ς. ℵcD. 37. 47. KsLP. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) (Memph.) Goth. Arm. Æth. *Clem.* 624. | om. Bℵ*CFG. 17.
— κατηργασατο B**Mai*D. 37. | Contra, B²ℵFG. rel. *Clem.*
— ὑμιν] praem. εν ℵcCFG. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | om. Bℵ*D. 17. 37. KsL. Arm. *Clem.*
— αλλα απολογ. *Clem.* | αλλ' απολογ. FG. 37.
— αλλα αγανακτ. *Clem.* | αλλ' αγανακτ. FG. (ανακτησιν ℵ*. 17.)
— αλλα επιποθ. *Clem.* | αλλ' επιποθ. F²G. (επιποθιαν ℵ*. corr.c)
— αλλα εκδ. BℵD*FG. 17. 37*Scr.* 47. LP. *Clem.* | ‡ αλλ' εκδ. ς. CD** Ks.
— τῳ πραγμ.] † praem. εν ς. Db. 37. 47. KsLP. Arm. | om. BℵCD*FG. 17. Vulg. *Clem.*
12. ουχ] ουκ CD. 17.
— ἑνεκεν ter B*Mai*ℵCDFG. 17. Ks(L 2°. et 3°.)P. | ‡ εἱνεκεν ς. 37. 47. (L 1°.)

12. αδικησαντος] add. αλλ' Bℵc. 37.
— αδικησαντος .... αδικηθεντος] αδικηθεντος .... αδικησαντος D*.
— αλλα B. | ‡ αλλ' ς. rel.
— ὑμων τ. ὑπ. ἡμων *St.* 3. BCDb. 17. 37. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Arm. Æth. | ἡμ. τ. ὑπ. ὑμ. *Elz.* 47. Vulg. Goth. Arm.*Usc.* | ὑμ. τ. ὑπ. ὑμ. ℵD*F. | ἡμ. τ. ὑπ. ἡμ. G.
13. επι δε BℵCDFG. (17.) KLP. (et om. †δε" post περισσοτερως) Vulg. Syrr. (Pst.)&Hcl.txt. Memph. Goth. (επειδε . 17.) "et" Syr.Pst. | * om. δε et habent postea ς. 37. 47. (Syr.Hcl.*) Arm. (om. utr.q. loco) Æth. | εν 37.
— ἡμων BℵCDG. 17. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Arm. Æth. | ‡ ὑμων ς. F. 37. 47. KsL. Syr.Hcl.* Memph.
— περισσοτερως] -ρον C *ut vid.* ‖ † add. δε ς. 37. 47. | om. BℵCDFG. 17. KLP. vid. supra.
14. αυτῳ] -τῷ ℵ.
— ὑπερ ὑμων post κεκαυχημαι FG. Syr.Pst. Memph.

14. αλλ'] αλλα C.
— παντα BℵD. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. | παντοτε CFG. Syr.Hcl. Memph.
— εν αληθ. ελαλ. ὑμιν B(ℵ)FG. 17. 37. 47. KsL. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (om. ὑμιν ℵ*. [add.a] Vulg.) | ὑμιν εν αληθ. ελαλ. CDP. (Memph.) Goth. Æth.
— ἡμων ℵDG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | ὑμων BF. (Memph. ut vid.) (C *n.l.*) [Æth.]
— ἡ post ἡμων ℵcCDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. Bℵ*.
— επι Τιτου Syr.Hcl.mg. | προς Τιτον DFG. 37. P. Syrr.Pst.&Hcl.txt.
15. ὑμας] ἡμας 37 (**Scr.*)
— παντων] om. ℵ*. (add.c)

12. habemus pro vobis *Cl.* | 13. gaudio *Cl.* | 15. in vobis sunt *Cl.* | excepistis illum *Cl.* 2. gaudii ipsorum fuit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth Arm. Æth.

ρίσσευσεν εἰς ‡ τὸ πλοῦτος″ τῆς ἁπλότητος αὐτῶν,
3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ‡ παρὰ″ δύναμιν αὐ-
θαίρετοι, 4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν,
τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς
τοὺς ἁγίους †, 5 καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ‡ ἀλλὰ″
ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελή-
ματος θεοῦ· 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα
καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ
τὴν χάριν ταύτην. 7 ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισ-
σεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπου-
δῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
w 1 Cor. 7:6. τῇ χάριτι περισσεύητε. 8 w οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω,
ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας
ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· 9 (γινώσκετε γὰρ τὴν
χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς
ἐπτώχευσεν πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτω-
χείᾳ πλουτήσητε), 10 καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι.
τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆ-
σαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι·
11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ
ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ
τοῦ ἔχειν. 12 εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν

divitias simplicitatis eorum,
3 quia secundum virtutem,
testimonium illis reddo, et su-
pra virtutem voluntarii fuerunt,
4 cum multa exhortatione ob-
secrantes nos gratiam et com-
municationem ministerii quod
fit in sanctos, 5 et non sicut
speravimus, sed semet ipsos
dederunt primum domino,
deinde nobis per voluntatem
dei, 6 ita ut rogaremus Titum,
ut quemadmodum coepit ita et
perficiat in vobis etiam gra-
tiam istam. 7 Sed sicut in om-
nibus abundatis, fide et ser-
mone et scientia et omni solli-
citudine, insuper et caritate
vestra in nos, ut et in hac gra-
tia abundetis. 8 Non quasi im-
perans dico, sed per aliorum
sollicitudinem etiam vestrae
caritatis ingenium bonum com-
probans: 9 scitis enim gratiam
domini nostri Iesu Christi,
quoniam propter vos egenus
factus est, cum esset dives, ut
illius inopia vos divites essetis.
10 Et consilium in hoc do: hoc
enim vobis utile est, qui non
solum facere sed et velle coepi-
stis ab anno priore: 11 nunc
vero et facto perficite, ut que-
madmodum promtus est ani-
mus voluntatis, ita sit et per-
ficiendi ex eo quod habetis.
12 Si enim voluntas prompta
est, secundum id quod habet

---

16. *χαιρω*] add. *ουν* *Elz.* 37. Goth. Arm. (Æth.) | add. nunc Syr.Hcl.* | om. *St.* 3. BℵCDFG. 17. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph.

1. *γνωριζομεν*] *γνωριζω* 47. *Harl.** Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 678ᵃ.

— *δε* *Orig. Int.* iv. | om. 37.

2. *βαθους*] *βαθος* D*.

— *το πλουτος* Bℵ*C. 17. P. | ‡ *τον πλουτον* ς. ℵᶜDFG. 37. 47. KsL.

— *ἁπλοτητος* *Orig. Int.* iv. 678ᵃ. | *χρηστοτητος* 37.

3. *μαρτυρω και π.* (*s. ὑ.*) *δυναμιν*] om. 47.

— *παρα* BℵCDFG. 17. | ‡ *ὑπερ* ς. 37. KsLP.

— *αφθαιρετοι* L*Tf.*

4. *παρακλ.*] praem. *της* C* ut vid.

— *δεομενοι*] *δυμομενοι* FG.

— fin.] † add. *δεξασθαι ἡμας* ς. (Goth.) | om. BℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *sic.* Æth. *Orig. Int.* iv. 678ᵇ. | add. dare nobis Arm.

5. *ηλπισαμεν* ℵCD. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece.* (*ελπ.* FG.) | *-καμεν* B.

— *αλλα* CD*. 17. | ‡ *αλλ'* ς. BℵDᶜFG. rel. | *και* 47.

— *εδωκαν*] *-κεν* 17.

— *πρωτον* post *τῳ κυριῳ* 17.

6. *προενηρξατο*] *ενηρξ.* B. | *προηρξ.* 47.

— *επιτελεσει* L. | *επιθελεσε* F. (*-σῃ*².)

7. *περισσευετε*] *-σευητε* CP.

— *πιστει*] praem. *εν* ℵ.

— *ὑμων εν ἡμιν* ℵCDFG. 47*s.* KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Æth. | *ἡμων εν ὑμιν* B. 37. Syr.Pst. (Memph.) Arm. *Orig. Int.* iv. 678ᵇ. | *ὑμων εις ἡμας* 17.

— *περισσευητε* BℵCDᶜ. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. | *-σητε* D*FG.

8. *της ἑτ. σπουδης*] *την ἑτ. σπουδην* D.

— *ὑμετ.* *St.* 3. rel. | *ἡμετ.* *Elz.*

— *αγαπης*] *σπουδης* 17.

— *δοκιμαζων* Vulg. | *-ζω* D*(corr.ᵇ)FG.

9. *χριστου* (vid. *Eus.* in Ps. 384ᶜ.) | om. B.

9. *δι' ὑμας* BℵDFG. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | *δι' ἡμας* C. 37. K. Arm. MSS. *Orig.* ii. 593ᵇ. (iii. 743ᵃ.) *Orig. Int.* ii. 230ᵉ. *Eus.* in Ps. 169ᵈ. 350ᵉ. 384ᶜ. ap. Mai 249. (post *επτωχ.* *Eus.* in Ps. 169ᵈ. 350ᵉ.)

— *ὑμεις* transp. post *πτωχειᾳ* D*FG. Vulg. (*ἡμεις* *Eus. quater* et *πλουτησωμεν*).

— *εκεινου* Vulg. | *αυτου* DFG. *Orig.* ii. iii. *Eus.* in Ps. *ter.* et ap. Mai.

10. *οἱτινες* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 678ᵇ. | *ὁτι* FG. Syr.Pst.

— *προενηρξασθε*] *ενηρξασθαι* D*FG.

— *περυσι* BℵDᶜ. rel. | *περσυ* D*FG. | *περισυ* Dᵇ. 17.

11. *του θελ.*] *το θελ.* D*.

— *τῶ επιτελ.* sic 17.

12. *εαν* BCDᶜ. 17*s.* 37. 47*s.* KsP. *Clem.* 483. | *αν* ℵD*FGL.

---

8. ingenitum *Am.**

BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἔχῃ †, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 οὐ γὰρ ἵνα
ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν † θλῖψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· 14 ἐν τῷ
νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέ-
ρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ
ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, 15 καθὼς γέ-
γραπται,[x] Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον
οὐκ ἠλαττόνησεν.

[x] Ex. 16:18.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν
ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, 17 ὅτι τὴν μὲν παρά-
κλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρε-
τος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. 18 συνεπέμψαμεν δὲ μετ'
αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ
πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· 19 (οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ
χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν
‡ ἐν" τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς
τὴν † τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ‡ ἡμῶν"). 20 στελ-
λόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρό-
τητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· 21 [y] ‡ προνοοῦ-
μεν" * γὰρ" καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ
ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις
σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποι-

[y] Rom. 12:17.

accepta est, non secundum
quod non habet. 13 Non enim
ut aliis sit remissio, vobis au-
tem tribulatio, sed et ex aequa-
litate: 14 in praesenti tempore
vestra abundantia illorum ino-
piam suppleat, ut et illorum
abundantia vestrae inopiae sit
supplementum, ut fiat aequa-
litas, 15 sicut scriptum est, Qui
multum, non abundavit, et qui
modicum, non minoravit.
16 Gratias autem deo, qui dedit
eandem sollicitudinem pro vo-
bis in corde Titi, 17 quoniam
exhortationem quidem susce-
pit, sed cum sollicitior esset,
sua voluntate profectus est ad
vos. 18 Misimus etiam cum illo
fratrem, cuius laus est in evan-
gelio per omnes ecclesias:
19 non solum autem, sed et or-
dinatus ab ecclesiis comes pe-
regrinationis nostrae in hac
gratia quae ministratur a nobis
ad domini gloriam et destina-
tam voluntatem nostram, 20 de-
vitantes hoc ne quis nos vitu-
peret in hac plenitudine quae
ministratur a nobis. 21 Pro-
videmus enim bona non solum
coram deo sed etiam coram
hominibus. 22 Misimus autem
cum illis et fratrem nostrum,
quem probavimus in multis
saepe sollicitum esse, nunc au-
tem multo sollicitiorem confi-

12. *εχῃ* (*εχει* B*Bch.*L.)] † add. *τις* ς. C². 37. 47. L. Syrr.(Pst.)&Hcl.*txt.* Memph. | om. BℵC*DFG. 17. KP. Vulg. Syr. Hcl.* Goth. Arm. Æth. *Clem.* 483. *Cypr.* 304.
— *εχει*] add. *τις* DFG.] om. *Clem.* *Cypr.* (*εχη* P.)
13. *ὑμιν*] † add. *δε* ς. ℵᶜDFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Clem.* 483. *Cypr.* 304. | om. Bℵ*C. 17. Æth. "et" Syr.Pst. Memph.
— *νυν* *Clem.* | om. FG².
— *το ὑμων* 1⁰. *Orig.* iv. 441ᶜ. *Orig. Int.* ii. 439ᵇ. | *το εμον* K.
— *το εκειν.* 2⁰.] *ὁ εκ* ℵ*. (corr.¹)
15. *ὁ το ολ.* *Orig. Int.* ii. 439ᵇ. | om. *ὁ* FG. 47. | *ὁ τολ.* 37.
16. *διδοντι* Bℵ*C. 17. 37. K*s*P. | *δοντι* ℵᶜDFG. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. || add. *ἡμιν* C. *Tol.** Memph.
— *ὑμων*] *ἡμων* B*Mai. ed.*²
17. *σπουδαιοτέρως* 17 *sic.*
— *αυθαιρετως* P.
— *εξηλθεν*] *-θον* 17.
18. *μετ' αυτου*] *αυτῳ* 37.
18. *τον αδελφον* ante *μετ' αυτου* ℵ* (corr.ᶜ) P.
— *ὁ επ.*] om. *ὁ* F*.
19. *ἡμων* 1⁰.] *ὑμων* F(non G.) || add. *εγενετο* D. Arm.
— *εν* BC. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ *συν* ς. ℵDFGK*s*L. Goth.
— *τῃ χαρ*] om. *τῃ* C.
— *ὑφ' ἡμων*] *ὑφ' ὑμ.* C.
— *προς την*.... ver. 20. fin.] om. 17.
— *την*] † add. *αυτου* ς. ℵDᵇ. 37. 47. K*s*. Syrr.Pst.&Hcl. (add. *αυτην* P.) | om. BCD*FGL. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth.
— *προθ. ἡμων* BℵCDG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ *προθ. ὑμων* ς. F. || add. *τελουσιν* D*.
20. *στελλομενοι*] *ὑποστ.* FG.
— *ἡμας* *Clem.* 302. | *ὑμας* FG. 37. | om. Arm.
— *μωμησηται* *Clem.* 302. | *μωμηται* C². (C* n.l.)
21. *προνοουμεν* BℵDFGP. Vulg. *m.* Syr.Pst. Arm. | ‡ *προνοουμενοι* ς. C. 17. 37. 47. K*s*L. Memph. Goth. *Clem.* 302. [Syr.Hcl.] *προνοοῦντες* *Polyc.* ad Philip. vi. et bonum cogitate Æth.
21. *γαρ* BℵCDFG. 17. 37. 47. P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | * om. ς. K*s*L.
— *ενωπιον* 2⁰. *Clem.* | om. ℵ*. (add.ᶜ) vid. *Polyc.*
22. *ἡμων*] *ὑμων* F(non G.)
— *σποδαιον* C *ap. Tf.*
— *πολυ*] *πολυς* D*.
— *πολλῃ*] om. FG. | praem. *δε* B.
— *εις*] *προς* K.
23. *εις ὑμας* post *συνεργος* D. Syr.Pst. Memph. Goth.
— *ἡμων*] *ὑμων* F(non G.)

12. non secundum id quod *Cl.* | 13. alii *Am.** | sed ex (*om.* et) *Cl.* | 19. ordinatus est *Cl.* | in hanc gratiam *Cl.* | 22. probabimus *Am.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth. θήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινω-
νὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν,
ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. 24 τὴν οὖν ἔν-
δειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ
24. ἐνδείξασθε ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ‡ ἐνδεικνύμενοι ″ †, εἰς πρόσωπον τῶν
ἐκκλησιῶν.
IX. 49 1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους
περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν
προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν,
ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ‡ τὸ ″ †
ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. 3 ἔπεμψα δὲ τοὺς
ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κε-
νωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευ-
ασμένοι ἦτε, 4 μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακε-
δόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καται-
σχυνθῶμεν ἡμεῖς, (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς), ἐν τῇ ὑπο-
στάσει ταύτῃ †. 5 ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακα-
λέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν ‡ πρὸς ″ ὑμᾶς
καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν ‡ προεπηγγελμένην ″ εὐλο-
γίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν
z Gal. 6:8. Prov. 22:8. καὶ μὴ ‡ ὡς ″ πλεονεξίαν. 6 z τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φει-
δομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων

dentia multa in vos. 23 Sive pro Tito, qui est socius meus et in vos adiutor, sive fratres nostri, apostoli ecclesiarum, gloriae Christi. 24 Ostensionem ergo quae est caritatis vestrae et nostrae gloriae pro vobis in illos ostendite in facie ecclesiarum.

1 Nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis: 2 scio enim promptum animum vestrum, pro quo de vobis glorior apud Machedones, quoniam Achaia parata est ab anno praeterito, et vestra aemulatio provocavit plurimos. 3 Misi autem fratres, ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte, ut quemadmodum dixi parati sitis. 4 ne cum venerint mecum Machedones et invenerint inparatos, erubescamus nos, ut non dicamus vos, in hac substantia. 5 Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut praeveniant ad vos et praeparent promissam benedictionem hanc paratam esse, sic quasi benedictionem, non quasi avaritiam. 6 Hoc autem, Qui parce seminat, parce et metet, et qui seminat

23. χριστου Vulg. | κυριου CF(non G.) Æth. Dei *Tol.*
24. την] τη ℵ*. (corr.[1])
— ουν] om. 47.
— ὑπερ ὑμων] ὑπερ ἡμων D*G(non F.)
— ενδεικνυμενοι BD*FG. 17. Goth. | ‡ ενδειξασθε ς. ℵCD[b]. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
— εις προσ.] † praem. και ς. | om. BℵCD*sic*FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
1. γαρ] om. C. Arm. (habet Memph.) | quidem Syr.Pst. | autem *Orig. Int.* iv. 678[c].
— μοι] εμοι B.
— το] om. C. 17. | του FG.
— γραφειν *Orig. Int.* iv. | προγραφειν 17.
— ὑμιν *Orig. Int.* iv. | ἡμιν F(non G.)
2. ὑμων 1°. *Orig. Int.* iv. 478[c]. | ἡμων 37. (2°. 17.)
2. ἡν] η 37. sic. | την 17.
— ὁτι] praem. λεγων 37. | om. *Orig. Int.* iv.
— παραεσκευασται ℵ*(corr.[1])
— περυσι] περσυ D*FG. | περισυ D[b]. 17.
— το Bℵ. 17. | ‡ ὁ ς. CDFG. 37. 47s. KsLP. ‖ † add. εξ ς. DFG. 37. 47. KsL. *Fuld.* Syr.Hcl. Goth. | om. BℵC. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv.
3. επεμψα] -ψαμεν D. Arm. | miserunt (επεμψαν) Æth.
— ἡμων] ὑμων B* *Rl.Mai.*
— το ὑπερ ὑμων] om. FG.
— ελεγον] -γεν ℵ* (corr.[1])
— ἱνα] praem. αλλ' 37. Syr.Hcl.* Arm.
— παρασκευασμενοι LP.
4. μη πως] om. πως D*. Vulg.
— εαν ℵC(D)FG. 17. 37. 47. KsLP. (αν D*.) | om. BD[b].
— εὑρουσιν FG.
— καταισχ.] praem. και D*L. Arm.
— λεγωμεν BℵC[2]. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (dicant Æth.) | λεγω C*DFG. Goth. (om. ἱνα μη λεγ. ὑμεις K.)
4. ὑμεις Vulg. | ἡμεις B* *Rl Mai.*
— ταυτῃ] † add. της καυχησεως ς. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. Bℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. Æth.
5. προσελθωσιν FG.
— προς BDFG. 37. | ‡ εις ς. ℵC. 17s. 47. KL. [P n.l.]
— προεπηγγελμενην BℵCDFG. 17. P. Arm. | ‡ προκατηγγ. ς. 37. 47. KsL.
— ὑμων] om. D*. Vulg.
— ταυτην] om. FG. Arm.
— ὡς] om. 47.
— και μη Bℵ[c]CD. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. και ℵ*FG. Vulg. *m.* Syr.Pst.
— ὡς πλ. BℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. | ‡ ὡσπερ πλ. ς.
6. τουτο δε] om. et habet αδελφοι 37.

23. gloria *Cl.* | 24. faciem *Cl.*
2. quoniam et Ach. *Cl.* | 4. Macedones mecum *Cl.* | invenerint vos *Am.*** *Cl.* | 5. repromissam *Cl.* | non quasi avaritiam *Cl.* | 6. autem] *add.* dico *Cl.*

B ℵ (C) D FG. 17. 37 47. KLP.

ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. 7 ἕκαστος καθὼς
‡ προῄρηται" τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης·
[a] ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. 8 ‡ δυνατεῖ" δὲ ὁ θεὸς
πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάν-
τοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν
ἔργον ἀγαθόν, 9 καθὼς γέγραπται,[b] Ἐσκόρπισεν, ἔδω-
κεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν
αἰῶνα. 10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν [c] ‡ σπόρον" τῷ σπείροντι
καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν ‡ χορηγήσει" καὶ ‡ πληθυνεῖ" τὸν
σπόρον ὑμῶν, καὶ ‡ αὐξήσει" τὰ ‡ γενήματα" τῆς δι-
καιοσύνης ὑμῶν. 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν
ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
τῷ θεῷ, 12 ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ
μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν
ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαρι-
στιῶν τῷ θεῷ· 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύ-
της δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολο-
γίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ καὶ ἁπλότητι
τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, 14 καὶ αὐτῶν
δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερ-
βάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. 15 χάρις † τῷ
θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

[a] Prov. 22:8.
[b] Ps. 112(111):9.
[c] Es. 55:10.

in benedictionibus, de bene-
dictionibus et metet. 7 Unus-
quisque prout destinavit de
corde suo, non ex tristitia aut
ex necessitate: Hilarem enim
datorem diligit deus. 8 Potens
est autem deus omnem gratiam
abundare facere in vobis, ut in
omnibus semper omnem suffi-
cientiam habentes abundetis in
omne opus bonum, 9 sicut
scriptum est, Dispersit, dedit
pauperibus, iustitia eius manet
in aeternum. 10 Qui autem
administrat semen seminanti,
et panem ad manducandum
praestabit et multiplicabit se-
men vestrum et augebit incre-
menta frugum iustitiae vestrae,
11 ut in omnibus locupletati
abundetis in omnem simplici-
tatem, quae operatur per nos
gratiarum actionem deo, 12 quo-
niam ministerium huius officii
non solum supplet ea quae de-
sunt sanctis, sed etiam abundat
per multas gratiarum actiones
in domino; 13 per probationem
ministerii huius glorificantes
deum in oboedientia confes-
sionis vestrae in evangelium
Christi et simplicitate commu-
nicationis in illos et in om-
nes, 14 et ipsorum observatione
pro vobis, desiderantium vos
propter eminentem gratiam dei
in vobis. 15 Gratias deo super
inenarrabili dono eius.

---

6. *επ' ευλογιαις* 1°. BℵCD^c. rel. Vulg. *Am.* rel. *Orig.* iv. 255^e. | *εν ευλογιᾳ* D*FG. *Fuld.m.* Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 204^b. *Cypr.* 304.

— *επ' ευλογιαις* 2°. BℵCD^c. rel. *Orig.* iv. | *εξ ευλογιας* D*. Vulg. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | *επ' ευλογιᾳ* FG.

— *και θερ.* *Orig.* iv. | om. *και* D*.

7. *προηρηται* BℵC(FG.)(17.)(P.)(*-ειρεται* F*. *-ειρηται* F²G. 17. *-ηριται* P.) | ‡ *προαιρειται* ς. D. 37. 47. KsL.

8. *δυνατει* BℵC*D*FG. | ‡ *δυνατος* ς. C²D^b. 17. 37. 47. KsLP. (Goth. ut vid.)

— *δε* Vulg. | *γαρ* D*. *Tol.* Syr.Pst. (om. Memph.)

— *παντοτε*] om. FG.

9. *αιωνα*] add. *του αιωνος* FGK. Vulg. *Cl.* Æth. | om. *Am. Dem. Clem.* 483.

10. *επιχωρηγων* 17. 37*.

— *σπορον* BD*FG. | ‡ *σπερμα* ς. ℵCD². 17. 37. 47. KsLP. (vid. Es. lv. 10.)

10. *σπειροντι* *Cypr.* 240. | *-ραντι* 37. 47. L.

— *χορηγησει* Bℵ*CD*. 17. 37. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* | ‡ *-σαι* ς. ℵ^cD^cFG. 47. KsL. Goth. [Syrr. ancc.]

— *πληθυνει* Bℵ*D*. 17. 37. LP. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* | *-νη* C. | ‡ *-ναι* ς. ℵ^cD^cFG. 47. Ks. Goth. [Syrr. ancc.]

— *αυξησει* Bℵ*CD*FG. 17. 37. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* | ‡ *-σαι* ς. ℵ^cD^c. 47. KsL. Goth. [Syrr. ancc.]

— *γενηματα* BℵCDFG. 17. 37*. 47. KLP. (*γενημματα sic* Syr.Hcl.mg.) | ‡ *γεννηματα* ς. 37 *man. rec.*

11. *εν παντι*] praem. *ἱνα* FG. Vulg. *Cypr.* 240.

— *ἡτις*] *ει τις* D*.

— *ἡμων*] *ὑμων* C²P. Syr.Hcl.*mg.*

— *τῳ θεῳ* ℵC(D)FG. rel. Vulg. (om. *τῳ* D.) | *θεου* B.

12. *θεῳ* ℵCD. rel. (vv.) in deum *Cypr.* 240. | *χριστῳ* B. | domino Vulg.

13. *δια*] praem. *και* B.

— *ὑμων* (post *ὁμολ.*)] om. 37.

— *αυτους*] *ἑαυτους* P.

14. *δεησει*] *-σεις* 17.

— *ὑπερ ὑμων*] *ὑπερ ἡμων* B*Mai*ℵ*. (corr.¹) F(non G.) | Contra, rel. vv.

— *ὑμας*] add. *ιδιν* ℵ^c. | praem. *ιδειν* 17.

— *ὑμας....ὑμιν*] *ἡμας....ἡμιν* 37. Arm.

15. *χαρις*] † add. *δε* ς. ℵ^cC²D^b. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Æth.) | om. Bℵ*C*D*FG. 17. Vulg. Goth.

1. *πραυτητος* Bℵ*FG. 17. P. | ‡ *πραοτ.* ς. ℵ^cCD. 37. 47. KL.

— *μεν*] om. K.

— *εις*] *δι'* B.

— *εις ὑμας*] *εν ὑμιν* P. Vulg.

2. *παρρων* D. 47.

— *πεποιθησει*] add. *ταυτῃ* C². Memph. (C* n.l.)

— *τινας*] om. C². (C* n.l.)

---

7. in corde *Cl.* | 9. manet in saeculum saeculi *Cl.* | 14. et in ipsorum *Cl.* | obsecratione *Cl.* | 15. enarrabili *Am**.

Vulg. X.
Syrr.P.H. I'
Memph.
Goth. Arm. Æth.

50 1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ
τῆς ‡πραΰτητος″ καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ
πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ εἰς
ὑμᾶς· 2 δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι τῇ πεποι-
θήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζο-
μένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 ἐν σαρκὶ
γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα,
4 (τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ
δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων), λο-
γισμοὺς καθαιροῦντες 5 καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον
κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν
νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, 6 καὶ ἐν ἑτοίμῳ
ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ
ὑμῶν ἡ ὑπακοή.
7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν
ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ‡ἐφ᾽″
ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς†.
8 ἐὰν† γὰρ† περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς
ἐξουσίας ἡμῶν ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος† εἰς οἰκοδομὴν καὶ
¶ C. οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν,¶ οὐκ αἰσχυνθήσομαι· 9 ἵνα
μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. 10 ὅτι
10. φασίν Αἱ ‡ἐπιστολαὶ μέν,″ φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί,

1 Ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam Christi, qui in faciem quidem humilis inter vos, absens autem confido in vobis. 2 Rogo autem ne praesens audeam per eam confidentiam qua existimor audere in quosdam, qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus. 3 In carne enim ambulantes non secundum carnem militamus: 4 nam arma militiae nostrae non carnalia, sed potentia deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes 5 et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, 6 et in promptu habentes ulcisci omnem inoboedientiam, cum inpleta fuerit vestra oboedientia. 7 Quae secundum faciem sunt, videte. Si quis confidet sibi Christi se esse, hoc cogitet iterum apud se, quia sicut ipse Christi est, ita et nos. 8 Nam etsi amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit dominus in aedificationem et non in destructionem vestram, non erubescam. 9 Ut autem non existimer tamquam terrere vos per epistulas. 10 Quoniam quidem epistulae, inquiunt, graves sunt et fortis, praesen-

3. *περιπατουντες* *Clem.* 588. *Orig. Int.* ii. 79b. iv. 584c. | *-τας* FG. | *ζωντες* *Orig.* i. 628c. 728a. Cr. Cor. 65. *Eus.* in Ps. 286c. 320a. | *οντες* *Clem.* 495.
4. *στρατειας* B. 17*s*. *Clem.* 486. *Orig.* i. 628c. Cr. Cor. 217. | *-τιας* ℵCDFG. 37. 47. KLP. (*-τιᾶς* Dc. 37. 47. KL. et sic *Tf.* in N.T.)
— *ἡμων*] add. *ου καθαιρεσιν* L. | non habent rel. *Clem.* 486. 588. *Orig.* i. *bis.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 79b.
— *καθαιρουντες* *Clem.* 486. 588. *Orig.* i. 628e. iii. 314c. in Prov. *Mai* 34. Cr. Cor. 66. | *-των* D*. *Orig.* ii. 847e. *Orig. Int.* ii. 79b. 267c. iii. 53a. *Meth.* Jahn 88.
5. *γνωσεως* *Clem. bis.* *Orig.* i. 502a. 578c. 628. ii. 633a. 847e. iii. 314c. 336c. (202c.) in Prov. Cr. Cor. *Orig. Int.* i. 140c. ii. *bis.* *Meth.* | *δοξης* 17.
— *και αιχμ.* *Clem.* 486. *Meth.* | om. *και* FG.
— *χριστου*] add. *αγοντες* D*FG. *m.* Goth. | om. *Clem. bis.* *Meth.*
6. *εν ἑτοιμῳ*] *ἑτοιμως* D*. *Orig.* iii. 314c.
— *πληρωθῃ*] add. *προτερον* C.
— *ἡ ὑπακοη* ante *ὑμων* (D*)(F)G. (*ἡμων* D*F.)
7. *πεποιθεν*] *δοκει πεποιθεναι* B.
— *χριστου*] add. *δουλος* D*FG. *Fuld.* *Flor.*
— *παλιν*] ante *λογιζεσθω* P.
— *εφ᾽* BℵL. Vulg. | ‡ *αφ᾽* ς. CDFG. 17. 37. 47. K*s*P.
— *ἡμεις*] † add. *χριστου* ς. Dc. 37. 47. K*s*L. Memph. *Wilkins.* | om. BℵCD* FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (*ἡμας* G*.)
8. *εαν*] † add. *τε* ς. ℵCD. 37. 47. K*s*LP. Syr.Hcl. (Goth.) Æth. | om. BFG. 17. Syr.Pst. Memph. Arm. nam et si Vulg.
— *περισσ.*] † praem. *και* ς. ℵcDo. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Syrr.Pst.&Hcl.mg. | om. Bℵ*CD*FGP. Vulg. *ut vid.* Syr.Hcl. txt. Memph. Goth. Arm. Æth.
— *περισσοτερον* post *τι* FG. Goth. | *περισσον* 17. ‖ om. *τι* 37*. Arm.
8. *καυχησωμαι* BCD(FG *-μα*). 37. 47. K*s*. Vulg. | *-σομαι* ℵLP. | *-σωμεθα* 17.
— *ἡμων*] om. C*P. Syr.Pst. Memph.
— *κυριος* BℵCDc. 17. rel. Vulg. Memph. Goth. | *θεος* D*FG. ‖ † add. *ἡμιν* ς. ℵcDcFG. 37. 47. K*s*L. (Vulg. *Cl.*) Syr.Hcl. Goth. (Arm.) mihi Syr.Pst. Memph. praem. P. | om. Bℵ*CD*. 17. *Am. txt.* *Tol.* Æth.
— *ὑμων*] *ἡμ.* F.
9. *ἱνα*] add. *δε* 37. Vulg. (Syr.Pst.)
— *δοξω*] *δοξωμεν* D*FG.
— *ὡς αν*] om. D*.
— *εκφοβειν*] *εκφοβουντες* D. | *εκφοβων* P.
10. *επιστολαι* ante *μεν* Bℵ*. | ‡ post ς. ℵcDFG. rel. Vulg. Syr.Hcl. *Meth.* Jahn 86.
— *φησιν* Memph. Æth. *Platt.* | *φασιν* B. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (dicitis Arm.) om. Æth. *Rom.*

1. in facie *Cl.* | humilis sum *Cl.* | 2. autem vos ne *Cl.* | nos (in loco codicis usto)] et** *Am.* | 4. carnalia sunt *Cl.* | 5. in] *om.* *Am.** | 7. confidit *Cl.* | 8. dedit] *add.* nobis *Am.*** *Cl.* | 10. fortes *Cl.*

BℵD FG[M]. 17. 37. 47. KLP.

ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος
ἐξουθενημένος. 11 τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι
καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς
τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν
ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς
ἑαυτοῖς, οὐ ‡ συνιᾶσιν.″ 13 ἡμεῖς δὲ ‡ οὐκ″ εἰς τὰ
§ M. ἄμετρα § καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ
κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι
ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς
ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσα-
μεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ· 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμε-
τρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχον-
τες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυν-
θῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, 16 εἰς τὰ
ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
[d] Jer. 9:23. 1 Cor. 1:31. κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. 17 [d] Ὁ δὲ καυχώ-
μενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· 18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν ‡ συνι-
στάνων″, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ‡ ἀλλὰ″ ὃν ὁ κύριος
συνίστησιν.

tia autem corporis infirma et
sermo contemptibilis. 11 Hoc
cogitet qui eiusmodi est, quia
quales sumus verbo per epi-
stulas absentes, tales et prae-
sentes in facto.
12 Non enim audemus inse-
rere aut conparare nos qui-
busdam qui se ipsos commen-
dant, sed ipsi in nobis nosmet
ipsos metientes et comparantes
nosmet ipsos nobis. 13 Nos
autem non in inmensum glo-
riabimur, secundum mensu-
ram regulae quam mensus est
nobis deus pertingendi usque
ad vos. 14 Non enim quasi
non pertingentes ad vos super-
extendimus nos: usque ad vos
enim pervenimus in evangelio
Christi: 15 non in immensum
gloriantes in alienis laboribus,
spem autem habentes crescentis
fidei vestrae, in vobis magni-
ficari secundum regulam no-
stram in abundantiam, 16 etiam
in illa quae ultra vos sunt
evangelizare, non in aliena
regula in his quae parata sunt
gloriari. 17 Qui autem gloriatur
in domino glorietur: 18 non
enim qui se ipsum commendat,
ille probatus est, sed quem do-
minus commendat.

10. εξουθενημενος] εξουδεν. B.
11. εσμεν] μεν FG.
— απουτες] ἅπαντες sic 17.
12. τολμωμεν] τολμω B. | -μων 37. Æth.
— εγκριναι] κριναι FG. | add. ἑαυτους D*.
— ἑαυτους 1º.] om. Db. (add.c)
— τισιν] om. D*. (add.b)
— αλλα] αλλ' D*. 17. 37. L.
— εν ἑαυτοις] εν αυτοις F(non G.)
— ἑαυτους ante μετρουντες] om. ℵ*. (add.1)
— ἑαυτους ἑαυτοις] ἑαυτοις ἑαυτους D. 37. K. Vulg. Syr.Pst.
— ου συνιασιν Bℵa. 17. 37. (‡ ου συνιουσιν ς. Dc. 47. KLP. ου συνισασιν ℵ*.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. D*FG. Vulg.
13. ἡμεις δε BℵDc. 17. rel. vv. | om. D*FG.
— ουκ BℵD*FG. 17. 37. KLP. | ‡ ουχι ς. Dc. 47.
— τα αμετρα] το αμετρον D*FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.
— καυχησομεθα BℵDc. 37. KsLP. Vulg. | om. D*. | -σωμεθα 17. 47. | καυχωμενοι FG.

13. οὑ εμερισεν] ὁσου εμετρησεν M.
— ἡμιν] om. FGL.
— θεος] κυριος D.
— εφικεσθαι] αφικεσθαι FG.
14. ου γαρ ὡς ℵDFG. 17. 37. 47. KsLM. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (ου γαρ μη ὡς P.) | ὡς γαρ B. [Arm.]
— εφικνουμενοι] αφικομενοι FG. | αφικνουμενοι K.
— αχρι γαρ] om. γαρ ℵ*. (add.a)
— οφθασαμεν F(non G.)
15. αλλοτριοις] -ους F*(non G.)
— κονοις F(non G.)
— δε Clem. 826. | om. ML.
— αυξανομενης Clem. -νοις L.
— ὑμων Clem. | ἡμων BMai.dis.
— ἡμων] ὑμων ℵ.
16. καυχησασθαι] ευαγγελισασθαι 37.
17. καυχομενος 47*. L (ut saepe.) | Contra, Eus. in Ps. 679c.
18. ου γαρ ὁ ἑαυτον Eus. in Ps. 699c. (ει περ δε ουχ ὁ ἑαυτον Orig. i. 297e.) | ὁ γαρ ἑαυτον ℵ*. (corr.1)
— συνιστανων BℵD*FGM. 17. 37. P. Orig. i. 297e. | ‡ συνιστων ς. Dc. 47. KsL. Eus. in Ps.

18. εστιν post δοκιμος ℵ*D. Vulg. (corr. ℵc.) | ante Orig. i. om. Eus. in Ps.
— δοκιμος] praem. ὁ FG. | om. Orig. i. Eus in Ps.
— αλλα BM. | ‡ αλλ' ς. ℵDFG. rel. Orig. i. Eus. in Ps.
1. οφελον Bℵ(D*)MP. (οφιλ. D*.) | ωφελον DcFG. 17. 37. 47. KL.
— ανειχεσθε St. 3. BMaiℵDFGM. 17. 47. LP. | ανεχεσθε BBch. 37. K. | ηνειχεσθε Elz. Arm.
— μου] post αφροσυνης FG. Vulg. Lucif. 222.
— μικρον τι Elz. BℵDM. 17. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | om. τι St. 3. FG. 37. 47. KLP. Syr.Pst. Memph. ut vid. Arm. Æth. Lucif.
— αφροσυνης (Elz.) BℵDFG. 17. P. (praem. † της Elz. FG.) | τῃ αφροσυνῃ St. 3. 37. 47. KL. Memph. (add. μου) Arm. [M n.l.]
— ανεχεσθε] ανασχεθε ℵ. (om. μου seq. Arm.)

13. sed secundum Cl. | qua mensus Cl. | deus] add. mensuram Cl. | 16. in iis quae praeparata Cl. | 18. quem deus Cl.

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

[e] Gen. 3:4.

3. [κ. τ. ἀγνότ.]

[f] Gal. 1:8.

5. λογ. ‡ δὲ

XI. 51 1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι † ἀφροσύ-
νης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ
ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον
ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ χριστῷ, 3 [e] φοβοῦμαι δὲ μή
πως ὡς ὁ ὄφις ‡ ἐξηπάτησεν Εὔαν″ ἐν τῇ πανουργίᾳ
αὐτοῦ, † φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος
* καὶ τῆς ἁγνότητος″ τῆς εἰς τὸν χριστόν. 4 [f] εἰ μὲν
γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ
ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλά-
βετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
‡ ἀνείχεσθε″. 5 λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν
ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. 6 εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ,
ἀλλ᾽ οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ‡ φανερώσαντες″ ἐν
πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. 7 ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν τα-
πεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ
εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; 8 ἄλλας ἐκκλησίας
ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν,
9 καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα
‡ οὐθενός″· (τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν
οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας), καὶ ἐν παντὶ
ἀβαρῆ ‡ ἐμαυτὸν ὑμῖν″ ἐτήρησα καὶ τηρήσω. 10 ἔστιν

1 Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae: sed et supportate me. 2 Aemulor enim vos dei aemulatione: dispondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. 3 Timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate, quae est in Christo. 4 Nam si is qui venit alium Christum praedicat quem non praedicavimus, aut alium spiritum accepitis quem non accepistis, aut aliut evangelium quod non recipistis, recte patemini: 5 exhistimo enim nihil me minus fecisse magnis apostolis. 6 Etsi imperitus sermone, sed non scientia, in omnibus autem manifestatus sum vobis. 7 Aut numquid peccatum feci, me ipsum humilians ut vos exaltemini, quoniam gratis evangelium dei evangelizavi vobis? 8 Alias ecclesias expoliavi, accipiens stipendium ad ministerium vestrum, 9 et cum essem apud vos et egerem, nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt a Machedonia: et in omnibus sine onere meme vobis servavi et servabo. 10 Est veritas

---

2. *θεου* post *ζηλῳ* 37. | ante *Clem.* 544.
— *χριστῳ ad Zen. et Seren.* 16. *Clem.* 108. 544. *Orig. Int.* ii. 159[f]. 252[b]. 348[a]. 364[e]. 411[b]. 428[e]. iv. 597[b]. *Meth.* Jahn 24. | *θεῳ* 37. | *κυριῳ Orig.* iii. 439[d]. 689[d].
3. *δε Clem.* 544. 553. *Orig. Int.* ii. 348[a]. iv. 481[b]. | om. L. *Orig.* Gall. xiv. 26. *Eus.* in Ps. 309[e].
— *μη πως Clem.* 544. *Orig.* Gall. *Eus.* in Ps. | *μη* D*. *Clem.* 553. *Lucif.* 222. | *μη ποτε* FG.
— *ὡς Clem.* 544. 547. 553. *Orig. Int.* ii. iii. 384[a]. iv. *Eus.* in Ps. | om. L.
— *εξηπατ.* ante Ευαν B(ℵ)FGM. 17. 37. P. (Syr.Pst.) Memph. Æth. *Clem.* 544. 547. *Orig.* Gall. *Orig. Int.* ii. iii. *Eus.* in Ps. (Ευαν] *ὑμιν* ℵ*. corr. ut vid.[1]) | ‡ post ς. D. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Clem.* 553. *Orig. Int.* iv. *Lucif.*
— *εν Clem.* 544. *Orig.* Gall. | om. D*. Vulg. *Orig. Int.* ii. iii. iv. *Lucif.* (om. *εν τῃ παν. αυτ. Eus.* in Ps.)

3. *φθαρῃ* (*-ρει* KLP.)] † praem. *οὑτω* ς. D[c]M. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. *Orig.* Gall. *Orig. Int.* ii. iii. iv. | om. BℵD*FG. 17. P. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 544. 553. *Eus.* in Ps. *Lucif.*
— *της ἁπλοτητος*] add. *και της ἁγνοτητος* Bℵ*FG. 17. *Tol.* Syr.Hcl.* (Memph. *ἁγιοτ.*) Goth. Æth. | praem. *της ἁγνοτ. και* D* *ut vid.* (*ἁγιοτ.* D[b] ut vid.) | * om. utr.q. ς. ℵ[c]D[c]M. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. *Clem. bis. Orig.* Gall. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. castitate *Lucif.* | add. fidei *Orig. Int.* iv.
— *τον* BD. 17. 37. KLP. *Clem. bis.* | om. ℵFGM. (*εν χριστῳ Eus.* in Ps.)
4. *αλλον*] *ἑτερον* 17.
— *Ιησουν*] *χριστον* FG. Vulg.
— *ηκηρυξ.* FG.
— *ελαβετε*] *εδεξασθε* FG.
— *ἑτερον* 2[o].] add. *λαμβανεται* FG.
— *ανειχεσθε* ℵD[c]GM. 37. KLP. (*ενειχεσται* F.) | *ανεχεσθε* BD*. 17. | ‡ *ηνειχεσθε* ς. 47.
5. *γαρ* ℵD. rel. | *δε* B. Arm.

5. *ὑστερηκεναι*] add. *εν ὑμιν* D*. (*Fuld.*) *Tol.*
6. *δε* Syr.Hcl.* *Clem.* 826. | om. D*. *Am. Dem.* Syr.Hcl.txt. Memph. Goth. Arm. | *γαρ* Syr.Pst.
— *ιδιωτης*] add. *ειμι* D*. | om. *Clem.*
— *φανερωσαντες* Bℵ*FGM. 17. Arm. | ‡ *φανερωθεντες* ς. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KLP. | *φανερωθεις* D*. *Am. Fuld. Dem. Flor.* ‖ add. *ἑαυτους* M. Arm.
— *εν πασιν*] om. FG. Vulg.
7. *η*] add. *μη* FG. | om. *Orig.* iii. 724[d].
— *εμαυτον Orig.* iii. | *εαυτον* DFGLP.
9. *ουθενος* BℵM. 17. 37. P. | ‡ *ουδενος* ς. DFG. 47. KsL.
— *αδελφοι*] add. *μου* 37. nostri Æth.
— *εμαυτον* ante *ὑμιν* Bℵ*M. 17. 37[1]. P. Vulg. (Syr.Hcl.) | ‡ post ς. ℵ[c]DFG. 47. L. (Memph.) Goth. Arm. | om. *ὑμιν* K(et 37*. sed add.[1]) Syr.Pst.
— *τηρησω*] *-σα* G*.

4. praedicabimus *Am.* | accepistis quem *Am.** | 5. a maguis *Cl.* | 6. nam etsi *Cl.* | manifestati sumus *Cl.* | 9. me *Cl.*

B ℵ D FG M. 17. 37. 47. KLP.

ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ
φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας.
11 διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν· 12 ὃ δὲ
ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θε-
λόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσιν κα-
θὼς καὶ ἡμεῖς. 13 οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι,
ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους
χριστοῦ· 14 καὶ οὐ ‡ θαῦμα″· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς
μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· 15 οὐ μέγα οὖν
εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διά-
κονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῶν.

52 16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι·
εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα ‡ κἀγὼ
μικρόν τι″ καυχήσωμαι. 17 ὃ λαλῶ, οὐ ‡ κατὰ κύριον
λαλῶ″, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστά-
σει τῆς καυχήσεως. 18 ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ †
σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. 19 ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε
τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· 20 ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις
ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ
τις ἐπαίρεται, εἴ τις ‡ εἰς πρόσωπον ὑμᾶς″ δέρει.
21 κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ‡ ἠσθενήκαμεν″· ἐν
IA' ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω), τολμῶ κἀγώ.
22 Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ· Ἰσραηλῖταί εἰσιν; κἀγώ·

Christi in me, quoniam haec
gloria non infringetur in me in
regionibus Achaiae. 11 Quare?
quia non diligo vos? Deus scit.
12 Quod autem facio, et faciam,
ut amputem occasionem eorum
qui volunt occasionem, ut in
quo gloriantur inveniantur si-
cut et nos. 13 Nam eiusmodi
pseudoapostoli, operarii sub-
doli, transfigurantes se in apo-
stolos Christi. 14 Et non mi-
rum: ipse enim satanas transfi-
gurat se in angelum lucis:
15 non est ergo magnum si
ministri eius transfigurentur
velut ministri iustitiae; quo-
rum finis erit secundum opera
ipsorum.

16 Iterum dico, ne quis me
putat insipientem: alioquin ve-
lut insipientem accipite me,
ut et ego modicum quid glorier.
17 Quod loquor, non loquor se-
cundum dominum sed quasi in
insipientiam in hac substantia
gloriae. 18 Quoniam multi glo-
riantur secundum carnem, et
ego gloriabor. 19 Libenter
enim suffertis insipientes, cum
sitis ipsi sapientes: 20 sustinetis
enim si quis vos in servitutem
redigit, si quis devorat, si quis
accipit, si quis extollitur, si
quis vos in faciem caedit. 21 Se-
cundum ignobilitatem dico,
quasi nos infirmi fuerimus: in
quo quis audet, in insipientiam
dico, audeo et ego. 22 Hebraei
sunt? et ego. Israhelitae sunt?

10. *χριστου* vid. *Orig. Int.* iv. 610ᵇ. | om. D*. (add.¹ ut vid.)
— *φραγησεται Elz.* MSS. | *σφραγισεται St.* 3.
— *εις εμε*] *εν εμοι* FG.
— *της* Αχ.] om. *της* FG.
11. *ὁτι*] om. B.
— *ὁ*] om. D*. (M *n.l.*)
12. *ἡμεις*] *ὑμεις* F (non G.)
13. *οἱ γαρ Clem.* 50. | *ου γαρ* FG.
— *ψευδαποστολοι Clem.* (vid. *Orig.* iv. 367ᵇ.) | *ψευδοαποστ.* D*.
— *εις Orig.* iv. 367ᵇ. | om. FG.
14. *θαυμα* BℵD*FG. 17. P. *Orig.* ii. 492ᶠ. | ‡ *θαυμαστον* ς. DᶜM. 37. 47. KsL. Vulg. et vv. ut vid. *Luc.* 223.
— *εις αγγελον Clem.* 773. *Orig.* i. 746ᵈ. ii. 492ᶠ. Cr. Eph. 215. *Orig. Int.* iv. 670ᶜ. (De la Rue) *Meth.* Jahn 47. *Eus.* in Ps. 343ᵈ. *Tert.* adv. Marc. v. 12. de an. 57. | *ὡς αγγελος* D* *m.* *Orig. Int.* iv. (edd.) *Lucif.* 223.

15. *ουν Eus.* in Ps. 343ᵈ. | om. D* *m.* Syr.Pst. Arm. *Lucif.* 223.
— *διακονοι* 1⁰. *Orig.* ii. 596ᵈ. *Eus.* in Ps. | om. K.
— *αυτου Eus.* in Ps. | *ἑαυτου* K.
— *εσται*] *Clem.* 511. | *εστιν* D*. *Lucif.*
16. *με*] om. 37.
— *μη γε*] *μη* D*.
— *καγω* ante *μικρον τι* BℵDFGM. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst. (Memph.) Goth. Arm. Æth. | ‡ post ς. Syr.Hcl.
— *καυχησωμαι*] *-σομαι* DKLP.
17. *κατα κυριον* ante λαλω BℵFG. 17. 47. KP. Syr.Pst. Arm. Æth. (*Orig. Int.* iv. 630ᵇ.) | ‡ post ς. DML. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. (*Orig. Int.* ii. 330ᵈ.) | *κατα ανον* λαλω 37.
18. *πολλοι*] *ολοι* P*.
— *καυχονται* L. (et ver. 12.)
— *σαρκα*] † praem. *την* ς. BℵᶜDᶜM. 37. 47*s*. KsLP. | om. ℵ*D*FG. 17.
18. *καυχησωμαι* 17. 37.

20. *ανεχ. γαρ*] add. si quis decipiat vos Arm.
— *εις προσωπον* ante *ὑμας* BℵD*FG. 17. 37. P. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Æth. *Orig. Int.* iii. 878ᵉ. | ‡ post ς. DᶜM. 47. KsL. *Am.* Syr.Pst. Goth. Arm. [Memph.]
21. *ἡμεις* post *ησθεν.* FG. | Contra, *Orig. Int.* iii. 878ᵉ.
— *ησθενηκαμεν* Bℵ. 37 *Scr.* | ‡ *-σαμεν* ς. DFGM. 17*s*. 47. KsLP. ‖ add. *εν τουτῳ τῳ μερει* D. Vulg. *Cl.* (non *Am.* * *Tol.*)
— *δ'*] om. D*. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.
— *εν αφρ. λεγω* post *τολμω καγω* FG.
— λεγω 2⁰.] om. ℵ*. (add.ᵃ)
23. *χριστου* post *εισιν* FG.

10. gloriatio *Cl.* | 13. pseudoapostoli sunt *Cl.* | 16. putet insipientem esse *Cl.* | 17. secundum *Cl.* | insipientia *Cl.* | 20. in faciem vos *Cl.* | in vos fac. *Am.* | 21. fuerimus] *add.* in hac parte *Cl.* | in] *om. Am.** | insipientia *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ· 23 διάκονοι χριστοῦ
εἰσιν; (παραφρονῶν λαλῶ), ὑπὲρ ἐγώ, ἐν κόποις πε-
ρισσοτέρως, ‡ ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς
ὑπερβαλλόντως″, ἐν θανάτοις πολλάκις. 24 ὑπὸ Ἰου-
δαίων πεντάκις ‡τεσσεράκοντα″ παρὰ μίαν ἔλαβον,
25 τρὶς ‡ἐραβδίσθην,″ ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγη-
σα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· 26 ὁδοιπορίαις
πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κιν-
δύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν
πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ,
κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, 27 † κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν
ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· 28 χωρὶς τῶν πα-
ρεκτὸς ἡ ‡ἐπίστασίς″ ‡μοι″ ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέ-
ριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. 29 τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ
ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;
30 εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι.
31 ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου † Ἰησοῦ † οἶδεν, ὁ ὢν
g Act. 9:25. εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. 32 g ἐν
Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει
τὴν ‡πόλιν Δαμασκηνῶν″ πιάσαι με †, 33 καὶ διὰ θυ-
ρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
XII. 1 Καυχᾶσθαι ‡ δεῖ″, οὐ ‡ συμφέρον μέν″, ἐλεύσο-

et ego. Semen Abrahae sunt?
et ego. 23 Ministri Christi sunt?
ut minus sapiens dico, plus
ego; in laboribus plurimis, in
carceribus abundantius, in pla-
gis supra modum, in mortibus
frequenter: 24 a Iudaeis quin-
quies quadragenas una minus
accepi, 25 ter virgis caesus sum,
semel lapidatus sum, ter nau-
fragium feci, nocte et die in
profundum maris fui, 26 in
itineribus saepe, periculis flu-
minum, periculis latronum, pe-
riculis ex genere, periculis ex
gentibus, periculis in civitate,
periculis in solitudine, periculis
in mari, periculis in falsis fra-
tribus, 27 in labore et aerumna,
in vigiliis multis, in fame et
siti, in ieiuniis multis, in fri-
gore et nuditate. 28 Praeter
illa quae extrinsecus sunt in-
stantia mea cotidiana, sollici-
tudo omnium ecclesiarum.
29 Quis infirmatur, et ego non
infirmor? quis scandalizatur,
et ego non uror? 30 Si gloriari
oportet, quae infirmitatis meae
sunt gloriabor. 31 Deus et pater
domini Iesu scit, qui est bene-
dictus in saecula, quod non
mentior. 32 Damasci praepo-
situs gentis Aretae regis cus-
todiebat civitatem Damasceno-
rum ut me conpraehenderet,
33 et per fenestram in sportam
dimissus sum per murum et
effugi manus eius.
1 Si gloriari oportet, non ex-
pedit quidem, veniam autem

---

23. *λαλω* Syr.Hcl. Memph. Arm. | *λεγω* DFG. Vulg. Syr.Pst. Goth.
— *κονοις* F(non G.)
— *εν φυλακ. περισσ.* ante *εν πληγ. ὑπερβαλλ.* BD*. 17. (P.) Vulg. Goth. Æth. *Orig.* iv. 463 *not.* | ‡ post ϛ. ℵᶜDᵇM. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. 218ᵃ. | om. *εν πληγ. ὑπ.* *Clem.* 622. *Tert.* Scorp. 13. vid. *Orig.* iii. 190ᵉ. | *εν πληγ. περισσ. εν φυλακ. ὑπερβαλλ.* ℵ*FG(P ord. mut.) *Orig.* i. 257ᵉ. (iii. 190ᵉ.) *Hil.* 430ᵈ. *εν φυλ. ὑπερβ. εν πληγ. περισσ.* P.
— *πολλακις* *Orig.* i. 257ᵉ. iii. *bis.* iv. *Clem.* 622. *Tert. Hil.* | *πολλοις* D*.
24. *τεσσερακοντα* B**Rl.Mai.*ℵD. | ‡ *τεσσαρακ.* ϛ. B². 17*s.* 37. 47. KsLP. *Orig.* i. iii. *Eus.* in Ps. 333ᵇ. [M *n.l.*] μ̄ FG.
25. *εραβδισθην* BℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i. 257ᵉ. iii. 190ᵉ. *Eus.* in Ps. 333ᵇ. | ‡ *ερραβδ.* ϛ. M.
— *εναυγαγησα* P.
26. *πολλακις*] *πολλαις* D*.
27. *κοπῳ*] † praem. *εν* ϛ. ℵᶜM. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Orig.* iii. 220ᶜ. 296ᵈ. *Orig. Int.* ii. 103ᵃ. | om. Bℵ*DFG. (*κονο* F.)
— *διψη* B* *Mai.*
— *πολλακις bis.* (*Orig.* iii.) | *πολλαις* D*.
28. *επιστασις* BℵDFG. 17. | ‡ *επισυστασις* ϛ. M. 37. 47. KsLP.
— *μοι* Bℵ*FG. 17. (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) | ‡ *μου* ϛ. Dℵᶜ M. 37. 47. KsLP. (Vulg.)
— *ἡ καθ'*] om. *ἡ* F*.
— *καθ' ἡμεραν ἡ* | *καθημερινη* FG.
30. *μου*] om. B.
31. *θεος*] add. *του Ισραηλ* D*.
— *κυριου*] † add. *ἡμων* ϛ. DM. 47. P. Vulg. *Cl.* (et *Fuld.*) Syr.Pst. Memph. Arm. | om. BℵFG. 17. 37. KL. *Am.* Syr.Hcl. Goth. Æth.
— *Ιησου*] † add. *χριστου* ϛ. DM. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* (et *Fuld.*) Syr.Pst. Memph. Æth. | om. BℵFG. 17. 37. *Am.* Syr.Hcl. Goth. Arm.
31. *εις τους αιωνας*] om. K *txt.*
32. *πολιν* ante *Δαμασκηνων* BℵD*FG. 17. 37. P. Vulg. (*πολλην* 37* txt.) | ‡ post ϛ. DᵇM. 47. KsL.
— *πιασαι με*] † add. *θελων* ϛ. ℵDᶜM. 17. 37. 47. KsLP. Goth. | praem. FG. Syr.Hcl. Memph. Æth. | om. BD*. Vulg. Syr.Pst. Arm. | (*πισαι* G.)
33. *εν σαργανῃ* *Orig.* ii. 394ᶜ. *bis.* (*-νει* K.) | om. FG.
1. ab init. add. *ει* ℵᶜ. Vulg.
— *δει* BDᶜFG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. (praem. *ουν*) | ‡ *δη* ϛ. M. 47. Ks. | *δε* ℵD*. Memph. Æth.
— *συμφερον μεν* BℵFG. 17. Vulg. (Syr. Pst.) Memph. Goth. Arm. | *συμφερει μεν* P. | ‡ *συμφερει μοι* ϛ. (D.) 37. 47. KsL. (Syr.Hcl.) (om. *μοι* D*. add.ᶜ) rectum est Æth. (M *n.l.*).

---

25. profundo *Cl.* | 31. domini nostri Jesu Christi *Cl.* | qui est bened. in saec. *ante* scit *Cl.* | 33. sporta *Cl.* | et sic effugi *Cl.*

[A]BℵD FG(M.) 17.37.47. KLP.

μαι ‡ δὲ″ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 2 οἶδα
ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε ἐν
σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ
θεὸς οἶδεν), ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρα-
νοῦ. 3 καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν σώ-
ματι εἴτε ‡ χωρὶς″ τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς
οἶδεν), 4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν
ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. 5 ὑπὲρ
τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχή-
¶ M. σομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις †. ¶ 6 ἐὰν γὰρ θελήσω
καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ·
φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει
με, ἢ ἀκούει † ἐξ ἐμοῦ.
§ A. 7 Καὶ § τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων * διὸ″ ἵνα
μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγε-
7. κολαφίζῃ [ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι] λος ‡ σατανᾶ″ ἵνα με κολαφίζῃ †. 8 ὑπὲρ τούτου τρὶς
τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ᾽ ἐμοῦ. 9 καὶ
εἴρηκέν μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις †

ad visiones et revelationes do-
mini. 2 Scio hominem in Chri-
sto ante annos quattuordecim,
sive in corpore nescio, sive
extra corpus nescio, deus scit,
raptum eiusmodi usque ad ter-
tium caelum. 3 Et scio huius-
modi hominem, sive in corpore
sive extra corpus nescio, deus
scit, 4 quoniam raptus est in
paradisum et audivit arcana
verba, quae non licebat homini
loqui. 5 Pro eiusmodi gloria-
bor, pro me autem nihil gloria-
bor nisi in infirmitatibus meis.
6 Nam etsi voluero gloriari, non
ero insipiens, veritatem enim
dicam: parco autem ne quis in
me existimet supra id quod
videt me aut audit ex me.
7 Et ne magnitudo revela-
tionum extollat me, datus est
mihi stimulus carnis meae, an-
gelus satanae, ut me colafizet.
8 Propter quod ter dominum
rogavi ut discederet a me. 9 Et
dixit mihi, Sufficit tibi gratia
mea: nam virtus in infirmitate

---

1. δε BℵFG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. (Æth.) | ‡ γαρ ς. D. 37. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. ‖ add. και B. Memph. (M *n.l.*)
— εις] add. τα sic FG. | add. τας P.
— κυριου] χριστου FG. (P *n.l.*)
2. σωματι] praem. τω (non ver. 3.) D*. | om. *Orig.* i. 364f. *Meth.* 86. (P *n.l.*)
— του σωμ. *Orig.* i. 364f. *Meth.* Jahn. | om. του B. (P *n.l.*)
— τριτου] praem. του FG. | om. *Clem.* 693. (*Hipp.* Phil. v. 8. (112.)) *Orig.* ii. 756a. iv. 166d. *Meth.* Jahn. 82. | τουτο ℵ*.
3. οιδα] praem. ουκ sic 17. | om. *Orig. Int.* iv. 694a. *Meth.* Jahn. 82.
— σωματι] add. ουκ οιδα sic 17. | om. *Orig. Int.* iv. *Meth.*
— χωρις BD*. *Meth.* 1°. | ‡ εκτος ς. ℵDbFGM. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Meth.* 2°. (vid. ver. 2.)
— ουκ οιδα *Orig. Int.* iv. | om. B. *Meth.*
4. εξον ανθρωπῳ *Clem.* 693. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) vii. 27. (241.) *Orig.* i. 196e. 282e. 633f. 725c. ii. 19b. 220a. 259c. 352c. *Orig. Int.* iv. 694a. (εξων 17. P.) | εξον ανθρωπων 47. L (εξων). | εξεστιν ανθρ. *Orig.* iii. 766b. 824b. εξον ανθρωπον *Orig.* iv. 106a. (ανθρωποις vid. *Orig.* iv. 216a.
4. λαλησαι] αλλησαι F (non G).
5. του *Orig.* iv. 166d. (περι του τοιουτου καυχησωμαι). | om. M.
— ὑπερ δε Vulg. *Orig.* iv. | περι δε D*. (corr.c)
— ου καυχ. *Orig.* iv. | om. ου ℵ*. (add.1 ut vid.)
— ταις ασθενειαις] τοις ασθενημασιν D*. (corr.c) ‖ † add. μου ς. ℵDcFGM. 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. Æth. | om. BD*. 17. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
6. γαρ] δε K. Goth. ‖ add. και P.
— θελησω] θελω 37.
— καυχησασθαι] καυχασθαι FG.
— μη] μη πως 17.
— τις post εις εμε λογισηται 17. | ante *Orig. Int.* iii. 962a.
— ακουει] † add. τι ς. ℵcD*. 47. KsLP. (Vulg. *Cl.*) Syr.Hcl. Goth. | om. Bℵ*DcFG. 17. 37. *Am. Fuld.* Tol. Harl.*2 Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 197d. iv. 131c. *Orig. Int.* iii.
7. διο (ante ἱνα) ABℵFG. 17. Memph. | * om. ς. D. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm.) Æth. *ut vid. Iren.* 295. *Orig. Int.* ii. 381c. iii. 962a.
7. ὑπεραιρωμαι] -ρομαι D. 37. LP.
— σκολοψ] σκωλωψ 37* *Scr.* K. | σκολωψ L *Tf.* P.
— σαρκι] add. μου FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* 232. | om. *Iren.* 295.
— σατανα A*Bℵ*D*FG. 17* sic. Vulg. Memph. *Iren. Orig.* i. 258b. iii. 200d. 2°. *Orig. Int.* ii. iv. 601d. *Tert.* de pud. 13. de fug. 2. *Cypr. Hil.* 262c. 325d. | ‡ σαταν ς. A2ℵcDb. 172. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl.mg. *Gr. Orig.* iii. 200d. 1°.
— κολαφιζει 17.
— fin.] † add. ἱνα μη ὑπεραιρωμαι ς. Bℵc. (37.) 47. KsL(P.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (vid. *Orig.* i. iii.) *Tert.* de pud. 13. *Cypr. Hil.* 325d. (-ρομαι 37. P.) | om. Aℵ*DFG. 17. Vulg. Æth. *Iren.*
8. ὑπερ] praem. και A. *Iren.* 295. (*Orig.* iii. 200d. και περι). | om. *Cypr.*
— τον κυριον ante τρις D*. (corr.b)

---

2. hujusmodi *Cl.* | 4. licet *Cl.* | 5. hujusmodi *Cl.* | 6. quis me (*om.* in) *Cl.* | videt in me aut aliquid audit *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
§ Theb.

ἐν ἀσθενείᾳ ‡ τελεῖται.˝ § ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχή-
σομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις [μου], ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ᾽
ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. 10 διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθε-
νείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στε-
νοχωρίαις, ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυ-
νατός εἰμι. 11 γέγονα ἄφρων †· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε.
ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ᾽ ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν
εἰμι. 12 h τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, † σημείοις καὶ τέρασιν καὶ
δυνάμεσιν. 13 τί γάρ ἐστιν ὃ ‡ ἡσσώθητε˝ ὑπὲρ τὰς
λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρ-
κησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
14 ἰδοὺ τρίτον * τοῦτο˝ ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ οὐ καταναρκήσω †· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ‡ ἀλλὰ˝
ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυ-
ρίζειν, ‡ ἀλλὰ˝ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις· 15 ἐγὼ δὲ ἥδιστα
δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν

h 1 Cor. 9:2.

perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.
10 Propter quod placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo: cum enim infirmor, tunc potens sum.
11 Factus sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim a vobis debui commendari: nihil enim minus fui ab his qui sunt super modum apostoli, tamen etsi nihil sum.
12 Signa tamen apostoli facta sunt super vos in omni patientia, signis et prodigiis et virtutibus.
13 Quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc iniuriam.
14 Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos, et non ero gravis vobis: non enim quaero quae vestra sunt sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis.
15 Ego enim libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus

---

Memph. Æth. | post *Iren.* *Orig.* iii. 200^d. *Orig. Int.* iv. 601^d. *Cypr.*
9. ειρηκεν] ειπεν FG. (vid. *Orig.* iii.)
— δυναμις] † add. μου ς. A²ℵᶜDᵇ. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* iii. 200^d. Cr. Cor. 178. | om. A*Bℵ*D*FG. Vulg. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 295. *Orig. Int.* iii. 391^e. 904^f. iv. 601^d. *Tert.* de pud. 13. *Cypr.* 232.
— τελειται ABℵ*D*FG. | ‡ τελειουται ς. ℵᶜDᶜ. 17s. 37. 47. KsLP. *Orig.* iii. Cr. Cor.
— καυχησωμαι 17.
— μου (post ασθ.) AℵD. rel. Vulg. Syr.Pst. Theb. Goth. Æth. *Orig.* iii. 190^d. 292^b. | om. B. *Harl.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Iren. Gr. & Lat.*
— επισκηνωσει 17. 47. L. | Contra, *Orig.* iii. *bis.*
10. ασθενειαις] add. μου FG. Vulg. *Cl.* *Orig. Int.* ii. 673^e. | om. *Orig.* ii. 803^f. iii. 218^d. *Eus.* in Ps. *Mai.* 165. *Tert.* Scorp. 13.
— εν αναγκαις *Orig.* ii. *Orig. Int.* ii. *Tert.* | και εναγκαις ℵ*.(corr.ᶜ) (και αναγκαις *Orig.* iii.)
— εν διωγμοις *Orig.* ii. iii. *Orig. Int.* ii. *Tert.* | om. A.

10. εν στενοχ. AℵᶜDFG. rel. *Orig.* ii. 804^a. *Orig. Int.* ii. *Tert.* | και στενοχ. Bℵ*. (corr.ᶜ) *Orig.* iii.
— οταν] οτε FG.
— δυνατος εγω] δυνατω FG. *Orig. Int.* ii. 196^c. 257^c.
11. γεγονα *Orig.* Cr. Cor. 75. | εγεγ. FG. (-γωνα F.)
— αφρων] † add. καυχωμενος ς. 37. 47. L(-χομ.)P. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. ABℵDFG. 17. K. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor.
— υμεις *Orig.* Cr. Cor. | ημεις FG.
— ωφελον 47.
— υμων] ημων A. | om. υφ᾽ B*Rl.D*.
— ουδεν γαρ] add. τι B. | non add. rel. *Eus.* in Ps. 103^a. | ου γαρ FG.
— ει και] ει δε και 37.
12. τα μεν] αλλα τα 37. | αλλε τα μεν FG.
— κατηργασθ. B*DFG. | κατειρ. AB²ℵ. rel. (-σθην D.)
— σημειοις] † praem. εν ς. Dᶜ. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* | praem. και FG. Syr.Pst. praem. τε ℵᶜ. | non habent ABℵ*D*. 17. *Am. Fuld. Tol.* Syr. Hcl. Goth. Arm. || add. τε Bℵ*. (corr.^a) 17.
13. ησσωθητε Bℵ*D*. 17 (ισωθ.) |

‡ ηττηθητε ς. AℵᶜDᵇ. 37. 47. KsLP. | ελατωθηται FG.
13. υπερ] παρα D.
— οτι] om. 47. K.
— αυτος post εγω FG. 37. Vulg. Goth. | Contra, Syr.Hcl.
— αδικιαν] ἁμαρτιαν FG.
14. τριτον] add. τουτο ABℵFG. 17. 37. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. praem. D. Memph. Arm. | * om. τουτο ς. KsLP.
— καταναρκησω] † add. ὑμων ς. Dᵇ. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. | add. ὑμας D*FG. | om. ABℵ. 17. Æth.
— αλλα 1°. ABℵDFG. 37. 47. LP. | ‡ αλλ᾽ ς. 17s. Ks.
— ωφειλει L.
— αλλα 2°. Aℵ. 17. | ‡ αλλ᾽ ς. rel.
15. εγω δε Vulg. *Cl.* | εγω γαρ 17. *Am.* *Orig. Int.* ii. 302^a.
— δαπανησω] add. και εκδαπανησω D*.
— εκδαπανηθησομαι] δαπανηθ. 37.

---

10. infirmit. meis *Cl.* | 11. ab his qui sunt supra *Cl.* | tametsi *Cl.* | 12. apostolatus mei *Cl.* | potentia *Am.* | in signis *Cl.* | 15. ego autem *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

ὑμῶν, εἰ † περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ‡ ἧσσον" ἀγα-
πῶμαι. 16 ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ‡ ἀλλὰ"
ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. 17 μή τινα
ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα
ὑμᾶς; 18 παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν
ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ
αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνε-
σιν; 19 ‡ πάλαι" δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. ‡ κα-
τέναντι" † θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν·

53 τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδο-
μῆς. 20 φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω
εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μή πως
20. ἔρις ἔρεις ‡ ζῆλος" θυμοὶ ἐριθεῖαι καταλαλιαὶ ψιθυρισμοὶ
φυσιώσεις ἀκαταστασίαι. 21 μὴ πάλιν ‡ ἐλθόντος μου"
‡ ταπεινώσει" * με" ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθή-
σω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοη-
σάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ
ᾗ ἔπραξαν;

XIII.
1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹ ἐπὶ στόματος
δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.¶

¹ Deut. 19: 15.
¶ Theb.

vestris, licet plus diligens minus
diligar. 16 Sed esto, ego vos
non gravavi: sed cum essem
astutus, dolo vos cepi. 17 Num-
quid per aliquem eorum quos
misi ad vos circumveni vos?
18 Rogavi Titum et misi cum
illo fratrem: numquid Titus
vos circumvenit? nonne eodem
spiritu ambulavimus? nonne
isdem vestigiis? 19 Olim putatis
quod excusemus nos apud vos.
Coram deo in Christo lo-
quimur;

Omnia autem, carissimi,
propter vestram aedificationem.
20 Timeo enim ne forte cum
venero non quales volo inve-
niam vos, et ego inveniar a
vobis qualem non vultis, ne
forte contentiones aemula-
tiones animositates dissensiones
detractiones susurrationes in-
flationes seditiones sint inter
vos, 21 ne iterum cum venero
humiliet me deus apud vos et
lugeam multos ex his qui ante
peccaverunt et non egerunt
paenitentiam super inmunditia
et fornicatione et inpudicitia
quam gesserunt.
1 Ecce tertio hoc venio ad
vos: in ore duorum vel trium
testium stabit omne verbum.

---

15. ει] † add. και ϛ. ℵcDb. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. licet Vulg. | om. ABℵ*(D*)FG. 17. Memph. Theb. Goth. (om. et ει D*.)
— αγαπων Bℵ cD. rel. Vulg. | αγαπω Aℵ*. 17.
— ἡσσον ABℵ*D*. (17.) P. (ισον 17.) | ‡ ἡττον ϛ. ℵcDc. 37. 47. KsL. | ελασσον FG. | om. Theb.
16. εγω] add. δε FG. Syr.Hcl.
— ου κατεβαρησα ABDc. 17. 37. 47. KsLP. | ουκ εβαρησα D*. | ου κατεναρκησα ℵFG.
— ὑμας 1o.] ὑμων ℵFG.
— αλλα ABℵD*FG. 37. 47. LP. | ‡ αλλ' ϛ. Dc. 17s. Ks.
17. απεσταλκα] επενψα D. | απεστειλα 37.
— δι' αυτου] om. FG.
18. ὑμας] ἡμας L.
— περιεπατησαμεν] add. ὁτι εαν ελθω παλιν ου φισομαι G*.
19. παλαι ABℵ*FG. 17. Vulg. | ‡ παλιν ϛ. ℵcD. 37. 47. KsLP. *Harl.** Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. veruntamen Æth. (om. Theb.)
19. δοκειτε] δὲ κεῖτε sic L.
— κατεναντι ABℵFG. 17. 37. | ‡ κατενωπιον ϛ. D. 47. KsLP.
— θεου (θεῳ 37.)] † praem. του ϛ. ℵcDb. 47. KsL. | om. ABℵ*D*FG. 17. 37. P.
— αγαπητοι] αδελφοι P.
20. γαρ] δε 37. Syr.Hcl.mg. Arm.
— εὑρω] εὑρησω 17.
— καγω] και εγω FG.
— ερεις BDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. | ερις Aℵ. 17. Syr.Pst. Arm. [Æth.]
— ζηλος ABD*FG. 17. Syr.Pst. Goth. Arm. *Gb.* | ‡ ζηλοι ϛ. ℵDb. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. [Æth.]
— ακαταστασιαι] om. FG.
21. ελθοντος μου ABℵ*FGP. Syrr. Pst.&Hcl. | ‡ ελθοντα με ϛ. ℵcD. 17s. 37. 47. KsL.
— ταπεινωσει BDFG. 47*. L*Tf.* P. Vulg. | ‡ -σῃ ϛ. Aℵ. 17s. 37. 47². Ks.
— με ABℵD*FGP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Tert.* de pud. 13. | * om. ϛ. Dc. 17s. 37. 47. KsL. Goth.
21. προς ὑμας ante ταπειν. D. Syr.Pst. Memph. ‖ om. *Tert.*
— και πορν. *Orig. Int.* ii. 672d. | om. και D*. Goth. *Tert.*
1. ab init. ιδου Aℵc. 17. Vulg. Æth.
— ερχομαι] ἑτοιμως εχω ελθειν A. Syr.Pst.
— επι] praem. ἱνα ℵ*. (corr.c) Syrr. Pst.&Hcl.
— μαρτυρων post τριων 17. *Eus.* D.E. 117b.
— και *Eus.* D.E. | η ℵ. Vulg.
2. προειρηκα] add. γαρ D*.
— ὡς] om. D*. Syr.Hcl. Arm.
— νυν] † add. γραφω ϛ. Dc. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. ver. 10.) | om. ABℵD*FG. 17. Vulg. Æth. *Rom.* | dico Memph. Æth. *Platt.*
— ὁτι] om. 37.
— εις το] om. FG. Arm.
3. επει] ὁτι FG. | ει *Orig.* iii. 237a. 298d. iv. 108b. 169c. η iv. 377d. ap. Gall. xiv. 66.

15. plus vos *Cl.* | 18. iisdem *Cl.* hisdem *Am.*** | 19. aedificationem vestram *Cl.* | 21. ex iis *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph. (Theb.)
Goth. Arm. Æth.

4. ‡ σὺν αὐτῷ

2 προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ
ἀπὼν νῦν †, τοῖς προημαρτηκόσιν, καὶ τοῖς λοιποῖς
πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. 3 ἐπεὶ
δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὃς
εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. 4 καὶ
γὰρ † ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως
θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ‡ ζη-
σόμεν″ σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. 5 ἑαυ-
τοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμά-
ζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι ‡ χριστὸς Ἰη-
σοῦς″ ἐν ὑμῖν †; εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. 6 ἐλπίζω δὲ
ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. 7 ‡ εὐχό-
μεθα″ δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς
τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. 8 οὐ γὰρ
δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ‡ ἀλλὰ″ ὑπὲρ τῆς
ἀληθείας. 9 χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν,
ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο † καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν
κατάρτισιν. 10 διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα πα-
ρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν

2 Praedixi et praedico ut prae-
sens vobis et nunc absens, his
qui ante peccaverunt et ceteris
omnibus, quoniam si venero
iterum non parcam. 3 An ex-
perimentum quaeritis eius qui
in me loquitur Christus, qui in
vos non infirmatur, sed potens
est in vobis? 4 Nam etsi cru-
cifixus est ex infirmitate, sed
vivit ex virtute dei: nam et nos
infirmi sumus in illo, sed vive-
mus cum eo ex virtute dei in
vobis. 5 Vosmet ipsos temptate
si estis in fide, ipsi vos probate.
An non cognoscitis vos ipsos,
quia Christus Iesus in vobis
est? nisi forte reprobi estis.
6 Spero autem quod cognoscetis
quia nos non sumus reprobi.
7 Oramus autem deum ut nihil
mali faciatis, non ut nos pro-
bati pareamus, sed ut vos quod
bonum est faciatis, nos autem
ut reprobi sumus. 8 Non enim
possumus aliquid adversus ve-
ritatem, sed pro veritate. 9 Gau-
deamus enim quando nos in-
firmi sumus, vos autem potentis
estis: hoc et oramus, vestram
consummationem. 10 Ideo haec
absens scribo ut non praesens
durius agam secundum po-

3. *εν εμοι* post *λαλουντος* FG. | ante *Orig.* iii. 237b. 298d. iv. 108c. 169c. 377d. ap. Gall. 66. *Orig. Int.* i. 47c. 92c. 190d. ii. 57b. 58d. 669d. iii. 840f. iv. 544e. 625d. *Hil.* 1290b.
— *δυνατει*] *αδυνατει* L.
4. *και γαρ*] † add. *ει* ϛ. AℵcDb. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* i. 192a. ii. 417a. *Hil.* 992d. 1097e. | om. Bℵ*D*FG. 17. KP. Memph. Æth. *Eus.* D.E. 495a. | *ει και* *Hipp.* Frag. (ii. 28.) *Orig.* iii. 226a. *ει γαρ και* *Orig.* iii. 472a.
— *αλλεξη εκ* 37*Scr.*
— *θεου* *Hipp.* *Orig.* iii. *bis.* *Orig. Int.* i. ii. iv. 633d. *Eus.* in Ps. 139e. 395d. *Hil.* 1097f. | om. 17. K. *Hil.* 96b.
— *και γαρ ἡμεις* *St.* 3. ABℵD. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. (Goth.) | *και γαρ και ἡμεις* *Elz.* | *και γαρ ει ἡμεις* K. *Tol.* | *και ἡμεις* FG. Syr.Pst. Arm. [Æth.]
— *εν* BD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. | *συν* AℵFG Syr.Pst. Memph. Goth.
— *αλλα ζησ. συν αυτῳ*] om. P.

4. *ζησομεν* ABℵD*. 17. | *ζησωμεν* FG. | ‡ *ζησομεθα* ϛ. Dc. 37. 47. KsL.
— *συν* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | *εν* D*. 17.
— *εκ δυν. θεου*] om. FG. | om. *θεου* K.
— *εις ὑμας* AℵD*. rel. (Vulg.) Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. BDc. *Flor.* Arm.
5. *ἑαυτους δοκιμαζετε*] om. A.
— *η*] om. ℵ*. (add.c) | *ει*. P.
— *χριστος* ante *Ιησους* AℵFGP. Vulg. Memph. Arm. *Clem.* 263. | ‡ post ϛ. BD. 17. 37. 47. KsL. *Tol.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. | om. *Ιησους* Æth.
— *εν ὑμιν*] † add. *εστιν* ϛ. AℵDbFG. rel. Vulg. (Memph.) Goth. Arm. | om. BD*. 17. Æth. *Clem.*
— *μη τι*] *μη τοι* 37. ‖ add. *αρα* 47.
6. *δε*] *γαρ* FG.
— *γνωσεσθε*] *επιγνωσεσθε* 17. | *γνωζεσθε* 37*.
7. *ευχομεθα* ABℵD*FG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ *ευχομαι* ϛ. Dc. 47. KsL. Syr.Pst. Goth.

7. *μηδεν*] *μηθεν* F*. 37.
— *ουχ ἱνα*] *ἱνα μη* KL.
— *ὑμεις*] *ἡμεις* ℵ*. (corr.a *ut vid.*) 37.
— *ποιητε*] *-ειτε* ℵKL.
— *αλλ'*] *αλλα* D*.
8. *της* bis] om. FG.
— *αλ. ὑπ. τ. αληθ.*] om. 17. 47.
— *αλλα* ℵDFG. | ‡ *αλλ'* ϛ. AB. 37. KsLP.
9. *χαιρομεν*] *χαιρωμεν* DP.
— *γαρ*] om. DcK. Arm. | *δε* Syr.Pst. Goth.
— *ὁταν*] *ὁτε* FG.
— *και*] † praem. *δε* ϛ. ℵcDc. 37. 47. KsL. Syr.Pst. | om. ABℵ*D*FG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. | *γαρ* Syr.Hcl. Goth.
10. *ταυτ απων* D*. (corr.b)
— *παρων* post *μη* DFG. 47. Vulg. (*μη παρων μη* 37.)
— *χρησωμαι*] *-σομαι* DFG. 47. P.

2. *om.* vobis *Cl.* | iis *Cl.* | 3. in vobis *Cl.* | 4. vivet *Am.* | 5. vosmetipsos *Cl.* | 7. appareamus *Cl.* | simus *Cl.* | 9. quoniam nos *Cl.* | potentes *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

‡ ὁ κύριος ἔδωκέν μοι″ εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς
καθαίρεσιν.
11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακα-
λεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς
ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. 12 [k] ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
ἅγιοι πάντες. 13 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ
καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος μετὰ πάντων ὑμῶν. †.

[k] Rom. 16:16.

testatem quam dominus dedit mihi in aedificationem et non in destructionem.

11 De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et deus dilectionis et pacis erit vobiscum. 12 Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. 13 Gratia domini nostri Iesu Christi et caritas dei et communicatio spiritus sancti cum omnibus vobis, amen.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β′.

10. ὁ κυριος ante εδωκεν μοι ABℵDFG. 17. 37. P. Vulg. Memph. Goth. | ‡ post ϛ. 47. KsL (δεδωκεν) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (ἡμιν 47.)
11. λοιπον] praem. το Dᵇ. ‖ add. ουν P.
— χαιρεσθε P.
— καταρτ.] praem. και L. Syr.Pst.
— το αυτο φρονειτε] om. A.
— της αγαπης και ειρηνης ABℵ. 47. KsP. *Am. Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Platt.* | της ειρ. και της αγαπ. D. 37. L. Vulg. *Cl. Fuld.* Goth. Arm. | της ειρηνης FG. 17. Æth. *Rom.*

12. ἁγιῳ ante φιληματι BℵD. 17. 47. KsP. | post AFG. 37. L. Vulg.
13. κυριου] add. ἡμων 37. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.
— χριστου] om. B.
— ὑμων] om. P.
— fin.] † add. αμην ϛ. ℵᶜD. 37. 47. KP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Zoh.* | om. ABℵ*FG. 17. L*Tf. Harl.* m.* Arm. *Usc.* Æth.

Subscriptio προς Κορινθιους Β̄. ABℵ. 17.
προς Κορινθιους β̄ (add. ὁμοιως και οὑτοςᵇ) επληρωθη αρχεται προς Γαλατας D.
| ετελεσθη προς Κορινθιους β̄ F(G om. β̄.)
| προς Κορινθιους δευτερα (β̄ 47. K.) εγραφη απο Φιλιππων (της Μακεδονιας K non L. 47.) δια Τιτου και Λουκα στιχ. φ̄ϛ 47. KsL. (φ̄ς 47.)
προς Κορ. Β̄ εγραφη απο Φιλιππων. στιχων φ̄η. P.
add. εγραφη απο Φιλιππων B**.
add. στιχων χ̄ιβ ℵ**.
εγραφη απο Φιλιππων δια Τιτου και Λουκα 37 *sic* tantum.

11. pacis et dilectionis *Cl.* | 12. omnes sanct. *Cl.* | 13. sancti spiritus sit *Cl.*

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

ABℵD[H] FG. 17. 37. 47. KLP.
Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

54 1 Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι'
ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς
τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ
πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· 3 χά-
ρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν ‡περὶ″ τῶν
ἁμαρτιῶν § ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ ‡τοῦ αἰῶνος
τοῦ ἐνεστῶτος″ πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
καὶ πατρὸς ἡμῶν, 5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. ἀμήν.

3. πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰ. χ.
[a] Tit. 2:14.
§ H.

A'
6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ
καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγ-
γέλιον, 7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν [b] οἱ τα-
ράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦ χριστοῦ.¶ 8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος

[b] cap. 5:10.
¶ Goth.

1 Paulus apostolus, non ab hominibus neque per hominem sed per Iesum Christum et deum patrem qui suscitavit eum a mortuis, 2 et qui mecum sunt omnes fratres, ecclesiis Galatiae. 3 Gratia vobis et pax a deo patre et domino nostro Iesu Christo, 4 qui dedit semet ipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam secundum voluntatem dei et patris nostri, 5 cui est gloria in saecula saeculorum, amen.

6 Miror quod sic tam cito transferemini, ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi, in aliut evangelium, 7 quod non est aliut, nisi sunt aliqui qui vos conturbant et volunt convertere evangelium Christi. 8 Sed licet nos aut angelus de

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ABℵ. 17. 37. 47. K.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ DFG.
ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ P.
του ἁγιου και πανευφημου αποστολου Παυλου επιστολη προς Γαλατας L.

1. *δι' Eus.* c. Mcl. 7[a]. | *δια* FG. ‖ *δι' ανθρωπων Orig.* iv. 193[c]. *Eus.* c. Mcl. *ed.* per hominem *Tert.* adv. Marc. v. 1 *bis.* adv. Prax. 28.
— *αυτον*] *αυτων* ℵ*. (corr.[a])
2. *εκκλησειας* G(non F.)
3. *και κυριου ἡμων* BDFG. 37. 47. KL. *Vulg.* et *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Victn.* | *ἡμων και κυριου* Aℵ. 17. P. *Fuld. Demid.* Memph. *sic.* | *ἡμων* in utroque loco Æth.
4. *ἑαυτον*] *αυτον* 17.
4. *περι* Aℵ*DFG. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *Orig.* i. 238[f]. | ‡ *ὑπερ* ς. Bℵ[c]. 17. Syr.Pst. [Vulg. anc. Memph.]
— *ἡμων Victn.* | *ὑμων* F(non G.) (*των ἁμαρτωλων ἡμων Orig.* i.)
— *εκ Orig.* i. 239[a]. ii. 702[a]. Cr. Eph. 135. Cor. 315. | *απο* H. *Orig.* i. 601[e]. 674[e].
— *του αιωνος του ενεστωτος* ABℵ*. 17. Syr.Hcl. *Orig.* i. *bis.* ii. Cr. Eph. 135. Cor. 315. [Syr.Pst. anc.] (om. *τ. ενεστ.* Arm. Æth.) | ‡ *του ενεστ. αιωνος* ς. ℵ[c]DHFG. 37. 47. KLP. Vulg. *Orig.* i. 674[e]. *Victn.*
— *το θελημα Orig.* i. 239[a]. | om. *το* ℵ*. (add.[c]) | *θελησιν* H.
5. *ᾧ*] add. *εστιν* H. Vulg. *Victn.*
6. *θαυμαζω*] *μαζω* FG. ‖ add. *δε* FG. om. *Orig. Int.* iii. 847[f]. *Tert.* adv. Marc. v. 2. de praes. haer. 27. *Cypr.* 32. 107. *Luc.* 234.
6. *οὑτως Orig. Int.* iii. iv. 468[c]. *Tert. bis. Cypr. Luc.* | om. FG.
— *ὑμας* Syrr.Pst.&Hcl.txt. *Orig. Int.* iii. *Tert.* adv. Marc. *Cypr. bis. Luc.* | *ἡμας* H. 17. Syr.Hcl.mg. | suos *Tert.* de pr. haer.
— *χριστου Eus.* c. Mcl. 3[a]. | om. F*G. *Tert. bis. Cypr. bis. Luc. Victn.* (F inter lineas add. man. rec.) | Dei *Orig. Int.* iii. ‖ praem. *Ιησου* D. Syr.Hcl.* | add. *Harl.**
7. *παρασσ.* FG.
— *και θελοντες Eus.* c. Mcl. 3[a]. *Cypr.* 32. 107. *Victn.* | om. ℵ*. (add.[a])
— *μεταστρεψαι Eus.* c. Mcl. | *μετατρεψαι* K.
8. *και εαν Eus.* c. Mcl. 3[b]. (*Gaisf.*) | *καν* B. *Eus.* c. Mcl. 3[b]. *ed.* 4[a]. 6[d].

4. eriperent *Am.** | 6. transferimini *Cl.*

A B ℵ [C] D (H) FG. 17. 37. 47. KLP.

ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισά-
μεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 ὡς προειρήκαμεν, καὶ
ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ
παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. 10 ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους
πείθω,¶ ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ †
ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.
11 Γνωρίζω ‡ γὰρ″ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ
εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον·
12 οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ
‡ οὐδὲ″ ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ χρι-
στοῦ. 13 ἠκούσατε γὰρ [c] τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε
ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν
ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· 14 καὶ προέ-
κοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας
ἐν τῷ γένει μου, [d] περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων
τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. 15 ὅτε δὲ εὐδόκησεν
ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ
καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ 16 ἀποκαλύψαι τὸν
υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς
ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,
17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ
ἐμοῦ ἀποστόλους, ‡ ἀλλὰ″ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ

8. εὐαγγ. [ὑμῖν] s. ὑμῖν εὐαγγ.
¶ H.
c Act. 8:3. 9:21.
d Act. 22:3.
15. [ὁ θεὸς]
17. ἀπῆλθον

caelo evangelizet vobis prae-
terquam quod evangelizavimus
vobis, anathema sit. 9 Sicut
praediximus, et nunc iterum
dico, si quis vobis evangeliza-
verit praeter id quod accepistis,
anathema sit. 10 Modo enim
hominibus suadeo aut deo?
aut quaero hominibus placere?
Si athuc hominibus placerem,
Christi servus non essem.
11 Notum enim vobis facio,
fratres, evangelium quod evan-
gelizatum est a me, quia non
est secundum hominem: 12 ne-
que enim ego ab homine acce-
pi illud neque didici, sed per
revelationem Iesu Christi.
13 Audistis enim conversa-
tionem meam aliquando in iu-
daismo, quoniam supra mo-
dum persequebar ecclesiam dei
et expugnabam illam, 14 et
proficiebam in iudaismo supra
multos coetaneos in genere
meo, abundantius aemulator
existens paternarum mearum
traditionum. 15 Cum autem
placuit ei qui me segregavit de
utero matris meae et vocavit
per gratiam suam, 16 ut reve-
laret filium suum in me, ut
evangelizarem illum in genti-
bus, continuo non adquievi
carni et sanguini, 17 neque veni
Hierusolyma ad antecessores
meos apostolos, sed abii in
Arabia, et iterum reversus

---

8. *ευαγγελιζηται* BDHFG. 17. 37. L. *Eus.* c. Mcl. 4ᵃ. 7ᵃ. *Cypr.* 32. 107. | *-σηται* Aℵ. *Eus.* c. Mcl. 3ᵇ. | *-ζεται* 47. KP.
— *ευαγγελιζηται ὑμιν* (Aℵᶜ D.) 17. 37. (47.) (K)L(P.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* ii. 64ᵉ. *Tert.* de Car. Chr. 6. 24. *Cypr. bis.* | *ὑμας* D*. (corr.ᶜ) *Eus.* c. Mcl. 4ᵃ. | om. *ὑμιν* ℵ*FG. *Eus.* c. Mcl. 7ᵃ. *Tert.* c. Marc. v. 2. de praes. haer. 6. 29. *Luc.* 234. | *ὑμιν ευαγγελιζηται* BH. (*Eus.* c. Mcl. 3ᵇ.) *Victn.*
— *ευαγγελισαμεθα* DHFG. | Contra, *Eus.* c. Mcl. 3ᵇ.
— *ὑμιν* 2⁰. *Orig. Int.* ii. *Eus.* c. Mcl. *Cypr. bis. Victn.* | *ἡμιν* F(non G.)
9. *προειρηκαμεν* *Eus.* c. Mcl. 3ᵇ. *Cypr.* 32. 107. *Victn.* | *προειρηκα* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *ευαγγελιζεται* *Eus.* c. Mcl. 3ᵇ. 7ᵃ. | *-ζηται* FG.
10. *πειθω* *Victn. Gr.* | *επιθω* FG.
— *ει ζητω* P.
— *ει*] † add. *γαρ* ς. Dᵇ. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. (ergo Æth.) | om. ABℵD*FG. 17. Vulg. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 653ᵈ. 671ᶜ. 672ᵃ. *Tert.* de idol. 14. *Cypr.* 83. 104. 107. 174. 320. *Hil.* 90ᵇ. *Victn.* ‖ (*ετι*] *αιτει* FG. | *αιτεια* G*.)
— *ανθρωπους* F*.
11. *γαρ* Bℵᵃ D*FG. 17 *sic.* Vulg. *Victn.* | ‡ *δε* ς. Aℵ*Dᶜ. 37. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* iv. 690ᵇ. | om. Arm. Æth.
— *αδελφοι*] om. P.
— *ευηγγελισθεν* A.
12. *ουδε* (ante *εδιδαχθ.*) AℵD*FG. 37. P. Memph. *Eus.* c. Mcl. 7ᵇ. | ‡ *ουτε* ς. BDᶜ. 47. 17*s*. KL. | etiam non Syr.
— *δι'* *Eus.* c. Mcl. | *δια* A.
13. *τῳ*] om. F(non G.)
— *επορθουν* Syr.Hcl.mg. *Graecè.* | *επολεμουν* FG. Vulg. *Victn.*
15. *ευδοκησεν* *Eus.* c. Mcl. 7ᶜ. | *ηυδοκ.* A. *Orig.* iv. 462 *not.* *Eus.* in Ps. 258ᵉ.
— *ὁ θεος* AℵD. 17. 37. 47. KLP. Syr. Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 462 *not.* *Eus.* c. Mcl. complacuit Deo *Orig. Int.* iv. 463ᵃ. placuit Deo *Iren.* 307. complacuit ei *Iren.* 312. placuit ei *Victn.* | om. BFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. (vid. *Iren.* 312.) *Eus.* in Ps.
15. *αφορισας* *Orig.* iii. 607ᵇ. iv. 463 *col.* 1. *not.* | *αφωρισας* BDᶜ. 37 *Scr.* 47*. *Orig.* iv. 462 *not.* (*αφωρισεν* *Orig.* iv. 463 *col.* 2. *not.*)
16. *ευαγγελιζωμαι*] *-σωμαι* D*. | *-ζομαι* LP.
17. *ανηλθον* Aℵ. 17. 37. 47. KLP. Vulg.*ut vid.* Syr.Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Victn.*(ut vid.) | *απηλθον* BDFG. Syrr.Pst.&Hcl.mg.
— *προ*] om. FG.
— *αλλα* ABℵDFG. 17. 37. 47. LP. | ‡ *αλλ'* ς. K*s*.
18. *ετη τρια* BDFG. 37. 47. K*s*L. Vulg. Syr.Hcl. *Victn.* (*ετη* $\overline{\Gamma}$ FG.) | *τρια ετη* Aℵ. 17. P. Syr.Pst.
— *ανηλθον* Syr.Hcl. | *απηλθον* 17. Syr.Pst. Memph. (praem. *παλιν* 17.)
— *Κηφαν* ABℵ*. 17. Syrr.Pst.(*pro more*) &Hcl.mg. Memph. Æth. | ‡ *Πετρον*

---

10. an Deo? au *Cl.* | 14. coaetaneos meos *Cl.* | 15. ex utero *Cl.* | 17. Jerosolymam *Cl.* | Arabiam *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
[Goth.] Arm. Æth.

πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. 18 ἔπειτα μετὰ ἔτη
τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι ‡ Κηφᾶν,″
καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· 19 ἕτερον
δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν
§ Goth. ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. § 20 ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώ-
§ C. πιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. § 21 ἔπειτα ἦλθον εἰς
τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· 22 ἤμην δὲ
ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰου-
δαίας ταῖς ἐν χριστῷ, 23 μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι
Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν
ἥν ποτε ἐπόρθει· 24 καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.
II. Β′ 1 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην
εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ
Τίτον· 2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην
αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ᾽
ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ
ἔδραμον. 3 ἀλλ᾽ οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ Ἕλλην ὢν
ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι·
55 4 διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους,
οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν
ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς ‡ κατα-
δουλώσουσιν·″ 5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ

sum Damascum. 18 Deinde
post annos tres veni Hieruso-
lyma videre Petrum, et mansi
apud eum diebus quindecim:
19 alium autem apostolorum
vidi neminem nisi Iacobum
fratrem domini. 20 Quae au-
tem scribo vobis, ecce coram
deo quoniam non mentior.
21 Deinde veni in partes Syriae
et Ciliciae. 22 Eram autem
ignotus facie ecclesiis Iudeae
quae erant in Christo, 23 tan-
tum autem auditum habebant
quoniam qui persequebatur
nos aliquando nunc evangeli-
zat fidem quam aliquando ex-
pugnabat, 24 et in me clarifica-
bant deum.
1 Deinde post annos quat-
tuordecim iterum ascendi Hie-
rusolyma cum Barnaba, ad-
sumpto et Tito: 2 ascendi au-
tem secundum revelationem,
et contuli cum illis evangelium
quod praedico in gentibus,
seorsum autem his qui vide-
bantur, ne forte in vacuum
currerem aut cucurrissem.
3 Sed neque Titus, qui mecum
erat, cum esset gentilis, con-
pulsus est circumcidi; 4 sed
propter subintroductos au-
tem falsos fratres, qui subin-
troierunt explorare libertatem
nostram quam habemus in
Christo Iesu, ut nos in servitu-
tem redigerent; 5 quibus neque

ς. ℵᶜDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl.txt. Arm. *Victn.*

18. *επεμεινα*] *ὑπεμ.* P.

19. *ουκ*] *ουχ* B*ℵ*.

— *ουκ ειδον* ABℵDᶜ. (17.) 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. 463ᵇ. *Eus.* H.E. ii. 1. (45.) (*ουκ ιδεν* 17.) | *ειδον ουδενα* D*FG. Vulg. neminem vidi *Victn.* | nesciebam Æth.

20. *ιδου Victn.* | om. 47.

— *του θεου* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Goth. Arm. *Victn.* | *κυριου* 17. P. Syr.Hcl.txt. [Æth.]

21. *της Κιλικιας* ABℵᵃCD. rel. | om. *της* ℵ*. 17. 47.

22. *τῳ*] om. FG.

— *εκκλησιας* B* *Tf.*

— *της Ιουδαιας ταις*] quae e circumcisione Arm.

— *ταις εν*] *της εν* D*.

23. *ἡμας Victn.* | *ὑμας* F(non G.)

— *επορθει Victn.* | *επολεμει* FG.

24. *εδοξαζον* ante *εν εμοι* ABℵC. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. Æth.) | post DFG. Vulg. Goth. Arm. *Victn.*

1. *παλιν* post *ανεβην* DFG. Goth. Æth. | ante rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Victn.* | om. *παλιν* Memph. *Iren.* 200. *Tert.* adv. Marc. v. 3.

1. *ανεβην*] (*-βη* 17*.) | *ανηλθον* C.

— *συνπαρ.* AB*ℵCDFG. 17.

2. *ανεθεμην*] *ανεβαλομην* FG.

3. *ουδε*] *ουτε* FG.

— *ὁ*] om. B.

4. *ἱνα*] add. *μη* FG. | non habet *Victn.*

— *καταδουλωσουσιν* AB*ℵCD. | *-σωσιν* B²FG. 17. | ‡ *-σωνται* ς. 37. Ks. (et 47. ut vid. nunc inest rasura) | *-σονται* L. [P *n.l.*]

5. *οις ουδε* ABℵCD**FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) "nec ad horam" *Marcion* (*Tert.* adv. Marc. v. 3.). Sic "quidam legunt" *Victn.* de *Orig.* vid. infra. | om. D*. *Iren.* 200 "et iterum ait, Ad horam cessimus subjectioni." *Tert.* adv. Marc. v. 3. *Victn.* "Denique dicas velim, si non subintroissent falsi illi fratres ad speculandam libertatem eorum cessissent subjectioni? non opinor. Ergo cesserunt, quia fuerunt propter quos crederetur.....Necessario igitur cessit ad tempus." *Tert.* "Quomodo quidam putant legendum esse *quibus ad horam cessimus subjectioni, ut veritas evangelii permaneat apud vos,* et intelligendum quod Titus ipse qui compelli ante non potuit ad circumcisionem, rursum circumcisus sit atque subjectus?.....Itaque aut juxta Graecos codices est legendum, *Quibus neque ad horam cessimus subjectioni,* ut consequenter possit intelligi, *ut veritas Evangelii permaneat apud vos.* Aut si Latini exemplaris alicui fides placet," etc. *Hieron.* in loc. (vii. 400, 1 Vallarsi). "In plurimis codicibus et latinis et graecis ista sententia est, ad horam cessimus subjectioni." *Victorinus* (ap. Mai 12). *Orig.* i. 709ᶠ. *οὐδέποτε ἐν χώρᾳ ὑποτεταγμένος*; pro quo ut videtur legendum *οὐδὲ πρὸς ὥραν ὑποτεταγμ.*

---

18. Jerosolymam *Cl.* | 20. quia non *Cl.*
1. Jerosolymam *Cl.* | 2. iis qui videbantur aliquid esse *Cl.* | 4. *om.* autem *Cl.*

ABℵCD[H] FG. 17. 37. 47. KLP.

ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς
ὑμᾶς. 6 ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, (ὁποῖοί ποτε
ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου
οὐ λαμβάνει·) ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέ-
θεντο, 7 ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ
εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς πε-
ριτομῆς· 8 (ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν
τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν ‡ κἀμοὶ″ εἰς τὰ ἔθνη·) 9 καὶ
γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ
Κηφᾶς καὶ ‡ Ἰωάνης″, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς
§ H. ἔδωκαν ἐμοὶ§ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ
ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν, 10 μόνον τῶν πτω-
χῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο
Γ ποιῆσαι. 11 ὅτε δὲ ἦλθεν ‡ Κηφᾶς″ εἰς Ἀντιόχειαν,
κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος
ἦν. 12 πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ
12. ἦλθον τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ‡ ἦλθεν″, ὑπέστελλεν
καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς·
13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι,
ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.
14 ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλή-

ad horam cessimus subiectioni,
ut veritas evangelii permaneat
apud vos. 6 Ab his autem qui
videbantur esse aliquid: quales
aliquando fuerint, nihil mea
interest; deus personam ho-
minis non accipit: mihi enim
qui videbantur nihil contule-
runt, 7 sed e contrario cum vi-
dissent quod creditum est mihi
evangelium praeputii, sicut
Petro circumcisionis: 8 qui
enim operatus est Petro in
apostolatum circumcisionis,
operatus est et mihi inter
gentes: 9 et cum cognovissent
gratiam quae data est mihi,
Iacobus Cephas et Iohannes,
qui videbantur columnae esse,
dextras dederunt mihi et Bar-
nabae societatis, ut nos in
gentes, ipsi autem in circum-
cisionem; 10 tantum ut pau-
perum memores essemus, quod
etiam sollicitus fui hoc ipsum
facere. 11 Cum autem venisset
Cephas Antiochiam, in faciem
ei restiti, quia repraehensibilis
erat. 12 Prius enim quam ve-
nirent quidam ab Iacobo, cum
gentibus edebat: cum autem
venissent, subtrahebat et se-
gregabat se, timens eos qui ex
circumcisione erant; 13 et si-
mulationi eius consenserunt
ceteri Iudaei, ita ut et Barna-
bas duceretur ab eis in illa

---

5. *διαμεινῃ* BℵD. 17. 37. KsLP. | *διαμενῃ* ACutvid. FG. 47.
— *ὑμας* *Iren.* 201. | *ἡμας* 37. Memph.
6. *δε*] om. 17.
— *ποτ᾽* ℵ^{c}. (corr.^{c})
— *θεος*] praem. *ὁ* Aℵ. 17. P.
— *προσωπον* post *θεος ανθρωπου* D*FG. Memph. Goth. *Victn.* | ante ABℵCD^{b}. 17. (37.) 47. KsLP. (Vulg.) Arm. *Eus.* Ecl. Pr. 187. [Syrr.Æth.] (*προσ. ανθρ. θεος* 37.)
— *οἱ δοκουντες*] om. Syr.Pst. ‖ add. *τι ειναι* FG. Vulg. *Cl.* (*Victn.*) | om. *Am.*
— *προσανθεντο* FG.
7. *ιδοντες* ABℵDFG. 47. KsL. vv. *Victn.* | *ειδοτες* C. 17. 37. P. Æth.
— *πεπιστευμαι*] *πεπιστευται μοι* FG.
— *καθ. Πετρ. της περιτ.*] om. K.
— *Πετρος της*] *Πετρο* F(non G).
8. *ὁ γαρ .... της περιτομης*] om. ℵ* (add.^{a})FG.
— *Πετρῳ*] *Πετρον* L.
— *ενεργησεν* D*.
— *καμοι* ACD*FG. 17. 37. 47. P. | ‡ *και εμοι* ς. B*Mai*ℵD^{c}KsL.
9. *χαριν*] add. Dei Syr.Hcl.* | om. *Orig.* ii. 767^{c}. *Victn.*
9. *μοι*] add. *εις τα εθνη* 47. | om. *Orig.* ii. *Victn.*
— *Ιακωβος και Κηφας* BℵC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. | *Πετρος και Ιακωβος* DFG. *Fuld.* Goth. *Orig. Int.* ii. 163^{b}. (om. *και*) *Tert.* adv. Marc. iv. 3. v. 3. (om. *και* *Am.*) | *Ιακωβος* tantum A. (Petrus et Johannes et Jacobus *Victn.*)
— *εμοι* *Orig.* iii. 724^{b}. iv. 431^{c}. Cram. Cor. 57. | *μοι* FG.
— *ἡμεις*] add. *μεν* Aℵ^{a}CD. 47. Syr.Hcl. Memph. | om. Bℵ*HFG. 17. 37. KsLP. Vulg. Goth. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. iv. Cr. Cor. *Victn.*
10. *των πτωχων* post *ἱνα* DFG. Vulg. *Victn.* | ante ABℵCH. rel. Goth. *Orig.* iii. 724^{b}.
— *μνημονευωμεν* *Orig.* iii. | *μνημονευομεν* DP.
11. *Κηφας* ABℵCH. 17. P. Vulg. et *Am.* Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Eus.* H.E. i. 12. (36) e Clem. | ‡ *Πετρος* ς. DFG. 37. 47. KsL. *Fuld. Demid.* Syr. Hcl.txt. Goth. *Victn.* "allegant *Petrum* a Paulo reprehensum" *Tert.* de pr. haer. 23. sic et adv. Marc. i. 20. [Syr.Pst.]
11. *αντεστην* *Eus.* e Clem. | *ανεστην* C in ed. *Tf.* | *ανθεστην* FG.
12. *γαρ του* 37.
— *ηλθεν* BℵD*FG. *Πέτρος .... παυσάμενος τοῦ μετὰ τῶν ἐθνῶν συνεσθίειν ἐλθόντος Ἰακώβου πρὸς αὐτὸν ἀφώριζεν ἑαυτόν κτλ.* *Orig.* i. 386^{d}. | ‡ *ηλθον* ς. ACD^{c}H. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth. venissem) *Victn.* prius enim quam venisset quidam *d.* prius quam enim venirent [-ret**] quidam *g.*
— *ἑαυτον* *Orig.* i. 386^{d}. | *αυτον* 17.
— *περιτομης*] add. *οντας* FG. (Vulg.) | om. *Orig.* i.)
13. *και οἱ* Syrr.Pst&Hcl. Arm. Æth. *Victn.* | om. *και* B. Vulg. Memph. Goth. *Orig.* i. 387^{a}.
— *Ιουδαιοι*] add. *παντες* ℵ*. (corr.^{c}) | om. *Victn.*
— *Βαρναβας συναπηχθη* *Victn.* | *Βαρναβα συναπαχθηναι* P. (*συνυπ.* ℵ^{c}. partim scriptum pro *συναπ.*)

5. subjectione *Cl.* | ab iis *Cl.* | videbantur esse aliquid nihil *Cl.* | 7. e contra *Cl.* | sicut et Petro *Cl.* | 9. Jacobus et Cephas *Cl.* | 13. in illam simulationem *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

¶ H.

[e] cap. 3:11. Rom. 3:22.

16. Ἰησοῦ χρ.

[f] Psa. 143(2):2.

20. υἱοῦ τοῦ θεοῦ

θειαν ¶ τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ ‡ Κηφᾷ" ἔμπροσθεν
πάντων, Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ‡ καὶ οὐκ
Ἰουδαϊκῶς ζῇς," ‡ πῶς" τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐ-
ζειν; 15 ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρ-
τωλοί· 16 εἰδότες * δὲ" ὅτι [e] οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος
ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ",
καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δι-
καιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νό-
μου, ‡ ὅτι" ‡ [f] ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται" πᾶσα
σάρξ. 17 εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ εὑ-
ρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα χριστὸς ἁμαρτίας
διάκονος; μὴ γένοιτο. 18 εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα
πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν ‡ συνιστάνω"·
19 ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω.
χριστῷ συνεσταύρωμαι· 20 ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ
ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ
τῇ τοῦ ‡ θεοῦ καὶ χριστοῦ" τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ
παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21 οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν
τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς
δωρεὰν ἀπέθανεν.

III. Δʹ 1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν †; οἷς

simulatione. 14 Sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii, dixi Cephae coram omnibus, Si tu, cum Iudaeus sis, gentiliter et non iudaicae vivis, quomodo gentes cogis iudaizare? 15 Nos natura Iudaei et non ex gentibus peccatores, 16 scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi, et nos in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex fide Christi et non ex operibus legis; propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. 17 Quod si quaerentes iustificari in Christo inventi sumus et ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit. 18 Si enim quae destruxi haec iterum reaedifico, praevaricatorem me constituo. 19 Ego enim per legem legi mortuus sum ut deo vivam; Christo confixus sum cruci. 20 Vivo autem iam non ego, vivit vero in me Christus: quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo filii dei, qui dilexit me et tradidit semet ipsum pro me. 21 Non abicio gratiam dei: si enim per legem iustitia, ergo Christus gratis mortuus est.
1 O insensati Galatae, quis vos fascinavit veritati non

---

13. *αυτων* post *τῃ ὑποκρ.* DHFG. 17. 37. P. *Victn.* | ante ABℵC. 47. KsL. (in illam simulationem Vulg.)

14. *ουκ* 1°.] *ουχ* D*.

— *Κηφᾳ* ABℵC. 17. Vulg. et *Am.* Memph. Arm. Æth. | ‡ *Πετρῳ* ς. DFG. 37. 47. KsLP. *Fuld. Tol. Harl.* Demid.* Syr.Hcl. Goth. *Victn.*

— *συ Orig.* iv. 412[d]. *Victn.* | *συν* 17*.

— *ὑπαρχων Orig.* iv. | *ων* D*.

— *ζῃς* post *και ουκ Ιουδαικως* ABℵCFG. 17. 37. P. *Am. Fuld. Tol. Demid.* Arm. *Orig.* iv. 412[e]. | ‡ ante ς. D. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Goth. Æth. | om. *και ουκ Ιουδ. Victn.* ‖ *ουκ* D[b]FG. 37. 47. KsL. *Orig.* iv. | *ουχ* AB*Btly.*ℵ*CD. 17. 37 *Scr.*P. | *ουχι* B*Bch.Mai.*ℵ[c].

— *πως* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. *Victn.* | ‡ *τι* ς. 47. KsL. Syr.Hcl.

— *αναγκαζεις Orig.* iv. | *αναγκαζῃς* LP.

16. *ειδοτες δε* BℵCD*FG. 47. L. Vulg. Goth. | * om. *δε* ς. AD[c]. 17. 37. KsP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Victn.*

16. *χριστου* ante *Ιησου* AB. 17. *Victn.* (om. *Ιησου* Syr.Hcl.*txt.*) | ‡ post ς. ℵCDFG. 37. 47. KsLP. vv.

— *Ιησουν* ante *χριστον* B. 17. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Æth. | post AℵCD. rel. Vulg. Goth. Arm. *Victn.*

— *χριστου* ult.] om. FG. *Victn.* (praem. *Ιησου* K. Æth. | add. Syr.Hcl.* Goth.)

— *ὁτι* ABℵD*FG. 17. Arm. | ‡ *διοτι* ς. CD[c]. 37. 47. KsLP.

— *εξ εργων νομου* ante *ου δικαιωθ.* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. (*Victn.* om. *νομου*) | ‡ post ς. 47. KsL. Goth.

18. *συνισστανω* ABℵCD*FG. 17. P. | ‡ *συνιστημι* ς. D[c]. 37. 47. KsL.

19. *συνεσταυρωμαι Clem.* 560. *Orig.* i. 438[e]. iii. 544[b]. iv. 322[c]. *Eus.* in Ps. 286[c]. | *συνεσταυρομαι* L.

20. *χριστος*] praem. *ὁ* FG. | om. *Clem. Orig.* iii. 544[a]. iv. 169[c]. 265[c]. 322[d]. Cr. Cor. 112. Rom. 101. 186. Eph. 181. *Eus.* in Ps. 133[c]. 286[c]. 301[e]. 320[a].

— *ζω* ult. *Clem. Victn.* | om. A.

— *θεου και χριστου* BD*FG. ("in fide vivo filii Dei et Christi" *Victn.*) | ‡ *υἱου του θεου* ς. AℵCD[b]. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.*

1. *εβασκανεν*] † add. *τῃ αληθειᾳ μη πειθεσθαι* ς. CD[c]. 17 mg. man. rec. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* et *Am.* Syr.Hcl. Goth. Arm. *Usc.* Æth. *Orig. Int.* ii. 373[e]. (vid. cap. v. 7.) | om. ABℵD*FG. 17*. *Fuld.* Syr.Pst. Memph. Theb. *ap. Gb.* Arm. *Zoh.* et MSS. *Orig.* (vel. Did.) in Ps. Mai 150. *Tert.* de pr. haer. 27. *Victn. Hieron* in loc. "Legitur in quibusdam codicibus, *Quis vos fascinavit non credere veritati?* Sed hoc quia in exemplaribus Adamantii non habetur, omisimus" (vii. 418. Vallarsi) in cap. v. 7. "Id quod nunc Latinus posuit interpres, *veritati non obedire*, et in Graeco scriptum est *τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι* in superiori loco ita interpretatus est *non credere veritati.* Quod quidem nos in vetustis codicibus non haberi, in suo loco annotavimus: licet et Graeca exemplaria hoc errore confusa sint." (487).

---

14. vivis et non judaice *Cl.* | 18. iterum haec aedifico *Cl.* | 20. vivet *Am.* | 21. gratis Christus *Cl.*

1. non obedire veritati *Cl.*

ABℵCD
FG.
17. 37. 47.
KLP.

κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη † ἐσταυ-
ρωμένος; 2 τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ
ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
3 οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν
σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 4 τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ
εἰκῇ.
56 5 Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνερ-
γῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς
πίστεως; 6 καθὼς [g] Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ,¶ καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 7 γινώσκετε ἄρα ὅτι
οἱ ἐκ πίστεως οὗτοι ‡ υἱοί εἰσιν″ Ἀβραάμ. 8 προϊδοῦ-
σα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός,
προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ ὅτι [h] Ἐνευλογηθήσον-
ται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. 9 ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλο-
γοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. 10 ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων
νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ
* ὅτι″ [i] Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει † πᾶσιν τοῖς
γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι
αὐτά. 11 ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ
θεῷ δῆλον, ὅτι [k] ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· 12 ὁ δὲ
νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ‡ ἀλλ᾽″ [l] Ὁ ποιήσας αὐτὰ
† ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 13 χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ

[g] Gen. 15:6. Rom. 4:3. Jac. 2:23.
¶ Goth.
Ε'
7. εἰσὶν υἱοὶ
[h] Gen. 12:3.
ς'
[i] Deut. 27:26.
10. [ἐν] πᾶσιν
[k] Hab. 2:4. Rom. 1:17. Heb. 10:38.
[l] Lev. 18:3. Rom. 10:5.

obedire, ante quorum oculos
Iesus Christus praescriptus est
crucifixus? 2 Hoc solum volo
a vobis discere, ex operibus
legis spiritum accepistis, an ex
auditu fidei? 3 Sic stulti estis?
cum spiritu coeperitis, nunc
carne consumamini? 4 Tanta
passi estis sine causa? si tamen
sine causa.
5 Qui ergo tribuit vobis spi-
ritum et operatur virtutes in
vobis, ex operibus legis an ex
auditu fidei? 6 Sicut Abraham
credidit deo, et reputatum est
ei ad iustitiam. 7 Cognoscite
ergo quia qui ex fide sunt, hii
sunt filii Abrahae. 8 Provi-
dens autem scriptura quia ex
fide iustificat gentes deus,
praenuntiavit Abrahae quia
Benedicentur in te omnes gen-
tes. 9 Igitur qui ex fide sunt,
benedicentur cum fideli Abra-
ham. 10 Quicumque enim ex
operibus legis sunt, sub male-
dicto sunt. Scriptum est enim,
Maledictus omnis qui non per-
manserit in omnibus quae
scripta sunt in libro legis ut
faciat ea. 11 Quoniam autem
in lege nemo iustificatur apud
deum, manifestum est, quia
Iustus ex fide vivit. 12 Lex
autem non est ex fide, sed,
Qui fecerit ea, vivet in illis.
13 Christus nos redimit de ma-

1. *κατα* D.
— *προεγραφη*] *εγραφη* 47. ‖ † add. *εν ὑμιν* ς. DFG. 17 *man. rec.* 37. 47. KsL. Vulg. *Cl. Fuld. Demid.* Syr.Hcl. Goth. *Victn.* | om. ABℵC. 17*. P. *Am. Tol.* Syr.Pst. Memph. Theb. *Gb.* Arm. Æth. *Eus.* Lat. (Gallandi. iv. 489.)
2. *μαθειν* ante *θελω* D*FG. | post *Victn.*
— *το*] om. F*.
3. *εναρξ....επιτελεισθε* *Clem.* 560. (*επιτελειτε*) *Orig.* iii. (707a.) *Orig. Int.* i. 61a. ii. 373e. 657f. *Victn.* | om. K.
5. *ὑμιν* bis. *Iren.* 257. *Victn.* | *ἡμιν* bis. 17.
— *νομου*] add. *το πνευμα ελαβετε* A. | om. *Iren. Victn.*
6. *καθως*] add. *γεγραπται* FG. Vulg. *Cl. Fuld.* Arm. MSS. | om. *Am. Harl. Demid. Iren.* 257. 332. *Victn.*
— *Αβρααμ* post *επιστευσεν* FG. *Fuld.* Syr.Pst. *Cypr.* 105. (vid. Gen. xv. 6.) | ante *Iren. bis. Cypr.* 277. *Victn.*
7. *αρα* *Iren.* 257. 332. *Victn.* | *γαρ* P.
— *οἱ* *Victn.* | om. C* ut vid.
— *υἱοι* ante *εισιν* Bℵ*. *Iren.* 257. *Victn.* | ‡ post ς. AℵcCDFG. 17. 37. 47. Ks(L)P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Iren.* 332. *Tert.* de monog. 6. *Cypr.* 277. (*εισιν οἱ υἱοι* L.)
8. *δε*] *γαρ* P.
— *τα εθνη* ante *δικαιοι* ℵ. 37. | post *Iren.* 257. 332. *Victn.* (praecognoscens Deus ut ex fide justificaret gentes Syr.Pst.)
— *προευηγγελισατο*] *προευηγγελισται* D*. praedixit *Victn.* ‖ add. *ὁ θεος* Arm. codd. (om. multi).
— *ενευλογηθησονται* *St.* 3. ABℵCD. 17. 37. 47. KLP. | *ευλογ.* *Elz.* FG.
10. *γαρ ὁτι* ABℵCDFG. 17. P. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | * om. *ὁτι* ς. 37. 47. KsL. Vulg. *Orig.* iv. 580 *not.*
— *πασιν*] † praem. *εν* ς. AℵcCDFG. 47. KsLP. Vulg. *Orig.* iv. *Eus.* D E. 5c. (vid. Deut. xxvii. 26.) | om. Bℵ*. 17. 37.
— *γεγραμμενοις* *Orig.* iv. | *ενγεγραμμενοις* B* *Mai.* (*εγγ.*2) *Eus.* D.E. (? e Deut. xxvii. 26.) | om. 47.
11. *τῳ θεῳ*] om. *τῳ* D*FG. [P n.l.]
11. *δηλον*] om. FG. ‖ add. *γεγραπται γαρ* D*FG. Syr.Pst. [P n.l.]
12. *αλλα* ℵD*. | ‡ *αλλ'* ς. rel.
— *αυτα*] † add. *ανθρωπος* ς. Dc. 37. 47. KsL. Syr.Hcl.mg. (vid. Lev. xviii. 5.) | om. ABℵCD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Marcion.* (Epiph. 319b.)
— *αυτοις*] *αυτῳ* FG.
13. *ἡμων* *Iren.* 210. *Orig.* iii. 487f. *Orig. Int.* ii. 63d. *Eus.* D.E. 37d. 38b. 198d. 495c. Ecl. Pr. 24. 212. in Ps. 80c. 412e. 545a. *Tert.* adv. Prax. 29. *Hil.* 100d. | *ὑμων* F (non G.)
— *ὁτι γεγραπται* ABCD*FG. 17. Vulg. (Æth.) *Iren.* 210. *Lat.* *Eus.* in Ps. 543a. *Hil.* | ‡ *γεγρ. γαρ* ς. ℵDc. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Iren.* 210 *Gr.* (ex Theodoreto)
14. *ἡ*] om. FG.

1. est in vobis crucifixus *Cl.* | 2. a vobis volo *Cl.* | 3. ut cum *Am.*** & *Cl.* | consummemini *Cl.* | 6. sicut scriptum est *Cl.* | est illi *Cl.* | 7. ii sunt *Cl.* | 10. *om.* non *Am.*

Vulg.
Syrr. P.H.
Memph.
(Goth.) Arm. Æth.
m Deut. 21: 23
14. χρ. Ἰησ.

Ζ′

n Gen. 13: 15.
17: 8.
22: 18.

τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατά-
ρα· ‡ ὅτι γέγραπται,″ m Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμά-
μενος ἐπὶ ξύλου· 14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
Ἀβραὰμ γένηται ἐν ‡ Ἰησοῦ χριστῷ″ ἵνα τὴν ἐπαγγε-
λίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
15 ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου
κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσε-
ται. 16 n τῷ δὲ Ἀβραὰμ ‡ ἐῤῥέθησαν″ αἱ ἐπαγγελίαι,
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμα-
σιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ‡ ἀλλὰ″ ὡς ἐφ᾽ ἑνός, Καὶ τῷ
σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. 17 τοῦτο δὲ λέγω,
διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ † ὁ μετὰ ‡ τε-
τρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη″ γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. 18 εἰ γὰρ
ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ
Ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός· 19 τί οὖν
ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις
οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι᾽ ἀγγέ-
λων ἐν χειρὶ μεσίτου. 20 ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν,
ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. 21 ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγε-
λιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ
δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ‡ ἐκ νόμου ἂν ἦν″ ἡ

ledicto legis, factus pro nobis
maledictum, quia scriptum est,
Maledictus omnis qui pendet
in ligno; 14 ut in gentibus be-
nedictio Abrahae fieret in
Christo Iesu, ut pollicitationem
spiritus accipiamus per fidem.
15 Fratres, secundum hominem
dico. Tamen hominis con-
firmatum testamentum ne-
mo spernit aut superordinat.
16 Abrahae dictae sunt pro-
missiones et semini eius. Non
dicit, Et seminibus, quasi in
multis, sed quasi in uno, Et
semini tuo, qui est Christus.
17 Hoc autem dico; Testa-
mentum confirmatum a deo
quae post quadrigentos et tri-
ginta annos facta est lex non
irritam facit ad evacuandam
promissionem. 18 Nam si ex
lege hereditas, iam non ex re-
promissione: Abrahae autem
per repromissionem donavit
deus. 19 Quid igitur lex?
Propter transgressiones posita
est, donec veniret semen cui
promiserat, ordinata per an-
gelos in manu mediatoris.
20 Mediator autem unius non
est, deus autem unus est. 21 Lex
ergo adversus promissa dei?
Absit. Si enim data esset lex
quae posset vivificare, vere ex

14. *Ιησου* ante *χριστῳ* Bℵ. Syr.Pst. Æth. | ‡ post ϛ. ACD. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm.
— *επαγγελιαν*] *ευλογιαν* D*FG.
15. *αδελφοι* post *κατα ανθρ. λεγω* A. Arm.
— *κεκυρωμενην*] *προκεκυρ.* C. 17.
— *επιτασσεται* D*.
16. *δε* *Eus.* Ecl. Pr. 18. | om. D*FG. Vulg. *Iren.* 332. (*Αβραμ* 47.)
— *ερρεθησαν* AB*ℵCD*FG. 17. P. | ‡ *ερρηθησαν* ϛ. B^2D^c. 37. 47. KsL. (*εδοθησαν* *Eus.* Ecl. Pr.)
— *επαγγελεισσαι* *sic* FG.
— *λεγει* *Iren. Orig. Int.* ii. 85^a. 77^a. 97^b. iv. 532^e. 618^e. *Eus.* Ecl. Pr. | *λεγω* 17.
— *και τοις* *Iren. Orig. Int.* ii. *ter.* iv. *bis.* *Eus.* Ecl. Pr. | om. *και* 47. Arm.
— *σπερμασιν*] add. *σου* D*. Memph. Æth. | om. *Iren. Orig. Int.* ii. *ter.* iv. *bis.* *Eus.* Ecl. Pr. *Tert.* de car. Chr. 22.
— *αλλα* B. | ‡ *αλλ᾽* ϛ. rel.
— *εφ᾽* *Eus.* Ecl. Pr. | *επι* FG.
— *ὁς* *Eus.* Ecl. Pr. | *ὁ* D^*F^2. *Iren. Tert.* | *ου* F*G.

17. *προκεκυρωμενην*] *κεκυρωμ.* FG.
— *ὑπο τ. θεου*] † add. *εις χριστον* ϛ. DFG. 37. 47. KsL. Arm. (in Christo Syrr.Pst.&Hcl.) | om. ABℵC. 17. P. Vulg. Memph. Æth.
— *ετη* post *τετρακοσια κ. τριακοντα* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. *ῡ και λ̄ ετη* FG (*ᾱ*) | ‡ ante ϛ. 47. KsL.
— *ἀκυρῆ* 37.
18. *ει γαρ*] add. *ει* sic 17.
— *ὁ θεος*] om. *ὁ* F*(non G.)
19. *παραβασεων* *Clem.* 421. *Orig.* iv. 580 *not.* *Syn. Ant.* Routh. iii. 295. *Eus.* c. Mcl. 7^d. | *παραδοσεων* D*. | *πραξεων* FG. *Iren.* 182. 318.
— *χαριν* *Orig.* iv. *Syn. Ant. Eus.* c. Mcl. | om. FG. *Iren. bis. Clem.*
— *προσετεθη* ABℵCD^c. rel. *Syn. Ant.* (*προσετεθην* L.) | *ετεθη* D*FG. *Iren.* 182. (318.) *Clem. Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl.
— *οὗ* *Orig.* iv. *Syn. Ant.* | *αν* B. 17. *Clem. Eus.* c. Mcl.

19. *ᾧ* *Clem. Orig.* iv. *Syn. Ant. Eus.* c. Mcl. | *ὁ* L.
— *δι᾽* *Clem. exc. Theod.* 982. *Orig.* iv. | *δε* L.
— *αγγελων* *Iren.* 182. *Clem. exc. Theod.* 982. *Orig.* iii. 206^a. iv. 262^a. 580 *not.* *Orig. Int.* iv. 692^a. *Syn. Ant. Eus.* c. Mcl. 7^d. 8^a. 9^a. 95^b. 137^d. 139^a. Ecl. Pr. 29. | -*λου* C*. ut vid. (corr.[2])
20. *ὁ δε* *Clem. exc. Theod. Eus.* c. Mcl. 7^d. $8^{b.d.}$ 9^a. 95^b. 137^d. 139^a. *Victn.* | *ὁ γαρ* 17.
— *ουκ* *Eus.* c. Mcl. | *ουχ* D*.
21. *του θεου*] om. B. *d.* *Victn.* (ut vid.) | om. *του* FG.
— *ζωοποιησαι*] *ζωοποιειν* C*. ut vid. (corr.[2])
— *οντως*] *αληθια* FG.
— *εκ νομου αν ην* A(B)C. (*εν νομῳ* B.) | *εκ νομου ην αν* ℵ. 17. (*εν νομῳ οντως αν ην* B*Btly.*) | ‡ *αν εκ νομου ην* ϛ. D^c. 37. 47. KsLP. | *εκ νομου ην* D*. | *εκ νομου* (om. *αν ην*) FG.
— *ἡ*] om. F(non G.)

17. irritum *Cl.* | 18. promissione *Cl.* | promissionem *Am.**

ABℵC D FG. 17. 37. 47. KLP.
° Rom. 11:32.

δικαιοσύνη· 22 ἀλλὰ ° συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα
ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ
χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. 23 πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν
τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα ‡ συγκλειόμενοι″
εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24 ὥστε ὁ
νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ
πίστεως δικαιωθῶμεν· 25 ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως,
οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. 26 πάντες γὰρ υἱοὶ
§ Goth. θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 27 § ὅσοι
γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε.
28 οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ
ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ‡ ἅπαντες″ γὰρ
ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 29 εἰ δὲ ὑμεῖς χρι-
στοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, † κατ᾽ ἐπαγγε-
λίαν κληρονόμοι.

IV. Η′ 1 Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός
ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν·
2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς
προθεσμίας τοῦ πατρός. 3 οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν
3. ἤμεθα δεδ. νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλω-
μένοι·

lege esset iustitia: 22 sed con-
clusit scriptura omnia sub pec-
cato, ut promissio ex fide Iesu
Christi daretur credentibus.
23 Prius autem quam veniret
fides sub lege custodiebamur
conclusi in eam fidem quae
revelanda erat. 24 Itaque lex
pedagogus noster fuit in
Christo, ut ex fide iustificemur:
25 at ubi venit fides, iam non
sumus sub pedagogo. 26 Omnes
enim filii dei estis per fidem in
Christo Iesu. 27 Quicumque
enim in Christo baptizati estis,
Christum induistis. 28 Non est
Iudaeus neque Grecus, non est
servus neque liber, non est
masculus neque femina: om-
nes enim vos unum estis in
Christo Iesu. 29 Si autem vos
Christi, ergo Abrahae semen
estis, secundum promissionem
heredes.

1 Dico autem, quanto tem-
pore heres parvulus est, nihil
differt servo, cum sit dominus
omnium, 2 sed sub tutoribus
est et actoribus usque ad prae-
finitum tempus a patre. 3 Ita et
nos cum essemus parvuli, sub
elementis mundi eramus ser-
vientes.

---

22. *τα παντα*] om. *τα* FGK.
— *ὑπο* BℵCD[c]. 17*s*. 47. K*s*LP. | *ὑφ'* AD*FG. 37.
— *Ιησου χριστου* *Victn.* | om. Æth. | om. *Ιησου* 17. | *εν χριστῳ Ιησου* L.
23. *προ του δε του ελθειν* 47.
— *συγκλειομενοι* AB*Btly.Blc.Mai.*ℵD* FG. 17. 47. P. *Clem.* 116. (*συγκλεισμενοι* B*Bch.*) | ‡ *συγκεκλεισμενοι* ϛ. CD[c]. 37. K*s*L. *Clem.* 421.
— *εις την* *Clem. bis.* | *εστιν* F(non G.)
24. *παιδαγωγος* *Clem.* 116. 155. 421. 447. 476. *Orig.* iv. 580 *not.* | *παιδαγὸς* sic 47. (non sic ver. 25.) | *παιδαγογος* *sic* A. Syr.Hcl.mg.
— *γεγονεν* *Clem.* 116. *Orig.* iv. (? Cr. Rom. 12.) | *εγενετο* B. *Clem.* 421.
— *χριστον*] add. *Ιησουν* D*FG. *Fuld.* Memph. Arm. (in Jesum Christum *Iren.* 230.) | om. *Clem.* 5[les.] *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. 520[b]. (Cr. Rom.?) *Hil.* 235[c]. *Victn.*
26. *θεου*] praem. *οἱ* ℵ*. (corr.[1] s.[a]) | om. *Clem.* 116. *Orig.* iv. 580 *not.* *Orig. Int.* iii. 40[d].
— *της πιστεως*] om. *της* P.

26. *εν χρ. Ιησ.* *Clem. Orig.* iv. *Victn.* | om. P.
28. *ουδε* 2⁰. *Hil.* 951[f]. *Victn.* | *η* D*. (*Clem.* 663.) | *ουτε* *Clem.* 116.
— *ενι* 3⁰]. om. F*(non G.)
— *αρσεν* *Clem.* 116. *Hipp.* Phil. v. 7(99.) | *αρρεν* ℵ. *Clem.* 87. | *αρσης* FG.
— *ἁπαντες* AB[2]*Rl.Mai.*ℵ. | ‡ *παντες* ϛ. B**Rl.Mai.*CDFG. 17*s*. 37. 47. K*s*LP. *Clem.* 116. *Orig.* iii. 439[d]. (vid. ver. 26.)
— *εἱς* Bℵ[c]CD. 37. 47. K*s*LP. *Clem.* | *ἑν* FG. 17. *Orig.* iii. *Orig. Int.* iii. 77[a]. *Hil.* 425[b]. 952[a]. *Victn.* | om. Aℵ*. *Fuld.**
— *εν χριστῳ Ιησου* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem. Orig.* iii. *Hil. Victn.* | om. *εν* Aℵ[a]. | *χριστου Ιησου* Aℵ*. | in Jesu Chr. Syr.Pst.
29. *χριστου* *Victn.* | *εἱς εστε εν χριστῳ Ιησου* D*. *Fuld.* | *παντες ἑν εστε εν χρ. Ιησ.* FG.
— *αρα*] add. *ουν* D*FG.
— *σπερμα* *Victn.* | *σπερματος* B. Memph. *ut vid.*
— *εστε*] † add. *και* ϛ. FG. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵCD. 17. Vulg. Memph. Æth. *Victn.*

29. *κατ'*] *κατα* ℵG*.
— *κληρονομαι* F(non G.)
1. *δε*] add. *αδελφοι* FG. | om. *Clem.* 118. *Victn.*
— *ων* *Clem.* 118. (347.) *Orig.* i. 231[e]. *Victn. Orig. Int.* ii. 79[d] iv. 594[a]. | om. C* *ut vid.* (add.[2])
2. *αλλα* *Clem.* 118. | *αλλ'* C* *ut vid.* FGL*Tf.* *Orig.* i. 231[e].
— *αχρις* L. (*αχρι* *Orig.*)
— *προθεσμιας*] add. *της* B. | om. *Clem. Orig.* i.
3. *ἡμεις* *Clem.* 118. *Orig. Int.* 594[a]. *Tert.* adv. Mar. v. 4. *Victn.* | *ὑμεις* P. (sed habet *ημεν*).
— *ημεν* 2⁰. ABCD[c]. 37. 47. K*s*LP. *Clem.* 118. | *ημεθα* ℵD*FG. 17.
4. *γενομενον* 1⁰. *Meth.* Jahn. 107. *Eus.* c. Mcl. 7[c]. 161[b]. | *γεννομενον* K. *Clem.* 118. (1 cod.) (*γεννωμενος εκ γυναικος* *Eus.* ad Steph. Mai 239.)
— *ὁ θεος*] non om. B. Alf. disertè.

26. fidem quae est *Cl.* | 29. semen Abrahae *Cl.*
1. a servo *Am.*** & *Cl.* | 2. et actoribus est *Cl.*

Vulg.
Syrr. P.H.
Memph.
[Goth] Arm. Æth.

p Rom. 8: 15.

9. δουλεύειν
q Rom. 14: 5.
Col. 2: 16.

4 ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέ-
στειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυ-
ναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, 5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον
ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. 6 p ὅτι δέ
ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ‡ ἡμῶν,″ κρᾶζον, Ἀββᾶ ὁ πατήρ.
7 ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ‡ ἀλλὰ″ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ
κληρονόμος ‡ διὰ θεοῦ″.
8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε
τοῖς ‡ φύσει μὴ″ οὖσιν θεοῖς· 9 νῦν δὲ γνόντες θεόν,
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε
πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν
ἄνωθεν ‡ δουλεῦσαι″ θέλετε; 10 q ἡμέρας παρατηρεῖ-
σθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. 11 φοβοῦ-
μαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. 12 γίνεσθε
ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς.
57 ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε.
13 οἴδατε δὲ ὅτι δι᾿ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγ-
γελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, 14 καὶ τὸν πειρασμὸν
‡ ὑμῶν″ ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ
ἐξεπτύσατε, ‡ ἀλλὰ″ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με,

4 At ubi venit plenitudo temporis, misit deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, 5 ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.
6 Quoniam autem estis filii, misit deus spiritum filii sui in corda nostra, clamantem Abba pater. 7 Itaque iam non es servus sed filius: quod si filius, et heres per deum.

8 Sed tunc quidem ignorantes deum his qui natura non sunt dii serviebatis: 9 nunc autem cum cognoveritis deum, immo cogniti sitis a deo, quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa, quibus denuo servire vultis? 10 Dies observatis et menses et tempora et annos. 11 Timeo vos, ne forte sine causa laboraverim in vobis. 12 Estote sicut et ego, quia et ego sicut vos.
Fratres, obsecro vos. Nihil me laesistis.
13 Scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iam pridem, 14 et temptationem vestram in carne mea non spraevistis neque respuistis, sed sicut angelum dei excepistis me, sicut Christum

5. εξαγορασῃ *Clem.* 118. *Meth.* 107. | -σηται FG.
— απολαβωμεν *Clem. Meth. Victn.* | απολαβομεν P.
6. ὁτι *Victn.* | ὁτε 37. 47.
— υἱοι] add. θεου DFG. *Fuld. Tol. Demid. m.* Goth. *Tert.* adv. Mar. v. 4. *Hil.* 803^a. *Victn.* | om. *Orig. Int.* iv. 461^a.
— ὁ θεος *Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. B.
— ἡμων ABℵCD*FGP. *Am. m.* Arm. *Orig. Int.* iv. *Tert. Hil.* 353^b. 803^a. | ‡ ὑμων ϛ. D^c. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Victn.*
— κραζον *Orig.* i. 199^b. *Orig. Int.* iv. *Hil.* 803^a. | κραζων P. | εν ᾧ κραξομεν FG. Arm. cdd. quidam. (et clamat et dicit Æth. "inde clamamus Abba pater" *Victn.* ὁταν λεγωμεν *Clem.* 994.)
7. ει *Victn.* | om. FG.
— αλλα ABℵCD*FG. 17. 47. L*Tf.* (in Gr. T.) P. *Clem.* 118. | ‡ αλλ' ϛ. D^c. 37. K*s*.
— estis servi sed filii; si autem filii et haeredes Syr.Hcl.mg.
— δια θεου ABℵ*C*. 17. Vulg. Memph.? *Clem.* 118. *Victn.* | δια θεον FG. | θεου Memph.? Arm. Æth. | ‡ θεου δια χριστου ϛ. ℵ^{c}C^{3}D. 37. 47. K*s*LP. (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. | Ιησου add. ante χρ. Syrr.Pst.&Hcl.
8. εδουλευσατε post θεον ABℵCD^b. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. *Victn.* 2^0. | post θεοις D*FG. Vulg. *m.* Goth. *Iren.* 181. *Victn.* 1^0. [Æth.]
— φυσει ante μη ABℵCD*. 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. | ‡ post ϛ. D^{b}FG. 37. L. (Syr.Hcl.) Arm. *Tert.* adv. Mar. v. 4. (φυσειν FG.) | om. K. *m.* Æth. (*Iren.*) *Victn.*
9. νυν *Orig.* iv. 285^e. *Eus.* Ecl. Pr. 80. | | νυνει D*FG.
— δε] add. μαλλον sic 37. | om. *Iren.* 181. om. et δε *Orig.* iv. *Eus.* Ecl. Pr. *Victn.*
— θεον] praem. τον FG. | om. *Orig.* iv. *Eus.* Ecl. Pr.
— ὑπο *Orig.* iv. | απο F (non G.) | add. του K. *Orig.* iv. 285^c. (ὑπ' αυτου *Eus.* Ecl. Pr.)
9. επιστρεφετε] επιστρεφεσθε D*. | επεστρεφεται FG.
— δουλευσαι Bℵ (-σε). | ‡ δουλευειν ϛ. ACD. rel.
10. ἡμερας] add. γαρ K. | om. *Orig.* i. 758^e. *Tert.* adv. Mar. v. 4. *Victn.*
— καιρους και ενιαυτους *m. Orig. Tert. Victn.* | ενιαυτ. κ. καιρ. DFG. | om. και καιρους P.
11. ὑμας *Orig.* i. 758^f. *Victn.* | om. 47.
— κεκοπιακα *Orig.* i. | εκοπειακα FG.
13. δε] om. D*FG. *Victn.* | γαρ Syr.Pst.
— δι'] δια FG.
— της] om. FG.
14. ὑμων ABℵ*D*FG. 17. Vulg. Memph. *Victn.* | τον ℵ^{c}C* ut vid. 37. Syr.Pst. Goth. ut vid. Arm. Æth. | ὑμων τον C^2. *Orig.* Cram. Eph. 158. (*dis.* ut vid.) | ‡ μου τον ϛ. D^b. 47. K*s*LP. Syr.Hcl.
— ουκ] om. ℵ*. (add.^{a}) | ου FG.
— εξεπτυσαπτε 37.
— αλλα BFG. | ‡ αλλ' ϛ. rel.
— εξεδεξασθε C.

6. corda vestra *Cl.* | 7. est servus *Cl.* | 8. iis qui *Cl.* | 9. elem. egena *Am.** | 12. sicut ego *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP[F^{a}.]

ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. 15 ‡ποῦ″ οὖν † ὁ μακαρισμὸς
ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες † ἐδώκατέ μοι. 16 ὥστε ἐχθρὸς
ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; 17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ κα-
λῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζη-
λοῦτε. 18 καλὸν δὲ † ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ
μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, § 19 ‡ τέκνα″
μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ‡ μέχρις″ οὗ μορφωθῇ χριστὸς
ἐν ὑμῖν· ¶ 20 ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
§ 21 Λέγετέ μοι, § οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν
νόμον οὐκ ἀκούετε; 22 γέγραπται γὰρ ὅτι Γ Ἀβραὰμ
δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς
ἐλευθέρας.¶ 23 ‡ ἀλλὰ″ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ
σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας ‡ δι᾽″ † ἐπαγ-
γελίας. 24 ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ
εἰσιν † δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δου-

18. ζηλοῦσθε
§ Theb.
¶ Theb.
§ Theb.
§ F^{a}.
Γ Gen. 21:2, 9.
¶ F^{a}.
23. ὁ [μὲν]

Iesum. 15 Ubi est ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia si fieri posset oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi. 16 Ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis? 17 Aemulantur vos non bene, sed excludere vos volunt, ut illos aemulemini. 18 Bonum autem aemulamini in bono semper, et non tantum cum praesens sum apud vos. 19 Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. 20 Vellem autem esse apud vos modo et mutare vocem meam, quoniam confundor in vobis.
21 Dicite mihi, qui sub lege vultis esse, legem non legistis? 22 Scriptum est enim quoniam Abraham duos filios habuit, unum de ancilla et unum de libera. 23 Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est; qui autem de libera, per repromissionem. 24 Quae sunt per allegoriam dicta. Haec enim sunt duo testamenta, unum quidem a monte Sina, in

15. *που* ABℵCFG. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Arm. | ‡ *τις* ς. D. 37. KsL. Syr.Hcl.txt. Goth. *Victn.* (in quonam Æth.)
— *ουν*] † add. *ην* ς. DKs. Goth. *Victn.* | *η* FG. (est Vulg. Memph. Arm.) | om. ABℵC. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst. &Hcl. Æth.
— *ὑμιν* *Victn.* | om. FG.
— *εδωκατε*] † praem. *αν* ς. ℵ^{c}D^{c}. 37. KsLP. | praem. *και* FG. | om. ABℵ*CD*. 17. 47.
16. *ὡστε*] add. *εγω* D*FG. *Cypr.* 104. | om. *Eus.* in Ps. 21^{d}. *Victn.*
17. *αλλα*] *αλλ᾽* CD*. *Eus.* in Ps. 148^{a}.
— *ὑμας* (2°.) *St.* 3. AB(sic *Alf.*)ℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. vv. *Eus.* in Ps. 148^{a}. *Victn.* | *ἡμας* *Elz.* B*Mai.*
— *θελουσιν* *Eus.* in Ps. *Victn.* | *θελοντες* P.
— fin.] add. *ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα* D*FG. *Victn.* (vid. 1 Cor. xii. 31.)
18. *δε*] om. D*FG. *Victn.* | *γαρ* 17.
— *ζηλουσ.*] † praem. *το* ς. DFG. 37. 47. KsLP. | om. ABℵC. 17.
— *ζηλουσθε* Bℵ. 17. Vulg. *f.* | Infin. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ut aemulemini Syr.Pst.
— *εν καλῳ παντοτε*] *παντοτε εν τῳ αγαθῳ* FG.
— *μη*] *ου* DFG.
— *τη παρειναι* P.

19. *τεκνα* Bℵ*D*FG. *Eus.* c. Mcl. 26^{d}. in Ps. 406^{a}. filii *Orig. Int.* iii. 857^{c}. 861^{e}. 883^{e}. *Hil.* 456^{b}. *Victn.* | ‡ *τεκνια* ς. Aℵ^{c}CD^{b}. rel. *Clem.* 556. *Meth.* Jahn 20. *Eus.* in Es. 409^{c}. filioli Vulg. *Orig. Int.* ii. 77^{f}. 130^{d}. 219^{a}. 291^{b}. iii. 372^{b}. iv. 533^{a}. 598^{d}. 603^{a}. *Hil.* 521^{e}.
— *μεχρις* Bℵ*. 37. (*μεχρι περ αν ὁ χρ. εν ἡμιν μορφωθῃ γεννηθεις* *Meth.* Jahn. 36.) | ‡ *αχρις* ς. Aℵ^{c}CD. rel. *Clem.* *Meth.* 20. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps.
21. *οἱ ὑπο νομον θελοντες ειναι* *Orig.* i. 171 *bis.* ii. 799^{a}. iv. 580 *not.* *Orig. Int.* iii. 52^{b}. *Victn.* (*παρατηρητέον γὰρ ἕκαστον τῶν εἰρημένων ὑπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι φησίν, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, οὐχ, οἱ ὑπὸ τὸν νόμον ὄντες* *Orig.* i. 171.) | *οἱ τον νομον αναγινωσκοντες* F^{a}. *Orig.* i. 388^{d}. 537^{d}. Cr. Cor. 127^{d}. Rom. 12. *Orig. Int.* ii. 78^{b}. 87^{a}. *Hil.* 246^{d}. (praem. *μη* F^{a}.)
— *ακουετε* ABℵC. 17. 37. 47. KLPF^{a}. *Orig.* i. *quater.* iv. Cr. Cor. Rom. *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. | *αναγινωσκετε* DFG. Vulg. Theb. Arm. *Orig.* ii. 799^{a}. *Victn.* | cognoscitis Memph.
23. *αλλα* B. | ‡ *αλλ᾽* ς. rel. *Orig.* i. 171. 537^{d}. iv. 580 *not.*
— *μεν* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* i. *bis.* iii. 825^{c}. iv. *Orig. Int.* ii. 78^{c}. iii. *Victn.* | om. B. Vulg. *f.* *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Hil.* 246^{b}.

23. *γεγεννηται* *Orig.* i. *bis.* iii. iv. | *γεγενηται* D*. 17. 37*. Syr.Hcl.mg. *Gr.*
— *ελευθερας* *Orig.* i. *bis.* iii. iv. *Victn.* | *ελευθεριας* ℵ.
— *δι᾽* (om. *της*) AℵC. 17. | ‡ *δια″* † *της″* ς. BDFG. rel. *Orig.* i. iii. iv.
24. *αυται* *Orig.* i. 171. 537^{d}. Cr. Cor. 127. | *αυτα* FG.
— *δυο*] † praem. *αἱ* ς. ℵ*. *Orig.* i. *bis.* | om. ABℵ^{c}CDFG. 17. 37. 47. KLP. Goth. Arm. *Orig.* Cr. Cor.
— *διαθηκαι* *Orig.* i. *bis.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 106^{f}. iii. 52^{c}. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Victn.* | -*κη* FG.
— *ορου Σινα* FG. | Contra, *Orig.* i. 537^{d}.
— *γενωσα* (F)G. | Contra, *Orig.* i.
— *ἡτις* *Orig.* i. | *ει τις* L.
25. *το γαρ* ℵCFG. 17 *supra ras.* 47. KsLP. Vulg. *Cl. d.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Arm. *Orig. Int.* iii. 52^{c}. *Victn.* | *το δε* AB(*sic Alf.*)D. 17* *ut vid.* 37. *Harl.* *Demid.* Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. (Æth.) (om. Goth.)
— *Αγαρ* ABD. 17 *nunc.* 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* | om. ℵCFG. 17* *ut vid.* Vulg. Theb. Goth. Arm. *Usc.* Æth. *Orig. Int.* iii. *Victn.*
— *εστιν*] add. *ον* ℵ.

24. in monte Sina *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth. λείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν ῎Αγαρ. 25 (τὸ γὰρ [῎Αγαρ]
Σινᾶ ὄρος ἐστὶν εν τῇ ᾽Αραβίᾳ), συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν
25. τὸ δὲ Ἱερουσαλήμ, δουλεύει ‡ γὰρ" μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς.
s Heb. 12:22. Rev. 3:12. s 26 ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν
t Es. 54:1. μήτηρ † ἡμῶν· 27 γέγραπται γάρ, t Εὐφράνθητι στεῖρα
ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι
πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης
28. ἡμεῖς...ἔσμεν τὸν ἄνδρα. 28 ‡ ὑμεῖς" δέ, ἀδελφοί, κατὰ ᾽Ισαὰκ ἐπαγ-
γελίας τέκνα ‡ ἐστέ". 29 ἀλλ᾽ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ
σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ
u Gen. 21:10, 12. νῦν· 30 ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; u ῎Εκβαλε τὴν παι-
δίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ ‡ κληρονομήσει"
ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.
31 ‡ διό", ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ
V. τῆς ἐλευθέρας· 1 τῇ ελευθερίᾳ † † ‡ ἡμᾶς χριστὸς" ἠλευ-
¶ Theb. θέρωσεν· ¶ στήκετε * οὖν", καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας
ἐνέχεσθε.

servitutem generans, quae est Agar. 25 Sina enim mons est in Arabia, qui iunctus est ei quae nunc est Hierusalem et servit cum filiis eius: 26 illa autem quae sursum est Hierusalem libera est, quae est mater nostra. 27 Scriptum est enim. Laetare sterelis quae non paris, erumpe et clama quae non parturis, quia multi filii desertae magis quam eius quae habet virum. 28 Nos autem, fratres, secundum Isaac promissionis filii sumus. 29 Sed quomodo tunc qui secundum carnem natus fuerat persequebatur eum qui secundum spiritum, ita et nunc. 30 Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam et filium eius: non enim heres erit filius ancillae cum filio liberae. 31 Itaque, fratres, non sumus ancillae filii sed liberae. 1 Qua libertate nos Christus liberavit, state, et nolite iterum iugo servitutis contineri.

---

25. *συνστοιχει δε*] *συνστοιχουσα* D*FG. (praem. *ἡ* FG.) qui conjunctus est Vulg. *Victn.*
— *δουλευει γαρ* ABℵCD*FG. 17. 47. P. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Theb. Arm. | ‡ *δουλ. δε* ϛ. D^{c}. 37. KsL. Syr.Hcl.*mg.* Goth. | et servit Vulg. Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii. *Hil.* 403^{c}.
26. *ἡτις εστιν* *Iren.* 335. *Hipp.* Phil. v. 7. (106.) *Orig.* i. 183. 537^{e}. ii. 830^{a}. iii. 157^{d}. 739^{b}. *Orig. Int.* ii. 156^{a}. iii. *Eus.* de m. Pal. 11. (430.) P.E. 564^{b}. c. Mcl. 10^{a}. 136^{a}. in Es. 545^{a}. Ecl. Pr. 125. 173. 233. in Ps. 191^{c}. 201^{a}. 209^{a}. 313^{b}. 338^{e}. 450^{e}. 539^{d}. | om. ℵ*. (add.^{a}) *Victn.*
— *μητηρ*] † add. *παντων* ϛ. Aℵ^{c}C^{3}. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl.txt. Arm. *Iren.* 335. *Orig. Int.* ii. iii. *Eus.* in Es. 484^{b}. c. Mcl. 10^{a}. (ed. *ἁπαντων*) *Victn.* (*Polyc.* ad Phil. 3. "*ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν*" vid. Gen. iii. 20.) | om. Bℵ*CDFG. 17. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.mg. Memph. Theb. Goth. Æth. *Orig.* i. *bis.* ii. 830^{a}. iii. *bis.* *Eus.* de m. Pal. P.E. 304^{d}. in Es. 545^{a}. c. Mcl. 10^{a}. (*Gaisf.*) 136^{a}. Ecl. Pr. *ter.* in Ps. 6$^{ies.}$ *Hil.* 163^{b}. *μητηρ ζωντων* *Hipp.* Phil. (*μητρὸς οὔσης ἐκείνης τῶν ἁγίων, κατὰ τὸν ἱερὸν ἀπόστολον* *Eus.* D.E. 283^{b}.)
27. *ου* *Clem.* 444. *Orig.* ii. 788^{d}. iii. 179^{d}. iv. 399^{e}. | *μη* DFG.
27. *της* 2°.] add. *ερημου* G*(non F.) | om. *Clem.* *Hipp.* Phil. v. 8. (114.) *Orig.* ii. iii. iv. 399^{e}.
28. *ὑμεις .... εστε* BD*FG. 17. Theb. Æth. *Iren.* 332. "Origenes hunc locum edisserens, ita apostoli posuit exemplum, Vos autem fratres secundum Isaac promissionis filii estis." Hieron. vii. 474^{d}. (Vallarsi) *Victn.* (vid. cap. iii. 28.) | ‡ *ἡμεις .... εσμεν* ϛ. AℵCD^{c}. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Platt.* (vid. ver. 31.)
— *Ισακ* ℵ*(corr.^{c}) D.
— *τεκνα* *Victn.* | *σπερμα* 47.
29. *αλλα* B *Btly.* ed. Ford. non in ipsa coll. *Tf.* (1859.)
— *ὡσπερ*] *ὡς* 37.
30. *παιδισκην*] add. *ταυτην* A. Memph. (vid. Gen. xxi. 10. LXX.) | om. *Victn.*
— *μη*] om. FG. 37. *Clem.* 347.
— *κληρονομησει* BℵD. 17. 37. 47. P. *Clem.* 347. | ‡ *-σῃ* ϛ. ACFGKsL.
— *του υἱου* *Clem.* *Victn.* | om. ℵ*. (add.^{a}) 47.
— *της ελευθερας* *Clem.* | *μου Ισαακ* D*FG. *Victn.* (vid. Gen. xxi. 10. LXX.)
31. *διο* BℵD*. 17. Arm. | ‡ *αρα* ϛ. D^{c}FG. 37. 47. KsL. itaque Vulg. (alterutrum Theb. Goth. *Victn.*) propter quod *Tert.* adv. Marc. v. 4. | *ἡμεις δε* ACP. Memph. Syr.Hcl. ‖ add. *ουν* FG.
31. *αδελφοι*] add. *μου* 17. Syrr.Pst.&Hcl. | om. *Orig. Int.* iii. 52^{d}. *Tert.* *Victn.*
— *της*] om. FG.
1. *τῃ*] *η* FG. Vulg. Goth. Æth. *Orig. Int.* ii. 78^{e}. iii. 52^{d}. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Victn.*
— *ελευθερια*] † add. *ουν* ϛ. C^{3}. 37^{2}. KL. | *γαρ* Memph. | om. ABℵC*DFG. 17. 37*. 47. P. Vulg. Theb. Goth Arm. Æth. *Orig.* ii. iii. *Tert.* *Victn.* (vid. et post *στηκετε*) ‖ † add. postea *ῃ* ϛ. D^{b}. 37^{2}. 47. KL. | om. ABℵCD*FG. 17. 37*. P. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. *Victn.*
— *ἡμας* ante *χριστος* ABℵ*D*FG. 17. P. *Am.* Goth. | ‡ post ϛ. ℵ^{c}CD^{b}?. 37. 47. KL. Vulg. *Cl.* (Memph. Theb.) Arm. *Tert.* *Victn.* (*ελευθερ.* C*. 37 *Scr.*)
— *ουν* post *στηκετε* ABℵCFG. 17. P. Syr.Pst. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 139^{c}. *Victn.* | * om. ϛ. D. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. | et state Æth. [h. Theb.]
— *δουλειας* ante *ζυγῳ* DFG. Goth. | post *Orig. Int.* ii. *Victn.*
— *ενεχεσθε*] *ανεχ.* D*. 37.

---

25. conjunctus *Am.*** & *Cl.* | filiis suis *Cl.* | 29. is qui *Cl.*
1. Christus nos *Cl.*

ABℵCD 1′ FG. 17. 37. 47. KLP.

[2] Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνη-
σθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· [3] μαρτύρομαι δὲ
πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης
ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. [4] κατηργήθητε ἀπὸ †
χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος
ἐξεπέσατε· [5] ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα
v cap. 6:15. 1 Cor. 7:19. δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. [6] v ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ
οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ
πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. [7] ἐτρέχετε καλῶς· τίς
ὑμᾶς ‡ ἐνέκοψεν″ † ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; [8] ἡ πει-
w 1 Cor. 5:6, 8. σμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. [9] w μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. [10] ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν
κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων
ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ‡ ἐὰν″ ᾖ. [11] ἐγὼ δέ,
ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι;
ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. [12] ὄφε-
λον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

[2] Ecce ego Paulus dico vobis
quoniam si circumcidamini,
Christus vobis nihil proderit:
[3] testificor autem rursum omni
homini circumcidenti se quo-
niam debitor est universae legis
faciendae. [4] Evacuati estis a
Christo, qui in lege iustifica-
mini, a gratia excidistis. [5] Nos
enim spiritu ex fide spem iusti-
tiae expectamus. [6] Nam in
Christo Iesu neque circumcisio
aliquid valet neque praepu-
tium, sed fides quae per carita-
tem operatur. [7] Currebatis
bene: quis vos inpedivit veri-
tati non oboedire? [8] Persuasio
non est ex eo qui vocat vos.
[9] Modicum fermentum totam
massam corrumpit. [10] Ego
confido in vobis in domino,
quod nihil aliud sapietis: qui au-
tem conturbat vos, portabit iudi-
cium, quicumque est ille. [11] Ego
autem, fratres, si circum-
cisionem athuc praedico, quid
adhuc persecutionem patior?
ergo evacuatum est scanda-
lum crucis. [12] Utinam et ab-
scindantur qui vos conturbant.

---

2. ει δε FGr.GGr.
— Παυλος *Victn.* | om. ℵ*. (add.ᵃ)
— περιτεμνησθε *Orig.* i. 615ᶜ. Cr. Rom. 29. | περιτεμησθε B.
— ἡμας 37* *Scr.*
— ωφελησει *Orig.* i. Cr. Rom. | ωφεληση L. | ωφειλησει C.
3. μαρτυρωμαι F (non G.)
— παλιν *Marcion* (Epiph. 319ᶜ.) | om. D*FG. Goth. Arm. *Victn.*
— ὁτι *Hipp.* Phil. viii. 18. (275.) | om. ℵ*. (add.ᶜ)
— ποιησαι *Hipp.* Phil. (Quartodecimani) viii. 18. (275.) *Victn.* | πληρωσαι Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *Marcion* ap. Epiph.
4. χριστου] † praem. του ς. ADᶜ. 17s. 37. 47. KsL. | om. BℵCD*FGP.
— εξεπεσατε *Victn.* | -σετε Dᶜ. 37.
5. απεκδεχομεθα *Clem.* 501. | εκδεχ. ℵ. (corr.ᶜ)
6. γαρ *Clem.* 501. *Victn.* | om. G*.
— Ιησου *Victn.* | om. B. (non om. Memph.) *Clem. Tert.* adv. Marc. v. 4.
— ουτε περιτ. τι ισχυει *Clem. Orig. Int.* 328ᵇ. *Tert. Victn.* | om. FG. (spat. vac. in F post ἀκροβυστια.)
— δι'] δια FG.
7. ενεκοψεν ABℵCDFG. 17. 37. KLP. Arm. | ‡ ανεκοψεν ς. | εβασκανεν 47.
— αληθ.] † praem. τῃ ς. ℵᶜCDFG. rel. *Hier.* diserte (vid. ad cap. iii. 1.) | om. ABℵ*.

7. fin.] add. μηδενι πειθεσθε FG. *Harl. Demid. Lucif.* 26. *Victn.* "*Nemini consenseritis.* sed quia nec in Graecis libris, nec in his qui in apostolum commentati sunt, hoc scriptum invenimus, praetereundum videtur" *Hieron.* vii. 487ᶜ. (Vallarsi).
8. ουκ *Orig.* i. 676ᶠ. | om. D*. "suasio vestra ex Deo est." *Victn.* (*Deo* diserte) *Lucif.* | καὶ ἡ πεισμονὴ ἐκ τοῦ καλοῦτος καὶ οὐκ ἐξ ἡμῶν *Orig.* i. 114. "In Latinis codicibus ita scriptum reperi *Persuasio vestra ex Deo est qui vocavit vos;* quod quidem puto *ex eo*, fuisse et non intellectum paulatim ob similitudinem *ex Deo* increbuisse, pro eo quod est, *ex eo*" &c. *Hieron.* vii. 487ᶜ.
— καλουντας ℵ.
9. μικρα] add. γαρ L. | om. *Orig.* iii. 309ᵉ. | "nescitis quia modicum fermentum" *Victn.*
— ζυμοῖ "ἀντὶ τοῦ μικρὰ ζύμη ... ζυμοῖ, ἐποίησε [Μαρκίων] δολοῖ." Epiph. 319ᶜ. *Orig.* iii. 309ᵉ. (s. 1 Cor. v. 6.) | δολοι D*. Vulg. Goth. *Lucif. Victn.* "male in nostris codicibus habetur, Modicum fermentum totam massam *corrumpit*" (pro quo emendavit "fermentat.") *Hieron.* vii. 488ᶜ. | ? ζυμει 37* *Scr.*
10. εγω] add. δε C*FGP. *Demid.* Arm. | add. γαρ Memph. | om. *Victn.*

10. εν κυριῳ *Victn.* | om. B.
— φρονησετε] -σητε 17. ‖ add. ἡν εχει ἡ αληθεια του χριστου FGmg. | om. *Victn.*
— εαν ABℵ. 17. P. | ‡ αν ς. CDFG. 37. 47. KsL.
11. ετι 1°.] om. D*FG. *Demid.* Goth. *Victn.* | ειτι C*.
— σταυρου] add. του χριστου AC. Memph. Æth. | om. *Victn.*
12. οφελον] ωφελ. DᶜKL.
— αποκοψονται] -ψωνται DFG.
— αναστατουντες C.
13. γαρ *Victn.* | δε FG. Syrr. Pst.&Hcl. ("et" Æth.) | om. *Orig. Int.* i. 41ᵇ. ii. 174ᵉ.
— επ' ελευθεριᾳ *Clem.* 529. | -ριας 17.
— ελευθεριαν] add. ὑμων 37. Syrr. Pst. &Hcl.* Arm. Æth. | om. *Clem. Orig. Int.* i. *Victn.*
— τῃ σαρκι *Clem. Orig. Int.* i. | της σαρκος D*. 17. Vulg. Goth. *Victn.* ‖ add. δωτε FG. παρεχωμεν *Clem.* abutamini *Victn.*
— δια της αγαπης *Am.* | τῃ αγαπῃ του πνευματος DFG. (Vulg. *Cl.*) Memph. Goth. *Victn.*

3. rursus *Cl.* | 8. persuasio haec *Cl.* | 10. in vobis] *om.* in *Am.** | portavit *Am.*

Vulg. ΙΑ'
Syrr. P.H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.

× Lev. 19: 18.
Matt. 22: 39.
Rom. 13: 8.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μό-
νον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ
διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 ὁ γὰρ πᾶς
νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ ‡ πεπλήρωται", ἐν τῷ, × Ἀγαπή-
σεις τὸν πλησίον σου ὡς ‡ σεαυτόν". 15 εἰ δὲ ἀλλήλους
δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ‡ ὑπ'" ἀλλήλων
ἀναλωθῆτε.

58 16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν
σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. 17 ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ
κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός·
ταῦτα ‡ γὰρ" ‡ ἀλλήλοις ἀντίκειται", ἵνα μὴ ἃ ‡ ἐὰν"
θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ
ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρ-
κός, ἅτινά ἐστιν, † πορνεία ἀκαθαρσία ἀσέλγεια 20 εἰ-
δωλολατρεία φαρμακεία ἔχθραι ‡ ἔρις" ‡ ζῆλος" θυμοὶ
ἐριθεῖαι διχοστασίαι αἱρέσεις 21 φθόνοι [φόνοι] μέ-
θαι κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν,

13 Vos enim in libertatem vocati estis, fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per caritatem servite invicem. 14 Omnis enim lex in uno sermone impletur, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. 15 Quod si invicem mordetis et comeditis, videte ne ab invicem consumamini.

16 Dico autem, spiritu ambulate, et desiderium carnis non perficietis. 17 Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: haec enim invicem adversantur, ut non quaecumque vultis illa faciatis. 18 Quod si spiritu ducemini, non estis sub lege. 19 Manifesta autem sunt opera carnis, quae sunt fornicatio inmunditia luxuria, 20 idolorum servitus, veneficia inimicitiae contentiones aemulationes irae rixae dissensiones sectae 21 invidiae homicidia ebrietates comessationes et his similia; quae praedico vobis

---

14. *νομος Tert.* adv. Marc. v. 4. *Victn.* | λογος KL. ‖ add. *εν ὑμιν* D*FG. Goth. *Tert. Victn.*
— *πεπληρωται* ABℵC. 17. 37. *Marcion.* (Epiph. 319^d. 351^b.) *Tert.* | ‡ *πληρουται* ς. DFG. 47. KsLP. Vulg. Arm. *Victn.*
— *εν τῳ* Syrr.Pst.&Hcl. | om. D*FG. Vulg. *Marcion. bis. Tert. Victn.*
— *αγαπησης* P.
— *σεαυτον* ABℵCD. 17. K. *Marcion. bis.* | ‡ *ἑαυτον* ς. FG. 37. 47. LP.
15. *αλληλους* post *δακνετε και κατεσθιετε* D*FG. *Cypr.* 12. 304. *Victn.* | ante rel. *Orig.* iii. 415^b. *Hil.* 88^d.
— *ὑπ'* Bℵ*D*FG. 37. 47. | ‡ *ὑπο* ς. Aℵ^{c}CD^c. 17*s*. KsLP. *Orig.* iii. *bis.*
— *αναλωθητε* ante *ὑπ' αλληλων* D*FG. Memph. *Cypr. Hil.* 119^d. *Victn.* | post rel. *Orig.* iii.
16. *τελεσητε Clem.* 591. | *-σετε* D^c. Vulg. *Orig. Int.* i. 41^c. *Victn.*
17. *επιθυμει Clem.* 591. 808 *bis.* 880. *Orig.* i. 759^e. iii. 618^b. iv. 384^b. | *επιθυμη* L.
— *ταυτα γαρ* Bℵ*D*FG. 17. Vulg. Memph. (Goth.) *Cypr.* 209. | ‡ *τ. δε* ς. Aℵ^{c}CD^c. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. *ταυτα ουν Clem.* (et haec *Orig. Int.* iv. 570^c. et haec duo Syr.Pst. et quia Arm. "et" Æth. et haec sunt *Orig. Int.* i. 139^d.)
17. *αλληλοις* ante *αντικειται* ABCDFG. 17. 37. 47. Vulg. Goth. Arm. *Orig. Int.* i. ii. 78^f. iv. (om. *αλληλοις Am. Clem.*) | invicem adversantur sibi *Cypr.* | ‡ post ς. ℵK*s*(L)P. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. (*αντικεινται* L.)
— *ἁ* AB^{2}ℵCD^c. rel. Syr.Hcl. *Clem.* 591. *Cypr. Orig. Int.* i. 139^d. 147^a. | *ὁ* D*FG. Syr.Pst. | om. B*. [17 n.l.]
— *εαν* AB^{2}ℵ. 47. | ‡ *αν* ς. (B*)C^{2}DFG. 37. KsLP. *Clem.* 591. [17 *n.l.* om. C*.] (*ιναμηαν* B*.)
— *ποιητε Clem.* | *ποιειτε* L. ‖ ante *ταυτα* 37.
18. *ουκ Orig. Int.* i. 41^c. | *ουκετι* ℵ^{c}C. 47.
19. *εστιν*] † add. *μοιχεια* ς. ℵ^{c}D(FG.) 37. KsL. Syr.Hcl. Goth. Arm. (*μοιχειαι* FG. *Iren.* 305. *Orig.* ii. 632^e. *Cypr.* 209. 323.) "In Latinis codicibus adulterium quoque et impudicitia et homicidia in hoc catalogo vitiorum scripta referuntur; sed sciendum non plusquam quindecim carnis opera nominata: de quibus et disseruimus." *Hieron.* vii. 509^e. 510^a. | om. ABℵ*C. 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Clem.* 591. *Marcion.* (Epiph. 319^d. 351^c.) *Orig. Int.* i. 146^b. iv. 694^d. (570^a.) *Tert.* de pud. 17.
— *πορνειαι ακαθαρσιαι ασελγειαι* FG. *Orig.* ii. *Cypr.* (*sing. Marcion. Clem. Orig. Int.* iv.) | fornicationes immunditia (add. impudicitia *Lucif.*) luxuria *Iren. Lucif.* 125.
20. *ειδωλολατρειαι* (*sing. Marcion.* 319. *Clem.* 591. *Orig. Int.* i. iv. *Cypr. Lucif.* | *plur. Marcion.* 351. *Orig.* ii. 632^e.) *φαρμακειαι* FG. (*Clem. Orig. Int.* i. iv. *Cypr.*) *Marcion. sing.* 1^o. (Vulg. Syr.Hcl.) | idololatria veneficia *Iren.*
— *ερις* ABℵD*. Syr.Pst. Æth. | ‡ *ερεις* ς. CD^{c}FG. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Marcion. Iren. Clem.* 591. *Orig. Int.* i. 146^b. iv. 694^d. (570^a.) *Cypr. Lucif.*
— *ζηλος* BD*. 17. P. Syr.Pst. Æth. (*ζηλους* FG.) | ‡ *ζηλοι* ς. ℵCD^b. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Marcion. Iren. Clem. Orig. Int.* i. iv. *bis. Cypr. Lucif.* (A. *n. l.*)
— *αιρεσις* ℵ.
21. *φονοι* ACDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Marcion.* (Epiph. 319^d.) *Lucif.* (ante *εχθραι Cypr.* 209.) | om. Bℵ. 17. *Demid. Marcion.* (Epiph. 351^c.) *Iren.* 305. *Clem.* 591. *Orig. Int.* i. iv. *bis. Hier. disertè.* (vid. ad ver. 19.) (post *φαρμακεια Cypr.* 209. 323.)
— *κωμοι*] *κωμοις* L. | om. K. | *κωμαι* ℵ. 37* *Scr.*

13. charitatem spiritus *Cl.* | 14 diligis *Am.* | 16. desideria *Cl.* | 17. haec enim sibi *Cl.* | 18. ducimini *Cl.* | 19. sunt autem *Cl.* | immunditia impudicitia *Cl.* | 21. comesationis *Am.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.
§ Theb.
y Eph. 5:9.

καθὼς † προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βα-
σιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. § 22 y ὁ δὲ καρπὸς
τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη χαρὰ εἰρήνη μακροθυ-
μία χρηστότης ἀγαθωσύνη πίστις 23 ‡ πραΰτης″
ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. 24 οἱ
δὲ τοῦ χριστοῦ * Ἰησοῦ″ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. 25 εἰ ζῶμεν
πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 26 μὴ γινώμεθα
26. ‡ἀλλήλους″ φθον. κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθο-
νοῦντες.

VI. 1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι
παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι ‡ πραΰτητος″, σκοπῶν σεαυτὸν
μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. 2 ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε,
2. ἀναπληρώσετε καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ.
3 εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν, ‡ φρεναπατᾷ
ἑαυτόν″· 4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος,
καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ

sicut praedixi, quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur. 22 Fructus autem spiritus est caritas gaudium pax longanimitas bonitas benignitas fides 23 modestia continentia: adversus huiusmodi non est lex. 24 Qui autem sunt Christi, carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis. 25 Si vivimus spiritu, spiritu et ambulemus. 26 Non efficiamur inanis gloriae cupidi, invicem provocantes, invicem invidentes.

1 Fratres, etsi praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiritales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne et tu tempteris. 2 Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. 3 Nam si quis existimat se aliquid esse, cum sit nihil, ipse se seducit. 4 Opus autem suum probet unusquisque, et sic in semet ipso tantum gloriam habebit et non

21. *καθως*] † add. *και* ς. AℵᶜCD. rel. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Marcion. Clem.* 591. | om. Bℵ*FG. Vulg. Syr.Pst. Goth. Æth. *Tert.* de pud. 17. *Cypr.* 209. *Lucif.*
— *προειπον* ABℵᶜCDᶜ. rel. *Clem. Tert. Cypr.* | *ειπον* ℵ*. (corr.ᶜ) | *προειρηκα* D*FG.
23. *πραυτης* ABℵC. 17. 47. | ‡ *πραοτης* ς. DFG. 37. KsLP. *Clem.* 591. *Orig.* iii. 763ᵃ. Cr. Cor. 48. *Meth.* Jahn 48.
— *εγκρατεια*] add. *ἁγνεια* D*FG. Vulg. *Cl.* Goth. *Iren.* 305. *Orig. Int.* ii. 92ᶜ. *Cypr.* 209. | om. *Am. Fuld. Harl. Clem.* 591. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Meth.*
24. *οἱ*] *ει* 37.
— *του χριστου * Ιησου″* AB(ℵ)C. 17. 47*. P. Memph. Theb. Jesu Christi Æth. (*τ. κυριου χρ. Ιησ.* ℵ*. om. *κυριου*ᵃ.) | *του χρ.* (om.* *Ιησου*) ς. DFG. 37. 47². KsL. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 448ᶠ. *Cypr.* 175. *Marcion.* (Epiph. 319ᵈ.) (post *την σαρκα* 37*.) ‖ add. *εντες* FG.
— *σαρκα*] add. *αυτων* FG. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | om. *Am.** Syr.Hcl. Theb. *Marcion. Clem.* 583.

25. *ει*] om. F(non G.) ‖ add. *δε* 37. | om. *Clem.* 308. 583. *Orig.* i. 732ᵇ.
— *πνευματι* ante *ζωμεν* DFG. Vulg. *Cl.* Æth. *Orig.* i. 732ᵇ. (iii. 658ᵃ.) | post *Am. Fuld. Demid. Clem. bis.* (*ζωμ. εν πν.* L.)
— *και Clem. bis. Orig.* i. | om. FG.
— *στοιχωμεν Clem. bis. Orig.* i. | *-χουμεν* DᶜKL.
26. *γινωμεθα Clem.* 308. 341. | *γινομεθα* KL. *Clem.* cod. 308. | *γενωμεθα* G*. 37. 47.
— *προκαλουμενοι Clem. bis.* | *προσκαλουμενοι* L*Tf.*P.
— *αλληλοις* AℵCDFG². 17. 37. 47. KsL. *Clem.* 308. | *-λους* BG*P. *Clem.* 341.
1. *εαν και Hil.* 538ᵇ. (et si *m. Orig. Int.* iv. 679ᶜ.) | om. *και* K. Syr.Pst. Goth. Arm. | etiam si *Orig. Int.* iii. 381ᶜ. | si *Orig. Int.* iii. 897ᵉ.
— *προκαταληφθη* K.
— *ανθρωπος*] add. *ὑμων* 37. Syrr.Pst.& Hcl.† Arm. | *τις εξ ὑμων* P. (Theb.) | om. *Orig. Int.* iii *bis.* iv. *Hil.*
— *καταρτιζετε*] *καταρτιζεσθαι* 17.
— *πραυτητος* Bℵ. 17. P. | ‡ *πραοτ.* ς. ACD. rel.
— *σκοπων*] add. *ἑκαστος* FG. *Victn.* (plur. Arm. Æth.) unusquisque (om. *σεαυτον*) *Cypr.* 71. | om. *Orig. Int.* iii. *bis.*

1. *συ*] *αυτος* D*FG. *Victn.* | vos. *Cypr.*
— *πειρασθῃς*] *-θη* FG. | *-θεις* 17. L.
2. *βασταζετε Clem.* 308. | *-σετε* ℵ*. (corr.ᶜ) | *-σατε* P.
— *αναπληρωσατε* AℵCD. 17. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | *-σετε* BFG. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Cypr.* 71. 306. *Victn.*
— *τον Clem.* | om. FG.
— *χριστου Clem. Tert. Cypr. Victn.* | *θεου* 17. Theb.
3. *δοκη* P.
— *τι Victn.* | om. B**Rl.Th.Btly.Mai.*
— *φρεναπατᾳ* ante *ἑαυτον* ABℵC. 17. 37. 47. Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡ post ς. DFGKsLP. Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. *Victn.*
4. *ἑαυτου*] *αυτου* 17.
— *ἑκαστος Orig. Int.* ii. 328ᶜ. *Victn.* | om. B. Theb.
— *εαυτον* B*Mai et Btly. Bch.* e sil. | *αυτον* B*Th.Btly.Blc.*

22, 23. pax patientia benignitas bonitas longanimitas mansuetudo fides *Cl.* | 23. continentia castitas *Cl.* | 24. carnem suam *Am.*** *Cl.* | 25. spiritu vivimus *Cl.*
1. hujusmodi instruite *Cl.* | 3. nihil sit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

εἰς τὸν ἕτερον· [5] ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βα-
στάσει. [6] κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον
τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. [7] μὴ πλανᾶσθε,
θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ‡ ἂν″ σπείρῃ ἄνθρωπος,
τοῦτο καὶ θερίσει· [8] ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα
ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων
εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.
[9] τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ‡ ἐγκακῶμεν″· καιρῷ γὰρ
ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. [10] ἄρα οὖν ὡς καιρὸν
ἔχομεν ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα
δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

ΙΒ' [11] Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ
χειρί. [12] ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα ‡ τῷ
σταυρῷ τοῦ χριστοῦ μὴ″ διώκωνται· [13] οὐδὲ γὰρ οἱ
13. περιτετμημένοι περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέ-
λουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ
καυχήσωνται. [14] ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ

altero: [5] unusquisque enim onus suum portabit. [6] Communicet autem is qui cathecizatur verbum ei qui se cathecizat in omnibus bonis. [7] Nolite errare, deus non inridetur. [8] Quae enim seminaverit homo, haec et metet; quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptionem, qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. [9] Bonum autem facientes non deficiamus: tempore suo enim metemus non deficientes. [10] Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

[11] Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. [12] Quicumque volunt placere in carne, hii cogunt vos circumcidi, tantum ut crucis Christi persecutionem non patiantur: [13] neque enim qui circumciduntur legem custodiunt, sed volunt vos circumcidi ut in carne vestra glorientur. [14] Mihi autem absit gloriari, nisi in

6. *τον λογον Am.* | *τῳ λογῳ* K.
— *τῳ κατηχουντι Victn.* | om. K.
7. *αν* BD*FG. 37. | ‡ *εαν* ς. A**ℵ**CD[c]. 17*s*. 47. K*s*LP. *Orig.* iv. 254[b]. in Ps. Gall. 61. | om. *Orig.* iii. 332[d].
— *σπειρει* LP. *Orig.* iii. | Contra, *Orig.* iv.
— *τουτο Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 154[a]. *Tert.* adv. Marc. v. 4. | *ταυτα* D*FG. Vulg. *m. Orig.* iii. *Victn.*
— *θερισῃ* L. (*-σει Orig.* iii. iv.)
8. *εις την σαρκα Clem.* 583. *Orig.* i. 228[e]. iv. 254[b.d.] in Prov. Mai 19. *Orig. Int.* ii. 78[a]. 189[a]. 473[a]. 657[f]. | *τῃ σαρχι* FG. in carne *m. Victn.*
— *ἑαυτου Clem.* | *αυτου* D*FG. | om. *Orig.* iii. 188[d]. iv. *bis. Orig. Int.* ii. *quater.*
— *σαρκος*] add. *αυτου* D*FG. Memph. Æth. | om. *m.* Theb. *Clem. Orig.* iii. iv. *bis. Orig. Int.* ii. *ter. Victn.*
— *εις το πνευμα Clem.* 318. 583. *Orig.* i. 228[e]. iv. *bis.* in Prov. Mai. *Orig. Int.* ii. 76[e]. 473[a]. 657[f]. | *εκ του πνευματος* D*. | in spiritu *m. Victn.* | *εις το πνευματι* FG.
9. *εγκακωμεν* AB**ℵ**D*. 17. 37. | ‡ *εκκακωμεν* ς. CD[c]. 47. K*s*LP. *Clem.* 308. 318. | *εκκακησωμεν* FG.
9. *θερισομεν* ABD. 47[2]. K*s*. Vulg. *Clem. Tert.* adv. Marc. v. 4. de res. car. 23. *Cypr.* 245. 251. *Victn.* | *-σωμεν* **ℵ**CFG. 17. 37. 47*. LP.
10. *εχομεν* AB[2]*Rl.Th.Btly.Mai*CDFG. 47. K*s*LP. Vulg. *m. Clem.* 320. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Cypr.* 245. 251. *Victn.* | *εχωμεν* B**Rl.Th.Btly.Mai***ℵ**. 17. 37.
— *εργαζωμεθα* B**Rl.Mai***ℵ**CDFG. 17*s*. Vulg. *m. Clem. Tert. Cypr. bis. Victn.* | *-ζομεθα* AB[2]*Rl.Mai.* 37. 47. LP. | *-σωμεθα* K.
11. *πηλικοις*] *ηλικοις* B*Mai*(**Th.Btly.*) 17. quantis *Victn.* "non quod grandes literae fuerint (hoc quippe in Graeco sonat *πηλίκοις*) sed quod suae manus essent eis nota vestigia." *Hier.* vii. 530[b]. *τὸ δὲ Πηλίκοις ἐμοὶ δόκει οὐ τὸ μέγεθος ἀλλὰ τὴν ἀμορφίαν τῶν γραμμάτων ἐμφαίνων λέγειν, μονονουχὶ λέγων ὅτι οὔτε ἄριστα γράφειν εἰδώς, ὅμως ἠναγκάσθην δι' ἐμαυτοῦ γράψαι, ὥστε τῶν συκοφαντῶν ἐμφράξαι τὸ στόμα. Chrysost. τινὲς μὲν μεγάλοις τινὲς δὲ φαύλοις ἡρμήνευσαν. Theodoretus.* "grandibus ergo Paulus literis scripsit epistolam" *Hier.* vii. 530[c].
— *ὑμιν* post *γραμμασιν* DFG. Syrr. (Pst.)&Hcl. Goth. | ante *Hil.* 353[c]. | litteris scripsi vobis Vulg. *Victn.*
12. *επρυσ.* D*.
— *μη* post *τῳ στ. του χρ.* AB**ℵ**CD. 17. P. (Vulg.) Syr.Pst. Goth. (*Victn.*) | ‡ ante ς. FG. 37. 47. K*s*L. Syr.Hcl. (Memph. Theb.) Arm. Æth.
— *διωκωνται* B**ℵ**D. 17*s*. 47[2]. Vulg. | *-κονται* ACFG. 37. 47*. KLP.
13. *περιτεμνομενοι* A**ℵ**CD. 17*s*. 47. K*s*P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Marcion.* (Epiph. 319[d].) | *περιτετμημενοι* B. 37. L. Memph. Goth. Æth. *Victn.* | *περιτεμνημοι* F. *περιτεμνημενοι* G.
— *θελουσιν*] *βουλονται* AC.
— *περιτεμεσθαι* B.
— *ὑμετερᾳ Victn.* | *ἡμετερᾳ* 17.
— *καυχησωνται Victn.* | *-σονται* DG*. 47* ut vid. P.
14. *καυχασθαι* B**ℵ**CD[c]FG. 17*s*. 37. 47[2]. LP. *Orig.* i. 438[e]. iii. 190[d]. 292[a]. 544[b]. iv. 304[a]. 393[d]. Cr. Cor. 21. Rom. 23. *Eus.* in Ps. 32[d]. | *καυχησασθαι* AD*. ?47*. K.

4. in altero *Cl.* | 6. verbo *Cl.* | 9. enim suo *Cl.* | 12. quicumque enim *Cl.* | hi *Cl.*

ABℵCD
FG.
17. 37. 47.
KLP.
Vulg. Syrr. P.H.
Memph. (Theb.)
Goth. Arm. Æth.
[z] cap. 5:6.
15. ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε
[a] Phil. 3:16.
¶ Theb.

ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι'
οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ † κόσμῳ.
15 [z] ‡ οὔτε
γὰρ″ περιτομή τι ‡ ἐστὶν″ οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ
καινὴ κτίσις.
16 [a] καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχή-
σουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν
Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.¶
17 τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς
παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ † Ἰησοῦ ἐν τῷ
σώματί μου βαστάζω.
18 [c] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ
τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

cruce domini nostri Iesu
Christi, per quem mihi mundus
crucifixus est et ego mundo:
15 in Christo enim Iesu neque
circumcisio aliquid valet neque
praeputium, sed nova creatura.
16 Et quicumque hanc regulam
secuti fuerint, pax super il-
los et misericordia, et super
Israhel dei.
17 De cetero nemo
mihi molestus sit: ego enim
stigmata Iesu in corpore meo
porto.

18 Gratia domini nostri Iesu
Christi cum spiritu vestro,
fratres. Amen.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

---

14. *κυριου Orig.* i. iii. *ter.* iv. *bis.* Cr. Cor. et 197c. *Orig. Int.* ii. 149c. 412e. 416c. 467e. *Eus. Cypr.* 175. 308. *Hil.* 71c. 288a. *Victn.* | *χριστου* F*. (*εν τω σταυρω του Ιησου Iren. Gr.* 17. *Lat. Int.* habet "in cruce Christi.")

— *κοσμος*] praem. *ὁ* FG. *Clem.* 484. | om. *Clem.* 569. *Orig.* i. 438e. 628b.c.d. iii. 190d. 243c. 544b. 600b. iv. 197c. 304a. 393d. Cr. Cor. 21 *bis.*

— *κοσμῳ*] † praem. *τῳ* ς. C³Dc. 37. 47. KsL. Arm. *Clem. bis. Orig.* i. *quater.* iii. 544b. 600b. Cr. Cor. *bis.* | om. ABℵC*D*FG. 17. P. *Orig.* iii. 243c. iv. 197c. 304a. 397d.

15. *ουτε γαρ* B. 17. 47. Syrr. Pst. & Hcl. *txt.* Theb. ap *Gb.* Goth. Arm. (Æth.) | ‡ *εν γαρ χριστῳ Ιησου ουτε* ς. AℵCDFG. 37. KsLP. Vulg. Syr. Hcl.* Memph. (Theb. *Woide.*) *Victn.* (vid. cap. v. 6.)

— *εστιν* ABℵ*CD*FG. 17. 47. Syrr. Pst. & Hcl. mg. Memph. Theb. Goth. Arm. *Victn.* | ‡ *ισχυει* ς. ℵcDc. 37. KsLP. Vulg. Syr. Hcl. txt. (Æth.) (vid. cap. v. 6.)

16. *τῳ καν. τουτ. στοιχ.*] praem. *τουτῳ στοιχουσιν* G*.

— *στοιχησουσιν* BℵC². 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Hil.* 480d. | *στοιχουσιν* AC*DFG. Arm. Æth. (*Victn.*)

— *και* ult. *Hil.* 381d. 480d. *Victn.* | om. D*. Æth.

— *θεου Hil.* 381d. | *κυριου* D*FG. | om. *Tol. Hil.* 480d.

17. *του λοιπου*] *το λοιπον* D*.

— *μηδεις* ante *μοι κοπους* D. Vulg. (Syr. Pst.) *Victn.* (*μου* 17.)

— *Ιησου*] † praem. *κυριου* ς. ℵC³DFG. 37. rel. Vulg. *Cl.* Syrr. Pst. & Hcl. Goth. *Victn.* | om. ABC*. 17. *Am. Tol. Fuld. Demid. f.* Memph. Arm. *Pet. Alex.* Routh. iv. 24. (*κυριου ἡμων* D*FG.) ‖ post *Ιησου* add. *χριστου* ℵD*FG. Syr. Pst. Memph. *Mill.* Goth. *Victn.* | om. rel. *Pet. Alex.* ‖ *χριστου* tantum 47. P. Memph. *Wilkins.* Arm. Æth. *Clem. exc. Theod.* 989. *Tert.* adv. Marc. v. 4. | Domini *tantum Harl.* Domini mei Jesu Christi *Orig. Int.* ii. 70d.

18. *κυριου*] *χριστου* F(non G.)

— *ἡμων Victn.* | om. ℵ. 37. P.

— *χριστου Victn.* | om. P.

— *αμην*] om. G(non F.) *Victn.* ut vid.

Subscriptio

προς Γαλατας ABℵC. 17.

προς Γαλατας επληρωθη D.

ετελεσθη επιστολη προς Γαλατας FG.

προς Γαλατας εγραφη απο Ῥωμης B³. 47. KP.

εγραφη απο Ῥωμης tantum 37.

τελος της προς Γαλατας εγραφη απο Ῥωμης L.

‖ add. *στιχ.* τιβ ℵ**P. *στιχ.* σϟγ KL.

---

17. domini Jesu *Cl.*

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

ABℵD A′
FG.
17. 37. 47.
KLP.
Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.
1. [ἐν Ἐφέσῳ]
a 2 Cor. 1:3.

70 1 Παῦλος ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ διὰ θε-
λήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ
πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.
3 a Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν

1 Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem dei sanctis omnibus qui sunt Ephesi et fidelibus in Christo Iesu. 2 Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

3 Benedictus deus et pater

"Inter epistolam ad Galatas et illam ad Ephesios apparet collocatam fuisse epistolam ad Hebraeos in codice aliquo adhuc vetustiore, unde noster antiquissimus vaticanus exscriptus fuit. Etenim notae illae priscae sectionum, non in epistola ad Ephesios, sed in illa ad Hebraeos continuantur, ad cujus initium pertinet nota ΝΘ [59], et deinde Ξ [60], ΞΑ etc., ut in codice videre est. Porro in Epistola ad Ephesios notantur sectiones Ο [70], ΟΑ etc. Neque tamen aut alicujus bibliopegi error, aut quaterniorum translatio fuit; namque Epistola ad Hebraeos continuatur in uno eodemque folio codicis hujus vaticani post secundam ad Thessalonicenses." Vercellone (in ed. Mai cod. Vaticani secunda, 1859.)

Inscriptio

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ABℵK. 17. 37. 47.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ D(sub fin. Gal.)FG.
του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Εφεσιους L.
Παυλου επιστολη προς Εφεσιους P.

1. χριστου Ιησου BD. 17. P. *Am.* Syr. Hcl. Memph. Goth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 101. | ‡ Ιησ. χρ. ς. AℵFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Victn.*

— ἁγιοις] add. *πασιν* Aℵc. *Am. Fuld.* Memph. (praem. Vulg. *Cl.*) | om. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 102. *Victn.*

1. τοις 2°. *Orig.* Cat. Cr. | om. D.

— εν Εφεσῳ AB *in marg.*2ℵcDFG. 17. 37. 47. KLP. vv. (*Victn.* post πιστοις). | om. B*ℵ*. *Ὠριγένης δέ φησι, ἐπὶ μόνων Ἐφεσίων εὕρομεν κείμενον, τὸ 'τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι' καὶ ζητοῦμεν εἰ μὴ παρέλκει προσκείμενον τὸ 'τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι,' τί δύναται σημαίνειν. ὅρα οὖν εἰ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Ἐξόδῳ ὄνομά φησιν ἑαυτοῦ ὁ χρηματίζων Μωσεῖ τὸ ὤν, οὕτως οἱ μετέχοντες τοῦ ὄντος, γίνονται ὄντες, καλούμενοι οἱονεὶ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι 'ἐξελέξατο γὰρ ὁ θεὸς τὰ μὴ ὄντα' φησὶν ὁ αὐτὸς Παῦλος, 'ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ,' καὶ ζητήσει τίς, πῶς τὰ ὄντα καταργεῖ κ.τ.λ.* *Orig.* Cat. Cr. Eph. 102.

Τοῖς Ἐφεσίοις ἐπιστέλλων ὡς γνησίως ἡνωμένοις τῷ ὄντι δι' ἐπιγνώσεως, ὄντας αὐτοὺς ἰδιαζόντως ὠνόμασεν, εἰπών, 'τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι, καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,' οὕτω γὰρ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν παραδεδώκασι, καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὑρήκαμεν. *Basilius* i. 254^{e}. 255^{a}.

"Quidam curiosius quam necesse est, putant ex eo quod Moysi dictum sit, *Haec dices filiis Israel, Qui est misit me*, etiam eos qui Ephesi sunt sancti et fideles, essentiae vocabulo nuncupatos: ut quomodo a sancto sancti, a justo justi, a sapiente sapientes: ita ab eo qui est, hi qui sunt appellentur .... Si enim aiunt quispiam ex eo quod non erat, in id quod est a Deo esse proficiens, non datori gratiam referat; sed sui meriti et virtutis aestimet quod subsistat, statim quod est esse destruitur, et incipit non esse quod fuerat. Alii vero simpliciter, non ad eos qui sint, sed qui Ephesi sancti et fideles sint scriptum arbitrantur." *Hieronymus.* in loc. (ed. Vallarsi vii. 545.) *Bas.* et *Hier.* ex Origine pendent: citant et 1 Cor. i. 28.

"De Epistula ad Laodicenos. Ecclesiae quidem veritate epistulam istam ad Ephesios habemus missam, non ad Laodicenos; sed Marcion ei titulum aliquando interpretare gestiit, quasi et in isto diligentissimus explorator." *Tert.* c. Marc. v. 19. "de alia epistula quam nos ad Ephesios praescriptam habemus, haeretici vero ad Laodicenos." v. 11.

συνᾳδόντως μὲν τῇ πρὸς Ἐφεσίους, ὦ Μαρκίων, καὶ ταύτας τὰς κατὰ σοῦ μαρτυρίας ἀπὸ τῆς λεγομένης πρὸς Λαοδικέας συνήγαγες. *Epiph.* ii. 374^{b}.

1. και πιστοις] om. και 37. *Victn.*

2. ἡμων *Victn.* | ὑμων P.

3. και πατηρ] *Orig. Int.* ii. 263^{e}. iii. 978^{f}. iv. 590^{c}. *Eus.* in Ps. 22^{d}. *Hil.* 209^{a}. 239^{f}. 427^{a}. | om. B. *Hil.* 186^{a}. *Victn.* (om. ὁ θεος και *Victn. Hil.* 239^{f}. 427^{a}. habet 209^{a}.)

— κυριου] add. *και σωτηρος* ℵ* (corr.c) | om. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. *Victn.*

1. Jesu Christi *Cl.* | omnibus sanctis *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ
πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ, 4 καθὼς
ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου,
εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν
4, 5. ἐν ἀγάπῃ προορίσας — ἀγάπῃ, 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ
χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ, 6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ‡ ἧς″
b Col. 1: 14. — ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ, 7 b ἐν ᾧ ἔχομεν
τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν
τῶν παραπτωμάτων, κατὰ ‡ τὸ πλοῦτος″ τῆς χάριτος
αὐτοῦ· 8 ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ
c cap. 3: 3. Col. 1: 26. — φρονήσει, 9 γνωρίσας ἡμῖν c τὸ μυστήριον τοῦ θελή-
ματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο
ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν,
ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ †
‡ ἐπὶ″ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, 11 ἐν
ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν, προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν
τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θε-

domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo, 4 sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate, 5 qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suae, 6 in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto, 7 in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum, secundum divitias gratiae eius, 8 quae superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia, 9 ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae, secundum bonum placitum eius quod proposuit in eo 10 in dispensationem plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caelis et quae in terra sunt, in ipso, 11 in quo etiam sorte vocati sumus, praedestinati secundum propositum eius qui omnia operatur secun-

---

3. *ἡμας* *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. 22^{d}. 32^{d}. 338^{e}. 416^{d}. *Victn.* | om. ℵ*. (add.[a])
— *εν* ante *χριστῳ* *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. *quater* *Hil.* *Victn.* | om. *St.* 3.
— *χριστῳ*] add. *Ιησου* D^{b}. 47. K. Syr.Hcl. Æth. *Victn.* | om. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. 22^{d}. 338^{e}. *Hil.*
4. *εν αυτῳ* *Orig.* i. 205^{c}. Cat. Cr. *Eph.* 107. *Eus.* in Es. 453^{c}. in Ps. 258^{e}. *Victn.* | *ἑαυτω* FG. | om. *Hil.* 209^{a}. 240^{a}. 427^{a}.
— *προ* *Orig.* i. Cat. Cr. *Eus.* in Es. in Ps. *Victn.* | *προς* FG.
— *εν αγαπῃ* cum seqq. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.*
5. *προορισας* *Orig.* i. 205^{d}. Cat. Cr. *Eph.* 107 *bis.* *Eus.* in Es. 453^{c}. in Ps. 258^{c}. | *προωρισας* D*P.
— *χριστου* ante *Ιησ.* B. | post rel. *Orig.* Cat. Cr. *bis.* *Eus.* in Ps. *Victn.* | om. *Ιησου* *Orig.* i. 205^{d}. Cat. Cr. *Eph.* (3°.) *Hil.* 240^{a}.
6. *δοξης*] praem. *της* D. | om. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 112.
— *ἡς* ABℵ*. 17. 47. P. *Orig.* Cat. Cr. | ‡ *εν ᾑ* ϛ. $ℵ^{c}$D(F)G. 37. KL. Arm.? *Victn.* (om. *ᾑ* F.) | "qui" Memph. *Wilk.*
— *ηγαπημενῳ*] add. *υἱῳ αυτου* D*FG. Vulg.*Cl.* *Am.*[2] Syr.Hcl.* Goth. (Æth.) *Victn.* | om. *Am.** Syr.Hcl.txt. *Orig.* Cat. Cr. *quater.* Ὠριγένης φησίν, Ἠγαπημένος ἁπλῶς λέγεται ὁ σωτήρ. Cat. 109. "Nec putandum quod in Latinis codicibus habetur scriptum esse, *in dilecto filio suo,* sed simpliciter *in dilecto.*" *Hier.* in loc. (vii. 552^{c}. Vallarsi). | per dilectum suum Syr.Pst.
7. *εχομεν* Vulg. Syrr. rel. *Iren.* 293. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 112. *Victn.* | *εσχομεν* ℵ*D*. Memph. Æth. *Iren.* 310.
— *δια* *Orig.* Cat. Cr. | om. 17.
— *το πλουτος* ABℵ*D*(FG *του*). 47. P. (*το πληθος* 17.) | ‡ *τον πλουτον* ϛ. $ℵ^{c}D^{c}$. 37. KsL. *Orig.* Cat. Cr.
— *χαριτος* *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | *χρηστοτητος* A. Memph.
8. *ἡς επερ. εις ἡμας* *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | om. P.
— *φρονησει* *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | *γνωσει* 17.
9. *γνωρισας* *Orig.* Cat. Cr. | *γνωρισαι* FG. Vulg. *Victn.*
— *ἡμιν*] add. *τουτο* D*. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.*
— *κατα την ευδοκιαν αυτου* *Orig.* Cat. Cram. (*Hil.* 22.[a]) *Victn.* | *εις το ειναι ἡμας εις επαινον της δοξης αυτου* (e ver. 12.) A*. (corr.[1])
— *ευδοκιαν*] add. *του θεληματος* K.
9. *αυτου* 2°. *Orig.* Cat. Cram. | om. DFG. Memph. Goth. *Tert.* adv. Marc. v. 17. *Hil.* 22^{a}. *Victn.*
— *αυτῳ*] *αυτου* F(non G.) | *ἑαυτῳ* P.
10. *εις* *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 113. | *κατα την* A.
— *τῳ* *Iren. Gr.* 16. *Eus.* c. Mcl. 152^{c}. | om. K.
— *τα* 2°.] † add. *τε* ϛ. $ℵ^{c}$. 37. Arm. (*ut vid.*) *Victn.* | om. ABℵ*DFG. 17. 47. KL*Tf.*P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 317. *Eus.* c. Mcl. *Tert.* adv. Marc. v. 17.
— *επι τοις* Bℵ*DL. Goth. *Eus.* c. Mcl. | ‡ *εν τοις* ϛ. $Aℵ^{c}$FG. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren.* *Victn.*
11. *και*] om. 47. *Orig. Int.* ii. 450^{f}.
— *εκληρωθημεν* Bℵ. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. 258^{c}. *Victn.* | *εκληθημεν* $ADF^{2}G$. (*εκληθησαμεν* F*.)
— *προωρισθεντες* D*. 37. | Contra, *Eus.* in Ps.

---

5. optionem *Am.** | 6. *fin. add.* filio suo *Am.*** *Cl.* | 9. beneplacitum *Cl.* | 10. dispensatione *Cl.* | 11. etiam et nos sorte *Cl.* | operatur omnia *Cl.* | *om.* secundum *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

λήματος αὐτοῦ, 12 εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον † δόξης
αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ· 13 ἐν ᾧ καὶ
ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέ-
λιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες
d ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ,
14 ὅς ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπο-
λύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης
αὐτοῦ.

d cap. 4:30. 2 Cor. 1:22.
14. ὅ ἐστιν

15 e Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν
ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας
τοὺς ἁγίους, 16 οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν
f μνείαν † ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 17 ἵνα ὁ
θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς
δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν
ἐπιγνώσει αὐτοῦ, 18 πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῆς ‡ καρδίας" ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ
ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, † τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης
τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, 19 καὶ τί τὸ

e Col. 1:9. Β'
15. [τὴν ἀγάπην]
f Rom. 1:9. Phil. 1:3, 4. 1 Thess. 1:2.

dum consilium voluntatis suae;
12 ut simus in laudem gloriae
eius, qui ante speravimus in
Christo, 13 in quo et vos, cum
audissetis verbum veritatis,
evangelium salutis vestrae, in
quo credentes signati estis
spiritu promissionis sancto,
14 qui est pignus hereditatis
nostrae in redemptionem ad-
quisitionis, in laudem gloriae
eius.

15 Propterea et ego, audiens
fidem vestram quae est in do-
mino Iesu et dilectionem in
omnes sanctos, 16 non cesso
gratias agens pro vobis, me-
moriam vestri faciens in ora-
tionibus meis, 17 ut deus do-
mini nostri Iesu Christi, pater
gloriae, det vobis spiritum sa-
pientiae et revelationis in agni-
tione eius, 18 inluminatos oculos
cordis vestri, ut sciatis quae
sit spes vocationis eius, quae
divitiae gloriae hereditatis eius
in sanctis, 19 et quae sit

---

11. *προθεσιν*] praem. *την* D*FG. | *προγνωσιν* (om. *την*) *Eus.* in Ps. ‖ add. *του θεου* DFG. 47. Memph. Goth. Arm. | om. *Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. *Victn.*
— *τα Eus.* in Ps. | om. D*FG.
— *ενεργουντος Eus.* in Ps. | *-τες* F(non G.)
— *κατα τ. β. τ. θελ. αυτου Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. *Victn.* | om. 37*.
12. *δοξης*] † praem. *της* ϛ. A. | om. BℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Eus.* in Ps. 258^{d}.
— *αυτου* ABℵD^{b}. rel. *Orig. Int.* ii. *Victn.* | om. D*FG. *Flor. Tert.* adv. Marc. v. 17. ‖ add. et gratiae Syr.Hcl.* | om. *Orig. Int.* ii.
— *τῳ*] om. FG.
13. *ὑμεις* Bℵ*D. rel. *Iren.* 301. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 118. *Tert.* adv. Marc. 17. *Victn.* 2°. | *ἡμεις* Aℵ^{c}KL. *Victn.* 1°.
— *της σωτ. Orig.* Cat. | om. *της* FG.
— *ὑμων Iren. Orig.* Cat. *Victn.* | *ἡμων* K. Memph.
— *και πιστ.* Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* Cat. | om. *και* DFG. *Am.* Memph. Goth. Arm. *Iren. Tert.* adv. Marc. v. 17. *Victn.*
— *εσφραγισθη* B. | Contra, *Iren. Orig.* Cat. *Victn.*

14. *ὁς* ℵD. 17*s*. 37. K. | *ὁ* ABFG. 47. L. | *ω* P.
— *αραβων* FG. 37.
— *ἡμων Iren.* 301. *Victn. Orig.* Cat. Cr. Eph. 121. | *ὑμων* 17. P.
— *της* 3°. *Orig.* Cat. | om. ℵ. 17.
15. *τῳ κυριῳ*] om. *τῳ* FGP.
— *Ιησου*] add. *χριστου* D*. | add. *χριστῳ* FG. Goth. Æth. *Victn.*
— *την αγαπην* (ℵ^{c})DFG. 47. K*s*L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Victn. bis.* (*εις την αγαπην την εις* ℵ^{c}.) | om. ABℵ*. 17. P. *Ὠριγένης φησί, Δόξει σόλοικον εἶναι τὸ "ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας," εἰ μὴ ὡς ὑπερβατὸν αὐτὸ ἀποδῶμεν· δι' ὅ περ τὸ ἑξῆς τῆς συμφράσεως οὕτως ἔχειν οἰόμεθα, "διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας, καὶ τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους οὐ παύομαι" κ.τ.λ. Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 129. | *αγαπην* (om. *την* 1°.) post *ἁγιους* 37. Æth.
— *την εις Orig.* Cat. Cr. | om. *την* D*FG.
16. *πανομαι Orig.* Cat. Cr. | *-σομαι* D. *Victn.*
— *μνειαν*] † add. *ὑμων* ϛ. D^{c}. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | *ὑμων* post *ποιουμενος* FG. | om. ABℵD*. 17. 37. Goth. *Hil.* 1092^{e}. [Æth.]
17. *δῳη Orig.* Cat. Cram. *Eph.* 129. 161. | *δω* B.
18. *καρδιας* ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (in cit.) Goth. Arm. Æth. vid. *Clem. Rom.* 36. *Orig.* Cat. Cram. 129. 161. *Victn.* (*τους καρδ.* 37*.) | ‡ *διανοιας* ϛ.
— *ὑμων Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | om. B. 17. Arm. | *ἡμων* Memph.
— *εις το ειδεναι ὑμας Orig.* Cat. Cr. 129. 161. | *ἱνα οιδαται* FG.
— *τις* 1°. *Orig.* Cat. Cr. 129. | *τι* FG. Arm. *Orig.* Cat. Cr. 161.
— *τις* 2°.] † praem. *και* ϛ. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. 131. 161. | om. ABℵ*D*FG. 17. *Am. Fuld. Tol.* Goth. *Victn.*
— *της δοξης* post *της κληρονομιας* ℵ. | ante rel. *Orig.* Cat. Cr. *bis. Victn.*

---

12. ejus nos qui *Cl.* | 13. quo et credentes *Cl.* | sancto] spu *Am.* | 14. gloriae ipsius *Cl.* | 18. ejus et quae *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.
20. ἐνήργηκεν.
g cap. 2:6.
h Ps. 8:7 (6.) 1 Cor. 15:27. Heb. 2:8.
i Col. 1:18.
k Col. 2:13.
l Col. 3:7.
m Col. 3:6.
3. φύσ. τέκνα.

ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς
τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, 20 ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ,
g ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ ‡ καθίσας″ ἐν δεξιᾷ
αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, 21 ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς
καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς
ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ
ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, 22 καὶ h πάντα ὑπέταξεν
ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν
ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, 23 i ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα
αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ * τὰ″ πάντα ἐν πᾶσιν πλη-
II. γ′ ρουμένου. 1 k καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμα-
σιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις * ὑμῶν″, 2 l ἐν αἷς ποτὲ περιεπα-
τήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν
ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ
νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, 3 ἐν οἷς καὶ
ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς
καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ‡ ἤμεθα″ m τέκνα φύσει ὀργῆς

supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credidimus secundum operationem potentiae virtutis eius, 20 quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in caelestibus 21 supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo sed et in futuro, 22 et omnia subiecit sub pedibus eius, et ipsum dedit caput supra omnia ecclesiae, 23 quae est corpus ipsius, plenitudo eius quia omnia in omnibus adimpletur. 1 Et vos, cum essetis mortui delictis peccatis vestris, 2 in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi huius, secundum principem potestatis aeris huius, spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae; 3 in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostrae, facientes voluntatem carnis et cogitationum, et eramus na-

---

19. *υπερβαλλον Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | om. FG.
— *εις ἡμας Orig.* Cat. Cr. | *εις ὑμας* D*FG. 17. 37 *Scr.* P. *Victn.*
20. *ενηργησεν* ℵDFG. 17s. 37. 47. KsLP. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 131. *Eus.* in Es. 391a. | *-κεν* AB.
— *εν Orig.* Cat. Cr. *Eus.* in Es. *Hil.* 1100c. *Victn.* | om. FG. (habent *ενηργησ. εν. τω*).
— *νεκρων*] praem. *των* L. *Eus.* D.E. 224d. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Eus.* in Es.
— *καθισας* ABℵ. 17. 47. Vulg. *Eus.* D.E. in Es. *Victn.* | ‡ *εκαθισεν* ς. DFG. 37. KsLP. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 133. *Hil.* || add. *αυτον* Aℵ. 17. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.* Cat. 133. *Eus.* D.E. in Es. *Victn.* | om. rel. *Hil.*
— *εν δεξιᾳ Orig.* Cat. *Eus.* D.E. in Es. *Hil. Victn.* | *εκ δεξιων* A2.
— *επουρανιοις Orig.* Cat. *Eus.* in Es. | *ουρανοις* B. vv. *Hil. Victn.*
21. *εξουσιας και αρχης* B. | Contra, rel. *Iren.* 252. 260. *Hipp.* Phil. vii. 25. (239.) (*Orig.* iv. 17a. 235c.) Cat. Cr. Eph. 133. *Orig. Int.* i. 65a. iv. 610a. 612c. *Eus.* D.E. 224d. c. Mcl. 135d. in Es. 391a. *Hil. Victn.*
22. *εδωκεν Orig.* Cat. *Eus.* c. Mcl. 70a. | *δωκεν* FG.
23. *το πληρωμα*] om. 47. *Orig.* Cat.
— *τα παντα* ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* Cat. | *om. *τα* ς.
— *πληρουμενου Orig.* Cat. | *πληρωμενου* 37.
1. *ἁμαρτιαις Orig.?* Cat. Cr. Eph. 134. 135. 136. *Luc.* 26. *Victn.* | *επιθυμιαις* B.
— *ὑμων* ad fin. BℵDFG. 17. 37. 47. P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm. post *παραπτ.*) Æth. *Orig.?* Cat. *ter. Luc. Victn.* | *ἑαυτων* A. | om. ς. KsL.
2. *ποτε Orig.?* Cat. 135 *bis.* 136, 7. *Orig. Int.* i. 106c. iii. 369f. *Luc.* 26. *Victn.* | om. L. | *εν οἱς ποτε περιεπ. Orig.* Cat. *quater. εν οἱς περιεπ. ποτε Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 217.
— *του πν. Clem.* 7. *Orig.* i. 732b. iii. 581b. Cat. Cr. *Hil.* 431a. *Victn.* | *τουτου πν.* FG. *Orig. Int.* i. *Luc.* 26.
3. *και ἡμεις* A2BℵDc. rel. Vulg. *m.* rel. Memph. (om. *και*) *Orig.?* Cat. 135, 6 *ter. Tert.* de Pud. 17. *Luc. Victn.* | *και ὑμ.* A*D*. | om. FGL.
3. *παντες Orig.?* Cat. *quater. Luc. Victn.* | om. 17.
— *ἡμων Orig.?* Cat. 137. *Luc. Victn.* | *ὑμων* F(non G.)
— *ημεθα* Bℵ. 17. *Orig.* i. 557e. iii. 160b. iv. 340a. 350e. Cat. Eph. 137. | ‡ *ημεν* ς. ADFG. rel.
— *τεκνα φυσει* Bℵ. 17. 47. Ks. (Syr.Pst.) (Arm.) *Orig.* i. iii. iv. 350e. *Orig. Int.* iv. 503a. *Tert.* adv. Marc. v. 17. (*οργης τεκνα* absque *φυσει Clem.* 560.) | *φυσ. τεκν.* ADFG. 37. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iv. 340a. Cat.? 137. *Tert.* de An. 16. 21. *Luc.* 26. *Victn.* | om. *φυσει* Æth. *Clem.* 23.
4. *πλουσιος*] *πλουσεις* FG.
— *εν Clem. Orig.?* Cat. Eph. 135. *Orig. Int.* iv. 641d. *Victn.* | om. ℵ*. (add.c)
— *αυτου Clem. Victn.* | om. D*FG. Goth.
5. *ἡμας Clem. Victn.* | om. P.
— *νεκρους*] add. *εν* B. Arm. | om. *Clem.* 23. 454. 540. *Orig. Int.* iv. 530b. *Victn.*

19. credimus *Cl.* | 21. sed etiam in fut. *Cl.* | 22. supra omnem ecclesiam *Cl.* | 23. ipsius et plenit. *Cl.*
1. delictis et pecc. *Cl.* | 3. cogitationem *Am.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.
ὡς καὶ οἱ λοιποί· 4 ὁ δὲ θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει,
διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,
[n] Col. 2:13. 5 καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν [n] συνε-
ζωοποίησεν τῷ χριστῷ, (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι),
[o] cap. 1:20. 6 [o] καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς
ἐπερχομένοις ‡ τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος″ τῆς χάριτος
αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.
71 8 Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ † πίστεως,
καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον, 9 οὐκ ἐξ ἔρ-
γων, ἵνα μή τις καυχήσηται· 10 αὐτοῦ γάρ ἐσμεν
ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγα-
θοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπα-
τήσωμεν.
11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ‡ ποτὲ ὑμεῖς″ τὰ ἔθνη ἐν
[p] Rom. 2:26. σαρκί, [p] οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης πε-
ριτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, 12 ὅτι ἦτε † τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας
τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας,

tura filii irae sicut et ceteri.
4 Deus autem qui dives est in misericordiam, propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos, 5 et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo, gratia estis salvati, 6 et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu, 7 ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes divitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu.
8 Gratia enim estis salvati per fidem; et hoc non ex vobis, dei enim donum est: 9 non ex operibus, ut ne quis glorietur: 10 ipsius enim sumus factura, creati in Christo Iesu in operibus bonis, quae praeparavit deus ut in illis ambulemus.
11 Propter quod memores estote quod aliquando vos gentes in carne, qui dicimini praeputium ab ea quae dicitur circumcisio in carne manu facta, 12 quia eratis illo in tempore sine Christo, alienati a conversatione Israhel et hospites testamentorum

---

5. τοις παραπτωμασιν *Clem. ter. Orig. Int.* iv. | ταις ἁμαρτιαις D. Vulg. Goth. *Hil.* 403[e]. *Victn.* | τῃ ἁμαρτιᾳ FG. ‖ add. και ταις επιθυμιαις B. et peccatis *Orig. Int.* iv. | om. *Clem. ter. Victn.*
— συνεζωοποιησεν] add. ἡμας F[2]. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.÷ Goth. (*Orig. Int.* iv. *Victn.*) | om. *Clem.* bis. ‖ add. εν B. 17. Vulg. *Cl.* Memph. Arm. *Victn.* | om. *Am. Fuld. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. *Clem. bis.*
— χριστῳ] add. οὗ τῃ D*. (add. οὗ FG.) Vulg. *Cl. Victn.* | om. *Am.* (et per gratiam ejus Syr.Pst.)
6. εν χριστῳ Ιησου *Eus.* c. Mcl. 34[d]. | om. FG. *Hil.* 403.[e] *Victn.* ‖ om. Ιησου *Orig.* i. 759[b]. iii. 459[e]. Cat. Cr. *Rom.* 35. *Orig. Int.* ii. 315[e]. iv. 533[d]. 562[c].
7. om. ver. ℵ*. (add.[a]) | habent *Iren.* 231. *Orig.* i. 250[e]. iii. 699[c]. iv. 265[c]. *Orig. Int.* i. 82[d]. *Eus.* c. Mcl. 34[d]. *Victn.*
— το ὑπερβαλλον πλουτος ABℵ[a]D*FG. 17. *Orig.* i. (πληθος) *Eus.* c. Mcl. | ‡ τον ὑπερβαλλοντα πλουτον ς. D[c]. 37. 47. KsLP. *Orig.* iii. *Eus.* c. Mcl. MS**.
7. χρηστ.] praem. τῃ D. | om. *Orig.* i. 251[a]. *Eus.* c. Mcl.
— Ιησου *Eus.* c. Mcl. | om. D*FG. Æth. *Rom.* (corr. Platt.) *Victn.* ‖ (D habet χυ).
8. χαριτι εστε σεσωσμενοι Syr.Hcl. *Polyc.* 1. *Orig. Int.* ii. 484[c]. iv. 531[e]. *Victn.* | αυτου χαρ. σεσωσμ. εσμεν D*. Syr.Pst. Æth. χαρ. εσμεν σεσωσμ. Memph. (*Orig.* Cat. Cr. *Rom.* 28.) *Pet. Alex.* (Routh. iv. 46.)
— πιστεως] † praem. της ς. AD[c]. 37. 47. KsL. | om. BℵD*FG. 17. P.
— ὑμων Memph. *Victn.* | ἡμων D*FG. Arm. cdd. *Orig.* Cat. Cr. *Pet. Alex.*
9. ουκ εξ εργων *Polyc.* 1. *Pet. Alex. Victn.* | και ουκ εργων 37.
— καυχησηται *Pet. Alex.* | -σεται FG.
10. αυτου *Tert.* adv. Marc. 17. *Victn.* | θεου ℵ*. (corr.[a])
— ποιημα] -ματα 47.
— χριστῳ Ιησου] om. Ιησου *Tert. Victn.* | κυριῳ FG.
— επι] επ' FG. 37.
11. διο μνημονευετε ὁτι *Orig. Int.* iv. 542[d]. | μνημονευετε (om. διο, et ὁτι) *Marcion.* Epiph. 371[b.c.] | δια τουτο μνημονευοντες FG. (*Victn.*) | μνημονευοντες *Marcion.* Epiph. 318[c].
11. ποτε ante ὑμεις ABℵ*D*. 17. 37. Vulg. | ‡ post ς. ℵ[c]D[c](FG.) 47. KsLP. Syrr.(Pst.)&Hcl. (Memph.) (Goth.) (Arm.) (Æth.) (*Orig. Int.* iv.) *Marcion bis.* | (ὑμεις οἱ ποτε FG.)
— χειροποιητου *Marcion bis.* | -τῳ D*FG.
12. τῳ καιρῳ] † praem. εν ς. D[c]. 37. 47. KsLP. Vulg. Memph. Goth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 144. *Tert.* adv. Marc. v. 17. | om. ABℵD*FG. 17. *Tol. Marcion bis. Orig. Int.* iv. *Victn.*
— απηλλ. της πολ. του Ισραηλ] om. Arm. | habent *Marcion bis. Orig.* Cat. Cr. 144 *ter.* 151. *Tert. Victn.*
— του Ισραηλ] του θεου *Orig.* i. 747[e].
— επαγγελιας] add. αυτων FG. *Tert. Victn.* | add. του θεου *Orig.* iv. 192[b]. ii. 618[d]. *Orig. Int.* ii. 153[d]. iv. 407[a]. 638[b]. | add. ejus *f.* Æth. *Orig. Int.* iv. 542[d]. | om. Vulg. Syrr. Memph. rel. *Marcion bis. Clem.* 20. *Orig.* iii. 143[b]. iv. 105[c]. Cat. Cr. *Eph.* 151. *Eus.* Ec. Pr. 80.

4. misericordia *Cl.* | 5. in Christo, cujus *Cl.* | 12. conversione *Am.*

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP.

ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι, ἐν τῷ κόσμῳ· 13 νυνὶ δὲ
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ‡ ἐγενή-
θητε ἐγγὺς" ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. 14 αὐτὸς γάρ
ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ
τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ
σαρκὶ αὐτοῦ, 15 q τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν
καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ‡ αὐτῷ" εἰς ἕνα
καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, 16 r καὶ ἀποκαταλ-
λάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ
σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· 17 καὶ ἐλ-
θὼν εὐηγγελίσατο s εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ
* εἰρήνην" τοῖς ἐγγύς, 18 t ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
προσαγωγὴν § οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν
πατέρα. 19 ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι,
ἀλλὰ * ἐστὲ" συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
θεοῦ, 20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀπο-
στόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ
‡ χριστοῦ Ἰησοῦ", 21 ἐν ᾧ πᾶσα † οἰκοδομὴ συναρμο-

q Col. 2:14.
r Col. 1:20, 22.
s Es. 57:1.
t cap. 3:12. Rom. 5:2.
§ C.

promissionis, spem non habentes et sine deo in mundo:
13 nunc autem in Christo Iesu
vos qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine
Christi. 14 Ipse est enim pax nostra, qui fecit utraque unum, et medium parietem macheriae solvens,
15 inimicitias in carne sua, legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semet ipsum in unum novum hominem, faciens pacem,
16 et reconciliet ambos in uno corpore deo per crucem, interficiens inimicitiam in semet ipso.
17 Et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope,
18 quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem.
19 Ergo iam non estis hospites et advenae, sed estis cives sanctorum et domestici dei,
20 superaedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu,
21 in quo omnis aedifica-

12. *αθῡ* FG.
— *κοσμῳ*] add. *τουτῳ* FG. (Vulg. *Cl.*) *Orig.* ii. 618d. Cat. Cr. *Eph.* 144. *Orig. Int.* ii. iv. 542d. | om. rel. *Am.* Syrr. Memph. rel. *Marcion bis. Clem. Eus.* in Es. 425d. *Tert.*
13. *νυνι Marcion bis. Iren. Gr.* 209. | *νυν* 37.
— *Ιησου Marcion bis.* | om. L. *Iren.* 210. *Orig. Int.* iv. 542d. *Tert.* adv. Marc. v. 17. *Victn.* (om. *εν χρ. Ιησ.* Æth.)
— *εγενηθητε* ante *εγγυς* ABℵ. 17. 37. 47. Vulg. Goth. *Marcion bis. Iren.* 210. 310. *Orig. Int.* iv. (*Eus.* Ec.Pr. 80.) *Tert. Victn.* | ‡ post ϛ. DFGKsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [Æth.]
— *του χριστου Iren.* Gr. 210. | *αυτου Marcion bis.* ejus *Tert.* | om. *του* B.
14. *εκθραν* FG. (sic et ver. 16. rel.)
— *αυτου Eus.* ad St. vii. (Mai 237.) *Victn.* | "sed Marcion abstulit *sua.*" *Tert.* adv. Marc. v. 17.
15. *καταργησας Eus.* c. Mcl. 11b. ad Steph. vii. (Mai 237, 8.) *Victn.* | *καταρτισας* D*.
— *κτισει* 47. P.
— *αυτῳ* ABℵ*F. 17. 37. 47. P. Syr.Hcl. | om. Memph. *Wilkins.* | ‡ *ἑαυτῳ* ϛ. ℵcDGKsL. Vulg. *m.* Syr.Pst. Goth. *Orig. Int.* iv. 535d. 542e. *Eus.* ad Steph. vii. (Mai 237.) *Victn.*
15. *εις Orig.* Cat. Cr. Eph. 150. | om. F(non G.) ‖ *εινα* F. *εις εναι* G.
— *καινον Orig.*Cat. *Orig. Int.* iv. *Hil.* 537c. *Victn.* | *και μονον* K. | *κοινον* FG.
16. *αποκαταλλαξει* KLP. | *-αζη* FG.
— *αυτῳ*] *ἑαυτῳ* FG. Vulg. Goth. Arm. *Victn.* | "*interficiens inimicitiam in ea.* Non ut in Latinis codicibus habetur, *in semetipso*, propter Graeci pronominis ambiguitatem: *ἐν αὐτῷ* enim, et *in semetipso* et *in ea*, id est, cruce intelligi potest, quia crux, id est, *σταυρός*, juxta Graecos, generis masculini est." *Hier.* in loc. (vii. 581d. Vallarsi.)
17. *ειρηνην* (ante *τοις εγγυς*) ABℵDFG. 17. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Hipp.* Phil. v. 8. (111.) *Orig. Int.* iv. 543a. *Eus.* in Ps. 327a. *Cypr.* 296. *Hil.* 176b. *Victn.* (*ειρηνη bis* D*.) | *om. ϛ. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Eus.* in Ps. 528c.
18. *εχομεν*] praem. *οἱ αμφοτεροι εν ἑνι* ℵ*. (corr.a) | om. rel. *Orig. Int.* iv. *Victn.* ‖ *εσχομεν* ℵa. | *την προσαγ. εσχηκαμεν Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 151.
18. *οἱ Orig.* Cat. Cr. | om. 37. L.
19. *ουν Victn.* | om. FG. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 64.
— *αλλα* BℵDc. 37. 47. KLP. | *αλλ'* (vid. seq.) ACD*FG. 17.
— *εστε* ante *συμπολ.* ABℵCD*FG. 17. Vulg. Goth. *Hil.* 384e. *Victn.* | * om. ϛ. Dc. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 151 *bis. Cor.* 64. (sumus peregrini *Tert.*)
20. *οντως* 37. L.
— *ακρογωνιαιου*] add. *λιθου* D*FG. Vulg. Memph. (Goth.) Æth. (*Iren. Int.* 261.) (*Clem.* 787.) *Orig.* i. 757b. (iv. 36c.) *Orig. Int.* ii. 419a. iii. 927d. *Tert.* adv. Marc. v. 17. *Victn.* | om. rel. *Orig.* iv. 43c. 142c. 197a. Cat. Cr. *Cor.* 64. *Eph.* 151. *Eus.* in Ps. 63e. 539d.
— *αυτου Orig.* i. iv. 43c. Cat. Cr. *bis. Orig. Int.* iii. *Eus.* in Ps. *bis.* | om. ℵ* (add.a) Memph. *Orig.* iv. 142c. 197a. *Victn.*
— *χριστου Ιησου* ABℵa. 17. 47. Vulg. Memph. Goth. *Orig.* iv. 43c. 142c. 197a. Cat. Cr. *Eph.* 151. *Orig. Int.* ii. iii. |

12. in hoc mundo *Cl.* | 14. enim est *Cl.* | 15. semetipso *Cl.* | 16. inimicitias *Cl.* | 17. iis qui *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.
u 1 Pet. 2:5.

λογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, 22 u ἐν ᾧ
καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ
ἐν πνεύματι.

III. Δ'

1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ
Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· 2 εἴ γε ἠκούσατε τὴν
οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι
εἰς ὑμᾶς, 3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ‡ ἐγνωρίσθη″ μοι τὸ
μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, 4 πρὸς ὃ δύ-
νασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν
τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ, 5 ὃ † ἑτέραις γενεαῖς οὐκ
ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύ-
φθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν
πνεύματι, 6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύνσωμα
καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας † ἐν ‡ χριστῷ Ἰησοῦ″
v Col. 1:25. διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 7 v οὗ ‡ ἐγενήθην″ διάκονος κατὰ
τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, ‡ τῆς δοθείσης″ μοι
κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· 8 ἐμοὶ τῷ
ἐλαχιστοτέρῳ πάντων † ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,

tio constructa crescit in templum sanctum in domino, 22 in
quo et vos coaedificamini in habitaculum dei in spiritu.

1 Huius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu pro vobis
gentibus, 2 si tamen audistis dispensationem gratiae dei
quae data est mihi in vobis,
3 quoniam secundum revelationem notum mihi factum est
sacramentum, sicut supra scripsi in brevi, 4 prout potes-
tis legentes intellegere prudentiam meam in mysterio
Christi, 5 quod aliis generationibus non est agnitum filiis
hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis apostolis eius
et prophetis in spiritu, 6 esse
gentes coheredes et concorporales et conparticipes promissionis in Christo Iesu per evangelium, 7 cuius factus sum
minister secundum donum gratiae dei, quae data est mihi
secundum operationem virtutis eius. 8 Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia

---

‡ *Ιησου χριστου* ς. CDFGKsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 64. *Eus.* in Ps. *bis.* *Victn.* | *του χριστου* ℵ*. *χριστου* 37. Æth. *Tert.* | *Ιησου του κυριου ἡμων* *Orig* i. 757[b]. ‖ add. *του κυριου ἡμων* *Orig.* iv. 43[c]. 142[c]. Domino nostro *Orig. Int.* ii. iii. | om. *Orig.* iv. 197[a].

21. *πασα*] † add. *ἡ* ς. Aℵ[a]CP. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 151. | om. Bℵ*DFG. 17. 37. 47. KL. Goth. *Clem.* 787. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 64.

— *ἁγιον*] *αιων* F(non G.)

22. *θεου* *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | *χριστου* B.

1. *του*] om. 47. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 153.

— *χριστου* *Orig.* Cat. Cr. *Hil.* 181[f]. | *κυριου* C.

— *Ιησου* ABℵ[a]CD[c]. rel. *Orig.* Cat. Cr. *Hil.* 181[f]. | om. ℵ*D*FG. Æth. *Victn.* *quater.*

— *εθνων*] add. *πρεσβευω* D. | om. rel. *Orig.* Cat. Cr. *Hil.* 181[f]. *Victn.*

2. *οικονομιαν*] add. *μου* L. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* *bis.*

— *του θεου*] ante *της χαριτος* D*FG. Goth. | post rel. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* *bis.* ‖ *του χριστου* P. | *αυτου* A.

3. *ὁτι*] om. B(FG. vid. seqq.) *Victn.*

— *αποκαλυψιν*] add. *γαρ* FG. | om. *Hipp.* Phil. vii. 26. (241). *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 154.

— *εγνωρισθη* ABℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 682. *Hipp.* Phil. *Orig.* Cat. Cr. 154. *Victn.* (*τὸ μυστήριον ὃ λέγει κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθαι αὐτῷ* *Iren.* 197.) | ‡ *εγνωρισεν* ς. D[c]. 37. KL. Æth. *ut vid.*

4. *χριστου* *Clem.* 426. 682. *Hil.* 518[d]. *Victn.* | *θεου* 17.

5. *ἑτεραις*] † praem. *εν* ς. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 682. 698. (*Hipp.* Phil.) *Orig.* iv. 105[a.d.] 257[c]. 258[e]. *Hil.* 518[d]. *Victn.*

— *αποστολοις* AℵCD. rel. *Clem.* 682. *Orig.* iv. *quater.* *Victn.* | om. B. | post *αυτου* DFG. *Hil.* 518[d]. *Victn.* | ante *Clem.* *Orig.* iv.

— *πνευματι*] praem. *τῳ* FG. | om. *Orig.* iv. 105[a]. ‖ add. *ἁγιῳ* D. Æth. | om. *Orig* iv. 105[a]. *Hil.* 518[d]. *Victn.*

6. *συνσωμα* AB*ℵDFG. 17. 47. | *συσσωμα* ς. B[2]C. 37. KsLP.

— *επαγγελιας*] † add. *αυτου* ς. D[b]FG. 37. KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Goth. *Hil.* 518[e]. *Victn.* | om. ABℵCD*. 17. 47. P. *Am.* *Tol.* *Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 105[c.d].

6. *χριστῳ Ιησου* ABℵC. 17. 47. P. Vulg. Syr.Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ *τῳ χριστῳ* ς. DFG. 37. KsL. *Hil.* 518[e]. *Victn.* | *χριστῳ* *Orig.* iv. 105[c.d]. 259[a]. | in eo Æth. [Syr. Pst.]

7. *εγενηθην* ABℵD*FG. 17. 47. P. | ‡ *εγενομην* ς. CD[c]. 37. KsL.

— *της δοθεισης* ABℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. Memph. *ut vid.* *Victn.* | ‡ *την δοθεισαν* ς. D[c]. 37. KsL. Goth. *ut vid.* [Syrr. ancc.]

8. *ελαχιστοτερῳ* *Orig.* i. 436[c]. iii. 609[c]. | *ελαχιστῳ* FG.

— *παντων*] † add. *των* ς. P. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KL. *Orig.* i. iii. Cat. Cr. *Cor.* 84.

— *αὑτη*] add. *του θεου* FG. | om. *Orig.* i. iii. Cat. Cr. *Orig.* *Int.* iii. 113[d]. *Victn.*

---

6. gentes esse *Cl.* | promissionis ejus *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37 47. KLP.

x Col. 1:26.

y cap. 2:18. Rom. 5:2.

† τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι ‡ τὸ ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτος″ τοῦ χριστοῦ, 9 καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ
x ‡ οἰκονομία″ τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ
τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι †, 10 ἵνα
γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς
ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία
τοῦ θεοῦ, 11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν
* τῷ″ χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, 12 y ἐν ᾧ ἔχομεν
τὴν παῤῥησίαν καὶ † προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ
τῆς πίστεως αὐτοῦ. 13 διὸ αἰτοῦμαι μὴ ‡ ἐγκακεῖν″ ἐν
ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.
E′ 14 τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν
πατέρα †, 15 ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ
γῆς ὀνομάζεται, 16 ἵνα ‡ δῷ″ ὑμῖν κατὰ ‡ τὸ πλοῦτος″
τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύ-
ματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 17 κατοικῆσαι τὸν
χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν
ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, 18 ἵνα ἐξισχύ-
σητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλά-

haec, in gentibus evangelizare
investigabiles divitias Christi,
9 et inluminare omnes quae sit
dispensatio sacramenti abscon-
diti a saeculis in deo qui om-
nia creavit; 10 ut innotescat
principibus et potestatibus in
caelestibus per ecclesiam mul-
tiformis sapientia dei, 11 secun-
dum praefinitionem saeculo-
rum quam fecit in Christo Iesu
domino nostro; 12 in quo ha-
bemus fiduciam et accessum in
confidentia per fidem eius.
13 Propter quod peto ne defi-
ciatis in tribulationibus meis
pro vobis, quae est gloria
vestra.

14 Huius rei gratia flecto ge-
nua mea ad patrem domini
nostri Iesu Christi, 15 ex quo
omnis paternitas in caelis et in
terra nominatur, 16 ut det vobis
secundum divitias gloriae suae
virtute conroborari per spi-
ritum eius in interiore homine,
17 habitare Christum per fidem
in cordibus vestris, 18 in cari-
tate radicati et fundati, ut
possitis conpraehendere cum
omnibus sanctis quae sit lati-

8. *τοις εθν.*] † praem. *εν* ς. DFG. 17*s*. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Hil.* 54c. 318e. *Victn.* | om. ABℵCP. Memph. Æth.

— *ευηγγελισασθαι* D*.

— *το ανεξ. πλουτος* ABℵ*CD*FG. 17. | ‡ *τον ανεξ. πλουτον* ς. ℵcDc. 37. 47. KsLP. (*ανεξεχν.* FG.)

— *του χριστου Hil.* 54c. *Victn.* | *αυτου* 17.

9. *παντας* BℵcCD. rel. vv. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Victn.* | om. Aℵ* (corr.c) *Hil.* 54c.

— *οικονομια* ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert. Hil.* 54c. *Victn.* | ‡ *κοινωνια* ς. 37 *mg. man. rec.*

— *αιωνων*] add. *και απο των γενεων* FG. | om. rel. *Tert. Hil. Victn.*

— *εν τῳ θεῳ Tert. Hil. Victn.* | om. *εν* ℵ*. (add.c) "Rapuit haereticus *in* praepositionem." *Tert.* adv. Marc. v. 18.

— *τα* ABℵCDb. rel. | om. D*FG.

— fin.] † add. *δια Ιησου χριστου* ς. Do. 37. KL. Syr.Hcl.* (*Victn.* ut vid.) | om. ABℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.*

10. *νυν* Syr.Hcl. | om. FG. Vulg. Syr.Pst. *Orig.* iii. 348b. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Victn.*

— *πολυποικιλος σοφια Clem.* 331. 369. *Orig.* iii. *Tert. Victn.* | *πολληποικιλοσοφια* 37.

11. *τῳ χρ. Ιησ.* ABℵaC*. 17. 37. *Victn.* | om. FG. | *χρ. Ιησ.* (* om. *τῳ*) ς. ℵ*cC3D. 47. KLP. | *χριστῳ* tantum. *Clem.* 369. | om. *χριστῳ* Syr.Pst. | per dominum nostrum Jesum Christum Arm.

12. *παρρησιαν* et *προσαγωγην* ABℵCDb. rel. *Victn.* | trsp. D*(FG. *προσαγ. εις την παρρ.*)

— *προσαγωγην*] † praem. *την* ς. ℵcCD. rel. | om. ABℵ*. 17.

— *εν πεποιθησει Victn.* | *εν τῳ ελευθερωθηναι* D*.

13. *εγκακειν* ABℵD*. 17. 37. 47. | ‡ *εκκακειν* ς. CDcFGKsLP. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 157.

— *ἡτις εστιν δοξα ὑμων Orig.*? Cat. *Victn.* | om. 47.

— *ὑμων* ult. *Orig.*? Cat. *Victn.* | *ἡμων* C. 17. 37 *nunc.* Arm.

14. *τον πατερα Orig.* i. 267e. Cat. Cr. *Eph.* 161. *Victn.* | *το πνα* sic 37. | *τον θεον και πατερα και κυριον Valent.* Hipp. Phil. vi. 34. (193.) | *τον θεον και πατερα Meth.* Jahn 36. ‖ † add. *του κυριου ἡμων Ιησου χριστου* ς. ℵcDFG. 37. 47. KL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Valent.* Hipp. Phil. *Orig.* i. 283e. *Orig. Int.* ii. 130f. 279a. 462a. iv. 686c. *Victn.* | om. ABℵ*C. 17. P. *Dem.* Memph. Æth. *Clem.* ecl. Pr. 994. *Orig.* i. 267e. Cat. Cr. *Meth.* "non ut in Latinis codicibus additum est, *ad Patrem Domini nostri Jesu Christi*; sed simpliciter *ad Patrem*, legendum." *Hier.* in loc. (vii. 599d. Vallarsi.)

15. *ουρανοις* Syr.Hcl.*txt.* vv. *Hipp.* Phil. v. 7. (97.) *Orig.* i. *bis.* Cat. Cr. *Victn.* *Orig. Int.* ii. 130f. | *-νῳ* 47. P. Syrr. Pst.&Hcl.*mg.* Goth. *Orig.* i. (1 MS.) *Meth.* *Orig. Int.* 279a. 462a. iv. 686c.

16. *δῳ* ABℵCFG. 17. 37. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 161. (2o.) 162. *Meth.* | ‡ *δωη* ς. D. 47. KLP. *Valent.* Hipp. Phil. vi. 34. (193.) *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 161. (1o.)

10. principatibus *Cl.* | 16. interiorem hominem *Cl.* | 17. Christum habitare *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
18. βάθ. κ. ὕψ.
z Rom. 16:25, 26.

τος καὶ μῆκος καὶ ‡ ὕψος καὶ βάθος″, 19 γνῶναί τε
τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χρι-
στοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.
20 z τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισ-
σοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν
ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, 21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
* καὶ″ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ
αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

tudo et longitudo et sublimitas et profundum, 19 scire etiam supereminentem scientiae caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem dei. 20 Ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intellegimus secundum virtutem quae operatur in nobis, 21 ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu in omnes generationes saeculi saeculorum, amen.

IV. ϛ'
a Col. 1:10.
b Col. 3:12.
2, 3. ἐν ἀγάπῃ σπουδ.
4. καθὼς [καὶ]

72 1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ,
a ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 b με-
τὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ‡ πραΰτητος″, μετὰ
μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπου-
δάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ
συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, 4 ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα,
καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν·
5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, 6 εἷς θεὸς καὶ
πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν
πᾶσιν †. 7 ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη † χάρις κατὰ τὸ

1 Obsecro itaque vos ego vinctus in domino ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis, 2 cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia, subportantes invicem in caritate, 3 solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. 4 Unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae. 5 Unus dominus, una fides, unum baptisma, 6 unus deus et pater omnium, qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis. 7 Unicuique autem nostrum data est gratia secundum

16. *το πλουτος* ABℵCD*FGP. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 161. 162. | *το πληθος* 17. | ‡ *τον πλουτον* ϛ. D^c. 37. 47. KsL. *Meth.*
— *δυναμει*] praem. *εν* FG. | om. rel. *Orig.* Cat. Cr. *Meth.* *Victn.*
17. *ερριζομενοι* C. | Contra, *Orig.* Cat. Cr. *bis.*
18. *εξισχ.* *Orig.* Cat. Cr. *bis.* | *ισχ.* D*P.
— *ὑψος και βαθος* BCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 162. (1^0) *Orig. Int.* ii. 64^b. *Victn.* | ‡ *βαθος και ὑψος* ϛ. Aℵ. 47. KsL. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 243^b. Cat. Cr. *Eph.* 161, 2. (2^0.) *Orig. Int.* iii. 108^f. *Eus.* c. Mcl. 136^b. (*τί τὸ βάθος, ὅπερ ἐστὶν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, καὶ τί τὸ πλάτος, ὅπερ ἐστὶν ὁ σταυρός, ὁ ὅρος τοῦ πληρώματος, ἢ τί τὸ μῆκος, τουτέστι τὸ πλήρωμα τῶν αἰώνων.* *Valent.* ap. Hipp. Philos. vi. 34. (193.)
19. *τε* *Eus.* c. Mcl. 136^b. *Victn.* | om. D*FG. Memph. Æth.
— *αγαπην*] ante *της γνωσεως* A. | post *Eus.* c. Mcl. *Victn.*
— *πληρωθητε εις* *Victn.* | *πληρωθη* B. 17.
19. *θεου*] add. *εις ὑμας* 17. | om. *Victn.*
20. *ὑπερ* 1^0. *Victn.* | om. DFG. Vulg.
— *ὑπερεκπερισσου* *Orig.* i. 208^b. 251^d. *Dion. Alex.* Mai vi. 165. *Victn.* | om. P.
— *δυναμιν* *Victn.* | *ενεργειαν* 47.
— *ἡμιν*] *ὑμιν* A.
21. *εν τῃ εκκλ. και εν χρ. Ιησ.* ABℵC. 17. Vulg. Memph. | * om. *και* ϛ. D^b. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | *εν χ. Ιησ. και* (*εν* add. D^c. om. D*.) *τῃ εκκλ.* D*FG. *Victn.*
— *τας*] om. 47.
— *του αιωνος* *Iren.* 14. *Victn.* | om. FG. *Tol.*
1. *κυριῳ* *Cypr.* 150. *Victn.* | *χριστῳ* ℵ. Æth. [P *n.l.*]
— *περιπατησαι* *Cypr.* | *περιπατήσατε* 17.
2. *πραΰτητος* BℵC. 17. | ‡ *πραοτητος* ϛ. ADFG. 37. 47. L. [P n.l.] | *ὑπακοης* K.
— *εν* Vulg. *m.* *Orig.* Cat. Cr. Eph. 165. *Cypr.* 74. 196. 252. *Firm.* ap. Cypr. 150. *Victn.* | om. B*Btly. et Th. Btly.* (neg. *Alf. Tf.*) (*εν αγαπῃ* cum seqq. *Orig.* Cat. Cr.)
3. *ειρηνης* *Cypr. quater.* 331. *Victn.* | *αγαπης* K. vid. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 165. *τηρεῖται δὲ ἡ ἑνότης τοῦ πν. τῆς ἀγάπης συνδεούσης.*
4. *καθως και* *Fuld.* *Tol.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Hil.* 1081^d. *Victn.* | om. *και* B. Vulg. Syr.Pst. Goth. Æth. *Firm.* ap. Cypr. 150. (1 pers. Syr.Hcl.mg.)
6. *και εν* Vulg. *Marcion* Epiph. 319. 374^b. *Iren.* quater. *Mcl.* ap. Eus. 131^a. *Eus.* c. Mcl. 174^d. in Ps. 597^e. *Firm.* ap. Cypr. 150. *Hil.* 1081^d. | om. *και* B. *Victn.* ‖ *και επι* 37 *Scr.*
— *πασιν*] † add. *ὑμιν* ϛ. | add. *ἡμιν* DFG. 37. 47. KL. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Iren.* 118. 253. 270. 315. *Firm.* ap. Cypr. *Hil.* 1082^d. *Victn.* | om. ABℵC. 17. P. Memph. Æth. *Marcion* Epiph. 319^b. 374^b. *Orig.* Cat. Eph. 170. *Mcl.* *Eus.* c. Mcl. in Ps.
7. *ἡμων* *Hil.* 967^c. *Luc.* 159. *Victn.* | *ὑμων* B.
— *χαρις*] † praem. *ἡ* ϛ. AℵCD^c. 17*s.* 37. 47. KsP^2. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 170. | om. BD*FGLP*. Arm.
— *κατα*] *και* D *Gr.*

20. quam oper. *Am.*** | 21. saeculis *Am.*
6. qui est super *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

[c] Psa. 67 (68): 19.

μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. 8 διὸ λέγει,[c] Ἀναβὰς
εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκεν
δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 τὸ δέ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ
μὴ ὅτι καὶ κατέβη† εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς;
10 ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάν-
των τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ
αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφή-
τας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ δι-
δασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς
ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χρι-
στοῦ· 13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνό-
τητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πλη-
ρώματος τοῦ χριστοῦ· 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι,
κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς
διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουρ-
γίᾳ, πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, 15 ἀληθεύοντες
δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα,[d] ὅς

[d] Col. 1:18.

mensuram donationis Christi.
8 Propter quod dicit, Ascendens
in altum captivam duxit capti-
vitatem, dedit dona hominibus.
9 Quod autem ascendit, quid
est nisi quod et descendit in
inferiores partes terrae? 10 Qui
descendit, ipse est et qui
ascendit super omnes caelos,
ut impleret omnia. 11 Et ipse
dedit quosdam quidem apo-
stolos, quosdam quidem pro-
phetas, alios vero evangelistas,
alios autem pastores et doc-
tores, 12 ad consummationem
sanctorum in opus ministerii,
in aedificationem corporis
Christi, 13 donec occuramus
omnes in unitatem fidei et agni-
tionis filii dei, in virum per-
fectum, in mensuram aetatis
plenitudinis Christi, 14 ut iam
non simus parvuli fluctuantes
et circumferamur omni vento
doctrinae in nequitia hominum,
in astutia ad circumventionem
erroris, 15 veritatem autem fa-
cientes in caritate crescamus
in illo per omnia, qui est caput,

8. ᾐχμαλωτευσεν BℵCD. rel. Vulg. rel. *Iren.* 145. *Orig.* ii. 753d. Cat. Cr. *Eph.* 162. *Orig. Int.* ii. 108c. 342b. iii. 458f. *Eus.* Ec.Pr. 102. *Tert.* adv. Marc. v. 8. 18. *Hil.* 120a. *Luc.* 159. *Victn.* | ᾐχμαλωτευσας A. 47. L. Æth. (vid. LXX.)

— *και* BℵcC*Dc. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Orig.* ii. *Victn.* | om. Aℵ*C2D*FG. 17. Vulg. Memph. Arm. *Iren. Orig. Int.* iii. *Eus.* Ec.Pr. *Tert.* adv. Marc. v. 8. *Hil. Luc.*

— *τοις ανθρ.* *Iren. Orig.* ii. *Hil. Luc. Victn.* filiis hominum *Tert. dis.* | *εν ανθρ.* FG. *Orig. Int.* iii. *Eus.* Ec.Pr. (vid. LXX.)

9. *και*] om. 37.

— *κατεβη*] † add. *πρωτον* ϛ. BℵcC3. 37. 47. KsLP*e spat.* Vulg. (*Cl.*) Syrr. Pst&Hcl. Goth. Arm. *Eus.* D.E. 260a. | om. Aℵ*C*DFG. 17. *Am.** (*ut vid.*) Memph. Theb. (in cit.) Æth. *Iren.* 259. 331. *Clem.* exc. Theod. 979. *Orig.* iv. 303d. 304c. Cat. Cr. *Eph.* 162. *Orig. Int.* iii. 358f. *Eus.* Ec. Pr. 101. *Tert.* adv. Prax. 30. *Hil.* 120a. 201f. 1077c. *Luc.* 160. *Victn.*

— *κατωτερα* *Orig.* iv. 303d. *Eus.* Ec. Pr. 101. in Ps. 305e. *Tert. Hil. ter. Luc. Victn.* | *κατωτατα* *Clem.* exc. Theod. *Orig.* iv. 304c. Cat. Cr. *Eus.* D.E.

9. *μερη* ABℵCDc. rel. Vulg. Syr.Hcl.*et mg. Graecè.* Memph. Arm. *Orig.* iv. 303d. *Eus.* D.E. *ed.* Ec. Pr. 101. | om. D*FG. Syr.Pst. Goth. Æth. *Iren. bis. Clem.* exc. Theod. *Orig.* iv. 304c. Cat. Cr. *Eus.* D.E. *cdd.* in Ps. *Tert. Hil. ter. Luc.* 160. *Victn.*

10. *παντων* *Orig.* i. 353e. ii. 755a. iii. 243d. iv. 305a. *Eus.* Ec. Pr. 82. 143. *Eus.* in Ps. 305d. 355a. *Hil.* 120b. 967c. 1077c. *Victn.* | om. P. *Clem.* exc. Theod. 979. *Eus.* Ec. Pr. 101.

— *πληρωσῃ* *Orig.* i. ii. *Eus.* in Ps. *bis.* | *πληρωσει* L.

— *τα παντα*] praem. *ἑαυτω* 47. (corr.[1] *ἑαυτου*). | om. *Orig.* i. ii. *Eus.* in Ps. *bis. Hil. Victn.*

11. *εδωκεν*] add. in ecclesia Syr.Hcl.* | *δεδωκεν δε ὁ θεος τῃ εκκλησιᾳ* *Clem.* 324. | *ὁ παντοκρατωρ θεος αυτος εδωκεν* *Clem.* 624.

— *τους δε ευαγγελιστας* *Clem.* 324. 624. *Orig.* iv. 5b. *Orig. Int.* iii. 358f. *Hil.* 967d. *Luc.* 160. *Victn.* | om. K.

12. *διακον.*] praem. *της* D*FG. | non habet *Clem.* 324. 624.

13. *καταντησωμεν* *Clem.* 108. *Orig.* iii. 605c. Cat. Cr. *Cor.* 182. 1 Jo. 116. *Orig. Int.* i. 70a. iii. 27e. 388b. 956d. *Luc.* 160. *Victn.* | *-σω* FG. | *-σομεν* *Clem.* 624.

— *οἱ παντες* *Clem.* 108. *Hipp.* Ant. 3. (6.) *Orig.* iii. 445d. Cat. Cr. 1 Jo. 116. | om. *οἱ* D*FG. *Clem.* 624. *Orig.* iii. 605c.

— *του υἱου* *Clem.* 624. *Orig.* Cat. Eph. 171. | om. FG. *Clem.* 108. *Luc.* 160. (*τ. υἱ. τ. θεου*] Christi *Victn.*)

14. *νηπιοι* *Clem.* 108. *Orig.* (i. 590c) Cat. Eph. 171, 2. *Luc.* 160, 1. *Victn.* || *ηπιοι* A. | om. *Orig.* iii. 313b.

— *τη τικυβια* F (non G.)

— *πανουργιᾳ*] praem. *τῃ* FG. | om. *Clem.* 108. *Orig.* i. Cat. Cr. Eph. 171.

— *την μεθοδειαν* (Bℵ)C(DFG.) rel. *Clem.* 108. 340. *Orig.* Cat. (*-διαν* B*ℵD*FG. 37. 47. KLP. *Orig.* i.) | *την μεθοδον* 17. | *τας μεθοδιας* A. Memph. | *εν τῃ μεθοδειᾳ* *Orig.* iii. 313c. | ad remedium *Orig. Int.* iii. 921e. *Victn.*

9. nisi quia *Cl.* | descendit primum *Cl. & Am.*** | 11. apostolos et prophetas *trsp. Am.** | quidem 2⁰.] autem *Cl. & Am.*** | *om.* vero *Am.** | 14. om. "ad" *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
[e] Col. 2:19.

ἐστιν ἡ κεφαλή, † χριστός, [16] [e] ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συν-
αρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ
ἑνὸς ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖ-
ται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.¶ ¶ C.
§ Theb. Ζ' 73 [17] § Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ,
μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ † ἔθνη περιπατεῖ
ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, [18] ‡ ἐσκοτωμένοι″ τῇ
διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ,
διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρω-
σιν τῆς καρδίας αὐτῶν· [19] οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυ-
τοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρ-
σίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. [20] ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως
ἐμάθετε τὸν χριστόν, [21] εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν
αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ,
[f] Col. 3:9. [22] [f] ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν
τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς
23. ἀνανεοῦσθε ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, [23] ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι

Christus, [16] ex quo totum corpus compactum et conexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate.

[17] Hoc igitur dico et testificor in domino, ut iam non ambuletis sicut gentes ambulant in vanitate sensus sui, [18] tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita dei, per ignorantiam quae est in illis, propter caecitatem cordis ipsorum, [19] qui desperantes semet ipsos tradiderunt inpudicitiae in operationem inmunditiae omnis in avaritia. [20] Vos autem non ita didicistis Christum, [21] si tamen illum audistis et in ipso edocti estis sicut est veritas in Iesu, [22] deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris: [23] renovamini autem spiritu mentis vestrae,

---

14. *πλανης*] add. *του διαβολου* A. (vid. vi. 11.) | om. *Clem. Orig.* i. iii. Cat. *Victn.*

15. *αληθευοντες δε Clem.* 108. | *αληθειαν δε ποιουντες* FG. Vulg. *Luc.* 160. 161. (bis.) *Victn.*

— *αυξησωμεν Clem. Victn.* | *αυξησομεν* FG.

— *ὁς*] *ὁ* D.

— *ἡ κεφ.*] om. *ἡ* D*FG.

— *χριστος*] † praem. *ὁ* ς. ℵᶜDFG. 37. 47. KLP. | om. ABℵ*C. 17.

16. *κατ' ενεργειαν*] *κατα την ενεργ.* 17. | om. FG. *Iren.* 270. *Luc.* 160. *Victn.*

— *εν μετρῳ Victn.* | om. K. (habet Arm. Zoh.)

— *ἑκαστου*] add. *κατα* 37.

— *μερους* BℵDFG *sic.* 17. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. et mg. *Gr.* Goth. Arm. Æth. *Iren.* 270. *Luc.* 160. *Victn.* | *μελους* AC. Vulg. Syr.Pst. Memph.

— *του σωματος Iren. Victn.* | om. K.

— *ἑαυτου* ABCDᶜ. rel. Vulg. *Iren. Luc. Victn.* | *αυτου* ℵD*FG. 37.

17. *μαρτυρωμαι* P. | Contra, *Clem.* 69.

— *εθνη*] † praem. *λοιπα* ς. ℵᶜDᶜ. 37. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*FG. 17. 47. Vulg. *m.* Memph. Theb. Æth. *Clem.* 69. *Luc.* 161. *Victn.*

18. *εσκοτωμενοι* ABℵ. 17. | ‡ *εσκοτισμενοι* ς. DF(G -*νος*). 37. 47. KsLP. *Clem.* 69. (*Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 175. 180.)

— *τῃ διανοιᾳ απηλλοτριωμενοι* inter lineas G.

— *οντες Clem.* | om. FG.

— *αγνοιαν Clem.* | *αγνωσιαν* FG.

— *πωρωσιν Clem.* 69. 370. | *πόρρωσιν* 17. P. | *παρωσιν* F(non G.)

19. *απηλγηκοτες* Syr.Hcl.mg. *Gr. Clem.* 69. *Orig.* iii. 152ᶜ. Cat. Cr. *Eph.* 175. in Ps. ap. Gall. 67. "Quod autem ait, *qui desperantes semetipsos*, id est *ἀπηλγηκότες ἑαυτούς*, multo aliud in Graeco significat quam in Latino, *desperantes* quippe *ἀπηλπηκότες* nominantur, *ἀπηλγηκότες* autem hi sunt, qui postquam peccaverint, non dolent." Hier. in loc. (vii. 621ᶜ. Vallarsi.) | *απηλπικοτες* D. Vulg. *m.* Goth. Arm. Æth. *Victn.* | *αφηλπικοτες* FG. | habentes dolores Memph. | non dolentes Theb.

— *εργασιαν ακαθαρσιας Clem.* | *ακαθαρσιαν* A.

19. *πασης* ante *ακαθαρ.* DFG. 37. (*Orig.* iii. 152ᶜ.) | post ABℵ. 17. 47. KsLP. Vulg. *Clem.*

— *εν πλεονεξιᾳ* Vulg. | *και πλεονεξιας* DFG. *m.* Æth. *Clem. Victn.*

21. *αληθεια*] praem. *ἡ* FG. | om. *Clem.* 262. 524. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 180 *bis.*

22. *την προτεραν αναστροφην Clem.* 262. 524. *Orig.* Cat. Cr. *bis. Cypr.* 308. *Tert.* de res. car. 45. *Hil.* 1138ᵃ. *Victn.* | om. L. || *αστροφην* FG.

— *τας επιθυμιας Clem. bis. Orig.* ii. 579ᵈ. 763ᵈ. 773ᵇ. 787ᵃ. in Prov. 45. Cat. Cr. *Hil. Cypr.* 308. | *την επιθυμιαν* D. *Tert.* de res. car. 45. ab init. *Luc.* 162 *Victn.*

23. *ανανεουσθαι* rel. *Clem.* 524. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 181. | *ανανεουσθε* Dᵇ. 17. 37. 47. Vulg. *m.* Syrr. Memph. Theb. *Clem.* 262. *Hil.* 1138ᵇ. *Cypr.* 308 *Luc.* *Victn.*

— *δε* AB*Alf.*ℵD. rel. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Clem. bis. Orig.* Cat. Cr. *Cypr. Hil. Luc.* 162. *Victn.* ("et" Syr.Pst.) | om. FG. Æth. || add. *εν* B.

---

17. sicut et gentes *Cl.* | 19. avaritiam *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.
[g] Col. 3:10.
24. ἐνδύσασθε
[h] Zac. 8:16.
[i] Ps. 4:5.
[k] cap. 1:13.
[l] Col. 3:8. H′
[m] Col. 3:12, 13.
32. γιν. [δὲ]

τοῦ νοὸς ὑμῶν, 24 [g] καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρω-
πον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ
ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.
25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος [h] λαλεῖτε ἀλήθειαν
ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων
μέλη. 26 [i] Ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ
ἐπιδυέτω ἐπὶ † παροργισμῷ ὑμῶν· 27 ‡ μηδὲ″ δίδοτε
τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω,
μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος ‡ ταῖς * ἰδίαις″ χερ-
σὶν τὸ ἀγαθόν″, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν
ἔχοντι. 29 πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν
μὴ ἐκπορευέσθω, ‡ ἀλλὰ″ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδο-
μὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 30 καὶ
μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, [k] ἐν ᾧ
ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.
31 [l] Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ
καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽ ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ·
32 γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι,
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ

24 et induite novum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis.
25 Propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus invicem membra.
26 Irascimini et nolite peccare: sol non occidat super iracundiam vestram.
27 Nolite locum dare diabulo.
28 Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.
29 Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat, sed si quis bonus ad aedificationem opportunitatis, ut det gratiam audientibus.
30 Et nolite contristare spiritum sanctum dei, in quo signati estis in die redemptionis.
31 Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia:
32 estote autem invicem benigni, misericordes, donantes invicem sicut et deus

24. *ενδυσασθαι* AB**D*FG. 17. LsP. *Clem.* 371. 524. *Orig.* Cat. Cr. [Theb.] | *ενδυσασθε* Bℵ*D[b]. 37. 47. K. Vulg. Syrr. Memph. *Clem.* 262. 554. *Eus.* c. Mcl. 151[d]. *Hil. Cypr. Luc. Victn.*
— *δικ. και ὁσ.* *Clem.* 262. 371. 524. *Luc.* 162. *Hil.* 1138[c]. | *ὁσ. και δικ.* ℵ*. (corr.[c])
— *της αληθειας* *Clem. ter. Victn.* | *και αληθειᾳ* D*FG. *Cypr. Hil. Luc.*
25. *αποθόμενοι* 17. | Contra, *Clem.* 308. 371. ‖ (*του ψευδ.* F.)
— *εκαστος* ante *αληθειαν* ℵ*. (corr.[c]) *Clem.* 308. | post *Iren.* 282. *Orig.?* Cat. Cr. Eph. 182. *Orig. Int.* i. 39[b]. *Tert.* de res. car. 45. *Victn.*
— *μετα του* *Iren. Clem. Orig.?* Cat. | *προς τον* ℵ*. (corr.[a])
— *αλληλων*] *αλληλοιν* *St.* 3.
26. *οργιζεσθε*] add. *δε* FG. *m.* Goth. *Tert.* de res. car. 45. | om. Vulg. *Polyc.* (Lat.) 12. *Orig.?* Cat. Cr. Eph. 182. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Clem.* 660. (e Psalmo) *Orig.* ii. 693 ad imam pag. *Cypr.* 306. *Victn.*
— *επι* *Tert. bis.* | *εν* D*.
— *παροργισμῳ*] † praem. *τῳ* ϛ. ℵ[c]DFG. rel. | om. ABℵ*.
27. *μηδε* ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Clem.* 308. | ‡ *μητε* ϛ. | *μη* *Clem.* 371. *Orig.* (ii. 603[b].)
28. *ταις *ιδιαις″ χερσιν το αγαθον* Aℵ*DFG. 37. (47.) Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Arm. Æth. (om. *χερσιν* 47.) | *ταις χερσιν το αγαθον* Bℵ[c]. *Am.* | ‡ *το αγαθον ταις χερσιν* ϛ. L. (add. suis Syr.Hcl.) | *το αγ. ταις ιδιαις χερσ.* K. | *το αγαθον* tantum 17. P. *m. Clem.* 308. 371. *Orig.?* Cat. Cr. Eph. 184. manibus suis et laboret Syr.Pst. "operans manibus suis ut habeat quod bonum est" Theb. manibus (om. *το αγαθον*) *Tert.* de res. car. 45. (*Victn.*)
— *εχῃ* *Clem.* 308. | *εχηται* ℵ*. | *εχητε* *Clem.* 371. | *εχει* 17. LP.
— *μεταδιδοναι* *Clem.* 308. | *μεταδουναι* D*FG. *Clem.* 371.
29. *αλλα* BD*. | ‡ *αλλ᾽* ϛ. AℵD[c]. rel. *Clem.* 198.
— *αγαθος*] add. *εστιν* FG. *m.* Goth. | praem. *Tert.* de res. car. 45. | om. *Clem.* 198. 371. *Cypr.* 57. *Victn.*
— *χρειας* ABℵD[c]. 17. 37. 47. KsLP. *Am. Fuld.* (*Victn.*) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *ut vid. Clem. Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 184. | *πιστεως* D*FG. Vulg. *Cl. m.* Goth. *Tert. Cypr. Victn.* "Pro eo autem quod nos posuimus, *ad aedificationem opportunitatis*, hoc est quod dicitur Graece *τῆς χρείας*, in Latinis codicibus propter euphoniam mutavit interpres et posuit, *ad aedificationem fidei.*" *Hier.* in loc. (vii. 632[a.b.] Vallarsi.)
29. *δῳ* *Clem.* | *δοι* D*FG. | *μεταδιδω* K.
30. *λυπειτε* *Clem.* (exc. Theod.) 981. *Orig.?* Cat. Cr. Eph. 185. | *λυπητε* KL.
— *το πνευμα το ἁγιον* *Clem.* (exc. Theod.) *Orig.?* Cat. *Tert.* ad mart. 1 *Cypr.* 252. 306. *Hil.* 803[a]. *Victn.* | *το ἁγ. πν.* D*FG.
31. *θυμος και οργη* *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 187. | *οργη και θυμος* DFG. 37. *Clem.* 308. *Cypr. bis.*
— *και κραυγη* *Clem. Orig.* Cat. Cr. | om. L. (*γραυγη* F.)
— *και βλασφημια* *Clem. Orig.* Cat. Cr. | om. 17.

25. in invicem *Am.* | 28. manibus suis *Cl.* | 29. aedif. fidei *Cl.* | 30. in diem *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth. V. ἐχαρίσατο ὑμῖν. 1 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς
τέκνα ἀγαπητά· 2 καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς
32. ἡμῖν καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ‡ ὑμᾶς″ καὶ παρέδωκεν ἑαυ-
τὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς
n Col. 3:5, 8. ὀσμὴν εὐωδίας. 3 n πορνεία δὲ καὶ ‡ ἀκαθαρσία πᾶσα″
ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει
ἁγίοις· 4 καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία,
o 1 Cor. 6:9. ‡ ἃ οὐκ ἀνῆκεν″, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. 5 o τοῦτο
γὰρ ‡ ἴστε″ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος
ἢ πλεονέκτης, ‡ ὅ″ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κλη-
¶ Theb. ρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ.¶
p Col. 3:6. 6 μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· p διὰ ταῦτα
γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπει-
q 1 Thes. 5:5. θείας. 7 μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. 8 q ἦτε
γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα
r Gal. 5:22. φωτὸς περιπατεῖτε· 9 r (ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ ‡ φωτὸς″
ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ)·
10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· 11 καὶ
¶ Goth. μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις¶ τοῦ

in Christo donavit nobis.
1 Estote ergo imitatores dei, sicut filii carissimi, 2 et ambulate in dilectionem, sicut et Christus dilexit nos et tradidit se ipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis.
3 Fornicatio autem et omnis inmunditia aut avaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, 4 aut turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas, quae ad rem non pertinent, sed magis gratiarum actio.
5 Hoc enim scitote intellegentes, quod omnis fornicator aut inmundus aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hereditatem in regno Christi et dei.
6 Nemo vos seducat inanibus verbis: propter haec enim venit ira dei in filios diffidentiae.
7 Nolite ergo effici participes eorum.
8 Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in domino: ut filii lucis ambulate;
9 fructus enim lucis est in omni bonitate et iustitia et veritate;
10 probantes quod sit beneplacitum deo,
11 et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum,

31. *αρθητω Clem. Cypr.* 252. 306. | *αρθητων* A.
32. *δε* ANDc. 17. 37. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Tert.* de res. car. 45. *Victn.* ("et" Syr.Pst. Æth.) [Goth.] | *ουν* D*FG. | om. B. 47. Arm. *Clem.* 308. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 188.
— *ὑμιν* ANFG. 37. P. Vulg. Memph. Theb. Goth. Æth. *Clem. Orig. Int.* iv. 671a. *Tert. Victn.* | *ἡμιν* BD. 17. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 188 saepe.
2. *ὑμας* ABN*. 37. P. *m.* Theb. Æth. *Clem.* 308. 524. *Victn.* | ‡ *ἡμας* ς. NcDFG. 17. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.
— *ἡμων* ANDFG. 17. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 524. *Orig.* iv. 301c. | *ὑμων* B. 37. *m.* Theb. Æth. *Victn.*
— *προσφοραν* ante *ὑπ. ἡμ.* D. | post *Clem.* 524.
— *θυσιαν και προσφοραν* N. | Contra, *Clem. Victn.* | om. *και προσφοραν Orig.* iv.
3. *πασα* post *ακαθαρσια* ABN. 17. P. *Clem.* 228. *Tert.* de pud. 17. | ‡ ante ς. DFG. 47. KsL. Vulg. *Clem.* 524. *Victn.* | om. 37. vid. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 191.
3. *ονομαζεσθω Clem.* 198. 228. 524. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 191. | *ονομαζετω* FG.
4. *και αισχ.* BNDc. 17. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Memph. Arm. (Æth.) *Clem.* 524. | *η αισχ.* AD*FG. Theb. Goth. *Iren.* 282. *Victn.* | *αισχ.* tantum *Clem.* 198. (*μητε* Syr.Pst.)
— *και μωρ.* BNaDc. 17. 37. 47. KL. Memph. Æth. *Clem.* 198. 524. | *η μωρ.* AN*D*FGP. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm. *Iren. Clem. Victn.* (*μητε* Syr.Pst.)
— *ἁ ουκ ανηκεν* ABN. (17.) P. Syr. Hcl.mg.*Gr.* Arm. *Clem.* 524. quae ad rem non pertinet *Victn.* (om. *ἁ* 17.) | ‡ *τα ουκ ανηκοντα* ς. DFG. 37. 47. KsL. *τα μη ανηκοντα Clem.* 200.
5. *ιστε* ABND*FG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Theb. Goth. Arm. (Æth.) *Clem.* 270. 524. *Cypr.* 74. | ‡ *εστε* ς. Dc. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (scitote *Victn.*)
— *ὁ* BNFG. 17. Vulg. *Cypr. Victn.* | ‡ *ὀς* ς. AD. 37. 47. KsLP. *Clem.* 270. ("aut cultor idolorum" Syr.Pst.)
5. *ειδωλολατρης Clem.* 270. | *-τρια* FG. Vulg. Goth. *Orig.* iii. 150a. *Cypr. Victn.*
— *εν τῃ βασιλειᾳ του χρ. και θεου Clem.* 270. *Cypr. Victn.* | *εις την βασιλειαν του θεου και χριστου* FG.
6. *ὑμας Iren.* 264. *Tert.* de pud. 17. *Cypr.* 54. 112. 202. *Victn.* | *ἡμας* 17.
— *γαρ Iren. Cypr. ter. Victn.* | om. N*. (add.a *ut vid.*) *Tert.* de pud. 17. *Greg. Thaum.* Can. 2.
8. *νυν Clem.* 114. *Orig.* iv. 73b.c. ? Cat. Cr. *Eph.* 194. *Greg. Thaum.* Can. 2. | | *νυνει* FG.
9. *φωτος* ABND*FG. 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.*? Cat. Cr. *Eph.* 194 (*dis.*). *Greg. Thaum.* Can. 2. *Luc.* 27. *Victn.* | ‡ *πνευματος* ς. Dc. 37. KL. Syr.Hcl. (vid. Gal. v. 22.)
10. *κυριῳ* vv. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 193. *Greg. Thaum.* | *θεῳ* D*FG. Vulg. *m.* *Victn.* | om. *Luc.*
11. *συγκοινωνειτε Orig.*? Cat. *Greg. Thaum.* | *κοινων.* 47.

32. vobis *Cl.*
2. dilectione *Cl.* & *Am.*** | semetipsum *Cl.* |
4. "non" *om. Am.**

A B ℵ D FG. 17. 37. 47. KLP.

s Col. 4:5.
15. ‡ ἀκριβῶς πῶς"
§ Goth.
t Col. 3:16.
19. * [ἐν]" ψαλ.
u Col. 3:17.
x Col. 3:18. 1 Pet. 3:1.
22. [ὑποτασσέ- Θ' σθωσαν]

σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· 12 τὰ γὰρ κρυφῇ
γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν. 13 τὰ δὲ
πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν
γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν· 14 διὸ λέγει, ‡"Εγει-
ρε" ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπι-
φαύσει σοι ὁ χριστός.
74 15 s Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ
ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, 16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν
καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. 17 § διὰ τοῦτο μὴ
γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ ‡ συνίετε" τί τὸ θέλημα τοῦ
κυρίου. 18 καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσω-
τία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 t λαλοῦντες ἑαυ-
τοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς,
ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες [ἐν] τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ
κυρίῳ, 20 u εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ
πατρί· 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ ‡ χριστοῦ."
22 x Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ‡ ὑποτασσέ-

magis autem et redarguite.
12 Quae enim in occulto fiunt
ab ipsis, turpe est et dicere:
13 omnia autem quae arguuntur
a lumine manifestantur: omne
enim quod manifestatur, lu-
men est. 14 Propter quod dicit,
Surge qui dormis et exurge a
mortuis, et inluminabit tibi
Christus.
15 Videte itaque, fratres,
quomodo caute ambuletis, non
quasi insipientes, sed ut sa-
pientes, 16 redimentes tempus,
quoniam dies mali sunt.
17 Propterea nolite fieri inpru-
dentes, sed intellegentes quae
sit voluntas domini. 18 Et no-
lite inebriari vino, in quo est
omnis luxuria, sed implemini
spiritu, 19 loquentis vosmet ip-
sis in psalmis et hymnis et
canticis spiritalibus, cantantes
et psallentes in cordibus ve-
stris domino, 20 gratias agentes
semper pro omnibus in nomine
domini nostri Iesu Christi deo
et patri, 21 subiecti invicem in
timore Christi.
22 Mulieres viris suis subiectae

13. *φανερουται Greg. Thaum.* | *-ρουνται* A. 37. K²L.
14. *εγειρε* ABℵDFG. 47. KLP. *Marcion* Epiph. 318ᵈ. 372ᵃ. *Clem.* 70. *Orig.* ii. 552ᵉ. Cat. Cr. *Eph.* 197. (2⁰. 3⁰. 4⁰.) | ‡ *-ραι* ς. 17. 37. *Hipp.* de Ant. 65. (32.) Phil. v. 7. (104.) *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 197. (1⁰.)
— *επιφαυσει σοι ὁ χριστος Marcion bis. Clem.* (add. *κυριος*). *Hipp.* et Phil. *Orig.* ii. 552ᵉ. 837ᵈ. Cat. Cr. Eph. 197. *Orig. Int.* iv. 693ᵇ. | *επιψαυσεις του χριστου* D*. *Anon.* (? *Orig.*) in Cat. Cr. *Eph.* 196. | *επιψαυσει σοι ὁ χρ. Anon.* (? *Orig.*) Cat. | et continges Christum *Orig. Int.* ii. 400ᵃ. iii. 78ᵃ. *Victn.*
15. *ουν*] add. *αδελφοι* Aℵᶜ. | om. *Luc.* 158. *Victn.*
— *πως* post *ακριβως* Bℵ*. 17. Memph. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 197. 198. | ante Aℵᶜ D. rel. *Luc. Victn.*
17. *συνιετε* ABℵ. 17. P. Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡ *συνιεντες* ς. Dᶜ. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Luc.* 158. *Victn.* | *συνιοντες* D*FG.
— *θελημα Luc. Victn.* | *φρονημα* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *κυριου Am. Luc. Victn.* | *θεου* A. Vulg. *Cl.* || add. *ἡμων* B. | om. *Luc. Victn.*
18. *αλλα*] add. *μαλλον* 37. Arm.
— *πνευματι*] praem. *τῳ* FG.
19. *ἑαυτοις*] *ἑαυτους* L. | *αυτοις* 47.
— *ψαλμοις*] praem. *εν* B. 17. P. Vulg. *Victn.* | om. AℵD. rel. *Eus.* in Ps. 609ᵇ. *Tert.* adv. Marc. v. 18.
πνευματικαις (*Eus.* in Ps.) *Victn.* (*ωδην πνευματικην Clem.* 194.) | om. B. || add. *εν χαριτι* A. | om. *Eus.* in Ps. *Victn.*
— *και ψαλλοντες Victn.* | om. 37. Goth.
— *εν τῃ καρδιᾳ* 17. 37. KsL. Syr.Hcl.*txt.* Arm. Æth. | *τῃ καρδια* (om. *εν*) Bℵ*. | *εν ταις καρδιαις* Aℵᶜ DFG. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Memph. Goth.
20. *παντων Victn.* | *ὑμων* FG.
— *ονοματι*] praem. *τῳ* 17.
— *ἡμων Victn.* | om. ℵ.
— *Ιησου* post *χριστου* B. | ante rel. *Victn.*
— *θεῳ και πατρι*] *πατρι και θεῳ* D*FG. 37. Goth. Arm. *Victn.*
21. *αλληλοις*] *-λους* L.
— *χριστου* ABℵ. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* ? Cat. Cr. Eph. 201, 2. *Orig. Int.* iii. 61ᵇ. *Victn.* | *χριστου Ιησου* D. | *Ιησου χριστου* FG. | *κυριου* K. | ‡ *θεου* ς. *Clem.* 592.
22. *ὑποτασσεσθωσαν* Aℵ. 17. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 308. *Orig. Int.* iii. 61ᵇ. *Victn.* | om. B. *Clem.* 592. "Hoc quod in Latinis exemplaribus additum est, *subditae sint*, in Graecis codicibus non habetur: siquidem ad superiora refertur, et subauditur, *Subjecti invicem in timore Christi*, ut *ἀπὸ κοινοῦ* resonet subjectae, *et mulieres viris suis sicut Domino.* Sed hoc magis in Graeco intelligitur quam in Latino." Hier. in loc. (vii. 654ᶜ. Vallarsi). | ‡ *ὑποτασσεσθε* ς. (DFG.) 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (ante *τοις ιδ. ανδρ.* DFG.)
23. *ανηρ*] † praem. *ὁ* ς. 47. *Clem.* 592. | om. ABℵDFG. 17. 37 *Scr.* KLP.
— *κεφαλη* 1⁰. ante *εστιν* B. 37. Vulg. | post AℵD. rel. *Clem. Orig. Int.* iii. 61ᵇ. *Victn.*
— *ὡς Clem.* | *καθως* 17.
— *κεφαλη* 2⁰. *Clem. Orig. Int.* iii. *Victn.* | om. 17. (*ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκκ. ὁ χρ. ἐστι Dion. Alex.* 10.)
— *αυτος*] † praem. *και* ς. ℵᶜDᵇ. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. ABℵ*D*FG. Vulg. Memph. *Clem. Orig. Int.* iii. *Victn.* || † add.

11. autem red. *om.* "et" *Cl.* | 14. inluminavit *Am.* | inlum. te *Cl.* | 17. dei *Cl.* | 18. *om.* omnis *Cl.* | spiritu sancto *Cl.* | 19. loquentes vobismetipsis *Cl.* | 22. subditae sint *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

σθωσαν″ ὡς τῷ κυρίῳ· 23 ὅτι † ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ
τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλη-
σίας, † αὐτὸς † σωτὴρ τοῦ σώματος· 24 ‡ ἀλλὰ″ ‡ ὡς″ ἡ
ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυ-
ναῖκες τοῖς † ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 y οἱ ἄνδρες, ἀγα-
πᾶτε τὰς γυναῖκας †, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς·
26 ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδα-
τος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ ‡ αὐτὸς″ ἑαυτῷ ἔν-
δοξον, τὴν ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ
τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕ-
τως ὀφείλουσιν * καὶ″ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν
γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυ-
τοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν
ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ‡ ἀλλὰ″ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ ‡ χριστὸς″ τὴν ἐκκλησίαν·¶ 30 ὅτι
μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ †, 31 z Ἀντὶ τούτου
καταλείψει ἄνθρωπος † πατέρα † καὶ † μητέρα, καὶ

y Col. 3:19. 1 Pet. 3:7.

¶ Goth.
30. αὐτοῦ [ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων. αὐτοῦ]
z Gen. 2:24.

sint sicut domino, 23 quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est ecclesiae, ipse salvator corporis. 24 Sed ut ecclesia subiecta est Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. 25 Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea, 26 ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo, 27 ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam aut rugam aut aliquid eiusmodi, sed ut sit sancta et inmaculata. 28 Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, se ipsum diligit: 29 nemo enim umquam carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam, sicut et Christus ecclesiam, 30 quia membra sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius. 31 Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam et

εστιν ς. ℵcDb. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*FG. 17. Vulg. Æth. *Orig. Int.* iii. *Victn.*
23. σωτηρ] praem. ὁ Aℵ*. 17. *Clem.*
24. αλλα BD*. | ‡ αλλ᾽ ς. rel. *Clem.* 592.
— ὡς AℵD*FG. 17. 47. P. *Clem. Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 205. (1°.) | ‡ ὡσπερ ς. Dc. 37. KsL. *Orig.* Cat. Cr. (2°.) | habet *Victn.* | om. B.
— χριστῳ vv. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | κυριῳ D*.
— ανδρασιν] † praem. ιδιοις ς. ADc. 37. 47. KLP. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem. Orig. Int.* iii. 61b. | om. BℵD*FG. 17. *Orig.* Cat. Cr.
25. γυναικας] † add. ἑαυτων ς. D. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (*Clem.* 308.) *Victn.* (αυτ. 37 2*Scr.*) | praem. id. P. (vid. ver. 28.) | add. ὑμων FG. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 17c. 61b. 74c. | om. ABℵ. 17. Vulg. edd. (*Ln.*) *Clem.* 592. *Orig.* iii. 639a.
27. παραστησει P.
— αυτος ABℵD*FG. 17. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. (Memph.) Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 252e. 253b. iii. 61c. *Victn.* | ‡ αυτην ς. Dc. 372. Ks. Syr.Pst. | ἑαυτην 37*. [Æth.]
— ἑαυτῳ *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. 12b. 61c. 403d. 934a. *Tert.* de pud. 18. *Victn.* | αυτῳ ℵ*. (corr.c)
27. η τι] om. ℵ*. (add.a)
28. οφειλ. * και″ οἱ ανδρ. B. 17 *sic.* Syr.Hcl. | και οἱ ανδρ. οφειλ. ADFGP. Vulg. Memph. *Clem.* 593. *Victn.* | οφειλ. οἱ ανδρ. (*om. και) ς. ℵ. 37. 47. KsL. Syr.Pst. (Goth.) Arm. Æth. *Meth.* Jahn. 86.
— εαυτων 1°. *Clem.* 592. *Victn.* | om. L.
— τα ἑαυτων σωματα *Clem.* 593. | το ἑαυτων σωμα D*. (Memph.) *Victn.* | τα ιδια σωματα *Clem.* 308. ‖ σωματα] τεκνα ℵ*. (corr.c)
— αγαπων post τ. ἑαυτ. γυναικα D. *Victn.* | ante *Orig. Int.* iv. 691c. *Meth.* Jahn 17.
29. γαρ *Clem.* 593. *Orig. Int.* iii. 61c. iv. 691c. *Meth. Victn.* | om. 17.
— την ἑαυτου σαρκα *Clem. Tert.* adv. Marc. v. 18. *Meth. Victn.* | την σαρκα αυτου ℵ*. (corr.c)
— αλλα ABDcLP. | ‡ αλλ᾽ ς. ℵD*. rel. *Meth.*
— αυτην ante και θαλπει DFG. | post rel. *Tert. Victn.* | om. *Meth.*
— και] om. L.
— χριστος ABℵD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. iv. *Tert. Meth. Victn.* | ‡ κυριος ς. DcKsL. ‖ ὁ] om. P.
30. σωματος αυτου] † add. εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου ς. ℵcDFG. 37. 47. (K)LP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. ed. *Iren.* 294. *Victn.* (των οστεων] του σωματος K.) | om. ABℵ*. 17. Memph. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Meth. Luc.* 88. | om. εκ της σαρκος αυτου Arm. *edd.*
31. αντι τουτου] αν τιτιτου FG.
— πατερα] † praem. τον ς. AℵDc. 17. 37. 47. KsLP. *Marcion* Epiph. 318d. 372a. *Orig.* i. 541d. iii. 825d. *Meth.* (vid. Gen.) | om. BD*FG. ‖ † add. αυτου ς. AℵcDc. 37. 47. KsLP. Syr.Pst. Memph. Æth. *Marcion bis. Meth.* (vid. Gen.) | om. Bℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* i. iii. *Anon.* Cat. Cr. Eph. 206 *dis. Tert.* adv. Marc. iii. 5. v. 18. *Cypr.* 63. *Victn.*
— μητερα] † praem. την ς. AℵDc. 17. 37. 47. KsLP. *Marcion bis. Orig.* i. iii. (vid. Gen.) | om. BD*FG. *Meth.* ‖ add. αυτου 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. *Anon.* Cat. Cr. *dis.* | om. *Marcion bis. Orig.* i. *Tert. ter. Cypr. Meth. Victn.*

23. corporis ejus *Cl.* | 24. sed sicut *Cl.* | 26. verbo vitae *Cl.* | 27. hujusmodi *Cl.*

ABℵD. FG. 17. 37. 47. KLP.

προσκολληθήσεται ‡ τῇ γυναικὶ″ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ
δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα
ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
33 πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυ-
ναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆ-
ται τὸν ἄνδρα.

VI.

[a] Col. 3:20. 1 [a] Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν [ἐν
κυρίῳ·] τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 τίμα τὸν πατέρα
σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
[b] Exod. 20:12. ἐπαγγελίᾳ, 3 [b] ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρό-
[c] Col. 3:21. νιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 [c] καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε
τὰ τέκνα ὑμῶν, ‡ ἀλλὰ″ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ
νουθεσίᾳ κυρίου.

[d] Col. 3:22. 5 [d] Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ‡ κατὰ σάρκα κυρίοις,″
μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας
ὑμῶν, ὡς τῷ χριστῷ. 6 μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς
ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι † χριστοῦ, ποιοῦντες

adherebit uxori suae, et erunt duo in carne una. 32 Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in ecclesia. 33 Verum tamen et vos singuli unusquisque suam uxorem sicut se ipsum diligat, uxor autem ut timeat virum.

1 Filii, oboedite parentibus vestris in domino: hoc enim iustum est. 2 Honora patrem tuum et matrem, quod est mandatum primum in promissione, 3 ut bene sit tibi et sis longevus super terram. 4 Et patres, nolite ad iracundiam provocare filios vestros, sed educate illos in disciplina et correptione domini.

5 Servi, oboedite dominis carnalibus cum timore et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, 6 non ad oculum servientes quasi hominibus placeatis, sed ut servi Christi, facientes voluntatem

---

31. *προσκολληθησεται* *Orig.* i. *Meth.* | *κολληθ.* ℵ[c]D*FG. *Marcion bis.*
— *τῃ γυναικι* Aℵ*D*FG. 17. 37. Vulg. *Marcion bis. Meth. Cypr. Victn.* | ‡ *προς την γυναικα* ς. Bℵ[c]D[c]. 47. KsL. (P. om. *προς*) *Orig.* i. iii. (vid. Gen.) ‖ *ἐνθάδε δὲ ἀντὶ τοῦ "ἕνεκεν τούτου" πεποίηκεν ὁ Παῦλος, "ἀντὶ τούτου," παραλέλοιπέν τε τὸ μετὰ "τὸν πατέρα" εἰρημένον "αὐτοῦ," καὶ μετὰ τὸ "τὴν μητέρα" δεύτερον εἰρημένον "αὐτοῦ," ἀλλὰ καὶ τὸ "προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ." Anon.* (? *Orig.*) Cat. Cr. *Eph.* 206. Sic etiam *Hier.* ? *Marcion.*
— *αυτου* (post *γυν.*) *Orig.* i. iii. *Meth. Cypr. Victn.* | om. ℵ*. (add.[c]) *Marcion bis.*

32. *εις την* Syrr. rel. *Orig.* i. 541[d]. iii. 925[d]. *Cypr.* 63. *Orig. Int.* ii. 305[b]. iv. 551[a]. *Meth.* "in" *Victn.* (in ecclesia Vulg.) | om. *εις* BK. *Iren. Gr.* 40. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Orig.* Cord. Cat. *Joh.* 108.

33. *ἑκαστος*] *-τον* FG. 47. ‖ praem. *ἱνα* D*P. | om. *Victn.*
— *οὑτως αγαπατω* (*αγαπα* P.) *ὡς ἑαυτον* Syrr. rel. (*Victn.*) | *ὡς ἑαυτον αγαπατω* DFG. Vulg. (*αγαπα* D*.)

1. *εν κυριῳ* AℵD[c]. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 208. *ἀμφίβολόν ἐστι τὸ ῥητόν· ἤτοι γὰρ τοῖς ἐν κυρίῳ γονεῦσιν χρὴ ὑπακούειν τὰ τέκνα, ἢ ἐν κυρίῳ δεῖ ὑπακούειν τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν* | om. BD*FG. non habent *Clem.* 308. *Tert.* (*s. Marc.*) adv. Marc. v. 18. *Cypr.* 324.

2. *μητερα*] add. *σου* FG. 37. 47. P. Vulg. *Cl.* Syr. Pst. Memph. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 209. *Cypr.* 224. | om. rel. Syr. Hcl. *Orig.* iv. 357[d]. *Orig. Int.* i. 85[d]. iii. 831[a].
— *εστιν* AℵD. rel. vv. *Orig.* Cat. Cr. *Eph. Orig. Int.* i. iii. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Cypr.* | om. B. Æth.
— *επαγγελιᾳ*] praem. *τῃ* DFG. | om. *Orig.* Cat. Cr.

3. *σοι* *Orig.* iv. 357[d]. Cat. Cr. *Orig. Int.* i. 85[d]. iii. 831[a]. *Cypr.* 324. | *σου* FG.

4. *αλλα* ABℵD*. | ‡ *αλλ'* ς. D[c]FG. rel. *Clem.* 308.
— *κυριου* Vulg. *m.* vv. *Clem. Cypr. Tert.* adv. Marc. v. 18. | *χριστου* 17.

5. *κατα σαρκα* ante *κυριοις* ABℵ. 17. 37. 47. P. *Clem.* 308. | ‡ post ς. DFGKsL. Vulg. *m.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* 324.

5. *της καρδιας* *Clem.* | om. *της* ℵ. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 213.
— *χριστῳ* Vulg. *m.* vv. *Clem. Cypr.* 325. | *κυριῳ* A. 17. L. Memph.

6. *χριστου*] † praem. *του* ς. D[c]. 37. KsL | om. ABℵD*FG. 17. 47. P. | dei *Cypr.* 325.

7. *μετ'*] *μετα* B.
— *δουλευοντες* add. *ὡς* ABℵD*FG. 17. 37. P. Vulg. *m.* Syrr. Pst. & Hcl. (Memph.) Arm. Æth. | * om. *ὡς* ς. D[c]. (47.) KsL.
— *τῳ κυριῳ*] om. 47.
— *ανθρωποις* AℵD. rel. Vulg. *m.* vv. | *ανθρωπῳ* B. Æth.

8. *ειδοτες*] *ειδοντες* D*.
— *ἑκαστος ὁ αν ποι.* (A)DFG. (17.) (37.) P. Vulg. *m.* (Memph.) Arm. (*εαν* A. 17. 37. *εαν τι* D[c].) | *εκαστος εαν τι ποι.* B. *Pet. Alex.* (Routh. iv. 30.) | *εαν ποι. ἑκαστος* ℵ*. | *ὁ εαν ποι. ἑκαστ.* ℵ[c]. Syrr. Pst. & Hcl. | *ὁ εαν ἑκ. ποι.* 47. | ‡ *ὁ εαν τι″ ἑκ. ποι.* ς. L. (om. *ὁ* *.) | *ὁ ἑκ. ποι.* K. | om. *ἑκαστος* Æth. (*ποιησει* P.)

---

33. uxorem suam *Cl.* | autem timeat virum suum *Cl.*
2. matrem tuam *Cl.* | 4. et vos patres *Cl.* | 6. placentes *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.
e Col. 3:24.
§ Goth.
Col. 4:1.
g Col. 3:25.

τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς 7 μετ' εὐνοίας, δουλεύ-
οντες * ὡς" τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, 8 e εἰδότες
ὅτι ‡ ἕκαστος ὃ ἂν † § ποιήσῃ" ἀγαθὸν τοῦτο ‡ κομί-
σεται" παρὰ † κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος.
9 f καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες
τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ‡ αὐτῶν καὶ ὑμῶν" ὁ κύ-
ριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, g καὶ προσωποληµψία οὐκ
ἔστιν παρ' αὐτῷ.
Γ' 75 10 ‡ Τοῦ λοιποῦ," † ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ
ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 11 ἐνδύσασθε τὴν
πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι
πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· 12 ὅτι οὐκ ἔστιν
12. ὑμῖν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς
ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας
τοῦ σκότους † τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονη-
ρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. 13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν
πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ

dei ex animo, 7 cum bona voluntate servientes sicut domino et non hominibus, 8 scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc percipiet a domino, sive servus sive liber. 9 Et domini, eadem facite illis, remittentes minas, scientes quia et illorum et vester dominus est in caelis et personarum acceptio non est apud eum.

10 De cetero, fratres, confortamini in domino et in potentia virtutis eius. 11 Induite vos arma dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli; 12 quia non est nobis conluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiae in caelestibus. 13 Propterea accipite arma dei, ut pos-

---

8. *κομισεται* ABℵ*D*FG. *Pet. Alex.* | *κομησηται* P. | ‡ *κομιειται* ς. ℵcDc. 17. 37. 47. KsL.
— *κυριου*] † praem. *του* ς. 37. KsL. | om. ABℵDFG. 17. 47. P. *Pet. Alex.*
9. *και αυτ. και ὑμ.* AB(ℵ*)D*. 17. 37. P. Vulg. (Memph. Goth.) Arm. *Clem.* 308. (*ἑαυτ.* ℵ.) | *και ὑμ. και αυτ.* (ℵc.) 47. L.*m.* Syr.Hcl. *Pet. Alex. Cypr.* 325. (*ἑαυτ.* ℵc.) | *και αυτ. ὑμ.* DcFG. | ‡ *και ὑμ. αυτ.* ς. Ks. Syr.Pst. Æth.
— *ουρανοις* *Clem. Pet. Alex. Cypr.* | praem. *τοις* P. ‖ *ουρανῳ* ℵ. 47.
— *παρ' αυτῳ* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* rel. *Pet. Alex.* | *παρα* (*τῳ* FG.) *θεῳ* D*FG.*m. Demid.* | *εν αυτῳ* 37. Syr.Hcl.*mg. Cypr.* | non habet *Clem.* 308.
10. *του λοιπου* ABℵ*. 17. | ‡ *το λοιπον* ς. ℵcDFG. rel. ‖ † add. *αδελφοι* ς. (A)ℵcFG. 37. 47. rel.Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | om. Bℵ*D. 17.*m.* Arm. Æth. *Luc.* 253. (post *ενδυν.* A.) ‖ † add. postea *μου* ς. ℵc. 37. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | om. ABℵ*DFG. 17. 47. Vulg. Arm. Æth.

10. *ενδυναμουσθε*] *δυναμ.* B. 17. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 213.
— *κυριῳ*] praem. *τῳ* ℵ*. (om.c·?a·) | om. *Orig.* Cat.
11. *ενδυσασθε*] add. *ὑμας* FG. Vulg.*m.* Goth. *Orig. Int.* 431b. 471c. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 341. *Eph.* 214. *Luc.* 253.
— *προς* 1°. *Clem.* 486. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* | *εις* DFG.
— *ὑμας*] post *στηναι* D. | *ἡμας* 17. ante *Clem. Orig.* Cat. Cr.
— *στηναι* *Clem. Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 215. *Cor.* | *αντιστηναι* K.
12. *ἡμιν* AℵDc. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 557. 702. *Orig.* i. (257b.) 768a. ii. 810b. iii. 319c. 528c. Cat. Cr. *Rom.* 156. *Cor.* 109. Eph. 216, 7. *Orig. Int.* i. 141e. ii. 86b. 292f. 293c. 407d. iii. 384a. 390c. iv. 609c. 680c. *Eus.* P.E. 550b. c. Mcl. 135c. in Es. 488d. in Ps. 264c. ap. Mai. 106. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Meth.* Jahn. 89. *Cypr.* 93. | *ὑμιν* BD*FG.*m.* Syr.Pst. Goth. Æth. *Luc.* 248. 253. | om. *Orig. Int.* ii. 425a.
— *σαρκαν* 37.
— *προς τας* 2°. *Clem.* 702. *Orig.* i. 768b. iii. 319c. iv. 480a. 680c. Cat. Cr. *Cor.* Eph. *quater. Eus.* P.E. in Es. | om. FG. | *και* D. *Orig. Int.* i. ii. 5ies. *Cypr.* | *και τας* *Orig.* i. 257b. *Eus.* in Ps.
12. *σκοτους*] † add. *του αιωνος* ς. ℵc. (postea om.) Dc. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl.* *Orig.* i. 768b (ed.) Cat. *Rom.* (cod. Monac.) *Eus.* P.E. ed. | om. ABℵ*D*FG. 17. Vulg.*m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Goth. Arm. Æth *Clem.* 558. 712. *Orig.* i. 257b. 307e. *Orig. Int.* i. ii. 292a. 293c. 404d. 425b. 672f. iv. 480a. 609d. 680c. Cat. *Rom.* (cod. Bdl.) in Prov. (Mai 53). *Eus.* P.E. MSS. D.E. 434b. Ec. Pr. 105. in Es. in Ps. 99c. 264c. 346d. ap. Mai. 106. *Tert.* de jej. 17. *Cypr. Luc.* bis.
13. *αναλαβετε* *Orig.* (i. 796f.) Cat. Eph. 217. *Eus.* in Ps. 157d. in Luc. (Mai 206.) | *αναβαλετε* D*.

---

8. recipiet *Cl.* | 9. et vos, domini, *Cl.* | 11. armaturam dei *Cl.* | 12. quoniam non est *Cl.* | 13. armaturam dei *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.
14 στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀλη-
θείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,
(h 1 Thes. 5:8.) 15 h καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ
εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· 16 ‡ ἐν″ πᾶσιν ἀναλαβόντες
τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ
βέλη τοῦ πονηροῦ [τὰ] πεπυρωμένα σβέσαι· 17 καὶ
τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν
μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ· 18 διὰ
πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παν-
τὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ † ἀγρυπνοῦντες ἐν
(§ Æg. iii.) πάσῃ προσκαρτερήσει § καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν
(i Col. 4:3.) ἁγίων, 19 i καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι ‡ δοθῇ″ λόγος ἐν
ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ γνωρίσαι τὸ
μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν
ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με
λαλῆσαι.
(k Col. 4:7.) 21 k Ἵνα δὲ ‡ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε″ τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσ-
σω, πάντα ‡ γνωρίσει ὑμῖν″ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελ-
φὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ· 22 ὃν ἔπεμψα πρὸς
ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ

sitis resistere in die malo et
omnibus perfecti stare. 14 State
ergo succincti lumbos vestros
in veritate, et induti lorica
iustitiae, 15 et calciati pedes in
praeparatione evangelii pacis,
16 in omnibus sumentes scutum
fidei, in quo possitis omnia
tela nequissimi ignea extin-
guere. 17 Et galeam salutis
adsumite, et gladium spiritus,
quod est verbum dei; 18 per
omnem orationem et obsecra-
tionem orantes omni tempore
in spiritu, et in ipso vigilantes
in omni instantia et obsecra-
tione pro omnibus sanctis,
19 et pro me, ut detur mihi
sermo in apertione oris mei
cum fiducia notum facere
mysterium evangelii, 20 pro
quo legatione fungor in catena,
ita ut in ipso audeam prout
oportet me loqui.

21 Ut autem et sciatis vos
quae circa me sunt, quid agam,
omnia nota vobis faciet Ty-
chicus carissimus frater et
fidelis minister in domino,
22 quem misi ad vos in hoc
ipsum, ut cognoscatis quae

---

13. κατεργασαμενοι *Orig.* Cat. *Eus.* in Luc. | κατεργασμενοι A. | κατ.ιργασαμενοι, ϛ. G*. (α above ι) | κατα|ιργασαμενοι F.
— στηναι Vulg. vv. *Orig.* Cat. *Eus.* in Luc. *Luc.* 248. (om. seq. στητε). | om. D*FG. *Cypr.* 93. *Victn.*
14. ουν *Orig.Int.* ii. 143[c]. 407[a]. 477[e]. *Eus* in Ps. 348[c]. in Luc. | om. D*FG. Arm. *Cypr.* 93. *Luc.* 248. *Victn.*
— περιζωσαμενοι *Eus.* in Ps. in Luc. | περιεζωσαμενοι D*. | περιεζωσμενοι FG.
— ὑμων] ἡμων 37* *Scr.*
15. ὑποδυσαμενοι 37.
16. εν Bℵ. 17. 37. P. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Memph. Æth. *Meth.* Epiph. 586. (Jahn 89 habet per sphalma επι). *Cypr.* 329. *Luc.* 248. *Victn.* | ‡ επι ϛ. ADFG. 47. KsL. Syr.Pst. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 477[f].
— δυνησεσθε] δυνασθαι D*FG.
— τα πεπ. AℵD[c]. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* 90 (τα πεπυρακτωμενα). *Orig.* ii. 126[b]. iv. 406[d]. *Orig.* in Prov. (Mai 29.) Cat. Cr. *Eph.* 221. *Meth.* Jahn. 111. | om. τα BD*FG. *Orig.* (i. 266.) in Prov. (Mai 12.)
17. δεξασθε (-θαι AD[c]. 17. 37. KLP.) assumere *Cypr.* 329. | om. D*FG. *Cypr.* 93. *Luc.* 248. *Victn.*
18. αυτο] αυτον D*FG. ‖ † add. τουτο ϛ. D[c]. 37. 47. KsLP. Arm. *Luc.* 248. | om. ABℵD*FG. 17. Vulg. *m.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Victn.*
— αγρυπνουντες] add. παντοτε DFG. Syr.Pst. Goth. *Victn.* | om. rel. Vulg. Syr.Hcl. vv.
— προσκαρτερησει και] om. D*FG. *Victn.*
— δεησει] praem. τῃ D*.
— περι Syrr.Pst.&Hcl.mg. Goth. | ὑπερ D*FG. 37. 47. Syr.Hcl.*txt.*
— των] om. FG.
19. δοθῃ ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. (ante μοι ℵ*. corr.[c]) | ‡ δοθειη ϛ.
— γνωρισαι | λαλησαι 37. Æg. iii. rel.
— του ευαγγελιου AℵD. 17. 37. 47. KsLP. vv. Æg. iii. | om. BFG. ? *Tert.* c. Marc. v. 18. *Victn.*
20. ὑπερ] περι P.
— εν αυτῳ] post παρρησιασωμαι ℵ. | ante *Victn.* ‖ αυτο B.
— παρρησιασομαι FG. 47*. P.
21. και ὑμεις ante ειδητε AℵDFGP. (Vulg. *Cl.*) (Goth.) | ‡ post ϛ. B. 37. 47. KsL. (*Am.*) Syrr.Pst.& Hcl. Æg. iii. Arm. Æth. [Memph.] (om. και ὑμ. 17. vos et sciatis *Victn.*)
— παντα Vulg. Syr.Hcl. Æg. iii. vv. | om. D*FG. Syr.Pst. *Victn.* | ταυτα L.
— γνωρισει ante ὑμιν Bℵ*DFG. 17. 37. P. (*Am.*) *Fuld.* Syr.Pst. Memph. (Æg. iii.) Goth. Arm. | ‡ post ϛ. Aℵ[c]? 47. KsL. (Vulg. *Cl.*) Syr.Hcl. notum vobis faciet *Victn.*
— διακονος *Victn.* | om. ℵ*. (add.[a])
22. παρακαλεσῃ] -σει F*LP. | -σητε 17.
23. αγαπῃ *Victn.* | ελεος A.
— χριστου] om. 37.

---

13. in omnibus *Cl.* | 14. loricam *Cl.* | 21. vos sciatis *Cl. Am.*** | vobis nota *Cl.*

Vulg.
Syrr. P.H.
Memph. [Æg. iii.]
Goth. Arm. Æth.

παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. 23 εἰρήνη τοῖς ἀδελ-
φοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. 24 ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν
ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν
ἀφθαρσίᾳ. †.

circa nos sunt et consoletur
corda vestra. 23 Pax fratribus
et caritas cum fide a deo patre
et domino Iesu Christo. 24 Gra-
tia cum omnibus qui diligunt
dominum nostrum Iesum Chri-
stum in incorruptione.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

---

24. *τον* *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 120. *Eph.* 224. | om. F(G *αγαπων τον*).
— *χριστον* *Orig.* Cat. Cr. *bis.* *Victn.* | om. 17.
— fin.] † add. *αμην* ϛ. ℵᶜD. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | om. ABℵ*FG. 17. *Am**. Arm. Æth.

Subscriptio

προς Εφεσιους ABℵ. 17.
προς Εφεσιου[ς] (*προς Κολλοσσαεις*) D.
ετελεσθη επιστολη προς Εφεσιους FG.
προς Εφεσιους εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου 37. 47. K.
προς Εφεσιους εγρ. απο Ρωμης B²P.
εγρ. ἡ επιστολη αὑτη η προς Εφ. απο Ρωμης δια Τυχικου L.
‖ add. *στιχων τιβ*. 47. LP.

24. *om.* nostrum *Am.** | incorruptionem *Am.*** | *add.* Amen *Am.***

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

76 1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι ‡χριστοῦ Ἰησοῦ″,
πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· 2 χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
χριστοῦ.

1 Paulus et Timotheus servi Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis cum episcopis et diaconibus. 2 Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

A′ a Rom. 1:8.

3 a Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν
4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν
μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ *τῆς″ πρώτης ἡμέρας
ἄχρι τοῦ νῦν· 6 πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξά-
μενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις § ἡμέρας
‡χριστοῦ Ἰησοῦ·″ 7 καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο
φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ
καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ *ἐν″ τῇ
ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινω-

§ Theb.

3 Gratias ago deo meo in omni memoria vestri 4 semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio depraecationem faciens 5 super communicatione vestra in evangelio a prima die usque nunc, 6 confidens hoc ipsum quia qui coepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem Christi Iesu, 7 sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis, eo quod habeam in corde vos et in vinculis meis et in defensione et confirmatione evange-

---

Inscriptio

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ABℵ. 17. 37. 47. K.

ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ DFG. (-πηνσ- D. et post Ep. ad Col. habet. -πεσ- F*.)

του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Φιλιππισιους L.

του παναγιου Παυλου επιστολη προς Φιλιππισιους P.

1. *χριστου* ante *Ιησου* BℵD. Memph. Æg. iii. (*sic.*) | ‡ post ς. FG. rel. (A n.l.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— *πασιν....χρ. Ιησου*] om. 17.
3. *ευχαρ. τῳ θεῳ μου*] *εγω μεν ευχαρ. τῳ κυριῳ ἡμων* D*FG.
— *πασῃ* 1°.] add. *δεησι μου* G*(non F.)
— *τῃ μνειᾳ*] *τῃ μνιαν* FG. | om. *τῃ* D.

4. *παντοτε....παντων ὑμων*] om. K.
— *δεησει*] praem. *τῃ* ℵ* (corr.c) 37.
— *την δεησιν*] praem. *και* FG. ‖ add. *μου* 47. L. Syr.Hcl. Æg. iii.
5. *της πρωτης* ABℵ. 37. P. | * om. *της* ς. DFG. 17*s*. 47. K*s*L.
6. *αχρις*] *αχρι ἡς* A.
— *χριστου* ante *Ιησου* BDL. Vulg. *Cl. Am.* Fuld.* | ‡ post ς. AℵFG. rel. *Am.*2 *Dem.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. (Domini nostri Jesu Chr. Syr.Pst.)
7. *εμοι δικαιον* 37.
— *τουτο*] *του* L.
— *καρδιᾳ*] add. *μου* K. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Æth.
— *εν τῃ απολ.* BℵDb. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. | * om. *εν* ς. AD*FG.
— *μου* post *της χαρ.* DFG.
8. *γαρ μου*] *γ. μοι* ℵc?DFG. Syrr. (Pst.)&Hcl. | om. *γαρ* Arm. Æth. ‖ † add. *εστιν* ς. AℵcD. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. (Arm.) | om. Bℵ*FG. 17. Syr.Pst. Æth.
8. *θεος*] *κυριος* FG.
— *χριστου* ante *Ιησου* ABℵD*G. 17. 37. P. *Am. Dem.* Syr.Hcl. Theb. Arm. | ‡ post ς. F. 47. K*s*L. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. | om. *Ιησου* Dc. Æg. iii. Æth.
9. *ετι Clem.* 347. | om. 37.
— *και μαλλον Clem.* | om. P. (? Syr.Pst.)
— *περισσευῃ* Aℵ. 17. 47. K2L. *Clem.* | *-σευσῃ* BD. 37 *Scr.* | *-σευει* K*P. | *-σευοι* FG.
10. *δοκιμαζειν*] *δοξαζειν* 37 *Scr.*
— *ὑμας Clem.* 347. | om. ℵ*. (add.c) 37.
— *ἱνα* post *ητε ι* F*.
— *χριστου*] add. *Ιησου* FG.
11. *καρπον δικ. τον* A(B)ℵDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. Theb. Æg. iii. Arm.

5. evangelio Christi *Cl.* | 6. Jesu Christi *Am.*** | 7. vos in corde *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph.[Theb.] Æg. iii. [Goth.] Arm. Æth.
[b] Rom. 1:9.
9. περισσεύσῃ
[c] Rom. 2:18.

νούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. [8] μάρτυς
γάρ μου † ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγ-
χνοις ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ." [9] καὶ τοῦτο προσεύχομαι,
ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισ-
σεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, [10] [c] εἰς τὸ δο-
κιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ
ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, [11] πεπληρωμένοι
‡ καρπὸν δικαιοσύνης τὸν" διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

lii socios gaudii mei omnes vos esse. [8] Testis enim mihi est deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Christi Iesu. [9] Et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia et in omni sensu, [10] ut probetis potiora, ut sitis sinceres et sine offensa in diem Christi, [11] repleti fructu iustitiae per Christum Iesum, in gloriam et laudem dei.

B

[12] Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ
κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυ-
θεν· [13] ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ
γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶ-
§ Goth. σιν, [14] καὶ τοὺς πλείονας § τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πε-
ποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν
ἀφόβως τὸν λόγον * τοῦ θεοῦ" λαλεῖν. [15] τινὲς μὲν καὶ
διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν
χριστὸν κηρύσσουσιν. [16] ‡ οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες
ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· [17] οἱ δὲ ἐξ
ἐριθείας [τὸν] χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς,
οἰόμενοι θλῖψιν ‡ ἐγείρειν" τοῖς δεσμοῖς μου·" [18] τί
γάρ; πλὴν * ὅτι" παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε
ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω·
ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. [19] οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀπο-
βήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ

[12] Scire autem vos volo, fratres, quia quae circa me sunt magis ad profectum venerunt evangelii, [13] ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in omni praetorio et in ceteris omnibus, [14] et plures e fratribus in domino confidentes vinculis meis abundantius audere sine timore verbum dei loqui. [15] Quidam quidem et propter invidiam et contentionem, quidam autem et propter bonam voluntatem Christum praedicant; [16] quidam ex caritate, scientes quoniam in defensionem evangelii positus sum; [17] quidam autem ex contentione Christum adnuntiant non sincere, existimantes praessuram se suscitare vinculis meis. [18] Quid enim? dum omni modo, sive per occasionem sive per veritatem, Christus adnuntietur, et in hoc gaudeo, sed et gaudebo: [19] scio enim quia hoc mihi proveniet in salutem per vestram orationem et

---

(ap. *Gb.*) Æth. (om. τον B). | ‡ καρπων δικ. των ς. P. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Rieu.*
11. χριστου ante Ιησου 37. *Am.* (per "fidem" Jesu Chr. Syr.Hcl.)
— θεου] χριστου D*. | μοι FG.
12. γινωσκειν] γειγνωσκειν D. (Εινωσκειν FG.)
— τα Syr.Hcl.*txt.* | το FG. Syr.Hcl.*mg.*
13. εν χριστῳ post γενεσθαι DFG. Vulg. (Memph.) Arm. | ante rel. *Clem.* 572.
— εν τῳ χρ. ℵ*. (om. τῳ[c]) | om. τῳ rel. *Clem.*
— γενεσθαι *Clem.* | γεγονεναι ℵ*. (corr.[c?a].)
14. μου] μοι D*.
— περισσ. τολμαν .... (15.) χρ. κηρυσσουσιν (*Clem.* 572.) etc. (vid. 16, 17.) | om. L.
— λογον του θεου ABℵ(D*.) 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. *Clem.* | λ. κυριου FG. | * om. του θεου (*s.* κυριου) ς. D[c]K*s*. Syr.Hcl.*txt.* | του θεου post λαλειν D*.
14. λαλειν *Clem.* | λαβειν 37.
15. μεν και] om. και ℵ[c]. 17. Syr.Hcl. Arm. Æth.
— φθονον] φρονον F[2]G. (φρον F*.)
— κηρυσσουσιν] κηρυσσειν ℵ*. (corr.[a]) [A* n.l.]
16, 17. οἱ μεν εξ αγαπης .... κειμαι ante οἱ δε εξ εριθ..... δεσμ. μου ABℵD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. | om. οἱ μεν εξ αγαπης Syr.Pst. | ‡ οἱ μεν εξ εριθ...... οἱ δε εξ αγαπης ς. D[b]K. Syr.Hcl. *Victn.* | L post omissionem pergit οἱ δε εξ αγαπης..... κειμαι (om. οἱ [δε s. μεν] εξ εριθ... δεσμ. μου.)
17. τον χρ. Aℵ*D. rel. | om. τον Bℵ (e corr. ut vid.) FG.
— καταγγελουσιν FG. 37* *Scr.*
— θλιψιν] θλιψεσιν 37.
17. εγειρειν ABℵD*FG. 17. (P.) (επεγ. D[c]P.) Vulg. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth. | ut addant Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ επιφερειν ς. D[c]. 37. 47. K*s*L.
18. πλην ὁτι AℵFG. 17. 47. P. Memph. Theb. Æg. iii. | * om. ὁτι ς. D. 37. K*s*L. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 133. *Victn.* | ὁτι (om. πλην) B.
— αληθ.] praem. εν (ℵ* *e*)D[c]. 37. "per" *Cypr.* 133. 149. | om. *Eus.* Vit. Const. iii. 58. *Victn.*
— καταγγελεται G*.
— χαιρησομαι F(non G.)
19. γαρ AℵD. rel. Vulg. *m.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. *Victn.* | δε B. 37. Theb. | om. Æg. iii. Æth.
— αποβησεται ante μοι P.

---

8. Jesu Christi *Cl.* | 10. sinceri *Cl.* | 11. Jesum Christum *Cl.* | 14. auderent *Cl.* | 19. ad salutem *Cl.*

ABℵ[C]D FG. 17.37.47. KLP.

ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ, 20 κατὰ
τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ
αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ, ὡς πάντοτε
καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
21 ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν
κέρδος· 22 εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς
§ C. ἔργου· καὶ τί § αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω· 23 συνέχομαι
‡ δὲ″ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦ-
¶ Theb. σαι καὶ ¶ σὺν χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσ-
23. [γὰρ] σον· 24 τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον
δι' ὑμᾶς. 25 καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ
‡ παραμενῶ″ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆς πίστεως, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ-
σεύῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρου-
σίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.
γ' 27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολι-
τεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν
‡ ἀκούω″ τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι,

subministrationem spiritus Ie-
su Christi, 20 secundum expec-
tationem et spem meam, quia
in nullo confundar, sed in
omni fiducia sicut semper et
nunc magnificabitur Christus
in corpore meo, sive per vitam
sive per mortem.

21 Mihi enim vivere Christus
est et mori lucrum: 22 quod si
vivere in carne, hic mihi fruc-
tus operis est, et quid eligam
ignoro. 23 Coartor autem e
duobus, desiderium habens
dissolvi et cum Christo esse,
multo magis melius; 24 perma-
nere autem in carne necessa-
rium est propter vos. 25 Et
hoc confidens scio quia manebo
et permanebo omnibus vobis
ad profectum vestrum et gau-
dium fidei, 26 ut gratulatio
vestra abundet in Christo Iesu
in me per meum adventum
iterum ad vos.

27 Tantum digne evangelio
Christi conversamini, ut sive
cum venero et videro vos sive
absens audiam de vobis, quia

---

19. *χριστου* ante *Ιησου* DFG. Goth. *Victn.* | post rel. Vulg. *m.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth.

20. *αποκαραδοκιαν*] *καραδοκιαν* FG.

— *ελπιδα*] praem. *την* 47.

— *ουδενι*] add. *ὑμων* FG.

— *παρρησιᾳ* ante *πασῃ* G*(non F.) | post *Clem.* 541. *Victn.*

21. *χριστος*] add. *εστιν* FG. Vulg. Syr.Pst. (Memph. Theb. Æg. iii.) Goth. | om. rel. Arm. *Clem.* 541. *Orig. Int.* ii. 461[a]. *Cypr.* 230. 347. *Hil.* 314[a]. *Victn.*

22. *δε* *Orig. Int.* ii. 131[f]. | *τε* D*. | om. *Iren.* 307. *Victn.*

— *εργου*] add. *εστιν* FG. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. *Iren.* 307. *Orig. Int.* ii. *Victn.* | om. *Clem.*

— *αιρησωμαι* B.

23. *δε* ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Æth. *Orig. Int.* i. 105[b]. iv. 597[a]. *Victn.* | *τε* *Clem.* 541. | ‡ *γαρ* ς. *Dem.* Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 131[f]. | om. Memph. Æg. iii. Arm.

— *εις* *Clem.* | om. DFG. (*του αναλυσαι* *Orig.* ii. 820[a]. *το αναλυσαι* iv. 19[a]. *καλλιον αναλυσαι* *Orig.* i. 73[d] *bis.* iii. 265[f].)

23. *πολλῳ* *Clem. Orig.* i. 73[d]. ii. *Orig. Int.* i. ii. 131[a]. iv. 597[a]. | *ποσῳ* D*FG. *Victn.*

— *γαρ* *Elz.* ABℵ[a]C. 17. 47. Memph. *Clem. Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iv. | om. *St.*3. ℵ*DFG. 37. KLP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. *Orig.* ii. 820[a]. *Victn.*

24. *επιμενειν* *Clem.* 541. *Orig.* i. 73[e]. ii. 820[a]. iv. 19[a]. | *επιμειναι* B. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 146. *Pet. Alex.* Routh. iv. 36.

— *εν τῃ σ.* BDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. *Victn.* | om. *εν* AℵCP. *Clem. Orig.* i. ii. 820[a]. iv. 19[a]. Cat. Cr. *Pet. Alex.*

25. *παραμενω* ABℵCD*FG. 17. Arm. | ‡ *συμπαραμενω* ς. D[c]. 37. 47. KLP.

— *πιστεως*] add. *ὑμων* ℵ*. (om.[c])

26. *περισσευῃ*] *-σευει* P. | *-σευσῃ* D.

— *εν χρ. Ιησ.* post *εν εμοι* FG. | ante Vulg. rel. *Victn.*

— *ἡ. ὑμας* sic 37.

27. *του ευαγγελιου* | *τῳ ευαγγελιῳ* (F)G. (*ἐὰν πολιτευσώμεθα ἀξίως αὐτοῦ* *Polyc.* ad Phil. v.)

27. *του χριστου*] om. ℵ*. (add.[a]) Arm. cdd.

— *πολιτευεσται* F(non G.)

— *του* 2°.] om. D*.

— *ειτε απων*] om. ℵ*. (add.[a])

— *ακουω* Bℵ*D*. 47. P. | ‡ *ακουσω* ς. Aℵ[a]CD[c]FG. 17*s*. 37. K*s*L.

— *μια ψυχης* FG.

28. *πτυρομενοι*] *πυρομενοι* 37. | *πτοουμενοι* 17.

— *εστιν αυτοις* ABℵCD*FG. 17. (47.) (P.) *Am. Fuld.* Memph. Æg. iii. Goth. Arm. *Victn.* (illis est Vulg. *Cl.*) | ‡ *αυτοις* † *μεν*″ *εστιν* ς. 37. K*s*L. Syr.Hcl. [Æth.] | *εστ. αυτ. μεν* D[c]. 47. P. | indicium perditionis eorum Syr.Pst.

— *ὑμων* ABℵC[2]. 17. 47. P. Syrr.(Pst.)& Hcl. Arm. | ‡ *ὑμιν* ς. D[c]. 37. KL. Vulg. Memph. Æg. iii. Goth. Æth. | *ἡμιν* C*D*FG. *Victn.*

29. *ὑμιν* *Clem.* 604. *Orig.* iv. 349[e]. Cat. Cr. Rom. 34. *Orig. Int.* iv. 528[a]. *Victn.* | *ἡμιν* A.

— *το* 1°. *Clem. Orig.* Cat. Rom. | om. FG. Arm.

---

21. vivere enim *Am.** | 23. esse cum Chr. *Cl.* | 24. est *om. Cl.* | 27. evangelium *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Æg. iii.) (Goth.) Arm. Æth.

μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,
28 καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων·
ἥτις ‡ ἐστὶν αὐτοῖς †″ ἔνδειξις ἀπωλείας, ‡ ὑμῶν″ δὲ
σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· 29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη
τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν,
ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· 30 τὸν αὐτὸν
ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ‡ εἴδετε″ ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε
ἐν ἐμοί.

II.

1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παρα-
μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ ‡ τις″
(d cap. 3:16.) σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, 2 d πληρώσατέ μου τὴν χα-
(¶ Æg. iii.) ράν, ἵνα ¶ τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχον-
τες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, 3 μηδὲν ‡ κατ'″ ἐρι-
θείαν ‡ μηδὲ″ * κατὰ″ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινο-
φροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν·
(e 1 Cor. 10:24. 4. ἑαυτ. ἕκαστος) 4 e μὴ τὰ ἑαυτῶν ‡ ἕκαστοι″ ‡ σκοποῦντες″, ἀλλὰ καὶ
τὰ ἑτέρων ‡ ἕκαστοι.″ 5 τοῦτο † ‡ φρονεῖτε″ ἐν ὑμῖν ὃ καὶ
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 6 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ
ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἶσα θεῷ, 7 ‡ ἀλλὰ″ ἑαυτὸν

statis in uno spiritu unianimes, conlaborantes fidei evangelii,
28 et in nullo terreamini ab adversariis; quae est illis causa perditionis, vobis autem salutis, et hoc a deo: 29 quia vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini,
30 idem certamen habentes quale et vidistis in me et nunc audistis de me.

1 Si qua ergo consolatio in Christo, si quod solacium caritatis, si quod societas spiritus, si quid viscera et miserationes,
2 implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem caritatem habentes, unianimes, id ipsum sentientes, 3 nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, 4 non quae sua sunt singuli considerantes, sed et ea quae aliorum. 5 Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Iesu, 6 qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo, 7 sed semet ipsum

---

29. πιστευειν *Clem. Orig.* iv. Cat. Rom. *Orig. Int.* iv. *Tert.* Scorp. 13. | om. G *txt.* (non F.)
30. οἱον] add. και D*FG. Vulg. *Tert. sic* Scorp. 13. | om. *Clem.* 604.
— εχοντες] εχον B*.
— ειδετε AB*ℵCD*. 17. 47². | ‡ ιδετε ς. B²DᶜFG. 37. 41¹. KLP. *Clem. sic.* || add. και C*.
— και νυν ακουετε εν εμοι *Tert.* (*Victn.*) | om. 47.
1. ει ter *Clem.* 604. | ἤ *sic* ter 17. | om. Æg. iii.
— τι *Clem.* | τις D*. 17. L.
— τις σπλ. ABℵCDFG. 17. 47. KLP. | ‡ τινα σπλ. ς. Vulg. *Cl. m. Clem. Victn.* | τι σπλ. 37. *Am.*
2. το ἐν Bℵᶜ DFG. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. rel. *Clem.* 604. *Hil.* 461ᶜ. | το αυτο Aℵ*C. 17. Goth. ut vid. | id ipsum Vulg. *m. Victn.* (vid. antea in eodem ver.)
3. κατ' εριθ. BℵCD*FG. 17. 37. LP. | ‡ κατα εριθ. ς. ADᶜ. 47*s*. Ks.
— μηδε ABℵC. 17. 37. Vulg. *m.* Memph. Arm. Æth. *Victn.* | ‡ η ς. DFG. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Hil.* 461ᶜ.
— κατα κενοδ. ABℵ*C. 17. 37. Vulg. *m.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Hil. Victn.* | * om. κατα ς. ℵᶜDFG. 47. KsLP. Goth. [Æth.]
3. ἡγουμενοι] προηγουμενοι D*K.
— ὑπερεχοντας] -τες DFG. | praem. τους B.
4. ἑαυτων (Syr. Hcl.) *Victn.* | ἑαυτου C². (ut vid.)?*. Syr. Pst. Goth.
— ἑκαστοι ABFG. 17. Vulg. *m.* (49.) (Æth.) | ‡ ἑκαστος ς. ℵCD. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Hil.* 462ᶜ. *Victn.* singula *m.* (7.) | ? om. Memph. Arm. || (εκαστοις κοπουντες FG.)
— σκοπουντες ABℵCDFG. 17. 47. P. Vulg. *m.* Goth. Arm. *Hil.* | ‡ σκοπειτε ς. 37. L. [Memph. Æth.] | σκοπειτω K. Syrr. Pst.&Hcl. *Victn.*
— και *Am. Fuld.* | om. D*FGK. Vulg. *Cl. m.* Æth. *Victn.*
— τα ἑτερ.] τα των ἑτερ. D*FG. | το ἑτερ. DᶜK.
— ἑκαστοι 2°. ABℵC *ut vid.* D. 17. 47. P. Memph. *Victn.* | ‡ ἑκαστος ς. 37. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. FG. Vulg. *m.* (*bis*). Æth. || cum seq. Aℵ*C. 17.
5. τουτο] † add. γαρ ς. ℵᶜDFG. 47. KsLP. Vulg. *m.* Syr. Hcl. Goth. *Hil.* 324ᵉ. *Victn.* | om. ABℵ*C. 17. 37. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 513ᶜ. *Eus.* c. Mcl. 94ᵃ·ᵇ. | "et" Syr. Pst.
5. φρονειτε ABℵC*DFG. 17. Vulg. *m.* Syrr. Pst.&Hcl. Æth. *Hil.* 324ᵉ. 1362ᵇ. *Victn.* | ‡ φρονεισθω ς. C³. 37. 47. KsLP. Memph. Goth. Arm. *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. *bis.*
— ὑμιν *Orig.* i. (De la Rue). *Eus.* c. Mcl. *Hil.* 323ᵉ. 1362ᵇ. *Victn.* | ἡμιν B. Æth. *Orig.* i. edd.
6. ἁρπακμον D*.
— το *Orig.* i. 513ᶜ. 641ᵈ. iii. 661ᵈ. iv. 37ᵉ. 156ᵈ. 260ᵇ. 446ᵈ. *Meth.* Jahn. 105. *Eus.* H.E. v. 2. (211.) viii. 10. (338.) D.E. 258ᵇ. 279ᵃ. c. Mcl. 25ᵃ. 29ᵃ. 75ᵃ. 94ᵃ ᶜ *bis.* ᵈ *bis.* Ecl. Pr. 74. 103. | om. FG. *Eus.* c. Mcl. 101ᵃ *ed.* in Psa. 550ᵉ.
7. αλλα BℵFG. 47. | ‡ αλλ' ς. ACD. rel. *Sethiani* ap. Hipp. Phil. x. 11. (318.) *Orig.* i. 513ᶜ. 641ᵈ. iv. 260ᵇ. *Eus.* H.E. viii. 10. D.E. *bis.* c. Mcl. 25ᵃ. 29ᵃ. Ecl. Pr. 103.

---

27. unanimes *Cl.* | 28. illis est *Cl.*
1. si qua soc. *Cl.* | si qua viscera (*om.* "et") *Cl.* | miserationis *Cl.* | 2. unanimes *Cl.* | 4. sed ea (*om.* "et") *Cl.*

ABℵCD
FG.
17.37.47.
KLP.

¶ Goth.

f Es. 45:23.
Rom. 14:11.
Rev. 5:13.

11. ἐξομολογήσεται

15. ἵνα ἦτε

g Deut. 32:5.

ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀν-
θρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρω-
πος [8] ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι
θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ·¶ [9] διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν
ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ *τὸ" ὄνομα τὸ
ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· [10] ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν
γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθο-
νίων, [11] καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι κύριος
Ἰησοῦς χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.
77 [12] Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκού-
σατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν
πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ
τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· [13] † θεὸς
γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ
ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. [14] πάντα ποιεῖτε χωρὶς
γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, [15] ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι
καὶ ἀκέραιοι, g τέκνα θεοῦ ‡ἄμωμα" ‡μέσον" γενεᾶς
σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φω-
στῆρες ἐν κόσμῳ, [16] λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύ-
χημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν

exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo, [8] humiliavit semet ipsum factus oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis. [9] Propter quod et deus illum exaltavit et donavit illi nomen super omne nomen, [10] ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium et terrestrium et infernorum, [11] et omnis lingua confiteatur quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris.

[12] Itaque, carissimi mei, sicut semper oboedistis, non ut in praesentia mei tantum, sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini: [13] deus enim est qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntate. [14] Omnia autem facite sine murmurationibus et hesitationibus, [15] ut sitis sine querella et simplices filii dei sine reprehensione in medio nationis pravae et perversae, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, [16] verbum vitae continentes, ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri neque in vacuum laboravi.

---

7. *ανθρωπων* *Orig. Int.* iii. 440b. 838f. *Cypr.* 290. | *ανθρωπου* *Orig.* i. 513c. *Cypr.* 317. *Hil.* 44c. 1053c.

— *ανθρωπος* *Orig.* i. 513c. 641d. Cat. Cr. Cor. 253. *Orig. Int.* iii. *Eus.* H.E. viii. 10. D.E. 446b. c. Mcl. 29a. Ecl. Pr. 190. in Es. 555e. in Ps. 406e. *Pet. Alex.* Routh. iv. 46. *Hil.* 44c. 323e. *Victn.* | *ανθρωποις* C*. | (*εν σχηματι δε ανθρωπου* *Hipp.* de Chr.&Antichr. 6. (7.) in Dan. 24.)

8. *ὑπηκος* FG. 37.

— *μεχρι* *Orig.* i. *bis.* iii. 725c. iv. 37e. 166a *bis.* 393e. 399a. 400e. 446c. Cat. Cor. *Eus.* D.E. 224c. 495b. 507c. c. Mcl. 70c. 75a. Ecl. Pr. 55. 89. in Ps 181e. 395e. | *αχρι* D*FG. | *ἑως* *Eus.* H.E. viii. 10. | (*τῳ θανατῳ* *Eus.* c. Mcl. 94d.)

— *σταυρου*] praem. *του* ℵ. | om. *Orig.* i. 641d. iv. 37e. 393e. 400e. 446c. Cat. Cor. *Eus.* H.E. D.E. *ter.* in Ps. *bis.*

9. *το ονομα* ABℵC. 17. *Hipp.* Frag. ii. 29. *Dion. Alex.* (ad Paul. Samos 27. sed. qu. de authentia epistolae). *Eus.* D.E. 136c. Ecl. Pr. 74. 234. | * om. *το* ς. DFG. 37. 47. KsLP. Arm. *Clem.* (exc. Theod.) 979. *Orig.* i. 513d. ii. 549f. in Prov. Mai 46. *Eus.* in Ps. 69b. 193a. 400a. || add. *εις* FG.

10. *Ιησου*] add. *χριστου* ℵ*. (corr.c) 47. Syr.Hcl.* Æth. *Orig.* ii. 496e. | om. *Clem.* 417. *Orig.* i. 786a. iii. 242d. iv. 144d. *Eus.* D.E. 136e. Ecl. Pr. 74. in Ps. 193a. 400a. 643e. *Novat.* 175. *Hil.* 44d. 177e. 324f. 421b. 548d.

— *καμψη* *Iren.* 48. *Clem.* *Orig.* i. 267f. ii. 496e. 549b. iv. 144d. Cat. Cr. Luc. 86. *Orig. Int.* iii. 361c. 939f. 961c. *Eus.* D.E. Ecl. Pr. 74. in Ps. 193a. 408a. *Cypr.* 317. (255. 290.) *Novat.* *Hil.* 44d. 177e. 324f. 421b. 459e. 515a. 545d. 989b. 1020b. (*Victn.*) | *καμψει* P. *Orig.* i. 268b. 786a. ii. 702c. iii. 242d. *Meth.* Jahn. 117. *Eus.* Ecl. Pr. 27. in Es. 544a. in Ps. 643e. in Luc. 172. | *καμπῃ* *Orig.* Cat. Cr. Eph. 160.

11. *εξομολογησηται* Bℵ. 17s. Vulg.*m.* *Iren.* 48. *Clem.* 417 et (exc. Theod.) 979. *Eus.* Ecl. Pr. 74. *Cypr.* 290. 317. *Novat.* 175. *Hil.* 44d. 177e. 189. 324f. 421b. 459e. 507b. 515a. 545d. 989b. 1020b. 1252a. *Victn.* | *-σεται* ACDFG. 37. 47. KLP. *Orig.* ii. 549f. 702c. iii. 242d. iv. 144d. Cat. Luc. *Eus.* Ecl. Pr. 27. in Es. 544a. in Ps. 643c. *Hil.* 1012a.

11. *ὁτι κυριος Ιησους χριστος* *Clem.* 417. *Orig.* i. 786b. iii. 242d. iv. 144d. Cat. Luc. *Orig. Int.* iii. 961c. *Eus.* Ecl. Pr. *bis.* et 149. in Es. *Cypr.* 290. 317. | *ὁτι χρ. κυρ. εις* K. | *ὁτι κυριος της δοξης Ιησ. χρ. σωτηρ* *Clem.* (exc. Theod.) 979. quia dominus Jesus in gloria est Dei Patris *Orig. Int.* i. 58b. || *χριστος*] om. FG. *m.* *Eus.* in Ps. 643e. *Novat.* *Hil.* 177e. 189. 324f. 421b. 459e. 507b. 515a. 545d. (975a.) 989c. 1012a. 1020b. 1282a.

12. *αγαπητοι* *Victn.* | *αδελφοι* A.

— *ὡς* Vulg. Syr.Hcl. *Victn.* | om. B. 17. *Harl.*² Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.

— *εν* 1°. *Victn.* | om. ℵcFG.

— *νυν* post *πολλῳ μαλλον* DFG. Arm. *Victn.*

— *εν τῃ απουσιᾳ μου* (*Victn.*) | om. FG.

13. *θεος*] † praem. *ὁ* ς. Db. 37. 47. L. | om. ABℵCD*FG. 17. KP. *Eus.* in Luc. (Mai 162.)

---

9. exaltavit illum *Cl.* | nomen 1°] add. quod est *Cl. Am.*² | 10. *om.* "et" 1°. *Cl.* | 13. est enim *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth.] Arm. Æth.

ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. [17] ‡ ἀλλὰ″ εἰ καὶ
σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως
ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· [18] τὸ ‡ δὲ″ αὐτὸ
καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Δ' [19] Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν·
[20] οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ
ὑμῶν μεριμνήσει· [21] οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦ-
§ Goth. σιν, οὐ τὰ † ‡ Ἰησοῦ χριστοῦ·″ [22] § τὴν δὲ δοκιμὴν αὐ-
τοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδού-
λευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. [23] τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω
πέμψαι, ὡς ἂν ‡ ἀφίδω″ τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς· [24] πέ-
ποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.
[25] ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν
καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπό-
στολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς
ὑμᾶς· [26] ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδη-
μονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. [27] καὶ γὰρ
ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ‡ ἀλλὰ″ ὁ θεὸς ‡ ἠλέη-
σεν αὐτόν,″ οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα

[17] Sed etsi immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestrae, gaudeo et congratulor omnibus vobis: [18] id ipsum autem et vos gaudete et congratulamini mihi.

[19] Spero autem in domino Iesu Timotheum cito me mittere ad vos, ut et ego bono animo sim cognitis quae circa vos sunt. [20] Neminem enim habeo tam unianimem, qui sincera adfectione pro vobis sollicitus sit: [21] omnes enim sua quaerunt, non quae sunt Iesu Christi. [22] Experimentum autem eius cognoscite, quoniam sicut patri filius mecum servivit in evangelio. [23] Hunc igitur spero me mittere mox ut videro quae circa me sunt: [24] confido autem in domino quoniam et ipse veniam ad vos cito. [25] Necessarium autem existimavi Epaphroditum fratrem et cooperatorem et commilitonem meum, vestrum apostolum et ministrum necessitatis meae, mittere ad vos, [26] quoniam quidem omnes vos desiderabat, et maestus erat propterea quod audieratis illum infirmatum. [27] Nam et infirmatus est usque ad mortem: sed deus misertus est eius, non solum autem eius verum etiam et mei, ne

---

13. *ενεργων*] add. *δυναμεις* A. | om. *Orig.* ii. 504[d]. *Eus.* in Luc. *Victn.*
— *εν ὑμιν* ante *ενεργων* 17. | post *Orig.* ii. (*ἡμιν*). *Victn.*
— *ευδοκιας*] add. *αυτου* C. Æth. | om. *Orig.* ii. *Victn.*
14. *και διαλογισμων Victn.* | om. K.
15. *γενησθε* BℵCD[c]. 17. 37. 47. KsLP. | *ητε* AD*FG. Vulg. *Cypr.* 309. *Victn.*
— *ακεραιοι και αμεμπτοι* 17.
— *αμωμα* ABℵC. 17. *Clem.* 310. *Victn. Graece.* | ‡ *αμωμητα* ς. DFG. 37. 47. KsLP. (vid. Deut. xxxii. 5.)
— *μεσον* ABℵCD*FG. 17. P. *Clem.* | ‡ *εν μεσω* ς. D[b]. 37. 47. KsL.
— *κοσμω Iren. Gr.* 232. *Clem. Cypr.* 12. 314. *Victn.* | *τω κοσμω τουτω* FG. *m. Orig. Int.* ii. 323[c].
16. *επεχοντες*] *εχοντες* ℵ*. (corr.[a])
— *καυχημα*] *καυχησιν* D.
— *εμοι*] add. *και* 37. | om. *Victn.*
— *ἡμεραν Victn.* | *-ρας* F(non G.)
— *ουδε*] *ουδ'* B.
17. *αλλα* A *ut vid.* BD*FG. | ‡ *αλλ'* ς. ℵCD[c]. rel.
— *ει και*] *και ει* FG. (*εις πενδ.* G.)
17. *χαιρω*] praem. *νυν* 17. | om. *Tert.* Scorp. 13. *Victn.*
— *και συγχαιρω* (*Clem.* 604.) *Tert. Victn.* | om. ℵ*. (add.[a])
18. *δε* Bℵ. 17. P. | ‡ *δ'* ς. ACD. rel.
19. *κυριω* ABℵD[c]. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr. Pst. &Hcl. Arm. Æth. | *χριστω* CD*FG. Memph. (in domino Jesu Christo *Victn.*)
— *ὑμιν*] *προς ὑμας* D*.
— *ευψυχω*] *εκψυχω* A.
20. *περι Clem.* 604. | *ὑπερ* L.
— *ὑμων Clem.* | *ἡμων* D*.
21. *οἱ Clem.* 604. | *ου* F(non G.)
— *Ιησου χριστου* AℵCDFG. 17. (47.) P. Vulg. Syr. Pst. Arm. *Clem. Victn.* (*του Ιησ. χρ.* 47.) | † *του″* ‡ *χρ. Ιησ.* ς. | *χρ. Ιησ.* BL. 37. *Fuld. Dem.* Syr. Hcl. Memph. Æth. *Rom.* | *του χριστου* K. Æth. *Platt.*
22. *εις το ευαγγελιον Victn.* | *εν τοις δεσμοις του ευαγγελιου* C.
23. *πεμψαι*] *εκπεμψαι* K.
— *αφιδω* AB*ℵD*FG. 17. | ‡ *απιδω* ς. B[2]C(*απειδω*)D[c]. 37. 47. KsLP.
24. *αυτος*] add. *εγω* ℵ[a]. | om. *Victn.*
24. *ταχεως* post *ελευσομαι* FG. (Memph.) | ante *Victn.*
— *ελευσομαι*] add. *προς ὑμας* Aℵ*(om.[c])CP. Vulg. Syr. Pst. Memph. | om. *Victn.* ‖ *ελευσεται* 17.
25. *και συνεργον Victn.* | om. D*.
— *της χριαν* F(non G.)
26. *επιποθων*] *επιπορθων* F(non G.)
— *ην*] om. 37*. (add.[l])
— *παντας* post *ὑμας* B. | ante Vulg. *Victn.* ‖ add. *ιδειν* (post *ὑμας*) Aℵ*CD. 17. 37. Syrr. (Pst.) &Hcl (Memph.) (Arm.) (Æth.) | om. Bℵ[c]FG. 47. KsLP. Vulg. Goth. *Victn.*
— *ὁτι ησθενησεν*] *αυτον ησθενηκεναι* D*FG. Vulg. (? Goth.) *Victn.* [C* *n.l.*]
27. *θανατω*] *-του* Bℵ[c]P.
— *αλλα* ABℵC *ut vid.* D. 17. | ‡ *αλλ'* ς. FG. rel.
— *ηλεησεν* ante *αυτον* ABℵC[2](* *n.l.*) DFG. 17. 37 (*ελεη.*) P. Vulg. Syrr. Pst. &Hcl. *Victn.* | ‡ post ς. 47. KsL. Goth.
— *ουκ*] *ουχ* D*.

19. me cito *Cl.* | 20. unanimem *Cl.* | 21. enim quae sua sunt *Cl.* | 22. quia sicut *Cl.* | 23. mittere ad vos *Cl.* | quo *Am.* | 25. vestrum autem apost. *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

μὴ λύπην ἐπὶ ‡ λύπην″ σχῶ. 28 σπουδαιοτέρως οὖν
ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ
ἀλυπότερος ὦ. 29 προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ
μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε·
30. κυρίου 30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον † χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν
‡ παραβολευσάμενος″ τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ
ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

III. Ε′ 78 1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, [h] χαίρετε ἐν κυρίῳ.
[h] cap. 2:18. 4:4. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ
ἀσφαλές. 2 βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς
ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· 3 ἡμεῖς γάρ ἐσμεν
ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι ‡ θεοῦ″ λατρεύοντες, καὶ καυ-
χώμενοι ἐν χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποι-
θότες, 4 καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί.
εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον,
¶ C. 5 περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς ¶
‡ Βενιαμείν,″ Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φα-
ρισαῖος, 6 κατὰ ‡ ζῆλος″ διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κα-
τὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.

tristitiam super tristitiam haberem. 28 Festinantius ergo misi illum, ut viso eo iterum gaudeatis et ego sine tristitia sim. 29 Excipite itaque illum cum omni gaudio in domino, et eiusmodi cum honore habitote, 30 quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit tradens animam suam, ut impleret id quod ex vobis deerat erga meum obsequium.

1 De cetero, fratres mei, gaudete in domino. Eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium. 2 Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. 3 Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu deo servimus et gloriamur in Christo Iesu, et non in carne fiduciam habentes; 4 quamquam ego habeam confidentiam et in carne. Si quis alius videtur confidere in carne, ego magis, 5 circumcisus octava die, ex genere Israhel, de tribu Beniamin, Hebreus ex Hebraeis, secundum legem Pharisaeus, 6 secundum aemulationem persequens ecclesiam dei, secundum iustitiam quae in lege est conversatus sine

27. *επι λυπην* ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. | ‡ *επι λυπη* ς. Ks.
— *σχω* ABℵCD^c. rel. | *εχω* D*FG.
28. *σπουδαιοτερως*] *-τερον* D*FG. | *-τερος* P. (C *n.l.*)
— *ουν* *Victn.* | *δε* FG. 17. | nunc Goth. [Æth.]
— *αυτον*] add. *προς ὑμας* 17. Syr.Pst. | om. *Victn.*
— *χαρητε*] *χαιρηται* F(non G.) | *-ειτε* P.
29. *προσδεχεσθε*] *προσδεξασθε* A?ℵ. | *προς δε εχεσθαι* FG (ad vero excipite *Lat.*)
— *ουν* *Victn.* | om. 17.
30. *χριστου* BFG. († *του″ χριστου* ς. D. 37. KsL.) Vulg. Syr.Pst. Goth. *Victn.* | *κυριου* Aℵ. 17. 47. P. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. C.
— *μεχρι*] *ἑως* DFG.
— *παραβολευσαμενος* ABℵDFG. | ‡ *παραβουλ.* ς. C. 17s. 37. 47. KLP.
— *ψυχῃ*] add. *αυτου* FG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Victn.*
— *αναπληρωσῃ*] *-σει* ℵ. 17. | *πληρωση* B.
— *με*] *εμε* ℵ*(corr.^c) 47.
1. *μου*] *μοι* FG.
— *τα αυτα* *Victn.* | *ταυτα* ℵ*(corr.^c) FGP. Memph.
— *ὑμιν* 1^0. *Victn.* | om. 47. Memph.

1. *ασφαλες*] praem. *το* A* *ut vid.*(*Tf.*) 37.
3. *θεου* ABℵ*CD^cFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. cod. Syr.Hcl.*mg.* Memph. *Eus.* in Ps. 449^b. "*qui spiritui Dei servimus.* Scio plerosque codices habere, *qui spiritu Deo servimus.* quantum autem inspicere potuimus plures Graeci hoc habent, *qui spiritui Dei servimus.*" *Augustinus*, Sermo clxix. (ed. Bassani vii. 808^f.) | ‡ *θεῳ* ς. ℵ^cD*P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Goth. Arm. Æth. *Orig.Int.* ii. 68^e. 230^e. iii. 837^d. iv. 487^d. 489^d. *Victn.*
— *ουκ εν* *Eus.* in Ps. *Victn.* | *ου* D.
4. *και εν* *Victn.* | om. *και* D*FG. ‖ *και εν σαρκι*] *τοιαυτην εχων εν κυριῳ* C^2(C* *n.l.*)
— *ει τις*] add. *δε* FG. *Luc.* 166. | om. *Victn.*
— *αλλος* *Victn.* | *αλλως* FG. 37. ‖ ante *δοκει* DFG. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. | post *Victn.*
— *σαρκι* 2^0. *Luc.* *Victn.* | *ὑμιν* 17.
— *εγω* 2^0] *πε* ℵ*. (corr.^a)
5. *Βενιαμειν* ABℵ. 37*. 47. L. Goth. | *-μην* FGKP. Memph. | ‡ *-μιν* ς. D. 17.
— *νομον*] praem. *τον* FG.
6. *ζηλος* ABℵ*D*FG. | ‡ *ζηλον* ς. ℵ^cD^b. 17s. 37. 47. KsLP.

6. *την εκκλησιαν*] om. *την* D*FG. ‖ add. *θεου* FG. Vulg. Arm. cdd. mg. | om. *Victn.*
7. *αλλα* BD*. | ‡ *αλλ'* ς. D^cF. 37. 47. KsLP. (*αλλι' τινα* F.) | om. AℵG. 17. *Luc.* 166.
— *ην μοι* AℵDFG. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Victn.* | *μοι ην* B. Vulg. *Luc.*
8. *μεν ουν* BDFG. 47. KL. | *μεν ουν* † *γε″* ς. Aℵ. 17. 37. P. Memph. *Graecè.* | om. Arm. Æth.
— *και* 1^0.] om. ℵ*. (add.^c) Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Æth. *Luc.* 166.
— *χριστου Ιησου* (B)ℵDFG. 17. 37. L. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Rom.* *Luc.* 166. (praem. *του* B.) | *Ιησ. χρ.* A. 47. KP. Vulg. Syr.Pst. Goth. Æth. *Platt.*
— *μου*] *ἡμων* AP. Syr.Hcl. Arm. Æth. *Luc.*
— *δι' ὁν* *Orig.* iii. 452^a. | *δι' ων* 17.
— *σκυβαλα*] † add. *ειναι* ς. Aℵ^cD^c. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Goth. | om. Bℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph.

29. habetote *Cl.*
3. servimus deo *Cl.*

Vulg. Syrr. P H. Memph. Goth. Arm. Æth.
7. [ἀλλὰ]
— μοι ἦν

7 ‡ ἀλλὰ″ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν
χριστὸν ζημίαν· 8 ἀλλὰ μὲν οὖν † καὶ ἡγοῦμαι πάντα
ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ
Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ
ἡγοῦμαι σκύβαλα †, ἵνα χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὑρεθῶ
ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου,
ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύ-
νην ἐπὶ τῇ πίστει, 10 τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύνα-
μιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ † κοινωνίαν † παθημά-
των αὐτοῦ, ‡ συμμορφιζόμενος″ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,
11 εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν ‡ τὴν ἐκ″
νεκρῶν· 12 οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι,
διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην
13 οὔπω λογίζ. ὑπὸ † χριστοῦ †. 13 ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι
κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος,
τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, 14 κατὰ σκοπὸν
διώκω ‡ εἰς″ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 15 ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶ-
μεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν

quaerella. 7 Sed quae mihi fuerunt lucra, haec arbitratus sum propter Christum detrimenta.
8 Verum tamen et existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi domini mei, propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora, ut Christum lucri faciam, 9 et inveniar in illo non habens meam iustitiam quae ex lege est, sed illam quae ex fide est Christi, quae ex deo est iustitia in fide,
10 ad agnoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem passionum illius, configuratus morti eius, 11 si quo modo occurram ad resurrectionem quae est ex mortuis.
12 Non quod iam acceperim aut iam perfectus sim: sequor autem si conprehendam in quo et conprehensus sum a Christo Iesu. 13 Fratres, ego me non arbitror conpraehendisse: unum autem, quae quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero quae sunt priora extendens me,
14 ad destinatum persequor, ad brabium supernae vocationis dei in Christo Iesu. 15 Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus: et si quid aliter sapitis, et hoc vobis deus

Arm. Æth. *Orig.* i. 387f. iii. 452e. *Orig. Int.* ii. 471e. *Luc.* 166. *Victn.*
9. εμην] post δικαιοσ. ℵ*. (corr.c) | om. L.
— εκ νομου *Luc.* 166. *Victn.* | εν νομῳ 17. | εκ του νομου L.
— επι τῃ] εν D*. *Luc.*
10. αναστασεως *Victn.* | γνωσεως ℵ*. (corr.a)
— γυναμην F(non G.)
— αυτου 1o. *Luc. Victn.* | om. D*.
— κοινωνιαν] † praem. την ς. ℵcDFG. 17. 37. 47. KsLP. | om. ABℵ*.
— παθηματων] † praem. των ς. AℵcD. rel. | om. Bℵ*.
— συμμορφιζομενος ABℵ*D*. 17. P. *Orig.* i. 438f. codd. | ‡ συμμορφουμενος ς. ℵcDc. 37. 47. KsL. *Orig.* i. ed. De la Rue. | συνφορτειζομενος FG. Goth. | cooneratus *g.* *Luc.* 166. cui honoratus *Iren.* 309 (cod.) particeps oneris *Victn.*
11. την εκ ABℵD. 17. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Iren.* 309. *Orig. Int.* iv. 459a. *Tert.* de res. car. 23. *Luc.* 166. *Victn.* | τῶν εκ FG. | ‡ των ς. 37. 47. KsL. (Memph.) Arm. [Æth.]
12. ουχ *Clem.* 129. | ουκ F(non G.)
— ελαβον] add. η ηδη δεδικαιωμαι D*(FG.) Goth. (om. η ηδη τετ.) *Iren.* 238. (δικαι. FG. -ομαι G*. praem. τετελειωμαι G*.) | om. *Clem.* 129. *Orig. Int.* iv. 459a. 675c. *Eus.* in Ps. 103a. *Tert.* de res. car. 23. *Hil.* 245a. *Victn.*
12. και bis Syr.Hcl. *Clem.* | om. D*FG. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.* ‖ και 1o. *Eus.* in Ps. | om. ℵ*. (add.c) Vulg. *Orig. Int.* iv. 459a. *Hil.* 51e. 239f. 245a. *Victn.* ‖ και 2o. *Victn.* | ει ℵ*. (corr.a)
— χριστου BD*FG. 17. Goth. Æth. *Rom. Clem. Orig. Int.* iv. 459a. *Tert. Hil.* 245a. *Victn.* (του χρ. Dc.) | † του″ χρ. † Ιησ.″ ς. 37. KsL. | χρ. Ιησ. Aℵ. 47. P. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Memph. Arm. | a Jesu Christo Syr.Pst. Æth. *Platt.* | a domino Jesu Syr.Hcl.*txt.*
13. εγω *Clem.* 129. *Orig. Int.* iv. 459a. *Tert.* de res. car. 23. *Victn.* | om. D*.
— εμαυτον *Clem.* | -τω P.
— ου BDcFG. 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.*txt.* Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 459a. *Tert. Victn.* | ουπω AℵD*. 17. 47. P. Syr.Hcl.* Memph. Æth. *Clem.*
— κατειληφεναι *Clem. Orig. Int.* iv. 459a. *Tert. Victn.* | κατιληφοτα FG.
— μεν] add. ουν K. | om. *Clem.* 129. *Orig.* ii. 626e. (et μεν) *Orig. Int.* iv. 459b. *Victn.*
— τοις δε *Clem. Orig.* ii. in Ps. Gall. 58. | εις δε τα D*FG. Vulg. | et ad ea *Orig. Int.* iv. | η τοις *Orig.* ap. Mai Auc. Cl. ix. 269. τοις *Hipp.* Frag. Lagarde 136. in ea *Hil.* 432c. ad ea vero Vulg.
13. επεκτ. *Clem. Orig.* i. 239d. ii. iii. 207d. in Ps. Gall. 58. *Orig.* ap. Mai. | απεκτ. FG.
14. κατα σκοπον *Clem.* | κατασκοπῶν 37 *sic.* Syr.Hcl.*mg.*
— εις ABℵ. 17. *Clem.* | ‡ επι ς. DFG. rel. *Pet. Alex.* Routh. iv. 37.
— του θεου *Orig. Int.* iv. | om. FG. *Clem.?* *Pet. Alex. Novat.* 257. *Victn.*
— χριστῳ Ιησου Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. *Victn.* | κυριῳ Ιησ. χρ. D*FG. | Jesu Chr. Syr.Pst. Æth.
15. τελειοι] add. εν χριστῳ Ιησου FG. | om. *Clem.* 129. *Orig. Int.* iv. 459b. 675c. *Hil.* 1097b. *Victn.*
— φρονωμεν] -νουμεν ℵL. *Clem.* (-νειτε Arm.) ‖ praem. ουν ℵ*. (corr.c) | om. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis. Hil. Victn.*
— φρονειτε] -νησητε 47.
— ὁ] om. D*.

8. *om.* "et" *ante* exist. *Cl.* | 9. Christi Jesu *Cl.* | 10. cognoscendum *Cl.* | 12. quomodo comprehendam *Cl.* | 13. extendens meipsum *Cl.* | 14. supernae] super *Am.** | 15. sumus *om. Am.** (ut vid.)

ABℵD
FG.
17. 37. 47.
KLP.
ⁱ Gal. 6:16.

ἀποκαλύψει. 16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν,ⁱ τῷ αὐτῷ στοι-
χεῖν †.
17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε
τοὺς οὕτως περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.
18 πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον
ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
σταυροῦ τοῦ χριστοῦ, 19 ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ
θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ
ἐπίγεια φρονοῦντες. 20 ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν
οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα
κύριον Ἰησοῦν χριστόν, 21 ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶ-
μα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν † σύμμορφον τῷ σώματι
τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι
αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ‡ αὐτῷ″ τὰ πάντα.

IV. ϛʹ 1 ″Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι,
χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγα-
πητοί. 2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ
τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ· 3 ‡ ναὶ″ ἐρωτῶ καὶ σέ,
‡ γνήσιε σύνζυγε,″ συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ
τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ
ζωῆς.
79 4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε.
5 τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ
κύριος ἐγγύς. 6 μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ

revelabit. 16 Verum tamen ad quod pervenimus, ut idem sapiamus et in eadem permaneamus regula.
17 Imitatores mei estote, fratres, et observate eos qui ita ambulant sicut habetis formam nos. 18 Multi enim ambulant, quos saepe dicebam vobis, nunc autem et flens dico, inimicos crucis Christi, 19 quorum finis interitus, quorum deus venter et gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. 20 Nostra autem conversatio in caelis est, unde etiam salvatorem expectamus dominum Iesum Christum, 21 qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem qua possit etiam subiecre sibi omnia.

1 Itaque, fratres mei carissimi et desiderantissimi, gaudium meum et corona mea, sic state in domino, carissimi. 2 Evhodiam rogo et Syntychen depraecor id ipsum sapere in domino. 3 Etiam, rogo et te, germane conpar, adiuva illas quae mecum laboraverunt in evangelio cum Clemente et ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae.

4 Gaudete in domino semper: iterum dico, gaudete. 5 Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus prope est. 6 Nihil solliciti sitis, sed in

16. *τῳ αυτῳ στοιχειν* absque additamento ABℵ*. 17. Memph. Theb. *ap. Gb.* Æth. *Rom.* *Hil.* 1097ᵇ. | † add. *κανονι το αυτο φρονειν* ϛ. ℵᶜ. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. | *το αυτο φρονειν τῳ αυτῳ* (-οι D*.) *στοιχειν* D*(FG. *συνστοιχ.*) *Victn.* (add. *κανονι* Dᶜ.) | *το αυτ. φρον. τῳ αυτ. κανονι στοιχειν* 37. (Vulg.) (Goth.) (Arm.) Æth. *Patt. ut vid.*

18. *ελεγον Victn.* | *ελεγομεν* D*.

— *νυνι* 37.

— *και Luc.* 159. 256. | om. D*. *Victn.*

20. *γαρ* MSS. Syr.Hcl.*txt.* Memph. *Victn.* | *δε* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Goth. Arm. Æth. *Iren.* 308. *Clem.* 554. *Orig.* iii. 459ᵉ. 693ᵇ. *Orig. Int.* ii. 53ᵉ. 191ᵉ. 292ᵈ. *Eus.* in Ps. 594ᶜ. Theoph. (Mai 147.) *Cypr.* 235. 308. *Hil.* 403ᵉ. 545ᵉ. 1099ᵃ. (*και ἡμων Orig.* iii. 459ᵉ.)

21. *συμμορφον*] † praem. *εις το γενεσθαι αυτο* ϛ. Dᵇ. 17. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. 548ᵇ. 600ᵇ. (686ᵇ.) *Victn.* "ut fiat." *Orig. Int.* iv. 596ᵇ. | om. ABℵD*FG. Vulg.*m.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 308. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 295. *Orig. Int.* i. 37ᵇ. iv. 595ᶜ. *Eus.* c. Mcl. 177ᶜ. 185ᵇ. *Tert.* adv. Marc. v. 20. *Cypr.* 235. 308. *Hil.* 22ᵇ. 1102ᵈ.

21. *τῳ σωματι Eus.* c. Mcl. | *του σωματος* FG.

— *κατα*] praem. *και* 47. | om. *Eus.* c. Mcl. *Hil.* 1102ᵈ. *Victn.*

— *αυτῳ* ABℵ*D*FG. 17. 47. KP. *Eus.* c. Mcl. *Victn.* | ‡ *ἑαυτῳ* ϛ. ℵᶜDᶜ. 37. L. Vulg. *Hil.* 1102ᵈ.

1. *μου* 2⁰.] om. B.

— *χαρα Victn.* | *χαρις* FG.

— *οὑτως*] praem. *και* FG.

— *αγαπητοι*] om. D*. Goth. *Victn.* ‖ add. *μου* B. 17. Syr.Pst. (e punctis) Memph. (nostri Æth.)

2. *Ευοδιαν Elz.* Syr.Hcl.*mg.Graecè* ABℵDFG. 17. 37. KL. Memph. | *Ευωδιαν St.* 3. 47. P.

2. *Συντυχην* Syr.Hcl.*mg. Gr.* | *-χειν* 17. 37. LP.

3. *ναι* ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Victn.* | ‡ *και* ϛ. Vulg. ("etiam") Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 461ᶜ. [Memph.]

— *γνησιε* ante *συνζυγε* (*s. συζ.*) ABℵD. 17. 47. P. Vulg. Goth. (Arm.) Æth. *Orig. Int.* iv. *Victn.* | ‡ post ϛ. 37. KsL. | *εγνησιε γερμανε συνζυγαι* FG.

— *συνλαμβανου* B*ℵD*FG. 17.

— *μετα και* Syr.Pst. Memph. *Eus.* H.E. iii. 15. (107.) | om. *και* D*FG. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Victn.* *Orig.* iv. 153ᵈ.

— *και των λοιπων συνεργων μου Orig.* iv. *Victn.* | *κ. των συνεργων μου και των λοιπων* ℵ*. (corr.ᶜ)

15. revelavit *Am.* | 17. formam nostram *Cl.* | 19. venter est *Cl.* | 20. dominum nostrum *Cl.* | 21. reformavit *Am.* | etiam possit *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτή-
ματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν· 7 καὶ ἡ εἰρήνη
τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς
καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.
8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα
σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα
εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογί-
ζεσθε· 9 ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε
k Rom. 15:33. καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, k καὶ ὁ θεὸς τῆς
εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
Ζ΄ 10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε,
ἠκαιρεῖσθε δέ. 11 οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ
γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι. 12 οἶδα ‡ καὶ″
ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν
πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ
περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· 13 πάντα ἰσχύω ἐν τῷ
ἐνδυναμοῦντί με †. 14 πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγ-
κοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 15 οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς,
Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλ-
θον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώ-
νησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς
μόνοι· 16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς
εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. 17 οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ
¶ Goth. δόμα, ‡ ἀλλὰ″ ἐπιζητῶ ¶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα

omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud deum. 7 Et pax dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intellegentias vestras in Christo Iesu.
8 De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus, si qua laus, haec cogitate; 9 quae et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me, haec agite; et deus pacis erit vobiscum.
10 Gavisus sum autem in domino vehementer, quoniam tandem aliquando refloruistis pro me sentire; sicut et sentiebatis, occupati autem eratis. 11 Non quasi propter penuriam dico: ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. 12 Scio et humiliari, scio et abundare: ubique et in omnibus institutus sum, et satiari et esurire et abundare et paenuriam pati. 13 Omnia possum in eo qui me confortat. 14 Verum tamen bene fecistis communicantes tribulationi meae. 15 Scitis autem et vos, Philippenses, quod in principio evangelii, quando profectus sum a Machedonia, nulla mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos soli, 16 quia et Thessalonicam semel et bis in usum mihi misistis. 17 Non quia quaero datum, sed requiro fructum

5. *ὑμων Victn.* | *ὑμιν* 37.
— *πασιν*] add. *τοις* A.
6. *μετα*] *μετ'* Bℵ.
7. *θεου* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* *Orig.* i. 276^d. iv. 48^d. 358^d. *Orig. Int.* ii. 267^c. iv. 618^c. 681^c. *Hil.* 389^e. *Victn.* | *χριστου* A. Syrr.Hcl.*mg.*
— *νοηματα* *Orig.* iv. 358^d. Cat. Cr. Eph. 224. *Orig. Int.* ii. iv. *bis.* | *σωματα* FG. *Tol. m.* Goth. *Victn.*
8. *ὁσα ἁγνα* ante *ὁσα δικαια* 37. | post *Clem.* 562. *Victn.*
— *ει τις* 1°. *Clem.* | *ἤ τις* K. 17.
— *επαινος*] add. *επιστημης* D*FG. Vulg. *Cl. Am.*² | om. *Am.** *Tol. Clem. Eus.* H.E. de Mart. Pal. 12. (435.) *Victn.*
9. *ειδετε*] *ιδετε* D^bFG. 37. 47. KL. *Clem.* 562. | om. *Victn.*
10. *ανεθαλετε*] *εθαλατε* D*. | *ενθαλετε* Syr.Hcl.mg.*Gr.*
— *το*] *του* FG.
12. *οιδα και* ABℵDFG. 17. 37 *Scr.* 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. *Clem.* 608. *Orig. Int.* iv. 539^c. | ‡ *οιδα δε* ς. | *οιδα δε και* 37 *Treg.* | *οιδα* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
12. *οιδα* 2°. *Clem. Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. 47. Æth.
— *και χορ. και πειναν* *Clem. Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. 47.
— *και περ.* 2°. *Clem. Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. *Am.* | om. *και* A.
13. *ισχυω* *Clem.* 608. *Orig.* i. 794^e. iv. 39^d. 210^b. Cat. Cr. Cor. 341. *Eus.* in Es. 577^b. in Ps. 33^c. 60^b. 159^b. 285^a. 295^b. 364^e. 595^e. (*ισχυομεν* *Eus.* in Es. 363^d.) | *ισχω* FG.
— *ενδυναμουντι* *Clem. Orig.* i. iv. *bis.* & 310^e. Cat. Cor. *Eus.* in Es. *bis.* in Ps. 7^{ies}. | *δυναμουντι* 37.
— *με*] † add. *χριστῳ* ς. ℵ^cD^c(FG. *χριστου*) 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (*Orig.* i. 205^b.) *Orig. Int.* i. 141^c. ii. 257^c. 461^c. 472^a. *Eus.* in Ps. 33^c. 60^b. | *χριστῳ Ιησου τῳ κυριῳ ἡμων* *Orig.* i. 794^e. | *χριστῳ Ιησου* *Orig.* iv. 39^d. 210^b. 357^e. Cat. Cor. *Eus.* in Ps. 595^e. | om. ABℵ*D*. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Clem. Eus.* in Es. 577^b. in Ps. 159^b. 285^a. 295^b. 364^e. *Victn.* (*ἡμας θεῳ* *Eus.* in Es. 363^d.)
14. *ποιησαται* FG.
— *μου* post *τῃ θλιψει* DFG. Vulg.
15. *δε* Vulg. Syr.Pst. Memph. *Victn.* | om. D*. 37. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth.
— *ουδεμια*] praem. *ὁτι* D*FG. Æth. | om. *Victn.*
— *μονοι* *Victn.* | om. A*. Arm.
16. *απαξι* FG.
— *εις*] om. AD*. Arm. Æth. *Victn.*
— *μοι* Syr.Hcl. Goth. Æth. *Victn.* | *μου* D*LP. Syr.Pst. Memph. Arm.
17. *δωμα* L.
— *αλλα* ABP. | ‡ *αλλ'* ς. ℵD. rel.

8. laus disciplinae *Cl. Am.*** | 12. et abundare 2°. *om. Am.* | 15. Machedoniam *Am.** | 17. quaero quia *Am.** (non om. quia).

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.
Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

εἰς λόγον ὑμῶν· 18 ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω,
πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ'
ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ
θεῷ. 19 ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν
κατὰ ‡ τὸ πλοῦτος″ αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.
20 τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. 22 ἀσπάζονται
ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ [1] οἱ ἐκ τῆς Καίσα-
ρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου † Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ ‡ τοῦ
πνεύματος″ ὑμῶν. †.

[1] cap. 1 : 13.

abundantem in rationem vestram. 18 Habeo autem omnia et abundo: repletus sum acceptis ab Epaphrodito quae misistis, odorem suavitatis, hostiam acceptam placentem deo. 19 Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu. 20 Deo autem et patri nostro gloria in saecula saeculorum, amen.

21 Salutate omnem sanctum in Christo Iesu. 22 Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Caesaris domo sunt. 23 Gratia domini Iesu Christi cum spiritu vestro, amen.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

17. *λογον*] praem. *τον* FG.
18. *δε* Syr.Hcl. | om. 17. Syr.Pst. | enim *Victn.*
— *παρα Επαφροδιτου* *Iren.* 251. *Orig. Int.* ii. 204ᵃ. *Cypr.* 214. *Victn.* | om. A. | *παρ' Επαφρ.* P. | *απο Επαφρ.* ℵᵃ.
— *τα*] *το* D*.
— *υμων*] add. *πεμφθεντα* FG. (Vulg.) *m.* (Syr.Pst.) *Iren.* *Orig. Int.* ii. 204ᵃ. *Cypr.* 214. *Victn.* | add. *πενφθεν* D*.
— *οσμην*] praem. *εις* 17. *Orig. Int.* ii. | om. *Iren. Cypr. Victn.*
19. *πληρωσει* ABℵDᶜKsLP. Memph. Arm. Æth. | *πληρωσαι* D*FG. 17. 37. 47. Vulg. *Victn.*
— *το πλουτος* ABℵ*D*(FG *του*). 17. P. | ‡ *τον πλουτον* ς. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsL.
— *αυτου* *Victn.* | *υμων* D*.
19. *εν δοξη* *Victn.* | om. *εν* ℵ*. (add.ᵃ)
20. *ἡ δοξα*] praem. *ᾧ* ℵ*. (om.ᶜ)
— *των αιωνων* *Victn.* | om. 47. KL.
21. *ασπασθαι* FG.
22. *υμας* *Victn.* | om. FG.
— *παντες* (non om. 17.) post *οἱ ἁγιοι* 47. | ante *Victn.*
— *δε* *Victn.* | om. 17. L*Tf.*
— *εκ*] *απο* B.
23. *κυριου*] † add. *ἡμων* ς. DP. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Æth. *Victn.* | om. ABℵFG. 17. 37. 47. KL. *Am.* Syr.Hcl *txt.* Arm.
— *του πνευματος* ABℵ*DFG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Victn.* | ‡ *παντων* ς. ℵᶜ. 37. KsL. Syrr.Pst.& Hcl.
— fin.] † add. *αμην* ς. AℵD. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. BFG. 47.

Subscriptio *προς Φιλιππησιους* ABℵ. 17. | *προς Φιλιππηνσιους επληρωθη (αρχεται προς Θεσσαλονικεις ᾱ)* D. | *ετελεσθη προς Φιλιππησιους (αρχ. πρ. Κολ.)* FG. | *του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Φιλιππισιους εγραφη απο Ρωμης δι' Επαφροδιτου* L. | *εγραφη απο Ρωμης δια Επαφροδιτου* 37. | *προς Φιλιππησιους εγραφη απο Ρωμης δι' Επαφροδιτου* 47. K. (P *n.l.*) || add. *εγραφη απο Ρωμης* B². || add. *στιχοι σ̄* (?) ℵ *man. rec.* | *στιχων ση* 47. K *utvid.* L.

17. in ratione vestra *Cl.* (orationem *Am.** ut vid.) | 23. domini nostri *Cl.*

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

ΑΒℵ[C]D. FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.P. H. Memph. Arm. Æth. Α′

§ C.

[a] Phil. 1:3. 1 Thess. 1:2. 2 Thess. 1:3.
[b] Eph. 1:15. Philem. 5. ver. 9.

80 1 Παῦλος ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ διὰ θελή-
ματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, 2 τοῖς ἐν Κο-
λασσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ·
§ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν†.
3 [a] Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε ‡ ὑπὲρ″ ὑμῶν προσευ-
χόμενοι, 4 [b] ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ‡ ἣν ἔχετε″ εἰς πάντας τοὺς
ἁγίους, 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας
τοῦ εὐαγγελίου 6 τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς
καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ † ἔστιν καρποφορούμενον

1 Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem dei et Timotheus frater, 2 his qui sunt Colosis sanctis et fidelibus fratribus in Christo Iesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro.

3 Gratias agimus deo et patri domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes, 4 audientes fidem vestram in Christo Iesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes 5 propter spem quae reposita est vobis in caelis, quam audistis in verbo veritatis evangelii, 6 quod pervenit ad vos, sicut et in universo mundo est et fructificat et crescit sicut

---

Inscriptio

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΑΒ*. 47. K. (Syrr. Pst.&Hcl.*mg.Gr.*)

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ ℵB[1].

Προς Κολοσαεις 17.

Προς Κολασαεις 37.

ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ D (post Eph.) (-σαις)FG. (ad summas paginas Κολοσσαεις bis.; Κολασσαεις semel; Κολαοσαεις semel; Κολοσσαις semel G.)

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤ̂Ο ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤ̂Ο ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ L.

....ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ P.

1. *χριστου Ιησου* ABℵFG. 17. LP. *Am.* Syr.Hcl. Memph. ‖ ‡ *Ιησ. χρ.* ς. D. 37. 47. Ks. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Arm. Æth.

2. Κολασσαις *St.* 3. C *in subscr.* 17. 37 *sic.* 47. KP. Syrr.Pst.&Hcl. (et mg. Graece in titulo) vid. *Clem.* 325. 682 *sic. Orig.* i. 171. 583[a]. iv. 174[e]. Κολασια Memph. | Κολοσσαις *Elz.* BℵDFGL. Vulg. Arm. *Clem.* 593. 771. (εν Κολσσαις *sic.* Syr.Hcl.mg. *hic. Graecè.*) (-σαεις D*.) [A *n.l.*]

2. *αδελφοις* ante *άγιοις και πιστοις* P. Syr.Pst.

— *χριστῳ*] add. *Ιησου* AD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. | om. BℵD[c]. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. (*sic.*) Arm. Æth.

— fin.] † add. *και κυριου Ιησου χριστου* ς. AℵCFG. 37. 47. (P.) Vulg. *Cl.* SyrHcl.* Memph. Arm. (*και Ιησ. χρ. του κυριου ἡμων* P.) *Tol. Demid.* Syr.Hcl.* | om. BD. 17. KL. *Am. Harl.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Theb. (*Gb.*) Æth. Ar.B. (i.e. Lectiones Bedwelli, e cod. Arabico antiquissimo). "ad Colossenses vero, Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro dicit, et non addit, Et domino nostro Jesu Christo." *Orig. Int.* iv. 467[e]. *Κολοσσαεῦσιν ἐπιστέλλων καὶ εἰπών, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, τὸν υἱὸν ἐσίγησεν, καὶ οὐ προσέθηκεν ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.* *Chrys.* x. 651[d]. *ἀπὸ θεοῦ, φησίν, πατρὸς ἡμῶν· καίτοι ἐν ταύτῃ τὸ τοῦ χριστοῦ οὐ τίθησιν ὄνομα.* *Chrys.* xi. 324[a]. (*om. χαρις* ad fin. *Fuld.*)

3. *ευχαριστουμεν*] *ευχαριστω* C[2]. Arm. ed.

— *και πατρι* AℵC[2]D[c]. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Arm. | *τῳ πατρι* D*FG. | om. *και* BC*. *Harl.*[2] Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. Ar.B.

— *χριστου*] om. B.

— *ὑπερ* BD*FG. 17. 37. 47. Syr.Hcl. | ‡ *περι* ς. AℵCD[c]KLP. Syr.Pst.

4. *ακουσαντες*] *ακουοντες* 17.

— *ὑμων*] add. *την* 37 *Scr.* 47.

— *χριστῳ*] *κυριῳ* Aℵ*. (corr.[c])

— *ἡν εχετε* AℵCD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. | om. B. | ‡ *την* ς. D[c]KsL. Syr.Pst. Æth. (ut vid.) vid. Eph. i. 15.

6. *εν παντι*] om. *εν* K.

— *κοσμῳ*] † add. *και* ς. D[b]FG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵCD*. 17. P. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. Ar.B.

1. Jesu Christi *Cl.* | 2. eis qui *Cl.* | 3. Patre nostro et Domino Jesu Christo *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.
§ Goth.
7. ὑπερ ὑμῶν

[*] καὶ αὐξανόμενον,″ καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας
ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ § ἐν ἀληθείᾳ·
7 καθὼς † ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συν-
δούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ‡ ἡμῶν″ διάκονος
τοῦ χριστοῦ, 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγά-
πην ἐν πνεύματι. 9 [c] διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ᾽ ἧς ἡμέ-
ρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχό-
μενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν
τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει
πνευματικῇ, 10 [d] περιπατῆσαι † ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς
πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφο-
ροῦντες καὶ αὐξανόμενοι ‡ τῇ ἐπιγνώσει″ τοῦ θεοῦ·
11 ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς
δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν
μετὰ χαρᾶς·

B′
[c] Eph. 1:15, etc.
[d] Eph. 4:1. 1 Thes. 2:12.

in vobis, ex ea qua audistis die et cognovistis gratiam dei in veritate, 7 sicut didicistis ab Epaphra carissimo conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu, 8 qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu. 9 Ideo et nos, ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes et postulantes ut impleamini in agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali, 10 ut ambuletis digne deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes et crescentes scientia dei, 11 in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia et longanimitate cum gaudio,

12. ἱκαν. ὑμᾶς

81 12 Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι
ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ
φωτί, 13 ὃς ‡ ἐρύσατο″ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκό-
τους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς

12 gratias agentes patri, qui dignos vos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, 13 qui eripuit vos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum filii dilectionis suae,

6. *και αυξανομενον* ABℵCD*FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Gb.*) (Arm.) Æth. | * om. ϛ. D^{b}K.
— *εν ὑμιν*] om. *εν* D*. (*εν ὑμιν* D^{b}. D* n.l.) | *εν παντι τῳ κοσμῳ* 47.
— *ἡς*] om. FG.
7. *καθως*] † add. *και* ϛ. D^{c}. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Arm. (*Rieu.*) | om. ABℵCD*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. (*Gb.*) Æth. Ar.B.
— *εμαθετε*] *εμαθατε* ℵ. | *μαθεται* FG.
— *απο*] *παρα* 17.
— *Επαφρα* (sic Syr.Hcl.mg. *Gr.*) | *Εφρα* 37.
— *ἡμων*] *ὑμων* 37**Scr.*
— *ὑπερ ἡμων* *Elz.* 1633. ABℵ*D*F*Gr.*G. | ‡ *ὑπ. ὑμων* ϛ. ℵ^{c}CD^{b}. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. Ar.B.
— *του χρ.*] om. *του* K.
9. *και αιτουμενοι* Ar.B. *Clem.* 682. | om. BK.
— *την επιγνωσιν* *Clem.* | *τῃ επιγνωσει* D^{b}. 37. Vulg.
10. *περιπατησαι*] † add. *ὑμας* ϛ. ℵ^{c}D^{c}. 47. KLP. Syr.Pst. Arm. | om. ABℵ*CD*FG. 17. 37 *Scr.* Memph. [Vulg. Goth. n. const.] *Clem.* 682.

10. *κυριου* *Clem.* | *θεου* 47. Vulg. Syr.Pst. (non Hcl.)
— *τῃ επιγνωσει* ABℵCD*FG. 17. (47). P. *Am.* Arm. *Clem.* 682. (praem. *εν* ℵ^{c}. 47. Vulg. *Cl.*) | ‡ *εις την επιγνωσιν* ϛ. D^{c}. 37. KL.
11. *δοξης* *Clem.* 682. | *ισχυος* 17.
12. *ευχαριστουντες* *Orig. Int.* ii. 451^{a}. | *ευχαριστουμε* *sic* C^{3}. ‖ add. *ἁμα* B.
— *τῳ* 1^{0}.] praem. *θεῳ* FG.
— *πατρι*] praem. *θεῳ* ℵ. 37. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Usc.* Ar.B. *Orig. Int.* ii. | praem. *θεῳ και* C^{3}. *Demid. Harl.** Syr.Hcl.* | om. ABC*D.rel. *Am.* Goth. Arm. *Zoh.* Æth.
— *ἱκανωσαντι* *Orig. Int.* ii. | *καλεσαντι* D*FG. 17. Goth. Arm. Æth. ‖ praem. *καλεσαντι και* B. | om. rel. Ar.B.
— *ἡμας* ACDFG. 17 *sic.* rel. Vulg. *Cl. m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm. (*Rieu.*) *Orig. Int.* ii. | *ὑμας* Bℵ. *Am.* *Tol.* Syr.Hcl.mg. Goth. Arm. (*Gb.*) Æth.
— *εν* *Orig. Int.* ii. | om. C*.
13. *ερυσατο* B*FGP. | ‡ *ερρυσατο* ϛ. AB^{2}ℵCD. rel.
— *ἡμας* Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Hil.* 138^{c}. | *ὑμας* P. *Am.* Goth.
14. *εχομεν* ℵCD. rel. | *εσχομεν* B. Memph. Ar.B. (A n.l.)
— *απολυτρωσιν*] † add. *δια του αἱματος αυτου* ϛ. Vulg. *Cl.* *Dem.* Syr.Hcl. Arm. (vid. Eph. i. 7. ubi *Iren.* 293. spectat.) | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. *Am.* *Fuld.* *Harl.* Syr.Pst. Memph. Theb. (*Gb.*) Goth. Æth. Ar.B.
— *την αφεσιν*] om. D*.
15. *ὁς* *Clem.* exc. Theod. 973. *Orig.* i. 681^{e}. *Mcl.* ap. Eus. 24^{a}. 46^{d}. *Eus.* P.E. 541^{a}. D.E. 210^{d}. 213^{a}. | *ὁ* FG.
16. om. ver. Marcion. *Tert.* c. Marc. v. 19.
— *τα παντα* *Iren.* 21. *Gr.* *Orig.* iii. 226^{c}. 727^{a}. 766^{c}. 788^{c}. *Orig. Int.* i. 71^{d}. 89^{c}. 98^{d}. 191^{a}. *Syn. Ant.* (Routh. iii. 293.) *Mcl.* ap. Eus. 48^{c}. *Eus.* P.E. 541^{a}. D.E. 210^{d}. 213^{a}. c. Mcl. 135^{d}. 174^{c}. 195^{a}. *Hil.* 237^{a}. 976^{c}. 1304^{c}. | om. K.

6. die qua audistis *Cl.* | 8. dilectationem *Am*.* | 9. in *ante* agnitione] om. *Cl.* & *Am.*^{2} | 10. in *ante* scientia] add. *Cl.* | 12. Deo patri *Cl.* | dignos nos *Cl.* | 13. eripuit nos *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.
e Eph. 1:7.

Γ' ἀγάπης αὐτοῦ, 14 e ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν †,
τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· 15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ
τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· 16 ὅτι ἐν
αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα † ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ [τὰ]
ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε
κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι'
αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται, 17 καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ
πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, 18 καὶ
αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας·
ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένη-
ται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· 19 ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκη-
σεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, 20 καὶ δι' αὐτοῦ
ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας
διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, †, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς
f Eph. 2:16. 4:18. Δ' γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· 21 f καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας
ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς
22. ἀποκατηλλάγητε — ἔργοις τοῖς πονηροῖς, 22 νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ
σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παρα-
στῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους

14 in quo habemus redemptionem, remissionem peccatorum, 15 qui est imago dei invisibilis, primogenitus omni creaturae, 16 quia in ipso condita sunt universa et in caelis et in terra, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates. Omnia per ipsum et in ipso creata sunt, 17 et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant, 18 et ipse est caput corporis ecclesiae: qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens, 19 quia in ipso conplacuit omnem plenitudinem habitare 20 et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, sive quae in terris sive quae in caelis sunt. 21 Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis, 22 nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem, exhibere vos sanctos et immaculatos et

16. *εν τοις*] † praem. *τα* ς. AℵcCDc. 47. KL. Goth. Arm. *Orig.* iii. 727a. *Orig. Int.* i. 71d. 98d. 191a. *Syn. Ant. Eus.* P.E. D.E. *bis.* et 220d. c. Mcl. 67b. 135d. 174c. 195a. Ecl. Pr. 99. (*τα τε* C. *Mcl.* ap. Eus.) vid. ver. 20. | om. Bℵ*D*FG. 17. 37. P. *Orig.* iii. 226c. 766c. 788c. *Hil. ter.*

— *τα επι της* AℵcCD. rel. *Orig.* iii. 727a. *Orig. Int.* i. 71d. 98d. 191a. *Syn. Ant. Mcl.* ap. Eus. *Eus.* P.E. D.E. *ter.* c. Mcl. *quinquies* Ecl. Pr. | om. *τα* Bℵ*. *Orig.* iii. 226c. 766c. 788c. *Hil. ter.*

— *τα ὁρατα και τα αορατα* *Clem.* exc. Theod. 979. *Orig. Int.* iv. 472d. *Eus.* c. Mcl. 135a. 195a. *Novat.* 94. 103. *Hil. ter.* | *τα αορατα και τα ὁρατα* 37. *ειτε ὁρατα ειτε αορ.* *Orig.* iii. 226c. 766c. 788c. *Syn. Ant. Eus.* P.E. D.E. 220d. c. Mcl. 67b. 174d. Ecl. Pr.

— *εις αυτον και δι' αυτον* 37. | Contra, *Orig.* iii. 766d. *Syn. Ant. Eus.* D.E. c. Mcl. 67b. 162c. *Hil.* 237b. 793f. 856e. 976c. 977a. 1304c.

— *εκτισται* *Orig.* iii. 766d. iv. 67c. *Syn. Ant. Eus.* D.E. c. Mcl. | *κεκτεισται* FG. | *εκτισαι* C.

17. *τα παντα* *Eus.* D.E. 210d. *Mcl.* ap. Eus. 44b. | om. *τα* DFG. 17*. Arm.

— *εν αυτῳ* *Eus.* c. Mcl. 44b. 67b. *Mcl.* ap. Eus. 44b. | om. *εν* FG. *Orig. Int.* i. 89c. *Hil.* 237b. 976c. 977a. 1094d. (*δι' αυτου* *Eus.* D.E.)

18. *ἡ κεφ.*] om. *ἡ* 17. 47. Arm. *Orig.* i. 692e.

— *ὁς*] *ὁ* FG. 37.

— *αρχη* Ar.B. *Hil.* 976c. 977a. | praem. *ἡ* B. 47. ‖ *απαρχη* 17.

— *εκ* *Iren.* 148. *Orig.* iii. 226d. *Orig. Int.* iv. 467c. *Mcl.* ap. Eus. 12a. *Cypr.* 285. *Hil.* 41d.e. 976c. 977a. | om. ℵ*. (add.c) *Iren.* 220. *Meth.* Jahn. 95. *Eus.* c. Mcl. 55c. MS.

19. *ευδοκησεν* BℵCFG. 17*s*. 37. 47. KL. *Hipp.* Phil. v. 12. (124.) *Orig.* iv. 12. *Eus.* D.E. 226b. | *ηυδοκ.* ADP. *Hipp.* Phil. viii. 13. (270.) *Eus.* in Ps. 354a.

20. *αποκαταλλαξαι*] -*ξη* A.

— *στ. αυτου*] † add. *δι' αυτου* ς. AℵCDb. 17. 37. KP. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Ar.B. (*ειρηνοποιησας* (*τα παντα* in Luc.) *δι' αυτου τα εν τοις ουρανοις* (*εν ουρανῳ* in Luc.) *και τα επι της γης* *Eus.* in Ps. 528c. in Luc. Mai 164.) | om. BD*FG. 47. L. Vulg. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Orig.* iv. 446e Cat. Cr. Eph. 150. Luc. 86. *Orig. Int.* ii. 186e. 239e. iii. 943a.

20. *της γης* *Orig.* iv. Cat. Cr. Eph. | om. *της* B. *Orig.* ii. 760e. (om. *γης* 47* ut vid.)

— *εν τοις* *Orig.* ii. (om. *τοις*) iv. Cat. Cr. | *επι τοις* L.

21. *τῃ διανοιᾳ* *Tert.* adv. Marc. v. 19. | *της διανοιας* D*FG. | *της διανοια sic* P. ‖ add. *ὑμων* FG. Syr. Hcl. Memph. Æth. | ejus D. *Lat. Iren.* 310. | om. *Tert.*

22. *νυνι*] *νυν* D*FG.

— *αποκατηλλαξεν* AℵCDc. 37. 47. KL(P.) vv. Ar.B. *Tert.* (*απεκατηλλαξεν* P.) | *αποκατηλλαγητε* B. | *αποκαταλλαγεντες* D*FG. *m.* Goth. *Iren.* | *αποκατηλλακηται* 17.

— *της σαρκος* *Iren.* 310. | om. Marcion. *Tert.* v. 19.

— *σαρ. αυτου* *Iren. Tert.* adv. Marc. v. 19. | om. *αυτου* FG.

— *θανατου*] add. *αυτου* AℵP. Syrr. Pst. & Hcl.* Memph. Arm. Æth. Ar.B. *Iren.* | om. BCD. rel. Vulg. Syr. Hcl. *txt.* Goth. *Tert.*

14. redemptionem] add. per sanguinem ejus *Cl.* | 15. omnis *Cl.* | 16. quoniam in ipso *Cl.* | om. "et" ante in caelis *Cl.* | 19. inhabitare *Cl.* | 20. reconciliari *Am.***

ABℵCD. (FG.) 17. 37. 47. KLP.

κατενώπιον αὐτοῦ· 23 εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμε-
λιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς
ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος
[g] Eph. 3:7. ἐν πάσῃ † κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, [g] οὗ ἐγενόμην
ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

E′ 24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν † ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ
ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χρι-
στοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ
[h] Eph. 3:2, 3, 5, 9. ἐστιν ἡ ἐκκλησία· 25 [h] ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος
κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς
ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 26 τὸ μυστή-
ριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ
τῶν γενεῶν, ‡ νῦν″ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ·
27 οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, ‡ τί τὸ″ πλοῦτος
τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ‡ ὅ″
ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· 28 ὃν
ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρω-
πον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σο-
φίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον
ἐν χριστῷ †, 29 εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ

inreprehensibiles coram ipso,
23 si tamen permanetis in fide
fundati et stabiles et inmo-
biles a spe evangelii quod au-
distis, quod praedicatum est in
universa creatura quae sub
caelo est, cuius factus sum ego
Paulus minister :

24 qui nunc gaudeo in pas-
sionibus pro vobis et adimpleo
ea quae desunt passionum
Christi in carne mea pro cor-
pore eius, quod est ecclesia,
25 cuius factus sum ego mini-
ster secundum dispensationem
dei, quae data est mihi in vos,
ut impleam verbum dei, 26 mys-
terium quod absconditum fuit
a saeculis et generationibus,
nunc autem manifestatum est
sanctis eius, 27 quibus voluit
deus notas facere divitias glo-
riae sacramenti huius in gen-
tibus, quod est Christus in
vobis, spes gloriae, 28 quem nos
adnuntiamus corripientes om-
nem hominem et docentes
omnem hominem in omni sa-
pientia, ut exhibeamus omnem
hominem perfectum in Christo
Iesu; 29 in quo et laboro cer-

---

23. *οὐ ηκουσατε*] om. K.
— *και μη*] om. *και* 17.
— *κτισει*] † praem. *τῃ* ϛ. ℵ[c]D[c]. 47. KLP. | om. ABℵ*CD*FG. 17. 37. Arm.
— *ὑπο τον ουρ.*] *ὑπ᾽ ουρ.* FG.
— *Παυλος*] add. *κηρυξ και αποστολος* Aℵ*P. (om. ℵ[c].) Syr.Hcl.*marg.* | add. praeco et Æth.
— *διακονος*] om. ℵ*P. (add. ℵ[c]). | praem. *και* A.
24. *νυν*] praem. *ὁς* D*FG. Vulg.
— *παθημασιν*] † add. *μου* ϛ. ℵ[c]. 37 *mg. man. rec.* 47. Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. ABℵ*CDFG. 17. 37*. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth.
— *ὑπερ*] om. ℵ*. (add.[a]) 37 *txt.* (add. *mg.*[1]) L.
— *ανταναπληρω*] *αναπληρω* FG. (vid. *Orig.* i. 298[a].)
— *τῃ σαρ.*] om. *τῃ* FG.
— *αυτου*] om. D*.
— *ὁ* ABℵD[b]. rel. | *ὁς* CD*. | om. 37.
— *ἡ εκκλ.*] om. *ἡ* D*.

25. *εγω*] add. *Παυλος* Aℵ*. 17. P. Arm.
26. *νυν* BℵCFG. 17. 37 *Scr.* 47. P. *Clem.* 682. | ‡ *νυνι* ϛ. AD. KL. *Eus.* c. Mcl. 99[d]. 101[b].
— *ν. δε* *Eus.* c. Mcl. *bis.* | *ὁ ν.* 37. 47. Arm. *Clem.* 682. (om. *δε* *Hil.* 518[e]. Ar.B.)
— *εφανερωθη* *Clem.* *Eus.* c. Mcl. *bis.* | *φανερωθεν* D*.
— *ἁγιοις* *Clem.* *Eus.* c. Mcl. *bis.* *Hil.* 518[e]. | *αποστολοις* FG.
27. *τι το* ABD[c]. 17. 37. KL. *Clem.* 682. (683.) *Eus.* c. Mcl. 99[d]. 101[b]. | ‡ *τις ὁ* ϛ. ℵC. 47. P. | *το* (om. *τι*) FG. *vid.* *Hil.* 518[e]. (*τον πλ.* D*. om. *τι*).
— *τουτου* *Clem.* 682. *Eus.* c. Mcl. *bis.* (*sic* om. *μυστηριου* Ar.B.) | *του θεου* D*FG. *Hil.* 518. | *του* ℵ*. (corr.[c]) *Clem.* 683.
— *ὁ* ABFG. 17. 47. P. quod *Hil.* 518[e]. | ‡ *ὁς* ϛ. ℵCD. 37. KL. *Eus.* c. Mcl. *bis.*
28. *και διδασκ. π. ανθρ.*] om. 47. L. *Clem.* 683 *e sil.*
— *παντα ανθ.* 2[o]. | om. D*FG. 17. Æth. Ar.B. *Clem.* 325. (om. *παντα ανθρ.* 1[o]. Syr.Pst. | Contra, *Clem.* 325. 683.)
28. *σοφιᾳ*] add. *πνευματικῃ* FG. (D *Lat.*) | om. Ar.B. *Clem.* 325. 683.
— *παραστησομεν* 37. P. | Contra, *Clem.* *bis.*
— *χριστῳ*] † add. *Ιησου* ϛ. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | praem. Syr.Pst. Ar.B. | om. ABℵ*CD*FG. 17. *Clem.* *bis.*
29. *εις*] *εν* FG.
1. *γαρ*] *δε* 37. 47. Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* | om. Arm. "et" Æth.
— *ὑπερ* ABℵCD[b]. 17. 47. P. Syrr.Pst.& Hcl. | ‡ *περι* ϛ. D*FG. 37. KL.
— *Λαοδικειᾳ*] add. et illis qui Hierapoli Syr.Hcl.* (e cap. iv. 13.)
— *ὁσου* K.
— *ἑωρακαν* ABℵ*CD*P. | ‡ *-κασιν* ϛ. ℵ[c]D[c]. 17. 37. 47. KL. [h. FG.]
— *εν σαρκι*] om. ℵ*. (add.[a])
2. *συμβιβασθεντες* ABℵ*CD*. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Arm. *Clem.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.
¶ Goth. ϛ' II.
¶ FG.

τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν
δυνάμει.¶
1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ‡ ὑπὲρ"
ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ¶ καὶ ὅσοι οὐχ ‡ ἑώρακαν"
τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ
καρδίαι αὐτῶν, ‡ συμβιβασθέντες" ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς
‡ πᾶν [τὸ] πλοῦτος" τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως,
εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ † χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ
εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ † γνώσεως
ἀπόκρυφοι· 4 τοῦτο [δὲ] λέγω, ἵνα ‡ μηδεὶς" ὑμᾶς πα-
ραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ· 5 [1] εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ
ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ
βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς
χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
82 6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν
τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 7 ἐρριζωμένοι καὶ
ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι † τῇ
πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες † ἐν εὐχα-
ριστίᾳ. 8 βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν
διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν

[1] 1 Cor. 5:3.

7. περισσ. [ἐν αὐτῇ]

tando secundum operationem eius, quam operatur in me in virtute.

1 Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro his qui sunt Laudiciae et quicumque non viderunt faciem meam in carne, 2 ut consolentur corda ipsorum, instructi in caritate et in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitione mysterii dei patris Christi Iesu, 3 in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi. 4 Hoc autem dico ut nemo vos decipiat in suptilitate sermonum. 5 Nam etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum, gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius quae in Christo est fidei vestrae.

6 Sicut ergo accepistis Christum Iesum dominum, in ipso ambulate, 7 radicati et superaedificati in ipso et confirmati fide sicut et didicistis, abundantes in gratiarum actione. 8 Videte ne quis vos decipiat per philosofiam et inanem fallaciam secundum

683. *Hil.* 1025^c. | ‡ -θεντων ϛ. ℵ^cD^c. 37. 47. KL. Syr.Hcl.mg.*Gr.*
2. και] om. D*. *Hil.*
— παν το πλουτος A(Bℵ*)C. 17. (*Clem*) | (om. το Bℵ*. *Clem.*) | ‡ παντα πλουτον ϛ. ℵ^c(D.) 37. 47. KLP. (π. τον πλ. D*.)
— του θεου χριστου B. *Hil.* 1025^{c.d.} "in agnitionem sacramenti Dei Christi in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconsi. Deus Christus sacramentum est, et omnes sapientiae et scientiae in eo thesauri latent." | του θεου πατρος του χριστου AC. *Am. Fuld.* (add. Jesu *Am.*) | του θ. πατρος χριστου ℵ*. | του θ. και πατρος του χρ. ℵ^c. Syr.Hcl.*txt.* | ‡ του θ. † και πατρ. κ. του" χρ. ϛ. D^cKL. Syr.Hcl.* | Dei patris et Christi Jesu Vulg. *Cl.* | του θ. ὁ εστιν χριστος D*. | Domini quod de Christo Æth. | του θ. του εν χριστῳ 17. Arm. *Zoh. sic* (add. Jesu). *Clem.* (om. του) 683. 694. Dei patris in Chr. Jes. Arm. *Usc.* Dei patris et Domini nostri Christi Jesu *Dem.* Christi Jesu patris et Domini *Tol.* | του θ. πατρος και του χριστου 47. Syr.Pst. Memph. (add. Jesu Memph.) | του θεου tantum D^b. 37. P. | τους εν χρ. θησαυρους σοφιας κ. γνω. *Orig.* iii. 447^e. Ιησου.. εν ᾧ οἱ θησαυροι *Orig.* iii. 694^d. (sic *Orig. Int.* iv. 514^c. 624^a. 644^c. *Eus.* c. Mcl. 66^c.)
3. γνωσεως] † praem. της ϛ. Aℵ^cD^c. 37. KLP. *Clem.* 683. *Orig.* iii. 174^d. 447^b. 766^b. *Eus.* c. Mcl. 66^d. | om. Bℵ*CD*. 17. 47. Arm. *Clem.* 694. *Orig.* iii. 447^a. 694^d. *Eus.* c. Mcl. 100^a. 173^b.
4. δε A nunc ℵ^cCD. rel. *Clem.* 346 *bis.* | om. A* *ut vid.* Bℵ*.
— μηδεις ABℵ*CD. 17. (37.) P. *Clem.* 346. 1^o. (post ὑμας 37.) | ‡ μη τις ϛ. ℵ^c. 47. KL. *Clem.* 346. 2^o.
— ὑμας *Clem.* 346 *bis.* *Luc.* 17. | ἡμας C.
— παραλογιζηται *Clem. bis.* | -σηται C^2. 17. P. (C* *n.l.*)
5. αλλα] add. γε D*.
6. τον χρ. Ιησ. τον κυρ. *Clem.* 346. (om. τον 1°.) | τον κυρ. Ιησ. χρ. D. 17 (om. χρ.). Arm. (MSS.)
— περιπατητε 47.
7. εν αυτῳ *Clem.* 346. | om. ℵ*. (add.^a)
— τῃ πιστ.] † praem. εν ϛ. AℵCD^c. 37. KLP. *Dem. Tol. Clem.* 346. | om. BD*. 17. 47. Vulg. et *Am. Fuld.* ‖ om. τῃ AC.
— καθως] add. και D*.
— περισσευοντες] † add. εν αυτῃ ϛ. BD^cKLP. Syrr.Pst&Hcl.txt. Arm. (vid. iv. 2.) | om. Aℵ*C. 17. 37. 47. *Am. Fuld. Tol.* Memph. (Æth.) | εν αυτῳ ℵ^cD*. Vulg. *Cl. Dem.* Syr.Hcl.mg.
— εν ευχαριστιᾳ] om. P.
8. ὑμας εσται BC. 17. 37. 47. KLP. *Clem.* 346. (2°.) 771. *Orig.* i. 317^d. | εστ. ὑμ. AℵD. *Clem.* 346. (1°.)
— συλαγων ℵ*. (corr.^c)

1. iis qui *Cl.* | 2. in agnitionem *Cl.* | patris et Christi *Cl.* | 4. sublimitate sermonum *Cl.* | 6. Jesum Christum *Cl.* | 7. abundantes in illo *Cl.*

ABℵCD [FG.] 17. 37. 47. KLP[F[a].]

§ FG.

k cap. 1:19.

10. ὅ ἐστιν

§ Goth.

l Rom. 6:4.

ζ'

m Eph. 2:15.

παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ
§ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν· 9 k ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ
πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 καί ἐστε
ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι· ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης
ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· 11 § ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περι-
τομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος †
τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, 12 l συντα-
φέντες αὐτῷ ἐν τῷ ‡ βαπτισμῷ″, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε
διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραν-
τος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν· 13 καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας †
τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς
ὑμῶν, συνεζωοποίησεν * ὑμᾶς″ σὺν αὐτῷ, χαρισάμε-
νος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα· 14 m ἐξαλείψας τὸ
καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπε-
ναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσ-
ηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς
καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμ-
βεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

traditionem hominum, secundum elementa mundi et non
secundum Christum, 9 quia in ipso inhabitat omnis plenitudo
divinitatis corporaliter, 10 et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus et potestatis,
11 in quo et circumcisi estis circumcisione non manu facta, in expoliatione corporis carnis, in circumcisione Christi,
12 consepulti ei in baptismo, in quo et resurrexistis per fidem operationis dei, qui suscitavit illum a mortuis.
13 Et vos, cum mortui essetis in delictis et praeputio carnis vestrae, convivificavit cum illo, donans vobis omnia delicta,
14 delens quod adversum nos erat chirograffum decretis, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, adfigens illud cruci,
15 expolians principatus et potestates traduxit confidenter, palam triumphans illos in semet ipso.

10. *ὁς* AℵC. 17*s*. 37. 47[2]. KLP. *Hil.* 773[c]. | *ὁ* BDFG. 47*. *Hil.* 988[d].
— *ἡ*] om. D*FG.
— *αρχης και εξουσιας Orig. Int.* iii. 947[c]. *Hil.* 988[d]. | *εκκλησιας* D*. (corr.[b])
— *αρχης*] praem. *της* ℵ.
— *και εξουσιας*] *εκκλησιας* ℵ*. (corr.[c])
11. *και Orig.Int.* iv. 674[a]. | om. FG. Arm.
— *περιετνηθητε* D. | add. per fidem. Arm.
— *απεκδυσει*] *απεγδ.* B*.
— *σωματος*] † add. *των ἁμαρτιων* ς. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Platt.* Ar.B. *Cypr.* 278. | om. ABℵ*CD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth.*Rom. Clem.* 531. *Orig. Int.* iii. 947[c]. iv. 674[a]. *Hil.* 773[c]. 989[d].
12. *βαπτισμῳ* Bℵ[c]D*FG. 47. Vulg. | ‡ *βαπτισματι* ς. Aℵ*CD[c]. 17. 37. KLP. *Tert.* de res. car. 23. *Hil.*
— *συνηγερθητε Hil.* 773[c]. 989[d]. | *-θημεν* C. *Orig. Int.* iii. 894[b]. 947[d].
— *των νεκρων* BDFG. 17 *sic.* | om. *των* AℵC. 37. 47. KLP. Arm.
13. *οντας*] † add. *εν* ς. Aℵ[a]CDFGKP. Vulg. *Hil.* 204[c]. 990[b]. | om. Bℵ*. 17. 37. 47. L. Goth. *Tert.* de res. car. 23. edd.
— *τῃ*] praem. *εν* D*FG. | om. *Tert. Hil.*

13. *συνεζωοποιησεν Hil.* 204[c]. | *εζωοπ.* D*FG. *Tert. Hil.* 773[c]. 990[b]. | *συνεζωποιησε St.*3. *Elz.* 1624. (corr. 1633.)
— *ὑμας* 2[o]. Aℵ*CKL. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | *ἡμας* B. 17. 37. | * om. ς. ℵ[c]DFG. 47. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. *Tert. Hil.* 204[c]. 773[c]. 990[b].
— *συν αυτῳ Tert. Hil. bis.* | *εν αυτῳ* 37 *Scr.* 47.
— *χαρισαμενος*] *χαρισα sic.* 37.
— *ἡμιν St.*3. ABℵ*CDFG. 17. 47. K. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Hil.* 204[c]. 773[c]. | *ὑμιν Elz.* ℵ[c]. 37. LP. Vulg. Goth. (Massmann; *unde?*) Æth. *Tert. Hil.* 990[b]. 1067[a].
— *παραπτωματα*] add. *ἡμων* D. Syr.Pst. Memph. Arm. | add. *ὑμων* Æth. | om. *Tert. Hil. bis.* ‖ (*-ματος* F.)
14. *καθ' Hipp.* in Dan. (Lagarde 157.) *Orig.* iv. 155[a]. | *κατ'* D*. (*Eus.* in Luc. Mai. 192.
— *τοις δογμ.*] praem. *συν* 17. | om. *Orig.* iii. 642[e]. *Hil.* 204[c]. 773[c]. 990[b]. 1067[a]. | *των ἁμαρτιων Hipp.*
— *ἡμιν Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. 96[d]. 413[a]. *Hil. ter.* | *ἡμων* ℵ*. (corr.[a]) | *ὑμιν* 37* *Scr.* P.
— *ηρκεν*] *ηρεν* D*FG. *Orig.* iii. | *ηρκται* P. (*αρας Orig.* iv.)

14. *του Orig.* iii. iv. | om. A.
15. *τας αρχας και Hipp.* viii. 10. (267.) *Orig.* i. 370[f]. (*τας εν ἡμιν*). iii. 178[b]. 536[c]. 544[c]. 561[a]. iv. 155[a]. 356[b]. 446[e]. *Orig. Int.* ii. 413[a]. 416[b]. iv. 550[a]. 579[b]. 608[b]. | *την σαρκα* FG. *Novat.* 168. praem. se carne *Hil.* 204[d]. 1067[a]. praem. carnem. 773[c]. 990[b]. (per exutionem corporis sui diffamavit principatus et potestates Syr. Pst. Goth.)
— *εδειγματισεν*] praem. *και* B. Syr.Pst. (*και δειγματιζει Orig.* iii. 544[c].) *και δειγματιζοντος Orig.* iii. 178[b]. | om. *Orig.* iii. *bis.* iv. *bis.* *Orig. Int.* ii. *bis.* *Hil. ter.*
— *αυτῳ*] *ἑαυτῳ* G (non F.) | in semetipso Vulg. *Orig. Int.* iv. 550[a]. 579[b]. 608[b]. *Hil. ter.* ‖ *εν τῳ ξυλῳ Orig.* i. 371[a]. iii. 178[b]. 536[c]. 544[c]. 561[a]. iv. 155[a]. (356[b].) 446[e].
16. *ουν τις Orig.* i. 171. iii. (496[a].) iv. 174[e]. *Eus.* D.E. 193[d]. in Ps. 27[a]. | *τις ουν* 37.
— *τις*] *τι* C.

11. sed in circumcis. *Cl.* | 14. adversus *Cl.* | decreti *Cl.* | 15. et expolians *Cl.* | potestatis *Am.**

Vulg. Η′
Syrr. P. H.
Memph.
[Goth.] Arm. Æth.
§ F[a].
¶ F[a].
16. βρώσει καὶ
[n] Heb. 10: 1.
17. ὅ ἐστιν
[o] Eph. 4: 15.

16 § Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ¶
ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ ‡ νεομηνίας ″ ἢ σαββάτων, 17 n § ἅ
ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων¶, τὸ δὲ σῶμα τοῦ χριστοῦ.
18 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφρο-
σύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ † ἑώρακεν ἐμβα-
τεύων εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς
αὐτοῦ, 19 καὶ οὐ κρατῶν ° τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ
σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμε-
νον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.
20 εἰ † ἀπεθάνετε σὺν † χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ
κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; 21 Μὴ
ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς· 22 ἅ ἐστιν πάντα εἰς
φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδα-
σκαλίας τῶν ἀνθρώπων· 23 ἅτινά ἐστιν λόγον μὲν
ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ
καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλη-
σμονὴν τῆς σαρκός.

III. 83 1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω

16 Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in poto aut in parte diei festi aut neomeniae aut sabbatorum, 17 quae sunt umbra futurorum, corpus autem Christi. 18 Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum, quae non vidit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suae, 19 et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum dei. 20 Si mortui estis cum Christo ab elementis mundi, quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis, 21 Ne tetigeris neque gustaveris neque contrectaveris, 22 quae sunt omnia in interitu ipso usu, secundum praecepta et doctrinas hominum? 23 quae sunt rationem quidem habentia sapientiae in superstitione et humilitate, et ad non parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

1 Igitur si conresurrexistis Christo, quae sursum sunt

16. *βρωσει η* AℵCDFG. 17 *sic.* rel. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Marcion.* Epiph. 319. 373. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* ii. 217[c]. 224[c]. 359[a]. 361[e]. iv. 551[c]. 665[c]. *Eus.* D.E. in Ps. | *βρ. και* B. Syr.Pst. Memph. *Marcion* ap. Tert. *Orig.* iv. 174[e]. *Tert.* adv. Marc. v. 19.

— *νεομηνιας* B. 17. *Marcion.* Epiph. 319. 373. neomeniae *Tert.* s. *Marcion.* | ‡ *νουμηνιας* ϛ. AℵCD[b]. 37. 47. KLP. *Orig.* i. iv. *Eus.* D.E. in Ps. 28[a]. | *νεομηνια* FG. | *νουμηνιᾳ* D*. | (seq. *και* *Marcion.* Epiph. *bis.* et ap. Tert.)

— *σαββατων* ABℵCD[c]. rel. *Orig.* i. iv. *Marcion.* Epiph. *bis.* *Orig. Int.* ii. 224[c]. iii. 872[b]. iv. 551[c]. *Eus.* D.E. in Ps. (om. ἤ.) | *-τω* D* *sic* FG. 37. | *-του* D[a] *sic.* *Orig. Int.* ii. 217[c]. 359[a]. iv. 665[c]. sabbati *Tert.*

17. *ἁ* AℵCD. 17. 37. 47. KLPF[a]. Vulg. *Orig.* i. 171. iv. 174[e]. *Orig. Int.* ii. *ter.* iii. 872[b]. 899[d]. iv. 551[c]. 665[c]. *Eus.* D.E. 193[d]. in Ps. 28[a]. | *ὁ* BFG. Goth. *Marcion* Epiph. *bis.* (quae est *Tert.* s. *Marcion.*)

— *του χρ.* ABℵ*C. 17. 37. P. | om. *του* ℵ[c]DFG. 47. KL.

18. *καταβραβευτω* FG.

18. *εν*] om. ℵ*. (add.[a])

— *θελων*] *θάλλων* 37.

— *αγγελων*] praem. *μελλοντων* ℵ*. (om.[a]) | om. *Orig.* i. 583[b]. *Orig. Int.* iii. 63[a]. iv. 665[d]. *Novat.* 276. *Luc.* 18.

— *ἁ*] † add. *μη* ϛ. ℵ[c]CD[c]. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. 665[d]. | add. *ουκ* FG. non Vulg. Goth. | om. ABℵ*D*. 17. Memph. Æth. *Marcion.* ap. Tert. *Orig. Int.* iii. 63[a]. *Luc.* 18. (et ap. Gall. vi. 214.) "quae non vidit inculcans: vel sicut quidam codices habent, quae vidit inculcans." *Aug.* ad Paulinum. (Ed. Bassani ii. 669[c].) "quae nec ipse vidit, qui vos superare desiderat, sive videt (utrumque enim habetur in Graeco) praesertim quum tumens ambulet." *Hieron.* ad Algasiam (Vallarsi. i. 874[a].)

— *φυσιουμενος* *Orig.* i. *Luc.* (*εικη εμβατευων και φυσιουμενος* *Orig.* Cat. Cr. Rom. 69.) | *-μενοι* D*. (corr.[b])

— *αυτου* *Orig.* i. | *-των* ℵ*. (corr.[a])

19. *κεφαλην*] add. *χριστον* D*. Syr.Hcl. Arm. *Novat.* 276. | om. *Iren.* 311. *Orig.* i. 583[b]. *Luc.* 18.

— *ἀφιων* F (non G.)

— *αυξει* *Orig.* i. | *-ξη* ℵ*. (corr.[a]) 37.

20. *απεθ.*] † praem. *ουν* ϛ. ℵ[c]. 37 *s.* Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 665[d]. | om. ABℵ[a] *utvid.* CDFG. 17. 47. KLP. *Am. Fuld. Tol.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.* de res. car. 23. *Cypr.* 308. 351. | enim Syr.Pst. | autem *Dem.* ‖ *αποθανετε* (*sic*) *ουν* ℵ*.

20. *χριστῳ*] † praem. *τῳ* ϛ. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP.

— *τι*] praem. *δια* D*. | add. *παλιν* D*FG. Arm. | om. *Orig. Int.* ii. 343[c]. iv. *Tert.* *Cypr.* *bis.*

— *κοσμῳ*] praem. *τῳ* FG.

21. *μηδε γευσῃ* *Orig.* iii. 496[d]. (*μη γευ.* iv. 412[a]. *Orig. Int.* iv. 488[d]. 665[d]. 666[a]. *Novat.* 276.) | om. K.

23. *μεν* post *εχοντα* 37. | om. Arm.

— *εθελοθρησκειᾳ* *Clem.* 534. | *θρησκιᾳ* FG.

— *ταπεινοφροσυνῃ*] *-νης* om. *και* *Clem.* 534. ‖ add. *του νοος* FG. Syr.Hcl. *Hil.* 64[c]. | add. cordis Memph. Goth. om. *Orig. Int.* iv. 665[e].

— *και αφ.*] om. *και* B. *Orig. Int.* iv. 665[e]. *Hil.* 64[c]. (*αφειδειᾳ* B.)

1. *τῳ χρ.* *Clem.* 531. *Orig.* i. 759[b]. *Tert.* de res. car. 23. *Cypr.* 259. | *εν χρ.* ℵ*. (corr.[a])

16. nominiac *Am.* | 18. humilitatem et religiones *Am.** | 20. si ergo mortui *Cl.* | hujus mundi *Cl.* | 21. tetigeritis *Cl.* | gustaveritis *Cl.* | contrectaveritis *Cl.* | 22. secum *Am.* | 23. non ad *Cl.*

1. consurrexistis cum Chr. *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KL(P.)

ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμε-
νος· 2 τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 3 ἀπεθά-
νετε γὰρ καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ
ἐν τῷ θεῷ· 4 ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ
‡ ὑμῶν," τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν
δόξῃ.

4. ζωὴ ἡμῶν

§ Theb. θ′
[p] Eph. 5:3.
[q] Eph. 5:6. Rom. 1:18.
[r] Eph. 4:31.

5 § [p] Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη † τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορ-
νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν
πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, 6 [q] δι᾽ ἃ ἔρχε-
ται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ †· 7 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατή-
σατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν ‡ τουτοῖς." 8 [r] νυνὶ δὲ ἀπό-
θεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν,
βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν·
9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν πα-
λαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, 10 καὶ ἐν-
δυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνω-

quaerite, ubi Christus est in dextera dei sedens:
2 quae sursum sunt sapite, non quae super terram.
3 Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in deo:
4 cum Christus apparuerit, vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

5 Mortificate ergo membra vestra quae sunt super terram, fornicationem, inmunditiam, libidinem, concupiscentiam malam et avaritiam, quae est simulachrorum servitus,
6 propter quae venit ira dei super filios incredulitatis:
7 in quibus et vos ambulastis aliquando, cum viveritis in illis.
8 Nunc autem deponite et vos omnia, iram indignationem malitiam blasphemiam turpem sermonem de ore vestro,
9 nolite mentiri invicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus eius,
10 et induentes novum, eum qui renovatur in

---

1. *οὐ*] *που* FG.
— *χριστος* *Orig. Int.* iv. 534[a]. 565[d]. 592[c]. *Tert. Cypr.* | *θεος* ℵ*. (corr.[a])
— *εστιν*] ante *ὁ χρ.* 37. | om. ℵ*. (add.[a])
2. *τα* 1⁰. *Clem.* 531. *Orig.* iii. 496[d]. | *ἁ* FG.
— *της γης* *Clem.* | om. *της* 47. *Orig.* iii.
3. *τῳ χρ.* *Clem.* 531. *Orig.* ii. 818[c]. iii. 552[c]. iv. 92[a]. 360[c]. Cat. Cr. Rom. 156. *Eus.* in Ps. 387[a]. | om. *τῳ* D.
— *τῳ θ.* *Clem. Orig.* ii. iii. iv. Cat. Cr. *Eus.* in Ps. | om. *τῳ* KL.
4. *φανερωθῃ*] add. *και* FG. | om. *Orig.* iii. 552[c]. iv. 92[a]. 108[b]. *Meth.* Jahn. 66. *Eus.* in Ps. 387[a]. *Cypr.* 260. 308.
— *ὑμων* ℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. Goth. Arm. Æth. *Eus.* in Ps. *Cypr. bis. Hil.* 1023[e]. | ‡ *ἡμων* ς. BD[b]. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* iv. 92[a]. 108[b]. 360[c]. *Orig. Int.* i. 191[d]. iv. 566[b]. *Meth. Hil.* 257[c]. (A *n.l.*) ‖ add. *και* 37*.
— *συν αυτῳ* *Orig.* iii. 552[c]. 668[a]. iv. 92[a]. 108[b]. *Orig. Int.* i. *Eus.* in Ps. *Cypr. bis. Hil.* 1023[e]. | om. A.
5. *μελη*] † add. *ὑμων* ς. Aℵ[c]C[3]DFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. Ar. B. *Iren.* 307. *Clem.* 295 *ed.* *Orig. Int.* ii. 448[e]. 683[c]. iii. 951[e]. iv. 532[a]. 570[d]. *Cypr.* 74. *Hil.* 524[a]. | om. Bℵ*C*. 17. *Clem.* 531. *Orig.* i. 240[a]. 616[a]. 721[b]. ii. 811[b]. iii. 226[e]. *Orig. Int.* iv. 566[e]. *Eus.* in Ps. 191[a]. *Tert.* de pud. 17.
5. *ακαθ.*] praem. *και* D*. | om. *Iren. Clem. bis. Orig.* i. 616[a]. iii. 226[e]. *Orig. Int.* ii. 448[e]. iii. *Tert.* de pud. 17. *Cypr.* 74. *Hil.* 524[a].
— *παθος επιθυμ. κακην και την πλεον.* *Iren. Clem.* 295. | *παθ. επιθ. κακ.* *Orig.* i. 616[a]. | *πλεον. παθος επιθυμ.* FG. ‖ om. *κακην κ. τ. πλεον.* *Clem.* 531. (fornicationem immunditiam concupiscentiam malam et turpiloquium *Tert.* de pud. 17. fornic. immund. et concupis. malam et cupiditatem *Cypr.* 74. fornic. immund. libidinam concupis. et avaritiam. *Hil.* 524[b].
— *ἡτις*] *εἴ τις* 37. ‖ (mox *ϊδωλατρια* FG.)
6. *ἁ* ABℵC[2]D[b]. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Ar. B. *Clem.* 295. 531. | *ὁ* C*D*FG.
— *ἡ οργη* *Clem. bis.* | om. *ἡ* C*FG.
— *θεου*] add. † *επι τους υἱους της απειθειας* ς. AℵCD (vid. infra) rel. vv. Ar.B. *Clem.* 295 *ed.* super filios incredulitatis Vulg. *Am. Dem.* in filios incred. *Tol.* in filiis incred. *Harl.** in filios diffidentiae *Fuld.* (vid. Eph. v. 6.) | om. B. Habet D in litteris minoribus ad fin. lin. (hinc in cod. e quo exscriptus est D. haec verba defuisse videntur) Theb. Æth. *Rom.* (habet *Platt.*) *Iren.* 307 *e sil. Clem.* 295. MSS. 531.
7. *ποτε*] om. P.
— *τουτοις* ABℵCD*. 17. 47. P. | ‡ *αυτοις* ς. D[c](F)G. 37. KL. (*αυτους* F.)
8. *και ὑμεις* *Orig.* i. 557[f]. | om. ℵ*. (add.[a]) Theb. (*αποθεσθωσιν ουν και αυτοι* *Clem.* 531.)
— *τα παντα* *Orig.* i. 557[f]. | *κατα παντα* FG.
— fin. add. *μη επορευεσθω* FG. Memph. Theb. Goth. Æth. | om. *Clem. Orig.* i. 558[a].
9. *απεκδυσαμενοι* *Clem.* 531. *Hil.* 1111[a]. | *αποδυσαμενοι* P. | *εκδυομενοι* *Orig.* i. 755[c]. *εκδυσαμενοι* *Orig.* ii. 128[d]. (647[a]. iii. 158[b]. 434.[a])
— fin. add. et concupiscentiis Syr.Hcl.*
10. *ενδυσαμ.* *Clem.* 531. *Orig.* ii. 128[d]. (647[a]. iii. 158[b]. 434[a].) *Eus.* c. Mcl. 25[b]. | *επενδυσαμ.* ℵ*. (corr.[c]) | *ενδυομενοι* *Orig.* i. 755[c].
— *εικονα*] add. *αυτου* FG. *Iren.* 307. *Orig. Int.* iv. 476[a]. 562[d]. *Hil.* 1111[a].

---

3. est abscondita *Cl.* | 5. ergo *om. Am.** | 7. viveretis *Cl.* | 9. actibus suis *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
[s] Gal. 3:28.
[t] Eph. 4:2, 32.
[u] Eph. 4:3.
[x] 1 Cor. 14:26. Eph. 5:19.
¶ P.

σιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· [11] [s] ὅπου οὐκ
ἔνι ˝Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία,
βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ
πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός. [12] [t] ἐνδύσασθε οὖν, ὡς
ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα
‡ οἰκτιρμοῦ″ χρηστότητα ταπεινοφροσύνην ‡ πραΰ-
τητα″ μακροθυμίαν· [13] (ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν·
καθὼς καὶ ὁ ‡ κύριος″ ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ
ὑμεῖς·) [14] ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ‡ ὅ″
ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. [15] [u] καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ
‡ χριστοῦ″ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ
ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.
Ι′ 84 [16] [x] Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν
πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθετοῦν-
τες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς † ὕμνοις, ¶ † ᾠδαῖς πνευματικαῖς

agnitionem secundum imaginem eius qui creavit eum,
[11] ubi non est gentilis et Iudaeus, circumcisio et praeputium, barbarus et Scytha, servus et liber, sed omnia et in omnibus Christus.
[13] Induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam,
[13] subportantes invicem et donantes vobis ipsis, si quis adversus aliquem habet quaerellam, sicut et dominus donavit vobis ita et vos:
[14] super omnia autem haec caritatem, quod est vinculum perfectionis.
[15] Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in quo et vocati estis in uno corpore, et grati estote.

[16] Verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni sapientia docentes et commonentes vosmet ipsos, psalmis hymnis canticis spiritalibus, in

| om. *Clem. Orig.* i. 681^{a}. 755^{c}. ii. 26^{c}. 128^{d}. 647^{a}. iii. 434^{a}. *Eus.* c. Mcl.
11. *ενι*] add. *αρσεν και θηλυ* D*FG. | om. *Clem.* 593.
— *Ἑλλην και Ιουδαιος* Syr.Hcl. *Clem.* | *Ιουδαιος ουδε Ἑλλην* 17. (Syr.Pst.) Arm. (Æth.) | (Judaeus et Syrus Syr.Pst.)
— *βαρβαρος*] add. *και* D*FG. Vulg. Goth. *Petr. Alex.* Routh. iv. 31. | om. rel. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* Graecus et barbarus Syr.Pst. (agrestis et oppidanus Æth.) || (*βαρβαροσκυθης* A.)
— *δουλος*] add. *και* AD*FG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. | om. BℵCD^{c}. rel. Syr.Hcl. Theb. Arm. *Clem.*
— *τα παντα* Bℵ^{c}DFG. 37. 47. KL(P). *Iren. Gr.* 16. | om. *τα* Aℵ*C. 17. Arm. *Clem. Petr. Alex.* (Routh. iv. 31). | (*τα παν.sic* P.)
12. *ουν Clem.* 588. | om. L. Ar.B.
— *ὡς Clem.* | *ὡσει* D*FG.
— *του θεου* BℵCD^{c}. rel. *Clem.* | om. *του* AD*FG.
— *και ηγαπημενοι Clem.* | om. *και* B. 17. Theb.
— *οικτιρμου* ABℵCD^{b}FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Clem.* 593. *Orig.* iii. 97^{a}. 793^{b}. ed. *Orig. Int.* ii. 658^{c}. iii. 888^{c}. | ‡ *-μων* ς. Ks. *Clem.* 588. *Orig.* iii. 793^{b}. MS. at. Cr. Matt. 180. || *και οικτιρμον* D*. Syr.Pst. (Goth.) Arm. (Æth.)
12. *πραυτητα* ABℵC. 17. P. | ‡ *πραοτητα* ς. DFG. 37. 47. KL. *Clem. bis. Orig.* iii. 793^{b}.
13. *και χαριζ. Clem.* 593. | om. *και* 17. Arm.
— *ἑαυτους* F(non G.)
— *εχῃ Clem.* | *εχει* FG. 17. LP.
— *μομφην* sic Syr.Hcl.mg. *Gr. Clem.* | *μεμψιν* D*. (? A* n.l.) | *οργην* FG.
— *καθως και Clem.* | *και γαρ* 17.
— *κυριος* ABD*FG. Vulg. (om. *ὁ* F.) | ‡ *χριστος* ς. ℵ^{a}? CD^{b}. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. Ar.B. *Clem.* | *θεος* ℵ*. 17. Arm. (vid. Eph. iv. 32.) || add. *εν χριστῳ* 17. Arm. (vid. Eph.)
— *ὑμιν* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | *ἡμιν* ℵ^{c} *ut vid.* D*. 17. K. *Clem.* | *ἡμας sic* P.
— *ὑμεις*] *ἡμεις* 17. *Clem.* || add. *ποιειτε* D*FG *m.* Theb. Goth. Æth. | add. condonate Syr.Pst. | om. ABℵ. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.*
14. *ὁ* ABCFG. 17. P. Vulg. *Clem.* 588. 593. | *ὁς* ℵ*D*. | ‡ *ἡτις* ς. ℵ^{c}D^{b}. 37. 47. KL.
— *τελειοτητος Clem. bis.* | *ἑνοτητος* D*FG. (vid. Eph. iv. 3.)
15. *ἡ Clem.* 588. 593. | om. FG. 47*.
15. *χριστου* ABℵ*C*D*FG. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. Ar.B. *Clem.* 588. 593. | ‡ *θεου* ς. ℵ^{c}C^{2}D^{c}. 17. KL. Goth.
— *ἑνι Clem.* 588. 593. | om. B. Theb.
— *γινεσθε Clem. bis.* | *γενεσθε* D*.
— fin.] add. Christo Syr.Pst.
16. *χριστου* Bℵ^{c}C^{2}DFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Theb. Goth. Arm. | *θεου* AC*. 17. Æth. | *κυριου* ℵ*. Memph. *Clem.* 194. | ejus Syr.Pst. (vid. ad. fin. ver. 15.) Ar.B.
— in omni sapientia et prudentia spirituali Goth.
— *ἑαυτους Clem.* 194. | *αυτους* 17. | *ἑαυτοις* 37.
— *ψαλμοις*] † add. *και* ς. C^{2}D^{b}. 17. 37. 47. KLP. *Demid.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 194. (vid. Eph. v. 19.) | om. ABℵC*D*FG. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Ar.B.
— *ὑμνοις*] † add. *και* ς. A(*e spat.*)C^{3}D^{b}. 37. 47. KL. Vulg. *Cl. Fuld.*^{2} Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. Ar.B. *Clem.* (vid. Eph. v. 19.) | om. BℵC*D*FG. 17. *Am. Fuld. Tol. Dem.* Syr.Hcl. Goth.

10. creavit illum *Cl.* | 11. et *ante* in omn. *om. Am.** | 13. vobismetipsis *Cl.* | "et" ante dominus *om. Am.** | 14. charitatem habete *Cl.* | 15. in qua *Cl.* | 16. hymnis et cant. *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KL[P.]

y Eph. 5:23.
¶ Theb.
z Eph. 5:22. 1 Pet. 3:1.
a Eph. 5:25. 1 Pet. 3:7.
b Eph. 6:1, 4.
c Eph. 6:4.
d Eph. 6:5. 1 Tim. 6:1. Tit. 2:9. 1 Pet. 2:18.
e Eph. 6:9.

ἐν * τῇ″ χάριτι ᾄδοντες ἐν ‡ ταῖς καρδίαις″ ὑμῶν
τῷ ‡ θεῷ·″ [17] y καὶ πᾶν ὅ τι ‡ ἐὰν″ ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ
ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαρι-
στοῦντες τῷ θεῷ † πατρὶ δι᾽ αὐτοῦ.¶
[18] z Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς † ἀνδράσιν, ὡς
ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. [19] a οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας,
καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. [20] b τὰ τέκνα, ὑπα-
κούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ ‡ εὐάρε-
στόν ἐστιν″ ‡ ἐν κυρίῳ″. [21] c οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε
τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. [22] d οἱ δοῦλοι, ὑπα-
κούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν
ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ‡ ἀλλὰ″ ἐν
ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν ‡ κύριον″. [23] † ὃ
† ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ
οὐκ ἀνθρώποις· [24] εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψε-
σθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ † κυρίῳ
χριστῷ δουλεύετε. [25] ὁ ‡ γὰρ″ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδί-
IV. κησεν καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία. [1] e οἱ κύριοι,
τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε,
εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν ‡ οὐρανῷ″.

gratia cantantes in cordibus vestris deo. [17] Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine domini Iesu, gratias agentes deo et patri per ipsum.

[18] Mulieres, subditae estote viris, sicut oportet in domino. [19] Viri, diligite uxores vestras, et nolite amari esse ad illas. [20] Filii, oboedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in domino. [21] Patres, nolite ad indignationem provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant. [22] Servi, oboedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis timentes dominum. [23] Quodcumque facitis, ex animo operamini sicut domino et non hominibus, [24] scientes quod a domino accipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite: [25] qui enim iniuriam facit, recipiet id quod inique gessit, et non est personarum acceptio. [1] Domini, quod iustum est et aequum servis praestate, scientes quoniam et vos dominum habetis in caelo.

16. *τῃ χαρ.* Bℵ^c^D*FG. *Clem.* | * om. *τῃ* ς. Aℵ*C*ut vid.*D^c^. rel. Arm. ("In C. scriptum est *εν χαρι* idque punctis superpositis et substractis deletum est." Tf.)
— *ταις καρδιαις* ABℵCD*FG. 37. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. | ‡ *τῃ καρδιᾳ* ς. D^c^. 17. KL. Æth. *Clem.* (vid. Eph. v. 19.) ‖ praem. *τῳ κυριῳ ὑμων τῳ κυριῳ* 37*.
— *θεῳ* ABℵC*D*FG. 17. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Clem.* 194. | ‡ *κυριῳ* ς. (C²)D^c^. 37. KL. *Demid.* Memph. Goth. (vid. Eph. v. 19.) [Æth. anc.] | (*κω̄* s. *χω̄* C².)
17. *και* ab init. Ar.B. | om. D*FG. Goth.
— *εαν* BFGL. | ‡ *αν* ς. AℵCD. 17. 37. 47. K. *Clem.* 194.
— *ποιητε* *Clem.* | *ποιειτε* K²L.
— *κυριου Ιησου* BℵD^c^. 17. 37. 47. K. *Am.* Syr.Hcl. Goth. Arm. *Clem.* (praem. *του* ℵ^c^. | add. *χριστου* ℵ.) Domini Jesu Christi Vulg. *Cl.* Dom. nostri Jes. Chr. Syr.Pst. Ar.B. Memph. Theb. Æth. | *Ιησου χριστου* om. *κυριου* ACD*FG. | om. *Ιησου* L. (*παντα εις δοξαν θεου ποιειτε* *Orig.* i. 764^f^.)
17. *πατρι*] † praem. *και* ς. DFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | om. ABℵC. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Æth. Ar.B.
— fin.] add. *ὑποτασσομενοι αλληλοις εν φοβῳ χριστου* 47.
18. *αἱ* *Clem.* 593. | om. FG. Arm.
— *ανδρασιν*] † praem. *ιδιοις* ς. 37. L. | om. ABℵCDFG. 17. 47. K. Vulg. *Clem.* | add. *ὑμων* D*FG. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. Ar.B.
— *κυριῳ*] praem. *τῳ* FG. | om. *Clem.* ‖ in Christo Syr.Pst.
19. *οἱ* *Clem.* 593. | *ο* F. | *ω* G.
— *γυναικας*] add. *ὑμων* C²D*FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.† Memph. Goth. Arm. Æth. Ar.B. *Orig. Int.* iii. 17^c^. | praem. *ἑαυτων* ℵ^c^. | om. ABℵ*C*D^c^. 17. 37. 47. KL. Syr.Hcl.† *Clem.*
— *πικραινεσθε* *Clem.* | *παραπικραινεσθε* C²K. | *πικρενεσται* F.
20. *εστιν* post *ευαρεστον* ABℵCD. 17. 37. 47. Vulg. | ‡ ante ς. FGKL. | om. *εστιν* *Clem.* 593.
— *εν κυριῳ* ABℵCDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. (*sic*). Goth. Arm. | ‡ *τῳ κυριῳ* ς. Memph. Æth. *Clem.* | (in conspectu Domini nostri Syr.Pst.)
21. *ερεθιζετε* BD^b^K. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* *Clem.* 593. | *παροργιζετε* AℵCD*FG. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl.*mg.* (vid. Eph. vi. 4.)
22. *κατα παντα* *Clem.* 593. | om. 47. Arm.
— *κατα σαρκα*] post *κυριοις* FG. Vulg. Syr.Pst. Arm. | ante *Clem.*
— *μη*] add. *ὡς* C*. | om. *Clem.*
— *οφθαλμοδουλειαις* ℵC. 17. 37. KL. *Clem.* | -*λειᾳ* ABDFG. 47. (*οφθαλμονδουλ.* FG*.) vid. Eph. vi. 6.
— *ανθρωποπαρεσκοι* 37.
— *αλλα* B. | ‡ *αλλ᾽* ς. rel.
— *κυριον* ABℵ*CD*FG. 17. 47. L. *Am. Fuld. Harl.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Clem.* [Æth. anc.] | ‡ *θεον* ς. ℵ^c^D^c^. 37. K. Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Ar.B.
23. *ὁ εαν* ABℵ*C. 17. Vulg. Memph. Goth. (*ut vid.*) Arm. | *ὁ αν* D*FG. |

17. Jesu Christi *Cl.* | 22. timentes deum *Cl.* | 24. scientis *Am.* | 25. acceptio apud deum *Cl.*
1. quod et vos *Cl.*

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph. (Theb.)
Goth Arm. Æth.
[f] Eph. 6:18.
3. δι' ὃν καὶ
[g] Eph. 5:15. 16.
1 Thess. 4:12.
[h] Eph. 6:21.
§ P.
[i] Philem. 10.

85 2 [f] Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες
ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ
ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆ-
σαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι,
4 ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 5 [g] ἐν σοφίᾳ
περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζό-
μενοι. 6 ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυ-
μένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.
7 [h] τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγα-
πητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος
ἐν κυρίῳ, 8 ὃν § ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα
‡ γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν" καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας
ὑμῶν, 9 [i] σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελ-
φῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ
ὧδε. 10 ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμά-
λωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ οὗ
ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐ-
τόν·) 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες
ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.

2 Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione, 3 orantes simul et pro nobis, ut deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi, propter quod etiam vinctus sum, 4 ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. 5 In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt, tempus redimentes. 6 Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere. 7 Quae circa me sunt omnia vobis nota faciet Thycicus carissimus frater et fidelis minister et conservus in domino, 8 quem misi ad vos ad hoc ipsum, ut cognoscat quae circa vos sunt et consoletur corda vestra, 9 cum Onesimo carissimo et fideli fratre, qui est ex vobis: omnia quae hic aguntur nota facient vobis. 10 Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, et Marcus consobrinus Barnabae, de quo accepistis mandata: si venerit ad vos, excipite illum: 11 et Iesus qui dicitur Iustus, qui sunt ex circumcisione: hi soli sunt adiutores in regno dei, qui mihi fuerunt

παν ὁ εαν ℵ^c. | και παν ὁ εαν 47. *Clem.* | και παν ὁ τι αν D^c. 37. | † και παν" ὁ † τι" εαν ς. KL. Syrr.Pst.&Hcl.
23. ποιητε *Clem.* | ποιειτε L.
— κυριῳ] add. δουλευοντες A. *Clem.*
— και *Clem.* | om. B.
24. απολημψεσθε *Clem.* 593. | λημψεσθε Aℵ^cC². (37.) (KL.)
— κληρονομιας] add. ὑμων C². 37. 47. Arm. | om. *Clem.*
— τῳ κυριῳ χριστῳ ABℵCD*. 17. 47. Vulg. (Memph.) Ar. B. (ut vid.) | τῳ † γαρ" κυρ. χρ. ς. D^bKL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Clem.* (Domini Christi cui D Lat.) | του κυριου ἡμων Ιησου χριστου ᾡ FG. | τῳ γαρ κυριῳ 37. | Christo tantum Æth.
— δουλευτε FG.
25. ὁ γαρ ABℵCD*FG. 17. Vulg. Memph. Goth. *Clem.* 593. | ‡ ὁ δε ς. D^c. 37. 47. KL. Syrr. Pst.&Hcl.
— κομιειται Aℵ*CD*. 17. 47. Ls. | κομισειται Bℵ^cD^c. 37. KL *Tf. Clem.* 593. | κομιζεται FG.
— fin.] add. παρα τῳ θεῳ FG. Goth. Arm. *Fuld.* | add. apud Deum Vulg. *Cl.* (om. *Am.*) add. apud eum Memph. | om. *Clem.*

1. οἱ *Clem.* 593. *Orig.* iii. 724^a. | ω FG.
— παρεχεσθε *Orig.* iii. | παρεχετε C. *Clem.* | παρεσχεσθε 37 *Scr.* (παρασχοντες *Orig.* Ps. in xiv. 29. *Petr. Alex.* (Routh. iv. 31.)
— ουρανῳ ABℵ*C²(?*) 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Clem. Orig.* iii. | ‡ ουρανοις ς. ℵ^cDFG. 47. KL. (*m.*) *Fuld.** Syr.Hcl. Memph. Arm.
2. τῃ *Clem.* 309. 683. | η FG.
— προσκαρτερειτε *Clem. bis. Cypr.* 14. 214. 329. | -ρουντες 17. *Orig. Int.* ii. 170^d.
— εν αυτῃ *Clem. bis. Orig. Int.* ii. *Cypr. ter.* | om. ℵ*. (add.^a)
— εν ευχαριστιᾳ *Clem.* 309. (συν ευχαρ. 683.) | om. D*.
3. ἁμα *Clem.* 683. | ἄρα 37. | ιν ℵ*. (corr. ?^1)
— ανοιξῃ *Clem.* | ανοιξει L.
— του 1°.] om. D*FG.
— λογου] θεου 47. | om. *Clem.* | add. εν παρρησιᾳ A.
— χριστου AB²ℵCD. rel. Vulg. *Clem.* | θεου B*L. Æth.
— δι' ὁ AℵCD. 17. 37. 47. KL. Vulg. Goth. *Clem.* | δι' ὁν BFG.
4. ἱνα] add. και D*. | om. *Clem.* 683.
5. σοφιᾳ] praem. πασῃ 37. | om. *Clem.* 309.

6. ὑμων *Clem.* 309. *Orig. Int.* iii. 378^e. | ἡμων D*.
7. κατ'] praem. δε ℵ*. (om.^c) Syr.Pst. Arm. | καθ' D*.
— και συνδουλος] om. ℵ*. (add.^c)
8. γνωτε.... ἡμων AB(ℵ*)D*FG. 17. 37. 47. P. Arm. Æth. (? ὑμων ℵ*.) | ‡ γνῳ ... ὑμων ς. ℵ^cCD^bKL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth.
— παρακαλεσῃ ABℵD^cFG. | -σει LP. | -σαι D*. | -σητε 17.
9. πιστῳ και αγαπ.] αγαπ. και πιστῳ DFG. Vulg. Goth. | πιστ. και τῳ αγαπ. 37.
— ὑμων] ἡμων ℵ^c. sed rursus abstersit. || add. οἱ D*. *Dem.* Goth.
— γνωριουσιν Aℵ*CD^{c2}. 17. 47. KL. | -σουσιν Bℵ^cD^{c1}FGP. | -σωσιν D*. | -ζουσι 37.
— ὡδε] add. πραγτομενα FG. Vulg.
10. δεξασθε] -θαι AD*FG. 17. Ar.B.
11. Ιησους] praem. ὁ D*.
— συνεργοι] praem. εισιν P. Vulg. | add. μου εισιν D*FG. Arm. | mei Vulg. *Cl.* (non *Am.*)

3. mysteria *Am.* | 5. sapientiam *Am.** | 9. ex vobis est *Cl.* | faciet *Am.* | 11. adjutores mei *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.
Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

12 ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ
* Ἰησοῦ", πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς
προσευχαῖς, ἵνα ‡ σταθῆτε" τέλειοι καὶ ‡ πεπλη-
ροφορημένοι" ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. 13 μαρτυρῶ
γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ‡ πολὺν πόνον" ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν
ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. 14 ἀσπάζεται
ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς.
15 ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμ-
φᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον ‡ αὐτῶν" ἐκκλησίαν· 16 καὶ
ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε
ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ
τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε· 17 καὶ
εἴπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες
ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
18 k Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημο-
νεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν· †.

15. Νύμφαν .... αὐτῆς ἐκκλ.

k Thess. 3:17.

solacio. 12 Salutat vos Epaphras qui ex vobis est, servus Christi Iesu, semper sollicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. 13 Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro his qui sunt Laodiciae et qui Hierapoli. 14 Salutat vos Lucas medicus carissimus et Demas. 15 Salutate fratres qui sunt Laudiciae et Nympham et quae in domo eius est ecclesia. 16 Et cum lecta fuerit apud vos epistula, facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur, et ea quae Laudicensium est vos legatis. 17 Et dicite Archippo, Vide ministerium quod accepisti in domino, ut illud impleas.

18 Salutatio mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia vobiscum, amen.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

12. χριστου Ιησου ABℵC. 17. 37. L. Vulg. Memph. (Ιησ. χρ. P. Arm.) | * om. Ιησου ς. DFG. 47. K. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. Ar.B.
— ὑπερ] περι D*FG.
— ὑμων 2°.] ἡμων ℵ*.
— σταθητε Bℵ*. | ‡ στητε ς. AℵcCD. rel.
— πεπληροφορημενοι ABℵCD*FG. 17. Syr.Hcl.mg. | ‡ πεπληρωμενοι ς. Dc. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm.
— εν] om. P.
— θεου] χριστου D*. || (om. του 47. P.)
13. πολυν πονον ABℵCP. | πολυν κοπον D*FG. multum laborem Vulg. Memph. Goth. Arm. | πολυν ζηλον Db. 17. 47. Ar.B. | ‡ ζηλον πολυν ς. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl. [Æth.]
— ὑπερ ὑμων] om. 37.
14. ὁ αγαπητος] om. 17.
15. ασπασασθε] -ζεσται FG. (-ζεται G*.)
15. κατ' οικον] praem. οι FG.
— αυτων εκκλ. AℵC. 17. 47. P. | αυτης εκκλ. B. Syr.Hcl.txt. Arm.? ejus est ecclesiam Vulg. | ‡ αυτου ς. DFG. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Goth. Arm.? | om. Æth.
16. ἡ επιστολη] om. B. || add. αὑτη 37. Vulg. *Cl.* Memph.
— εν τῃ] εν των FG.
— και την εκ Λαοδικειας | om. 37. | (-καιας C.) || (εν Λαοδικιας FG.)
— ἱνα και ὑμ.] και ἱνα ὑμ. FG. | ἱνα ὑμ. D*.
17. και ειπατε] καιπατε 37. | add. τῳ 17.
— βλεπε] βλεπεται FG. 17. (βλεσπεται G*.)
18. ἡ] om. FG.
— fin. † add. αμην ς. ℵcD. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. MSS. | om. ABℵ*CFG. 17. Arm. *Zoh.* Æth.

Subscriptio
προς Κολασσαεις A*B*ℵC. 17. 47. K(P). (B²(P) Κολοσσαεις) | επληρωθη προς Κολοσσαεις αρχεται Φιλιππησιους D. | ετελεσθη (-θη G.) προς Κολοσσαεις αρχεται προς Θεσσ. κτλ. FG. | του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Κολοσσαεις L. || add. εγραφη απο Ῥωμης B². 47. KLP. || add. απο Ῥωμης A(²utvid.) || add. postea δια Τυχικου και Ονησιμου 47. KL. | εγραφη απο Ῥωμης δια Τυχικου (add. και Τιμοθεου *Scr.*) και Ονησιμου 37. (om. caet.) || add. στιχων τ̄ ℵ**. | στιχων σ̄η̄ 47. K?L. | στιχων σ̄ P.

13. iis qui *Cl.* | 15. ecclesiam *Cl.* | 16. epistola haec *Cl.* | et eam quae *Cl.*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

Α'.

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP.
Vulg. Syrr.P.H. Memph.[Theb.] Æg. iii. Arm. Æth.
[a] Phil. 1:3. Col. 1:3. 2 Thess. 1:3.
§ C.
§ Theb.
[b] 2 Thess. 3:7.

86 [1] Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ
Ἰησοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη †.
[2] [a] § Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων
ὑμῶν, μνείαν † ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν,
ἀδιαλείπτως [3] μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς
πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπο-
μονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· [4] § εἰδότες,
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν·
[5] ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν
λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι
ἁγίῳ καὶ [ἐν] πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι
ἐγενήθημεν [ἐν] ὑμῖν δι' ὑμᾶς· [6] [b] καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ

[1] Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in deo patre et domino Iesu Christo. Gratia vobis et pax.

[2] Gratias agimus deo semper pro omnibus vobis, memoriam facientes in orationibus nostris, sine intermissione [3] memores operis fidei vestrae et laboris et caritatis et sustinentiae spei domini nostri Iesu Christi ante deum et patrem nostrum, [4] scientes, fratres dilecti a deo, electionem vestram, [5] quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus vobis propter vos. [6] Et vos imitatores

Inscriptio

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ABℵ. 17. 37 (*πρωτη*). 47. K.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. D. (post Col.)
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΟΝΙΚΑΙΟΥΣ (ΠΡΟΤΗ F.) (Α. ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ G.) FG.
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΠΡΩΤΗ L.
ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡ ΘΕΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. P.

1. *Σιλουανος Orig.* iii. 615[e]. | *Σιλβανος* DFG.
— *Θεσαλονικαυων* P. | *θεσσαλνικαιον* F(non G).
— *πατρι*] praem. *και* K. Syr.Hcl. | add. *ἡμων* A. 37. Æg. iii. Æth.
— *κυριῳ Ιησ. χριστῳ*] *κυριου Ιησ. χριστου* A. 17. | *κ̅ω̅ ι̅υ̅ χ̅υ̅* D.
— *ειρηνη*] † add. *απο θεου πατρος ἡμων και κυριου Ιησου χριστου* ς. AℵC *ut vid.*(D.) rel. *Fuld.* (*Tol.*) Syr.Hcl.* Memph. a Deo patre et Domino nostro Jesu Christo *Tol.* | om. BFG. 47. Vulg. (et *Am. Harl. Dem.* (Syrr.Pst.& Hcl.txt. Æg. iii. Arm. Æth. "ad Thessalonicenses vero prima ita habet, *Gratia vobis et pax* et nihil ultra." *Orig. Int.* iv. 468[a]. *Chrysos.* in Com. xi. 426[c]. ‖ *ἡμων*] om. D. (om. et *πατρος* D Lat.)
2. *παντων*] om. K. (praem. *παρι* post *περι* C. om. *περι* F*.)
— *ὑμων* post *παντων*] om. C.
— *μνειαν*] † add. *ὑμων* ς. ℵ[c]CDFG. rel. Vulg. *Cl. Fuld.* | om. ABℵ*. 17. *Am.* Arm.
— *ποιουμενος* C*. (corr.[1]) 17.
— *ἡμων*] *ὑμων* A.
3. *ὑμων του εργου της πιστεως*] *του εργου της πιστεως ὑμ.* D. | *το εργον της πιστ. ὑμ.* FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii.
3. *του κοπου*] *τον κοπον* D*FG. | *του σκοπου* 17.
— *της ὑπομονης*] *την ὑπομονην* D*FG.
— *της ελπιδος*] om. A. | *της αγαπης* 17.
4. *θεου*] praem. *του* AℵC. 37. KP. Theb. Æg. iii. | om. BDFG. 17. 47. L. Memph.
5. *ἡμων* ABD. rel. | *του θεου* C. | *του θεου ἡμων* ℵ.
— *εις ὑμας* BℵC*?. 17. 37. 47. KL. | *προς ὑμας* AC[2]DFG. | *εν ὑμιν* P.
— *μονον*] *μονῳ* DK.
— *εν πν.*] om. *εν* 17. Memph.
— *εν πλ.* ACD. rel. | om. *εν* Bℵ. 17. Memph. Theb. Æg. iii.
— *οιδατε*] add. *ὁτι* 37.
— *εν ὑμιν* BDFG. rel. Vulg. *Cl.* | om. *εν* AℵC. 17. P. *Am.*

2. memoriam vestri fac. *Cl.* | 5. et in virtute *Cl.* | in vobis *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον
ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, 7 ὥστε
γενέσθαι ὑμᾶς ‡ τύπον″ πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ
Μακεδονίᾳ καὶ * ἐν″ τῇ Ἀχαΐᾳ. 8 ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξή-
χηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ
8. [ἐν τῇ]ᵉ Ἀχ. καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ † ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ
πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ‡ ἔχειν
ἡμᾶς″ λαλεῖν τι. 9 αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλου-
σιν ὁποίαν εἴσοδον ‡ ἔσχομεν″ πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς
ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δου-
λεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ * τῶν″
νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ‡ ἐκ″ τῆς ὀργῆς
τῆς ἐρχομένης.

II. 1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν
τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· 2 ἀλλὰ † προ-
παθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις,
ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς
ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. 3 ἡ
γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκα-
θαρσίας ‡ οὐδὲ″ ἐν δόλῳ· 4 ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα
ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λα-
λοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ † θεῷ τῷ
δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. 5 οὔτε γάρ ποτε ἐν

nostri facti estis et domini, excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti, 7 ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Machedonia et in Achaia. 8 A vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in Machedonia et in Achaia, sed in omni loco fides vestra quae est ad deum profecta est, ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui: 9 ipsi enim de nobis adnuntiant, qualem introitum habuerimus ad vos, et quomodo conversi estis ad deum a simulachris, servire deo vivo et vero, 10 et expectare filium eius de caelis, quem suscitavit ex mortuis, Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

1 Nam scitis ipsi, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit, 2 sed ante passi et contumeliis adfecti, sicut scitis, in Philippis, fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. 3 Exhortatio enim nostra non de errore neque de inmunditia neque in dolo, 4 sed sicut probati sumus a deo ut crederetur nobis evangelium, ita loquimur, non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. 5 Neque enim aliquando fuimus in sermone

---

6. *κυριου*] *θεου* A.
— *δεξαμενου* F(non G.)
— *χαρας*] add. *και* B.
7. *τυπον* BD*. 17. 47. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth. | ‡ *τυπους* ς. AℵCFG. 37. KLP. Syr.Hcl. (*τυπος* Dᶜ.)
— *εν τῃ Αχ*. ABℵCDFG. 17. P. Vulg. | * om. *εν* ς. 37. 47. KL *sic*. ‖ om. *τῃ* 37. 47.
8. *αφ' ὑμ*...*και* (s. *εν τῃ*) *'Αχ*.] om. A.
— *γαρ*] om. ℵ*. (corr.³)
— *κυριου* Syrr.Pst.&Hcl.*txt*. Memph. Theb. | *θεου* ℵ*. (corr.ᶜ) Syr.Hcl.*mg*. Æg. iii.
— *και*. 1⁰.] add. *εν τῃ* ℵCDFGKLP. Vulg. *Cl*. Arm. | om. B. 17 *sic*. 37. 47. *Am*. Memph. Theb. Æg. iii.
— *αλλα εν* ℵ. | *αλλ' εν* ABCD*FG. 17. 37. P. *Am. Fuld. Dem*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. | *αλλα* † *και*″ *εν* ς. Dᶜ. 47. KL. Vulg. *Cl*.

8. *ὑμων*] *ἡμων* D*.
— *εχειν* ante *ἡμας* A(B)ℵCDFG. 17. 37. P. (*ὑμας* B*. Æg. iii.) | ‡ post ς. 47. (K)L *sic*. (*ὑμας* K*.)
— *λαλειν*] *παλιν* C.
— *ἡμων*] *ὑμων* B.
9. *απαγγελουσιν* DFGL**.
— *εσχομεν* ABℵCDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. [Æth.] | ‡ *εχομεν* ς. 17*s*.
— *επιστρεψαται* FG.
— *απο*] *επι* 37*. | *δια* K.
10. *των νεκρων* BℵDFG. 17. 37. 47. LP. | * om. *των* ς. ACK*s*. Arm. *Eus*. D.E. 378ᶜ?
— *εκ της* ABℵ. 17. P. | ‡ *απο της* ς. CDFG. 37. 47. KL.
1. *την προς*] om. *την* FG.
2. *αλλα*] † add. *και* ς. [Æth.] | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm.
— *επαρρησιασαμεθα*] *επαρησ*. B*FG.

2. *τῳ θεῳ*] om. *τῳ* D*.
3. *ουδ'* 37 *Scr*.
— *ουδε εν* ABℵCD*FG. 17. 47. P. | ‡ *ουτε εν* ς. Dᶜ. 37. KL.
4. *δεδοκιμασμεθα*] *δεδοκειμασμενοι* FG.
— *ὑπο*] *απο* F(non G.)
— *ουχ ὡς*] *οὑτοῖς sic* 37.
— *θεῳ*] † praem. *τῳ* ς. AℵᶜDᶜFG. rel. | om. Bℵ*CD*P. *Clem*. 874.
5. *εν προφ*.] om. *εν* Bℵᶜ. 17. 47. *Clem*. 319. MSS. omnes. | ctra, Aℵ*CD. rel.
— *πλεονεξιαν* F*(non G.)
— *θεος*] praem. *ὁ* FG. | om. *Clem*.
6. *ὑμων Clem*. 319. | *ἡμων* A.
— *απ' Clem*. | *απο* DFGLP.
— *αλλων*] ? add. *τινων* C*. | om. *Clem*.
7. *αλλα* Bℵ. | ‡ *αλλ'* ς. rel. [h. 17.] *Clem*. 319.
— *ηπιοι* AℵᶜC²Dᶜ. 17. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Æg. iii. Arm. *Clem*.

8. sed et in *Cl*.
1. ipsi scitis *Cl. Am*.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Æg. iii. (Goth.) Arm. Æth.

λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προ-
φάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς· 6 οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀν-
θρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, 7 δυνάμε-
νοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι· ‡ ἀλλὰ"
ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ‡ ἐὰν" τροφὸς θάλ-
πῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, 8 οὕτως ‡ ὁμειρόμενοι" ὑμῶν εὐδο-
κοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
¶ C. θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν
[c] 2 Thess. 3:8. ‡ ἐγενήθητε".¶ 9 [c] μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον
ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς † καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι,
πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς
§ Goth. ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. 10 ὑμεῖς μάρτυρες § καὶ
ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς
πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, 11 καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα
[d] Col. 1:10. Eph. 4:1. ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ 12 παρακα-
λοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ ‡ μαρτυρόμενοι"
12. *καλέσαντος* εἰς τὸ ‡ περιπατεῖν" ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ κα-
λοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.
87 13 * Καὶ" διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ
θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ'
ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ
13. *ἀληθ. ἐστ.* καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν
ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε,
ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ

adulationis, sicut scitis, neque in occasione avaritiae, deus testis est, 6 nec quaerentes ab hominibus gloriam, neque a vobis neque ab aliis, cum possimus oneri esse ut Christi apostoli: 7 sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios suos, 8 ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed etiam animas nostras, quoniam carissimi nobis facti estis. 9 Memores enim estis, fratres, laborem nostrum et fatigationem: nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus, praedicavimus vobis evangelium dei. 10 Vos testes estis et deus, quam sancte et iuste et sine quaerella vobis qui credidistis fuimus, 11 sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos 12 depraecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambularetis digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam.

13 Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione, quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus dei, accepistis non ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum dei, qui operatur in vobis qui credidistis. 14 Vos enim imitatores facti estis, fratres, ecclesiarum dei quae sunt in Iudaea in

319. *Orig.* iii. 724[c]. Cat. Cr. Cor. 84. | *νηπιοι* (i.e. *ν̄* bis positum?) Bא*C*D*FG. 37. Vulg. Memph. Æth. *Clem.* 109. MSS. *Orig.* iii. 662[b]. *Orig. Int.* iii. 116[b]. 878[d].
7. *εμμεσῳ* AC. 17.
— *εαν* Bא[c]CD*FG. 47. P. *Orig.* iii. 724[c]. | ‡ *αν* ϛ. Aא*D[c]. 17*s*. 37. K*s*L. *Clem. bis. Orig.* iii. 609[b]. 658[d]. *Eus.* in Es. 575[b].
— *θαλπῃ* *Clem. bis. Orig.* iii. 609[b]. 724[c]. *Eus.* in Es. | *θαλπει* 37. KLP.
8. *ὁμειρομενοι* ABאCDFG. 37. 47. KLP. [17 h.] | ‡ *ἱμειρομενοι* ϛ. *Eus.* in Es. 575[b].
— *ευδοκουμεν* AאCD. rel. | *ηυδοκουμεν* B. | *ευδοκησαμεν* 17.
— *ἡμιν*] *ἡμων* 37. Arm.
— *εγενηθητε* ABאCDFG. 17. 37. 47. LP. Arm. | ‡ *γεγενησθε* ϛ. K*s*.
9. *μνημονευετε γαρ*] *γινωσκετε* 47.
— *αδελφοι*] *αγαπητοι* P.
— *τον κοπον ἡμ. κ. τον μοχθον*] *των κοπων ἡμ. κ. των μοχθων* P.

9. *νυκτος*] † add. *γαρ* ϛ. D[c]. 37. 47. KL. Syr.Hcl.*mg.* Arm. | om. ABאD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl.*txt.* Memph. Theb. Æg. iii. Æth.
— *κηρυξαμεν* FG.
— *εις ὑμας*] *ὑμιν* א*. (corr.[a])
10. *ὑμεις*] add. *γαρ* 37.
— *μαρτυρες*] add. *εστε* D*FG. Memph.
— *ὡς ὁσιως*] *Ως οσιως sic* G. | *π. προς αγιος sic* F.
11. *ὡς*] *πως* FG.
— *ἑαυτου*] *αυτου* P.
12. *ὑμας* 1°.] om. א.
— *και μαρτ.*] om. AP. | om. *και* Theb. Æg. iii.
— *μαρτυρομενοι* BאD**. 17. 47². KL. | ‡ *μαρτυρουμενοι* ϛ. D*FG. 37. 47*.
— *περιπατειν* ABאD*FG. 17. 37. P. Arm. | ‡ *περιπατησαι* ϛ. D[c]. 47. KL *sic.*
— *καλουντος* BDFG. 17. rel. Syr.Hcl.*mg.* | *καλεσαντος* Aא. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *txt.* Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm.

12. *ἑαυτου*] *αυτου* D.
13. *και δια* ABאP. Syr.Hcl. Memph. | * om. *και* ϛ. DFG. rel. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth.
— *ἡμεις*] *ὑμεις* D[b].
— *παραλαβοντες*] add. *αφ' ἡμων* inter lineas G (non F).
— *παρ' ἡμων*] ante *λογον ακοης* P.
— *εστιν*] post *αληθως* Bא[a]. 17. Memph. (Æth.) | ante ADFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æg. iii. [Arm.] | om. *αληθως* א*. (corr.[a])
— *λογον* 2°.] *λογος* 47.
— *θεου* 2°.] praem. *του* P.
— *ὑμιν*] *ἡμιν* א.
14. *εγεννηθητε* 37. | Contra, *Orig.* iii. 464[d].
— *θεου*] add. *εδεξασθε* (v. 13.)....*του θεου* (v. 14.) [om. *αληθως* et habet *ἡμιν*] א*. (corr.[a])

6. possemus vobis *Cl.* | 9. laboris nostri *Cl.* | fatigationis *Cl.* | ac die *Cl.* | in vobis *Cl.* | 10. testis *Am.* | 11. sicut pater *Cl.* | 13. accepistis illud *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL(P).

Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ‡ τὰ αὐτὰ″ ἐπάθετε
καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ
αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, 15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀπο-
κτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς † προφήτας, καὶ ἡμᾶς
ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀν-
θρώποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν
λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡ ὀργὴ
εἰς τέλος.
Β′ 17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ᾽ ὑμῶν
πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως
ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ
ἐπιθυμίᾳ. 18 ‡ διότι″ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς
e Phil. 4:1. ὁ σατανᾶς. 19 e τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφα-
νος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ † ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 ὑμεῖς
III. γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. 1 διὸ μηκέτι στέ-
γοντες ‡ ηὐδοκήσαμεν″ καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μό-
νοι, 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ
διάκονον τοῦ θεοῦ † ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς
τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι † ‡ ὑπὲρ″ τῆς πί-

Christo Iesu, quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a Iudaeis,
15 qui et dominum occiderunt Iesum et prophetas, et nos persecuti sunt, et deo non placent et omnibus hominibus adversantur,
16 prohibentes nos gentibus loqui ut salvae fiant, ut impleant peccata sua semper: praevenit enim ira dei super illos usque in finem.

17 Nos autem, fratres, desolati a vobis ad tempus horae, aspectu non corde, abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio,
18 quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus et semel et iterum, sed inpedivit nos satanas.
19 Quae est enim nostra spes aut gaudium aut corona gloriae? nonne vos ante dominum nostrum Iesum estis in adventum eius?
20 Vos enim estis gloria nostra et gaudium.
1 Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis solis,
2 et misimus Timotheum fratrem nostrum et ministrum dei in evangelio Christi ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra,

14. *τα αυτα* BℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph.Theb.? Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 22c. iii. *Orig. Int.* iii. 848c. | ‡ *ταυτα* ς. A. | om. Æg. iii.
— *και ὑμεις Orig.* iii. | om. D*. | ante *τα αυτα Orig.* i.
— *ὑπο* 1°. *Orig.* i. De la Rue. iii. | *απο* D*FG. *Orig.* i. *Wetst.*
— *ὑπο* 2°. *Orig.* i. iii. | *απο* FG.
15. *προφητας*] † praem. *ιδιους* ς. Dc. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Goth. *Marcion* ap. Tert. v. 15. | om. ABℵD*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* i. 22c. iii. 464d. *Orig. Int.* iii. 848c. "licet *suos* adiectio sit haeretici" *Tert.* c. Marc. v. 15.
— *ἡμας Elz.* MSS. vv. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* iii. | *ὑμας St.* 3. *sola.*
— *εδιωξαντων* FG.
— *αρεσκοντων Orig.* i. iii. | *αρεσαντων* FG.
— *εναντιων Orig.* i. iii. | om. 47. | *εναντιον* D*. 37*.

16. *σωθωσιν Orig.* i. 22c. | *σωθησονται* FG.
— *τας ἁμαρτιας*] om. B.
— *εφθασεν* AℵDcFG. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* ii. 541d. iii. 792b. *Eus.* in Ps. 137c. 381e. 435d. 436d. 443d. 496d. Ecl. Pr. 51. | *εφθακεν* BD*.
— *επ᾽ αυτους*] post *ἡ οργη* B. Vulg. *Orig.* iii. | ante *Orig.* ii. *Eus.* in Ps. *quinquies* (*εις αυτ. Eus.* in Ps. 436d. 443d. 496d.)
— *οργη*] add. *του θεου* DFG. Vulg. Goth. | om. *Orig.* ii. iii. vv. *Eus.* in Ps. 6ies. Ecl. Pr.
17. *αποφανισθεντες Elz.* 1624. (corr. 1633.)
— *καρδιᾳ*] *καρδιας* 17.
— *εσπουδασμεν* FG.
— *ιδειν*] *ειδεν* D*.
18. *διοτι* ABℵD*FG. 17. 37. P. | ‡ *διο* ς. Dc. 47. KL.
— *ὑμας*] *ἡμας* A*. (corr.1)
— *ενεκοψεν*] *ανεκοψεν* FG.
19. *ελπις*] praem. *ἡ* 17.
— *καυχησεως*] *αγαλλιασεως* A.

19. *η ουχι*] om. *η* ℵ*. (add.c)
— *εμπροσθεν*] praem. *μαλλον* 17. | om. *Tert.* de res. car. 24. ‖ praem. ver. 20. 37*. (corr. *mg.* man. rec.)
— Ιησου] † add. *χριστου* ς. FG. 37. 47. L. Vulg. *Cl.* Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. *Tert.* | om. ABℵD. 17. KP. *Am. Fuld.*** Syrr.Pst.&Hcl.
20. *ἡ χαρα*] om. *ἡ* ℵ*. (add.c)
1. *διο*] *διοτι* B.
— *ηυδοκησαμεν* BℵP. | ‡ *ευδοκ.* ς. AD. rel.
2. *και διακονον του θεου* AℵP. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Memph. (Theb.) Æg. iii. Goth. Æth. (om. *του θεου Harl.** Theb.) *και συνεργ τ. ευαγγ. τ. θεου και πρ̄ς* Arm. | *και συνεργον του θεου* D*. 17. | *και συνεργον tantum* B. | *διακονον και συνεργον του θεου* FG. | ‡ *και διακονον του θεου* † *και συνεργον ἡμων*″ ς. Dc. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.*

16. pervenit *Cl.* | 19. Jesum Christum *Cl.* | adventu *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) (Æg. iii.) Goth. Arm. Æth.

στεως ὑμῶν, 3 ‡ τὸ″ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψε-
σιν ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·
4 καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι
μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε·
¶ P. 5 διὰ τοῦτο κἀγὼ ¶ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ
γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ
πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. 6 ἄρτι
¶ Theb. Æg. iii. δὲ ¶ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ᾽ ὑμῶν, καὶ
εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην
ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε
ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς,
7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ᾽ ὑμῖν ἐπὶ
πάσῃ τῇ ‡ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει″ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν
8. στήκητε πίστεως· 8 ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς ‡ στήκετε″ ἐν κυρίῳ.
9 τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦ-
ναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι᾽ ὑμᾶς
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερ-
εκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον,
καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;
Γ′ 11 αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς † κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· 12 ὑμᾶς
δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς

3 ut nemo moveatur in tribula-
tionibus istis. Ipsi enim scitis
quod in hoc positi sumus:
4 nam et cum apud vos essemus,
praedicebamus vobis passuros
nos tribulationes, sicut et fac-
tum est et scitis. 5 Propterea
et ego amplius non sustinens
misi ad cognoscendam fidem
vestram, ne forte temptaverit
vos is qui temptat, et inanis
fiat labor noster. 6 Nunc autem
veniente Timotheo ad nos a
vobis et adnuntiante nobis fi-
dem et caritatem vestram, et
quia memoriam nostri habetis
bonam semper, desiderantes
nos videre sicut nos quo-
que vos, 7 ideo consolati
sumus, fratres, in vobis in
omni necessitate et tribula-
tione nostra per vestram fidem,
8 quoniam nunc vivimus, si vos
statis in domino. 9 Quam
enim gratiarum actionem pos-
sumus deo retribuere pro vobis
in omni gaudio quo gaudemus
propter vos ante deum nostrum,
10 nocte et die abundantius
orantes ut videamus faciem ve-
stram et compleamus ea quae
desunt fidei vestrae? 11 Ipse
autem deus et pater noster et
dominus Iesus dirigat viam no-
stram ad vos: 12 vos autem do-
minus multiplicet et abundare
faciat caritatem in invicem et in

2. παρακαλεσαι] † add. ὑμας ς. D^{c}. 37 mg. man. rec. KL. (Syr.Pst.) Æth. *Platt.* | om. ABℵD*FG. 17. 37*. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm.
— ὑπερ ABℵD*FG. 17. 47. KP. Syr.Hcl. | ‡ περι ς. D^{c}. 37. L. Syr.Pst.
3. το ABℵD. 17. 37. 47. KLP. | ‡ τῳ ς. | ἱνα FG.
— μηδενασαινεσθαι] μηδεν ασιενεσθαι F. μηδεν ασι ενεσθαι G. σαινεσθαι Syr.Hcl.*mg.Gr.* | μηδεν ασαινεσθαι verba ita disjungit *Ln.*
4. προελεγομεν] προσελεγομεν D*. | ελεγομεν FG.
— καθως και] om. και FG. Syr.Pst. Memph.
— οιδατε] ιδαται P.
5. πιστιν post ὑμων B. 37.
— ὑμας] ἡμας K.
— ἡμων] ὑμων 17. Memph. Æg. iii.
6. ἡμας 1°.] ὑμας F(non G.) 17.
— ευαγγελισαμενος D*. (corr.^{b}) | -μενοι F(non G.)
6. ἡμιν] ὑμιν A. | om. 47.
— πιστιν] praem. ὑμων ℵ. (Arm.)
— εχετε post μνειαν DFG. (Vulg. Goth.) | post μν. ἡμ. 17.
— ὑμας] ὑμεις 37**Scr.*
7. παρεκληθημεν] παρακεκλημεθα A.
— αδελφοι] post εφ' ὑμιν 47. Arm.
— επι] εν FG. Vulg.
— αναγκῃ και θλιψει ABℵDFG. 17. 37. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. αγαπῃ vestra et tribulatione) Goth. Arm. | ‡ θλιψ. κ. αναγκ. ς. KL. Æth. (?)
— ἡμων] ὑμων AB^{2}. Memph. Arm. (ed.) δια της] praem. και AD. ‖ om. δια D. (per *Lat.*)
— πιστεως] ante ὑμων A. Vulg. *Cl. Fuld.* (post rel. *Am. Dem.*) | add. et super dono spiritus Jesu Christi Syr.Hcl.mg.
8. ὁτι] καθοτι 17.
— στηκετε ABℵ^{c}FG. 37. 47. KL. | ‡ στηκητε ς. ℵ*D. 17*s.*
9. θεῳ ABℵ^{c}D^{c}. 17. 37. 47. KL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.*sic.* Arm. [Æth. anc.] | κυριῳ ℵ*D*FG. (domino Deo Goth.)
9. ὑμων] ἡμων B*.
— επι πασῃ] εν πασῃ 37.
— χαιρομεν] εχαιρομεν D*.
— θεου] κυριου ℵ*. (corr.^{c})
10. ιδειν] ειδεναι 17.
11. και ὁ κυριος ἡμων] om. 47.
— Ιησους] † add. χριστος ς. D^{c}FG. 37. 47. KL. Vulg. *Cl. Fuld. Harl.** Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵD*. 17. *Am. Tol. Harl.² Dem.* Æth. ‖ om. Ιησους D*.
— ἡμων 3°.] ὑμων ℵ*. (corr.^{c}.)
12. δε] om. 37*. (marg. man. rec.) Syr.Pst.
— ὁ κυριος] om. *Am.** Syr.Pst. | ὁ θεος A. ‖ add. Ιησους D*FG.
— τῃ αγαπῃ] της αγαπης FG.

6. sicut et nos *Cl.* | 7. fidem vestram *Cl.* | 10. nocte ac die *Cl.* | 11. Dominus noster Jesus Christus *Cl.* | 12. *om.* Dominus *Am.** | charitatem vestram *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL.

ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς,
13 εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν
ἁγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν
τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησου † μετὰ πάντων
τῶν ἁγίων αὐτοῦ.
IV. Δ′ 88 1 † Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ
παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, * ἵνα″ καθὼς παρελά-
βετε παρ᾽ ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ
ἀρέσκειν θεῷ, * καθὼς καὶ περιπατεῖτε″, ἵνα περισ-
σεύητε μᾶλλον· 2 οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώ-
καμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 3 τοῦτο γάρ ἐστιν
θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς
ἀπὸ τῆς πορνείας· 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ
σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, 5 μὴ ἐν πάθει
ἐπιθυμίας, [f] καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν
θεόν· 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ
πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος † κύριος
περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ
διεμαρτυράμεθα. 7 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ

[f] Eph. 2:12.

omnes, quemadmodum et nos in vobis, 13 ad confirmanda corda vestra sine quaerella in sanctitate ante deum et patrem nostrum in adventum domini nostri Iesu cum omnibus sanctis eius. Amen.

1 De cetero ergo, fratres, rogamus vos et obsecramus in domino Iesu, ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere deo, sicut et ambulatis, ut et abundetis magis. 2 Scitis enim quae praecepta dederimus vobis per dominum Iesum. 3 Haec est enim voluntas dei, sanctificatio vestra, ut abstineatis vos a fornicatione, 4 ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore, 5 non in passione desiderii, sicut et gentes quae ignorant deum, 6 ut ne quis supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum, quoniam vindex est dominus de his omnibus, sicut praediximus vobis et testificati sumus. 7 Non enim vocavit nos deus in in-

---

13. στηριξαι] στηρειται FG.
— ὑμων post τας καρδιας DFG. (ἡμων 47 *Mill.*)
— αμεμπτους] αμεμπτως B. 47 *Mill* L.
— ἁγιωσυνῃ] δικαιοσυνῃ A.
— Ιησου *Tert.* de res. car. 24. | om. 37. ‖ † add. χριστου ς. FG. 17. L. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Tert.* | om. ABℵD. 37. 47. K. *Am.* Æth.
— των ἁγ.] om. των 47.
— fin.] add. αμην Aℵ*D*. 37. Vulg. Memph. Arm. *Usc.* Æth. | om. Bℵ^c D^c FG. 17. 47. KL. *Fuld.** Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Zoh. Tert.* de res. car. 24.
1. λοιπον] † praem. το ς. B². | om. AB*ℵDFG. 17. 37. 47. KL.
— ουν] om. B*. 17. 37. Syr.Pst. Memph. Arm.
— κυριῳ] praem. τῳ Aℵ.
— ἱνα καθως BD*FG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. | * om. ἱνα ς. AℵD^c. 47. KL. Syr.Hcl. Æth.
— το πως] οπως FG.
— θεῳ] praem. τῳ 37.
— καθως και περιπατειτε ABℵD*FG. 17. 37. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | .* om. ς. D^c. 47. KL. Syr.Pst.
1. περισσευητε] -σητε B.
2. γαρ] δε 17. ‖ add. fratres mei Syr.Hcl.*
— εδωκαμεν ABD^c. 17. 47. KL. | δεδωκαμεν ℵ. 37. | παρεδωκαμεν D*FG.
— δια του κυριου] εν κυριῳ 37. | add. ἡμων D*FG. Syr.Pst.
— Ιησου] om. 17. | add. χριστου FG. Syrr.Pst.&Hcl.
3. θελημα] praem. το AFGK. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176.
— του *Clem. Orig.* Cat. Cr. | om. D*FG. 47.
— απο] add. πασι *sic* F. (sic super της G.) | om. *Tert.* de pud. 17. c. Marc. v. 15.
— της] πασης ℵ^c. Syr.Pst. Arm. 1 MS. | om. *Clem. Tert. bis.*
4. εκαστον *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176. | -τος AFG. ‖ praem. ἑνα B²D^b. | om. *Clem. Orig. Tert. bis.*
— κτασθαι ante το ἑαυτου σκευος DFG. Syr.Pst. | post *Clem. Orig. Tert.*
— τιμῃ] praem. εν ℵ*. (om.^c) | om. *Clem. Orig. Tert.*
5. επιθυμιας] praem. και FG. | om. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176. *Tert.* de pud. 17.
— τον θ. *Orig. Tert.* ed. | om. τον K. | τον κυριον *Clem. Tert.* cod.
6. κυριος] † praem. ὁ ς. ℵ^c D^c. 37. 47. KL. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 1°. (ὁ θεος FG. *Cypr.* 326.) | om. ABℵ*D*. 17. *Orig.* 2°.
— και 2°.] om. A.
— προειπαμεν BℵD. rel. | -πομεν A. 37. KL. *Clem. Orig.*
— διεμαρτυραμεθα *Clem. Orig.* | -ρομεθα D^c. 37. K.
7. ἡμας *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176. | ὑμας 17. Syr.Pst. Memph.
— επι *Clem. Orig.* | εν L*. (επ᾽ 37.)
— αλλα BD^c. | ‡ αλλ᾽ ς. rel. *Clem. Orig.*
8. τον θ. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. | om. τον D*FG.
— διδοντα] † praem. και ς. ℵD*FG. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | om. ABD^b. 17. Syr.Pst. Memph.

13. adventu *Cl.* | Jesu Christi *Cl.*
1. oporteat vos *Cl.* | sic et ambuletis *Cl.* | ut abundetis *Cl.* | 2. dederim *Cl.* | 4. vas suum *Cl.* | 6. et ne quis *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἀκαθαρσίᾳ, ‡ ἀλλ᾽" ἐν ἁγιασμῷ. [8] τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν,
οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν † ‡ διδόντα"
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ‡ ὑμᾶς."
[9] Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γρά-
φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ
ἀγαπᾶν ἀλλήλους· [10] καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας
τοὺς ἀδελφοὺς [τοὺς] ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρα-
καλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον
[11] [g] καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ
ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς † χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν
παρηγγείλαμεν· [12] ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς
τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.
[13] Οὐ ‡ θέλομεν" δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν
‡ κοιμωμένων," ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ
[h] οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. [14] εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς
ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμη-
θέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. [15] [i] τοῦτο γὰρ
ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ

9. ἔχομεν s. εἴχομεν

g 2 Thess. 3:12.

E'

h Eph. 2:12.

14. οὕτως ὁ θεὸς καὶ

i 1 Cor. 15:22, 51.

munditia sed in sanctificatione.
[8] Itaque qui haec spernit,
non hominem spernit sed deum,
qui etiam dedit spiritum suum
sanctum in vobis.
[9] De caritate autem frater-
nitatis non necesse habuimus
scribere vobis: ipsi enim vos
a deo didicistis ut diligatis in-
vicem: [10] etenim facitis illud
in omnes fratres in universa
Machedonia. Rogamus autem
vos, fratres, ut abundetis magis
[11] et operam detis ut quieti sitis
et vestrum negotium agatis et
operemini manibus vestris, si-
cut praecepimus vobis, [12] et ut
honeste ambuletis ad eos qui
foris sunt, et nullius aliquid
desideritis.
[13] Nolumus autem vos igno-
rare, fratres, de dormientibus,
ut non contristemini sicut et
ceteri qui spem non habent.
[14] Si enim credimus quod Iesus
mortuus est et resurrexit, ita et
deus eos qui dormierunt per
Iesum adducet cum eo. [15] Hoc
enim vobis dicimus in verbo
domini, quia nos qui vivimus,
qui residui sumus in adventum
domini, non praeveniemus eos

Goth. Æth. *Orig.* ‖ διδοντα BN*DFG. *Orig.* | ‡ δοντα ς. AN^c. 17. 37. 47. KL. *Clem.*

8. αυτου ante το πν. A. | post *Clem.* *Orig.*

— ὑμας BNDFG. 17. 37. 47. KL. *Am.* *Fuld.* *Tol.* *Harl.*² Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Memph. Goth. Arm. *Clem.* *Orig.* | ‡ ἡμας ς. A. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.*txt.* Æth.

9. εχετε AN*D^c. 17. 37. KL. Syr.Pst. Memph. *Orig.* Cat. Cr. Rom. 70. non opus est Arm. non opus habetis Æth. | εχομεν N^cD*FG. 47² (-ωμεν*) Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Goth. | ειχομεν B. *Am.* *Harl.*²

— ὑμεις *Clem.* 114. | om. 37.

— θεω᾽ διδακτοι FG. | rec. *Clem.*

10. γαρ] om. F. (non G.)

— εις] praem. και B.

— τους 2°. BN^cD^c. 17. 37. 47. KL. (και τους 47.) | om. AD*FG. | ὑμων N*.

— αδελφοι] αγαπητοι A.

11. πρασσειν] πραττειν FG.

— χερσιν] † praem. ιδιαις ς. AN*D^c. 17. 37. KL. *Tert.* de idol. 5. | om. BN^cD*FG. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | in operibus vestris Syr.Pst.

11. ὑμων] om. 37.

— καθως] add. και 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. Goth.

— ὑμιν post παρηγγειλαμεν N^c. 47. L. Vulg.

12. περιπατειτε FGL*Tf.* | add. εν 37. (ευσχημανως FG.)

— εχετε K.

13. ου] Mυ (i.e. μη) F(non G.)

— θελομεν ABNDFG. 17. 37. KL. Vulg. Goth. Æth. *Hipp.* de Chr. et Ant. 66. (33.) *Orig.* i. 437^a. *Cypr.* 171. 235. 320. | ‡ θελω ς. 47. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cat. Cr. Matt. 70. *Eus.* in Ps. Mai 104.

— κοιμωμενων ABN. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. *Orig.* i. *Eus.* in Ps. | κοιμημενων 17. | ‡ κεκοιμημενων ς. D(FG.) 47. KL. *Hipp.* *Orig.* Cat. Cr. (κεκοιμηνων FG.)

— λυπησθε BND^c. 37. K. *Hipp.* *Orig.* i. [17 *n.l.*] | λυπεισθε AD*FG. 47. L. *Orig.* Cat. Cr.

— καθως] ὡς N^cD*FG. 47. *Hipp.* *Orig.* i.

— οἱ μη *Hipp.* *Orig.* i. *Cypr.* | om. οἱ FG.

14. πιστευομεν *Hipp.* *Orig.* i. *Tert.* de res. car. 24. *Cypr.* 171. 235. 320. | επιστευομεν N*. (corr.^c)

— οὑτως] add. παντοτε συν κυριω εσομεθα G*(non F.) | om. *Hipp.* *Orig.* i. *Tert.* *Cypr.* *ter.*

— και ὁ θεος Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Hipp.* *Orig.* i. *Tert.* *Cypr.* 235. 320. | ὁ θεος και B. Syr.Hcl. | om. και 47. Memph. *Meth.* Jahn. 67. | om. ὁ θεος *Cypr.* 171.

— κοιμηθεντας *Hipp.* *Orig.* i. *Meth.* | κεκοιμημενους FG.

— αξει *Hipp.* *Orig.* i. *Meth.* *Tert.* *Cypr.* *ter.* | ἕξει *sic* 37.

15. ὑμιν *Hipp.* *Orig.* i. 437^a. 590^a. iv. 342^c. *Orig.* *Int.* ii. 416^c. iii. 872^c. *Tert.* de res. car. 24. 41. | ὑμεις 37. (pro ἡμεις *Scr.*)

— του κυριου *Orig.* i. *bis.* iv. *Orig.* *Int.* ii. iii. iv. 692^b. *Tert.* *bis.* κυριου (om. του) *Hipp.* | του Ιησου B. | Christi *Marcion* ap. Tert. v. 15.

---

7. immunditiam *Cl.* | sanctificationem *Cl.* | 8 in nobis *Cl.* | 9. habemus *Cl.* | 10. illud facitis *Cl.* | 11. et ut vestrum *Cl.* | 12. desideretis *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL[P.] φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· [16] ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν
κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι
θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν
χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, [17] ἔπειτα ἡμεῖς οἱ
§ P. § ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησό-
μεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα,
καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. [18] ὥστε παρα-
καλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

ϛ' V. [1] Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί,
οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· [2] αὐτοὶ γὰρ ἀκρι-
k 2 Pet. 3:10. βῶς οἴδατε [k] ὅτι † ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ
3. ὅταν δὲ οὕτως ἔρχεται· [3] ὅταν † λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφά-
λεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ‡ ἐπίσταται" ὄλεθρος,
ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκ-
φύγωσιν. [4] ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει,
4. ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.
l Eph. 5:8. 89 [5] [l] Πάντες * γὰρ" ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ
ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. [6] ἄρα οὖν
μὴ καθεύδωμεν ὡς † οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
νήφωμεν. [7] οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν·

qui dormierunt, [16] quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de caelo, et mortui qui in Christo sunt resurgent primi, [17] deinde nos qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam domino in aera, et sic semper cum domino erimus. [18] Itaque consolamini invicem verbis istis.

[1] De temporibus autem et momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis: [2] ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur in nocte ita veniet. [3] Cum enim dixerint, Pax et securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, et non effugient. [4] Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies ille tamquam fur conprachendat:

[5] Omnes vos filii lucis estis et filii diei; non sumus noctis neque tenebrarum. [6] Igitur non dormiamus sicut ceteri, sed vigilemus et sobrii simus. [7] Qui enim dormiunt, nocte

15. *φθασωμεν* *Hipp. Orig.* i. 437ª MS. 590.ª iv. *Orig. Int.* ii. iii. iv. *Tert. bis.* | *-σομεν* K. *Orig.* i. 437ª ed.

6. *οἱ νεκροι* *Hipp. Orig.* i. 590ª. iv. 342ᶜ. *Meth.* Jahn 30. 93. *Eus.* in Ps. 501ᵉ. *Tert.* de res. car. 24. 41. c. Marc. v. 15. | om. 37*. (add. marg. man. rec.) ‖ add. *οἱ* FG*. | om. *Orig.* i. iv. *Meth. bis. Eus.* in Ps. *Tert. bis.*

— *πρωτον* *Hipp. Orig.* i. 590ᵇ. iv. 342ᶜ. *Meth. bis.* | *πρωτοι* D*FG. Vulg. *Orig. Int.* ii 416ᵈ. iv. 692ᶜ. *Eus.* c. Mcl. 182ᵈ. in Ps. *Tert. ter.*

17. *ἡμεις* post *οἱ ζωντες* K. | ante *Hipp. Orig.* i. iv. *Orig. Int.* ii. iv. 692ᵈ. *Meth.* Jahn 30. 93. *Eus.* c. Mcl. 182ᵈ. in Es. 576ᵇ. *Tert.* de res. car. 24. *Hil.* 77ᶜ.

— *οἱ περιλειπομενοι* *Hipp. Orig.* i. iv. *Orig. Int.* iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. | *οἱ περιλειμενοι* B. "etiam instauratum sed nullo accentu auctum" *Tf.* | om. FG. *Meth. bis. Tert.*

— *ἁμα* *Hipp. Orig.* i. iv. *Orig. Int.* ii. *Meth. bis. Eus.* c. Mcl. *Tert. bis.* | om. 47*. (add. inter lineas².) Arm. *Hil.*

— *ἁρπαγησωμεθα* L. | Contra, *Hipp. Orig.* i. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. 175ᵈ. 192ᵇ. *Tert. bis. Hil.*

17. *απαντησιν* *Hipp. Orig.* i. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis.* | *ὑπαντησιν* D*FG.

— *του κυριου* ABℵDᶜ. rel. *Am. Hipp. Orig.* i. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert.* de res. car. 41. edd. c. Marc. iii. 24. v. 15. | *τῳ χριστῳ* D*FG. Vulg. *Cl. Orig. Int.* iv. 575ᵇ. *Tert.* | *τῳ κυριῳ* Dᵇ. Domino *Am. Hil.* 77ᵈ.

— *παντοτε* *Hipp. Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 405ᵇ. 416ᵈ. iv. 575ᵇ. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert. bis. Hil.* | *παντες* D*.

— *συν κυρ.* AℵD. rel. *Hipp. Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 405ᵇ. 416ᵈ. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert. bis. Hil.* 77ᵈ. | *εν κυρ.* B.

— *εσωμεθα* L. | Contra, *Hipp. Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert. bis. Hil.*

18. *αλληλους*] *ἑαυτους* 47.

1. *και των καιρ.* *Tert.* de res. car. 24. | *η των κ.* 17.

— *χρειαν εχετε*] *χρια εστιν* FG. *Tert.*

— *ὑμιν* post *γραφεσθαι* ℵ. 47. Syrr. Pst.&Hcl. *Tert.* ‖ *του γραφ.* ℵ*. (corr.ᶜ)

2. *ἡμερα*] † praem. *ἡ* ϛ. A. 37. 47. KL. *Eus.* in Luc. ap. Mai 205. | om. BℵDFG. 17. P. Arm. ed.

3. *ὁταν*] † add. *γαρ* ϛ. 37. KLP. Vulg. | *δε* BℵᶜD. Syr.Hcl. Memph. *Eus.* in Luc. ap. Mai 205. | om. Aℵ*FG. 17. 47. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 329. *Orig. Int.* iii. 875ᶠ. *Tert.* de res. car. 24. *Cypr.* 326.

— *λεγωσιν*] *-γουσιν* FG. 17. (*ειπωσιν* *Eus.* in Luc. Mai 205.)

— *ειρηνην και ασφαλειαν* K. | Contra, *Eus.* in Luc. Mai 205. *Tert.*

— *επισταται* Bℵ. 17. 37*. L. [A n.l.] | ‡ *εφισταται* ϛ. D. 37 *man. rec.* KLP. *Eus.* in Luc. | ante *αυτοις* B. (post *Eus.*) ‖ *αυτοις επιστ.*] *φανησεται* FG.

— *ἡ ωδιν* A *e spat.* B²Dᶜ. | *ἡ ωδειν* B*ℵ. | *ἡ ωδην* L. | *η ωδεινες* FG. | *η ωδεινη εν* D*. | *η ωδινη* 37.

— *τῃ*] om. FG.

— *ου μη* Memph. Goth.

— *εκφυγωσιν*] *εκφευξονται* D*FG.

4. *ἡ ἡμερα ὑμας* Bℵ. 17 (om. *ἡ*) 37. 47.

17. obviam Christo *Cl.* | 18. in verbis *Cl.* 4. dies illa *Cl.* | 5. omnes enim vos *Cl.* | 6. sicut et cet. *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· 8 ἡμεῖς δὲ
ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν,[m] ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως
καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας·
9 ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ‡ ἀλλὰ″ εἰς
περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, 10 [n] τοῦ ἀποθανόντος ‡ περὶ″ ἡμῶν, ἵνα εἴτε
γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσω-
μεν. 11 διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς
τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 [o] Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κο-
πιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυ-
ρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, 13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς
‡ ὑπερεκπερισσῶς″ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
εἰρηνεύετε ἐν ‡ αὐτοῖς.″ 14 παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυ-
μεῖτε πρὸς πάντας. 15 ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ
τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε † εἰς
ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. 16 [p] πάντοτε χαίρετε· 17 ἀδια-
λείπτως προσεύχεσθε· 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦ-

[m] Eph. 6:14.
[n] 2 Cor. 5:15.
[o] 1 Tim. 5:17. Heb. 13:7, 17.
[p] Phil. 4:4.

dormiunt, et qui ebrii sunt,
nocte ebrii sunt. 8 Nos autem,
qui diei sumus, sobrii simus,
induti loricam fidei et caritatis
et galeam spem salutis, 9 quo-
niam non posuit nos deus in
iram, sed in adquisitionem sa-
lutis per dominum nostrum
Iesum Christum, 10 qui mor-
tuus est pro nobis, ut sive vigi-
lemus sive dormiamus simul
cum illo vivamus. 11 Propter
quod consolamini invicem, et
aedificate alterutrum, sicut et
facitis.

12 Rogamus autem, fratres,
ut noveritis eos qui laborant
inter vos et praesunt vobis in
domino et monent vos, 13 ut
habeatis illos abundantius in
caritate propter opus illorum.
Pacem habete cum eis. 14 Ro-
gamus autem vos, fratres, cor-
ripite inquietos, consolamini
pusillianimes, suscipite in-
firmos, patientes estote ad
omnes. 15 Videte ne quis ma-
lum pro malo alicui reddat,
sed semper quod bonum est sec-
tamini in invicem et in omnes.
16 Semper gaudete: 17 sine in-
termissione orate; 18 in omni-
bus gratias agite: haec enim

KLP. | ὑμας ἡ ἡμερα ADFG. Vulg. *Eus.* Mai 205. || add. εκεινη FG. | om. *Eus.*

4. κλεπτης ℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Eus.* in Luc. ap. Mai. | κλεπτας AB. Memph.

— καταλαβῃ *Eus.* in Luc. Mai. | -βοι FG.

5. παντες γαρ ABℵDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 218. *Eus.* in Luc. Mai 205. | * om. γαρ ς. Ks. *Am.* Æth.

— ἡμερας] add. και DᵇFG. 47. *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. ABℵD*. rel. Vulg. *Cl.* et *Am.* *Clem.*

— εσμεν Syr.Hcl. *Clem.* *Orig.* ii. 805ᶠ. iv. 445ᵇ. *Orig.* *Int.* iii. 877ᵉ. | εστε D*FG. Syr.Pst.

6. καθευδωμεν *Clem.* 218. 628. | καθευδομεν KLP.

— ὡς] † add. και ς. ℵᶜDFG. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* *Fuld.* *Dem.* Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵ*. 17. *Am.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Clem. bis.*

— νηφομεν FP. | Contra, *Clem. bis.*

7. καθευδουσιν *Clem.* 218. 628. | καθευδοντες FG.

7. μεθυσκομενοι *Clem.* 628. | μεθυοντες B. *Clem.* 218. | (mox μεθυσκονται *Clem.* pro μεθυουσιν.)

8. νηφομεν F. 37*. *Fuld.* | Contra, *Clem.* 218. 628. *Orig.* iv. 445ᵇ.

— ενδυσαμενοι *Clem.* 628. | ενδεδυμενοι K.

— και αγαπης *Clem.* 628. | om. ℵ*. (add.ᶜ)

9. ἡμας post ὁ θεος B. 37. | ante rel. Vulg. Syr.Hcl.

— αλλα BℵDᶜ. 17. | ‡ αλλ' ς. rel.

— χριστου] om. B. Æth.

10. περι Bℵ*. 17. | ‡ ὑπερ ς. AℵᶜDFG. rel.

— ἡμων] ὑμων 37.

— καθευδομεν 37*. KLP.

— ζησωμεν] ζησομεν A. | ζωμεν D*.

12. προισταμενους] προιστανομενους Aℵ.

— ὑμων] om. 17.

— νουθετουντας] -τες A.

13. και] ὡστε FG.

— αυτους] αυτων P.

— ὑπερεκπερισσως BD*FG. | ‡ ὑπερεκπερισσου ς. AℵDᶜ. 17. 37. 47. KLP.

— δια] διο F(non G.)

13. ειρηνευετε] praem. και ℵ*. (corr.ᶜ) Goth. Æth. (et propter opus eorum pacem habete cum eis Syr.Pst.) | om. *Clem.* 308. | ιρηνευσαται FG.

— αυτοις ℵD*FG. 47. P. (cum eis Vulg.) | ‡ ἑαυτοις ς. ABDᶜ. 17. 37. KL. *Clem.* [Æth.]

14. ὑμας *Clem.* 308. | om. D*.

— νουθετειτε *Clem.* *Orig.* i. 181. | -θετειν FG.

— παραμυθεισθε *Clem.* *Orig.* i. | -θιτε D*. | -θειται FG². (-θεισται G*.)

— παντας *Clem.* *Orig.* i. iii. 725ᵃ. | ἁπαντας 17.

15. αποδῳ ABℵ¹Dᶜ. rel. *Clem.* 308. | αποδοι ℵ*. (corr.ᶜ) Dᵇ *ut vid.* FG. | αποδοιη D*.

— αλλα] αλλο F(non G.)

— εις αλληλ.] † praem. και ς. Bℵᶜ. 47. KLP. *Fuld.* Syr.Hcl. | om. Aℵ*DFG. 17. 37. Vulg. *Am.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.

16. fin.] add. εν τῳ κυριῳ FG. Goth.

12. autem vos *Cl.* | 14. pusillauimes *Cl.* | 15. *om.* "in" *Am.**

ABℵD
FG.
17. 37. 47.
KLP.

Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.
7′

το γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.
19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε·
20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·
21 πάντα * δὲ″ δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε·
22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.
23 αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη.
24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
25 q Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.
26 ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
27 ‡ ἐνορκίζω″ ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς † ἀδελφοῖς.
28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν·†.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α′.

q Rom. 16:16. Col. 1:4, 3. 2 Thess. 3:1. Heb. 13:18.
25. προσευχ. * [καὶ]″
27. [ἁγίοις] ἀδελφ.

voluntas dei est in Christo Iesu in omnibus vobis.
19 Spiritum nolite extinguere;
20 prophetias nolite spernere:
21 omnia autem probate, quod bonum est tenete;
22 ab omni specie mala abstinete vos.
23 Ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia, et integer spiritus vester et anima et corpus sine quaerella in adventu domini nostri Iesu Christi servetur.
24 Fidelis est qui vocavit vos, qui etiam faciet.
25 Fratres, orate pro nobis.
26 Salutate fratres omnes in osculo sancto.
27 Adiuro vos per dominum, ut legatur epistula omnibus sanctis fratribus.
28 Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum.

18. γαρ] add. εστιν AD*FG. Goth. | praem. Vulg. *Cl.* | post θεου habent 37. *Am.*
— θεου] praem. του Aℵ*. (om.^{c}) ‖ add. εστιν 37.
— εν χρ. Ιησ. post εις ὑμας A. | om. Ιησου L.
19. σβεννυτε AB^{2}ℵD^c. (17.) 37. 47. KLP. *Clem.* 308. (*Orig.* ii. 587^c.) (σβεννυται 17.) | ζβεννυτε B*D*FG.
21. παντα δε Bℵ^{c}DFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. (Goth.) Arm. (Æth.) *Clem.* 308. 347. | * om. δε ς. Aℵ*. 17*s.* Syr.Pst. Memph. *Orig.* iv. 289^c. *Orig. Int.* ii. 171^b. 199^a. iii. 852^b. *Tert.* de praes. 4.
— δοκιμαζετε Syr.Hcl.*mg.* *Clem.* 309. 347. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. *Tert.* | -ζοντες K. Syr.Hcl.*txt.* *Orig. Int.* ii.*bis.*
23. ἁγιασαι *Iren.* 300. *Orig.* iii. 570^d. 618^d. *Orig. Int.* iii. 385^a. *Meth.* Jahn 86. | ἁγιασει FG. Memph.
— τηρηθειη *Iren.* *Orig.* iii. *bis.* *Orig. Int.* 468^e. 594^a. *Meth.* *Tert.* de res. car. 47. c. Marc. v. 23. | om. F (spat. vac. relicto) habet G*Gr.* (-θει. H.) sed non in Lat. | τηρηθειην D*.
24. πιστος] praem. ὁ F (non G.)
— καλων] παρακαλων 37*. (corr. man. rec.)
— ὑμας] ἡμας A.
— ποιησει] -σαι F (non G).
25. προσευχεσθε] add. και BD*. 37. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. AℵD^{c}FG. 17. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth.
— περι] ὑπερ FGP.
26. εν φιληματι ἁγιῳ] ἁγιῳ φιληματι (om. εν) 47.
27. ενορκιζω ABD*. 17. | ‡ ορκιζω ς. ℵD^{c}FG. 37. 47. KLP.
— την επιστολην] om. P.
— πασιν | om. 17. Goth. (epistolam omnium fratrum sanctorum Arm.)
— αδελφοις] † praem. ἁγιοις ς. Aℵ^c. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. Bℵ*DFG. Æth. ‖ (τους αδελφοις F).
28. fin.] † add. αμην ς. AℵD^b. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Usc.* Æth. | om. BD*FG. 17. *Am.* Arm. *Zoh.*

Subscriptio

Προς Θεσσαλονικεις Α̅ AB*ℵ. 17 (om. Α̅.) 47. K (πρωτη) | add. εγραφη απο Αθηνων AB^2. 47. K. | εγραφη απο Αθηνων 37. | προς Θεσσαλονικεις α̅ επληρωθη, αρχεται προς Θεσσαλονικεις β D. | ετελεσθη προς Θεσσαλονι. (-νικαιων F.) α̅, αρχεται προς Θεσσαλονι. (-νικαιων F.) β̅ (δευτερη F.) FG. | του ἁγιου αποστ. Παυλου προς Θεσσαλονικεις επιστολη α̅ εγραφη απο Αθηνων L. [P *n.l.*] ‖ add. στι^{xx} ρ̅ϛ̅γ̅ 47. KL.

18. est enim vol. Dei *Cl.* | 23. ut integer *Cl.* | 27. epistola haec *Cl.* | 28. *add.* amen *Cl.*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

Β΄.

ABℵD. Α΄
FG.
17. 37. 47.
KLP.
Vulg.
Syrr. P. H.
Memph.
Goth. Arm. Æth.

[a] cap. 2:13.
Eph. 1:15.
Phil. 1:3.
Col. 1:3.
1 Thess. 1:2.

90 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ
Ἰησοῦ χριστῷ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς [ἡμῶν] καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.
3 [a] Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει
ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου
πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· 4 ὥστε ‡ αὐτοὺς ἡμᾶς"
ἐν ὑμῖν ‡ ἐγκαυχᾶσθαι" ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ
ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς
διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, 5 ἔν-
δειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιω-
θῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἧς καὶ
πάσχετε· 6 εἴ περ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι
τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν, 7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομέ-
νοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,

1 Paulus et Silvanus et Ti-
motheus ecclesiae Thessaloni-
censium in deo patre nostro et
domino Iesu Christo. 2 Gratia
vobis et pax a deo patre nostro
et domino Iesu Christo.
3 Gratias agere debemus deo
semper pro vobis, fratres, ita
ut dignum est, quoniam super-
crescit fides vestra et abundat
caritas uniuscuiusque vestrum
in invicem, 4 ita ut nos ipsi in
vobis gloriemur in ecclesiis dei
pro patientia vestra et fide in
omnibus persecutionibus vestris
et tribulationibus quas susti-
netis 5 in exemplum iusti iudicii
dei, ut digni habeamini regno
dei, pro quo et patimini; 6 si
tamen iustum est apud deum
retribuere tribulationem his
qui vos tribulant, 7 et vobis qui
tribulamini requiem nobiscum
in revelatione domini Iesu de
caelo cum angelis virtutis eius,

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β̅. ABℵ. 17. 47. (et 37 *δευτερα*). K. | id. praem. *αρχεται* DF (*δευτηρη*) G. (de F vid. et sub fin. 1 Thess.) | *του ἁγιου αποστολου Παυλου προς Θεσσαλονικεις επιστολη β̄* L. (*n.l.* P.)

1. *Σιλουανος*] *Σιλβανος* DFG.
— *εν Θεῳ πατρι ἡμ. κ. κυρ. Ιησ. χρ.*] om. 17.
— *πατρι*] praem. *και* ℵ*. (om.[a])
— *κυριῳ*] om. FG.
— *Ιησ.* post *χριστῳ* DFG.
2. *πατρος ἡμων* AℵFG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 468[a]. | om. *ἡμων* BD. 17. P.
3. *περι ὑμων*] *περι ἡμων* F(non G.)
— *παντων*] om. 17.
— *παντ. ὑμων*] om. *ὑμων* ℵ*. (add.[c])
4. *αυτους* ante *ἡμας* Bℵ. 17. 37. (P *ὑμας*) Syr.Hcl. | ‡ post ς. ADFG. 47. KL. Vulg. | om. Arm. Æth.
— *εγκαυχασθαι* ABℵ. 17. P. | ‡ *καυχασθαι* ς. D. 37. 47. KL. | *καυχησασθαι* FG.
— *διωγ. ὑμων*] *διωγ. ἡμων* 37.
— *ταις θλ.*] om. *ταις* D*FGP.
— *αἱς*] praem. *εν* K. | om. *Tert.* Scorp. 13.
— *ανεχεσθε*] *ενεχεσθε* B.
5. *εις το καταξ. ὑμ. τ. βασ. τ. θεου Tert.* | om. 17.
— *ὑμας Tert.* | *ἡμας* G(non F.)
— *ὑπερ ἡς*] *περ* (*sic*) *ἡς* FG.
— *και*] om. F*(non G.)
6. *ει περ*] *περ* FG.
— *θεῳ*] praem. *τῳ* A.
— *τοις θλιβ.*] praem. *αυτοις* FG.
7. *ἡμων Iren.* 265. 273. | *ὑμων* ℵ*. (corr.[c])
— *Ιησου Iren.* 273. *Tert.* c. Marc. v. 16. | *ἡμων Ιησου χριστου* 47. L. Syr.Pst. Goth. *Iren.* 265.
— *μετ'*] *μετα* 17. 37 *Scr.* P.

---

3. semper Deo *Cl.* | 4. ut et nos *Cl.* | et in omnibus *Cl.* | 5. in regno Dei *Cl.* | 6. iis qui *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.
8. πυρὶ φλογὸς

⁽ἐν ‡ φλογὶ πυρὸς″ διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδό-
σιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ †. 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλε-
θρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς
δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι
ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς
‡ πιστεύσασιν″, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν
ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 11 εἰς ὃ καὶ προσευχό-
μεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλή-
σεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν
ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, 12 ὅπως
ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ † ἐν ὑμῖν
καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

8 in flamma ignis dantis vin-
dictam his qui non noverunt
deum et qui non oboediunt
evangelio domini nostri Iesu
Christi; 9 qui poenas dabunt
in interitum aeternas a facie
domini et a gloria virtutis eius,
10 cum venerit glorificari in
sanctis suis et admirabilis fieri
in omnibus qui crediderunt,
quia creditum est testimonium
nostrum super vos in die illo.
11 In quo etiam oramus semper
pro vobis, ut dignetur vos vo-
catione sua deus et impleat
omnem voluntatem bonitatis
et opus fidei in virtute, 12 ut
clarificetur nomen domini Iesu
Christi in vobis et vos in illo
secundum gratiam dei nostri
et domini Iesu Christi.

Β′ II.

b 1 Thess. 5:2.

91 1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς πα-
ρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶν
ἐπισυναγωγῆς ἐπ᾽ αὐτόν, 2 b εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ-
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ‡ μηδὲ″ θροεῖσθαι, μήτε διὰ
πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι᾽ ἐπιστολῆς, ὡς δι᾽

1 Rogamus autem vos, fra-
tres, per adventum domini
nostri Iesu Christi et nostrae
congregationis in ipsum, 2 ut
non cito moveamini a vestro
sensu neque terreamini, neque
per spiritum neque per ser-
monem neque per epistulam

---

8. *εν*] praem. *και* FG. *Iren.* 265. 273. *Tert.* c. Marc. v. 16.
— *φλογι πυρος* BDFG. 47. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 265. 273 *Tert.* c. Marc. v. 16. | ‡ *πυρι φλογος* ς. Aℵ. 17. 37. KLP. Syr.Hcl.*mg.* | om. *Marcion.* *Tert.* v. 16. "Sed *flammam* et *ignem* delendo haereticus extinxit."
— *διδοντος*] *διδους* D*FG.
— *θεον*] praem. *τον* ℵᶜLP.
— *ὑπακουουσιν*] *-σασιν* 47.
— *Ιησου*] † add. *χριστου* ς. AℵFG. 37. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Iren.* 265. | om. BD. 17. 47. KLP. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Æth.
9. *ολεθρον* BℵDFG. 37. KLP. | *ολεθριον* A. 17. 47.
— *του κυρ.*] om. *του* DFG. Arm.
— *της ισχ.*] om. *της* 47. ‖ (*ισχους* F.)
10. *θαυμασθηναι*] *ενθαυμασθηναι* D*FG.
— *εν πασιν*] om. *εν* 37. *Iren.* 265 ed. 272. ‖ (*τους* P.)
— *πιστευσασιν* ABℵDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 265. | ‡ *πιστευουσιν* ς. 17*s.?* *Iren.* 272.
11. *παντοτε*] add. *και* D*.
— *περι*] *περ sic* FG.

11. *αξιωσει* P.
— *κλησεως*] add. *ὑμων* FG. Syr.Pst. Arm. (Æth.) (add. *ἡμων* Syr.Hcl.)
— *ἡμων* Vulg. *Cl.* | om. D*. *Am.* Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *Zoh.* Æth. | *ὑμων* Dᶜ. 37. KL.
— *πληρωσει* AKP.
— *ευδοκιαν*] *επιθυμιαν* 17.
12. *Ιησου* 1°.] † add. *χριστου* ς. AFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. BℵD. 37. 47. KL. Memph. Theb. (*Gb.*) Goth. Æth.
— *και ὑμεις* ad fin. ver.] om. FG.
— *ὑμεις*] *ἡμεις* A.
— *του θεου*] om. *του* K.
1. *ερωτωμεν .... Ιησ. χριστου* *Hipp.* de Chr. et Ant. 63. (31.) *Orig.* i. 665ᵇ. *Orig. Int.* iii. 874ᵇ. (*Tert.* de res. car. 24.) | om. 17.
— *ἡμων* 1°. *Hipp. Orig.* i. *Orig. Int.* i. 5ᶜ. iii. *Tert.* | om. B. Syr.Hcl. ‖ (2°. *ἡμως* A.)
— *επισυναγωγης επ᾽* *Hipp. Orig.* i. *Orig. Int.* i. iii. *Tert.* | *επι γης εις* K.
— *εν αυτον* F.
2. *εις* *Hipp. Orig.* i. | om. K.
— *νοος*] add. *ὑμων* D*. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.* Æth. *Orig. Int.* i. 6ᵃ. iii. 874ᵇ. [Goth. h.] | om. *Hipp. Orig.* i. *Tert.*
2. *μηδε θρ.* ABℵD*FG. 47. *Orig.* i. | *μηποτε θρ.* 17. | ‡ *μητε θρ.* ς. Dᶜ. 37. KLP. *Hipp.* (*θροεισθε* B. 37.)
— *μητε δια πν.* *Hipp. Orig.* i. | *μηδε δ. πν.* F(non G).
— *μητε δια λ.* *Hipp. Orig.* i. | *μηδε δια λ.* D*F² (non G).
— *μητε δι᾽* *Hipp. Orig.* i. (*δια*) | *μηδε δι᾽* F (non G).
— *δι᾽ ἡμ.* *Hipp. Orig.* i. | *παρ᾽ ἡμ.* P.
— *ἡ ἡμ.* *Hipp. Orig.* i. | om. *ἡ* D.
— *του* 2°. *Hipp. Orig.* i. | om. FGP. Arm.
— *κυριου* ABℵD*FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Hipp. Orig.* i. *Orig. Int.* i. 6ᵃ. iii. 874ᵇ. *Tert.* de res. car. 24. (add. *Ιησου* 17.) | ‡ *χριστου* ς. DᶜK. Goth.
3. *εξαπατησει* 47*. P. | Contra, *Hipp. Orig.* i. *Eus.* Mai iv. 315.
— *ἡ* *Hipp. Orig.* i. *Eus.* in Ps. 398ᵉ. ap. Mai. | om. B*Btly.* Sed habent Mai, Alford rel.

8. iis qui *Cl.* | 9. interitu *Cl.* | 11. Deus noster *Cl.* | 12. domini nostri *Cl. Am.***

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ ‡ κυρίου.″ 3 μή
τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν
μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ
ἄνθρωπος τῆς ‡ ἀνομίας″, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, 4 ὁ ἀν-
τικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον
θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ †
καθίσαι,¶ ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. 5 οὐ
μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;
6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι
αὐτὸν ἐν τῷ ‡ αὐτοῦ″ καιρῷ. 7 τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη
ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ
μέσου γένηται· 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται c ὁ ἄνομος,
ὃν ὁ κύριος * Ἰησοῦς″ ‡ ἀνελεῖ″ τῷ πνεύματι τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς πα-
ρουσίας αὐτοῦ· 9 οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ᾽ ἐνέργειαν
τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν
ψεύδους, 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ † ἀδικίας † τοῖς ἀπολλυ-
μένοις, ἀνθ᾽ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο
εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς· 11 καὶ διὰ τοῦτο ‡ πέμπει″

3. τῆς ἁμαρτίας

¶ Goth.

c Esai. 11:4.

tamquam per nos, quasi instet dies domini.
3 Ne quis vos seducat ullo modo, quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis,
4 qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur, ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus.
5 Non retinetis quod cum essemus apud vos haec dicebamus vobis?
6 Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore.
7 Nam mysterium iam operatur iniquitatis, tantum ut qui tenet nunc teneat donec de medio fiat.
8 Et tunc revelabitur ille iniquus, quem dominus Iesus interficiet spiritu oris sui et destruet inlustratione adventus sui,
9 eum cuius est adventus secundum operationem satanae in omni virtute, signis et prodigiis mendacibus,
10 in omni seductione iniquitatis his qui pereunt, eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent.
11 Ideo mittit illis

---

3. *ανομιας* Bℵ. Memph. *sic.* Theb. (*Gb.*) Arm. *Orig.* i. 424^{d}. delicti *Tert.* c. Marc. v. 16. delinquentiae *Tert.* de res. car. 24. | ‡ *ἁμαρτιας* ϛ. ADFG. 17 *sic.* 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Iren.* 322. *Hipp.* *Orig.* i. 668^{c}. iii. 315^{c}. 628^{a}. 765^{d}. *Orig. Int.* iii. 858^{d}. *Eus.* in Ps. ap. Mai.

4. *και ὑπεραιρομενος* *Iren.* 181. 322. *Orig.* i. *bis.* *Orig. Int.* ii. 316^{b}. *Eus.* ap. Mai iv. 315. | om. ℵ*. (add.^{a}) | *και επαιρομενος* FG. *Hipp.* *Orig.* iii. (485^{a}. 628^{a}) 765^{d}. (iv. 321^{b}.) | *ὁ επαιρομενος* *Orig.* iii. 315^{c}.

— *καθισαι*] † praem. *ὡς θεον* ϛ. D^{c}G^{2}. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.* | *ἱνα θεον* FG*. | om. ABℵD*. 17. P. (*καθησαι* P.) Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Theb. (*Gb.*) Goth. Arm. Æth. *Iren.* 322. *Hipp.* *Orig.* i. 424^{d}. 668^{c}. 669^{a}. *Orig. Int.* ii. iii. 859^{b}. *Eus.* ap. Mai *Tert.* c. Marc. v. 16. de res. car. 24.

— *αποδεικνυντα* *Hipp.* *Orig.* i. *bis.* *Eus.* ap. Mai. | *-νυοντα* AFG. 37. *Orig.* i. 424^{d}.

5. *ετι* *Hipp.* *Orig.* i. 668^{c}. *Eus.* Mai iv. 315. | *αυτι* FG.

— *ων* *Hipp.* *Orig.* i. *Eus.* ap. Mai. | *εμου οντος* D*.

6. *αυτου* Aℵ*. 17. 37. KP. *Orig.* i. 424^{e}. 668^{c}. | ‡ *ἑαυτου* ϛ. Bℵ^{c}DFG. 47*s.* L. *Hipp.*

7. *ηδη*] add. *γαρ* ℵ*. (corr.^{c}) *Orig. Int.* ii. 350^{b}. | om. *Hipp.* *Orig.* i. *bis.*

— *ἑως*] add. *αν* FG. | om. *Hipp.* *Orig.* i. *bis.*

8. *κυριος Ιησους* AℵDFG. 17. 47. L^{2}P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Iren.* 182 *bis.* 323. *Hipp.* *Orig.* iv. 321^{b}. Cat. Cr. Rom. 456. *Orig. Int.* iii. 859^{b}. *Tert.* de res. car. 24. *Hil.* 539^{e}. | * om. *Ιησους* ϛ. B. 37. KL*. *Orig.* i. 668^{d} (De la Rue). ‖ add. Christus *Iren.* 1^{o}. | add. *ὁ θεος* *Orig.* i. 424^{e}.

— *ανελει* A(ℵ)BD*?P. *Hipp.* *Orig.* i. 424^{e}. | *ανελοι* D*?FG. 17. | *αναλοι* ℵ*. (corr.^{c}) *Orig.* iv. 57^{c}. 321^{b}. Cat. Cr. Rom. | ‡ *αναλωσει* ϛ. D^{c}. 37. 47. KL. *Orig.* i. 668^{d}.

— *στοματος* *Iren.* *Hipp.* *Orig.* i. *bis.* iv. ed. *Tert.* *Hil.* *Orig. Int.* iii. | *σωματος* F(non G.) *Orig.* iv. MSS.

— *τῃ επιφανειᾳ* (-*νιω* A.) *Hipp.* *Orig.* i. *bis.* iv. | *την επιφανειαν* D*.

9. *ἡ* *Hipp.* *Orig.* i. *bis.* | om. F(non G).

— *και σημ.* *Iren.* 182 *bis.* 323. *Hipp.* *Orig.* i. *bis.* *Orig.* iii. 513^{b}. c. *Tert.* | om. *και* 17. *Am.*

10. *αδικιας*] † praem. *της* ϛ. ℵ^{c}D. 37. 47. KLP. *Hipp.* | om. ABℵ*FG. 17. Arm. *Orig.* i. 424^{b}. 425^{c}. 668^{d}. iii. 151^{a}. 513^{c}. 766^{a}. Cat. Cr. Eph. 218.

— *τοις απ.*] † praem. *εν* ϛ. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *Hipp.* *Orig.* i. 424^{e}. | om. ABℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Iren.* 323. *Orig.* i. 425^{c}. 668^{d}. iii. 151^{a}. 513^{c}. 766^{a}. *Tert.* de res. car. 24.

— *αληθειας*] add. *χριστου* D*. | Dei *Iren.* 326. | om. *Iren.* *Hipp.* *Orig.* i. 425^{a}. 668^{d}. *Tert.* c. Marc. v. 16.

— *εδεξαντο* *Hipp.* *Orig.* i. | *εξεδεξαντο* FG.

11. *και* Syr.Hcl. *Iren.* 266. 323. 326. *Hipp.* *Orig.* i. *bis.* *Cypr.* 86. 192. | om. D*. Vulg. Syr.Pst. Memph.

— *πεμπει* ABℵ*D*FG. 17. *Am.* *Fuld.* *Iren.* MSS. 266. 323. 326. *Orig.* i. 425^{a}. 668^{d}. edd. iv. 83^{a}. | ‡ *πεμψει* ϛ. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren.* MSS. *Hipp.* *Orig.* i. 668^{d}. De la Rue *Orig. Int.* iii. 863^{f}. *Cypr.* *bis.*

2. per nos missam *Cl.* | 5. cum adhuc essem *Cl.* | dicebam *Cl.* | 9. et signis *Cl.* | 10. et in omni *Cl.* | iis qui *Cl.* | 11. mittet *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP. αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐ-
τοὺς τῷ ψεύδει· [12] ἵνα κριθῶσιν ‡ ἅπαντες″ οἱ μὴ πι-
στεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ‡ ἀλλὰ″ εὐδοκήσαντες † τῇ
Γ' ἀδικίᾳ. [13] ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ
πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου,
ὅτι ‡ εἵλατο″ ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν
13. ἀπαρχὴν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, [14] εἰς ὃ ἐκά-
14. ἡμᾶς λεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν
δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ.
92 [15] Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς
παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι᾽
§ Goth. ἐπιστολῆς § ἡμῶν. [16] αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
16. ὁ θεὸς ὁ χριστὸς καὶ ‡ θεὸς ὁ″ † πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς
καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν
d 1 Thess. 3:13. χάριτι, [17] παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας d καὶ στη-
ρίξαι † ἐν παντὶ ‡ ἔργῳ καὶ λόγῳ″ ἀγαθῷ.
Δ' III. 93 [1] e Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν,
e 1 Thess. 5:25. etc. ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς
καὶ πρὸς ὑμᾶς, [2] καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων
καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.
3. ὁ θεὸς [3] πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ

deus operationem erroris, ut credant mendacio, [12] ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati. [13] Nos autem debemus gratias agere deo semper pro vobis, fratres dilecti a deo, quod elegerit nos deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis, [14] in qua et vocavit vos per evangelium nostrum in quisitionem gloriae domini nostri Iesu Christi.

[15] Itaque, fratres, state, et tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem sive per epistulam nostram: [16] ipse autem dominus noster Iesus Christus et deus et pater noster, qui dilexit nos et dedit consolationem aeternam et spem bonam in gratia, [17] exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone bono.

[1] De cetero, fratres, orate pro nobis, ut sermo dei currat et clarificetur sicut et apud vos, [2] et ut liberemur ab inportunis et malis hominibus; non enim omnium est fides. [3] Fidelis autem dominus est, qui con-

11. αυτους *Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. | om. FG.
— τω *Orig.* i. *bis.* iv. | om. F(non G.) (το ψευδος *Hipp.*)
12. ἁπαντες AℵFG. 17. *Orig.* i. *bis.* | ‡ παντες ς. BD. 37. 47. KsLP. *Hipp. Orig.* iv. 83a.
— πιστευσαντες *Iren.* 266. 323. 326. *Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. *Orig. Int.* iii. | πιστευοντες K.
— αλλα Bℵ. *Orig.* iii. 497c. | ‡ αλλ' ς. rel. *Hipp. Orig.* i. *bis.* iv.
— τῃ αδικ.] † praem. εν ς. AℵcDc. 47. KLP. *Orig.* i. *bis. Cypr.* 86. 192. | om. Bℵ*D*FG. 17. 37. Vulg. Arm. *Iren. ter. Hipp. Orig.* iii. 497c. iv. *Orig. Int.* iii. *Tert.* c. Marc. v. 15.
13. ὑπο] απω F(non G.) | add. του Aℵ. 37.
— κυριου] κυριῳ FG. | θεου D*. Vulg.
— εἱλατο ABℵDFG. 17.? 37. 47*. LP. | ‡ εἱλετο ς. ?37. 47². K.
— ὑμας Vulg. *Cl.* | ἡμας ℵ*. (corr.c) D*. *Am. Fuld. Tol.* Arm.
— απ' αρχης ℵD. 37. KL. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | απαρχην BFG. 17. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. [A *n.l.*]
13. πιστει] -τεως 17.
14. ὁ] οι FG. ‖ add. και ℵFG. 37. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | add. γαρ Syr.Pst. | om. ABD. 17. KL. Memph. Æth.
— ὑμας ℵDcFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ἡμας ABD*.
— ἡμων 1°. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | om. 17. | ὑμων ℵ*. (corr.a)
15. παραδοσεις] add. ἡμων D*. | add. ὑμων 17. Æth. | om. *Orig.* iv. 259b.
16. Ιησ. χρ.(A)ℵDFG. 17. 37. (47.) KLP. Vulg. (I. ὁ χρ. A. 47.) | χρ. Ιησ. B.
— και 1°.] om. ℵ*. (add.1)
— θεος ὁ BD*. 17. Syr.Pst. Memph. Æth. | ὁ θεος ὁ ℵ*FG. Arm. | ‡ ὁ θεος″ † και″ ς. ADc. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | θεος και 37 *Scr.* K. | ὁ θεος ℵc.
— ὁ αγαπησας ἡμας] om. ℵ*. (add.a)
— αιωνιαν] -νιον FG.
17. παρακαλεσαι] om. -σαι 37*. (mg.**) | παρακληση FG*. παρακλεση G². | παρακαλεισθαι D*.
17. τας καρδιας ante ὑμων Aℵ. Vulg.
— στηριξαι] -ξῃ FG. ‖ † add. ὑμας ς. DcKL. Memph. Æth. | om. ABℵD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.
— εργῳ και λογῳ ABℵD. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Æth. | ‡ λογῳ και εργῳ ς. FGK. Syr.Pst. Arm. | εργῳ *tantum* 17. (in omnibus, et sermonibus omnibus Memph.)
1. το] om. FG.
— αδελφοι ante προσευχεσθε FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | post π. ἡμων D. Goth.
— κυριου] θεου FG. 17. P. Vulg. (non *Fuld. Tol.*)
— τρεχει L.
— δοξαζηται] δοξαζεται L. | δοξασθηται FG*.
2. παντων] add. εστιν FG. Vulg. | add. ην *Hipp.* de Chr. et Ant. 1. (5). | om. *Clem.* 655.

13. eleg. vos *Cl.* | et in fide *Cl.* | 14. acquisitionem *Cl.* | 15. traditionis *Am.** 3. autem Deus *Cl.*